

Martinus' Struktur

og hvordan den er blevet forvaltet

Jes Arbov

STRUKTUREN SKAL LAVES EFTER KOSMISKE ANALYSER.

- H 5. Denne sag er bygget op på kosmiske analyser, der er urokkelige, og derefter skal strukturen laves.
- H 5. Strukturen må i sig selv være analyserne ..., der "dikterer". Og det må være den absolutte næstekærlighed.
- O ? den overordnede, det er jo Livets Bog.
- O 5. Bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne.
- L 2. ... sagen skal være et eksempel for sine medarbejdere. Det kan den ikke være, hvis den benytter de gammeldags metoder. Den skal være sådan, at den er upåklagelig. Den er et eksempel på overholdelse af kosmiske analyser.
- H 5. Sagen må have ret altid ... jeg mener den skal have det. Det kan ikke nytte, at den har "ret", når den ikke har det. Men sådan skal vi lave det. Vi har jo analyserne.

DET PRIMÆRE.

- A 5. Vor sag er at opfylde kærlighedsloven, ikke at lave et eller andet materielt arbejde, Vort fag, vor livsgerning, vor mission er så vidt muligt at få os selv og andre til at tilgive hinanden og leve harmonisk sammen.
- A 7. Det skal jo passe med analyserne.
- A 7. Det er mennesker, der dyrker moral - ikke forretning.
- H 10. Der er ikke noget højere end alkærligheden og den må komme til syne i alle vore foretagender.
- O 7. Rådet er faktisk kun en vogter af alkærligheden. Man er en vogter af strukturen.

Martinus' Struktur

Jes Arbov

Martinus' Struktur

og hvordan den er blevet forvaltet

Martinus' Struktur – og hvordan den er blevet forvaltet

© Forlaget Kosmisk Information og Jes Arbov, 2025

1. udgave 1. oplag 2025

Bogen er med EB Garamond 11/14 (brødtekst), 11/13 (blokcitater) og 10/12 (slutnoter)

Trykt hos ScandinavianBook, Aarhus

Printet in Denmark 2025

ISBN 978-87-972390-7-0

ISBN 978-87-972390-8-7 (e-bog)

Fotografiet på omslaget viser et udsnit af den første side af det fire siders oplæg med Martinus-citater, som Rolf Elving præsenterede de øvrige rådsmedlemmer for omkring 1982-83 i forbindelse med de interne strukturdrøftelser i rådet. Gengivet med tilladelse af Rolf Elving.

Forlaget Kosmisk Information

Kort indholdsfortegnelse

Forord	19
Del 1 Strukturen	
1 Martinus' Struktur	31
Del 2 Hvordan rådet fra starten fejlfortolkede strukturen	
2 Etableringen af det første råd	85
3 Ib Schleichers tale ved mindedagen den 11. august 1981	91
4 Christer Malmströms pionerarbejde med Strukturen	107
5 Rolf Elvings forsøg på at indføre Strukturen	121
6 Rådets syn på samarbejdsvanskelighederne	145
7 Kritik af rådets forvaltning af arven efter Martinus	189
8 Rådets konfliktlösningstrategi	229
9 Samarbejdsstrukturen	237
10 Sammenfattende om rådets strukturopfattelse	257
Del 3 Rådets forvaltning af Strukturen	
11 Organisering af samarbejdet	265
12 Instituttets formidling af <i>Det Tredie Testamente</i>	303
13 Publicering af <i>Det Tredie Testamente</i>	349
14 Retssagen mod 'firkløveret'	415
15 Ændring af lovene	457
16 Martinus Institut og økonomien	523
Afslutning og perspektivering	561
Noter og henvisninger	567
Kilder og litteratur	589
Personregister	603

Detaljeret indholdsfortegnelse

Forord	19
1 Martinus' Struktur	31
1.1 Martinus fastlægger Strukturen	32
1.2 Strukturens gyldighedsområde	33
1.3 Strukturen essentielt set	36
1.4 Strukturen i praksis	38
1.5 Instituttets formål ligger fast	40
1.6 Der må ikke ændres i værket	41
1.7 Undervisningen skal være i renkultur	42
1.8 Rådets opgave og ansvar	44
1.8.1 <i>Reglerne skal være enkle og gengives i en bog</i>	48
1.8.2 <i>Det er rådets ansvar at indføre Strukturen</i>	52
1.8.3 <i>Sagen skal være eksemplarisk</i>	54
1.8.4 <i>Rådet er juridisk forpligtet til at følge Strukturen</i>	56
1.9 Samarbejde og organisering	57
1.9.1 <i>Alle er lige</i>	57
1.9.2 <i>Selvorganiserende grupper</i>	59
1.9.3 <i>Rotation og udskiftning</i>	60
1.9.4 <i>Strukturen står over venskab</i>	62
1.9.5 <i>Sagen er en moral, ikke en forretning</i>	63
1.9.6 <i>Det gælder om at få de rigtige medarbejdere</i>	66
1.9.7 <i>Der skal ikke være kontraktlige forpligtelser</i>	68
1.9.8 <i>Instituttet modtager kun ubetingede gaver</i>	71
1.9.9 <i>Der må ikke være retssager i Sagen</i>	72
1.9.10 <i>Intet medlemskab</i>	75
1.9.11 <i>Instituttet skal ikke være en verdensorganisation</i>	75
1.10 Afsluttende om Strukturen	77

2	Etableringen af det første råd	85
2.1	Martinus' sidste opgaver	85
2.2	Martinus vælger to nye medlemmer til rådet	87
2.3	Rådets primære opgave	89
3	Ib Schleichers tale ved mindedagen den 11. august 1981	91
3.1	Den enkelte interesseredes opgave	91
3.2	Instituttets opgaver	96
3.2.1	<i>Ingen verdensorganisation</i>	96
3.2.2	<i>Instituttets love</i>	96
3.2.3	<i>Rådet skal være selvsupplerende</i>	97
3.2.4	<i>Hvorfor det er bedst med et selvsupplerende råd</i>	98
3.2.5	<i>Martinus' værker er Instituttets grundlag</i>	101
3.2.6	<i>Undervisning</i>	102
3.2.7	<i>Udgivelse og oversættelse af værket</i>	103
3.2.8	<i>Økonomi</i>	104
3.2.9	<i>Yderligere opgaver og tak</i>	105
3.3	Konkluderende om talen	105
4	Christer Malmströms pionerarbejde med Strukturen	107
4.1	Mødet med Martinus' forfatterskab	107
4.2	Mødet med Martinus Center Klint	109
4.3	Strukturen intuitivt oplevet	109
4.4	Organiseringen af Martinus Center Klint	112
4.4.1	<i>Organisme- og livsenhedsprincippet</i>	112
4.4.2	<i>Rådets rolle</i>	112
4.4.3	<i>Alle er lige</i>	113
4.4.4	<i>Kredsløbsprincippet</i>	113
4.4.5	<i>Gaveprincippet</i>	113
4.4.6	<i>Åbenhed</i>	114
4.5	Strukturen som grundlag for konfliktløsning	114
4.6	Al begyndelse er svær	118
4.7	Konkluderende betragtninger	119
5	Rolf Elvings forsøg på at indføre Strukturen	121
5.1	Rolf Elvings oplæg til strukturdøftelserne	122
5.2	Rådets beslutning om at bygge Pavillon A	124

5.3	Vinterskolen	128
5.3.1	<i>Epilog</i>	142
6	Rådets syn på samarbejdsvanskelighederne	145
6.1	Søren Hahns kommentar til samarbejdsklimaet	146
6.1.1	<i>To reaktioner på Søren Hahns indlæg</i>	149
6.1.2	<i>Søren Hahns kommentar til korrespondancen</i>	152
6.2	Rolf Elvings analyse af samarbejdsproblemerne	153
6.3	Henning Laugs artikel om samarbejdsvanskelighederne	159
6.4	‘Kosmologikongresserne’ i 1984 og 1985	167
6.5	Christer Malmströms brev til rådet	172
6.6	Ib Schleicher om rådets strukturopfattelse	176
6.6.1	<i>Om samarbejdet</i>	176
6.6.2	<i>Om Samarbejdsstrukturen</i>	180
6.6.3	<i>Om “kosmologiens” udbredelse</i>	183
6.6.4	<i>Om at klippe for meget hæk</i>	184
6.6.5	<i>Rådets konfliktbåndtering</i>	185
6.7	Konkluderende betragtninger	187
7	Kritik af rådets forvaltning af arven efter Martinus	189
7.1	Baggrunden for Max Käcks brev til rådet	189
7.2	Max Käcks åbne brev til rådet	194
7.2.1	<i>Forholdet mellem venskab og sandhed</i>	197
7.2.2	<i>Strukturen og dens betydning</i>	201
7.2.3	<i>Instituttets økonomi</i>	206
7.2.4	<i>Det individuelle ansvar</i>	213
7.2.5	<i>Informationsarbejdet</i>	214
7.2.6	<i>Konkluderende betragtninger</i>	216
7.3	Christer Malmströms åbne brev til rådet	217
7.4	Ingemar Fridells åbne brev til rådet	222
7.5	Konkluderende om de tre breve	228
8	Rådets konfliktlösingsstrategi	229
8.1	Rådets reaktion på de tre åbne breve	229
8.2	Sammenfattende om rådets svarbrev	235

9	Samarbejdsstrukturen	237
9.1	Martinus' testamente for Sagens videreførelse	238
9.2	Rådets præsentation af Strukturen i 1981	239
9.3	Rådets samarbejdsstruktur (1992)	243
9.3.1	<i>Bogens opbygning og indhold</i>	244
9.3.2	<i>Bogen er en forvanskning af Strukturen</i>	248
9.3.2.1	<i>Begrebet 'kritik' som eksempel</i>	248
9.3.2.2	<i>Begrebet 'venskab' som eksempel</i>	249
9.3.2.3	<i>Rådets kosmiske forpligtelse er udeladt</i>	251
9.3.3	<i>Samarbejdsstrukturen (2003)</i>	255
9.3.4	<i>Konkluderende om Samarbejdsstrukturen</i>	256
10	Sammenfattende om rådets strukturopfattelse	257
11	Organisering af samarbejdet	265
11.1	Strukturens organisation af samarbejdet	265
11.1.1	<i>Alle er lige</i>	265
11.1.2	<i>Rådet har det overordnede ansvar</i>	266
11.1.3	<i>Strukturen er ikke et regelsæt</i>	270
11.1.4	<i>Der skal undervises i Strukturen</i>	271
11.1.5	<i>Ingen magtkoncentration</i>	272
11.1.6	<i>Det gælder om at tiltrække de rigtige mennesker</i>	273
11.2	Sagen befinder sig endnu i sit fosterstadium	273
11.2.1	<i>Rådet forstod ikke verdensgenløseren Martinus</i>	275
11.2.2	<i>Fornyet fokus på rådets praksis</i>	277
11.2.3	<i>Rådets fejlagtige opfattelse af sin opgave</i>	278
11.2.4	<i>Rådets krav til nye rådsmedlemmer</i>	282
11.3	Strukturen bliver fremtidens organisations- og styreform	285
11.4	Instituttets vejledninger til de frivillige	291
11.4.1	<i>Brochuren "Sådan samarbejder vi"</i>	291
11.4.2	<i>At arbejde for Martinus' sag</i>	293
11.4.3	<i>Organisation og arbejdsform</i>	294
11.4.4	<i>Brochuren "Retningslinjer for frivilligt arbejde"</i>	298
11.5	Sammenfatning og perspektivering	300
12	Instituttets formidling af <i>Det Tredie Testamente</i>	303
12.1	<i>Det Tredie Testamente</i> er "den nye bibel"	303

12.2	Formidlingen af <i>Det Tredie Testamente</i> siden 1980	306
12.2.1	<i>Epokegørende træk ved Martinus' verdensbillede</i>	307
12.2.2	<i>Kristendommen som verdensvidenskab</i>	311
12.2.3	<i>Rådets strategi for 'kosmologiens' udbredelse</i>	312
12.2.4	<i>Samarbejdsstrukturens formidlingsstrategi</i>	313
12.2.5	<i>Martinus' sidste store beslutning</i>	314
12.2.6	<i>Instituttets reaktion på Rolf Elvings tale</i>	319
12.2.7	<i>Om begrebet 'kosmologi'</i>	320
12.2.8	<i>En artikel om "Talsmanden den Helligånd"</i>	322
12.2.9	<i>Det Tredie Testamente i Københavns Byret</i>	327
12.2.10	<i>Er Martinus' værk en 'hellig tekst'?</i>	333
12.2.11	<i>Det Tredie Testamente på <martinus.dk></i>	337
12.2.12	<i>Et temanummer om Det Tredie Testamente</i>	342
12.2.13	<i>En video om "Martinus – Liv og Verdensbillede"</i>	343
12.2.14	<i>DR besøger Martinus Institut</i>	344
12.3	Konklusion	347
13	Publicering af <i>Det Tredie Testamente</i>	349
13.1	Martinus' bestemmelser for værkets udgivelse	349
13.2	Rådets oprindelige retningslinjer for værkets udgivelse	355
13.3	Rådets ændrede retningslinjer for værkets udgivelse	356
13.3.1	<i>Opdatere bøgerne til ny retskrivning</i>	357
13.3.2	<i>Rette indholdsmæssige fejl</i>	359
13.3.3	<i>Rette typografiske fejl</i>	361
13.3.4	<i>Ændre bøgernes layout</i>	361
13.3.5	<i>En forudsætning for den nye udgivelsespraksis</i>	362
13.3.6	<i>Ændringer i tidligere publicerede bøger</i>	367
13.4	Rådet vidste, at de nye retningslinjer var kontroversielle	369
13.5	Debatten om værkændringerne	370
13.5.1	<i>Søren Jensens og Jan Langekærs artikel</i>	370
13.5.2	<i>Jan Tarbensen's svar</i>	372
13.5.3	<i>Hvorfor teksterne skal publiceres uændret</i>	380
13.5.4	<i>Førstehandsvidner</i>	387
13.5.5	<i>Rådets orientering i 2009</i>	388
13.5.5.1	<i>Rådet syn på førsteudgaven af Livets Bog</i>	391
13.5.5.2	<i>Publicering af ældre numre af Kosmos</i>	393
13.5.5.3	<i>Fejl i bøgerne</i>	394

13.5.5.4	<i>En lille åbning</i>	397
13.5.5.5	<i>Konkluderende om rådets orientering</i>	398
13.5.6	<i>En kosmisk analyse af ånden bag teksten</i>	399
13.5.7	<i>Rådets forsvar for sin udgivelsespraksis</i>	403
13.5.7.1	<i>Rådets påstand nr. 1</i>	404
13.5.7.2	<i>Rådets påstand nr. 2</i>	406
13.5.7.3	<i>Rådets påstand nr. 3</i>	408
13.5.7.4	<i>Rådets påstand nr. 4</i>	409
13.5.7.5	<i>Konkluderende om rådets forsvar</i>	411
13.6	Instituttet udgiver førsteudgaven af Livets Bog	412
13.7	Konklusion	413
14	Retssagen mod 'firkløveret'	415
14.1	Martinus' udtalelser om retsforfølgelse	415
14.2	Optakten til retssagen	419
14.2.1	<i>Rådets informationsbrev fra februar 2009</i>	421
14.2.2	<i>martinus-media.dk svarer</i>	425
14.2.3	<i>Rådets nyhedsbrev fra juni 2009</i>	426
14.2.4	<i>Udgivelsen af det såkaldte Thorell-manuskript</i>	427
14.2.5	<i>Bogen Den Intellektualiserede Kristendom</i>	429
14.2.6	<i>Genoptryk af førsteudgaverne</i>	435
14.2.7	<i>Rådets informationsbrev fra marts 2010</i>	436
14.2.8	<i>Stævningen</i>	439
14.2.9	<i>Tilbud om retsmægling</i>	439
14.2.10	<i>Sagens venner reagerer</i>	443
14.3	Retssagen	447
14.3.1	<i>Rådets begrundelse for at føre retssag</i>	448
14.3.2	<i>Rådets forsvar for at føre retssag</i>	453
14.3.3	<i>Rådets forsvar for de ændrede udgaver</i>	454
14.4	Konkluderende og perspektiverende betragtninger	455
15	Ændring af lovene	457
15.1	De uundgåelige vedtægtsændringer (1991)	459
15.2	Rådet opdeler Martinus Institut i to fonde (1996)	460
15.2.1	<i>Finn Bentzen informerer om de to fonde (1996)</i>	460
15.2.2	<i>Mere om Instituttets "nye fundament" (1997)</i>	467
15.2.2.1	<i>Idealfonden</i>	469

15.2.2.2	<i>Aktivitetsfonden</i>	470
15.2.2.3	<i>De afsluttende bemærkninger</i>	470
15.2.3	<i>Hans Wittendorffs omtale af de to fonde (1999)</i>	472
15.2.4	<i>Samarbejdsstrukturens begrundelse (2003)</i>	477
15.2.5	<i>Rådets ændrede begrundelse (2008)</i>	478
15.2.6	<i>Rådets omtale af tofondssystemet (2016)</i>	481
15.2.7	<i>Vedtægtsændringerne (1996)</i>	483
15.2.7.1	<i>Martinus Aktivitetsfond</i>	483
15.2.7.2	<i>Martinus Idealfond</i>	485
15.3	<i>Ændrede regler for rådets sammensætning (2001)</i>	486
15.3.1	<i>Martinus' regler for rådets sammensætning</i>	486
15.3.1.1	<i>Rådet skal blive Sagens 'faste punkt'</i>	487
15.3.1.2	<i>Et "fuldautomatisk" udskiftningssystem</i>	488
15.3.1.3	<i>Der skal være en prøveperiode</i>	490
15.3.1.4	<i>Tidsbegrænsningen er lagt fast</i>	492
15.3.1.5	<i>Overgangsbestemmelser</i>	493
15.3.1.6	<i>1982-lovenes fejlagtige tidsangivelse</i>	494
15.3.2	<i>Rådets sammensætning 1981-2001</i>	495
15.3.3	<i>Vedtægtsændringerne 2001</i>	496
15.4	<i>Sammenlægning af de to fonde (2014)</i>	498
15.4.1	<i>De erhvervsmæssige aktiviteter fremhæves</i>	499
15.4.2	<i>Flere ændrede regler for rådets sammensætning</i>	502
15.4.3	<i>Klausuler på gaver skal respekteres</i>	504
15.4.4	<i>Som noget nyt refereres der til 1982-lovene</i>	506
15.4.5	<i>Rådets forsvar for vedtægtsændringerne</i>	508
15.5	<i>Erhvervsstyrelsen afviser en vedtægtsændring (2016)</i>	510
15.5.1	<i>To rådsmedlemmers funktionsperiode forlænges</i>	512
15.5.2	<i>Rådets forsvar for sin handlemåde</i>	514
15.6	<i>Martinus Institut overtager Moskildvad (2017)</i>	517
15.7	<i>Konkluderende betragtninger</i>	520
16	<i>Martinus Institut og økonomien</i>	523
16.1	<i>Sagens økonomiske grundlag</i>	523
16.1.1	<i>Det 'sande' og det 'falske forretningsprincip'</i>	524
16.1.2	<i>Instituttet er en 'moral', ikke en 'forretning'</i>	526
16.1.3	<i>Det bærende er menneskers kærlighed til Sagen</i>	526
16.2	<i>Aflønning af medarbejdere</i>	527

Detaljeret indholdsfortegnelse

16.3	Prissætning af bøger	530
16.4	Gaveprincippets teori og praksis	532
16.5	Instituttets nuværende økonomi	535
16.5.1	<i>Personaleomkostninger</i>	535
16.5.2	<i>Uddelinger</i>	537
16.5.3	<i>Instituttets årsregnskaber</i>	539
16.5.4	<i>Værdipapirer og likvid beholdning</i>	542
16.5.5	<i>Salg af bøger</i>	544
16.6	Kritik af Instituttets økonomiske praksis	544
16.6.1	<i>De frivilliges bidrag til økonomien</i>	545
16.7	Rådsformandens redegørelse for Instituttets økonomi	548
16.7.1	<i>Rådets økonomiske politik</i>	548
16.7.2	<i>Rådets argumentation for Instituttets prissætning</i>	549
16.7.3	<i>Moralen er det primære, ikke økonomien</i>	552
16.8	Konklusion	556
	Afslutning og perspektivering	561
	Noter og henvisninger	567
	Kilder og litteratur	589
	Personregister	603

Henvisningspraksis

Krydshenvisninger refererer til bogens kapitel- og afsnitsnummerering (som fastholdes i de levende kolumnetitler). Når der henvises inden for samme kapitel, bruges termen 'afsnit', f.eks.: se afsnit 4.2. Når der henvises til et andet kapitel, bruges 'kapitel', f.eks.: se kapitel 6.3.

Ved henvisninger til anden litteratur benyttes forkortelsen 'ibid.', når der menes samme værk og samme side som tidligere nævnt. Ved henvisning til en anden side i samme værk bruges 'op.cit., s. xxx'.

*De der er i forbindelse og i saa nær berøring
med disse ting som jer,
har et søgelys rettet paa sig fra de kommende menneskeslægter.*

*Enhver ting eller handling de foretager sig,
bliver i dette øjeblik betragtet af millioner af mennesker,
intet vil blive skjult.*

*Enhver ting de gør, som ikke er i harmoni med mine ting,
vil foraarsage at tusinder af mennesker senere hen
vil tage dette som undskyldning
for deres egne forkerte handlinger.*

*En gerning som ikke er i harmoni med mig,
vil være som et mørkt punkt,
der kaster en stedse voksende slagskygge langt ud i fremtiden,
medens en gerning som er i harmoni med disse ting,
vil lyse og straaale til evige tider,
som eksempel til efterfølgelse.*

*Man skal ikke lære i ord, men i gerning.
Teoretikere har verden haft nok af,
men det er praktikere den trænger til.*

Martinus til Alf Lundbeck

Forord

*Det hele er jo allerede bestemt.
Det har en evig struktur.
Så der er ikke noget med,
at bestyrelsen skal spekulere på,
hvordan skal vi nu lave det, – og lave det.*

Martinus

Den nye verdenskultur vil i de kommende århundreder blive bygget op på basis af de principper, som Martinus har redegjort for i sit værk, *Det Tredie Testamente*. Organisationer og virksomheder vil blive indrettet efter disse principper, ligesom den kommende verdensstat vil blive fremgangsrig, fredelig og umådelig rig, fordi den vil have de kosmiske analyser som sit fundament. Det er også på det grundlag, at Martinus Institut – efter Martinus' ønske – skal indrettes. Instituttet vil dermed i sin fysiske fremtræden blive en troværdig repræsentant for det værk, som det formidler.

Det er baggrunden for, at Martinus pålagde Martinus Institut at følge *Strukturen*. I et brev til medarbejderne omtaler Martinus *Strukturen* som sit *testamente*:

Strukturen skal være mit testamente for min Sags overdragelse til dens trofaste og kærlige medarbejdere efter mit ophør på det fysiske plan. (Martinus, Brev til medarbejdere, 28. april 1972).

Strukturen hviler på de kosmiske analyser og indeholder de principper og retningslinjer, som rådet og alle medarbejdere er forpligtet til at følge. *Strukturen* er, kan man sige, 'Sagens grundlov'.

Det er ved at indrette Martinus Institut i overensstemmelse med denne 'grundlov', at Instituttet bliver et forbillede for resten af verden. Når mennesker, efter kulminationen af den kommende verdenskrig, i en sønder-skudt verden ser sig om efter faste holdepunkter, kan de ved at betragte

Martinus Institut overbevise sig om, at de kosmiske love og principper, som de er beskrevet i *Det Tredie Testamente*, ikke er gold teori, men virkelige realiteter, man kan indrette sin tilværelse efter.

Martinus Institut vil da fremstå som en levende demonstration af, at man ved at følge analyserne kan opbygge et velfungerende samarbejdsfællesskab – baseret på helt andre principper end de almindeligt gældende – til gavn og glæde for alle, der kommer i berøring med det.

Martinus formulerede Strukturens bærende principper og bestemmelser i forbindelse med de rådsmøder, der blev afholdt fra januar 1974 og frem til Martinus' død i marts 1981. En stor del af disse møder blev optaget på bånd og senere transskriberet til tekst som de såkaldte *rådsmødereferater*. Sammen med analyserne i *Det Tredie Testamente* udgør de den primære kilde til den viden, vi i dag har om, hvad Martinus nøjagtigt forstod ved *Strukturen*.

Ligesom *Det Tredie Testamente* befinder *Strukturen* sig på et væsentligt højere bevidsthedsniveau end den jordmenneskelige bevidsthed, og det har vist sig at være endnu vanskeligere at tilegne sig *Strukturen* end at forstå åndsvidenskabens teori. Årsagen er, at *Strukturen* ikke blot er teori, men identisk med *den praktiske anvendelse* af de kosmiske analyser. Mens man ved formidling af *Det Tredie Testamente* – gennem information og undervisning – overvejende forholder sig til værket og dets analyser på et *teoretisk* plan, kræver *Strukturen*, at analyserne omsættes til *praktisk handlemåde*.

Det er *Strukturens* indbyggede fordring om at forene teori med praksis, der forpligter Martinus Instituts ledelse – kaldet *rådet* – til at *praktisere* analyserne. Det skal ske ved at lade analyserne være det ufravigelige grundlag for alle rådets beslutninger og for hele måden at indrette Instituttet på.

De skiftende råd, der har haft ledelsesansvaret for Martinus Institut, har imidlertid aldrig forholdt sig reelt forpligtende til *Strukturen* som helhed og har kun i begrænset omfang arbejdet efter dens principper.

Strukturen er en evig, uforanderlig foreteelse og er – ligesom analyserne i *Det Tredie Testamente* – identisk med alkærligheden. I samme grad Martinus Institut ikke følger *Strukturen*, skaber Instituttet derfor det modsatte af alkærlighed, hvilket uundgåeligt resulterer i ufred og konflikt, eller hvad Martinus betegner som *spektakler*.

En Sag, der skaber konflikt, fordi den er i splid med sit eget værdigrundlag, kan imidlertid ikke bestå på længere sigt. Martinus Institut vil derfor

på et tidspunkt af omstændighederne blive tvunget til at tage Strukturen til efterretning og indrette hele sin virksomhed i overensstemmelse med den.

Når man tager det nuværende jordmenneskelige udviklingstrin i betragtning, er det dog samtidig klart, at de ufuldkomne og konfliktprægede stadier er naturlige og nødvendige forstadier til en kommende fuldkommen realisering af Strukturen.

Rådsmedlemmerne er – ligesom alle andre mennesker på Jorden – udvalgt af Forsynet til at udføre den opgave, de er blevet betroet. Martinus var klar over, at rådsmedlemmerne kun i begrænset omfang forstod Strukturen. Alligevel anerkendte han rådets – eller bestyrelsens, som det dengang hed – særlige status, hvilket han på et tidspunkt udtrykte således:

Altså, verden må bøje sig for de mennesker, der af Gud er indsat. Jeg vil sige det sådan: For mig er I af Gud indsat, og bestyrelsen skal være så at sige af Forsynet indsat. (Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974).

Hvordan udviklingen overordnet forløber, og med hvilken hastighed det sker, ligger i alt væsentligt uden for jordmenneskelig kontrol. Det er en organisk proces, der er bestemt af kosmiske love og reguleret af Forsynet. Det er i dette *udviklingsmæssige* perspektiv, at afvigelsen fra Strukturen i Sagens første usikre år efter Martinus' fysiske bortgang har været uundgåelig.

Kosmisk set findes der derfor heller ingen logisk begrundelse for at lade sig gå på af, at ufærdige, jordmenneskelige egenskaber har fået indflydelse og gjort sig gældende her i starten. Ligesom Martinus må man have tillid til, at Sagen er sat i verden for at opfylde sit formål, og at de ufuldkomne stadier uundgåeligt vil blive overvundet:

At der kan være ting i sådan en bevægelse, der er ufuldkomne, det skal man jo ikke tage så højtideligt, for denne Sag ledes ikke af de materielle væsener. Der er bag ved os højere kræfter, det har vi set masser af gange, ellers kunne vi ikke have skabt dén. (Martinus, "Det himmelske lys", 1964).

Denne bogs formål er at vise, at Martinus' Struktur er lige så epokegørende og ophøjet som det værk – *Det Tredie Testamente* – som det er Strukturens formål at understøtte rent organisatorisk. Det er ved at følge Strukturen, at

rådet skaber de nødvendige betingelser for, at Martinus Institut med tiden vil blive i stand til at formidle værket til resten af verden i dets rene og uforfalskede form.

Bogens opbygning

Bogen er inddelt i tre hoveddele:

- **Første del** dokumenterer, hvad Martinus har udtalt om Strukturen, og hvordan han fastslog, at den skal være det retningsgivende princip for alle Instituttets aktiviteter.
- **Anden del** indeholder en analyse af, hvordan rådet – i de første formative år, efter at Martinus havde forladt det fysiske plan – fejlfortolkede Strukturen og handlede i strid med den. Denne udvikling kulminerede med udgivelsen af *Samarbejdsstrukturen* i 1992.
- **Tredje del** viser, hvordan rådet fortsat har fulgt sin egen linje og tilsidesat Strukturen på centrale områder.

Som nævnt kan ingen – heller ikke rådet – handle ud fra erfaringer, det ikke besidder. Sagens udvikling forløber som en uomgængelig *læreproces*. Bogens anliggende er derfor ikke at kritisere enkeltpersoner, men derimod at tydeliggøre, hvad der er i harmoni med Strukturen – og hvad der ikke er. I samme grad som bogen bidrager til at give læseren en dybere forståelse af denne forskel, har den opfyldt sit formål.

Det er samtidig vigtigt at understrege, at Martinus Institut på mange andre områder end de i bogen nævnte har handlet i god overensstemmelse med Strukturen. Da Instituttet på disse områder allerede opfylder sin bestemmelse bliver disse aktivitetsområder ikke genstand for selvstændig analyse i bogen. De bør dog naturligvis indgå i den samlede bedømmelse af Instituttets virksomhed.

Man kan her nævne:

- Oversætte værket til andre sprog.
- Undervisning i form af foredrag og kurser.
- Udgivelse af tidsskriftet *Kosmos*.
- Publicering af podcasts.

- Bevarelse, registrering og digitalisering af værket, herunder også breve og foto.
- Vedligeholdelse af Instituttets websites.
- Tilgængeliggørelse af det samlede værk online, herunder lydoptagelser af Martinus' foredrag.
- Etablering og vedligeholdelse af en søgemaskine, der gør det nemt at søge i Martinus' bøger og artikler.
- Online-publicering af ældre numre af *Kosmos* samt breve og foto.
- Tilgængeliggørelse af en historisk begivenhedsoversigt online.
- Fysisk vedligeholdelse af Martinus Institut og Martinus Center Klint.

Om kildegrundlaget

De primære kilder, der ligger til grund for præsentationen af Strukturen, er *rådsmødereferaterne*. Martinus Institut har kun i begrænset omfang offentliggjort de dele af referaterne, der vedrører *Strukturen*. At vi i dag alligevel har adgang til disse referater, skyldes, at de i årene efter retsforfølgelsen i 2013 mod det såkaldte 'firkløver' – bestående af Kurt Christian-sen, Søren Ingemann Larsen, Jan Langekær og Ruth Olsen – blev gjort uofficielt tilgængelige.¹

Instituttets vedtægter – *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer* – udgør en integreret del af Strukturen og er derfor også en central kilde.

Strukturen bygger på de kosmiske analyser. Derfor er Martinus' samlede forfatterskab også en nødvendig referenceramme for at forstå af Strukturen.

Som grundlag for bogens analyse af Martinus Instituts praksis og holdning til Strukturen inddrages relevante artikler fra tidsskriftet *Kosmos* samt bogen *Samarbejdsstrukturen*. Derudover indgår rådets mange notater og breve, da de også giver et godt indblik i rådets fortolkning af Strukturen.

I analyserne af rådets praksis inddrages desuden en række åbne breve, som interesserede i Martinus' Sag gennem årene har sendt til rådet. En del af disse breve er offentliggjort i tidsskriftet *Den Ny Verdensimpuls* og på websitet <martinus-webcenter.dk>. Det er fælles for disse breve, at brevskriverne har henledt rådets opmærksomhed på de områder, hvor rådet – ifølge brevskrivernes vurdering – har handlet i strid med Strukturen.

Analyserne i bogen bygger på offentligt tilgængelige kilder bortset fra nogle få private e-mails, der indgår som en supplerende del af kildegrundlaget. Kildematerialet er således begrænset af, at jeg ikke har haft adgang til Instituttets interne dokumenter i form af f.eks. mødereferater, regnskaber, breve og e-mails. Havde dette materiale været tilgængeligt, ville det utvivlsomt have bidraget til at kaste yderligere lys over udviklingen fra 1981 til i dag.

Stor tak!

Flere personer med tilknytning til Martinus' Sag har tidligere beskæftiget sig med Strukturen, og de har hver især bidraget til at klarlægge dens på en gang enkle principper og epokegørende betydning. Mange af disse bidrag fremgår af litteraturlisten, og jeg er dem alle stor tak skyldig.

En særlig tak til Christer Malmström, der med bogen *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente* har anskueliggjort, hvordan Strukturen angiver vejen til at anvende åndsvidenskaben i praksis. Hans opmuntrende vejledning og støtte undervejs i processen med at skrive bogen har været en uvurderlig hjælp.

En varm tak også til Jens Lindsby, Preben Bagger, Søren Ingemann Larsen, Harald Berglund, Ingemar Fridell, Ingrid Holck, Jan Schmidt og Jens Bromann for korrektur, værdifuld feedback og konstruktive forslag. Det har været en stor hjælp. De fejl, der herefter måtte være, er helt og aldeles mit ansvar.

Stor tak også til min familie for tålmodigt at bære over med de mange timer, hvor jeg har været fraværende, travlt optaget af at skrive.

Første del

Strukturen

*Det er kolossalt stort ... det er en helt
ny verdensepoke, vi skaber.*

Martinus

1 Martinus' Struktur

*Vi skal lave denne struktur.
Det er jo skelettet og så at sige
hjertet og hjernen i det hele.*

Martinus

Med sit forfatterskab har Martinus lagt det teoretiske fundament for den nye verdenskultur, der skal afløse den nuværende. Den nye kultur befinder sig endnu i sin allerførste spæde begyndelse, og da den på mange områder adskiller sig radikalt fra den kultur, der er den fremherskende i dag, var Martinus klar over, at hans samtidige kun i begrænset omfang forstod betydningen og rækkevidden af det verdensbillede, han formidlede. Derfor betonede han også ved flere lejligheder, at han primært skrev for kommende generationer.

Ved siden af den primære opgave med at kortlægge og forklare det kosmiske verdensbillede var det også Martinus' opgave at grundlægge den institution, Martinus Institut, der har til opgave at bevare, oversætte og udgive *Det Tredie Testamente* samt formidle og undervise i værket. Martinus kunne naturligvis ikke opbygge institutionen på egen hånd. Her var han afhængig af de medarbejdere, der meldte sig som interesserede, og som kunne komme på tale som egnede til opgaven.

Martinus Institut blev opbygget gradvis og udviklede sig organisk til den fysiske form, det har i dag med Martinus Institut på Mariendalsvej på Frederiksberg og Martinus Center i Klint.

Så længe Martinus var til stede fysisk, havde han det afgørende ord. Til et rådsmøde, hvor spørgsmålet om hans helt særlige rolle og magtposition blev taget op, kommenterede han det på denne måde:

... du spurgte mig jo om, om jeg kan afstå veto retten. Den kan jeg ikke afstå, for jeg ejer ikke veto ret. Det er noget, der er medfødt i mig. Den dag forsynet *trækker* sine impulser tilbage fra mig, så kan jeg afgive veto-

retten. Jeg kan ikke afgive mine impulser til andre. Hvis jeg afgiver min vetoret til jer, – derfor får I ikke mine impulser. Det er ikke en vetoret i den forstand, som man har i forretningslivet, det er det ikke. Det er noget medfødt. Jeg er indviet i det, ovenikøbet af Kristus selv er jeg indviet i det, og med en stor ildåd bagefter. [...] – det må jeg være trofast overfor, så længe forsynet giver mig min bevidsthed. (Martinus, råds-møde, 16. september 1980).

Når en sag blev drøftet på møderne, var Martinus interesseret i at høre de forskellige synspunkter. I sidste ende var det dog ham, der traf den endelige beslutning.² For som han selv udtrykte det:

Jeg kommer ikke med noget, uden vi kan godt snakke om det. Men når jeg endelig har bestemt, så er det fra forsynet bestemt. (Martinus, råds-møde, 13. maj 1980).

Martinus' myndighed var ikke baseret på personlige hensyn, men beroede på det faktum, at han – med sin kosmiske bevidsthed – alene besad evnen til at sikre, at beslutningerne blev truffet i fuld overensstemmelse med Forsynets ledelse og verdensaltets evige love.

1.1 Martinus fastlægger Strukturen

Martinus var klar over, at medarbejderne ikke var i samme nærkontakt med Forsynet som ham selv. Der var derfor nødvendigt, at han nøje instruerede rådsmedlemmerne i, hvordan Instituttet skulle ledes i harmoni med de kosmiske love. Det var i denne sammenhæng, at der blev udarbejdet retningslinjer for, hvordan Martinus Institut skulle organiseres og ledes af rådet, når han ikke længere var fysisk til stede. Martinus omtalte disse retningslinjer som *Strukturen*. Arbejdet med at definere og formulere Strukturen var et tilbagevendende emne på rådsmøderne i perioden 1965-81,³ og især fra 1974 blev processen intensiveret.

Strukturens epokegørende betydning skal ses i lyset af, at Martinus Institut har en ganske særlig verdenshistorisk mission:

Men nu må vi jo huske på: når først [Martinus Institut og Centeret i Klint] bliver til en virkelig – til det faste punkt for verdenskulturen, for

det bliver det, så må der være helt andre instrukser, der må holdes. (Martinus, rådsmøde, 16. september 1980).

Det er i dette perspektiv, at Strukturens mission for alvor træder tydeligt frem. Dens formål er nemlig at udvikle Martinus Institut til at blive det 'faste punkt' for den nye verdenskultur. Det er i dette langsigtede perspektiv, Strukturen skal forstås, og det er i det perspektiv, at dens epokegørende betydning træder klart frem. Strukturen er ganske enkelt 'nøglen' til at kunne omsætte de kosmiske analyser til praktisk handling.

1.2 Strukturens gyldighedsområde

Strukturen fastlægger de retningslinjer, der skal følges for at være nært forbundet med Martinus' Sag eller – hvad der er det samme – for at være i harmoni med alkærligheden og dermed livets evige love.

Hvor man befinder sig i forhold til Sagen, er ikke et spørgsmål om *vilje*, men et spørgsmål *udvikling*. Da alle mennesker på Jorden befinder sig på udviklingsvejen mod det rigtige menneskerige – og dermed mod alkærligheden – er vi alle en del af Sagen. Vi er alle med:

Sagen er startet. Den er allerede, som den skal være. Alverdens mennesker er medlemmer. De vil aldrig nogensinde komme udenom det. De kan komme og være med, og de kan gå fra. De kan ikke blive færdige mennesker, uden at de skal igennem dette her. Så – vi skal ikke danne forening eller sekt. Vi må lade alle mennesker have deres frie vilje. Vi skal stå helt fri. [...] Så, jeg regner med, at alle sekter og samfund allerede er med, – men de ved det bare ikke. Hvis vi laver regler, så begrænser vi det, og det er ikke meningen. Meningen er, at denne viden skal ind i verden til alle mennesker. Og de kan ikke komme uden om den. Den er det højeste, der eksisterer. Man kan ikke komme højere end kærligheden. (Martinus, rådsmøde, 9. november 1976).

Sagen tvinger ingen. Menneskene er som udgangspunkt frit stillet. De

kan læse vore bøger – eller lade være, akkurat som de kan nyde solen eller gå i skygge. (Martinus, rådsmøde, 24. juni 1980).

Udviklingens gang er reguleret af karmaloven, og i længden kan ingen komme uden om den viden, som *Det Tredie Testamente* formidler. Til sidst vil den gå ind i alle mennesker:

Alle mennesker på jorden skal komme til at bøje sig for det. Der er ikke ét menneske, der bliver fri af det. Nej, det kan de jo ikke, for de kan ikke blive fri af sandheden. Den er de nødsaget til at komme til allesammen. Så, – jeg kan sige ... Der kommer ingen til Faderen uden ved mig. Men, altså, jeg siger det jo ikke, det er jo ikke, fordi jeg vil prale med det. Det er det samme, som vil jeg sige: Der kommer ingen til Gud uden ved mine analyser. Ikke fordi det er mine analyser, men fordi det er kendsgerninger i livet. Det er principper i livet. Men det har jeg jo ikke brug for at sige. For jeg er jo ikke ude på at påtvinge folk noget. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1975).

Når man deltager i aktiviteter inden for Instituttets rammer, som for eksempel foredrag, kurser eller studiegruppe, er der dog nogle få, enkle retningslinjer, man bør holde sig for øje. Vil man ændre grundbetingelserne, er man kommet det forkerte sted:

Jeg mener, – sagen må stå suverænt. Kommer der en mand og siger: Jeg vil gerne være med i det der. Ja ... men så må De sætte Dem ind i dette her. Ønsker De en høj moral ... forstår De, hvad det er, vi laver her ... Og så må han have brochuren og læse, hvordan det er her og eventuelt have noget undervisning ... også engang med tiden kan man tage timer ... Og er han så indstillet på det. Så ved han jo, at her skal man ikke begynde at råbe op ... og kritisere ... og ditten og datten. Hvis man er med i det ... så er man "medlem" ... og hvis man laver kritik og ikke synes om det, – så er man ikke medlem, – så kan man lige så godt gå udenfor. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Instituttet stiller sine rammer til rådighed som et sted, hvor man kan arbejde på at danne sig selv om og træne sig op til at se tilværelsen på en måde, der harmonerer med *Strukturen* eller, som Martinus formulerede det i et af sine foredrag, se med "Guds øjne":

Vi er mange mennesker her, mange forskellige karakterer, evner og anlæg er repræsenteret. Vi er måske ikke allesammen på samme højde, men det gør det netop til en vældig træningsplads, at man her møder mange forskellige mennesker. Disse menneskers psyke er på visse felter mindre udviklede og derfor ikke så lysende som på de færdige felter, men man skal ikke straks begynde at føle antipati, fordi de har sådanne ufærdige sider. Her kan man lære at lade være med at bagtale. Her kan man lære at blive gode venner med ligesindede, der deler de samme interesser. Det er det, der er meningen [...]. I sommermånederne, hvor der ikke så godt kan være undervisning inde i de store byer, kan folk komme her og samtidig med deres ferie få velsignelse og glæde ind i bevidstheden. (Martinus, "Guds øjne. Om feriebyens mission", 1962).

På den måde har alle, der befinder sig inden for rammerne af Martinus Institut, et medansvar for at skabe en venlig og behagelig atmosfære.

For Martinus Instituts medarbejdere gælder der yderligere, nogle absolutte *betingelser*. Medarbejderne er nemlig direkte forpligtet af Martinus til at *arbejde* i overensstemmelse med Strukturen. Det er deres opgave at medvirke til, at alle aktiviteterne under Martinus Instituts ansvarsområde gennemføres på en måde, der harmonerer med Strukturen. Det betyder, at det hverken er rådet eller udvalgte medarbejdere, der i sidste instans varetager rollen som 'den overordnede'. Det er Strukturen, der er 'den overordnede'. Det er Strukturen, som alle, der arbejder inden for Instituttets rammer, må indrette sig efter.

Det er naturligvis en stor opgave at indføre Strukturen og derved bringe Martinus Institut frem til en sådan standard, at hele virksomheden fungerer i overensstemmelse med alkærligheden.

På det nuværende jordmenneskelige bevidsthedstrin kan det i mange situationer være vanskeligt at afgøre, hvordan man indretter tingene, så de bedst muligt afspejler analyserne. Her er Strukturen den hjælp, der er brug for. Som en vejledning i at indføre Strukturen har Martinus hjulpet rådet på vej ved at formulere en række bestemmelser – herunder *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer* – som er praktiske anvisninger på, hvordan centrale dele af Strukturen kan anvendes inden for Instituttets rammer.

1.3 Strukturen essentielt set

Strukturen er åndsvidenskabeligt begrundet og hviler på evige love og principper. Den kan derfor ikke ændres:

For jeg mener, – bestyrelsen har jo en bestemmende magt. Og den skal lave det, og den skal lave det ... men dem, der får opgaven med bestyrelsen hos os, de kan ikke lave strukturen om. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Det betyder samtidig, at Strukturen ikke kun gælder for den nuværende bestyrelse, men for alle fremtidige bestyrelser – eller, som det senere kom til at hedde, 'råd':

Vi skal jo lave strukturen. Vi skal jo lave det de andre bestyrelser skal rette sig efter. (Martinus, rådsmøde, 6. marts 1979).

For at forstå Strukturen, og hvad den indebærer inden for Instituttets rammer, er det essentielt at gøre sig klart, at Strukturen *er identisk med den praktiske anvendelse af de kosmiske analyser*, som de er beskrevet i *Livets Bog* og den øvrige litteratur. Den er med andre ord identisk med *den praktiserede næstekærlighed*:

Strukturen må i sig selv være analyserne ..., der "dikterer". Og det må være den absolutte næstekærlighed. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Dette er i en nøddeskal definitionen på, hvad Strukturen er.

Martinus' strukturopfattelse står på mange måder i kontrast til den måde, vi normalt tænker og indretter samarbejdet og samfundet på. For med Strukturen er det nu meningen, at den næstekærlighed, som Kristus forkyndte, skal omsættes til praksis. Martinus udelukker samtidig enhver forestilling om, at Martinus Institut kan forholde sig afslappet og uforpligtende til Strukturen. Den styrende instans skal under alle forhold være analyserne. Det er dem, der skal "diktere".⁴

Det er dermed fastslået, at det ikke er rådet, men analyserne, der har den bestemmende magt:

Men når man nu tænker sig ... jamen det er ikke bestyrelsen. Det er Livets Bog. Det er Martinus' analyser, der bestemmer. ... Vi søger bare at gøre det, som det står i analyserne. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Det er ganske enkelt ved at følge analyserne, at den nye verdenskultur bliver virkeliggjort på det fysiske plan:

Vi skal skabe viden og danne verdenskultur. Der må I vide, at I er også med. I er valgt til bestyrelsen, – det er ikke uden forsynets vilje, at I er med i bestyrelsen, og I får også et stort ansvar. I får det fortsatte ansvar, når jeg ikke er her mere. Så er det jer, det kommer an på. Og det er altså en ny verdenskultur i hele mit arbejde. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980).

På denne måde er rådets *åndsvidenskabeligt legitime magtudøvelse* – hvor *magten er identisk med retten* – direkte afhængig af dets evne til at anvende de kosmiske analyser i alle situationer, hvor det træffer vigtige beslutninger. I samme grad som rådet følger analyserne, skaber det elementer til den nye verdenskultur, og dermed 'det nye', mens det omvendt uvilkårligt viderefører den nuværende, ukærlige kultur – og dermed 'det gamle' – i de situationer, hvor det undlader at følge analyserne.

At det nu for første gang i verdenshistorien er muligt at lægge grundstenene til en varig og fredelig verdenskultur, skyldes for det første jordmenneskehedens begyndende udvikling i intelligens og humanitet og dernæst, at selve den nye verdenskulturs fundament med udgivelsen af *Det Tredie Testamente* er blevet videnskabeligt klarlagt.

Instituttets opgave med at opbygge den nye kultur er dermed en videnskabsbaseret disciplin på samme måde, som konstruktionen af en bro er en videnskabsbaseret disciplin. Forskellen er blot, at der i det første tilfælde er tale om åndsvidenskab, mens der i det sidste er tale om materiel videnskab. I begge tilfælde er der tale om *anvendt* videnskab:

Vi danner en kultur. Og så er vi med i den kultur. Denne kultur har sine principper, – opfylder hele kristendommen, – så at sige. Kristendommen er jo ikke en religion. Den er en videnskab, – som vi nu har lavet det ... så er den en videnskab. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Åndsvidenskaben overbeviser først som sand videnskab i det øjeblik, hvor analyserne anvendes i dagligdagen. Det er først i det øjeblik, det bliver tydeligt for alle at se, at analyserne er logiske og i harmoni med livets love, fordi de fører til positive resultater.

Åndsvidenskaben fungerer i princippet på samme måde som naturvidenskaben. Hvis man kun forholder sig teoretisk til åndsvidenskaben, sker der det samme, som hvis man kun forholdt sig teoretisk til naturvidenskaben. Videnskaben ville da stagnere, for der ville ikke ske nogen udvikling. Man ville ikke indsamle de erfaringer, der er forudsætningen for, at man kan være 100% sikker på, at teorien er absolut korrekt. Det er først når teorien bliver afprøvet og testet mod virkeligheden, at man har sikkerhed for, at den er sand.

Det er ved at anvende Strukturen, at teorien skal stå sin prøve og vise, at resultatet af handlinger, der er afstemt med teorien, altid er "til nytte og glæde". Vælger Martinus Institut derfor at handle uden bevidst at inddrage Strukturen, vil meget af det, Instituttet gør, vise sig at være ulogisk, og det vil af den grund føre til ufred, splittelse og konflikt.

Strukturen er den 'gangstol', Martinus Institut har brug for, indtil det på et tidspunkt bliver ledet af mennesker med kosmisk bevidsthed. Det er Strukturen, der hjælper Instituttet med at gøre det rigtige, og som sætter det i stand til at kontrollere, at resultaterne altid svarer til, hvad der dybest set er til "nytte og glæde" for omgivelserne.

1.4 Strukturen i praksis

For at løse sin opgave behøver rådet i princippet kun at vide, at Strukturen er identisk med den *praktiserede* alkærlighed, eller som nævnt med Martinus' ord:

Strukturen må i sig selv være analyserne ..., der "dikterer". Og det må være den absolutte næstekærlighed. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Martinus har dog givet rådet betydeligt flere oplysninger og instrueret det i, hvordan det under forskellige forhold og situationer kan indrette sig og handle ud fra analyserne. Dette har været nødvendigt. For alkærligheden er for os jordmennesker endnu et helt nyt tilværelsesplan, som vi langsomt og prøvende er ved at bevæge os ind på. Vi har derfor endnu næsten ingen erfaring med at begå os på dette plan.

Ud over at formulere Strukturens principielle indhold var det derfor også en vigtig opgave for Martinus at hjælpe rådet ved at fastlægge nogle helt konkrete regler og retningslinjer, som det kunne lægge til grund for sin ledelse af Institutet. Flere af disse retningslinjer er skrevet ind i *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, mens en lang række andre anvisninger og vejledninger er givet af Martinus til møder med rådet og andre medarbejdergrupper.

Tænker man traditionelt ud fra ud fra den måde, hvorpå den nuværende verdenskultur fungerer, kunne man måske tro, at det ideelle ville have været, at Martinus havde udarbejdet et omfattende 'lovkompleks', som kommende råd kunne bruge som et opslagsværk eller en facitliste. Dette var dog ikke Martinus' holdning til tingene. For det første ville der uundgåeligt opstå situationer, som ikke var omfattet af reglerne, og for det andet ville det uundgåeligt føre til endeløse diskussioner om fortolkningen af de forskellige bestemmelser og paragraffer. Afgørende var dog, at mennesker i den nye epoke ikke længere skal rette sig efter nedskrevne love og autoriteter. De skal, som Martinus sagde, blive selvstændige ved selv at lære at tænke:

[...] dem vi skal undervise, det er dem, der er kommet igennem deres store, mørke karma og er blevet humane, – og som gerne vil være med til at skabe lys i menneskeheden. Det er dem, vi skal have med at gøre. [...] De skal lære at tænke selv. Og derfor er der ingen love og principper, – det har vi ikke noget af. For det er ikke nogen forening, og så skal der ikke være nogen love. De er med så længe de gør det gode, – så længe er de aktive medlemmer. Når de skejer ud, – så er de, ja hvad er de så – passive medlemmer. Men de er medlemmer. For jeg regner med, at alle mennesker er medlemmer af det guddommelige. Det er de. Der er ingen, der er udenfor Guds skabelse. (Martinus, rådsmøde, 20. september 1977).

For medarbejderne ved Martinus Institut er situationen en anden. De har frivilligt påtaget sig opgaven med at vise, hvordan de kosmiske analyser kan praktiseres. Som en hjælp til at løse den opgave var der brug for klare retningslinjer, formuleret ud fra Strukturen.

Det var tydeligt for Martinus, at medarbejderne havde fået et betydeligt friere spillerum i opstartsfasen, end hvad der var hensigtsmæssigt på længere sigt:

Nu må vi jo regne med, at sagen har været et foster, og det er gået sådan, som det bedst kunne. Men det kommer nu dertil, at vi må holde strenge regler og være meget bestemte overfor de forskellige ting, vi bestemmer. For ellers flyder det ud, og så bliver der spektakler. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1980).

Aage Hvolby, der var medlem af rådet fra 1973 til 2001 fortæller, hvordan Martinus på et medarbejdermøde i august 1980 over for de nærmeste medarbejdere havde gjort det klart, at den "fosterperiode", der hidtil havde været gældende, nu var slut:

Skelsættende for de nærmeste medarbejdere var det, at Martinus på et medarbejdermøde med adskillige deltagere (21.08.80) redegjorde for, at Sagen hidtil havde været igennem en "fosterperiode", hvor han bevidst havde måttet se igennem fingre med en del kritisable forhold. "Det har ikke været nødvendigt at tage det så nøje i Sagens fostertilstand. Men nu er denne fosterperiode slut", sagde han. Og allerede på omtalte møde optrådte han meget bestemt over for en enkelt medarbejder, som ikke umiddelbart var indstillet på helt at følge hans anvisninger. På senere møder gav han flere eksempler på mangelfuldheder i Sagen og nogle af dens medarbejders kritisable virke i fosterperioden. (Aage Hvolby, "I Jesu mentale fodspor", *Den ny Verdenskultur*, marts 2025 s. 6).

I det følgende er der vist en række eksempler på konkrete bestemmelser, som Martinus formulerede vedrørende Instituttets organisation. Disse bestemmelser er alle en del af Strukturen.

1.5 Instituttets formål ligger fast

Instituttets formål er beskrevet i 1982-lovenes formålsparagraf (§ 3, stk. 1):

I hele sin virksomhed og med alle de midler, der står til dens rådighed, skal institutionen udelukkende tjene følgende almennyttige formål:

- Bevare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side,
- Oplyse om disse værker, og

- Gøre disse værker tilgængelige for interesserede, herunder ved publicering, oversættelse og undervisning i betryggende form. (Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3, stk. 1).

Det er samtidig i rådets kommentar til lovene understreget, at der “efter Martinus ønske” ikke må “foretages nogen ændring af institutionens principielle formål og struktur”.⁵

1.6 Der må ikke ændres i værket

Det var Martinus ønske, at hans værker skulle udgives, som de foreligger fra hans side. Der findes en række udtalelser af Martinus, der dokumenterer dette.

Ved et rådsmøde i 1976 blev det således fastslået, at kun åbenlyse trykfejl måtte rettes uden Martinus’ personlige medvirken, og det blev betonet, at dette var en bekræftelse af en allerede tidligere truffet beslutning:

Det blev igen fastslået, at bortset fra åbenlyse trykfejl (f.eks. invidid – individ) må der ikke ændres i værkerne uden Martinus personlige medvirken. Martinus mener i øvrigt, at der næppe er grund til at rette noget som helst. (Rådsmøde, 16. marts 1976).

Dette blev gentaget på et medarbejdermøde, et såkaldt ‘torsdagsmøde’, to år senere:

Martinus understregede igen meget kraftigt, at der intet måtte rettes i skrifterne. “Om noget er skrevet ‘primitivt’, så skal det blive stående ‘primitivt’”. “Folk må gerne se, at jeg ikke er særlig belæst”. “Stavefejl må gerne – efter samråd – rettes”. (Martinus, torsdagsmøde, 30. marts 1978).

På dette møde blev reglen dermed ovenikøbet *skærpet*, idet det blev fastslået, at stavefejl herefter kun kunne rettes efter *samråd* med Martinus. Den logiske konsekvens af dette er, at end ikke stavefejl kan rettes den dag, Martinus ikke længere er fysisk til stede og kan udtale sig.

Ifølge Martinus er bøgerne absolut færdige i den form, hvori han selv udgav dem. Han handlede selv ud fra dette princip i forbindelse med udgivelsen af *Livets Bog I* på Borgens Forlag:

Jeg blev meget overrasket over alle de penge, der skal til (ved udgivelsen af [*Livets Bogs I*]). [...] Jeg synes, det er mærkeligt. Man kunne forstå det, hvis bogen skulle laves lige fra begyndelsen. Men bogen er jo færdig på alle leder og kanter, så de bare kan fotografere af. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1980).

Ved at følge denne fremgangsmåde er man 100 procent sikker at handle i overensstemmelse med Martinus' bestemmelser.

1.7 Undervisningen skal være i renkultur

Det var et tilbagevendende tema under rådsmøderne, at foredrag og undervisning skal være i renkultur. Der skal ikke blandes andre ting ind i det.

Martinus understreger det til et rådsmøde, idet han siger:

Her må det være i absolut renkultur. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980).

Og senere under det samme møde:

Enhver kan jo holde foredrag. Derfor er det vigtigt, at vi hele tiden ved, at vores er i renkultur, – at det ikke er en sammenblanding. (Ibid.).

Aage Hvolby opsummerede Martinus' holdning med formuleringen:

Vi garanterer kun for, at den undervisning, der kommer fra Martinus Institut, er i renkultur, og at den ikke er blandet sammen med alt andet. (Aage Hvolby, rådsmøde, 9. september 1980).

Martinus bekræftede dette:

Ja, det er rigtigt. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980).

Der er også indføjet bemærkninger om dette i rådets kommentar til formålsparagraffen, hvor det hedder, at

det er en forpligtelse for Institutet udelukkende at beskæftige sig med Martinus' eget arbejde. (*Love af 25. rådets kommentarer*, kommentar til § 3).

Institutets *undervisning* vil hovedsagelig komme til at foregå i Klint, hvor der efterhånden vil blive opbygget en *helårsskole*. – Det skal ske i betryggende form, ved at der så samvittighedsfuldt som muligt *kun* undervises i og ud fra *Martinus kosmologi*. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, kommentar til § 3).

Martinus havde ved et tidligere møde påpeget, at en af Institutets faste undervisere ikke underviste "i renkultur" og angav dermed samtidig, at sådanne forhold måtte ophøre i fremtiden:

Mogens Møller har jo også gjort det godt og vundet mange tilhørere. Der er blot det ved det, at han ikke er i renkultur. Hans foredrag er gode, men han blander så meget deri. Man skal holde foredrag over alt det, der støtter moralen og verdensbilledets struktur. Alt det andet er der nok til at holde foredrag over. Det skal vi ikke blande op i vort. Vi skal holde det rent. (Martinus, rådsmøde, 24. juni 1980).

Stoffet, som Martinus præsenterer i *Det Tredie Testamente*, er originalt. Det findes ikke tilsvarende andre steder, og det skal formidles som en selvstændig videnskab i sin egen ret:

Ja, vi er beregnet på at skulle stå alene. Vi har vort eget. Vi har ikke taget noget fra andre mennesker. Vi har ikke noget af deres stof. Vi har fuldstændig vort eget stof ... helt igennem. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1975).

De fleste, der studerer de kosmiske analyser, forholder sig overvejende teoretisk til dem. De har almindeligvis ikke meget erfaring med at anvende analyserne i praksis og er derfor ikke bevidste om, hvilken kolossal ressource analyserne egentlig udgør.

Martinus derimod vidste af erfaring, hvilket potentiale analyserne har. Han vidste, at de i enestående grad kan anvendes til at hjælpe mennesker og løse de problemer, som de slås med:

Vor skole skal kun beskæftige sig med at uddanne i vort eget. Vi vil give stoffet, de skal lære. Og der er stof nok, for jeg kender det af erfaring. I to år var jeg med til at løse problemer for over 300 mennesker om året. Det var dengang jeg havde de store foredrag. Da fik jeg løst masser af problemer, – og dem skal vi kunne løse ud fra analyserne. (Martinus, rådsmøde, 20. september 1977).

Det gælder om hele tiden at holde sig missionen og formålet med *Det Tredie Testamente* for øje. Hvilket vil sige at hjælpe mennesker til at skabe en lykkelig tilstand for sig selv og andre. Nøjagtigt som Martinus havde udtrykt det 25 år tidligere til et foredrag, der blev afholdt som en del af foredragsrækken *Det evige verdensbillede*:

Det, vi skal lære, og det, der er formålet med det, De har fået at vide, er jo det, at De derigennem skulle komme til at forstå Deres skæbne, forstå hvad De skal gøre for at blive fri for den og den gene, for at blive fri for sygdomme, for at blive fri for andre menneskers ondskab, for at blive fri for Deres egne uheldige tendenser osv. Det er jo det, der er formålet. Det er ikke formålet bare at give Dem en hel masse viden om universet osv., det betyder ingen verdens ting, det er jo nærmest til skade. Det er nærmest bare en byrde, hvis man ikke benytter det. Men det skal blive til liv og kraft, energi, glæde og styrke, således at sorger og bekymringer ikke mere skal beherske Dem, så De bliver Deres eget lys, så De får det hele til at være en strålende lykkelig tilstand både for Dem selv og andre. (Martinus, *Grand kursus*, stk. 197).

1.8 Rådets opgave og ansvar

Martinus' formuleringer og bestemmelser om Strukturen er urokkelige, fordi de hviler på selve verdensaltets struktur.

Det er jordklodens højere bevidsthed, der står bag og garanterer, at Strukturen med tiden vil blive indført på Martinus Institut og derfra brede til sig resten af verden som *den nye verdenskultur*.

Det er på Strukturens vilkår, at det enkelte rådsmedlem indtræder i rå-

det. Før man tiltræder sin plads, bør man derfor gøre op med sig selv, om man accepterer Strukturen fuldt og helt og er villig til at arbejde under de givne betingelser:

Det er en højere vilje, der vil det sådan ... I er kun vogtere af, at det bliver sådan ... eller I er med til, at det skal være sådan. Og hvis de gør vrøvl ... Jamen, de har lov til at lade være med det. Det er slet ikke nogen betingelse. Du har lov til at lade være med det. Men så kan du ikke lave det der. Det kan måske nok se lidt mærkeligt ud, men det må være sådan. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Det følger heraf, at rådets primære opgave består i at sikre, at alle beslutninger og aktiviteter inden for Instituttets rammer er i harmoni med analyserne. For at kunne løse den opgave må rådet udvikle særlige metoder og arbejdsgange, der gør det muligt at kontrollere, om beslutninger rent faktisk stemmer overens med analyserne:

Bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på. Nej, de laver det efter analyserne efter bedste metode de kan, så det passer med analyserne. (Ibid.).

Rådets eneste, virkelige udfordring er at finde egnede metoder, der kan *kvalitetssikre* arbejdet. For hvis rådet ikke *nøje analyserer* de beslutninger, det står overfor at skulle træffe i lyset af de kosmiske love, vil beslutningerne – på det udviklingstrin, vi jordmennesker befinder os på – nærmest automatisk blive truffet på den gamle verdenskulturs betingelser.

Det er arbejdet med at være absolut tro mod den 'nye måde' at tænke og handle på, der er det fremmedartede og svære. Her har vi jordmennesker endnu meget lidt erfaring, og det er derfor nødvendigt, at rådet sætter hele sin samlede vilje, humanitet og intelligens ind på at analysere sig frem til de nye alkærlige måder at handle på, hvis det vil gøre tingene rigtigt.

Som et ideal for samarbejdet i rådet henviser Martinus til de usynlige væsener, der befinder sig på det åndelige plan, og som hører bønnerne. De arbejder sammen som en enhed, og at de kan dét skyldes, at de har den samme viden:

Jeg har jo fortalt, at bønnens princip ... det bliver hørt af nogle kosmisk bevidste væsener, som er ét. De har ikke noget med at skændes. Det er ikke sådan, at den ene siger: Nej, det er sådan og sådan ... De har allesammen den samme viden. Og derfor bliver de én magt. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1975).

Når en ting eller et forhold er åndsvidenskabeligt gennemlyst, er der ingen uenighed. Det er det samme princip, rådsmedlemmerne skal arbejde ud fra. De skal udvikle analysemetoder og arbejdsrutiner, der med udgangspunkt i de kosmiske analyser sætter dem i stand til at analysere tingene til bunds og dermed nå frem til et fælles grundlag for handling:

Bestyrelsen skal jo være en fuldstændig enhed ... Altså det kosmiske princip... de danner enheder, de der hører bøunnerne. Og disse bestyrelsesmedlemmer skal jo allesammen være inde i sagens analyser. (Martinus, rådsmøde, 16. december 1975).

Når et rådsmedlem fremsætter et nyt forslag, er det afgørende spørgsmål derfor, om det kan gennemføres, så det passer med analyserne:

Hvis han [et nyt medlem af rådet] kommer med noget, – han synes ... Så må man sige: Er det noget, man kan lave ... efter analyserne? (Ibid.).

Det er det vilkår, rådsmedlemmerne må indstille sig på at arbejde efter. Det er den til hver en tid givne, *uomgængelige test*, om det kan laves efter analyserne.

I bund og grund svarer det til vilkårene inden for et hvilket som helst fagområde. En ingeniør, der skal konstruere en bro, må sikre sig, at de anvendte materialer lever op til de fysiske love og krav til holdbarhed og bæreevne. Og er man, som Martinus nævner det i eksemplet herunder, jordemor, må man også arbejde ud fra dette fagområdes teori og praksis og udføre sine opgaver professionelt og samvittighedsfuldt, som faget foreskriver:

[...] bestyrelsen har jo en bestemmende magt. Og den skal lave det, og den skal lave det ... men dem, der får opgaven med bestyrelse hos os, de kan ikke lave strukturen om. En jordemoder, der tager en jordemoderpost, hun må jo følge jordemoderposten. (Martinus, rådsmøde, 25. september, 1974).

Som en jordemoder må sætte sig ind sit fag for at lære at praktisere det, må rådsmedlemmerne tilegne sig åndsvidenskabens teori. Da der her er tale om en ny videnskab på Jorden, må rådet selvstændigt udvikle *metoder* for dermed at sikre sig, at *teorien bliver fulgt i praksis*. I den forstand træffer rådet ikke beslutninger på egen hånd, men beslutninger, der er begrundet åndsvidenskabeligt, og som derfor er i overensstemmelse med Strukturen.

Det er samtidig rådets opgave at kommunikere åbent om de vilkår, det arbejder under, til hele organisationen. Over for medarbejderne skal rådet gøre helt klart, at det har accepteret disse vilkår og anerkender, at det ikke er rådet selv, men en højere vilje i kontakt med analyserne, der er den egentlig overordnede. Rådet må på den måde gøre det klart for alle, at dets opgave begrænser sig til at sikre, at det er denne alkærlige vilje, der kommer til udtryk i rådsarbejdet:

[...] man er faktisk en vogter. Man er faktisk en vogter af alkærligheden. Man er en vogter af strukturen. Ja, for den er lavet. Og medarbejderstaben skal vide, at det er ikke jer, der ... ja, I er med i det ... I akcepterer det, men det er ikke jer, der har bestemt, at det skal være sådan. Det er en bestemmelse der faktisk er evig ... og så må man regne med, at der er et forsyn, der er den virkelige overordnede. I er kulturens repræsentanter. (Ibid.).

Rådet må være meget bevidst om, at det bygger den nye verdenskultur op, og dermed den kommende, absolut højeste samfundsorden på Jorden. Da endnu kun ganske få mennesker forstår, hvad dette indebærer, må man være meget påpasselig med, hvem man tager ind som betroede medarbejdere. Man må samtidig acceptere, at Sagen i sin kerne nødvendigvis vil vokse langsomt i begyndelsen:

Der kommer ingen højere end os. Derfor skal vi sørge for, at vi laver det højeste, – så må det vokse langsommere. For jo mere vi fordrer, jo færre bliver der til at forstå det. Men så er der jo det ved det ... de er ikke tvunget til det. De kan jo stadigvæk have arbejde uden for. (Martinus, råds-møde, 5. marts 1974).

Hvis man ikke er omhyggelig med at gå frem efter Strukturen og få de rigtige mennesker ind, risikerer man, at uduelige mennesker overtager magten:

Det er ikke sådan, at det hele skal flyde ..., for så skulle det jo være færdige mennesker, men det kan vi jo ikke regne med at få. Så vi er nødt til at have en struktur, der nogenlunde giver os magt til at styre det ... så vi kan se, om en mand duer eller ikke duer. For har vi ikke det, så kan uduelige mennesker jo helt overtage det. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Da rådet er selvsupplerende, er det altafgørende, at det sikrer sig, at de nye medlemmer er indstillet på og evner at følge analyserne. Martinus mente, at rådet alt i alt var den bedste garant for, at kun kandidater, der var i nærkontakt med analyserne, blev valgt. Martinus var ikke blind for, at rådet kunne være uansvarligt og komme på afveje, så de forkerte mennesker blev valgt. Men han så udviklingen i det langsigtede perspektiv og mente, at erfaringsdannelse i kombination med Forsynets ledelse i det lange løb ville korrigere fejlene.

Ingen andre end rådet kan påtage sig opgaven med at indføre Strukturen på Martinus Institut. Svigter det denne opgave, vil det hele uundgåeligt begynde at "flyde". Menneskene er endnu ikke færdigudviklede, og ufærdige mennesker handler automatisk forkert, med mindre de bevidst forholder sig til Strukturen. Resultatet bliver da, at mere eller mindre "uduelige mennesker" gør sig gældende og overtager magten.

Rådet må derfor være yderst bevidst om, at det har ansvaret for, at Strukturen bliver indført og kommer til at virke i praksis. I takt med at rådet lykkes med at løse denne opgave, vil det mere og mere forbinde sig med Forsynet på det åndelige plan. Det kan derved ikke undgås, at det i omverdenen bliver synligt, at den nye verdenskultur er begyndt at stråle ud fra Martinus Institut. Det er dette, der mere end noget andet vil vise, at rådet har løst den opgave, Martinus har givet det. For som Martinus pointerede:

Det er den højeste videnskab, der er præsteret. Der er ikke noget højere end alkærligheden, og den må komme til syne i alle vore foretagender. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

1.8.1 Reglerne skal være enkle og gengives i en bog

Netop fordi Strukturen er det absolut bærende for samtlige aktiviteter inden for Instituttets ansvarsområde, er det vigtigt, at alle får tydelig information om betingelserne, og hvad de går ind til:

1.8.1 Reglerne skal være enkle og gengives i en bog

Jamen de får en bog, hvor der står, at sådan er det. Det får de at vide, inden de går ind. Så kan de ikke komme bagefter og sige: Ja, vi troede ikke, at det var sådan. Vi skal ikke have det tovtækkeri. Vi kan undgå det. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1975).

Det var Martinus' ønske, at alle fik et eksemplar af strukturbogen udleveret.

Der bliver en åndelig struktur ... en fuldstændig fundamental åndelig struktur af sagen, og den bliver gengivet i en bog, som hvert eneste enkelt menneske får. Sagen er en videnskab, – det er en moral. Det er ikke en forretning. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

Det er vigtigt, at Strukturen bliver gengivet og praktiseret sandfærdigt. For dermed har man de bedst mulige forudsætninger for at tiltrække de rigtige mennesker:

Det er om at finde de mennesker ... og om at få lagt strukturen sådan, at den rammer de mennesker, der får lyst til at komme her. (Martinus, 5. marts 1974).

Ansvarsfordelingen og retningslinjerne for samarbejdet skal tydeligt fremgå af bogen, og man skal også af bogen kunne se, hvordan man løser konflikter:

[...] når nu sagen bliver rigtig ... rigtig fast, så skal vi have lavet den brochure eller en bog, hvor de kan se, hvordan vore regler er ... hvordan vore konflikter ordnes. (Martinus, rådsmøde, 30. april 1974).

Når betingelserne er lagt åbent frem, kan medarbejderne på forhånd tage stilling til, om de ønsker at deltage i samarbejdet på disse betingelser, og man slipper for endeløse diskussioner om, hvilke regler der gælder:

Vi er i færd med at lave en moral. Den kan vi da ikke gå og skændes om, – om hvem der skal gøre det og det. Det kommer også i den her instruktionsbog, de skal se, – der får de nøjagtigt punkterne, – hvordan det hele er. Så kan det ikke nytte noget, at de kommer senere og siger ...

Jamen, I har jo læst, hvad der står i bogen. Hvis I ikke synes om det, så kan I jo bare gå ud. Der er ingen, der er indmeldt. Der er ingen, der er bundet. Der er ingen medlemskort. Der er ikke noget ... vi må ikke give dem nogen magt. Der er kun tale om: Har de lyst til ... er det sagen, er det moralen, de er glade for. (Martinus, rådsmøde, 16. december 1975).

Bogen skal gengive Strukturen på en enkel og ligetil måde. Til et rådsmøde i efteråret 1977 forklarer Martinus, hvordan den skriftlige gengivelse af Strukturen skal udformes.⁶ Det kan opsummeres i følgende punkter:

- Den skal være enkel og ligetil.
- Den må være fast og må ikke kunne væltes.
- Den kan ikke laves om.
- Den skal være klar og entydig. Det må ikke være sådan, at “de siger det betyder det, og det betyder det, – og han har ment noget andet. Sådan skal den ikke være. – Der kan jo ikke være noget at tage fejl af”.
- Instituttets forpligtelser skal fremgå.

Når fundamentet er lagt fast og åndsvidenskabeligt begrundet, har alle det samme grundlag at arbejde ud fra, og dermed slipper man for mange vidtløftige og unødvendige diskussioner.

Strukturbogen skal udkomme i to forskellige udgaver. Der skal være den fuldstændige udgave, der gengiver hele Strukturen, og et mindre hæfte med de almindelige betingelser og grundlæggende regler. Den sidste skal uddeles gratis:

[Strukturen] bliver selve grundlaget. [...] Jeg mener, det skal være en bog, der viser hele strukturen. Men den, man skal give væk, – det kan være en kortfattet ... for det er jo en, man giver dem gratis. Men der står hovedreglerne, – hvordan betingelserne er. At det ikke er en forretning, at de ikke kan melde sig ind, at de ikke kan få kontrakter. For det er ikke en forretning. Det er en moral. Har de lyst til at lære den at kende, – ja så kan de studere det. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1975).

Strukturbogen skal suppleres med undervisning, så folk bliver instrueret i, hvad det drejer sig om:

1.8.1 Reglerne skal være enkle og gengives i en bog

Så er det, at der skal være en undervisning. De skal gennemgå et lille kursus, – eller have nogle timers vejledning i ... der må laves sådan en brochure eller en lille ... Så får de at vide, hvordan det hele er lagt an. (Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974).

Til et møde halvanden måned senere tilføjer Martinus supplerende:

Ja, så er det, jeg mener, at de får ikke blot en brochure eller en bog. Men der skal være undervisningstimer i væremåden her inden for sagen. Så de ikke bagefter kan sige: Ja, det vidste vi ikke. Det må være fuldstændig klart. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Det lå Martinus stærkt på sinde, at der kom undervisning i Strukturen. Senere samme forår pointerer han det endnu engang ved at sige:

Hovedsagen er jo, at man har den her moral [...]. Man må nå frem til en tilstand, hvor ... men der er det, jeg mener, at vi skal kunne uddanne dem i en slags skole, – dem der kommer ... de skal gennemgå en slags skole. – vi skal have en slags lærebog eller brochure, eller hvad vi kan kalde det. Så kan de ikke komme og sige: Det vidste vi ikke. Og så kan de også på forhånd sige: Nå nej, så vil jeg ikke være med der. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Netop fordi Strukturen er fundamentet for alle de forskellige aktiviteter, understregede Martinus gentagne gange over for rådet, at alle skulle kende den. Således også herunder, hvor Martinus til en kommentar, om at det er “dejligt at se, hvor mange unge mennesker, der hjælper til i Klint”, svarer:

Men det er jo dejligt, ja, ja. De vil sikkert også, når de hører sådan struktur, – og det bliver indprentet ... der skal da holdes foredrag med det. De skal se, hvordan det virker. Så vil de også forstå, at der er noget plan i det. [...] Der er bare det – de skal føle, at der er virkelig et skelet, der er virkelig et fundament, som det skal gå efter. (Martinus, rådsmøde, 27. august 1974).

På den måde får Martinus pointeret, at det selvfølgelig er dejligt med mange mennesker, men at det er endnu vigtigere, at de, der kommer, er sat ind

i, hvad det hele drejer sig om. Dette opnås ved, at Strukturen bliver en integreret del af undervisningen. Ved at inddrage konkrete eksempler, der viser, hvordan Strukturen anvendes og fungerer i praksis inden for Institutets forskellige aktivitetsområder, bliver undervisningen vedkommende. For det bliver dermed demonstreret, at Strukturen ikke blot er teori, men at den er *praktisk anvendelig*, og at den *faktisk virker*.

Strukturen som vejledning og regelsæt er absolut nødvendig her i den sidste del af dyreriget, inden overgangen til det rigtige menneskerige. Når menneskene engang er færdigudviklede, har de ikke længere brug for Strukturen som ydre påmindelse med fastlagte regler. På det tidspunkt vil Strukturen nemlig være indskrevet i deres hjerter og hjerner, og de gør da af sig selv tingene rigtigt. Men så længe vi endnu ikke er færdigudviklede, er der behov for Strukturen som støtteforanstaltning:

[...] Men vores sag skal jo nå frem til – men det kan vi jo slet ikke foreløbig, – men den skal nå frem til, at der behøver hverken at være love eller noget. Menneskene skal udvikle sig til at blive færdige mennesker. I det rigtige færdige menneskerige er der jo ikke nogen love. Der er jo ingen, der finder på at lave noget galt. De er jo allesammen fuldkomne. Men det varer jo længe. Det kan vi jo ikke bygge på i dag. Vi må jo have nogle ideer og principper. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

1.8.2 *Det er rådets ansvar at indføre Strukturen*

Som hovedansvarlig for at indføre Strukturen, og dermed lægge grunden til den nye verdenskultur, har rådet et kolossalt ansvar.

For at illustrere Strukturens betydning og rådets rolle kan man tænke på medarbejderne ved Martinus Institut som medlemmer af et orkester, og Strukturen som det partitur, orkesteret spiller efter. Hvert medlem af orkesteret er ansvarlig for sin egen orkesterstemme, som den fremgår af noterne i partituret. Rådet fungerer som orkestrets dirigent. Det sikrer, at orkesterstemmerne samlet klinger rent i alkærlighedens toneart.

Lignelsen skyldes Aage Hvolby, der introducerede den til et rådsmøde, hvor han prøvende stillede spørgsmålet:

Kan man sammenligne det med en dirigent, der dirigerer et orkester? – Der kommer nogle, – de vil gerne spille noget bestemt musik. Men

1.8.2 Det er rådets ansvar at indføre Strukturen

man har nogle noder, der skal følges, og der er personer ... og grupper, der skal sørge for, at de forskellige samarbejder, sådan at de noder bliver fulgt. Så kommer der det rigtige musikstykke ud af det. (Aage Hvolby, rådsmøde, 10. december 1974).

Martinus tilsluttede sig billedet ved uddybende at tilføje:

Det er forresten en god lignelse ... for vores, det er jo kunsten. Vores er jo den største livskunst. Og det er klart, at der må være en dirigent. Men han kan jo være sådan, at han føler sig lige med de andre. [...]

Analyserne, det er jo noderne, kan vi sige. Det er noderne, de skal spille efter. Og der er det, jeg mener, – det er det, vi skal have sat op så vældigt [...] hvordan det kan passe med analyserne. Det er det, der skal stå i den bog. Og det skal nok blive meget enkelt og ligetil. Og så er [...] det er nemt at se, hvem der har ret, og hvem der har uret. For efter analyserne er det jo let at se. (Ibid.).

Som Martinus formulerer det her, er det tydeligt at se, at rådet har to centrale opgaver. Det skal gengive Strukturen i en bog, hvor det hele er sat op “enkelt og ligetil”, så det i forskellige situationer er “nemt at se, hvem der har ret, og hvem der har uret”. Og dernæst skal rådet sørge for, at alle – og herunder naturligvis rådet selv – “spiller efter noderne”, så Strukturen kommer til udtryk i alle Instituttets aktiviteter.

Til et af de allersidste møder pointerede Martinus, så tydeligt som det lod sig gøre, hvilket ansvar, der ville blive overdraget til rådet, når han forlod det fysiske plan:

Det ER meget vigtigt med bestyrelsen. Den HAR en kolossal post. Den skal garantere, at instituttet, at bøgerne og det hele – det går sin gang som det skal. Og det MÅ den altså gøre. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

Det er afgørende, at rådet står ved sit ansvar som Sagens centrum og sikrer, at Instituttet organiserer sig og handler, som Strukturen foreskriver:

[Bestyrelsen] skal bare lære den samvittighed og alvor, man skal have overfor bøgerne, overfor instituttet, overfor hele sagen. De er hele

sagens centrum. Og de må vide, at det de gør, – at det er dem, der har ansvaret. (Ibid.).

Det betyder naturligvis også, at man svigter sit ansvar i samme grad, som man inden for det ene eller andet område undlader at følge analyserne.

1.8.3 *Sagen skal være eksemplarisk*

Ved at stadfæste det som rådets ufravigelige pligt at følge Strukturen, har Martinus givet rådet den størst mulige beskyttelse. For det er ved at følge analyserne og bede Gud om hjælp, at rådet opnår Forsynets “medvind”. Også her talte Martinus af erfaring:

Hver gang jeg skal tage en beslutning, der virkelig gælder, så retter jeg også tanken til Gud. Jeg gør aldrig noget af mig selv alene. Men jeg har en kolossal evne til at føle den guddommelige medvind. Jeg føler en vældig medvind, når der er noget, jeg skal. Er der noget, jeg ikke skal, så føler jeg modvind. Så kan jeg mærke, det rykker i mig. Nej, jeg er også under den højeste kontrol, selvom jeg måske ikke behøver at være det. (Martinus, 25. november 1980).

Martinus var klar over, at rådet ikke havde den samme evne, som han selv havde, til at følge den guddommelige vilje. Derfor underviste han rådet og gav det Strukturen, så det med sin samlede intelligens og humanitet fik de bedst mulige forudsætninger for at analysere, drøfte og kontrollere, at alle væsentlige beslutninger blev truffet i overensstemmelse med de kosmiske analyser.

Åndsvidenskaben er netop en *videnskab*, og den viser, at rådet er beskyttet i samme grad, som det formår at handle alkærligt:

Vi har beskyttelsen i, at det bliver lavet rigtigt, – og at hver laver sine ting rigtigt. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Martinus var samtidig klar over, at der ville komme “splid og spektakler”, så snart rådet svigtede principperne og ignorerede Strukturen. Netop derfor måtte rådet være meget påpasseligt og sikre sig, at det altid havde retten på sin side:

Vi modtager ikke nogen kritik eller noget. For det er jo det, der laver splid og spektakler. Og så bliver det igen, at så har sagen ikke ret, og så har han ret, og alt det kan vi jo ikke have. Sagen må have ret altid ... jeg mener, den skal have det. Det kan ikke nytte, at den "har ret", når den ikke har det. Men sådan skal vi jo lave det. Vi har jo analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Det er afgørende, at rådet ikke blot foregiver at have ret og tvinger sin vilje igennem i situationer, hvor det i virkeligheden tager fejl. En sådan en fremgangsmåde vil folk hurtigt gennemskue. Dertil kommer, at der uundgåeligt vil være ubehagelige karmiske virkninger.

Der findes kun én måde, hvorpå rådet kan sikre sig Forsynets medvind. Det er ved at handle *eksemplarisk*:

Sagen skal være et eksempel for sine medarbejdere. Det kan den ikke være, hvis vi benytter de gammeldags metoder. Det skal være sådan, at sagen er upåklagelig. Den er et eksempel på overholdelse af kosmiske analyser. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

Det er, når rådet handler eksemplarisk ved at opfylde "de kosmiske betingelser" – men også kun da – at det kan "blæse på, hvad de andre siger":

Henning Laug: Der er nok en del som synes, at det bestyrelsen laver, det kan laves bedre.

Martinus: Ja. Men det behøver vi ikke at bryde os om. For vi ved, at vi opfylder de kosmiske betingelser. Så kan man blæse på, hvad de andre siger. (Rådsmøde, 5. marts 1974).

Det er selve Sagens ånd at lave tingene efter analyserne. Og det er ved at handle i denne ånd, at rådet gør sig immun over for kritik:

Men det bliver netop sagens ånd. For idet vi laver vores ting korrekt efter analyserne, så har vi ikke ... hvis mennesker kommer og siger, at det skal være anderledes. Nå ja, så gå ud og lav det selv, – gå bare ud og lav det anderledes. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

1.8.4 *Rådet er juridisk forpligtet til at følge Strukturen*

I 1972 erklærede Martinus, i den tale han holdt i anledning af sin 82-års fødselsdag, at han måtte forlange af bestyrelsen, at den var *juridisk ansvarlig for*, at tingene blev ført videre på den måde, han havde bestemt:

Ja, så var det jeg også nævnte før, hvis jeg skal falde væk, så må der jo være en fast struktur til at bevare disse ting, som jeg har skabt. Det er allerede ordnet med en selvejende institution. Denne selvejende institution skal have en bestyrelse. Det forlanger loven. Men så er jeg nødt til at forlange, at denne bestyrelse juridisk går med til at være ansvarlig for, at tingene bliver ført videre på den måde, de skal. (Martinus' 82-års fødselsdagstale, søndag den 11. august 1972 i Ingeniørforeningen).

Det er denne forpligtelse, der blev skrevet ind i Martinus' testamente, idet Martinus her pålagde sin

[...] universalarving [...] at respektere de optegnelser, jeg efterlader mig vedrørende [...] opfyldelsen af instituttets formål [og] administrationen af instituttet. (Martinus' testamente, 10. juni 1980, § 3).

Martinus har derved forpligtet rådet *juridisk* til at respektere hans optegnelser vedrørende "administrationen af instituttet". Disse optegnelser drejer sig først og fremmest om, hvad Martinus har indtalt på bånd om Strukturen samt 1982-lovene, der indgår som en del af Strukturen. Udskrifterne af disse bånd er en essentiel del af, hvad Martinus har efterladt sig som sine "optegnelser" vedrørende "opfyldelsen af instituttets formål".

Det betyder, at rådet ved Martinus' testamente er *juridisk forpligtet* til at følge Strukturen og dermed sikre, at alle institutionens aktiviteter bliver indrettet som Strukturen foreskriver.

Strukturen sætter dermed rammerne. Det er den *ufravigelige betingelse*, som ikke kun rådet, men alle medarbejdere må acceptere. Og er de ikke villige til det, må de gå. Anderledes kan det ikke være, hvilket Martinus også understregede til et rådsmøde, hvor han formulerede det på denne måde:

Vi har beskyttelsen i, at det bliver lavet rigtigt, – og at hver laver sine ting rigtigt. Den, der ikke laver sine ting rigtigt, – så må vi lade ham gå.

Hvis han vil til at lave om på det, så må han gå. Den magt må bestyrelsen jo have. Reglerne er jo efter mine analyser. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Da rådet har det overordnede ansvar, gælder det i særlig grad for rådsmedlemmerne, at de må være inde i analyserne og vide, hvordan de anvendes i de forskellige situationer.

Forekommer det derfor, at et rådsmedlem tilsidesætter Strukturen, er de øvrige rådsmedlemmer ifølge Martinus' testamente *juridisk forpligtet* til at lade vedkommende gå. For ingen har ret til at ændre betingelserne. "Reglerne er jo", som Martinus umisforståeligt klart formulerede det, "efter mine analyser".

1.9 Samarbejde og organisering

1.9.1 *Alle er lige*

Kosmisk set er mennesker alle lige. Derfor må man fuldstændig frigøre sig fra den persondyrkelse, der præger det omgivende samfund, og fra den særlige anseelse, der traditionelt knytter sig til ledende stillinger:

Det er jo bare spørgsmål om den hyldest eller dyrkelse, man lægger i de mennesker, der er overordnet. Det er den dyrkelse, jeg mener, man skal til livs. Vi skal ikke have den slags dyrkelse. Vi er alle lige. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Det fremgår også af rådets kommentarer til 1982-lovene, at der ikke må blive opbygget et traditionelt hierarki med overordnede og underordnede:

I de førte drøftelser har Martinus utrætteligt påpeget og fremhævet, at i Instituttets ledelse bør ingen på nogen som helst måde føle sig selv som overordnet og andre som underordnet. – Og ingen i Instituttets arbejde bør føle sig selv som underordnet og Instituttets ledelse som overordnet – i den almindelige betydning af disse ord. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, rådets kommentar til § 5).

Derfor gælder det også om at forhindre, at der på ansvarsfulde poster ind-sættes personer, der har behov for at blive set op til og dyrket:

Se, altså, – der kan jo være en, der har en mægtig og ansvarsfuld post, men han har aldeles ikke nogen overordnet følelse, – og det er det rigtige. Hvis man mærker, at der er en mand i sagen, der har fået en post, og han i den grad skal dyrkes, så er han jo ikke den rigtige. [...] Hvis de er rigtig kærlige, så vil de jo være lige med de andre. Altså, – nu har jeg noget mere viden end de fleste mennesker, men jeg føler mig da fuldstændig ... jeg føler mig ikke op over ... jeg tror ikke, at I kan sige, at jeg føler mig op over (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Det er naturligvis nødvendigt, at medarbejderne varetager forskellige arbejds- og ansvarsområder. De vil ganske naturligt søge hen mod de arbejdsområder, der har deres interesse, men det er nødvendigt, at man også tager hensyn til den enkeltes evner og anlæg:

Åndelig set er alle lige. Men når det drejer sig om arbejde, kan der godt være forskel. Så må der være forskel, efter det arbejde, de laver. En mand, der ikke kan læse, ja, han kan jo ikke vente at få sådan en position, som en mand der kan læse og skrive. Eksempelvis, ja. Så derfor, denne forskel kan vi jo ikke udslette. Vi kan ikke udslette disse ansvarsposter, – det kan vi ikke. (Ibid.).

Alle arbejdsfunktioner er imidlertid lige nødvendige, og personer med et mindre ansvarsområde, kan udmærket være højere udviklet end en medarbejder på en mere ansvarsfuld post:

I denne sag er det ene arbejde lige så godt som det andet. Hvis en grøftegraver har det rigtige sindelag osv., så er han jo lige så høj som en, der skul-le være overordnet, og som måske ikke engang har det sindelag. (Ibid.).

På den måde skal Strukturen understøtte en fælles forståelse af, at alle i organisationen arbejder “på lige fod”,⁷ og at den virkeligt “overordnede” er “*Livets Bog*”⁸.

Dette er også baggrunden for, at Instituttets ‘bestyrelse’ med 1982-lovenes ikrafttræden ændrede navn til ‘rådet’:

De *kosmiske analyser* viser til overmål, at i livet er *alle lige værdifulde*. Det er det eneste rette grundlag. (Se f.eks. nærmere herom i “Livets Bog” I, stk.22 og “Logik”, kap. 24).

For at understrege dette forhold besluttede Martinus, at den hidtidige betegnelse “*bestyrelse*”, hvortil der er knyttet så mange traditionelle autoritetsbegreber, skal udgå. For fremtiden er den rette betegnelse Instituttets “*råd*”. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, rådets kommentar til § 5).

1.9.2 Selvorganiserende grupper

Når alle følger Strukturen, kan de forskellige arbejdsgrupper fungere selvstændigt som *selvstyrende grupper* inden for hver deres arbejds- og ansvarsområde. Torben Gjedde opsummerede det til et rådsmøde på denne måde, hvilket Martinus bekræftede med et “ja, ja”:

Vi er faktisk inde på det rette spor, sådan set, når man siger, vi opretter selvstændige grupper, som arbejder med sit område selvstændigt. Og den gruppe, der hedder bestyrelsen, den har samtidig til opgave at sørge for, at de grupper ikke gør noget, som er i modstrid med analyserne. (Torben Gjedde, rådsmøde, 10. december 1974).

Når ansvarsområderne er fordelt, består rådets opgave ene og alene i at holde øje med, at grupperne ikke gør noget, der er i modstrid med analyserne. Så længe de ikke gør det, er de selvkørende. Rådet skal kun gribe ind, hvis en gruppe kommer i konflikt med analyserne:

Ja, det er jo klart, at der skal holdes øje med, om de følger analyserne ... at de ikke finder på at lave andre ting. Det skal jo passe med analyserne. Så kan vi jo have mange grupper, og de skal allesammen passe med analyserne. Og i hver gruppe skal det være den samme struktur. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Senere, når Strukturen er indarbejdet, og menneskene er blevet mere fuldkomne, vil grupperne kunne arbejde helt på egen hånd. Det er det, man skal arbejde hen imod, men indtil da må man være indstillet på, at der er behov for en vis kontrol:

Vi kan jo ikke regne med, at de er så fuldkomne, at de kan klare sig selv. Det er det, vi arbejder hen på ... Altså, – engang med tiden, så er menneskene så fuldkomne, – så behøver man ikke ... så er de jo så ærlige ... så behøver man ikke at have alle de foranstaltninger. Man – vi må jo have magt til at have kontrol. (Ibid.).

1.9.3 *Rotation og udskiftning*

I det foregående afsnit nævner Martinus, at der i hver gruppe skal være “den samme struktur”. Martinus refererer her til, at der i grupperne skal være ledelsesfunktion med en forperson, der står for kontakten til de andre grupper, herunder rådet. Denne ledelsesfunktion skal gå på skift, sådan som det også for rådets vedkommende er skrevet ind i 1982-lovene:

Rådets medlemmer bliver næstformand og derefter formand efter anciennitet. Næstformandsperioden og formandsperioden er hver for sig højst et år. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 5, stk. 3).

Martinus anså denne ordning som foranstaltning, der skal sikre ligeværdighed og forhindre magtkoncentration. Som det fremgår af et referat fra et medarbejdermøde, anbefalede han i januar 1979, at man inden for alle grupper implementerede denne rotationsordning:

Martinus mente at vi godt kunne begynde med det samme med denne turnus indenfor grupperne, og henviste til sagens struktur, som ganske vist endnu ikke er blevet færdigskrevet og mangfoldiggjort. Selv om der blot er to i en gruppe, skal en sådan rotation finde sted. (Torsdagsmøde, 19. januar 1979).

For Martinus er ‘formandsposten’ en praktisk foranstaltning, så der altid er én og kun én ansvarlig person at henvende sig til:

Jo, formand og formand. Det er jo bare et navn. Der må jo være én, som folk kan henvende sig til. Jeg synes ikke, de skal henvende sig til fire mennesker. (Martinus, rådsmøde, 20. september 1977).

Det er samtidig formandens opgave at følge op og sikre, at opgaverne udføres og aftalerne overholdes.:

Det kan jo ikke sådan flyde – hver især kan jo være ligeglad – der må være en slags samling. [...] Udadtil kræves der jo en formand, én, der skal sørge for, at tingene bliver gjort og holdt. Ansvarer må ligge på én. Har vi ikke det, så sejler det jo hver sin vej. (Martinus, rådsmøde, 10. februar 1981).

For rådets vedkommende blev der for alle medlemmer, som ikke var personligt udpeget af Martinus, sat en tidsbegrænsning på, så man højst kunne være ikke-stemmeberettiget suppleant i 2 år og stemmeberettiget medlem i 5 år.

Formålet med denne ordning er at forhindre, at enkeltpersoner tiltager sig magt. Direkte adspurgt om han synes, at “det er for meget, at et bestyrelsesmedlem sidder i 12 år”, svarede Martinus:

Ja, det er det. En meget dygtig mand kan få en farlig magt på tolv år, og det er det, vi skal forhindre, – der er ingen, der skal ha’ magt. (Martinus, rådsmøde, 14. oktober 1980).

Udskiftningsreglerne i rådet svarer også til, hvad Martinus selv tog initiativ til i forhold til undervisningsgruppen:

Det er også det, jeg har fået lavet indenfor undervisningen. De skal ikke blive siddende, – det er ikke gavnligt. Nogle mennesker har en vældig evne til at få andre til at holde med sig, – så får de en magt. Så bryder de sig pokker om, så kan de lave helt om på sagen. De skal ikke have magt. Alle skal være lige. (Martinus, rådsmøde, 20. juli 1977).

Martinus har ikke udtalt sig om, hvor ofte udskiftningen skal ske i andre grupper end rådet. Men ud fra princippet om at undgå magtkoncentration hos enkeltpersoner virker det rimeligt at antage, at Martinus også i de øvrige grupper med ledelsesansvar vil anse en periode på fem år for at være det maksimale.

1.9.4 *Strukturen står over venskab*

Det er vigtigt i samarbejdet at være på god fod med hinanden og blive venner. Det var Martinus' ønske, at det blev skrevet ind i strukturbogen, og at der blev undervist i det:

Nu laver vi en foreløbig bog, men senere skal der laves en undervisning. Jeg mener jo netop, som jeg sagde, at når der først bliver skole og alt det, – så må alle de, der er med, have en undervisning. De må gennemgå et kursus i væremåde, – og forstå, hvorfor det skal være sådan en væremåde. Det er, fordi det er opfyldelsen af livslovene. Folk er jo så tossede i dag. De vil gerne sidde og meditere i timevis. De vil gerne lave en hel masse ting, helt tåbelige ting, – men at holde lovene, – det er da meget nemmere. Og komme ind og være gode venner med sine omgivelser, lære at tilgive, – lære at forstå, at han er sådan, og hun er sådan. Det er jo det, der skal ske indenfor os. (Martinus, rådsmøde, 27. august 1974).

Venskabet må dog ikke være på bekostning af analyserne. Som medarbejder skal man først og fremmest være tro mod Strukturen, og hvis venskabet står i vejen for dette, må det vige. Martinus har i en række udtalelser belyst problemstillingen:

Denne sag, den er større end venskab. Det kan ikke hjælpe noget, at nogen kommer og er ven med en af jer, og I så lader ham få en eller anden fordel her i instituttet, fordi I er venner. (Martinus, rådsmøde, 16. september 1980).

Selvfølgelig kan man være venner med dem, men man skal passe på. Venskab kan ikke bestemme de åndelige ting [...]. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980).

Man kan være private venner, – det må man holde borte fra samarbejdet. (Martinus, rådsmøde, 23. maj 1978).

Derfor er det også – der skal ikke dannes klikker. Der er virksomheder, hvor der er klikedannelser, og det er noget højst uheldigt noget. Der skal helst være en åbenhed og enhed mellem allesammen. (Martinus, rådsmøde, 13. maj 1980).

1.9.5 Sagen er en moral, ikke en forretning

Martinus taler også her af erfaring. Det var den måde han selv indrettede sig på:

Men der er visse ting, jeg må tage stilling til i den sag, jeg har et ansvar og en samvittighed, og selv om man er venner, så må man se bort fra venskabet. Pligten må gå forud for det. (Ibid.).

Man må aldrig gå på kompromis med analyserne – heller ikke “for fredens skyld”. På et tidspunkt fik Martinus spørgsmålet:

Mener du så, at når man hører, at folk bliver gnavne over et eller andet, så skal vi være lydhøre overfor det, de er gnavne over, og så se at ændre tingene, så der ikke bliver (Tage Edeling, rådsmøde, 16. december 1975).

Hertil svarede Martinus:

Nej, det skal vi ikke. Vi skal lave det, som er det rigtige. Og så kan de springe i luften, hvis de vil. (Martinus, rådsmøde, 16. december 1975).

1.9.5 Sagen er en moral, ikke en forretning

Det er et gennemgående tema, som Martinus igen og igen vender tilbage til under rådsmøderne, at Sagen ikke er en forretning, men en moral, der skal udvikle menneskene og danne grundlag for den kommende, nye verdenskultur. En typisk udtalelse lyder:

Vi er ikke en forretning, – vi er frie mennesker, – men vi begynder at vise og lever i den nye bevidsthed, som menneskene skal have, altså – kosmisk bevidsthed. Og så kan man ikke bruge de gamle forretningsprincipper. (Martinus, rådsmøde, 7. september 1976).

Når Martinus, som her omtaler “de gamle forretningsprincipper”, henviser han til princippet om “hellere at tage end at give”, og dermed til hvad han også kalder “det falske forretningsprincip”, som er det ulige bytteforhold, hvor det, man modtager, repræsenterer en større værdi end den, man giver ud.

Næsten alt i den nuværende kultur er på den ene eller anden måde spundet ind i den form for forretning. Det er så at sige det element, vi som mennesker almindeligvis lever og tænker i, og den bagvedliggende mentalitet er dræbende i en grad, som man normalt ikke gør sig klart. Om det falske forretningsprincip skriver Martinus i en af de små bøger:

Dette principps udbredelse i verden i dag bevirker så megen ruin, så megen sultedød, så megen sindssyge, så megen fattigdom, så megen nød og elendighed, så mange hospitalspatienter, så megen forvrænget livsopfattelse, så megen hårdhjertethed og hensynsløshed, så meget røveri og plyndring, bedrageri og løgnagtighed, snobberi og ond camouflage, overvurdering og undervurdering af mennesker alt efter deres rigdom og bankkonto og den heraf følgende falske klasseinddeling i rangspersoner, ordener og titler, ja, kort sagt så megen sabotage af menneskehedens normale liv, at den ikke overtrumfes selv med atom- og brintbomber. (Martinus, *Djævalebevidsthed og kristusbevidsthed*, kap. 7).

For Martinus Institut gælder det om at holde sig fri af alt dette og have mindst muligt at gøre med den gamle verdenskulturs forretningsmetoder:

Jo mindre vi har af forretning, jo renere kan vi holde det. For os gælder det meget om, at vi kan være i kontakt med analyserne, – på de flest mulige felter. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

Mens den gamle verdenskulturs forretningsmoral lærer menneskene at tænke penge og personlig økonomisk gevinst ind i alt, skal den nye moral få dem til at tænke i helt andre, kosmiske baner:

Vi er jo ikke en forretning, der skal vokse op og blive stor, men vi er en moral, der skal gennemsyre alle mennesker. Men en forretning skal gennemsyre alle mennesker med fortjeneste. Men vi er en ny ... en guddommelig mentalitet, som vi skal indplante i menneskeheden. Det er egentlig den dybeste analyse af det. Vi skal indplante kosmisk mentalitet i menneskene. Og det er så vores praktiske måde, at vi netop afskaffer alt det her meget ukosmiske, som menneskene endnu slås med. (Ibid.).

1.9.5 Sagen er en moral, ikke en forretning

Det er således et af den nye verdenskulturs grundlæggende træk, at den vil gøre op med alt det, vi i dag forbinder med forretning:

Det er en mission, vi har. Det er ikke en forretning, men det er en kulturskabelse. Uden at være en sekt og uden at være noget som helst ... en opfyldelse af lovene. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Martinus' holdning til økonomi kan ikke adskilles fra hans mission, og om sin mission skriver han betegnende i *Bisættelse*:

Min samlede mission, mine skrifter, foredrag og billeder er ikke beregnet på at skulle være en forlystelse. De er en undervisning, en lektie, et studium, der virkeligt skal læres, et supplement til livets egen tale, en vejledning for dem, for hvem erkendelsen af den virkelige sandhed begynder at blive ligeså nødvendig som den daglige mad og drikke. For disse væsener er mit arbejde beregnet. (Martinus, *Bisættelse*, kap. 144).

Det er for disse *mentalt hungrende* værket er skrevet. Deres antal vil ifølge Martinus stige eksponentielt i forbindelse med en kommende Tredje Verdenskrig. Det er i den sammenhæng uden videre klart, at den nye verdenskulturs moral tilsiger, at adgangen til den livsnødvendige åndelige vejledning ikke skal være et 'pengespørgsmål'. For som Martinus også udtrykker det, er det kosmiske verdensbillede

ligesom solen på himlen. Vi skal jo heller ikke gå hen og betale billetter for at få solskin. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1975).

Sagen er derfor heller ikke ude på at ophobe en formue. Den indtjening, man får ved gaver, salg af bøger og kurser mv., skal, som Martinus forklarede på sin 89-års fødselsdag, anvendes til at gøre tingene så billige som muligt:

Engang vil [Sagen] komme til at tjene mange penge, og de skal hjælpe med til at gøre tingene billige eller gratis, for at så mange som muligt kan få så let adgang til at komme ind i Guds skabelsesproces og blive bevidste i den. Det gælder om at blive bevidst i denne skabelse, og når man bliver bevidst i denne Guds skabelse af os, kan man hjælpe Gud. (Martinus' 89-års fødselsdagstale afholdt på Hotel Sheraton, 11. august 1979).

1.9.6 *Det gælder om at få de rigtige medarbejdere*

For Martinus Institut drejer det sig om at få de medarbejdere, for hvem det er blevet en livsbetingelse at opfylde moralen i *Det Tredie Testamente* bedst muligt:

Det det her drejer sig om, det er jo kun at få de mennesker, der virkelig er interesseret, og som virkelig vil leve sådan, – at det er blevet deres liv at opfylde det. Og ikke de mennesker, der er med, bare fordi det er en mode eller det er moderne. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Det gælder om at fjerne alt det, der skaber problemer andre steder. Mange ansættelsesforhold er i den gamle verdenskultur præget af, at arbejdstageren stiller sin arbejdskraft til rådighed for at kunne tjene til livets ophold. Det er ikke dette, der inden for Instituttets rammer skal være motivationen. Her skal det være ønsket om at medvirke til at understøtte og udvikle moralen:

Vi laver sagen, som forsynet vil ... og det har jeg følt ... og fået pillet alt det væk, som folk bliver gnavne over. Husk på, – en forretning er lavet for, at man skal befordre et eller andet ... arbejde i livskampen, ikke sandt. Men en moral ... det er noget helt andet. Det er noget ... om man vil. Har man ikke den moral, ja, så har vi ingen interesse i dem. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

Så længe Sagen endnu ikke er kendt, er den i stor udstrækning afhængig af frivillig arbejdskraft:

Det må allesammen være mennesker, der i den grad vil være med. Og vi har jo også til opgave igennem vores foredrag og skrifter at opflamme dem til at være med. Men jeg mener, det økonomiske spørgsmål ... det kan vi jo ikke undvære ... verden udenfor ... foreløbig ... Vi kan ikke sige: Kom bare herind. Vi kan give jer løn. Men vi kan vokse til det. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Det er ikke for at få en levevej, man skal gå ind i Sagen. Det helt afgørende er, at man har sat sig ind i Strukturen og er indstillet på at være med til at bygge *Den ny Verdenskultur* op:

Men nu skal vi jo huske på. Det hele er absolut frivilligt. De har hele arbejdsmarkedet uden for. Der kan de tjene deres føde. Her danner der sig en verdenskultur. Vil de være med til at skabe den ... ligesom man kan sige: Vil I være med til at skabe et hus? Vi må regne med, at det er ikke sådan, at de skal skabe sig en levevej, foreløbig. Det er mere dette: Vil I være med til at skabe en ny ... en virkelig væremåde, – en virkelig kultur. Og der er det så, at vi gennem analyserne, gennem brochurer og ... at vi må undervise dem. Hvis vi skal garantere en arbejdsmagt, så bliver vi jo en forretning. Så bliver vi jo lige sådan ... så bliver der også nødt til at være over- og underklasse, så bliver der nogle, der skal se efter den, om han er doven, og de er dovne ... vi skal jo have mennesker, der allesammen er med. De arbejder for dem selv ... ligesom de er enige om at bygge. Vi er enige om at bygge en verdenskultur op, – at opfylde denne verdenskultur, som naturen selv er i gang med at lave. Og vi er enige om at bygge den op. Og det kan vi gøre på de og de betingelser foreløbig. Så kan betingelserne blive bedre efterhånden. Men vi kan ikke begynde at garantere ... så de ikke behøver at arbejde ude. (Ibid.).

Martinus opsummerede til et rådsmøde 5½ måned senere, hvad der adskiller medarbejderskab ved Martinus Institut fra et ordinært arbejdsforhold:

... det er jo ikke nogen forretning. Der er jo ikke et arbejder- og arbejdsgiverforhold. For hver især er med for sin egen skyld. De er med for, at de vil gerne være med til at lave bevidstheden om til den åndelige struktur, og det får de rig lejlighed til ved de instrukser, som vi sætter op i den bog [dvs. bogen om Strukturen]. Så vil de få at vide, hvordan de skal vænne sig af med alt det gamle, – med at blive bitter på ham og med det der ... det bliver de vænnet af med. Og de er her for at blive vænnet af med det, – ikke for at tjene penge. Naturligvis skal de også have penge, hvis det er ..., men, altså, det er ikke det, der er det primære. Der vil også komme mange, som vil være med, men som tjener penge ved siden af, – og har deres arbejde ved siden af (Martinus, rådsmøde, 27. august 1974).

For sagens medarbejdere skal det absolut ikke være penge, prestige eller ønsket om magt og indflydelse, der er drivkraften. Når man går ind for at arbejde i Sagen, skal det være fordi, man gerne vil hjælpe den kosmiske bevidsthed frem og samtidig ændre sin egen bevidsthed. Derved lever man sig ind i Strukturen og kommer på bølgelængde med Martinus' mission.

1.9.7 *Der skal ikke være kontraktlige forpligtelser*

Det er et fast tema i de transskriberede udskrifter af rådsmøderne, at medarbejderne ikke skal være kontraktligt forpligtede. Så længe man som medarbejder overholder Strukturen og dermed opfylder betingelserne, "er man med" og en meget dejlig medarbejder. Handler man derimod i strid med Strukturen, må man gå:

Jeg mener, at har de lyst til at studere, må det også være på betingelser: – kan vi være med her. Der kræves ingen kontrakter, – ikke noget. Men her er strukturen, – her er, hvad det drejer sig om. Og er man glad for at opfylde de betingelser, så er man jo meget ... og er man ikke det, så kan man jo lade være. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Opfylder man ikke betingelserne, må man forlade samarbejdet, men det betyder ikke, at man dermed forlader Sagen. For da Sagen er identisk med *Sandheden* om livet og verdensaltet, kan man ikke i absolut forstand forlade den eller frigøre sig fra den. Man er stadig "knyttet til sagen" og vil før eller siden vende tilbage:

Man kan ikke rende fra det her. Det er hellige ting, som vil komme til at beherske verden. Man kan rende fra det et stykke tid. Man ser allerede nu, at dem, der er gået fra, – de kommer tilbage. Man kan jo ikke gå bort fra sandheden. Har man én gang lært, at to til to er fire, så kan man ikke falde for, at to til to er syvogtyve. (Ibid.).

Strukturen er således grundlaget for indgåelse af enhver form for medarbejderskab. Når først Strukturen er bekendtgjort og formuleret på skrift, er man som medarbejder forpligtet til at sætte sig ind i den og overholde den:

Ja, den struktur jeg tænker mig, vi skal lave i en bog, som ethvert menneske skal have, der kommer og vil være med i sagen eller siger, hvad er det for en [...] Og kommer de så og vil være med, jamen så har de jo allerede indvilget i det. Så kan det ikke nytte, at de senere hen kommer og gør vrøvl, I har jo lov til at lade være. I er jo selv gået ind. Så kan I jo bare gå ud igen. Vi skal nok få vort arbejde gjort. Det er anderledes med forretninger, hvor de har fagforeninger og forpligtelser ved kontrakter og

så videre. Det gør vi jo ikke. For vi er ikke sådan en forretning. (Martinus, rådsmøde, 16. december 1975).

Da strukturdøftelserne fandt sted, var der ikke klart formulerede retningslinjer. Sagen befandt sig stadig i sin 'fostertilstand'. Det fremgår også af denne udtalelse af Martinus, efter Aage Hvolby havde henledt opmærksomheden på, at man havde indgået en medarbejderkontrakt med Mogens Møller.

Ja, vi kan ikke regne med det nu. Det i dag, – det er jo slet ikke det. Sådan skal det jo ikke være. Det kan slet ikke gå videre på den måde. Det går nu som et foster. Men det er også vanskeligt, når vi ikke har det alt sammen stillet op. Vi må have det stillet op. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

Når først Strukturen var formuleret, ville situationen være en helt anden:

Nu skal vi jo huske på, at vi i øjeblikket ... vi er jo ikke andet end et lille foster. Vi har slet ikke de betingelser og muligheder, som når vi får lavet systemet. Så står vi med en helt anden magt. Og så er det en magt, vi må holde ... sådanne ting vi skal holde ... ellers synker det jo sammen. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Fortrød man som medarbejder en mundtligt indgået aftale, var man ikke kontraktligt forpligtet og kunne derfor frit forlade samarbejdet:

Vi skal ikke have ... (et sådant lovsystem) ... de kan bare gå ... for dette at binde nogen, når de er i disharmoni eller er vrede på det, – sure og gnavne på tingene, og vi så alligevel beholder dem kun ved hjælp af kontrakter ... Det kan vi ikke. Men sådan er der en masse mennesker idag, der kun er bundet ved kontrakter. Men de er slet ikke glade ved det, de har med at gøre. Det er jo ikke nogen idé. Er det frivilligt ... selvfølgelig, vi må jo også garantere ... sagen må sørge for, at de får deres penge for det og det ... altså uden kontrakter. De skal holde deres uden kontrakter. (Ibid.).

Det er på den måde, de ikke-kontraktlige relationer understøtter Strukturen. Man er med, så længe man accepterer Strukturen og er glad for at opfylde den:

Men det er altså alle dem, der er medarbejdere, nogle der kommer frit, og de kan gå frit, og de er ikke bundne ved nogen kontrakter. De er kun bundet ved, om de vil være med på denne måde. (Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974).

Når der ikke er kontraktlige bindinger, er det også lettere at skille sig af med medarbejdere, der går imod Strukturen. Eller man kan, hvis det er muligt, motivere dem til at følge den:

Hvis det er en, der bliver besvær med, der vil kommandere, så skal man ikke have sådan en. Når de ved, at de ikke er holdt fast ved kontrakter, så er de jo nemme at have med at gøre. (Martinus, rådsmøde, 26. februar 1980).

Strukturen udelukker ingen. Alle er velkomne som medarbejdere, så længe de er indstillet på at opfylde "betingelserne":

Den ordinære betingelse må være, at alle kan være med. Men så er der det ved det, – kan alle fylde det op. De må få at vide, at de kan kun være med i samme grad, som de opfylder betingelserne. Når de ikke opfylder betingelserne, så er de jo ikke med hos os. For der er ikke nogen kontrakt. Der er ikke noget med at melde ud og melde ind. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

På den måde viser Martinus, at det handler om at opbygge en *tillidsbaseret, moralsk kultur* uden juridiske bindinger.

Der kan naturligvis være behov for at notere, hvad man aftaler i forbindelse med et arbejdsforhold, sådan som det for eksempel også fremgår af denne dialog:

Torben Gjedde: Nu siger du det med kontrakter, – og jeg forstår godt, hvad du mener. Men nu behøver man jo ikke at anskue en kontrakt altid som noget negativt noget. Det kan godt være en erindring om

1.9.8 Instituttet modtager kun ubetingede gaver

noget, man blev enige om, da man indgik i ... Altså, jeg mener, mennesker kan godt rage sig uklar med hinanden, – ikke fordi de vil huske forkert, men fordi de husker forkert. Er det derfor helt forkert, hvis man ... lad os nu tænke os, at der er én, der starter som lærer ... at man så skriver på et stykke papir, at nu starter du fra den og den dato. Er det helt forkert, hvis man skriver sådan et eller andet?

Martinus: Nej ... man må selvfølgelig have ... selvfølgelig må det være skrevet, hvad man har lovet, og hvad man ikke har lovet osv. Det må stå skrevet. Men ... vil man ikke holde det, så må man gå. Ikke det her med retssager. (Rådsmøde, 5. marts 1974).

Man kan stadig skrive ned, hvad man aftaler vedrørende praktiske forhold, men det skal være uden kontrakter.

I den nye verdenskultur har man tillid til hinanden, og et ord er et ord. Martinus vender gentagne gange tilbage til den gamle bondekultur, han kendte som barn, og så i den et ideal, man burde efterstræbe:

Det er det, vi skal vænne folk til. – Øvre i Jylland, – studeprangere ved markeder, da er det et håndslag og en ko er solgt ... der er der ingen papirer. Det kan de ikke svigte. Det er ikke, fordi de er så højt udviklede. De kan godt sælge en trepattet ko for at være i orden ... men det er et godt princip. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1974).

Man skal ikke lave systemer. Det skal helst være som bonden i Jylland. Når han har givet håndslag, så er det nok. (Martinus, rådsmøde, 30. april 1974).

Vi skulle jo ikke have kontrakter. Det skal være som studeprangerne oppe på Hjallerup marked. Det er bare et håndslag. (Martinus, rådsmøde, 20. juli 1974).

I alle forhold skal man holde sine aftaler og stå ved sit ord. Derved skaber man en kultur baseret på tillid. Opstår der konflikter, løser man dem i fordragelighed ud fra, hvad der står i Strukturen om konfliktløsning.

1.9.8 Instituttet modtager kun ubetingede gaver

Martinus Institut skal under alle forhold stå fuldstændig frit. Det er *Livets Bog* og de kosmiske analyser, der er 'den overordnede'. Instituttet må der-

for sikre sig, at det ikke kommer under indflydelse af eksterne, økonomiske interesser. Ligeledes bør det, i det omfang det er muligt, være uden indflydelse fra offentlige myndigheder.

Det betyder, at alle gaver til Institutet skal være *betingelsesløse*, hvilket vil sige, at de bliver overgivet helt og fuldt til Institutet uden begrænsninger eller restriktioner af nogen art:

Min mission og sag er af en sådan natur, at den absolut kun kan modtage betingelsesløse gaver. Betingede gaveydelse er i absolut forstand ikke gaver. De kræver opfyldelse af et særligt større eller mindre krav af gavemodtageren fra gavegiverens side. De hører til en vis grad ind under forretningsprincippet. (Martinus, rådsmøde, 10. oktober 1978).

Denne bestemmelse kom også i 1982-lovene:

De nødvendige midler til institutionens virksomhed tilvejebringes ved egen indtjening og ved ubetingede gaver og bidrag. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 4, stk. 4).

I rådets kommentar til dette stykke hedder det:

Institutets økonomi bæres allerede nu i betydelig grad af gaveprincippet gennem modtagelse af gaver og bidrag.

Martinus var sikker på, at gaveprincippet her skulle være gældende helt uden begrænsninger, og at Institutet dermed skulle bevare en total selvstændighed.

Derfor er det her fastslået som et helt ufravigeligt princip, at Institutet kun kan modtage gaver og bidrag, hvortil der ikke er knyttet nogen form for betingelser. (Ibid., rådets kommentar til § 4, stk. 4).

1.9.9 *Der må ikke være retssager i Sagen*

Adskillige steder i rådsmødereferaterne tager Martinus stilling til spørgsmålet om, hvorvidt man kan forestille sig, at Martinus Institut i fremtiden vil kunne føre retssager. Det er betegnende, at Martinus, hver gang spørgs-

målet kommer op, afviser retssager som en konfliktløsningsmulighed, Institutet kan benytte sig af.

Der er for eksempel et referat fra et møde i januar 1974, hvor man drøfter, hvordan man skal forholde sig, hvis et forlag, der udgiver Martinus' bøger, ændrer i teksterne. Martinus gør det klart, at dette ikke er tilladt, men at man på den anden side i en sådan situation ikke vil anlægge sag mod forlaget:

Dette, at vi sørger for, at Martinus' bøger ikke laves om eller nye ting føjes til, retter sig udelukkende mod de forlag, der trykker vore bøger – ligegyldigt på hvilket sprog –, hvorimod vi ikke vil modsætte os "pop-udgaver". Vi vil afvise forslag til os om det og anmodninger om tilfaldelse til at fremstille dem, – men kommer det til retssag, vil vi ikke føre det. (Referat, rådsmøde, 22. januar 1974).

Hvis nogen i andre lande opretter et "Martinus Institut", kan man protestere, men man skal ikke retsforfølge:

Vi skal ikke til at lave retssager. Så kommer vi jo ingen vegne. Så er vi ikke det endelige. (Ibid.).

Det er værd at bemærke, at Martinus, både i denne sag og i andre sammenhænge, hvor spørgsmålet bliver rejst, udtaler sig på en måde, der viser, at hans afstandtagen til retssager *ikke er situationsbestemt*, men *principiel*. Således også i forbindelse med spørgsmålet om beskyttelse af navnet "Martinus Institut", hvor han pointerende tilføjer:

[...] vi kan jo ikke ... vi kan ikke optræde med retssager og sådan noget. Det er ikke på den måde, at vi skal beskytte os. (Ibid.).

På et tidspunkt drøftede man, om der med tiden kunne opstå behov for at ansætte en jurist. Til det spørgsmål svarer Martinus helt i tråd med de ovenfor anførte udtalelser:

Jo. Han har så den opgave at være opmærksom på, at vi aldrig kommer i konflikt med nogen. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

Når man har forstået det essentielle i Strukturen, er der ikke noget overraskende i Martinus' syn på retssager. Det nuværende retsvæsen bygger på et livssyn og en lovgivning, der står i skarp kontrast til, hvad der *kosmisk set* er ret og uret, rigtigt og forkert. Martinus forholder sig principielt til problemstillingen i artiklen "Frigørelse af flokbevidstheden":

Men spørgsmålet er så: er de jordiske menneskers love, forordninger og vedtægter i overensstemmelse med livets love? De er for en meget stor del i overensstemmelse med dyrerigets love, med "den stærkeres ret". Noget menneskeligt gør sig dog også gældende, idet lov- og retsvæsenet netop har til opgave at sørge for, at de svage, dvs. fysisk eller økonomisk svage, i samfundet også kan få deres ret. Men det er princippet "øje for øje og tand for tand", der er det gældende. Og selv om dette princip udfoldelse må siges at være et skridt frem mod menneskelige love, specielt når det virkelig bruges på en sådan måde, at de svage også får deres ret, så er det dog ikke retfærdighed, [...] og så længe de jordiske mennesker ikke er på bølgelængde med kærlighedens lov i deres indbyrdes forhold, vil deres verden være en mental jungle. (Martinus, "Frigørelse af flokbevidstheden", 1951).

Det vil sige, at Martinus Institut ved at føre retssager uvilkårligt viderefører traditioner fra dyrerigets "mentale jungle". Det er klart, at Martinus ikke kan være med til det. For da er man ikke det endelige, men handler i åbenlys strid med Strukturen.

Til et af de allersidste rådsmøder, hvor Martinus deltog, berører han det forhold, at Instituttets forpligtelse til at følge de kosmiske love og den deraf følgende manglende mulighed for at føre retssager, *tilsyneladende* begrænser dets magt:

Nu er det jo det, at vi har begrænset magt. Men vi kan jo udtrykke, hvad der er i kontakt med os. Og det, der ikke er i kontakt med os, – det vil ikke få held i livet. Det kan jeg godt sige. Der vil ske noget med det. Så meget magt ligger der i sagen. Men vi skal vide, at vi har den magt, og at vi kan påtale det, og hvis de ikke lyster denne påtale, behøver vi ikke søge politiet. Det skal nok vise sig, at det bliver forhindret. Der er heldigvis andre kræfter, der virker i sagen, – det er måske nok kun mig, der kender dem, men de er der. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

1.9.11 Instituttet skal ikke være en verdensorganisation

Martinus ved, at der er “andre kræfter”, der opererer på et mere subtilt plan, end hvad rådsmedlemmerne på det nuværende udviklingstrin er bevidste om. Martinus Instituts handlemuligheder ligger indenfor det felt, hvor man kan påtale, hvad der er forkert. Og hvis den anden part ikke lytter og tager hensyn til det, er der et Forsyn bagved, der forhindrer, at det forkerte vinder frem og får “held i livet”.

1.9.10 Intet medlemskab

Det er ikke en forening og intet medlemskab. Det er indlysende, for det giver ingen mening at oprette en forening, når alle mennesker er fødte medlemmer:

Ja, jeg regner med, at alle mennesker er med i det her, i denne kristusepoke. Nu kalder jeg det kristusepoke. Men det er jo hele verdensaltets videnskab, – den hellige ånd, som det hedder. Alle mennesker er medlem. Men nu er det – f.eks. vi her, – vi er aktive i det og kender det. Alle de andre, de kommer bagefter, – de kender det ikke, men de er i det. Derfor er det, at der ikke skal medlemskort til. De er født ind i den sag. Den er i deres indre. (Martinus, rådsmøde, 20. september 1977).

Når der ikke er en forening, har det også den fordel, at der ikke er medlemmer, som kan gøre deres indflydelse gældende ved at stille krav:

Man kan da ikke tvinge sig ind i en sag, hvor der ikke er medlemskort. Hvis man giver dem medlemskort, så giver man dem evne til at kritisere, og evne til at lave spektakler og sladre. Når man ikke giver dem noget som helst andet end deres interesse ... det er deres interesse i sagen, vi er interesseret i ... altså, deres hovedinteresse ... at de synes om den ... at de er glad for den osv. Er de det, så er de med os. Er de ikke det, – så er de ikke med os. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

1.9.11 Instituttet skal ikke være en verdensorganisation

Martinus Institut vil efterhånden udvikle sig til at blive et verdenscenter, men det skal ikke udvikle sig til at blive en verdensorganisation med filialer rundt om på kloden.

Det, der vil brede sig, er ikke en verdensomspændende organisation, men *tankerne*:

Nej, ikke på den måde der. Det, der bliver en verdensorganisation, er jo tankerne, der skal brede sig til menneskene. Det er ikke os, der skal lave en stor gangstol, – noget de skal skrives ind under. Det er en mentalitet, der skal vokse. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

I de sidste år talte Martinus meget om, at der skulle etableres en helårsskole i Klint, og at den med tiden ville udvikle sig til et verdenscenter. Når bøgerne først blev udbredt og kendt, ville der komme mennesker fra hele verden for at studere:

Vi skal jo huske på, at vi skal have et stort center. Vi skal jo have vores universitet eller læreanstalt eller sådan noget ved Klint. [...] Det bliver et verdenscenter. Det skal vi arbejde hen på. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Der vil opstå mange andre centre rundt omkring i verden, men det vil ske på lokalt initiativ. Sammenlignet med disse centre vil Centeret i Klint have en fortrinsstilling, fordi det er det "originale sted", og fordi det rent udviklingsmæssigt har et "forspring":

[...] vi er stadigvæk hovedcentret. Vi skal jo være det fundamentale, det originale sted. Jeg kan ikke tro, at nogen ... hvem i alverden skulle kunne hæve sig op ... der er jo ingen, der har et sådant forspring. Rent bortset fra det, som man også kan tillægge forsynet. Vi har nu alle de her år, der kan sætte det i gang. Vi har en så kolossal ... Jeg er sikker på ... med Det Tredie Testamente [Martinus taler her om den planlagte introduktionsbog, min kommentar], – det er jo lige akkurat det, de hungrer kolossalt efter. Og jeg er sikker på, at vi får et kolossalt fodfæste, – masser af mennesker. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

Når man blot holder sig til det "ægte" – dvs. holder sig til Sagens Struktur – vil det vokse, og med teknologiens hjælp vil det hurtigt kunne brede sig til resten af verden:

Vi skal bare holde vort eget ægte. Så vokser det. For de andre ting, – det opdages jo hurtigt. Og husk på. Der er jo ikke de afstande i fremtiden, der er nu. Vi ser jo idag, hvordan vi har nyhederne hver morgen fra hele verden. Og verden vil hurtigt blive klar over, hvad vi underviser i hos os. (Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974).

De andre centre rundt om på kloden vil udvikle sig efter de samme retningslinjer. Det vil de være nødt til. For hvis de vil være rene og sande, må de nødvendigvis bygge på de kosmiske analysers videnskabelige fundament:

Vores interesse er jo netop at lave det videnskabelige fundament. Altså hele denne viden om verdensaltets struktur. Der kan vi ikke undgå, at det bliver et stort center for hele verden. Mange efterligninger vil opstå, men de vil jo ikke vokse over tingene, – for her er de jo nødt til at skulle nå frem til ... Hvis de skal være færdige mennesker, så er de nødt til at følge Kristus. (Martinus, rådsmøde, 9. november 1976).

1.10 Afsluttende om Strukturen

Strukturen er identisk med *den praktiske anvendelse* af analyserne. Den er baseret på evige, uforanderlige love, der gælder for alle mennesker, men som kun rådsmedlemmerne er *forpligtet* til altid at anvende i deres rolle som rådsmedlem. Strukturen fastlægger dermed de *vilkår*, som Martinus har forpligtet det enkelte rådsmedlem at acceptere og arbejde efter, når vedkommende indtræder i rådet.

Strukturen skal ikke opfattes som et regelsæt, der skal følges i lighed med andre 'love og regler' i samfundet. Den er ikke et autoritært 'lovkompleks', men en fuldkommen *transparent* struktur, idet den hviler på de kosmiske love og principper, der er beskrevet i *Livets Bog*. Derfor bliver Strukturen også først fuldt intellektuelt begribelig, når man forstår, på hvilken måde de retningslinjer, som Martinus formulerede under rådsmøderne, er *åndsvidenskabeligt* begrundet.

Netop fordi Strukturen er identisk med *analyserne omsat til praktisk handlemåde*, er den *ikke begrænset* til de bestemmelser og retningslinjer, der blev fastlagt under rådsmøderne. I forbindelse med den daglige planlægning og drift af Martinus Institut og Center opstår der mange situatio-

ner, som ikke har været særskilt behandlet af Martinus i forbindelse med rådsmøderne. For at kunne følge Strukturen inden for disse områder er evnen til selvstændigt at kunne gennemføre en kosmisk analyse i de forskellige konkrete situationer derfor en kompetence, som rådet må besidde for at kunne løse sin opgave.

Med de konkrete eksempler, der er beskrevet i dette kapitel, har Martinus imidlertid hjulpet rådet på vej og vist, hvordan de kosmiske principper kan anvendes i forskellige sammenhænge, der har betydning for Institutets daglige drift og virke. Man kan sige, at disse bestemmelser er at betragte som en form for *hjælpeforanstaltning*, som rådet må gøre brug af, så længe det ikke selv er i stand til at gennemføre de nødvendige kosmiske analyser inden for de pågældende felter.

Anden del

Hvordan
rådet fra starten
fejlfortolkede Strukturen

*Hvis bestyrelsen er ærlig ...
så laver den ikke noget forkert.*

Martinus

2 Etableringen af det første råd

*Vi er jo ikke andet end et lille foster.
Vi har slet ikke de betingelser og muligheder,
som når vi får lavet systemet.
Så står vi med en helt anden magt.
Og så er det en magt, vi må holde
... sådanne ting vi skal holde
... ellers synker det jo sammen.*

Martinus

Efter Martinus i 1968 havde udgivet *Det Evige Verdensbillede III*, var den fundamentale del af hans mission fuldført. Værket var færdigskrevet, og det teoretiske fundament, som vil gøre det muligt for menneskeheden i de kommende årtusinder at udvikle sig til rigtige mennesker i “Guds billede efter hans lignelse”, var dermed etableret.

2.1 Martinus’ sidste opgaver

Der var dog stadig vigtige opgaver for Martinus at løse, inden missionen var endeligt fuldbåret, og han med sindsro kunne forlade det fysiske plan. Værkets identitet skulle meldes klart og umisforståeligt ud, så ingen var i tvivl om, hvilket værk Martinus havde skrevet, og administrationen af det, Martinus betegnede som sin “sag”, skulle overdrages til Instituttets medarbejdere.

Dette forløb frem til Martinus død 8. marts 1981 kan opsummeres i følgende punkter:

1. Martinus beslutter sommeren 1975, at titlen på hans samlede værk skal være *Det Tredie Testamente*.
2. I foredrag og artikler forklarer Martinus, at *Det Tredie Testamente* er identisk med “Kristi genkomst”, og at det, som en manifesta-

tion af “den hellige ånd” eller “den højeste videnskab”, er kristusmissionens fortsættelse.⁹

3. Det var Martinus’ ønske, at *Det Tredie Testaments* bøger skulle udkomme på et offentligt forlag. Han indgår derfor en aftale med Jarl Borgen om udgivelse af – i første omgang – *Livets Bog I* på Borgens Forlag med angivelse af fællestitlen *Det Tredie Testamente* på forsiden og de to symboler, Symbol 23. *Det færdige menneske i Guds billede efter hans lignelse* og Symbol 19. *Gennem indvielsens mørke (Helvede eller ragnarok)*, på omslagets henholdsvis for- og bagside.
4. Så længe Martinus endnu befandt sig på det fysiske plan, var han ansvarlig for Sagens ledelse. Han var garant for, at alt forløb på den bedst mulige måde under de givne omstændigheder. Efter hans død skulle dette ansvar overgå til *bestyrelsen*, der efter Martinus’ ønske med vedtagelse af *Love af den 25. maj 1982* ændrede navn og fik betegnelsen *rådet*. For at give rådet de bedste betingelser for at videreføre Sagen underviste Martinus i de sidste ca. femten år rådet i, hvordan det hele skulle bygges op og organiseres, så det passede med analyserne i *Livets Bog* og de øvrige bøger. Samtalerne blev fra 1974 optaget på bånd og løbende transskriberet til tekst til internt brug. Det er en væsentlig del af indholdet af disse båndafskrifter, som Martinus kaldte for “Sagens struktur” eller blot *Strukturen*.
5. Rådets rette sammensætning var vigtig på dette kritiske tidspunkt, hvor rådet skulle repræsentere Martinus efter hans død. Det var rådets opgave at indføre den Struktur, Martinus havde skitseret, og det havde derfor stor betydning, at der i rådet var personer, som rent faktisk forstod Strukturen og de analyser, der lå til grund for den.

Undervejs i arbejdet med at fastlægge Strukturen nåede Martinus frem til, at rådet skulle bestå af fem stemmeberettigede medlemmer og to suppleanter uden stemmeret, og at man højst kunne sidde 5 år i rådet som stemmeberettiget medlem. Denne regel gjaldt imidlertid kun for nye rådsmedlemmer, som Martinus ikke selv havde udpeget. De medlemmer, som Martinus havde udpeget, og som han havde instrueret i Strukturen, kunne derimod fortsætte, så længe de ønskede det:

Jeg mener, at I bliver jo ved, så længe I kan, for I er jo dem, der er inde i sagen, og I bliver ved så længe, I er friske, jeg mener ikke, at I skal trække jer tilbage. Selvfølgelig, når der kommer en tid, hvor I har lyst til det, – det er jo klart. Men det skal helst ikke være på én gang. (Martinus, rådsmøde, 26. februar 1980).

Fra 1975 bestod bestyrelsen foruden Martinus af Ib Schleicher, Henning Laug, Torben Gjedde, Tage Edeling, Aage Hvolby og Grethe Brinkhard. Den 29. januar 1980 trådte Torben Gjedde ud af bestyrelsen, og der manglede derfor to medlemmer, for at bestyrelsen kunne være fuldtallig efter Martinus' død.

2.2 Martinus vælger to nye medlemmer til rådet

Det var ikke nogen let opgave for Martinus at finde egnede kandidater. Udvalget begrænsede sig til dem, Forsynet sendte, og det betød, at Martinus måtte vælge de bedst egnede blandt de ufærdige mennesker, der var aktive inden for Sagen.

Det er et uomgængeligt vilkår, når en så høj sag skal etableres og slå rod i et jordisk miljø, at dem, der skal føre Sagen videre, bevidsthedsmæssigt befinder sig på et betydeligt lavere udviklingstrin end grundlæggeren.

Mischa Lim, der var personlig hjælper for Martinus indtil hans død, oplevede på nærmeste hold, hvordan Martinus gik til værks med at sammensætte sit råd. Det var ikke ligetil, for det var det muliges kunst:

Jeg oplevede, hvor omhyggelig han var med at udvælge og indsætte nye rådsmedlemmer, for der var mange ting at tage hensyn til. Det var ingen let opgave, heller ikke for Martinus. Selvfølgelig havde Martinus den nødvendige viden, derfor er han også Talsmanden den hellige Ånd, og naturligvis vidste han, hvordan fremtiden ville forme sig for Sagen. Dermed være ikke sagt, at Martinus var tilfreds med, hvad han så. Han kunne godt udtrykke sin misfornøjelse for straks efter at tilføje: "De (rådsmedlemmerne) gør, hvad de kan, og de gør det frivilligt." Men det valg, han foretog, var altid det bedste, han kunne frembringe på det pågældende tidspunkt, for han havde med ufuldkomne mennesker at gøre. (Mischa Lim, "Svar på Hans Wittendorffs brev til Tage Buch og venner", *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 4 s. 27).

2 Etableringen af det første råd

Videre beskriver Mischa Lim, hvordan han selv, efter Martinus havde spurgt ham, takkede nej til at blive rådsmedlem, og hvordan Rolf Elving og Willy Kuijper efterfølgende accepterede Martinus' forespørgsel og kom ind i rådet:

Næste dag drøftede vi spørgsmålet igen. Martinus havde endnu ikke besluttet sig for en ny afløser. I samtalens løb nævnte jeg Rolf Elving, og Martinus overvejede Finn Bentzen og Willy Kuijper. Vi talte længe herom, hvorefter Martinus besluttede sig for at spørge både Willy og Rolf. Den følgende dag ringede han således til Rolf i Sverige og til Willy, som boede i København. Begge accepterede og blev således valgt ind i rådet. (Op.cit., s. 27-28).

Mischa kommenterede i den forbindelse også Martinus' valg af Grethe Brinkhard som rådets formand efter ham:

Martinus havde allerede tidligere valgt en kvinde ind i rådet, som skulle være rådets første formand, den dag han ikke mere var på det fysiske plan.

Valget af sin kvindelige afløser faldt Martinus helt naturligt. Han havde aldrig skullet lede efter sin afløser, for Grethe Brinkhard var både hans første og eneste valg, og han begrundede det med, at Grethe altid havde været trofast mod ham og Sagen. (Op.cit., s. 28).

Grethe Brinkhard havde siden efteråret 1959 været daglig leder af kontoret på Martinus Institut og blev medlem af bestyrelsen i 1975.

Med Rolf Elving og Willy Kuijper som nye medlemmer og Grethe Brinkhard som ny formand efter Martinus, var det såkaldte *overgangsråd* etableret. Mischa skriver herom:

Da han havde taget sin beslutning, husker jeg, at han sagde: "Jeg har gjort, hvad jeg kunne." Og dermed mente han, at han havde gjort alt, han kunne ud fra det menneskemateriale, som han havde til rådighed. Han tilføjede endvidere: "Når jeg er væk, så er det Guds ansvar". (Ibid.).

Det særlige ved dette råd var, at rådsmedlemmerne, ud over at være valgt af Martinus, var blevet undervist i Strukturen. De var af Martinus personligt blevet indsat i "den nye måde" at gøre tingene på.

2.3 Rådets primære opgave

Rolf Elving forklarer, hvordan Martinus brugte de sidste år af sit liv på

at undervise overgangsrådet om sine holdninger. Overgangsrådet skulle jo implementere 'det nye', som er det, der passer med 'den overordnede' – dvs. de kosmiske analyser. Det lå Martinus meget stærkt på sinde, at overgangsrådet forstod det. Det var netop den nye model, de skulle implementere og af samme grund måtte de selv bestemme, hvornår de trådte ud af rådet. (Kommentar på *Facebook, Kosmos Forum – Martinus Institut*, 20. februar 2023. Her oversat fra 'skandinavisk').

Mindre end fire måneder inden sin død kom Martinus til et rådsmøde med denne udtalelse henvendt til rådsmedlemmerne:

Jeg har sådan en tillid til jer, og jeg forstår, at I vil gøre alt, hvad I kan, for at det skal fortsætte. Og at I vil sørge for, at dem, der skal være jeres efterfølgere, at de vil være værdige til at være det. Det må prøves. Derfor er det, at vi laver det sådan, at de skal være på prøve [dvs. som suppleanter. Min kommentar]. I bliver jo det faste punkt. Og det I er det faste punkt for, det er intet mindre end verdenskulturen. [...] Nu får I jo al den teori, og I har bøgerne, – det vokser I jo ind i. Det er jo klart. Man kan jo ikke springe frem i sin udvikling. Det skal man heller ikke prøve på. Man må tage det gradvis. Man gør den erfaring og opdager, det var jo tåbeligt. Eller man ved i forvejen, at det skal du ikke gøre. Det er om at gøre at lytte til erfaringerne. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1980).

Martinus beskriver her situationen i en nøddeskal, som den var. Han forbereder rådsmedlemmerne på, at det nu snart er deres ansvar, og han viser dem, med sin kærlige væremåde, den tillid og uforbeholdne velvilje, som er en forudsætning for at de gør, hvad de kan, for at leve op til tilliden og ansvaret.

Samtidig indskærper han for rådet, at det skal være særdeles omhyggeligt, når det vælger nye medlemmer. Inden de vælges ind i rådet som stemmeberettigede medlemmer, skal de have gennemgået en prøveperiode som suppleanter. Da rådet er selvsupplerende, kan det hele køre af sporet, hvis man får de forkerte mennesker ind. Det er det, Martinus advarer imod.

Dernæst indskærper han, at det er rådets opgave at udvikle sig til at blive det "faste punkt" for "intet mindre end verdenskulturen". Det kan måske umiddelbart lyde bombastisk, og nogle finder det måske endda overdrevet, men det er det ikke. For det er præcis det, der er opgaven.

Det Tredie Testamente repræsenterer den ny verdenskultur i teoretisk form, og det er rådets opgave at indrette Martinus Institut og Centeret i Klint, så der er overensstemmelse mellem teori og praksis. Derved bliver det samtidig tydeligt for omverdenen, at teorien er sand, for det bliver demonstreret, at den fungerer i praksis.

Det er forståeligt, at Ib Schleichers umiddelbare kommentar til disse fremtidsudsigter var, at det godt kunne "virke lidt skræmmende".¹⁰ For rådsmedlemmerne kunne jo umuligt fra starten leve op til det høje mål. Det var Martinus selvfølgelig også klar over, men han måtte jo sætte målet klarest muligt op og vise, at det *var* det *ufravigelige* mål, og at rådet efter bedste evne måtte stræbe efter at realisere det.

Rådsmedlemmerne var blevet introduceret til opgaven, så godt som det lod sig gøre. De havde lyttet til det, Martinus havde forklaret om Strukturen, og det var blevet optaget på bånd og skrevet ud som tekst, og de havde bøgerne med alle de grundlæggende analyser. Dermed var det teoretiske fundament etableret, og de måtte så hver især vokse ind i det efterhånden. Det ville komme gradvis, og når der blev begået fejl, hvad der er uundgåeligt på dette udviklingstrin, gjaldt det om at være ydmyg og "lytte til erfaringerne" og ændre, hvad der var forkert.

Martinus havde dermed gjort, hvad der stod i hans magt for at overlevere Sagen til jordmenneskenes fysiske administration. Han havde afsløret værkets sande verdenshistoriske identitet, han havde indgået aftale med et kommercielt bogforlag om udgivelse af bøgerne, og han havde instrueret rådet i Strukturen og sammensat det overgangsråd, som havde ansvaret for Strukturens implementering. Dermed var den fysiske del af hans mission fuldført. Resten var nu "Guds ansvar".

3 Ib Schleichers tale ved mindedagen den 11. august 1981

*Når det afviger fra mit,
så begynder der at være fup i det.*

Martinus

Ved mindedagen for Martinus' fødselsdag den 11. august 1981, fem måneder efter Martinus' død den 8. marts, holdt Ib Schleicher en stor og vigtig tale. I tilbageblik kan man se, at den har haft langtrækkende betydning. For det er med denne tale, at Ib Schleicher informerer om de overordnede principper og retningslinjer, som rådet lagde til grund for dets videreførelse af Martinus Institut, efter at Martinus ikke længere var fysisk til stede.

Talen blev bearbejdet til *Kosmos* og udkom i foråret 1982 over to numre med titlen "Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid". Når talen bliver gennemgået detaljeret i det følgende, er det fordi, den udpeger en række af Instituttets vigtigste opgaver, og fordi den vist sig at være *normdannende* for rådets måde at tænke og arbejde på.

3.1 Den enkelte interesseredes opgave

Inden Ib Schleicher beskriver rådets opgaver, gør han først udførligt rede for, hvad der er den enkelte interesseredes opgave. Med udgangspunkt i seks fyldige Martinus-citater pointeres det, at det er den enkeltes ansvar at leve sit liv i harmoni med omgivelserne ved at afholde sig fra at kritisere dem og især andre mennesker. Et af de indledende citater lyder:

Mennesker har i almindelighed den opfattelse, at det er ydre bånd, der hindrer deres frigørelse, og de er meget ofte fulde af kritik mod de ydre

forhold, mod andre mennesker, mod omgivelserne i det hele taget. De ved ikke, at så snart et menneske udøver kritik, er det bundet. (Ib Schleicher, "Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2", *Kosmos*, 1982 nr. 4 s. 71. Jf. Martinus, "Frihed – frigjorthed og fred").

Kun ved *ikke* at kritisere, kan "den enkelte interesserede" løse, hvad Ib Schleicher betegner som vores "personlige hovedopgave" eller vores "livs hovedopgave", som er "at skabe et lysende forhold til omgivelserne".¹¹

Et andet citat lyder:

At ville bestemme over vor næste, hvordan han skal reagere og opføre sig, at ville diktere ham sin vilje, sin væremåde og livsopfattelse, er en af de største hindringer for jordmennesket i at nå frem til at opleve livslykken, som ikke er baseret på, hvad der sker, men på hvordan man selv reagerer over for det, der sker. (Op.cit., s. 72. Jf. Martinus, "Alt er såre godt").

Hele den første, langtrukne indledende del er – i den sammenhæng hvori Ib Schleicher fremlægger den – subtilt dobbeltbundet. For på den ene side er det jo fuldstændigt rigtigt, at man ikke skal kritisere sine omgivelser eller andre mennesker. På den anden side er der under alle jordiske forhold behov for, at nogen har *indsigt* og *mod* til at påpege, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert, hvad der er sandt, og hvad der er falsk. Det gælder også – og da ikke mindst – inden for en Sag og et Institut, der har fået som opgave at repræsentere noget så epokegørende nyt som *den nye verdenskultur* og dermed *den absolutte sandhed* i en verden fuld af usandhed.

Ved at undlade at nævne i hvilke situationer, kritik kan være berettiget, virker det mest som om, at formålet med denne indledende del af talen har været at rejse en 'mental forsvarsmur' omkring rådet, som skal forhindre kritik af rådet og dets dispositioner. Retrospektivt kan man da også se, at Ib Schleicher med talen lagde grunden til den kultur, der siden har været fremherskende på Martinus Institut, hvor grundigt gennearbejdede analyser, der påviser, hvad der er i strid med analyserne, er blevet opfattet som uvenlig kritik og af rådet udlagt som forsøg på at modarbejde Martinus' Sag.

Ordet *kritik* stammer fra det franske *critique*, der igen har rødder i det græske *kritikē* (*technē*) – 'bedømmelseskunst' – afledt af *krinein*, at 'bedømme'. På dansk har ordet bevaret den oprindelige betydning som "un-

dersøgelse og bedømmelse af egenskaber eller kvaliteter ved noget eller nogen”, mens det også kan have en mere negativt ladet betydning som “fordømmelse af påståede fejl eller mangler ved noget eller nogen”.¹²

Det er klart, at det er den sidste, negativt ladede betydning af ordet, der er i strid med analyserne, idet en “fordømmelse” af “fejl eller mangler ved noget eller nogen” i virkeligheden er det samme som ikke at acceptere udviklingens uomgængeligt nødvendige trin fra ufuldkommenhed til fuldkommenhed. Den første betydning af ordet, som en “bedømmelse af egenskaber eller kvaliteter ved noget eller nogen” på grundlag af en “undersøgelse” (eller *analyse*), må derimod hilses velkommen. For det er mere end noget andet den form for ‘kritik’, der er brug for på det nuværende trin i udviklingen. Det er den, der lærer os at skelne mellem sandt og falsk, og det er af den grund, at kritik i betydningen ‘bedømmelseskunst’ er forudsætningen for at kunne praktisere alkærlighed. Det er da også netop den form for kritik, som en ‘bedømmelse’ af udviklingens forskellige stadier på grundlag af *kosmiske analyser*, Martinus anvender som en gennemgående metode i *Det Tredie Testamente*.

Når Ib Schleicher i sin tale gør så meget ud af at påvise det uberettigede i at praktisere ‘kritik’ i betydningen ‘fordømmelse’, kan det derfor undre, at han ikke tilsvarende fremhæver det berettigede i at praktisere kritik i betydningen ‘bedømmelse’. Den sidste form for kritik er ikke mindst relevant, når man tager hele situationen i betragtning. For talen er rådets første officielle redegørelse efter Martinus’ død, og den markerer dermed den vanskelige overgang, hvor Instituttet fra at være ledet af et suverænt, kosmisk bevidst væsen nu skal ledes af ufærdige jordmennesker.

I den situation er der mere end noget andet behov for udvikling af *skelneevnen*, da en ufejlbarlig skelneevne, overfor hvad der er ‘godt’ og ‘ondt’, ‘sandt’ og ‘falsk’ inden for Instituttets aktivitetsområder, er forudsætningen for, at rådet og hele Instituttet kan opfylde Strukturens bestemmelser. Derfor hører det også med til det samlede billede, at den ‘bedømmende kritik’ nødvendigvis må spille en værdifuld rolle, fordi den påviser, hvordan tingene kan bringes i kontakt med analyserne. Det er kun den ‘fordømmende kritik’, der på forhånd kan afvises.

Hele denne problemstilling forholder Ib Schleicher sig ikke til, og det efterlader det indtryk, at rådet slet ikke er indstillet på at modtage og forholde sig til berettiget kritik. For ligesom der uvilkaarligt vil komme *ube-*

rettiget kritik, vil der også komme *berettiget* kritik. Det vil der, fordi der naturligvis vil være begyndervanskeligheder og fejltagelser i starten, og mennesker, der er levende optaget af Sagens ve og vel, vil naturligvis reagere på dette. Det er en helt ny fase, man nu går ind i, og det vil tage tid til fulde at forstå og implementere Strukturen.

Når Martinus' analyser i dag står så stærkt, som de gør, skyldes det bl.a. de mange kritiske spørgsmål, som Lars Nibelvang stillede i årene efter Martinus havde fået sin kosmiske bevidsthed, og som bevirkede, at Martinus udviklede evnen til at skrive robuste analyser, der ikke kan væltes:

[Lars Nibelvang] var fuld af spørgsmål, og det bevirkede, at jeg fik min bevidsthed ind på alle højere emner. Men det bevirkede også, at jeg blev dygtig til at danne urokelige analyser, for han var umådelig skeptisk. Når jeg kom med en analyse, sagde han: "Nej, det kan ikke passe, for den eller den forfatter siger sådan og sådan". Jeg havde ikke lært at lave analyser, så mine analyser kunne væltes. Men princippet, facittet i min analyse kunne ikke væltes. Jeg blev så dygtig til at danne analyser, at han til sidst ikke kunne vælte noget, og han var flink til at bøje sig, når han så, at jeg havde ret. "Ja, du har ret, det er der ingen andre, der har kunnet se", sagde han. Sådan blev mine analyser kolossalt stærke. Den dag i dag er der ikke nogen, der vil kunne vælte mine analyser, de står urokkeligt. Forsøger man at vælte en analyse, kommer man til at kludre i det og kan ikke få nogen mening i tilværelsen. (Martinus, "Om mig selv, min mission og dens betydning", 1967).

På samme måde som Martinus var taknemmelig for Lars Nibelvangs engagement og hans indvendinger og kritiske spørgsmål, vil Martinus Institut også en dag komme dertil, at det vil værdsætte kritik og konstruktive forslag som et middel til at gøre sin egen praksis uangribelig. Med konstruktiv kritik som sparrings- og samtalepartner vil Instituttet nå et stadium, hvor det med sig selv vil vide, at dets praksis er i kontakt med analyserne.

Efter at have talt om det uberettigede i at kritisere omgivelserne, går Ib Schleicher over til at tale om den enkeltes forhold til Instituttet og fastslår, at dette forhold "i første række" ikke skal være et forhold til Instituttet som sådan, men "et forhold til de kosmiske analyser",¹³ og at vi her

[...] allesammen har fri og uhindret adgang til de kosmiske analyser. – Her er der slet ingen hindringer. – Vi har altså i denne forbindelse alt

hvad Instituttet kan give os til vores hovedopgave. (Ib Schleicher, “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2”, *Kosmos*, 1982 nr. 4 s. 73-74).

Ib Schleicher afslutter den indledende del med at sige, at de interesserede må have en naturlig interesse i at støtte Instituttet:

Formålet med Instituttet er i det hele taget at gøre de kosmiske analyser tilgængelige for interesserede. Har vi kræfter og interesse for dette arbejde – ud over vores personlige hovedopgave – så må vi naturligvis være interesserede i at støtte og i at bidrage til Instituttets virksomhed hvor der er behov for det og hvor vi har mulighed for det. (Op.cit., s. 74).

Denne støtte må have *gavekarakter* og derfor være uden krav eller forventning om modydelse. Ib Schleicher pointerer i den forbindelse – med inspiration fra en ikonisk formulering af John F. Kennedy fra hans tiltrædelsestale i 1961¹⁴ – at det

aldrig for nogen interesseret [må] blive et spørgsmål om hvad Instituttet kan give til en selv, hvad Instituttet kan gøre for en selv, hvilke fordele man kan have af Instituttet, eller hvilke hensyn det kan tage til en selv. [...] Retmæssigt kan dette forhold kun give grundlag for spørgsmålet om hvad vi hver især kan *give til eller gøre for Instituttet*. (Ibid.).

Det handler således ifølge Ib Schleicher om,

hvad vi hver især kan *give til eller gøre for Instituttet*.

med den vigtige tilføjelse:

Og det skal ikke være for Instituttets egen skyld og heller ikke for medarbejdernes. Dybest set skal vi støtte Instituttet for vore omgivers skyld. (Ibid.).

I 1972 udtalte Martinus, at han måtte forlange, at Instituttet var juridisk ansvarlig for, at tingene bliver ført videre på den måde, han havde bestemt (se kapitel 1.8.4). Hvad man kan savne i Ib Schleichers indledende del, er

erkendelsen af, at velviljen og støtten til Martinus Institut og rådets arbejde, efter Martinus har forladt det fysiske plan, i høj grad vil afhænge af *rådets evne* til at føre tingene videre, som Martinus har bestemt. Det er jo netop *Martinus' Sag*, de interesserede ønsker at støtte. Støtten, hvad enten den er økonomisk, arbejdsmæssig eller moralsk, afhænger derfor i høj grad af rådets evne til at sikre, at Instituttet rent faktisk *repræsenterer Martinus' Sag i ånd og sandhed*. Det perspektiv er imidlertid fraværende i talen.

3.2 Instituttets opgaver

Efter den lange, indledende del går Ib Schleicher over til at informere om Instituttets opgaver, og han kommer i den forbindelse ind på en række af de forhold og bestemmelser, som Martinus drøftede med rådet i de sidste år, og som indgår som en del af *Strukturen*.

3.2.1 *Ingen verdensorganisation*

Overordnet gælder det, at Instituttets opgaver skal være så få og begrænsede som muligt, og at Instituttet skal give omgivelserne størst mulig frihed til at iværksætte aktiviteter på eget initiativ. Derfor skal der heller ikke opbygges en verdensorganisation:

Jo mere initiativ der tages udover jorden, og jo flere aktiviteter der herved opstår, des bedre for Instituttets arbejde. Når der ikke er nogen begrænsninger, kan aktiviteter opstå hvor som helst der er inspiration og kræfter til det. (Op.cit., s. 75).

Det vigtige er, at arbejdet bliver udført, ikke hvem der gør det. (Ib Schleicher, "Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2", *Kosmos*, 1982 nr. 4 s. 76).

3.2.2 *Instituttets love*

Ib Schleicher nævner, at Instituttets love er "færdigt udarbejdede", og at de vil blive offentliggjort, når de har været forelagt "forskellige instanser". Med udgangspunkt i lovene præsenterer han formålet med Instituttets virksomhed, som er

3.2.3 Rådet skal være selvsupplerende

1. at bevare Martinus værker uændret som de foreligger fra hans hånd.
2. at oplyse om Martinus værker.
3. at gøre disse værker tilgængelige for interesserede, hvilket skal ske gennem udgivelser, oversættelser og undervisning.¹⁵

Der ligger heri samtidig en forpligtelse for Instituttet til *kun* at beskæftige sig med Martinus' værker.

3.2.3 Rådet skal være selvsupplerende

I det følgende afsnit, som har titlen "Martinus holdning og synspunkter", informerer Ib Schleicher om rådet og dets sammensætning. Han nævner, at de nuværende rådsmedlemmer, der er blevet undervist personligt af Martinus, kan blive i rådet indtil "de hver for sig, selv ønsker at udtræde", og at der "efter denne overgangsperiode vælges nye medlemmer kun for en periode på fem år".¹⁶ Ib Schleicher understreger, at den begrænsede periode er et værn mod magtmisbrug:

Med denne klart begrænsede funktionsperiode har Martinus til en høj grad villet fjerne risikoen for uheldige magtkoncentrationer i Institutets bestyrelse. (Op.cit., s. 77).

Rådet er selvsupplerende, og som Ib Schleicher ganske rigtigt konstaterer, er denne styreform ikke demokratisk. Det kan naturligvis umiddelbart undre i betragtning af, at det omgivende samfund bekender sig til demokratiske styreformer, og anser det for at være et værn mod magtmisbrug. Ib Schleicher nævner, at han selv drøftede det med Martinus, og at han nogenlunde fik dette svar på sin konstatering af, at Instituttet ikke er demokratisk:

Nej, det er det ikke, men det skal det heller ikke være. – Dette Institut skal være en selvstændig virksomhed. De demokratiske former, de demokratiske livsformer, de skal finde sted ude i samfundet så længe vi taler om valg og al den slags ting. (Ibid.).

Dette er jo blot en konstatering fra Martinus' side uden en egentlig begrundelse for, hvorfor de "demokratiske former" er uegnede inden for Institutkets rammer.

Det forstår man imidlertid bedre, når man læser rådsmødereferaterne. For her begrundes Martinus sit synspunkt, og man kan se, at han afviser de demokratiske styreformer af to grunde. For det første, fordi man ikke skal ind i alt det politiske omkring opstilling af kandidater og kampagner for at hverve stemmer og den slags, og for det andet fordi en demokratisk beslutningsproces ikke sikrer, at det er de rigtige beslutninger, der træffes. For som Martinus siger:

Et flertal kan jo være tåber, og så i mindretallet kan der være nogen, der er ganske kolossalt ... Een mand i mindretallet kan måske være meget klogere end dem allesammen. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Martinus ville, at rådet fulgte analyserne. Hvis der var demokratisk valg, ville faktorer som veltalenhed og publikumstække uundgåeligt spille ind og få indflydelse på, hvem der stillede op og blev valgt. I det overordnede perspektiv var disse faktorer imidlertid aldeles underordnede, og Martinus forkastede af den grund demokratiet som styreform.

3.2.4 *Hvorfor det er bedst med et selvsupplerende råd*

Det store spørgsmål, som står tilbage, og som Ib Schleicher ikke forholder sig til i talen og derfor heller ikke besvarer, er, hvorfor Martinus anser *selvsupplering* i det styrende organ for at være den demokratiske styreform overlegen.

I et demokrati er magten begrænset af lovgivningen og princippet om flertalsafgørelser. I tvivlstilfælde bliver en beslutnings lovlighed afgjort af uafhængige domstole, der i princippet står uden for politisk indflydelse. Uden kontrolinstanser af den type viser erfaringen, at der er overhængende fare for, at styrende organer udvikler sig i en autoritær retning ved egenrådigt at gennemtvinge deres egen vilje.

Hvad – kan man derfor med fuld ret spørge – sikrer det selvsupplerende råd imod at udvikle ‘egenrådige’ træk? Ud fra en demokratisk tankegang lyder selve konstruktionen ‘et selvsupplerende råd uden ydre kontrolinstanser ud over de formelt juridiske’ som *selve opskriften* på at udvikle et selvtilstrækkeligt råd, der misbruger sin magt ved at diktere – ikke stifters – men sin egen vilje.

Ib Schleicher nævner ganske vist, at

Tingene er drøftet meget indgående med Martinus, og vi andre i bestyrelsen har bevidst undladt at søge at presse vores egen traditionelle tankegang ind i dem. Det har altid været Martinus der til syvende og sidst har draget de endelige konklusioner af drøftelserne.

Hvis vi ikke havde haft denne holdning havde der ikke været nogen fornuftig grund for os til at sidde i denne bestyrelse. Traditionel tankegang kan man jo få til overflod. (Ib Schleicher, "Den enkelte interessereds betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2", *Kosmos*, 1982 nr. 4 s. 77).

Ib Schleicher forsikrer, at det altid har "været Martinus, der til syvende og sidst har draget de endelige konklusioner af drøftelserne". Samtidig er det dog tydeligt, at der undervejs i drøftelserne med Martinus har været to forskellige tænkemåder i spil. Der har været rådsmedlemmernes "egen traditionelle tankegang", og der har været Martinus' *alkærlige* tankegang.

Det uvilkårlige spørgsmål må derfor være, om Martinus på nogen måde har lagt en 'sikkerhedsforanstaltning' ind i *selve styreformen*, der sikrer, at rådet, nu hvor Martinus ikke længere er fysisk til stede, undlader at handle ud fra sin egen "egen traditionelle tankegang" og i stedet følger Martinus' *alkærlige* tankegang.

Ib Schleicher kommer ikke ind på denne essentielle problemstilling i sin tale. Det nærmeste, han kommer et svar, er denne formulering:

Men det må være klart at Institutet meget gerne skulle være et eksempel på harmoniske samarbejdsforhold, på harmoniske personlige forhold. (Ibid.).

Det er indlysende, at det bør være sådan. Det afgørende spørgsmål er imidlertid, hvad der nærmere bestemt skaber de bedst mulige betingelser for de "harmoniske samarbejdsforhold".

Det kan undre, at Ib Schleicher undlader at henvise til Strukturen i denne sammenhæng. For det er *Strukturen*, der sætter *principielle grænser for rådets magt*, og det er Strukturen, som sikrer, at det netop ikke er rådsmedlemmernes "traditionelle tankegang", men Martinus' analyser, der bestemmer. Dermed er det også Strukturen, der er grundlaget for de "harmoniske samarbejdsforhold". For ved at lade Strukturen 'diktere', bliver ana-

lyserne “den overordnede”,¹⁷ og derved skabes det *fælles grundlag for handling*, som er *forudsætningen* for det harmoniske samarbejde.

Som tidligere påvist er der rigtig mange udtalelser af Martinus, der understreger rådets forpligtelse til at lade analyserne være bestemmende (jf. kapitel 1.8). De er prægnante og ikke til at tage fejl af, som for eksempel:

Men se, her bliver det jo sådan, at bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på. Nej, de laver det efter analyserne efter bedste metode de kan, så det passer med analyserne.” (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Det er præcis denne helt afgørende bestemmelse, der bevirker, at den styreform, som Martinus har pålagt rådet, er den demokratiske styreform overlegen. For ved at lade analyserne være bestemmende, har Martinus netop villet sikre, *at det ikke er rådet, men Martinus selv, der fortsat har magten*, uagtet at han ikke længere er fysisk til stede.

I anledning af Martinus’ død udkom der i efteråret 1981 et særnummer af *Kosmos*, som var redigeret af rådet. Særnummeret udkom kort tid efter, at Ib Schleicher havde holdt sin tale, og Aage Hvolby skrev heri en artikel, som viser, at rådsmedlemmerne var klar over, at Strukturen fremover skulle have en langt mere fremtrædende og bestemmende funktion, end den havde haft hidtil. Artiklen hedder “Et liv i verdensgenløsningens tjeneste er tilendebragt”, og den er ifølge den redaktionelle kommentar “udarbejdet i nært samarbejde” med de øvrige rådsmedlemmer.¹⁸

Aage Hvolby skriver:

Da Mogens Møller, gennem de senere år sagens mest intensivt arbejdende foredragsholder, forlod den fysiske verden 22. marts 1980, udtalte Martinus: “Jeg har ikke tid til at dø nu!”. Men det stod dog klart for ham, at han kun havde ret kort virketid tilbage i den fysiske verden. Han fandt derfor tiden moden til *at trække de ideelle forhold for sagens struktur og for medarbejderskab op så skarpt og tydeligt, at ingen medarbejdere burde kunne misforstå det*. Det var helt tydeligt, at han gjorde dette som led i overdragelsen af hans eget ansvar til den bestyrelse, han havde udset og undervist til at bære hovedansvaret for videreførelsen af hans sag. Ved talrige lejligheder det sidste år af hans fysiske levetid *markerede han sine meget klare standpunkter om sagens fremtid*. “I en fosterfase må man affinde sig med, at ikke alle forhold har kunnet være

3.2.5 *Martinus' værker er Instituttets grundlag*

ideelle, men det kan vi ikke fremover”, tilkendegav han gang på gang. (Aage Hvolby, “Et liv i verdensgenløsningens tjeneste er tilendebragt”, Kosmos, 1981 nr. 13-14 s. 160. Min fremhævelse).

Rådet har ikke senere uddybet på hvilken måde Martinus trak “de ideelle forhold for sagens struktur og for medarbejderskab [...] så skarpt og tydeligt [op], at ingen medarbejdere burde kunne misforstå det”. Rådet har heller ikke redegjort for, hvad det nærmere bestemt og i detaljer betyder, at man ikke længere kan “affinde sig med”, at forholdene ikke er “ideelle”.

Rådet har været påfaldende tavst på det punkt, og det har heller ikke på noget tidspunkt tydeligt og umisforståeligt forpligtet sig til at løse sine opgaver ud fra analyserne. Tværtimod har rådet på eget initiativ og imod Martinus' umisforståeligt klare anvisninger udvidet ledelsesrummet i retninger, der strider mod Strukturen.

Hovedparten af de interesserede – og Instituttets egne medarbejdere – har dog ikke været klar over, i hvilket omfang denne udvikling har været i strid med Martinus' anvisninger. For de transskriberede udskrifter fra rådsmøderne har været fortrolige, og da rådet ikke har offentliggjort, men hemmeligholdt væsentlige dele af samtalerne vedrørende Strukturen, er det kun rådsmedlemmerne selv, der har været klar over, at det er en betingelse for at kunne sidde i rådet, at man forpligter sig til at følge Strukturen (jf. kapitel 1.8.4).

Det er forståeligt, at rådet ikke fra starten kunne leve op til at være repræsentanter for den nye kultur,¹⁹ og at der var behov for en indlæringsperiode, hvor rådet tilegnede sig de nødvendige analyseredskaber og metoder for at kunne løse sin opgave. Det bemærkelsesværdige i denne sammenhæng er imidlertid, at rådet her i månederne umiddelbart efter Martinus' død undlader at informere Sagen om, på hvilken måde dets magt principielt er fast bundet og begrænset af Strukturen.

3.2.5 *Martinus' værker er Instituttets grundlag*

Efter at have redegjort for, at rådet skal supplere sig selv, går Ib Schleicher over til at konstatere, at Martinus' værker er hovedsagen og grundlaget for Instituttets virksomhed. Han nævner, at det samlede værk skal bære titlen “Det Tredie Testamente”, og at der senere må “tages stilling til under hvilken form de efterladte manuskripter skal udgives”.²⁰ Hvilken betydning

rådet tillægger selve titlen “Det Tredie Testamente”, og hvad den betyder for Instituttets formidling af værket, kommer han dog ikke ind på.

Om udgivelsen af værket understreger Ib Schleicher, at værket skal udgives, som det er, og at kun indlysende trykfejl må rettes:

Martinus vil ikke udelukke at der enkelte steder i hans værker kan have indsneget sig små “skønhedspletter”. På trods heraf har han bestemt at kun indlysende trykfejl må rettes. Der må ikke senere kunne rejses tvivl om hvad Martinus faktisk skrev. Eftertiden vil sikkert påskønne denne klare holdning, for kun herved kan man hindre at værkerne efterhånden kommer til at foreligge i forskellige mere eller mindre autoriserede udgaver. – Om “skønhedspletterne” har Martinus i øvrigt udtalt at det kun kan være uvæsentlige småfejl. – Med den enestående omhu der er lagt i udarbejdelsen er verdensbilledet en sammenhængende, entydig helhed. (Ib Schleicher, “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2”, *Kosmos*, 1982 nr. 4 s. 79).

Formuleringerne svarer til Aage Hvolbys tilsvarende formuleringer i artiklen “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”, der var publiceret i *Kosmos* året tidligere (se kapitel 12.2.1). Man kan her se, at det første råd fulgte Martinus’ anvisning fra 1976 om, at “kun indlysende trykfejl må rettes”.

Det første råd ikke har dog ikke været opmærksom på den skærpede bestemmelse fra torsdagsmødet den 30. marts 1978 om, at stavefejl efter dette tidspunkt kun måtte rettes “efter samråd” med Martinus (jf. kapitel 1.6).

Ikke desto mindre ville rådet, hvis det havde været tro mod princippet om kun at rette “indlysende trykfejl”, have undgået meget af den senere udvikling, der har ført til, at værkerne i dag foreligger “i forskellige mere eller mindre autoriserede udgaver”.

3.2.6 Undervisning

Det centrale i afsnittet om undervisning er oplysningen om, at der skal etableres en helårsskole:

Instituttets undervisningsvirksomhed skal koncentreres i Klint. Her skal der med tiden opbygges en helårsskole, og det skal ske efterhånden som der viser sig økonomiske og arbejdsmæssige muligheder for det.

(Ib Schleicher “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 2:2, *Kosmos*, 1982 nr. 5 s. 94).

Tidshorisonen er således ubestemt, men intentionen er klar. Aage Hvolby nævner i den tidligere omtalte artikel, “Et liv i verdensgenløsningens tjeneste er tilendebragt”, at Martinus glædede sig over udsigten til helårsskolens etablering. Det fremgår af hans nytårstakkebrev fra 1979, hvor han betegner helårsskolen som “den første skole på jorden for intellektualiseret kristendom og alkærlig verdenskultur”.²¹

Om helårsskolens pædagogiske værdigrundlag skriver Ib Schleicher:

I denne fremtidige helårsskole arbejdes der allerede nu på at skabe en undervisningsform hvor undervisere og deltagere i højere grad end i almindelighed arbejder på lige fod. Inden for Instituttets rammer skal der være så lille fokusering på enkeltpersoner som muligt. Der må ikke opbygges noget der blot ligner et præsteskab. Instituttet skal vise vej til en individualiseret kultur. Her vil enhver betragte alle som lige. Man vil erkende at ligheden består i at alle har en uindskrænket og lige kosmisk ret til livet, at alle er lige uundværlige og betydningsfulde. Man vil betragte det som en helt naturlig ting så vidt muligt at erkende hvor man selv og andre står i de forskellige former for udvikling og så udgå netop herfra. Det er det naturlige grundlag for en individualiseret kultur, og det skal Instituttets undervisning naturligvis baseres på. (Ibid.).

Under strukturdrøftelserne fremførte Martinus gang på gang, at der ikke måtte være overordnede og underordnede, og at alle er lige. Det er dette *ligestyrelsesprincip*, der her indgår i beskrivelsen af, at pædagogikken skal hvile på en “individualiseret kultur”, hvor alle er lige, og hvor man forstår, at enhver befinder sig på sit særlige sted i udviklingen. Det bør dog pointeres, hvad Ib Schleicher ikke gør, at det er Instituttet som helhed og ikke kun helårsskolen, der er forpligtet til at udvikle en individualiseret kultur befriet for de sædvanlige hierarkier.

3.2.7 Udgivelse og oversættelse af værket

Det understreges, at værkerne skal udgives på “så mange sprog som overhovedet muligt,” og at det fortrinsvis skal “ske ved udgivelser gennem eksisterende forlag”:

Frem for alt skal værkerne gøres tilgængelige på så mange sprog som overhovedet muligt. Det regnede Martinus med vil ske ved udgivelser gennem eksisterende forlag. Heller ikke her skal Instituttet påtage sig de direkte arbejdsopgaver i højere grad end nødvendigt. (Ib Schleicher "Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 2:2, *Kosmos*, 1982 nr. 5 s. 95).

Martinus havde på det punkt vist vejen ved i november-december 1980 at indgå en aftale med Jarl Borgen om udgivelse af *Livets Bog*. Martinus så det som en afgørende begivenhed i Sagens historie. For dermed ville Sagen "for første gang træde fuldt offentligt frem". Otte måneder efter Martinus' død udkom *Livets Bog I* i november 1981 på Borgens Forlag.²²

3.2.8 Økonomi

Der er et kort afsnit om økonomien, hvor betydningen af ansvarlighed betones, samt at der hverken må være "spekulation" eller "uhensigtsmæssige dispositioner". Det nævnes, at Instituttets økonomiske forhold "er i den bedste orden", men at der samtidig på grund af den voksende interesse for Martinus' arbejde, vil "være et praktisk taget ubegrænset behov for [støtte] langt ud i en fjern fremtid".²³

Det fremhæves også, at det "i det hele taget ligger" sådan,

at priserne på bøger, studier og ophold skal holdes så lave som Instituttets samlede opgaver og økonomi tillader. Det ligger i det almennyttige formål at arbejdet skal gøres tilgængeligt så langt ud over jorden som muligt. (Ib Schleicher "Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 2:2, *Kosmos*, 1982 nr. 5 s. 96).

Det, Ib Schleicher her siger, svarer til Martinus' holdning, idet Martinus gang på gang over for rådsmedlemmerne pointerede, at Sagen ikke var en "forretning", men en "moral". Hvilke konsekvenser dette nærmere bestemt har for Instituttets måde at forholde sig til det økonomiske på, kommer Ib Schleicher dog ikke nærmere ind på ud over, at priserne skal holdes så lave som muligt.

3.2.9 Yderligere opgaver og tak

Til sidst redegør Ib Schleicher for Martinus' ønske om at blive bisat i et mausoleum på Villa Rosenbergs grund i Klint af hensyn til "kroppens mikroliv", og at Martinus' lejlighed på Instituttet skal indrettes som mindestuer. Begrundelsen for det sidste er, at "fremtidige interesserede kan blive nærmere orienteret om under hvilke forhold Martinus levede".²⁴

Artiklen afsluttes med en varm tak:

Personlig må jeg sige at kendskabet til Martinus analyser har givet mig et helt andet liv end det jeg er sikker på jeg ellers havde fået.

Det har afgjort også været en betydelig fordel for mine omgivelser. Forholdet til dem ville ganske bestemt have været noget anderledes uden disse analyser. Jeg mener ikke at jeg på nogen måde selv ville have været i stand til at skabe mig et overblik over tilværelsen og dermed få plan og mening i livet.

Derfor føler jeg en meget varm og inderlig taknemlighed mod det menneske som har brugt hele sit liv på at udarbejde de kosmiske analyser, på at give denne indsigt. – Og jeg føler en lige så varm og inderlig taknemlighed mod det forsyn der sendte dette kærlige menneske. (Ib Schleicher "Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 2:2, *Kosmos*, 1982 nr. 5 s. 98).

3.3 Konkluderende om talen

Ib Schleichers tale giver et godt overblik over de opgaver, som rådet stod overfor at skulle håndtere i årene efter Martinus' død. En række af de principielle retningslinjer, der er del af Strukturen, præsenteres. Herunder Instituttets formål som er tredelt, idet det udover at 1) bevare og 2) oplyse om værkerne også 3) skal gøre dem tilgængelige gennem oversættelse, publicering og undervisning. Desuden er det en principbeslutning, at værkerne skal udgives uændret, bortset fra eventuel rettelse af åbenlyse trykfejl. Udgivelsen skal, så vidt det kan lade sig gøre, ske på eksisterende forlag. Vigtigt er ligeledes, at der ikke skal opbygges en verdensorganisation, og at Martinus Institut er forpligtet til udelukkende at undervise i Martinus' egne værker, samt at der skal etableres en helårsskole til formålet.

Det er rådet, der har det overordnede ansvar for, at opgaverne bliver løst efter Martinus' anvisninger. Som medlem af rådet siden 1965 er det derfor påfaldende, at Ib Schleicher undlader at informere om, at Martinus

med Strukturen har forpligtet rådet til at “lave tingene efter analyserne”.²⁵ Dermed *tilbageholder* han reelt oplysninger af principiel betydning for ikke kun rådets, men hele Instituttets måde at fungere på. For da råds-mødereferaterne ikke er offentligt tilgængelige, er der på det tidspunkt ingen – udover rådet selv – der med sikkerhed ved, i hvilken grad Martinus bestandigt understregede, at det ikke skal være rådet, men Martinus’ analyser og dermed Strukturen, som har den bestemmende magt.²⁶

Det er også et karakteristisk træk ved Ib Schleichers tale, at den ved ensidigt at fokusere på det negative aspekt af begrebet *kritik* har været medvirkende til at grundlægge en kultur på Martinus Institut, hvor kritik – også velbegrundet kritik – er blevet opfattet som upassende og et forsøg på at modarbejde Martinus’ Sag.

4 Christer Malmströms pionerarbejde med Strukturen

*Sagens struktur,
– den må ikke på nogen måde ændres.
Dens formål er at være en videnskab,
– en vejledning for menneskebeden.*

Martinus

I årene efter Martinus havde forladt den fysiske verden, var der flere, som – uden direkte at kende til Strukturen – undrede sig over, at der ikke var sammenhæng mellem teori og praksis i den måde, som Martinus Institut og Martinus Center Klint blev drevet på. Det overraskede dem, at den logik og alkærlighed, som var beskrevet i bøgerne, og som der blev undervist i, ikke havde større indflydelse på måden, tingene foregik på. Der var heller ingen tegn på, at de ansvarlige personer bekymrede sig om det, eller anså det for at være et problem.

4.1 Mødet med Martinus' forfatterskab

En af dem, der oplevede denne kontrast mellem teori og praksis, var Christer Malmström. Han var i 1977 blevet bekendt med, at der fandtes en helt særlig dansk forfatter ved navn Martinus. Som Christer fortæller her, gik det sådan til:

Sammen med min søster, Bodil, var jeg på besøg hos nogle af hendes venner. Tilsyneladende tilfældigt kom jeg til at sidde ved siden af en sød dame, Astrid Gilmark, som jeg ikke havde mødt tidligere. Hun sagde pludselig til mig: “Du har et gult og et grønt hus”. “Ja”, svarede jeg, “jeg har et gult hus, men ikke et grønt”. Videre sagde hun: “Du har en bog af Jan Fridegård. “Nej”, svarede jeg, “jeg har slet ikke den slags bøger”.

“Den står ellers i bogreolen helt nederst til venstre”, uddybede hun. Derefter gav hun mig et eksemplar af *Kosmos* og sagde, at indholdet lige ville være noget for mig.

Jeg syntes jo, det var en mærkelig dame. Da jeg kom hjem, gik jeg hen og tjekkede bogreolen. Bogen stod der, som hun havde sagt, og den besvarede et spørgsmål, som jeg havde tænkt over længe. Underligt!

Jeg var også nødt til at tjekke det med det grønne hus. Vi havde et faldefærdigt lysthus på grunden, der var dækket af snavs. Da jeg skrabe-
de noget af skidtet væk, opdagede jeg, at det var grønt nedenunder. Det havde jeg ikke set før.

I det nummer af *Kosmos*, hun havde givet mig, læste jeg en artikel af Martinus og blev fuldstændig overvældet. Noget tilsvarende, klart, logisk og helt fantastisk havde jeg ikke læst tidligere. Jeg talte med min søster, der kendte til Martinus i forvejen, og det viste sig, at Martinus også havde skrevet bøger, og at Bodil havde nogle af dem, som jeg kunne låne.

Jeg blev gode venner med Astrid Gilmark, og det viste sig, at hun var et meget berømt medium og havde skrevet flere bøger. Hun var gift med en professor i kemi, Stig Claesson, der sad i Nobelkomitéen. Astrid sagde, at hun sagtens kunne lære mig at gå ud af kroppen og være et andet sted. Men det ville og turde jeg heldigvis ikke. (Christer Malmström, e-mail, 20. juni 2025).

Da Christer Malmström gik i gang med at læse Martinus’ bøger, stod det ham fra begyndelsen klart, at der her var tale om en forfatter, som skrev helt anderledes end alle andre forfattere, han havde kendt. Det højst bemærkelsesværdige ved denne forfatter var, at det var umuligt for Christer at finde *fejl* i hans bøger.

På det tidspunkt var Christer Malmström 40 år, og han havde læst og studeret i mange år. Han havde flere uddannelser bag sig og havde derfor også for længst affundet sig med, at der uundgåeligt var fejl i en hvilken som helst bog, der berørte de emneområder, som Martinus behandlede i sit forfatterskab. I løbet af få år læste Christer alle bøger, Martinus havde skrevet, for om muligt dog at finde noget, der var forkert. Det lykkedes ikke. Alt var logisk og klart fremlagt uden selvmodsigelser.²⁷

4.2 Mødet med Martinus Center Klint

Et par år efter, at Christer Malmström i 1977 havde stiftet bekendtskab med Martinus' forfatterskab, besøgte han sommeren 1979 Martinus Center Klint sammen med sin søster. Han mødte her Agne Windmark, der havde oversat *Den idelle føde* og *Livets Bog I* til svensk. Agne fortalte om Martinus og viste rundt og forklarede alt om Centerets indretning og historie. Christer husker det stadig som en "fantastisk velkomst", der fik ham til at tro, "at det var sådan, Klint fungerede".²⁸

Da Christer Malmström nogle år senere i 1982 igen besøgte Klint, blev han dog klar over, at der fandtes et andet Klint, som var meget anderledes end det, han havde mødt første gang.

Tilsyneladende tilfældigt hørte han, at medarbejderne på Centerets restaurant, 'Terrassen', var frustrerede, fordi de desperat manglede en gryde til køkkenet. De måtte ikke selv købe den, for det skulle rådet gøre, og det var en langvarig proces, som trak ud.

Efterhånden opdagede Christer, at der var mange lignende situationer andre steder i Centeret. Rådet havde tydeligvis ingen tillid til medarbejderne. Det sad tungt på magten og ville bestemme alt selv. Arbejdsklimaet var af den grund dårligt. Betydeligt dårligere end på de arbejdspladser i den private og offentlige sektor, som Christer kendte til uden for Centeret.²⁹

Det overraskede Christer Malmström, at tingene var indrettet på den måde. Helt anderledes end han havde forventet. Det virkede forkert, at *Det Tredie Testamente* skulle resultere i sådanne forhold. Det gjorde ham fortvivlet, og han spekulerede på, om han havde misforstået det hele. Var der blot tale om endnu en ny, fanatisk religion? Hele situationen gjorde ham usikker, og han bad Gud om hjælp. For hvordan skulle han forholde sig – hvad skulle han gøre?

4.3 Strukturen intuitivt oplevet

De følgende to nætter oplevede han noget helt usædvanligt. Det drejede sig med hans egne ord om "en slags mental 'programmering'", der holdt ham vågen og fik det hele til at falde på plads. Efter den oplevelse stod det klart for ham, at det var muligt at indrette Centeret, så det kom til at fungere på en måde, som passede med analyserne.³⁰

Christer Malmström har siden beskrevet, hvad der fulgte, på denne måde:

Da jeg vågnede efter den anden nat, var jeg fuldstændig overbevist om, at *Det Tredie Testamente* kunne – og burde – bruges i dagligdagen. Men jeg vidste ikke hvordan, og hvem der kunne hjælpe mig. Jeg mødte Bertil [Ekström] og spurgte ham, hvorfor de ikke brugte *Det Tredie Testamentets* analyser praktisk på Klint og på Martinus Institut? Bertil sagde, at jeg skulle tale med Rolf [Elving]. “Rolf bor på Rosenberg, gå derhen og spørg ham”.

Jeg gik derhen. Rolf og Kjell Höglund sad på havsiden af det lille hus og drak te. Jeg sagde, at Bertil havde sendt mig, og spurgte, om jeg måtte stille et spørgsmål.

“Ja”, sagde Rolf, “gå ind og tag en kop, så kan vi snakke”.

Jeg gik ind i tekøkkenet og fandt en dejlig stor kop, som jeg tog. Da jeg kom ud, sagde de: “Du har taget Martinus’ egen kop”.

Jeg fik te, og jeg spurgte, hvorfor de ikke praktiserede analyserne? Jeg husker ikke, hvad Rolf svarede, men svaret var undvigende. Han ville vide mere om, hvordan det skulle kunne fungere. Det førte til, at vi mødtes flere gange og talte sammen, og at jeg tegnede de to symboler, ‘det nye’ og ‘det gamle’, og begyndte at beskrive alt for Rolf. Rolf fik alle mine noter og de to symboler. Så vidt jeg forstår, brugte han dem aldrig. (Christer Malmström, e-mail, 19. juni 2025).

I tiden, der fulgte, var Christer Malmström praktisk talt ude af stand til at læse i Martinus’ bøger. Han var nu udelukkende optaget af, hvordan han kunne praktisere analyserne i dagligdagen. Og det har han siden gjort til sit livsprojekt.

Hovedresultaterne af denne bestræbelse kan opsummeres i følgende punkter:

1. Notater og arbejds-skitser med en plan for, hvordan Strukturen kan anvendes som basis for organisering af Martinus Center Klint.
2. En model der ved hjælp af to symbolske illustrationer viser, hvordan man kan træffe beslutninger og løse konflikter med udgangspunkt i de kosmiske analyser.
3. Konkret anvendelse af Strukturen i forbindelse med organiseringen af “Vinterskolen” på Martinus Center Klint.

4. Som tandlæge har Christer Malmström haft sin egen praksis. På baggrund af analyserne og de grundlæggende principper i *Det Tredie Testamente* lykkedes det ham – trods massiv modstand fra den etablerede tandlægestand i Sverige – på eget initiativ at gennemføre en grundforskning, som påviser amalgamfyldningers skadelige virkninger for patienternes almene sundhedstilstand. Som udgangspunkt var Christer Malmström slet ikke interesseret i amalgam som sådan, men da ingen fra de etablerede forskningsinstitutioner var interesseret i at undersøge dets mulige skadevirkninger, så han det som en mulighed for at efterkontrollere, at *Det Tredie Testaments* analyser fungerer i praksis. Det var den primære motivation. Med udgangspunkt i sine forskningsresultater har Christer Malmström været rådgiver for den svenske Rigsdag og EU-kommissionen, og han har dermed været med til at bane vejen for et forbud mod brug af amalgam i fyldninger. Først i Sverige og efterfølgende i andre lande. Senest har Europarådet annonceret, at det – med få undtagelser – vil arbejde for et totalforbud mod brugen af amalgam i forbindelse med tandbehandling fra den 1. januar 2025.³¹
5. Udgivelse af bogen *Strukturen. Att Praktisera Tredie Testamentet* (2019). På basis af de skitser og notater, Christer Malmström havde nedskrevet i begyndelsen af 1980'erne, beskriver han her Strukturen og dens bærende principper. Bogen udkom på dansk i en udvidet udgave det følgende år som *Strukturen. At Praktisere Det Tredie Testamente* (2020), og efterfølgende er den oversat til engelsk som *The Structure. To practice The Third Testament* (2024).³²
6. Bogen *Martinus og Martinus Institut. Lad Martinus komme tilbage til Instituttet!* (2020) i samarbejde med Jes Arbov. I bogen bliver der redegjort for de vigtigste, principielle forskelle mellem Martinus' Struktur og Martinus Instituts praksis.³³

I bogen *Strukturen. At Praktisere Det Tredie Testamente* redegør Christer Malmström for flere af de træk ved Strukturen, som Ib Schleicher ikke kom ind på i sin tale (jf. kapitel 3). En række af bogens væsentligste analyser og pointer vil derfor blive gennemgået her.

I introduktionen beskriver Christer Malmström formålet med bogen på denne måde:

Formålet med “Strukturen” er at hjælpe alle interesserede med at praktisere *Det Tredie Testamente* analyser. Således at vi, Martinus Institut og aktiviteterne i Martinus Center i Klint, kan blive et mønstereksempel for fremtidens samfund. Strukturen skal være fremtidens måde at arbejde og leve sammen på i harmoni og fred. Martinus Institut og Klint går foran med sit gode eksempel og inspirerer andre til at arbejde og leve som rigtige mennesker og løse eventuelle konflikter på en upartisk, human, logisk og kærlig måde. Resultatet skal altid være til nytte og glæde for alle involverede. (Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, 2020 s. 17).

4.4 Organiseringen af Martinus Center Klint

Christer fremlægger i bogen en overordnet model for, hvordan Martinus Center Klint kan organiseres på basis af Strukturens principper. Med udgangspunkt i den måde naturen er organiseret på, henviser han til nøglebegreber som *selvdreven*, *selvkorrigerende* og *selvstyrende*.³⁴

Disse begreber relaterer umiddelbart til beskrivelsen af *livsenhedsprincippet* i *Det Tredie Testamente*.³⁵

4.4.1 Organisme- og livsenhedsprincippet

Martinus Center Klint kan sammenlignes med en *organisme*. De enkelte funktioner og grupper fungerer som organer. På den måde kan man opfatte hver enkelt overordnet funktion eller arbejdsgruppe som en *livsenhed*.

Som i naturen bør hvert ‘organ’ i organisationen være selvstyrende, så det selvstændigt varetager sin funktion, på samme måde som hjernen, hjertet, nyrerne, maven osv. hver har deres funktion og dertilhørende ansvarsområde i den menneskelige organisme.

Ved at følge denne *organisमतænkning* som model for organisationens opbygning, sikrer man sig, at ansvaret er *uddelegeret*.³⁶

4.4.2 Rådets rolle

Rådet repræsenterer “hovedet” eller “hjernen” i den organisme, som udgør hele organisationen. Dets væsentligste opgave er at sørge for, at organisationens øvrige “organer” fungerer som de skal, og at organismen er “sund” og “rask”. Rådet skal være “det moralske fundament” og “den betænk-

somme hjælper”, der støtter de enkelte “organer” og sørger for, at de får den bedste “ernæring” og dermed de bedst mulige forudsætninger for at lykkes med at løse deres opgaver.³⁷

Tilsvarende er det rådets opgave og ansvar at holde øje med, at alle arbejdsgrupper og funktioner er i harmoni med analyserne. Rådet skal dog kun gribe ind, hvis en funktion i organisationen begynder at fungere uhensigtsmæssigt ved at være ude af kontakt med analyserne. Ellers griber det ikke ind.³⁸

Ved at uddelegere ansvaret opnår man, at de enkelte grupper *selvstændigt* udvikler kompetencer, der sætter dem i stand til at anvende analyserne.

4.4.3 Alle er lige

Der er ingen overordnede, og der er ingen underordnede. Alle er lige, alle har samme værdi. Derfor kan alle også komme med forslag, og hvis det passer med analyserne, kan det gennemføres.³⁹

Alle medarbejdere forpligter sig til at arbejde efter analyserne.⁴⁰

4.4.4 Kredsløbsprincippet

Kredsløbsprincippet anvendes som et beskyttelsesprincip og betyder, at ingen kan sidde som beslutningstager i rådet i mere end 5 år. Denne regel skal forhindre, at magten i det nuværende jordmenneskelige miljø bliver misbragt og udnyttet til egoistiske formål.⁴¹

Kun ‘overgangsrådet’, der var udpeget af Martinus personligt, var undtaget fra denne regel. Dets medlemmer havde en særlig opgave, idet de af Martinus personligt var blevet undervist i Strukturen. Det var derfor deres opgave at *indføre den og undervise nye rådsmedlemmer ind i den*.⁴²

4.4.5 Gaveprincippet

Alle aktiviteter er hovedsageligt baseret på gaveprincippet. Instituttet modtager kun *ægte* gaver uden krav om modydelse. Jo længere man kommer i udvikling, jo mere kan man give.⁴³

De gaver, Instituttet modtager, gives videre. De ligger ikke uvirksomt hen. De anvendes udelukkende til Instituttets formål, som er oplysning,

undervisning, udgivelse af bøger mm. Alt bliver gjort så godt og billigt som muligt.⁴⁴

Hvor gaveprincippet ikke anvendes, er det bærende princip “lige værdi for lige værdi”. Man udnytter ingen, man tjener sin næste.⁴⁵

4.4.6 Åbenhed

Alle har blinde vinkler. Ingen har det fulde overblik eller kan overskue alle konsekvenser af en given beslutning. Derfor er åbenhed og transparens vigtig. Alle referater og beslutninger skal dokumenteres og være tilgængelige for de interesserede, så alle er fuldt informeret, og alle relevante synspunkter kan inddrages og tages med i betragtning.⁴⁶

Åbenhed gør det lettere på et tidligt tidspunkt at identificere og forebygge fejl.⁴⁷

4.5 Strukturen som grundlag for konfliktløsning

Det er et grundsynspunkt i Christer Malmströms gengivelse af Strukturen, at vores “ufærdige sider” – eller som Christer Malmström betegner det, “den gamle måde” – vil påvirke vores beslutningsprocesser og handlemåde, med *mindre vi bevidst gør en systematisk indsats* for at neutralisere dem.

Ligeledes er det et grundlæggende synspunkt, at vi ved at følge de kosmiske analyser – eller “den nye måde” – vil være i stand til at skabe resultater, der er til gavn og glæde for alle, der kommer i berøring med virkningerne af vores indsats. Ganske enkelt fordi analyserne er i overensstemmelse med verdensaltets grundtone, som er kærlighed.

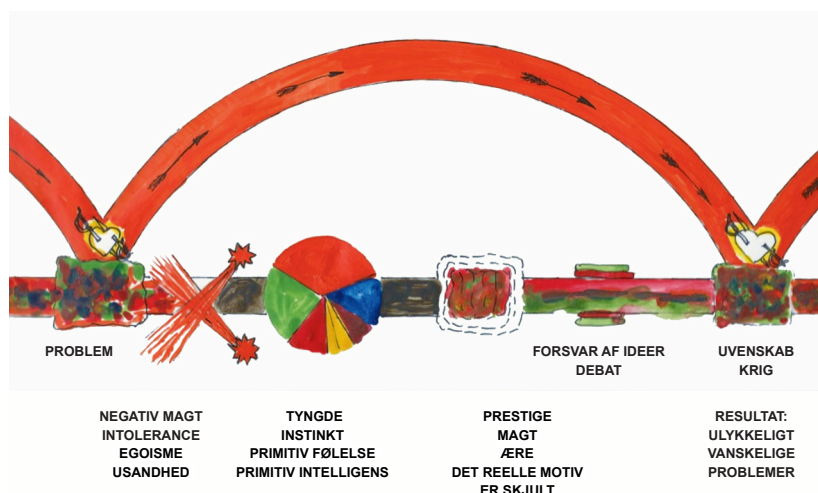
Christer Malmström udarbejdede i 1982 to symbolske illustrationer, der viser, hvordan man teoretisk på et metodisk grundlag rent praktisk kan arbejde ud fra analyserne. Illustrationerne skal absolut ikke opfattes på linje med Martinus’ egne symboler, men som en hjælp og en tjekliste til at se, hvordan man kan bruge analyserne i praksis for at løse problemer.

Det er karakteristisk for os jordmennesker, at vi i mange tilfælde udmærket kender forskellen på rigtigt og forkert, men at vi i kraft af vores vanebevidsthed alligevel træffer beslutninger ud fra egne, umiddelbare og kortsigtede interesser. Vi gør det også ofte, fordi det ganske enkelt er det letteste, og vi dermed slipper for at ændre os selv og have besværet med at indøve nye måder at gøre tingene på.

4.5 Strukturen som grundlag for konfliktløsning

Vanebevidsthedens indflydelse betyder også, at vi ofte har svært ved at indrømme, når vi undervejs i en beslutningsproces “sprang over, hvor gærdet var lavest”. Af den grund ser man i praksis, at de involverede personer i situationer, hvor vanebevidstheden dominerer med sin overvægt af instinkt og tyngde i kombination med primitiv intelligens og følelse, forsøger at bagatellisere, bortforklare og lyve om disse grundenergiers indflydelse. I sådanne situationer er vi jordmennesker almindeligvis villige til at gå langt for at *camouflere de reelle motiver*.

Det er den situation, illustrationen herunder fra 1982 viser:



CM 82

Illustration 1: At praktisere den gamle metode.

Den dominerende energikombination i løsningen af et konkret problem afspejler de involverede parterers ufærdige karaktertræk som er intolerance, egoisme, usandfærdighed og regulært magtstræb. Som det fremgår, er disse primitive tendenser camouflerede, og de forbliver derfor skjult for parterne. At de *kan* skjules skyldes, at der undervejs i beslutningsprocessen hverken er gennemført en analyse af, om beslutningen rent faktisk er i harmoni med analyserne, eller af de motiver, der har indflydelse på resultatets udfald.

Er flere parter involveret i processen, og deler de ikke de samme kortsigtede, egoistiske interesser, vil processen være konfliktfyldt. Udfaldet vil dog

altid være det samme. Det vil være den part, der fremstår som den mest *magtfulde*, der vil få gennemført sine idéer – og dermed ‘sejre’.

Oplevelse af ‘sejrens sødme’, som den vindende part føler umiddelbart efter, beslutningen er truffet, er dog kun kortvarig. For idet beslutningen er fremkommet som et resultat af den stærkes evne til at dominere og lade magt gå for ret, er magten vundet på bekostning af retten. Beslutningen er derfor identisk med en manifestation af uretten, og da uretten er i disharmoni med livslovene, vil beslutningen i større eller mindre grad være til gene for dem, der er berørt af dens konsekvenser. Den vil derfor danne grundlag for nye vanskeligheder og endnu større problemer i fremtiden.

Disse problemer vil blive ved med at dukke op, indtil man omsider indser, at beslutningen blev taget på et falsk grundlag. Man må da – for at handle sandfærdigt – gennemføre en ny analyse og derudfra træffe en ny beslutning, der denne gang har de kosmiske analyser som sit grundlag.

Det er den situation, vi ser på illustrationen herunder:

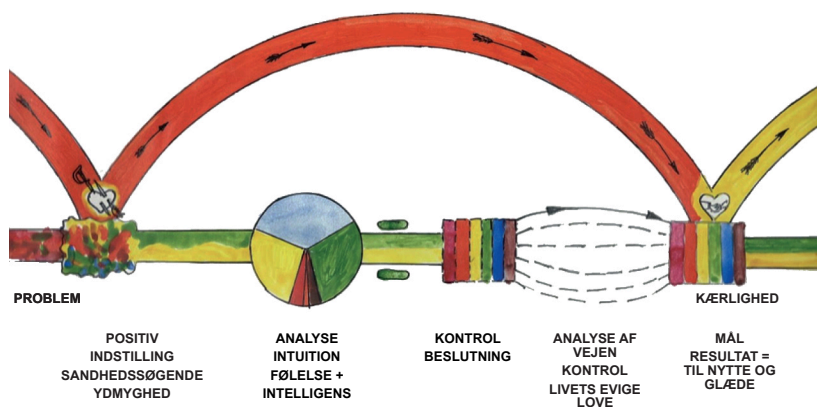


Illustration 2: At praktisere den nye metode.

På illustrationen ser vi yderst til venstre et problem. Det er opstået som et resultat af en beslutning baseret på jordmenneskelig magt frem for på ret svarende til den måde, som beslutningsprocessen forløb i den foregående illustration. Måden, problemet håndteres og løses på denne gang, adskiller sig dog fuldstændigt fra situationen på den første illustration. For i dette tilfælde mobiliseres intelligens og human følelse samt intuition, og det er

derfor disse energier, der ligger til grund for analysen af problemet. Undervejs i beslutningsprocessen sikres det, at beslutningen og dens gennemførelse er logisk og i kontakt med analyserne, hvorved der bliver skabt sikkerhed for, at resultatet er til nytte og glæde for alle involverede parter. Hvor resultatet af beslutningsprocessen på den første illustration var en ny og endnu alvorligere konflikt – symboliseret ved den orange cirkelbue ved symbolets højre kant – er resultatet i dette tilfælde identiske med kærlighed – symboliseret ved den orange cirkelbues forvandling til en gul cirkelbue.

På den måde ser vi her, at hele situationen har ændret sig fra at være *konfliktskabende* til at blive *konfliktløsende*. Dermed er en helt ny, harmonisk situation opstået. Ændringen er ene og alene sket som en følge af, at de implicerede beslutningstageres humane evner baseret på intelligens, følelse og intuition er mobiliseret og anvendt systematisk undervejs i processen. Derved har de formået at holde instinkt og tyngde samt primitiv følelse og primitiv intelligens under kontrol, hvorved disse energier er blevet passiviseret og holdt ude fra indflydelse.

I praksis vil det ofte ikke være muligt at skabe de helt rigtige løsninger i det første forsøg. Man har derfor typisk stadig et problem og må gentage processen, indtil der er skabt sikkerhed for, at resultatet er absolut logisk og dermed til nytte og glæde.

At håndtere problemløsning efter disse retningslinjer sker vel at mærke ikke af sig selv ved uforpligtende at erklære, at man naturligvis har til hensigt at følge analyserne. Det forudsætter en aktiv og bevidst indsats, hvor de involverede beslutningstagerer over for sig selv og hinanden forpligter sig til *ubetinget* at lade analyserne være bestemmende – og dermed være den ‘overordnede’. Præcis som Martinus udtrykkeligt bad rådet at gøre det:

... jamen det er ikke bestyrelsen [dvs. rådet]. Det er Livets Bog. Det er Martinus analyser, der bestemmer. Det er ikke bestyrelsen ... Vi søger bare at gøre det, som det står i analyserne. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Ved at tilrettelægge ikke kun rådsarbejdet, men alt arbejde inden for Martinus Instituts rammer på denne måde, bliver der skabt åbenhed og transparens omkring beslutningsprocesserne. For da er det ikke længere enkeltpersoner, der bestemmer på basis af deres temperament og personlige tilbøjeligheder. Rådet har ganske vist det overordnede ansvar, men enhver kan

komme med idéer og forslag. For den *bestemmende instans*, der afgør, om løsningen på et problem er 'sand' eller 'falsk', er 'overpersonlig' på sammen måde, som udfaldet af et simpelt regnestykke afgøres af et 'overpersonligt' regelsæt. Ligesom aritmetikken afgør om en udregning er rigtig eller forkert, afgør de kosmiske analyser om en beslutning er rigtig eller forkert.

Med *Strukturen. At Praktisere Det Tredie Testamente* viser Christer Malmström, at hele denne analyse- og arbejdsform forudsætter en *holdningsændring*, hvor alle går til arbejdet med stor ydmyghed, og gør en målrettet og vedvarende indsats for at lære at anvende analyserne i det daglige arbejde.

Ved at gå frem på den måde får man systematisk pillet al prestige og enhver bestræbelse på at "få sin vilje" ud af beslutningsprocessen. Helt analogt med den oprigtigt ydmyge forsker inden for eksempel naturvidenskab gør sig de allerstørste anstrengelser for at undgå, at personlige ønsker, begær og forudfattede meninger får indflydelse og dermed påvirker forskningsresultatet.

Den konfliktløsningsmodel, som Christer Malmströms symbolske illustrationer anskueliggør, er et vigtigt bidrag som hjælp til at udvikle den metode, som Martinus har forpligtet rådet til at følge:

Men se, her bliver det jo sådan, at bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på. Nej, de laver det efter analyserne efter *bedste metode de kan, så det passer med analyserne*. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974. Min fremhævelse).

4.6 Al begyndelse er svær

Da der er tale om opbygningen af en ny kultur med nye måder at gøre tingene på, er der nye tankemønstre og rutiner at indarbejde. Strukturen er på én gang det nye handlingsgrundlag og den uomgængelige kvalitetssikring, som skal understøtte, at tingene bliver gjort rigtigt.

Det er klart, at man ikke uden videre er i stand til at arbejde efter Strukturen, blot fordi man beslutter sig for det. At arbejde efter Strukturen forudsætter øvelse ligesom det er tilfældet inden for alle andre praktisk orienterede discipliner. Undervejs vil der uundgåeligt være fejltagelser. At nå dertil, at Strukturen bliver praktiseret automatisk, forudsætter, som Chri-

ster Malmström skriver det på bagsiden af bogens omslag, at man øver sig i mange liv. Det første, afgørende skridt er imidlertid en principiel beslutning og accept af, at Strukturen er uomgængelig, fordi man indser, at den er baseret på universelle principper og love. Åndsvidenskabeligt set er den derfor den *eneste farbare vej*, og jo mere man anvender den, jo mere vil man erfare, at det er sandt.

4.7 Konkluderende betragtninger

Da Christer Malmström 1982-83 skrev sine notater med de grundlæggende analyser, der viser, hvordan Instituttet kan organisere sig efter kosmiske principper, og de to symbolske illustrationer, som viser, hvordan man kan anvende analyserne til problemløsningen, kendte han ikke råds-mødereferaterne, og han havde derfor heller intet kendskab til, hvad Martinus havde udtalt om Strukturen.

Med sine notater, skitser og symbolske fremstillinger demonstrerede Christer Malmström dermed, at hvis man virkelig har sat sig ind i og forstået åndsvidenskaben og de kosmiske analyser, forstår man også, at det *åndsvidenskabelige institut*, der har fået som opgave at repræsentere analyserne udadtil over for omverdenen, selv må følge analyserne, hvis det skal være en sand og troværdig repræsentant for *Det Tredie Testamente*. For at løse den opgave har man uundgåeligt brug for en skriftligt formuleret Struktur, der viser, hvordan det kan lade sig gøre, og hvordan man griber det an i praksis.

Det er i det lys, at Christer Malmströms strukturudkast må ses som en *håndsrækning* til rådet. De notater, der ligger til grund for, hvad der 36 år senere i 2019 blev udgivet som *Strukturen. Att Praktisera Tredie Testamentet*, blev allerede på tilblivelsestidspunktet i årene 1982-83 givet videre til Rolf Elving, der på det tidspunkt var medlem af rådet. Rådet havde derfor, kort efter Martinus' fysiske bortgang, muligheden for at sætte sig ind i Christer Malmströms arbejde med Strukturen, hvis der havde været lydhørhed, og det havde ønsket det.

5 Rolf Elvings forsøg på at indføre Strukturen

*Hvad bliver der så at lave,
– for bestyrelsen og administrationen.
Der bliver jo det at danne skole.
Vi skal bygge skole,
og skabe undervisning, – skabe lærere.*

Martinus

Rolf Elving var, ifølge hvad der er officielt er registreret, medlem af rådet i knap seks år, fra 1. maj 1980 til februar 1986.⁴⁸ Han var personligt valgt af Martinus og kunne derfor sidde i rådet, så længe han selv ønskede det. Rolf Elving kom ind i rådet den 1. maj 1980 på samme tid som Willy Kuijper og han husker endnu Martinus' begrundelse for, at de to skulle ind:

Jeg kan tydeligt huske, hvad Martinus sagde til mig. Willy var også med: “Nu må I sørge for at det nye kommer i gang eller kommer ind”! Altså “den nye struktur”! (Ingemar Fridell, *Interview med Rolf Elving – Martinus’ sidste personlige elev*, 2021 s. 20).

I de sidste år var Martinus meget optaget af at få den nye Struktur på plads, så Instituttet kunne bringes ind i “en ny kosmisk bane”:

Der var visse ting som der skulle orden i, og alt skulle ind i en ny bane hvilket han jo sagde direkte til os. Det motiverede ham til at ville træffes oftere. Jeg blev lidt overrasket, da jeg så alle datoerne, for jeg troede at de bare mødtes hver fjortende dag eller med en måneds mellemrum. Jeg ved ikke hvor ofte de havde haft møder tidligere, men nu skulle det “speedes op” og intensiveres! Det var Martinus som satte dette i gang – ikke de andre. Årsagen var jo, at han ville have alt ind i en ny kosmisk

bane! Lykkeligvis findes det hele bevaret i form af de nedskrevne “rådsmødereferater”. Jeg har tolket det på den måde, at eftersom det var netop de medarbejdere som han havde, så var han tvunget til at fortælle for dem hvordan han tænkte og hvordan han så på ting og sager. (Ibid.).

Da Rolf Elving blev rådsmedlem, fik han adgang til udskrifterne fra de hidtil afholdte møder, men han kendte også allerede til Strukturen fra sit samvær med Martinus:

Rolf Elving: Jeg sat jo på første række. Jeg hørte på Martinus både før rådsmøderne og efter rådsmøderne!

Ingemar Fridell: Han fortalte alt, hvad der var sket?

Rolf Elving: Ja, han var vældigt åben. Så jeg fik mine idéer direkte fra ham. Det er med andre ord ikke mine idéer! (Ibid.).

5.1 Rolf Elvings oplæg til strukturdrøftelserne

For Rolf Elving var det en selvfølge, at man som rådsmedlem måtte bestræbe sig på at følge Martinus’ anvisninger. Rolf var samtidig klar over, at flere af de andre rådsmedlemmer havde et anstrengt forhold til Strukturen. I et forsøg på at sætte fokus på de vigtigste principper udarbejdede han derfor 1981-82, umiddelbart efter Martinus’ død, et oplæg, der kunne danne grundlag for rådets drøftelse af, hvordan Strukturen konkret skulle udformes. Oplægget består udelukkende af udtalelser af Martinus fra rådsmøderne 1974-81.⁴⁹

Rolf Elvings oplæg er kortfattet. En række af Strukturens essentielle bestemmelser bliver præsenteret på fire maskinskrivne A4-sider. Citaterne er grupperet under fem overskrifter:

- Strukturen skal laves efter kosmiske analyser.
- Det primære.
- Om love og regler.
- Om instituttets holdning til nye medarbejdere.
- Løn og stillinger.

MARTINUS-CITATER ANGAENDE STRUKTUREN.

STRUKTUREN SKAL LAVES EFTER KOSMISKE ANALYSER.

- H 5. Denne sag er bygget op på kosmiske analyser, der er urokkelige, og derefter skal strukturen laves.
- H 5. Strukturen må i sig selv være analyserne ..., der "dikterer". Og det må være den absolutte næstekærlighed.
- O ? den overordnede, det er jo Livets Bog.
- O 5. Bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne.
- L 2. ... sagen skal være et eksempel for sine medarbejdere. Det kan den ikke være, hvis den benytter de gammeldags metoder. Den skal være sådan, at den er upåklagelig. Den er et eksempel på overholdelse af kosmiske analyser.
- H 5. Sagen må have ret altid ... jeg mener den skal have det. Det kan ikke nytte, at den har "ret", når den ikke har det. Men sådan skal vi lave det. Vi har jo analyserne.

DET PRIMÆRE.

- A 5. Vor sag er at opfylde kærlighedsloven, ikke at lave et eller andet materielt arbejde, Vort fag, vor livsgerning, vor mission er så vidt muligt at få os selv og andre til at tilgive hinanden og leve harmonisk sammen.
- A 7. Det skal jo passe med analyserne.
- A 7. Det er mennesker, der dyrker moral - ikke forretning.
- H 10. Der er ikke noget højere end alkærligheden og den må komme til syne i alle vore foretagender.
- O 7. Rådet er faktisk kun en vogter af alkærligheden. Man er en vogter af strukturen.

OM LOVE OG REGLER.

- M 3. De skal lære at tænke selv. Og derfor er der ingen love og principper - det har vi ikke noget af. For det er ikke nogen forening, og så skal der ikke være nogen love.

Illustration 3: Essentielle citater af Martinus, som de er gengivet på den første side af Rolf Elvings oplæg til rådets videre arbejde med Strukturen.

Ved at gengive nogle af de helt essentielle bestemmelser i Strukturen med Martinus' egne ord, ønskede Rolf at sætte det klart og tydeligt op, så intet rådsmedlem burde være i tvivl om, hvad Martinus mente. De øvrige rådsmedlemmer kunne derfor heller ikke argumentere direkte imod det, da de blev præsenteret for udkastet. Alligevel var det tydeligt, at de langt fra var begejstrede.

At der var modstand, viste sig også tydeligt, de gange Rolf Elving forsøgte at inddrage Strukturen i beslutningsprocesserne. Ib Schleicher gav ligefrem udtryk for, at han fandt Rolfs oplæg til det videre arbejde med Strukturen "enøjet". Hvilket det i en vis forstand også var. For hele formålet med Strukturen er netop, at rådet skal fjerne det ufærdige og rent jordmenneskelige fra sin praksis og *udelukkende* holde sig det kosmiske perspektiv for øje.

Rolf Elving oplevede i sin tid som rådsmedlem, at vigtige beslutninger ikke blev truffet på rådsmøderne. Beslutningerne var reelt truffet på forhånd. Til de officielle møder var der derfor heller ikke nogen egentlig analyse og drøftelse, hvor man i fuld åbenhed tog stilling til, om beslutningerne nu også *var* de bedst mulige. Hele processen virkede uigennemsigtig og fordækt, hvilket gjorde beslutningsgrundlaget uigennemskueligt.

5.2 Rådets beslutning om at bygge Pavillon A

Den episode, der tydeligst viste forskellen mellem Rolf Elvings og det øvrige råds måde at tænke og arbejde på, opstod i forbindelse med planerne om udvidelse af Centret i Klint. Ib Schleicher havde fremlagt en samlet, omfattende og kostbar plan for modernisering af Klint, hvor opførelsen af Pavillon A indgik i den første fase. Kort før de endelige byggeplaner skulle vedtages, blev olieselskabet BP's kursusejendom, Klintegården, imidlertid sat til salg. Dermed opstod muligheden for at købe en eksisterende bygning i stedet for at bygge en ny.

Klintegården blev brugt som feriested for olieselskabet BP's medarbejdere, og til ejendommen hørte en stor grund med egen strand. Ejendommen, kendt som 'Oliegrunden', strakte sig fra Villa Rosenberg mod sydøst langs stranden. I dag er området blandt andet udstykket til sommerhuse med havudsigt. Derudover omfattede grunden et areal på den anden side af Klintvej, direkte over for Villa Rosenberg. Samlet udgjorde grunden 65.000 kvadratmeter, hvilket skal sammenlignes med det nuværende Martinus Center Klints 49.000 kvadratmeter.⁵⁰

Da muligheden for at købe Klintegården med de tilhørende arealer nu viste sig, forelagde Rolf Elving dette for rådet, idet han sagde:

Hvis Vorherre havde villet [...], kunne han have sørget for, at denne mulighed aldrig var *opstået*. Men nu er den opstået! Da kan jeg ikke tolke det på en anden måde, end at det er et signal om, at vi skal tænke os om. (Ingemar Fridell, *Interview med Rolf Elving – Martinus' sidste personlige elev*, 2021 s. 21).

Den opfordring kunne rådet vanskeligt afvise. For som Rolf Elving i tilbageblik tørt bemærkede, var det "svært at argumentere imod, at man skal tænke sig om".

I forbindelse med en sammenkomst på Villa Rosenberg i sommersæsonen 1982 informerede Aage Hvolby om, at BP havde planer om at sælge Klintegården, og at rådet i løbet af efteråret ville tage stilling til et eventuelt køb. Lars Lundell skrev om det i *Kosmos*:

Et forløsende og stimulerende initiativ blev taget ved at indbyde alle medarbejdere til gilde på Villa Rosenberg. Under gemytlige former, med servering af saft og lagkage, kunne medarbejderne stifte nærmere bekendtskab med hinanden og for første gang kunne man se, hvor mange og hvem som i øjeblikket stod bag driften af Martinus Center. Det var skønsmæssigt omkring tres mennesker, der lejrede sig på græsset i det strålende sommervejr. Efter at de forskellige arbejdsgrupper havde præsenteret sig, blev der mulighed for at udveksle ideer vedr. arbejdet i Centeret og om dets fremtidige udvikling. Et af de punkter, der blev taget op, var spørgsmålet om Klintegaarden, som Aage Hvolby informerede om. I anledning af at oliekompaniet BP har tænkt at sælge ejendommen Klintegaarden, beliggende ved siden af Villa Rosenberg, vaktes interessen for Centerets fremtidige udvikling og fysiske udseende. I løbet af sæsonen diskuteredes fordele og ulemper ved et eventuelt køb af Klintegaarden. Mange spekulerede over de muligheder der ville opstå for at kunne studere og undervise udenfor de sædvanlige sommeruger. I løbet af efteråret vil Rådet tage stilling til et eventuelt køb af Klintegaarden i stedet for igangsættelsen af det planlagte byggeri af en ny pavillon på plænen foran foredragssalen. (Lars Lundell, "Sæsonen i Klint 1982", *Kosmos*, 1982 nr. 9 s. 165).

Rolf Elving og Christer Malmström udarbejdede en analyse med økonomiske beregninger, som Rolf forelagde rådet. Beregningerne viste, at det ville koste omtrent det samme at købe Klintegården og dermed udvide Martinus Center med 65.000 kvadratmeter, som det ville koste at bygge Pavillon A og renovere Terrassens køkken.

Opførelsen af Pavillon A blev anslået til 3,15 millioner kroner, mens renoveringen af Terrassens køkken udgjorde yderligere 0,7 millioner kroner, i alt 3,85 millioner kroner. Klintegården blev oprindeligt sat til salg for 4,2 millioner kroner, men endte med en endelig pris på omkring 3,5 millioner kroner.⁵¹

Ved at bygge Pavillon A ville man få en ny bygning med 15 værelser og plads til anslået 25 personer samt en fællestue. Hvis man i stedet valgte at købe Klintegården, ville man få en velholdt og bevaringsværdig bygning med plads til anslået 30 voksne og 20 børn. Bygningen havde flere dagligstuer, en TV-stue, to spisestuer til 50 personer, et moderne og veludstyret restaurationskøkken samt en stor, tør kælder til opbevaring.

Ved at købe Klintegården med 'Oliegrunden', ville man derfor ikke blot få det, som Pavillon A kunne tilbyde, men også flere opholdsstuer, et moderne køkken med spisesal og kælder. Derudover ville man få en grund på 65.000 kvadratmeter, der kunne anvendes eller udstykkes til grunde og sælges.

Rolf Elving og Christer Malmström havde også beregnet prisforskellen på længere sigt mellem de to forslag. Hvis man valgte at udbygge Centeret efter Ib Schleichers samlede bygge- og moderniseringsplan, der inkluderede flere nye pavilloner, viste beregningerne, at Ib Schleichers forslag ville blive 20 millioner kroner dyrere.

Det burde have været et let valg. Man ville få en moderne kursusejendom med 65.000 kvadratmeter fantastisk grund med et stort strandareal for det samme, som den anslåede pris for Pavillon A.

Dertil kom, hvad ingen på det tidspunkt synes at have været opmærksom på, at det af et torsdagsmødereferat fra 1977 fremgik, at Martinus havde forudset, at denne mulighed for at købe Oliegrunden ville opstå:

Martinus mente, at instituttet engang ville kunne udvide med "Klintsøgård" og ligeså "Olieselskabets ejendom. (Torsdagsmøde 24. februar 1977).

Ved det afgørende møde, hvor beslutningen skulle træffes, bad Rolf Elving de øvrige rådsmedlemmer om at begrunde deres støtte til byggeplanen. Herefter ville han forklare, hvorfor han afviste byggeplanen og i stedet støttede købet af Oliegrunden. De andre rådsmedlemmer sagde imidlertid ikke rigtig noget. Det foregik på sammenmåde, som da Rolf Elving tidligere havde fremlagt strukturudkastet. Han blev mødt med tavshed.

Rådsmedlemmerne havde hverken studeret materialet, som Rolf Elving og Christer Malmström havde udarbejdet, og som Rolf fremlagde, eller besigtiget ejendommen. De havde heller ikke selv taget initiativ til at analysere de to muligheder for at kunne foretage et kvalificeret valg.

Beslutningen var allerede truffet. Det var sket uformelt uden for rådsmøderne, og uden at der var blevet gennemført en egentlig analyse.

Rådet har heller ikke siden begrundet sig valg. I *Kosmos* findes der ingen forklaring på, hvorfor man valgte at bygge Pavillon A i stedet for at købe Klintegården. Da opførelsen af Pavillon A blev meddelt i begyndelsen af 1983, blev nyheden præsenteret, som om Klintegården aldrig havde været i spil som en reel mulighed:

Den plan for bygning af en ny pavillon, som er beskrevet i forbindelse med omtalen af lokalplanen, er nu ved at blive realiseret. Den nye pavillon er under opførelse, og var ved årsskiftet så langt fremme, at den var under tag. Man forventer, at den som planlagt står færdig i slutningen af maj. Den vil da fra og med sæsonen 1983 indgå som et nyt, smukt og hensigtsmæssigt element i Centerets funktion. (Aage Hvolby, "Instituttets virksomhed 1982", *Kosmos*, 1983 nr. 1 s. 19-20).

Det er forståeligt, at tilliden til rådet led et alvorligt knæk. Ikke kun for Rolf Elving, men også for andre, der havde været optaget af udvidelsesmulighederne og spændt afventede rådets endelige beslutning. Tillidsbruddet skyldes vel at mærke ikke, at man besluttede sig for at bygge, men at rådet undlod at forholde sig seriøst til den mulighed, der var opstået.

Hele beslutningsprocessen, der resulterede i opførelsen af Pavillon A, er det første håndgribelige eksempel på, at rådet efter Martinus' død ikke kun i teorien (jf. kapitel 3), men også i praksis havde taget magten ved at tilsidesætte Strukturen:

Bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på. Nej, de laver det efter analyserne *efter bedste metode* de kan, *så det passer med analyserne*. (Martinus, råds-møde, 25. september 1974. Min fremhævelse).

Rådets “bedste metode” i situationen var *ikke* at anvende en metode. Men dermed havde rådet absolut heller ingen sikkerhed for, at beslutningen var den rigtige beslutning.

Når man ved, at Martinus Center skal udvikles til et internationalt uddannelsessted for *Det Tredie Testamente*, virker det direkte uforståeligt ikke at udnytte denne enestående mulighed for at købe Klintegården. Med købet ville man ikke blot få alle de moderne faciliteter, som var formålet med at bygge Pavillon A, men også en kæmpestor og naturskøn grund, som kunne danne grundlag for den fremtidige udbygning af Centeret.⁵²

Når man ser på de interne magtforhold i rådet på denne tid, er det ikke vanskeligt at se, hvilke interesser, der har været udslagsgivende for beslutningen. Referaterne fra torsdagsmøderne fra omkring 1978 viser, at Ib Schleicher spillede en central rolle som den drivende kraft i planerne for udbygningen af Centeret i Klint, ligesom udskrifterne fra rådsmøderne viser, at han allerede på dette tidspunkt forestillede sig en samlet plan for udbygningen.⁵³ Det var da også Ib Schleicher, der i *Kosmos* præsenterede byggeplanerne for opførelse af Pavillon A.⁵⁴

Man forstår derfor også, at forslaget om at købe Klintegården må være kommet på tværs af Ib Schleichers mangeårige arbejde. Det ville nemlig betyde, at han måtte opgive sine egne planer, og da det samtidig er en kendt sag, at Ib Schleicher var særdeles viljestærk, og at det nærmest var umuligt at få ham til at ændre standpunkt, forklarer det, hvorfor købet af BP-grunden end ikke blev overvejet som en realistisk mulighed.⁵⁵

5.3 Vinterskolen

Opførelsen af Pavillon A blev af rådet lanceret som det første skridt mod etablering af en helårsskole. Aage Hvolby udtrykte det på denne måde i det overblik, han gav i *Kosmos* over Instituttets virksomhed 1982:

Pavillonen er et væsentligt trin på vejen til realiseringen af tanken om en helårsskole i Martinus Kosmologi. Denne skole vil til sin tid modtage

elever fra alle dele af vor verden, og de vil oplyste og inspirerede rejse hjem og medvirke til at virkeliggøre den nye moral, som menneskeheden har så stærkt behov for på sin vandring mod en virkelig menneskeværdig tilstand. (Aage Hvolby, "Instituttets virksomhed 1982", *Kosmos*, 1983 nr. 1 s. 20).

Willy Kuijper udtrykte den samme opfattelse måneden efter i det følgende nummer af *Kosmos*:

Færdiggørelsen og åbningen af den ny pavillon er et historisk moment i sagens udvikling. [...] Vi kan ikke undlade at udtrykke vor inderlige taknemlighed over for sagens interesserede og bidragsydere og over Forsynet i det hele taget, der har gjort det muligt for os at realisere det første vigtige element i skabelsen af en helårsskole i overensstemmelse med Martinus ønsker. (Willy Kuijper, "Byggeriet v/ Willy J. Kuijper", *Kosmos*, 1983 nr. 2 s. 43).

Udmeldingen fra undervisningsgruppen var helt i tråd med dette, da den i løbet af sommeren 1983 informerede om de kommende undervisningsaktiviteter:

De fleste har vel efterhånden set den nye Pavillon i Klint eller har i hvert fald hørt eller læst om den. Hensigten med at bygge denne pavillon har været at starte en undervisning, som ligger uden for sommersæsonen. Og målet er igennem årene at omskabe Centeret i Klint til et undervisningscenter eller en helårs skole i kosmologi eller Martinus analyser. (Undervisningsgruppen, "Nyt fra Institutet", *Kosmos*, 1983 nr. 7 s. 147).

Endelig gentog Aage Hvolby ved mindedagen den 6. august 1983, hvad han havde skrevet i *Kosmos* tidligere på året:

Med hensyn til undervisning i Martinus kosmologi er muligheden derfor i høj grad forbedret gennem bygningen af den nye pavillon i Klint, som kan fungere hele året, og dermed er der taget et vigtigt skridt til realisering af ønsket om en helårsskole i Martinus kosmologi indenfor instituttets rammer. (Jf. Henning Laugs referat fra mindedagen, "Mindedagen for Martinus", *Kosmos*, 1983 nr. 10 s. 209).

Rolf Elving havde af Martinus fået mulighed for at studere og sætte sig fundamentalt ind i *Det Tredie Testamente*. Det privilegium syntes han, at andre også skulle have. Et koncentreret, sammenhængende fuldtidsstudium på flere måneder gav en mere dybdegående forståelse end at gå til foredrag eller følge en kursusuge i sommerferien. Det var baggrunden for, at Rolf Elving, nu hvor beslutningen om at bygge Pavillon A var truffet, foreslog rådet, at den nye bygning skulle anvendes til undervisning uden for sommersæsonen:

Da de havde bygget Pavillon A, sagde jeg: “Nu har vi bygget for over tre millioner kroner. Da synes jeg, at vi skal anvende den til *undervisning*!”

Så gik jeg i gang. Da byggeriet var finansieret med *gavemidler*, havde det med andre ord ikke rigtig kostet noget. Derfor burde alt være så let tilgængeligt, som det lod sig gøre.

Nu var muligheden der for at introducere hovedværket i undervisningen. Vi havde haft undervisning om sommeren, men det kræver jo en længere studieperiode at komme igennem hele Livets Bog! Jeg regnede med, at det ville tage *tolv* år at komme igennem Livets Bog, hvis man kun læste om somrene. Men eftersom lokalerne alligevel stod tomme, hvorfor så ikke bruge dem til det, de er beregnet til: Uddannelse i åndsvidenskaben, i “Det Tredie Testamente”? (Ingemar Fridell, *Interview med Rolf Elving – Martinus’ sidste personlige elev*, 2021 s. 25).

Det paradoksale var nu, at de øvrige rådsmedlemmer ifølge Rolf Elving ikke rigtig syntes om forslaget, men at de på den anden side dårligt kunne sige nej:

Efter at have investeret over tre millioner kroner i noget, der ville stå ubrugt i mere end elleve måneder om året, var der nu et alternativ til, hvordan det kunne bruges. Folk kunne tilbydes muligheden for at uddanne sig i Martinus’ værk. Da ville det være *alt for tosset* at sige: “Nej, det kan man ikke bruge det til”! (Ibid.).

Rådet havde udadtil præsenteret Pavillon A som det første skridt på vejen mod realiseringen af en helårsskole efter Martinus’ ønske, men da det kom til stykket og bygningen stod færdigopført i sommeren 1983, var man ikke rigtig parat til at tage skridtet og anvende den til det, den var beregnet til, nemlig *helårsundervisningen*.

På den anden side kunne man heller ikke rigtig sige nej, når Rolf Elving nu tog rådet på ordet og foreslog at gå i gang med det samme. Det ville trods alt, som Rolf formulerede det, "være *alt for* tosset". Man indgik derfor en ordning, hvor Rolf fra december 1983 fik opgaven at sørge for opbygningen af al undervisning på Martinus Institut og i Martinus Center Klint med det formål at etablere en helårsskole.⁵⁶

Rolf Elving havde på det tidspunkt allerede erfaring med at tilrettelægge undervisning og organisere et studiemiljø. For efter at han 1971-74 havde boet og studeret på Mariendalsvej, flyttede han tilbage til Göteborg, hvor han startede foredrag, undervisning og studiegrupper. Det foregik i egne lokaler og inden for rammerne af, hvad der senere blev til *Stiftelsen Tredie Testamentet Göteborg*.⁵⁷ Her blev Strukturen, selv om den endnu ikke var skrevet ned, forsøgt anvendt som grundlag for arbejdet.⁵⁸ Flere af de personer, der havde deltaget i studiegrupperne i Göteborg blev senere engagerede som undervisere i Klint og på Vinterskolen. Det gælder for eksempel Max Käck, Ingemar Fridell og Harald Berglund, ligesom også Christer Malmström, der i forskellige sammenhænge samarbejdede med Rolf Elving, blev det.

Da analyserne for dem var det selvfølgelige udgangspunkt for formidling og undervisning, havde de svært ved at forstå, at Strukturen ikke på samme måde var det selvfølgelige udgangspunkt for rådet. Denne grundlæggende forskel i opfattelsen af Strukturens betydning og status var en væsentlig del af baggrunden for den konflikt, der i de følgende år udviklede sig mellem en række af Vinterskolens undervisere på den ene side og rådet på den anden.

Ved festen i anledning af Martinus' fødselsdag lørdag den 10. august 1984 på Hotel Sheraton informerede Rolf Elving om de udvidede undervisningsmuligheder under det, der fik betegnelsen *Vinterskolen*. Det gjorde han ifølge Tage Buchs og Søren Hahns referat i *Kosmos* på denne måde:

Aftenens sidste taler var Rolf Elving, der fortalte om vinterskolen og fremtiden med særligt henblik på undervisningen, som han i de næste 3 år har påtaget sig ansvaret for. Vinterskolen er et helt nyt tilbud, og tilmeldingen har været langt over forventning. Rolf læste to breve op, to ansøgninger, som han har modtaget fra helt unge mennesker. Det blev den bedst tænkelige afslutning på aftenens taler, for de to breve lyse af en sådan interesse, modenhed og evne til at formulere sig, at ingen

kunne være i tvivl om, at Martinus sag virkelig hører fremtiden og en ny generations bevidstheder til. De to breve kom ganske automatisk til at understøtte det håb for fremtiden, vi alle bærer i os. (Tage Buch og Søren Hahn, "Kosmologi – kongressen", *Kosmos*, 1985 nr. 9 s. 200).

I maj-nummeret af *Kosmos* årgang 1985 kunne man i en artikel af Ingelöv Goës læse om, hvordan den første sæson var forløbet:

Et ganske særligt tegn på vårbrud er [...], at der nu virkelig er etableret en Vinterskole. Så vidt jeg kan se, må denne mere intensive studieform, som for første gang i vinter er blevet praktiseret her i Klint, være en milepæl i kosmologiundervisningen. Aldrig før har der eksisteret en sådan mulighed for mennesker med stor interesse og motivation til i fællesskab gennem et halvt år at kunne hellige sig kosmologien. Det lover godt, synes jeg! – Jeg er ikke gammel, men når jeg ser, hvordan verden ser ud i dag, så tager jeg alle positive begivenheder som tegn, der peger i den rigtige retning. Og at kunne lære kosmologi i teori og praksis et helt halvår ser jeg som en strålende mulighed for i samarbejde med andre at udvikles som menneske. Snart vil den kosmologiske forskning i Klint leve hele året rundt og udvikle sig til et lille undervisningspalads, som Martinus i Livets Bog så herligt kalder fremtidens studiecentre. Og fremtiden formes jo idag. (Ingelöv Goës, "Med facit i hånd", *Kosmos*, 1985 nr. 5 s. 106-07).

Af artiklen er det tydeligt, at den intensive undervisningsform formår noget helt særligt, og at man kommer i dybden med stoffet på en måde, som det kan være vanskeligt at gøre på egen hånd:

Det største projekt er, at vi ved selvstudier og i grupper har arbejdet os igennem Livets Bog I–III, og desuden næsten alle småbøgerne, som forskellige af os har holdt forelæsninger over. Alle symbolerne har vi gennemgået på kryds og tværs. Vi har lyttet til massevis af båndoptagelser af Martinus foredrag, der jo er noget af en guldgrube. Og de fleste af os har øvet os i at holde foredrag, idet vi overfor de andre har redegjort for et eller andet emne. Desuden har Svend Aage Rossen været her og holdt foredrag om, hvordan man holder foredrag. Per Bruus-Jensen kom hertil og satte fart i vore hjernevindinger med et intensivt weekend kursus med emnet "Noget nr. 1, noget nr. 2 og noget nr. 3. Det var fint. (Ibid.).⁵⁹

For flere af deltagerne blev Vinterskoleopholdet en af de allerbedste oplevelser i deres liv. Det gælder for eksempel Mary McGovern, der deltog som studerende i perioden 1985-87. I et interview til *Kosmos* mere end 30 år senere, ser hun tilbage og genkalder sig med entusiasme det intensive og inspirerende studiemiljø, hvor hun i fællesskab med andre læste Martinus' samlede værker på 2 år:

Det var en enestående mulighed og et fantastisk miljø, og det gav mig mange venskaber for livet [...]. Men det krævede også disciplin at læse 17-18 sider hver dag. Vi modtog undervisning af Harald Berglund, Rolf Elving, Max Käck, Ole Therkelsen og andre. Der var et skemalagt program med foredrag, gruppearbejde, dialog om aktuelle hændelser i verden, båndforedrag af Martinus og andet. Vi underviste også hinanden, læste sammen, skrev artikler til *Kosmos* sammen. Alle var ret kreative. (Mary McGovern til Jens Christian Hermansen, jf. Jens Christian Hermansen i artiklen "Netbaseret læring – formidling af Martinus' verdensbillede i den digitale verden", *Kosmos*, 2019 nr. 4 s. 42).

Mens deltagerne var begejstrede, oplevede Rolf Elving og de øvrige undervisere, at der absolut ingen opbakning var til Vinterskolen fra rådet. Helt fra starten virkede det mest som om, man modarbejdede projektet. Rolf Elving havde for eksempel som skoleleder og underviser brug for elementære hjælpemidler som en skrivemaskine, en kopimaskine og en lampe at læse ved om aftenen efter mørkets frembrud. Uden hjælpemidler som dem ville han ikke kunne planlægge og gennemføre undervisningen. Til trods for han var rådsmedlem og leder af skolen, fik han paradoksalt nok ikke lov til selv at stå for indkøbene. Det skulle Ib Schleicher gøre. Problemet var bare, at der intet skete. Rolf Elving var fortvivlet, fordi det i realiteten hindrede ham i at udføre sit arbejde.

Resultatet blev, at Christer Malmström trådte til og tilbød sin hjælp, da han hørte om problemerne. Han tog til Klint fra Sverige og sammen kørte han med Rolf Elving til Nykøbing, hvor de købte en lampe og lejede en skrivemaskine. Da rådet ikke ville betale, lagde Christer Malmström pengene ud. Først senere, efter en del tovtækkeri, fik Christer refunderet beløbet af rådet.⁶⁰

Det er blot ét eksempel – der var mange flere lignende tilfælde. Det tog måneder af få en pære til et lysbilledapparat. Det var i starten et problem,

at Centret i Klint var aflåst om vinteren, og at man ikke ikke havde fået betroet nøglerne, der gav adgang til de nødvendige faciliteter. Der var heldigvis hjælp at hente til kopiering og kontorarbejde hos Trykkergården i Nykøbing. Her fik underviserne en nøgle, og de fik at vide, at de kunne komme og gå, som de ville. På Trykkergården mødte de al den imødekommenhed og hjælpsomhed, som ikke fandtes på Martinus Center.⁶¹

Rolf Elving inviterede flere gange rådsmedlemmerne, så de kunne se, hvordan skolen var indrettet, og hvordan undervisningen blev afviklet, og dermed på egen hånd opleve, hvordan det, de så varmt havde støttet udadtil, fungerede i praksis. Der var imidlertid ingen interesse. Ingen kom og så, hvad der skete.⁶² Først efter Rolf Elving i slutningen af 1985 havde skrevet til rådet, at han på grund af den manglende opbakning ikke kunne påtage sig “nogen delagtighed i ansvaret for Vinterskolens fortsættelse”, besøgte rådet Vinterskolen i 1986.⁶³

Stort set den eneste gang et rådsmedlem kontaktede Rolf Elving, var anledningen, at man var utilfreds med den måde, hvorpå de studerende var blevet udvalgt. Baggrunden var, at interessen for deltagelse var overvældende, og selv om både den nye pavillon og de såkaldte ‘hønehuse’ blev taget i brug, og alt dermed blev åbnet, var der stadig ikke plads til alle. I den situation udarbejdede Rolf Elving nogle udvælgelseskriterier for deltagelse baseret på nationalitet, køn og alder:

Nationalitet, altså om det var en fra Norge og fem fra Sverige, *kønsaspektet*, altså om der var to kvinder og tyve mænd, *aldersaspektet*, altså om det var et ungt menneske på tyve år som brændte for dette og man var tvunget at vælge mellem den person og nogen som havde gået på centret i tredive, fyrre år og var “på vej til næste inkarnation”. Da må man jo vælge ungdommen fremfor alderdommen! (Ingemar Fridell, *Interview med Rolf Elving – Martinus’ sidste personlige elev*, 2021 s. 22).

Det blev udlagt, som Rolf Elving “skaltede og valtede” med, hvem der kunne deltage i Vinterskolen. Rådet ønskede, at udvælgelsen skulle ske ved *lodtrækning*. Rolf udarbejdede derfor en skriftlig redegørelse, hvor han begrundede fremgangsmåden og forklarede, at han efter bedste evne havde fulgt analyserne:

Min tolkning af analyserne er, at man skal anvende sin forstand og derudfra forsøge gøre det bedste. Man bliver ikke fritaget for ansvar for de beslutninger man tager blot ved at gøre det gennem lodtrækning. For hvis jeg går over en trafikeret gade og siger: "Jeg tager ikke ansvar for om jeg bliver påkørt, og nu tager jeg bind for øjnene, så jeg ikke kan se!" Lodtrækning er som at tage bind for øjnene. (Ibid.).

Rolf Elving, der var fuldtidsmedarbejder ved Institutet siden 1980, havde i 1982 indgået en aftale om at være ansvarlig for undervisningen i tre år.⁶⁴ Det havde han gjort det ud fra princippet om, at der ifølge Martinus skal være *rotation* på alle poster. Efter tre år foreslog han derfor, at Harald Berglund, der havde en baggrund som underviser, skulle overtage posten.

Rådet mente i den forbindelse, at priserne skulle sættes op for at forbedre skolens samlede økonomi. Rolf Elving forsøgte at argumentere imod dette og forklarede, at hvis priserne blev hævet, burde den derved forbedrede økonomi komme skolen til gode:

For at drive en helårsskole er der brug for et helårsprogram. I helårsprogrammet indgår den samlede litteratur inklusiv småbøgerne og hovedværket. Det hele bliver implementeret i en undervisningsplan. Derfor sagde jeg: "Man kan ikke drive en helårsskole, hvis alle, der udfører arbejdet, skal gøre det i deres fritid. Skal afgiften forhøjes, må det gå ind i et økonomisk kredsløb, hvor de midler, der kommer ind, kan anvendes til at frigøre de nødvendige lærerkræfter!" Man kan ikke forlange, at et "foster" skal være selvforsørgende. For det var jo en skole på fosterstadiet. (Op.cit., s. 26).

Da Rolf Elving erfarede, hvor negativt rådet forholdt sig til forslaget, var han klar over, at der ikke var de rette forudsætninger til stede for på længere sigt at drive en helårsskole. Han havde selv foreslået Harald Berglund som sin efterfølger, men ville – som situationen var – ikke tage ansvaret for, at Harald sagde sit job op og mistede sin faste indtægt under falske forudsætninger.

I et brev til rådet den 3. december 1985, fem år efter han blev ansat som fuldtidsmedarbejder og kun godt et år efter Vinterskolen var startet, skrev han derfor:

Efter det sidste rådsmøde står det klart for mig, at jeg ikke kan eller vil påtage mig nogen delagtighed i ansvaret for Vinterskolens fortsættelse. Jeg overlader dette ansvar helt og fuldt i jeres hænder.

Jeg føler ikke det er ansvarligt, at blandt sagens mange flittige venner skabe forhåbninger om dette projekts fremtid, så længe rådets indstilling og holdning til projektet, og problemløsninger i forbindelse med projektets realisering, er sådan som det nu engang er og har været. Jeg vil ikke have på min samvittighed, at Harald (om rådet nu vælger ham) mister sit gode job for et så usikkert projekt som dette ifølge min opfattelse bliver, når det ikke får fuld opbakning fra rådet.

Jeg føler ikke, at ønsket om helårsskolen er tilstrækkelig stærk i rådet lige nu, så jeg vil derfor foreslå rådet at vi sletter Vinterskole-programmet ud af det program vi er ved at færdiggøre.

I hvert tilfælde frasiger jeg mig helt ansvaret for Vinterskoleprogrammets gennemførelse.

Materialet, ideerne ligger der jo nu, og skulle rådet, på et eller andet tidspunkt få lyst til at realisere helårsskolen, så er det jo bare at gå i gang. I mit sind er der ikke nogen tvivl om at der kan skabes en helårsskole på Martinus Center den dag rådets ønske er tilstrækkeligt stærkt, men jeg hverken kan eller vil skabe en skole imod rådets vilje.

I det program vi nu laver får Vinterskole-projektet ellers stor plads, men som sagt, jeg tør ikke påtage mig ansvaret at føre det ud i livet, under de nuværende forhold. (Rolf Elving, Brev til rådet den 3. december 1985).

Det er tydeligt, at Rolf Elving på dette tidspunkt fuldstændig havde mistet tilliden til rådet. Ikke kun i forhold til Vinterskolen, men også i forhold til rådets hele indstilling og vilje til at følge Martinus' anvisninger og gå frem efter Strukturen.

Rolf Elving havde allerede den 15. august 1985 meddelt, at han efter moden overvejelse ønskede at træde ud af rådet.⁶⁵ Efterfølgende foreslog rådets formand, Grethe Brinkhard, at han i stedet søgte orlov, hvilket han derfor gjorde i det samme brev:

Med hensyn til mit fortsatte virke på instituttet [og] i rådet, vil jeg bede om at få en pause på tre år, som Grethe så venligt mente, var en bedre løsning end definitivt at udtræde. Det vil kunne give mig perspektiv og tid til eftertanke, og så får I også tid til at snakke om andet end Vinterskolen ... (Ibid.).

Selv om forslaget om orlov kom fra rådets formand, var der andre medlemmer, der ønskede Rolf Elving ud af rådet, og man nægtede derfor at give ham den orlov, han anmodede om. Hvorefter Rolf valgte at træde ud af rådet.

Normalt skiller man sig af med folk, fordi de ikke har kompetencerne. Det er der imidlertid ikke tale om her. I dette tilfælde modarbejder man den person, der er hoveddrivkraften i undervisningen, og som har opbygget et omfattende undervisningsprogram for Vinterskolen, der gør det muligt at komme i dybden med studiet af *Det Tredie Testamente* og dermed uddanne nye undervisere og foredragsholdere. Man skiller sig også af med den person, der har været tættest på Martinus i årene, hvor Strukturen blev formuleret, og som er den, der tydeligvis bedst har forstået Strukturen.⁶⁶

I løbet af foråret 1986 afsluttede Rolf Elving undervisningssæsonen, og fra den 1. juni blev Harald Berglund ansat som hovedansvarlig for undervisningsområdet.⁶⁷

Rolf Elving havde fået et ualmindeligt klart indtryk af, at rådet ikke prioriterede Vinterskolen som et indsatsområde. Rådet udtrykte dog ikke dette udadtil. Tværtimod fremhævede Aage Hvolby ved festen i anledning af Martinus' fødselsdag den 8. august 1987 Vinterskolen som en succes:

Instituttet skal sørge for undervisning. [...] Nu kan vi glæde os over, at en række unge, inspirerende undervisere er kommet til. Det har medført et stigende antal undervisningstimer – ikke mindst i kraft af vinterskolen, som vi tillader os at betragte som en succes. (Aage Hvolby, "Sagens vækst", *Kosmos*, 1988 nr. 2 s. 30).

Efter yderligere to sæsoner – tredje og fjerde sæson, 1986-87 og 1987-88 – besluttede rådet at lukke Vinterskolen på grund af, hvad man karakteriserede som "økonomiske problemer". Undervisningen uden for sommersæsonen blev reduceret til to måneder om efteråret og to måneder om foråret. Rådet redegjorde for dette i *Kosmos*, 1988 nr. 5 og anerkendte også her, at Vinterskolen havde været en succes:

Vinterskolens deltagere var generelt meget glade for atmosfæren, og en del blev inspireret til senere at holde foredrag og f.eks. skrive artikler til KOSMOS. Uden tvivl har alle været meget tilfredse med dette undervisningstilbud, og dybt taknemmelige for den enorme og værdifulde

indsats, de forskellige undervisningskræfter har ydet. Langtidsperspektiverne for skolens rolle i kosmologiens udbredelse så meget lovende ud. Og man indsamlede hele tiden mange nyttige erfaringer med henblik på fremtiden. Så der er ingen grund til at være i tvivl om eksperimentets værdi. (Rådet for Martinus Institut, "Om vinterskolen", *Kosmos*, 1988 nr. 5 s. 97-98).

I redegørelsen omtales Vinterskolen som et "eksperiment". Det var rent faktisk Rolf Elving, der fra begyndelsen havde betegnet skolen som et 'eksperiment'. I tilbageblik reflekterer han 37 år senere over betegnelsen:

Jeg tror at det hele startede omkring år 1984 og varede i cirka tre eller fire år. Jeg kaldte det et eksperiment, men egentligt var det jo ikke noget eksperiment. Det var ikke mere eksperiment end det, jeg selv havde beskæftiget mig med: at sidde og læse i Martinus bøger. Så det var ikke noget særligt drastisk eksperiment! (Ingemar Fridell, *Interview med Rolf Elving – Martinus' sidste personlige elev*, 2021, s. 22).

For Rolf Elving handlede Vinterskolen som nævnt netop om at give andre de samme muligheder for et intensivt og dybdegående studium af Martinus' værk, som han selv havde haft, og dermed lægge grundstenen til den helårsskole, som Martinus havde lagt så stor vægt på skulle etableres:

For der bliver jo en højskole ... der bliver jo et universitet, eller hvad kalder man det ... Det bliver der jo. Og derfra vil de få uddannelse. Det er det, vi skal stile efter på Klint. Det er deroppe, vi skal have det. Og det er også det, det er beregnet til. Og vi kan også se ... det kan ikke vare så mange år. (Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974).

Martinus betonedede det gentagne gange og således også her:

For der skal også være undervisning. De må jo undervises, de mennesker. Jeg går ud fra, at de vil gerne undervises, når de kommer her. [...] Og vi skal jo lave skole. Det er det, der bliver vort store arbejde, – at lave skole, hvor man kan uddanne folk. Og særlig de folk, vi selv skal have, kan vi jo selv uddanne. Det skal blive meget sjovt. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Og igen et halvt år senere:

Vi skal bare sørge for, at bøgerne bliver trykt, – og oversat til de forskellige sprog, og sørge for at vi har centret, og at vi har en skole, så vi kan undervise. Det er jo ikke nok, at vi har bøgerne. Vi skal have en læreanstalt ved Klint. Det er dét, jeg regner med, er det første vi skal begynde på. Når vi når frem til det, så bygger vi et stort hus, hvori der kan være undervisning og lejligheder og værelser, – så vi kan begynde at undervise. Og når først det kommer ud, så vil vi jo få forbindelse med mange udlændinge. Der skal nok vise sig mennesker, der vil være med til at skrive artikler til *Kosmos*, der vil være med til at oversætte og være med til at hjælpe til. De kommer af interesse, ligesom I er kommet af interesse. (Martinus, rådsmøde, 12. august 1975).

Vi ser her igen, at Martinus prioriterede en “læreanstalt ved Klint” højt. Det fremgår også af rådsmødereferaterne, at han så etableringen af en skole som en støtteforanstaltning for Strukturens gennemførelse:

Nu er der tale om, at vi skal lave en fast struktur. Det må vi jo gøre sammen. Når vi nu får en højskole eller skole. – Den bliver jo en slags hjerne eller center, eller i al fald ... den bliver jo ikke bare skole, den bliver også til støtte for alt det andet. Men foreløbig må det jo være undervisning, – jeg mener, det må blive en fortsættelse af Klint. Vi skulle gerne nå frem til, at den fungerer hele året. (Martinus, rådsmøde, 9. november 1976).

I efteråret 1980 udtalte Martinus ovenikøbet direkte, at han forventede, at skolen ville kunne være klar om 6-7 år:

Lærerne her, det må blive de unge mennesker, som nu studerer kosmologien, blandt dem må der jo blive nogle, der kan blive lærere, – når tiden kommer. Det varer nok en 6-7 år, inden den skole bliver færdig. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980).

Martinus fik ret i sin forudsigelse. Fra midt 1980'erne var betingelserne for etableringen af en helårsskole på mange måder ideelle. Instituttet havde en god økonomi, der var kompetente undervisere og stor interesse og opbak-

ning til projektets gennemførelse fra de studerende. Problemet var kun, at rådet var imod. Som officiel begrundelse angav man, at økonomi ikke tillod at drive en skole hele året, og at rådet af den grund følte sig:

nødsaget til at beslutte, at vinterskolens aktiviteter tilpasses den økonomiske situation. Det medfører, at undervisningen i Centret i Klint uden for sommersæsonen i 1988/89 bliver begrænset til to måneder om efteråret og to måneder om foråret. I disse måneder kan man foruden den ny pavillon også bruge de gamle pavilloner. Det betyder derfor, at mange flere interesserede kan deltage i undervisningen. Og så bliver der mulighed for betalte undervisere i disse to perioder. (Rådet for Martinus Institut, "Om vinterskolen", *Kosmos*, 1988 nr. 5 s. 99).

Skolen blev drevet med dette begrænsede aktivitetsniveau i tre sæsoner; dvs. efteråret 1988 samt foråret og efteråret 1989.

Man bad i den forbindelse Harald Berglund, der var undervisningsleder, om han ville hjælpe med opgaver på Instituttet i de måneder om vinteren, hvor skolen var lukket. Det forudsatte imidlertid, at Harald Berglund kunne blive boende i Klint om vinteren, da hans løn ikke rakte til at betale husleje i København. Det afviste rådet, og da rådet heller ikke var behjælpeligt med at finde en løsning på boligproblemet i København, var Harald af økonomiske grunde ikke i stand til at imødekomme rådets ønske.

Rådet tolkede dette som manglende samarbejdsvilje, og at Harald Berglund dermed aktivt havde fravalgt stillingen som undervisningsleder. Man mente ikke, at han havde "den rigtige holdning", og ved afslutningen af efterårssemesteret 1989 tog Harald derfor tilbage til Göteborg, og Vinterskolen blev definitivt lukket.⁶⁸

Med til det samlede billede hører også, at en af Martinus Instituts helt store økonomiske velgører i de år, Marinus Stidsen, havde tilbudt at støtte Vinterskolen med et større beløb, så den kunne drives videre. Rådet hemmeligholdt imidlertid tilbuddet, og det var først, da Marinus Stidsen ringede til Harald Berglund, at Harald blev klar over, at der forelå et tilbud om økonomisk støtte:

Marinus Stidsen ringede mig op og var meget glad at kunne fortælle at nu behøvede vi ikke lukke skolen i Klint. Jeg blev meget forbavset og forstod ikke hvad han mente! Han blev lige så forbavset da han blev klar

over at rådet ikke fortalt mig om hans tilbud. (Harald Berglund, Facebook, “Tredje Testamentet ♥ Martinus”, 22. maj 2024).

Rådet afslog tilbuddet om støtte fra Marinus Stidsen med den begrundelse, at der var tale om en “betinget gave”.⁶⁹

Rådets beslutning virker umiddelbart inkonsekvent, når man ved, at Marinus Stidsen gennem årene havde støttet andre tilsvarende, afgrænsede projekter. Det gjaldt opførelsen af Pavillon A, hvor han “ydede byggeriet stor økonomisk støtte”, og han havde også støttet simultantolkeanlægget i foredragssalen.⁷⁰

Det pengebeløb, Instituttet havde modtaget af Marinus Stidsen til opførelse af Pavillon A, blev af rådet opfattet som det første skridt på vejen mod realiseringen af en helårsskole:

Med udgangspunkt i en større pengegave til Instituttet er der nu åbnet mulighed for i Centeret på Klint at opføre en sektion med lejligheder til helårsbrug, en første begyndelse til den planlagte helårsskole i åndsvidenskab på stedet. At Martinus glædede sig meget over denne nye og vigtige fase i undervisningscenterets udvikling fremgår klart af hans takkebrev nytår 1979, hvor han betegner helårsskolen som “den første skole på jorden for intellektualiseret kristendom og alkærlig verdenskultur. (Aage Hvolby, “Et liv i verdensgenløsningens tjeneste er tilendebragt”, *Kosmos*, 1981 nr. 13-14).

Nu hvor Marinus Stidsen tilbød et yderligere beløb, så skolen kunne fortsætte, afviste man det.

Når man godt kunne modtage støtte til Pavillon A og simultantolkeanlægget, hvorfor kunne man da ikke tage imod støtte til Vinterskolens fortsættelse? Forklaringen synes at være, at mens rådet gik *ind for* opførelsen af Pavillon A og installering af tolkebokse, var det *imod*, at Vinterskolen skulle fortsætte. Den økonomiske begrundelse var blot et påskud for at lukke skolen. Tilbuddet om økonomisk støtte, som sikrede, at skolen kunne fortsætte, kom derfor på tværs af rådets planer. Det var grunden til, at der i rådets øjne var tale om en *betinget gave*, som man derfor afviste.

Når man vurderer det samlede forløb, der leder frem til lukning af Vinterskolen, står spørgsmålet tilbage, om det reelt var den almindeligt udbredte holdning blandt flere af underviserne, at Martinus Institut og Cen-

teret i Klint naturligvis skulle indrettes og ledes i overensstemmelse med Strukturen, som var hovedårsagen til beslutningen om lukning, snarere end økonomien. For som det vil fremgå af de følgende kapitler, var Rolf Elving ikke den eneste af Vinterskolens undervisere, der påpegede, at rådets måde at lede på var ude af kontakt med Strukturen.

Det er desuden karakteristisk for det samlede forløb, at rådet ikke kommunikerer troværdigt. Udadtil gav rådet sin fulde støtte til Vinterskolen, mens det indadtil, og uden for referat, modarbejdede projektet for til sidst at lukke skolen.

5.3.1 Epilog

I dag 40 år senere har man igen planer om at udvikle Martinus Center Klint til at blive en moderne helårsskole, sådan som det fremgår af brochuren, "Visioner for byggeri", der er blevet omdelt siden 2024.

Sidst i brochuren finder man en historisk tidslinje med de vigtigste milepæle i Martinus Center Klints historie. Herunder:

- Den nuværende foredragssal indvies (1962)
- Den vegetariske Restaurant Terrassen åbner (1964)
- Feriebyen ændrer navn til Martinus Center (1977)
- Martinus holder sit sidste offentlige foredrag (1980)
- Den nye Pavillon A tages i brug (1983)
- Terrassen udvides og moderniseres (1993)
- Den nye Pavillon C tages i brug (2001)

Det er påfaldende, at man i en brochure, hvor man præsenterer planerne for de fysiske rammer, der skal muliggøre *relanceringen* en helårsskole, skriver Vinterskolen ud af historien.

I brochuren er følgende citat af Martinus gengivet:

Jeg har den glæde at kunne meddele, at udsigten til at få bygget en skole i åndsvidenskab, hvilket i virkeligheden vil sige: en skole i livsvidenskab og alkærlighed, er rykket meget nærmere sin løsning. ... For denne vor skole skal der helst være behov hele året. Men vi må naturligvis begynde småt og så efterhånden udvide dens opførelse, alt efter som behovet kræver det, og alt efter som der er økonomi nok til, at vi kan magte den-

ne udvidelse. ... Det bliver således den første skole på jorden for intellektualiseret kristendom og alkærlig verdenskultur. – “Martinus i nytårsskrivelse fra 1979” (Martinus Center Klint, “Visioner for byggeri”).

Set i lyset af dette citat, og at mange foredragsholdere og undervisere i Klint og andre steder gik på Vinterskolen i kortere eller længere perioder, er det bemærkelsesværdigt, at Vinterskolen ikke indtager sin retmæssige plads på tidslinjen – eller i det mindste er omtalt i brochuren. For når man ser på, hvad der blev *resultatet* af Vinterskolens korte eksistens (1984-89), må den anses for at være en af de største succeser i Centerets historie.

6 Rådets syn på samarbejdsvanskelighederne

*Vi arbejder jo nemlig med at få folk bort fra
disse forskelligheder, – og blive enige.
Fred er jo det, at man forstår hinanden,
og man ser den samme sandhed.
Man kan nok slutte fred uden at være enige.
Men så er det jo ikke grundfæstet.
Fred er jo virkelig alkærlighed.*

Martinus

Martinus havde givet rådet opgaven at være det ‘faste punkt’ for den nye verdenskultur.⁷¹ Det kunne rådet naturligvis kun være i samme grad, som det var i stand til at overholde Strukturen. I praksis viste det sig imidlertid hurtigt, at rådet ikke havde nogen klar idé om, hvordan det skulle gribe opgaven an. Det var tydeligt i forbindelse med beslutningsprocessen, der førte til opførelse af Pavillon A, ligesom forløbet omkring Vinterskolen og dens lukning viste, at man talte med to tunger og indadtil modarbejdede, hvad man udadtil foregav at støtte. Rådets holdning til Strukturen viste sig også – og særlig tydeligt – i forbindelse med Rolf Elvings præsentation af Strukturen for de øvrige rådsmedlemmer. For selv om Rolf Elving præsenterede udvalgte dele af Strukturen i dens *autentiske renkultur* i form af nogle få, centrale Martinus-citater fra rådsmøderne, var rådet som helhed ikke interesseret i at gå nærmere ind på emnet. Uden for referat gav Ib Schleicher ligefrem udtryk for, at han anså Rolf Elvings præsentation af Strukturen for at være “enøjet” og umulig at gennemføre og umulig at praktisere.⁷²

Martinus var klar over, at rådet ikke fra starten ville kunne opfylde betingelserne:

Nu får I jo al den teori, og I har bøgerne, – det vokser I jo ind i. Det er jo klart. Man kan jo ikke springe frem i sin udvikling. Det skal man heller ikke prøve på. Man må tage det gradvis. Man gør den erfaring og opdager, det var jo tåbeligt. Eller man ved i forvejen, at det skal du ikke gøre. Det er om at gøre at lytte til erfaringerne. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1980).

På den måde ligger det i selve udviklingens gang, at rådet uundgåeligt vil vokse ind i det og en dag – ligesom alle andre mennesker på jordkloden vil opfylde Strukturen, fordi erfaringerne til sidst vil vise, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Rådsmedlemmerne havde imidlertid nogle særlige forudsætninger, som adskilte dem fra mennesker i al almindelighed. De var modtagelige for den nye verdensimpuls, og de havde et forholdsvis indgående forhåndskendskab til *Det Tredie Testamente*. Dertil kom, at de af Martinus personligt var blevet undervist i Strukturen. Hos flere af Institutets medarbejdere, der ganske vist ikke kendte til Strukturen i detaljer, men dog vidste, at den fandtes, og at den havde de kosmiske analyser som sit grundlag, var der derfor en forventning om, at rådet ville acceptere Strukturen som sit værdi- og analysegrundlag og arbejde ud fra den.

I takt med at det blev tydeligt, at rådet i forskellige situationer undlod at inddrage Strukturen og lægge den til grund for sine beslutninger, udviklede der sig en konflikt mellem rådet og de medarbejdere, der forstod, at rådet af Martinus var forpligtet til at arbejde efter Strukturen. Denne konflikt var stærkt medvirkende til, at der op gennem 1980'erne udviklede sig stadig mere dybtgående samarbejdsproblemer.

6.1 Søren Hahns kommentar til samarbejdsklimaet

Fra midt i 1980'erne var samarbejdsproblemerne åbenlyse for alle, der arbejdede inden for Instituttets rammer. De blev til sidst så markante, at der blev skrevet om det i *Kosmos*. Man får et første glimt af det i en kommentar, der bliver bragt i maj-nummeret 1986. Under overskriften “50 år efter” så Søren Hahn tilbage på de år, der var gået siden indvielsen af “Kosmos Feriekoloni” i 1936, og han sammenlignede pionerånden fra dengang med stemningen 50 år senere i det, der nu hed Martinus Center Klint:

Og hvordan er stemningen så i dag, – i 1986? Ja, svaret vil nok afhænge af, hvem man spørger, for jeg tror, vi befinder os i en brydningstid, der igen hænger sammen med det generationsskifte, som i de senere år har fundet sted. Mange af sagens medarbejdere synes endnu at være besjælet af den gamle pionerånd, men det er tydeligt, at de ledende personligheder – Martinus og nogle af hans nærmeste medarbejdere – nu ikke længere befinder sig på det fysiske plan. Og det giver anledning til en vis usikkerhed hos mange af os. Vi savner helt åbenbart en enkelt eller nogle få ledende personligheder, hvis ord ligesom i gamle dage var noget i retning af en "lov". (Søren Hahn, "50 år efter", *Kosmos*, 1986 nr. 5 s. 82).

Søren Hahn peger her på den udfordring, Martinus Institut stod overfor her fem år efter, at Martinus havde forladt det fysiske plan. For selv om billedet af fortiden er delvis romantiseret og den modstand, Martinus mødte endog fra sine allernærmeste medarbejdere, ikke er taget med i betragtning, er det ubestrideligt, at Martinus med sin kosmiske bevidsthed havde en naturlig autoritet og det afgørende ord i alle vigtige sager. Spørgsmålet var derfor nu, på hvilken måde *magttomrummet* efter Martinus skulle udfyldes.

Søren Hahn fremkom med dette forslag:

Så vidt jeg kan se, er de ledende personligheders tid nu forbi, og sagen vil fremover stille den enkelte medarbejder mere frit, men også kræve større ansvarsbevidsthed baseret på evnen til selv at træffe afgørelser. Og specielt for medarbejdere med direkte tilknytning til Martinus Institut vil teoretiske kundskaber, faglig dygtighed og effektivitet naturligvis stadig være i høj kurs, men fra nu af absolut kun, når disse udmærkede egenskaber er uløseligt forbundne med tålmodighed og lyst til at rådføre sig med andre. [...] Nu må der ske en indre konsolidering i form af etablering af gode samarbejdsvaner. Det er dét, vi nu skal satse på, og vi skal nå det, inden kosmologien for alvor slippes løs ude i verden! (Ibid.).

Som udgangspunkt var det en ret præcis beskrivelse af situationen, at "de ledende personligheders tid nu [er] forbi", og at der var behov for "en indre konsolidering" med "større ansvarsbevidsthed baseret på evnen til selv at træffe afgørelser" samt "etablering af gode samarbejdsvaner".

Søren Hahn nævner derefter de forhold, der efter hans opfattelse forårsagede samarbejdsvanskelighederne. Det drejede sig øjensynligt om medarbejdere, der var teoretisk vidende og fagligt dygtige, men som samtidig ifølge Søren Hahn udviste mangel på "tålmodighed og lyst til at rådføre sig med andre". Det blev ikke sagt direkte, men kendte man til det interne samarbejde på Institutet, var der næppe tvivl om, at det drejede sig om de personer, der tog udgangspunkt i analyserne, og som derfor stillede kritiske spørgsmål til rådets beslutninger i situationer, hvor de vurderede, at disse beslutninger ikke harmonerede med analyserne.

Ingen var formodentlig uenige i, at "ansvarsbevidsthed", "tålmodighed", og evnen til at "rådføre sig med andre" var en forudsætning for det gode samarbejde. Det afgørende spørgsmål, som Søren Hahn ikke besvarede, var imidlertid, *på hvilket grundlag* samarbejdet skulle etableres. For at et samarbejde skal kunne fungere inden for rammerne af et *arbejdsfællesskab*, må der være et *værdigrundlag* med fælles retningslinjer for samarbejdet. Uden dette famler man i blinde, og her var det ikke tilstrækkeligt at henvise til "ansvarsbevidsthed". For over for *hvem* og *hvilke fælles værdier* var det nærmere bestemt, man skulle være ansvarlig? Det var selvsagt nødvendigt for det gode samarbejde at "rådføre sig med andre", men tilbage står spørgsmålet om, *hvem* der afgør, om de råd, man får, er *moralsk* gyldige i åndsvidenskabelig forstand og dermed *personligt forpligtende*?

Vi er derfor tilbage ved det helt grundlæggende spørgsmål om, "hvis ord", der nu "ligesom i gamle dage" skulle være "noget i retning af en 'lov'". Det var præcis det spørgsmål, Strukturen er svaret på. For i stedet for Martinus og den autoritet han i kraft af sin kosmiske bevidsthed besad, skulle analyserne nu være 'bestemmende':

Ja, men når man nu tænker sig ... jamen det er ikke bestyrelsen. Det er Livets Bog. Det er Martinus analyser, der bestemmer. Det er ikke bestyrelsen ... Vi søger bare at gøre det, som det står i analyserne. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Martinus' udtalelse må derfor ses som svaret på Søren Hahns spørgsmål om, hvem der skulle udfylde magttomrummet efter Martinus. Det skulle *Livets Bog* og dermed de kosmiske analyser. Det kunne Søren Hahn imidlertid ikke skrive, for rådsmedlemmerne havde i realiteten ikke accepteret betingelserne og havde derfor heller ikke informeret Institutets medarbejdere om dette.

bejdere om, at det var sådan, det forholdt sig, og at det var *analyserne*, man nu skule rette sig efter. Som vi har set i forbindelse med Rolf's præsentation af Strukturen for de øvrige rådsmedlemmer, beslutningsprocessen omkring opførelsen af Pavillon A og rådets ageren i forhold til Vinterskolen, var rådsmedlemmerne generelt ikke indstillet på at afgive magten til analyserne (jf. kapitel 7).

6.1.1 To reaktioner på Søren Hahns indlæg

Med Søren Hahns indlæg blev det også tydeligt for *Kosmos*' læsere, at der var samarbejdsproblemer. Indlægget foranledigede, at en læser sendte et brev til Institutet, som redaktionen valgte at bringe i et følgende nummer af *Kosmos*:

Kære alle!

Det synes at fremgå af Søren Hahns kommentar, i maj-nummeret, af KOSMOS, at samarbejdet i Sagens ledelse kunne være mere fuldkomment. Jeg tillader mig at minde om, at der ved Martinus' 90 års fødselsdag blev sagt til ham: "Jo, Martinus, det skal nok gå." Forudsætningen for et sådant tilsagn må være, at hvert eneste menneske, der har med ledelsen at gøre, er villig til at holde sig nær til den Hellige ild, der kan udrense al selvished, selvklogskab og ukærlighed, og uafsladligt søge løsninger på problemerne, der er helt i Martinus' ånd, så skal evnerne nok indfinde sig. Dette er udelukkende skrevet fordi, Sagen ligger mig meget på sinde.

De kærligste hilsener til jer alle fra William Munksgaard
(Søren Hahn, "To opskrifter på godt samarbejde", *Kosmos*, 1986 nr. 9 s. 162).

Brevet viser, at intern uro og samarbejds vanskeligheder ikke kan isoleres til kun at være et internt problem. Det påvirker i større eller mindre grad alle interesserede og deres relation til Institutet.

Samtidig peger brevet meget præcist på, hvad der er vejen til et velfungerende samarbejde. Det gælder om at tage et opgør med de ufærdige siders indflydelse – i form af "selvished, selvklogskab og ukærlighed" – samt at have tillid til, at der til ethvert problem findes en løsning i "Martinus' ånd". På den måde svarer brevets budskab i virkeligheden til, hvad Martinus

mere detaljeret havde sagt, da han introducerede Strukturen til rådsmedlemmerne.

Brevet gav anledning til følgende svar fra rådets formand, Grethe Brinkhard. Svaret blev bragt sammen med brevet:

Kære William Munksgaard!

Hjertelig tak for din velmente og kærlige henvendelse til os. Det glæder os meget at høre, når "sagens" ve og vel ligger vore abonnenter og interesserede på sinde, og vi vil meget gerne være lydhøre overfor de forskellige tilkendegivelser.

Din bekymring ligger i, at samarbejdet i sagens råd ifølge Søren Hahns kommentar i KOSMOS ikke skulle være helt så fuldkomment, som det burde være. Som det vigtigste finder jeg det nødvendigt at sige, at vi trods forskellige meninger aldrig har været uvenner. Vi har en dejlig afslappet holdning overfor hinanden, som bunder i et godt indbyrdes forhold og et mangeårigt samarbejde sammen med Martinus.

Når det er sagt, må jeg selvfølgelig også nævne, at det er helt naturligt, at vi af og til ser forskelligt på emner, vi drøfter. Vi er seks personer med hver sine personlige erfaringer og holdninger. Det ville være utænkeligt, om vi i alle forhold dækkede hinandens synspunkter hundrede procent. Det vidste Martinus også, så det er ikke alarmerende.

Vi har den indstilling, at vi sætter os så grundigt som muligt ind i det stof, vi skal behandle, drøfter tingene åbent så længe det er nødvendigt, og derigennem finder vi frem til den løsning, som vil være mulig, og som vi håber vil være den rigtige. Skulle det være en forkert beslutning, fordi det viser sig, at vi i en situation har manglet erfaring, er vi overbevist om, at Forsynet vil vise os, hvad vi skulle have gjort, så vi senere vil kunne rette det, når vi bare er lydhøre overfor det.

Jeg håber med disse få ord at have forklaret lidt om den situation vi befinder os i, og vi sender fra os alle i Rådet

De kærligste hilsener, Grethe Brinkhard (Op.cit., s. 162 og 169).

Grethe Brinkhard tog i sit svar udgangspunkt i, at rådet var sammensat af "seks personer med hver sine personlige erfaringer og holdninger", og at det ville "være utænkeligt", at de "i alle forhold dækkede hinandens synspunkter hundrede procent".

Det er umiddelbart indlysende, at det må være udgangspunktet. Udfordringen er da for rådet at nå til enighed. Om dette skrev rådsformanden:

Vi har den indstilling, at vi sætter os så grundigt som muligt ind i det stof, vi skal behandle, drøfter tingene åbent så længe det er nødvendigt, og derigennem finder vi frem til den løsning, som vil være mulig. (Op. cit., s. 169).

Svaret er bemærkelsesværdigt, fordi beslutningsprocessen, som den beskrives i brevet, ikke adskiller sig fra en hvilken som helst beslutningsproces inden for et hvilket som helst jordmenneskeligt samfund eller en hvilken som helst organisation, hvor ligeværdige parter skal nå til enighed. Det, der imidlertid adskiller rådet ved Martinus Institut fra alle andre besluttende organer på jordkloden, er, at det er forpligtet til at udvikle metoder, der sikrer, at de løsninger, man finder frem til, er baseret på analyserne i *Det Tredie Testamente*:

Bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på. Nej, de laver det efter analyserne efter bedste metode de kan, så det passer med analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Heroverfor står rådets måde at arbejde på. Ved ikke at arbejde systematisk ud fra Strukturen havde rådet nemlig ingen sikkerhed for, at det ikke var rådsmedlemmernes "personlige erfaringer og holdninger" snarere end analyserne, som var det udslagsgivende undervejs i beslutningsprocessen. Deraf følger, at rådet i den situation – som det også fremgår af svarbrevet – højst kunne "håbe" på, at en given beslutning ville "være den rigtige".

På den måde lå rådets måde at arbejde på langt fra, hvad Martinus havde angivet som den korrekte arbejdsmåde:

Sagen må have ret altid ... jeg mener, den skal have det. Det kan ikke nytte, at den "har ret", når den ikke har det. Men sådan skal vi jo lave det. Vi har jo analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

I den afsluttende bemærkning om rådets arbejdsform satte Grethe Brinkhard sin lid til, at Forsynet ville vise, hvad der i tilfælde af fejl ville have været det rigtige at gøre:

Skulle det være en forkert beslutning, fordi det viser sig, at vi i en situation har manglet erfaring, er vi overbevist om, at Forsynet vil vise os, hvad vi skulle have gjort, så vi senere vil kunne rette det, når vi bare er lydhøre overfor det. (Søren Hahn, "To opskrifter på godt samarbejde", *Kosmos*, 1986 nr. 9 s. 169).

Det uundgåelige spørgsmål må i den forbindelse være, i hvilken grad rådet aktivt udviklede sin lydhørhed over for Forsynets henvendelser. Forsynet henvender sig på mange måder og benytter i mange sammenhænge andre mennesker som sit talerør. Rådsformandens svar kan i den sammenhæng netop ses som et eksempel på manglende lydhørhed. For den "lydhøre" læser ville netop kunne opfatte brevet som en henvendelse fra Forsynet med en opfordring til rådet om at genoverveje sin praksis og gå den kritisk efter i sømmene.

Da Grethe Brinkhard var rådets formand, må svaret ses som et svar på rådets vegne. Det er interessant, fordi svaret i skabelonform viser rådets måde at reagere på, når der udefra bliver rettet fokus mod et bestemt problem eller en principiel problemstilling. Først takker rådet for henvendelsen, hvorefter det forsikrer om, at man i rådet "meget gerne" vil være "lydhøre overfor de forskellige tilkendegivelser", der måtte komme. Efter en del omsvøb forsikrer man derefter om, at det rejste problem ikke er et reelt problem. Deri ligger, at særlige initiativer eller indsatser i forhold til at ændre praksis er unødvendige.

Der var formodentlig ingen, der forventede, at rådet fra starten ville være i stand til at arbejde vedholdende og konsekvent ud fra analyserne. At nå dertil ville kræve en principbeslutning, god vilje og øvelse – og der ville være mange begyndervanskeligheder. Det bemærkelsesværdige ved brevvekslingen er imidlertid, at Grethe Brinkhard i sit svar på rådets vegne slet ikke nævner eller reflekterer over, at samarbejdsvanskelighederne kunne skyldes, at rådet endnu ikke havde indarbejdet rutiner, der satte analyserne i centrum som det fælles grundlag for dets praksis.

6.1.2 *Søren Hahns kommentar til korrespondancen*

De to breve udgjorde hovedindholdet af kommentar-rubrikken i september-nummeret af *Kosmos*, 1986. Søren Hahn introducerede baggrunden for brevvekslingen på denne måde:

I min kommentar til KOSMOS nr. 5 kom jeg ind på at tale om fremtiden. Konklusionen blev, at nu, hvor Martinus har forladt det fysiske plan, drejer det sig mere end nogensinde før for “sagens” medarbejdere om at satse på gode samarbejdsvaner. Det var, ikke ment som en kritik af de bestående forhold, men blot som en påmindelse til mig selv, til nuværende og til kommende medarbejdere om, hvad vi må prioritere allerhøjest, nemlig “den indbyrdes kærlighed”, – som Martinus nok ville have udtrykt det. Imidlertid gav min kommentar lykkelig anledning til en lille brevveksling mellem en læser og Rådets formand. Vi gengiver nedenfor de to breve, der bliver denne måneds kommentar. (Søren Hahn, “To opskrifter på godt samarbejde.” *Kosmos*, 1986 nr. 9 s. 162).

Som det fremgår, nærmest undskylder Søren Hahn, at han havde bragt samarbejdsvanskelighederne på bane og forsikrer om, at det ikke var ment som en “kritik”. Man ser heraf, hvor vanskeligt det i virkeligheden var for selv “betroede medarbejdere” at adressere og drøfte Instituttets reelle problemer. Frem for at analysere problemstillingen til bunds blev den derfor nu reduceret til et spørgsmål om at “prioritere” den “indbyrdes kærlighed”. Dermed blev fokus fjernet fra det virkelige problem. For selv om den “indbyrdes kærlighed” ganske vist er en forudsætning for et velfungerende arbejdsfællesskab, er dette ikke en tilstrækkelig forudsætning. Så længe der ikke var enighed og fælles forståelse blandt Instituttets medarbejdere om *samarbejdets bærende principper*, ville det i praksis være vanskeligt at arbejde sammen, og man ville uvilkårligt arbejde i forskellige retninger.

6.2 Rolf Elvings analyse af samarbejdsproblemerne

Rolf Elving havde den 3. december 1985 meddelt rådet, at han ønskede en pause på tre år. Som bekendt bevilgede rådet ikke Rolf denne orlov (jf. kapitel 5.3), og som en konsekvens heraf var Rolf Elving fra februar 1986 ikke længere medlem af rådet.⁷³

Umiddelbart efter Rolf havde ansøgt om orlov skrev han en langt brev til Henning Laug, der omhandlede konflikthåndtering. Det fremgår, at brevet er et svar på en intern “skrivelse” i rådet forfattet af Henning Laug med titlen “Om konflikter”.

Rolf Elvings brev er udformet som en ti sider lang principiel analyse af efter hvilke retningslinjer, rådet er forpligtet til arbejde. Brevet er skrevet på

et tidspunkt, hvor man endnu internt i rådet drøftede, hvordan Strukturen skulle udarbejdes. Rolf afslutter derfor brevet med at understrege, at det er hans håb, at redegørelsen kan

bidrage til, at vi nærmer os den bedst mulige løsning på det vigtige strukturproblem. (Rolf Elving, “Om konflikter” – en kommentar fra Rolf Elving fra 1986”, brev til Henning Laug, 10. januar 1986, s. 10).

Brevet er en forbilledlig klar redegørelse, der skitserer, hvordan man løser konflikter efter analyserne, og det indgår derfor som et centralt dokument i Sagens historie.⁷⁴

Brevet indledes med det allervigtigste, der gengives i form af et Martinus-citat:

Det er derfor af største vigtighed, at sagen handler i nøje overensstemmelse med analyserne, så den altid har ret. (Op.cit., s. 1).

Til citatet er der knyttet denne kommentar:

Alle konflikter uden undtagelse opstår, fordi vi ikke er i kontakt med analyserne. Dette citats efterlevelse må derfor udgøre grundforudsætningen for alle øvrige ræsonnementer, når begrebet konflikter kommer på tale. (Ibid.).

At være i kontakt med analyserne er det samme som at sikre, at det er ‘retten’ der hersker og gøres til ‘magt’. Da rådet er den højeste magt indenfor Sagen, er det rådet

der skal garantere, at retten bliver til magt [...]. Ingen anden gruppe kan løse denne opgave, uden støtte fra rådet. Der hvor rådet ikke kan garantere, at retten hersker indenfor sagen, er retsprincippet sat ud af spillet til fordel for jungleloven. Der hvor rådet ikke opfylder den før citerede hovedbetingelse, er rådet og Instituttet i konflikt med sig selv, og den mission det er sat til at varetage. (Ibid.).

Dermed er rådets opgave defineret, og denne definition er *urokkelig*. For den hviler på de kosmiske analyser.

Rolf Elving går derefter over til at fastslå, at 'konflikter' på det nuværende stadium i udviklingen er et uundgåeligt vilkår, og at de opstår som en konsekvens af, at mennesker befinder sig på forskellige, endnu ufuldkomne udviklingstrin. Det er rådets opgave at forvandle 'konflikterne' til 'problemer', der kan løses med intellekt og human følelse:

Med forståelsen af den evige udvikling ophæves ikke forskellen mellem de lavere og de højere udviklingstrin, men forståelsen giver en ny mulighed for at forholde sig anderledes til modsætningerne. I stedet for som på de lavere trin, hvor meningsforskellighederne er kimen til åbne krige og konflikter, bliver modsætningerne på dyrerigets højeste trin til "problemer", som kan bearbejdes og løses med forstandens og den humane følelses hjælp. "Konflikter" bliver på udviklingens højere stadium altså til "problemer", som kan bearbejdes med intellektet og den humane følelse. Forstanden og den humane følelse er altså de eneste midler, der findes til at forhindre konflikter og løse problemer. (Op.cit., s. 4).

Da rådet, for at kunne løse en konflikt, må kende konfliktens forskellige aspekter, er åbenhed og evnen til at lytte til divergerende meninger en forudsætning for at kunne løse den. Rolf Elving er i den sammenhæng tydeligvis på vagt overfor de udtalt diktatoriske tendenser i rådet, og som øjensynligt også kom til udtryk i Henning Laugs skrivelse:

Det virker derfor foruroligende på mig, når jeg i Henning [Laugs] skrivelse læser: "Man må holde sin utilfredshed eller misfornøjelse for sig selv. Giver man udtryk for det i ord eller handlinger, sætter man sig selv udenfor sagen". (Ibid.).

Det er problematisk at rådet på denne måde frasiger sig ansvaret for at håndtere utilfredshed. For er det ikke netop, kommenterer Rolf,

intolerancens kendetegn at forbyde sin næste at udtrykke afvigende meninger? Er det ikke forbud af denne slags, vi kender fra det russiske system? (Ibid.).

Evner rådet ikke at lytte til andre meninger end de i rådet internt vedtagne, vil rådet uvilkårligt optræde diktatorisk:

At lukke munden på dem, der udtrykker afvigende meninger, kræver hverken forståelse for denne livets direkte tale eller interesse og lyst til at lytte til den. Det klares fint med ligegyldighed, forbud og diktatur. (Op. cit., s. 5).

Det er Rolf Elvings opfattelse, at det for at gøre op med den diktatoriske tendens, vil være nødvendigt at erstatte det fremherskende "hemmelighedsprincip" i rådet med "åbenhedsprincippet":

For at sikre rådets troværdighed overfor omverdenen er det nødvendigt, at rådet arbejder efter åbenhedsprincippet. Kun praktiseringen af dette princip er i kontakt med analyserne. Kun gennem at give omverdenen mest muligt indblik i rådets arbejdsopgaver og problemløsninger kan der skabes tillid til rådets ærlige hensigter og kompetance. (Ibid.).

Åbenhed frem for lukkethed er i virkeligheden den metode, der giver de bedst mulige betingelser for at lytte til 'livets direkte tale':

Åbenhed er en invitation til vor næste eller Guddommen om at gribe ind, bekræfte eller afkræfte om en løsning er rigtig eller forkert. Åbenhed er en invitation til Gud om at give den bedst mulige løsning den størst mulige chance. Åbenhed og sandhedssøgen er derfor to sider af samme sag. (Op.cit., s. 6).

Det er Rolf Elvings antagelse, at det er *frygt* og ønsket om at *undgå ubehagelige situationer*, der afholder rådet fra at lytte til meninger, der er afviger fra dets egen opfattelse. Dette er i sig selv et problem, fordi

Frygt er en destruktiv følelse. Den lammer såvel intellektet som følelsen og forhindrer os i at udnytte såvel vores egne som vores næstes mentale ressourcer optimalt. (Ibid.).

Forudsætningen for at kunne løse problemer er,

at man ikke frygter dem, og at man heller ikke frygter de mange forskellige meninger, der altid som en følge af udviklingen må være omkring et problem. (Ibid.).

Derfor gælder det også, at hvis man frygter

de mange meninger, er man ganske sikkert også ude af stand til at lave en upartisk analyse af problemet. Den må jo baseres på den størst mulige hensyntagen til et problems samtlige aspekter. De mange meninger er altså et studiemateriale, der enten viser hvordan et problem ikke kan løses, eller kan løses, eller blot delvis kan løses. Og endelig foreligger der ved den åbne dør for de mange meninger større muligheder for at finde helt uventede løsninger, løsninger, der totalt omformulerer selve problemstillingen. (Op.cit., s. 7).

Så længe rådet derfor er behersket af en mentalitet, der er domineret af 'frygt', vil det ganske enkelt være ude af stand til at løse problemerne:

Søger man en virkelig kosmisk løsning af et problem, må man forholde sig totalt upartisk eller neutral til alle mulige løsningsforslag, og være frigjort fra forudfattede meninger, eller personlige ambitioner. Er man ikke det vil disse for problemløsningen uvedkommende faktorer styre tanken bort fra den mest fuldkomne løsning af problemet. Da alle problemløsninger indenfor sagen ifølge Martinus skal være kosmiske, er der for rådet ingen vej uden om opgaven at analysere alle problemer kosmisk. Disse analyser skal altså være baserede på harmoniseret følelse og intelligens. Frygt er ikke en harmonisk følelse, og for at analyseringen skal være fuldkommen skal den være 100% logisk d.v.s. i kontakt med livets virkelige kendsgerninger, ellers er det ikke en kosmisk analyse. (Ibid.).

For at kunne leve op til Strukturen, må rådet udvise den åbenhed, som det kræver at være i kontakt med analyserne. Rådet må samtidig være velorienteret om, hvad der foregår inden for sit ansvarsområde, og det må det må have sat sig tilstrækkelig godt ind i analyserne til at kunne anvende dem. Det er her årsagen til samarbejdsproblemerne dybest set ligger gemt. For som Rolf formulerede det, må rådet

for det første vide, hvad der sker inden for sagen. Det gør rådet ikke idag. For det andet må rådet kunne analysere alle problemer kosmisk. De nuværende problemer indenfor sagen eksisterer, fordi rådet hverken opfylder den første eller den anden af de her nævnte betingelser.

Som et aktuelt eksempel på rådet manglende viden om, hvad der sker inden for Instituttets rammer og dets svigtende evne til at løse et konkret problem, når det bliver opmærksom på det, nævner Rolf Elving det forløb i *Kosmos*' redaktionsgruppe, der førte til at Max Käck og Lars Lundell måtte forlade redaktionen:

Når Max [Käck] blev opfordret af et medlem af redaktionsgruppen til at forlade gruppen, greb rådet ikke ind på trods af, at alle jo var enige om, at dette var i strid med de kosmiske analyser. Senere forlod yderligere et medlem gruppen, fordi han følte at den resterende minigruppes måde at behandle problemet på var uacceptabelt, fordi det var ukosmisk. Her ser vi i praksis et eksempel på, hvordan problemerne breder sig som ringe på vandet, når rådet ikke opfylder sit ansvar. Dem der har mest udviklet kosmisk sans tvinges til at forlade arbejdet, fordi de kommer i konflikt med deres samvittighed. (Op.cit., s. 8).

På baggrund af analysen af rådets nuværende handlemåde konkluderer Rolf Elving, hvordan tingene med logisk nødvendighed vil udvikle sig i fremtiden, med mindre rådet ændrer holdning:

Bliver rådet sig ikke sit store ansvar bevidst, vil der til sidst blive anarki indenfor flere og flere af Instituttets arbejdsområder, og Institutet vil tabe de mest kvalificerede medhjælpere, nemlig dem, der ikke ønsker at arbejde i konflikt med analyserne. (Ibid.).

Der er i virkeligheden kun én metode, der kan modvirke den udvikling. Rolf Elving betegner denne metode som "kosmisk analysering":

Et besluttende organs vigtigste opgaver er at give analyser på det, der sker og skal ske. Analyserne er retningslinierne. De overordnede. Alt hvad der sker indenfor sagen skal bringes i kontakt med de kosmiske analyser, tidsskriftet KOSMOS, undervisningen, ministuerne, kongressen, information kort sagt alt det, der sker indenfor Instituttets arbejdsområde. (Op.cit., s. 9).

Dybest set er det en *forudsætning* for, at Martinus' mission kan lykkes, at rådet gør sig sit ansvar bevidst og indretter hele organisationen, så alle om-

råder kommer i kontakt med analyserne og derved kommer i harmoni med sit eget værdigrundlag:

Hovedformålet med hele Martinus mission er at skabe en ny verdenskultur. Denne kultur er intet andet end opfyldelsen af de kosmiske analyser. Om ikke rådet og Instituttet bliver et eksempel og forbillede på dette, vil Martinus mission aldrig lykkes. Der er derfor ingen vej uden om denne udfordring, og rådet vil aldrig i længden kunne løbe fra ansvaret: at bringe sig selv i harmoni med analyserne. Først når dette sker kan rådet og Instituttet begynde at fungere harmonisk. Virkelig harmoni eksisterer kun der, hvor analyserne opfyldes i praksis. (Ibid.).

Det er betegnende for Rolf Elvings redegørelse, at den forholder sig loyalt og retvisende til Martinus' Struktur. Redegørelsen tjener dermed som yderligere dokumentation for, at rådet var fuldt orienteret om de retningslinjer, det var forpligtet til at følge. Rådet vidste således, at dets beslutningsmyndighed, kosmisk set, afhang af dets evne til at følge analyserne.

I dette tilfælde kom oplysningerne om rådets kosmiske forpligtelse vel at mærke ikke fra personer *uden for rådet*, men fra en person, der var personligt valgt af Martinus, og som derfor selv kunne vælge tidspunktet for sin udtræden. Som det også vil fremgå af de følgende kapitler, valgte rådet imidlertid at tilsidesætte Martinus' Struktur, hvilket ledte frem til, at det med udgivelsen af *Samarbejdsstrukturen* i 1992 var åbenlyst for alle, der forstod Strukturen, at rådet havde erstattet en evig, kosmisk struktur, der hvilede på analyserne i *Det Tredie Testamente*, med sin egen, dybest set autoritære ledelsesstruktur.

6.3 Henning Laugs artikel om samarbejdsvanskelighederne

I længden kunne det heller ikke udadtil skjules, at der var reelle og dybtgående samarbejdsproblemer. I en artikel "Samarbejdet – en vigtig sag for 'sagen'", der blev bragt i *Kosmos*, marts 1987, tog rådsmedlem Henning Laug bladet fra munden og gjorde rede for rådets syn på problemerne.

Han indledte artiklen med at sammenligne Martinus Institut og Centeret i Klint med en organisme og slog fast, at der i denne organisme "nødvendigvis [må] være et styrende organ, der er viljeførende for helhedens

samlede dispositioner”.⁷⁵ Det styrende organ er naturligvis rådet. Med udgangspunkt i denne konstatering gik Henning Laug videre og forklarede, at der bag dette råd findes et åndeligt råd – en “bestyrelse fra oven” – som følger og leder Sagens udvikling:

Vi har [Martinus’] ord for, at han vil være os nær i vort arbejde, – og ikke alene han, men mange flere høje bevidstheder. Om sit nærvær har han udtrykt sig således ved nogle af vore møder: “Jeg skal nok følge med fra den åndelige side, – jeg er ikke væk af den grund.”

I 1980 sagde Martinus: “Sagen er skabt og bøgerne kommet ud, – så de er givet til verden, til samfundene. Hvordan samfundene så behandler denne gave, det må Forsynet om. Det er en sag mellem Forsynet og dem. Og naturligvis også bestyrelsen fra oven. Det er klart, at jeg ikke er færdig med det, fordi jeg dør. Når jeg kommer af med denne krop, så har jeg meget mere råderum”. (Henning Laug, “Samarbejdet – en vigtig sag for ‘sagen’”, *Kosmos*, 1987 nr. 3 s. 52-53).

Man skulle nu tro, at det med baggrund i de kosmiske analyser og Forsynets vejledning skulle være muligt at forene kræfterne i et harmonisk samarbejde. Dette er, konstaterede Henning Laug, imidlertid endnu ikke lykkedes, og det kan derfor

ikke skjules – og skal heller ikke skjules – at der af og til har været “grus i maskineriet”, – selv i den tid Martinus var sammen med os her, og til trods derfor. (Op.cit., s. 53).

Årsagen til, at samarbejdet var vanskeligt, var naturligvis, at de ufærdige sider fik indflydelse og dermed en rolle at spille:

Og det kan ikke undre, at det er og har været tilfældet. Vi er alle meget forskellige, og alle er vi ufærdige mennesker. (Ibid.).

Henning Laug var af den opfattelse, at konflikten delvis beroede på uenighed mellem to grupper af medarbejdere, hvor den ene gruppe mente, at udviklingen gik for langsomt, mens den anden gruppe omvendt mente, at den gik for hurtigt:

Nogle mener således, at udviklingen ikke kan gå hurtigt nok. Og det er jo meget forståeligt, når man tænker på, hvilken glæde man selv har fået gennem kendskabet til de kosmiske analyser, og hvor meget det vil kunne betyde for andre, der er modne til at forstå disse analyser.

Andre mener tværtimod, at udviklingen går for hurtigt, og at der prioriteres forkert ved at anvende fysiske og økonomiske ressourcer på noget, som tiden endnu ikke er moden til. (Ibid.).

Det er umuligt ud fra artiklen at se, hvad uenigheden konkret drejede sig om, men det er nærliggende at tro, at den i det mindste delvis drejede sig om Vinterskolen, som mange anså for at være et vigtigt skridt på vejen mod Martinus' erklærede målsætning om, at der skulle opbygges en helårsskole, og at der skulle uddannes undervisere, og at dette ville være en vigtig forudsætning for Sagens fremtidige vækst.

Der blev i artiklen ikke lagt skjul på, at konflikten blev oplevet som ubehagelig for de involverede:

Vi er mange, der har oplevet de ubehagelige konsekvenser af en konflikt mellem disse to modstridende holdninger. (Ibid.).

Henning Laug fandt en trøst i, at oplevelserne havde givet erfaringer:

[...] det eneste trøsterige er i grunden, at disse oplevelser giver erfaringer, der viser, hvor vigtigt det er at kunne samarbejde, og at godt samarbejde må prioriteres højt på trods af alle meningsforskelle. (Ibid.).

Når man som læser er nået til dette sted i artiklen, står det klart, at samarbejdet vanskeliggøres af, at Instituttets medarbejdere er ufærdige mennesker med forskellige grundholdninger til tingene. Ligeledes står det klart, at der er en konflikt, som beror på forskellige opfattelser af, hvor hurtigt udviklingen skal gå. Hvorvidt konfliktfladerne udelukkende fandtes mellem rådet og andre medarbejdergrupper, eller den også udspillede sig internt blandt rådsmedlemmerne, fremgår imidlertid ikke af artiklen.

Det er bemærkelsesværdigt, at der i artiklen ikke er et reelt bud på, hvordan rådet fremover vil kunne overvinde problemerne, og hvad *det rent praktisk indebærer* at "prioritere" et "godt samarbejde". Martinus havde ellers instrueret rådet i, at det ved at anvende Strukturen ville kunne over-

komme “meningsforskelle”, fordi Strukturen tydeligt ville vise, hvad der var det rigtige, og hvad der var det forkerte, at gøre:

Analyserne, det er jo noderne, kan vi sige. Det er noderne, de skal spille efter. Og der er det, jeg mener, – det er det, vi skal have sat op så vældigt [...] hvordan det kan passe med analyserne. Det er det, der skal stå i den bog. Og det skal nok blive meget enkelt og ligetil. Og så er [...] det er nemt at se, hvem der har ret, og hvem der har uret. For efter analyserne er det jo let at se. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Dette, rådets suverænt bedste – og i realiteten eneste – redskab til at sikre de rette forudsætninger for gode samarbejde, nævner Henning Laug imidlertid ikke. Det var selvfølgelig et problem, for det gode samarbejde handler i sidste instans ikke om at give hinanden ret, men om at give analyserne ret.

Artiklens eneste illustration foregiver at vise, hvad det gode samarbejde indebærer. Illustrationen er imidlertid dobbelttydig. For mens den på den ene side viser, hvad der i visse situationer er forudsætningen for det gode samarbejde, viser den samtidig, hvordan man i andre situationer skaber problemer ved at følge dens anbefaling:

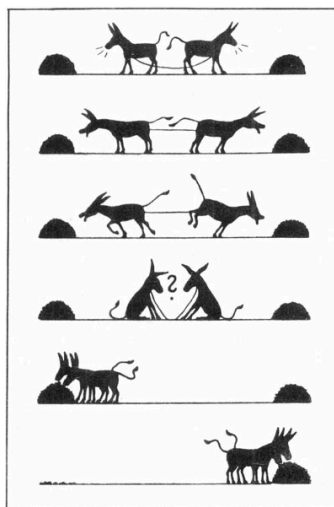


Illustration 4: Billedet illustrerer en klassisk fabel kendt som ‘De To Æsler’.

Tegningen viser to æsler, der hver især – på de to nederste linjer – får tilfredsstillet deres rent fysiske behov for føde som et resultat af samarbejde. Denne allegori har absolut sin berettigelse, når det drejer sig om samarbejde på et forholdsvis lavpraktisk niveau, hvor arbejdsopgaverne ligger fast, mens rækkefølgen og andre praktiske detaljer vedrørende udførelsen er uden betydning for det endelige resultat. Her bør man naturligvis udvise størst mulig fleksibilitet og give plads til de involveredes umiddelbare behov.

I forhold til den aktuelle konflikt, hvor det drejede sig om “modstridende holdninger” og “meningsforskelle” inden for Instituttet, er illustrationen imidlertid snarere vildledende. For her drejer det sig absolut ikke om, at man skiftes til at få ret og fredsommeligt tilgodeser de forskellige “meninger”. Her handler det derimod om, at de implicerede samarbejdsparter lægger deres egne meninger til side og underordner sig Strukturen ved at lade analyserne ‘diktere’.⁷⁶ Det er på den måde, enigheden og dermed det gode samarbejdsklima etableres. At anvende Strukturen på denne måde ville naturligvis forudsætte, at den blev sat klart og logisk op, så den var let at følge. Det var, hvad Martinus havde pålagt rådet at gøre, og derfor er det også bemærkelsesværdigt, at det perspektiv er fraværende i artiklen.

Efter at have nævnt samarbejdsvanskelighederne og uenigheden om udviklingens tempo gik Henning Laug, under overskriften “Samarbejdet skal blive perfekt”, over til at beskrive, hvad rådet åbenbart opfattede som det mest presserende problem. Nemlig at der “her og der hersker stor mistillid til andres indsats, motiver og evner”.⁷⁷

Denne mistillid blev specifikt kædet sammen med, at en gruppe medarbejdere efter rådets opfattelse ønskede at “skabe sig en sikker og tryk livsstilling”. Rådet mente, at de tog del i arbejdet for “at hente hæder eller dyrke tilsvarende egoistiske interesser”:

Så sandt som Instituttet og Centret er hundrede procent skabt på basis af de kosmiske analyser, er der ingen grobund for den opfattelse, at nogen skulle kunne fungere gennem længere tid i dette arbejde med ønsket om at spille en særlig rolle, søge en dominerende position, skabe sig en sikker og tryk livsstilling, – kort sagt deltage i arbejdet for at hente hæder eller dyrke tilsvarende egoistiske interesser. Sådanne egoistiske tendenser vil hurtigt blive afsløret. Med henvisning til dette arbejdes Struktur, baseret som det er på de kosmiske analyser, må det for men-

nesker med sådanne behov stå klart, at de må tilfredsstille deres ambitioner andre steder. Dette betyder ikke, at vedkommende afskæres fra at være medarbejdere for sagen i dette ords videste betydning. Det står dem frit. Men såfremt man ikke vil følge Strukturens bestemmelser, afskærer man sig fra at være medarbejder indenfor Instituttets og Centrets rammer. (Henning Laug, "Samarbejdet – en vigtig sag for 'sagen'", *Kosmos*, 1987 nr. 3 s. 54).

Hvis rådet mente, det blev mødt med mistillid, ser man her, at det også selv i udpræget grad udviste mistillid over for de medarbejdere, det ikke var enig med. Det gjorde rådet ved i artiklen – og dermed i fuld offentlighed – at tillægge et *uspecificeret antal unavngivne personer* motiver, som de muligvis ikke havde, og som det i situationen var umuligt for dem at tilbagevise. Frem for *ansvarsbevidst og konkret* at tage stilling til *den rejste kritik* og forholde sig til de *reelle problemer*, forsøgte rådet at begå karaktermord på dem, man betragtede som sine modstandere. At denne måde at reagere på kun forværrede det i forvejen dårlige arbejdsklima, siger sig selv.

Det er bemærkelsesværdigt, at det eneste sted i artiklen, hvor Henning Laug nævner Strukturen, er dér, hvor han på rådets vegne bekendtgør, at man har planer om at bruge Strukturen som en *disciplinær foranstaltning* til at smide andre ud.

Det er som om rådet her overser, at Strukturen stiller store krav til *samlige medarbejdere*, og at man – inden man bruger Strukturen til at *udelukke* andre – må gøre sig klart, hvad Strukturen indeholder og går ud på. Det grundlæggende i den kritik, der var rejst mod rådets ledelsesform, var netop, at rådet undlod at følge Strukturen (se afsnit 6.4 og 6.5 samt kapitel 7 for en detaljeret gennemgang af den rejste kritik).

Ifølge Strukturen er alle medarbejdere omfattet af reglen om, at man må gå, hvis man ikke ville "følge Struktorens bestemmelser". Reglen gjaldt derfor også rådets medlemmer.

Henning Laug gik derefter videre og fastslog, at det er:

rådet [der skal] tage de nødvendige beslutninger, og en forudsætning for et sundt samarbejde er, at disse beslutninger respekteres, og at alle medarbejdere medvirker til at følge den kurs, som disse beslutninger angiver. (Op.cit., s. 55).

Dette rejste imidlertid et grundlæggende problem. Det er nemlig for det første klart, at den enkelte medarbejder ikke kun er forpligtet over for rådet, men også overfor, hvad der i artiklen bliver betegnet som:

Deltagelse i pioner-arbejdet med skabelsen af den nye verdenskultur [, der] indebærer, at vi ansvarsbevidst må gøre alt, hvad vi evner og formår for at følge det, som vi må anse for at være Guds plan. (Ibid.).

Det er dernæst for det andet klart, at rådet – hvad også Henning Laug åbent erkender – indimellem begik fejl. Men det betød jo, at der undertiden ville opstå en *konflikt* mellem ‘Guds vilje’ og ‘rådets vilje’.

Martinus indså klart, at dette ville være et alvorligt problem. For Sagen ville da komme i konflikt med sig selv. Derfor måtte Sagen sikre sig, at den ved at følge analyserne altid havde ret, og at medarbejderne derfor aldrig kom i en situation, hvor de fik valget mellem at følge rådets forkerte beslutninger eller forlade samarbejdet:

Vi modtager ikke nogen kritik eller noget. For det er jo det, der laver splid og spektakler. Og så bliver det igen, at så har sagen ikke ret, og så har han ret, og alt det kan vi jo ikke have. Sagen må have ret altid ... jeg mener, den skal have det. Det kan ikke nytte, at den “har ret”, når den ikke har det. Men sådan skal vi jo lave det. Vi har jo analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

I foråret 1987, da Henning Laugs artikel blev publiceret i *Kosmos*, var det åbenlyst, at rådet ikke kunne leve op til dette. For rådet havde ikke accepteret Strukturen som sit arbejdsgrundlag, og det havde derfor heller ikke på nogen systematisk måde integreret den i sine beslutningsprocesser. Derfor var det også uundgåeligt, at der i forskellige situationer opstod en konflikt mellem, hvad rådet besluttede, og hvad de kosmiske analyser “dikterede”.⁷⁸ Denne helt centrale problemstilling og kilde til konflikt omtales imidlertid ikke i artiklen. Henning Laug undlader dermed at forholde sig til en af de væsentligste årsager til det, der ifølge Martinus skaber “spektakler”.

Den kosmisk begrundede styreform efter Strukturen er en *åndsviden-skabelig styreform*. Beslutninger, der er baseret på den, kan efterkontrolleres på samme måde, som analyserne i *Livets Bog* kan efterkontrolleres af mennesker med human følelse, intelligens og intuition. Når der sker en af-

vigelse fra denne styreform, er der tale om et brud på den *kosmiske logik* og dermed *alkærligheden*.

Det afgørende punkt i artiklen var derfor, hvordan rådet håndterede det faktum, at det var sammensat af ufærdige mennesker og af den grund uundgåeligt ville begå fejl. Der var her reelt to muligheder. Rådet kunne fremme en *åbenhedskultur*, der understøttede implementeringen af Strukturen ved, at alt blev lagt åbent frem og begrundet ud fra analyserne, eller det kunne etablere en *autoritær ledelsesstruktur*, hvor det i konfliktsituationer snarere insisterede på at gøre dets egne meninger gældende end at løse problemerne ud fra, hvad de kosmiske analyser "dikterede".

Det er klart, at rådet havde det overordnede ansvar, og at medarbejderne derfor var forpligtet til at *acceptere* dets beslutninger. Men åndsvidenskabeligt set er det kun muligt at *respekt* beslutninger og støtte op om dem i samme grad, som de er analytisk begrundede. Idet rådet nu i artiklen opsatte det som en betingelse, at dets beslutninger i alle situationer skulle "*respekteres*", udfyldte det reelt den afstand, der i forskellige situationer kunne opstå mellem Strukturens *åndsvidenskabelige styreform* og *dets egen praksis* med en *autoritær styreform*. Den autoritære styreform ville da på sin side i disse situationer diktere, at alkærligheden blev ofret til fordel for usandheden og dermed ukærligheden.

På den måde viser artiklen, at rådet – knap seks år efter at Martinus foretog det fysiske plan – havde indført en *hybrid styreform*, hvor det nogle gange var analyserne og dermed 'alkærligheden', der bestemte, mens det andre gange var meninger, dikteret af rådets ufærdige sider, der fik det afgørende ord. Hvornår det var den ene styreform, der lå til grund for en given beslutning, og hvornår det var den anden, kunne rådet ikke gøre nærmere rede for. For det ville netop forudsætte, at rådet førte tilsyn og analyserede sine beslutninger ud fra Strukturen.

Rådet havde dermed *de facto* tiltvunget sig en magt, som Martinus omhyggeligt havde forklaret, at *det netop ikke* havde:

... jamen det er ikke bestyrelsen. Det er Martinus analyser, der bestemmer. Det er ikke bestyrelsen ... Vi søger bare at gøre det, som det står i analyserne. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Rådet synes at ligge under for den illusion, at fordi det af Martinus rent formelt havde fået overdraget ledelsesretten, havde det samtidig fået over-

draget retten til at træffe beslutninger, som det fandt bedst, ud fra dets egne meninger og tilbøjeligheder. Det er imidlertid en grundlæggende misforståelse. For selv om rådet ganske vist formelt har ledelsesretten, er det af Martinus forpligtet at anvende denne ledelsesret i overensstemmelse med analyserne.

Det enkelte rådsmedlem, der ikke vil acceptere at arbejde under de betingelser, er af Martinus forpligtet til at træde ud af rådet:

Vi har beskyttelsen i, at det bliver lavet rigtigt, – og at hver laver sine ting rigtigt. Den, der ikke laver sine ting rigtigt, – så må vi lade ham gå. Hvis han vil til at lave om på det, så må han gå. Den magt må bestyrelsen jo have. Reglerne er jo efter mine analyser. (Ibid.).

Det geniale ved Strukturen er netop, som tidligere beskrevet, at Martinus moralsk set har bevaret magten på Instituttet. Det har han gjort ved at forpligte rådet til at følge Strukturen, og han har gjort det juridisk bindende ved i sit testamente, at pålægge

[...] min universalarving [...] at respektere de optegnelser, jeg efterlader mig vedrørende [...] opfyldelsen af instituttets formål [og] administrationen af instituttet. (Martinus' testamente, 10. juni 1980, § 3).

Rådet er således rent juridisk af Martinus forpligtet til at respektere hans optegnelser vedrørende "administrationen af instituttet". Herunder de særlige, kosmisk bestemte begrænsninger, som ledelsesretten er underkastet ifølge Strukturen (jf. også kapitel 1.8.4).

På den baggrund må man uvilkårligt spørge, i hvilken grad den "store mistillid" til rådets "indsats, motiver og evner",⁷⁹ som en del af medarbejderstaben havde givet udtryk for, kunne være betinget af, at rådet krævede, at dets beslutninger blev *respekteret*, uanset om de levede op til de betingelser for udøvelse af ledelsesretten, der i Strukturen var formuleret som et ufravigeligt krav.

6.4 'Kosmologikongresserne' i 1984 og 1985

I Henning Laugs tale om samarbejdsvanskelighederne, er det kun den ene part, nemlig rådet, der kommer til orde. Medarbejdernes synsvinkel er helt

fraværende. Der kan derfor være god grund at beskrive nogle af de forhold, der førte til, at rådet fra flere sider blev mødt med, hvad rådet opfattede som mistillid. Her er Christer Malmström en vigtig førstehåndskilde.

Christer havde, da han første gang besøgte Klint, fået en fantastisk velkomst (jf. kapitel 4.2). Senere opdagede han, at det ikke havde været en almindelig, men højst usædvanlig velkomst. For normalt var der ingen særlig information eller rundvisning for nyankomne. De gik derfor i starten noget forvildede rundt og havde svært ved at finde sig til rette. Da Christer Malmström senere lærte Tage Buch at kende, drøftede de det, og Tage Buch begyndte da at vise nye gæster rundt og fortælle dem om Klint og om Martinus, så de følte sig velkomne og bedre forstod, hvordan Klint fungerede. Tage Buch fortsatte med det, og viste rundt i mange år.⁸⁰

Man fik på det tidspunkt heller ikke udleveret et undervisningsprogram, når man tilmeldte sig et kursusforløb om sommeren. Der var ingen forhåndsinformation om, hvor Centeret rent geografisk var beliggende, eller hvordan man fandt hen til det. Christer Malmström tog derfor sammen med Rolf Elving og andre initiativ til at udarbejde det første trykte sommer- og efterårsprogram. Heri var der et kort, som viste Centerets beliggenhed, og der var kontaktoplysninger med telefonnumre og adresser. Man kunne også læse lidt om Martinus og se undervisningsprogrammet for de forskellige uger.⁸¹

Christer Malmström oplevede ved selvsyn, at der var interne samarbejdsvanskeligheder. Der var ikke kun problemer i forhold til rådet. Der var også samarbejdsvanskeligheder og dårlig kommunikation mellem de forskellige arbejdsgrupper. De frivillige havde kun kendskab til deres egen gruppe, hvad enten de arbejdede i haven, i køkkenet, med beboelse eller undervisning. Ingen vidste, hvad de andre grupper gjorde og hvilke udfordringer, de havde. Der var heller ingen information om, hvilke planer Instituttet havde for fremtiden.

Christer Malmström talte med Rolf Elving om, hvad der kunne gøres. Resultatet blev, at der i weekenden den 11.-12. august 1984 i forbindelse med Martinus' fødselsdag blev arrangeret en ny begivenhedstype, som fik navnet 'kosmologikongres'. Her kunne medarbejderne og de interesserede mødes. De kunne få information om Sagens historie, og de kunne høre om, hvad de forskellige grupper havde arbejdet med i løbet af året. Der var også oplæg fra rådsmedlemmerne med information om, hvilke planer Instituttet havde for de kommende år. Kongressen var fra starten en succes,

og den blev også afholdt det følgende år.

Tage Buch og Søren Hahn rapporterede i en fælles artikel fra "den første kongres i Martinus sags historie".⁸² Lørdag formiddag var der åbent hus på Martinus Institut. Der blev budt velkommen og vist rundt, og der blev vist lysbilleder og film i foredragssalen. Om eftermiddagen redegjorde bl.a. Aage Hvolby for rådets arbejde. Aftenarrangementet var på Hotel Sheraton med taler af Ingolf Jensen, Hans Sonne, Ib Schleicher, Rolf Elving og et båndforedrag af Martinus. Søndag formiddag havde redaktionsgruppen for *Kosmos* inviteret til et åbent arrangement, hvortil der kom ca. 70 deltagere. Man informerede her om tidsskriftet og det redaktionelle arbejde. Om eftermiddagen var der også god tilslutning til et arrangement om undervisningen. Tage Buch og Søren Hahn opsummerede erfaringerne fra kongressen på denne måde:

Med disse to møder [i redaktions- og undervisningsgruppen] sluttede den første kongres i Martinus sags historie, og dermed er indledningen gjort til at åbne Instituttet for alle interesserede, så de virkelig kan komme til at føle sig som en del af helheden. Enhver må med sine særlige evner og talenter finde netop den plads indenfor "sagens" arbejde, hvor hun eller han kan gøre bedst nytte og hente størst inspiration. Denne første kongres blev således en virkelig glædelig begivenhed og starten på en tradition, som nok skal medvirke til, at nye friske kræfter vil blive tilført Instituttets frivillige medarbejderstab, og at arbejdet dermed kommer ind i en ny epoke af sund og naturlig vækst. Fremtiden tegner lys. (Tage Buch og Søren Hahn, "Kosmologi – kongressen", *Kosmos*, 1984 nr. 9 s. 200).

Rådet var tilsyneladende positivt stemt over for arrangementet. Det havde selv stået for den overordnede planlægning, og det følgende år var Rolf Elving og Christer Malmström hovedarrangører sammen med Tage Edeling og Ole Ingolf Jensen. Rolf Elving og Christer Malmström gjorde det store arbejde med at organisere det hele med indslag fra de forskellige grupper og med fremstilling af plancher, der viste information om bogsalg, afholdte kurser mv.⁸³

Om lørdagen den 10. august 1985 var der åbent hus på Instituttet med mini-udstillinger, der informerede om litteraturen, oversættelser, tidsskriftet *Kosmos*, undervisningen og rådets arbejde. Alle døre var åbnet op, så man kunne se kontoret, trykkeriet, redaktionen og bogindbindingen. I

foredragssalen var der information fra rådet, og der blev orienteret om Instituttets økonomi. Der blev vist billeder fra Centeret i Klint, og Ole Therkelsen berettede om sin foredragsrejse til USA.

Om aftenen var der fest på Hotel Sheraton. Sven Åge Rossen var konferencier og bød velkommen. Jarl Borgen holdt festtalen "At udgive Livets Bog", Mary McGovern berettede om det engelske *Kosmos* og Agne Windmark fortalte om sit møde med Martinus. Efter pausen holdt Tage Buch en tale, "Mennesket bag værket"⁸⁴, og Rolf Elving sluttede af med at beskrive, at Sagen nu var trådt ind i "En ny epoke".

Om søndagen foregik arrangementet igen på Martinus Institut, og formålet med den del af kongressen blev i programmet forklaret på denne måde:

Formålet er at give interesserede lejlighed til at få indblik i, og dermed reelle muligheder for, at kunne deltage i Instituttets arbejde. Vi præsenterer her nogle af Instituttets allervigtigste opgaver og arbejdsområder. Ikke mindst vigtigt er det, at her gives der en god lejlighed for alle, der er interesseret i arbejdet, til at lære hinanden bedre at kende. Det bliver da meget lettere for "nye" at komme aktivt med i arbejdet. (Program for "Martinus fødselsdag og Kosmologi Kongres, 10-11 august 1985" s. 5).

I det trykte program var der en informationsside for hver af de forskellige arbejdsgrupper. Herunder rådet, undervisningsgruppen, redaktionsgruppen for *Kosmos*, oversættelsesgruppen, samt de ansvarlige grupper for publicering, information, kontor, trykkeri, mindestuer, Klint og 'Terrassen'. På den måde fik deltagerne indblik i de forskellige gruppers arbejdsområder, og der var kontaktoplysninger, som man kunne benytte, hvis man ønskede at vide mere om en arbejdsgruppe og eventuelt var interesseret i at deltage i arbejdet som frivillig.

På 'Terrassens' informationsside blev der bl.a. berettet om, hvordan medarbejderne her forsøgte at integrere analyserne i det daglige arbejde:

I kontakt med kendskabet til de kosmiske analyser prøver også vi i køkkenet under selve arbejdsprocessen at skabe en atmosfære, der "peger fremad" – dvs. et inspirerende arbejdsklima, hvor alle er lige vigtige og ingen føler sig som over- eller underordnede. – Hvor det, at forsøge at samarbejde harmonisk og fokusere på fællesskabet og helheden, bliver lige så vigtigt som at sætte lækker mad på bordet. Men vi er naturligvis

kun begyndere på feltet, hvorfor det ikke altid lykkes at lade det mentale lys uhæmmet som en varmende sol skinne på hinanden ... – men vi øver os! (Op.cit., s. 15).

I løbet af dagen var der forskellige oplæg. Rolf Elving informerede om undervisningen, Tage Buch om *Kosmos* og fremtidsplanerne for tidsskriftet, og Ib Schleicher fortalte om oversættelserne og planerne for 1986.

Udadtil bakkede rådet op om arrangementet, mens det indadtil modarbejdede det – uden dog at sige det direkte. Det viste sig i de små detaljer. Man havde for eksempel lovet at indrette lokaler, fremskaffe bøger og en film til arrangementet på Hotel Sheraton lørdag aften, men overholdt ikke aftalerne. Og selv om kongressen var værdsat af deltagerne, blev 1985-kongressen til manges undren den sidste.

Christer Malmström, og mange med ham, forstod ikke, hvorfor man opgav, hvad mange opfattede som en succes. Det var først flere år senere, det stod klart for ham, at årsagen øjensynligt var, at rådet havde været utryg ved selve formen. Det havde ikke selv stået for arrangementet og havde derfor ikke haft fuld kontrol. Problemet for rådet var, at alt nu blev lagt åbent frem. Der var ingen skjulte dagsordener, og det fremgik tydeligt, hvad pengene gik til. Det blev tydeligt for alle, at Instituttet skulle følge 1982-lovene, og at det udelukkende skulle holde sig til analyserne. Dermed var kongressen, som Christer Malmström så det, en trussel mod den del af rådets magtudøvelse, som baserede sig på dets egne præferencer og tilbøjeligheder, og som det endnu ikke var parat til at opgive.⁸⁵ Mens kongressen året tidligere var blevet detaljeret omtalt i *Kosmos*, blev 1985-kongressen, trods dens succes, slet ikke refereret i bladet.

Op gennem 1980'erne forsøgte Christer Malmström ved flere forskellige lejligheder at komme i dialog med rådet om, hvordan man kunne gribe tingene an, så analyserne kom mere i centrum. De samtaler han bl.a. havde med Ib Schleicher og rådets formand Grethe Brinkhard syntes dog ikke at føre til noget. Den eneste, der var lydhør og forstod hans anliggende var Rolf Elving, der på det tidspunkt endnu var rådsmedlem. I dialogen med de øvrige medlemmer af rådet oplevede Christer, at der var en uoverstigelig skranke. De svar, han fik på selv simple spørgsmål, var ofte ulogiske, og som det er kendt fra politik, talte man udenom, og svarede i øst, når man spurgte i vest. Med Christers egne ord havde svarene ofte karakter af at være 'goddag mand, økseskaft'-svar.⁸⁶

6.5 Christer Malmströms brev til rådet

De mange eksterne forsøg på at trænge igennem til rådet nåede sin foreløbige kulmination med et brev til rådet den 7. januar 1987. Christer Malmström redegjorde her for en række af de forhold, han fandt problematiske.

Christer har i dag ikke selv en kopi af det originale brev, kun forlægget til brevet. Han skrev herom i forbindelse med publiceringen af dette forlæg i 2013 på den svenske hjemmeside martinusportal.se:

Dette er en afskrift af et manus til et brev til rådet. Der kan være sket mindre sproglige ændringer i originalbrevet, der blev sendt til Institutet. Desværre har jeg ingen kopi af originalen, men den burde findes på Institutet. (Christer Malmström, Manuskript til åbent brev til rådet, 7. januar 1987. Dette og de følgende uddrag fra manuskriptet er gengivet i min oversættelse).

Når der i det følgende refereres til og citeres fra dette forlæg, skal man derfor være opmærksom på, at der kan være afvigelser i forhold til de endelige formuleringer i brevet.

Brevets indhold er interessant, fordi det giver et øjebliksbillede af nogle af de forhold, der var årsag til, at rådet op gennem 1980'erne blev mødt med mistillid fra flere sider. Brevet dokumenterer også, hvor svært kritikerne oplevede, at det var at komme i dialog med rådet om forholdene. Det fremgår af brevforlæggets allerførste sætning:

Det er ikke nemt endnu engang at skrive til jer, da jeg på forhånd ved, at I så gerne misforstår mig. (Ibid.).

Og tilsvarende lyder det i brevforlæggets sidste afsnit:

Jeg er ikke glad for at skulle skrive dette, men siden jeg sidst for mange år siden over for Grethe [Brinkhard] forsøgte at påpege nogle af disse fejl, er forholdene næppe blevet bedre. Så for at I ikke skal kunne sige, at *det vidste vi ikke, hvorfor sagde ingen noget*, skriver jeg dette. (Ibid.).

Det er disse to afsnit, der rammer brevet ind, og de viser, at Christer Malmström på det tidspunkt nærmest havde opgivet at komme i konstruktiv dialog med rådet. Man ser derfor, at den mistillid, som Henning Laug få

måneder senere skrev om i artiklen om samarbejdet inden for Sagen (jf. afsnit 6.3), blev oplevet som værende gensidig. Det var ikke kun rådet, der oplevede, at det blev mødt med mistillid. Der var også flere blandt medarbejderne, der oplevede, at rådet veg uden om reel dialog og – sådan blev det oplevet – systematisk misforstod deres anliggende.

Efter det indledende afsnit understregede Christer Malmström, hvad der var rådets og Instituttets primære forpligtelse:

Først skal jeg måske påpege, at vi alle er frie til at arbejde med Kosmologien. For det andet, at det KUN er jer, der er bundet af en særlig opgave, som Martinus selv har specificeret i LOVE (hvor særligt § 3 er direkte relevant for forholdet til de interesserede). Hvordan dette skal praktiseres, har Martinus omtalt i (båndoptagelserne af) den såkaldte Struktur. Om I forsøger at arbejde efter den, ved jeg ikke. I har i hvert fald haft mange år til det. (Ibid.).

Den direkte anledning til, at Christer Malmström skrev brevet, var omtalen af mindedagen den 16. august 1986 i oktober-nummeret af *Kosmos*, hvor bl.a. Finn Bentzen redegjorde for økonomien og Ib Schleicher omtalte Instituttets forskellige aktiviteter.⁸⁷

Til trods for at der i fem år fra forskellig side var rejst kritik af, at rådet ikke fulgte Strukturen, var der i referatet af mindedagen intet tegn på, at rådet tog kritikken alvorligt og forholdt sig til den. Man fortsatte uanfægtet ad de gamle spor, som om intet var hændt. Det var det, der fik Christer Malmström til at reagere.

I sin form var brevet udformet som en række spørgsmål med kommentarer. Hensigten var at pege på konkrete områder, hvor rådet efter Christers opfattelse ikke fulgte Strukturen og derfor snarere modarbejdede end understøttede Martinus' Sag og dens naturlige vækst.

For overskuelighedens skyld er hovedindholdet her opsummeret som syv overordnede punkter:

1. *Hvorfor ville rådet kontrollere alt ned til mindste detalje?* Der nævnes en række eksempler. Herunder Rolf Elvings besvær med som ansvarlig for undervisningen i Klint at få stillet en skrivemaskine til rådighed. Selvom han var rådsmedlem, måtte han selv ikke købe den, det skulle et af de andre rådsmedlemmer gøre. Da den

endelig kom, havde den ikke svensk tegnsæt. Hvad Rolf Elving havde brug for, var der ingen, der havde spurgt om. Andre tilsvarende eksempler nævnes såsom indkøb af et skab, en vask, dias, telefon og mange andre trivielle detaljer, hvor rådet skulle ind over og bestemme.

Christer Malmström nævner, at den minutløse kontrol er i strid med *livsenhedsprincippet*, som forudsætter, at ansvaret uddelegeres på samme måde, som ansvaret i en organisme er uddelegeret til de forskellige organer (jf. kapitel 1.9.2).

2. *Hvorfor anerkendte og støttede rådet ikke Rolf Elving og hans indsats inden for undervisningsområdet?* Rolf Elving havde organiseret og fornyet undervisningen i Klint trods modstand fra rådet. Dertil kom, at de fleste, der underviste i Klint oprindeligt var "uddannet" af Rolf Elving i Göteborg. Det gjaldt f.eks. Ole Therkelsen, Kjell Höglund, Max Käck, Harald Berglund m.fl. Det var også Rolf Elving, der havde taget initiativ til den første kongres for medarbejderne, det første undervisningsprogram i Klint m.m.
3. *Hvorfor var samarbejdet med rådet så besværligt?* Rådet besvarede for eksempel ofte ikke breve. Foruden Christer Malmström selv havde mange andre oplevet, at rådet ikke svarede på deres henvendelse. Rådsmedlemmerne holdt heller ikke, hvad de lovede. Som for eksempel i forbindelse med kosmologikongressen, hvor man havde lovet at indrette lokaler, fremskaffe bøger og film mm., men ikke overholdt aftalen. Det synes generelt at være en udbredt holdning blandt medarbejderne, at rådet var vanskeligst af alle at samarbejde med.
4. *Hvorfor var regnskabet partisk og uigennemskueligt?* Regnskabet, som det blev gengivet i *Kosmos*, var uprofessionelt opstillet. Det hindrede indblik i og almindelig analyse af, hvordan ressourcerne blev anvendt i forhold til Instituttets formål (jf. 1982-lovene, § 3). Af eksempler nævnes:
 - Vinterskolens udgifter var ikke sammenholdt med indtægterne.
 - Fortjenesten på bøger fremgik ikke.

- Indtægten for kursusafgifter på Klint fremgik ikke.
 - Man skrev, at der er afsat et betydeligt beløb til Vinterskolen, men beløbets størrelse fremgik ikke.
 - Der blev lagt millioner af kroner til side til reparationer, mens man ikke havde råd til at aflønne underviserne?
5. *Hvorfor var rådets prioriteringer uklare?* Det var svært at gennemskue, hvad rådet prioriterede og med hvilken begrundelse, og hvad der var den langsigtede plan.
6. *Hvorfor var der ikke sammenhæng mellem, hvad rådet sagde, og hvad det gjorde?* Under dette punkt hæftede Christer Malmström sig ved det paradoksale i, at rådet udadtil gav indtryk af, at det ville arbejde efter analyserne eller ‘det nye’, mens det indadtil havde så lidt tillid til principperne, at det ikke vovede at anvende dem i praksis.
7. *Hvorfor fulgte rådet ikke principperne, som de er beskrevet i Martinus’ bøger?* Christer Malmström sammenfattede kritikken med en principiel opfordring til rådet om nøje at gennemtænke følgende: Der er to forskellige måder at tænke og handle på, ‘den gamle måde’, som der i dag benyttes i de fleste situationer, og ‘den nye måde’, som Martinus beskrev. Når nu rådet siger, at det vil arbejde for at udbrede kosmologien, burde det så ikke prøve at arbejde i overensstemmelse med ‘den nye måde’? Den nye måde indebærer “at have et godt gensidigt forhold til hinanden og at drøfte problemerne åbent, så længe det er nødvendigt”. Da Martinus åndsvidenskab er en *helhedsvidenskab* “kan og bør [den] anvendes til enhver tid”. (Ibid.).

Christer Malmströms brev var en direkte og åbenhjertig opfordring til rådet om at aflægge den autoritære ledelsesstil og erstatte den med en mere lydhør og højintellektuel ledelsesform, der var i bedre kontakt med analyserne.

Christer Malmströms brev blev sendt til rådet tre måneder inden Henning Laugs artikel, “Samarbejdet – en vigtig sag for ‘sagen’”, blev bragt i *Kosmos*. Når Henning Laug derfor i artiklen beklagede, at der blandt flere af medarbejderne var “mistillid” til rådets “indsats, motiver og evner”,⁸⁸

har han givetvis bl.a. haft Christer Malmströms brev i tankerne. De problemer, brevet adresserede, var imidlertid reelle nok, og der var intet *quickfix*, som kunne løse dem. Ville rådet, som det udadtil gav udtryk for, lede Sagen efter analyserne, kom det ikke uden om at identificere problemerne og analysere sig frem til gyldige og holdbare løsninger.

Omvendt var etableringen af en autoritær ledelsesstruktur som den, Henning Laug lagde op til i sin artikel, ingen løsning. For selv om det ville lykkes at lukke munden på kritikerne, ville problemerne ikke forsvinde af den grund. Tværtimod, de ville blive større. For som Christer Malmström understregede, er 'kosmologien' en videnskab, og følger man ikke de åndsvidenskabeligt kortlagte, kosmiske love, handler man ulogisk og dermed ukærligt, og man skaber da uundgåeligt endnu flere problemer.

6.6 Ib Schleicher om rådets strukturopfattelse

Til mindedagen den 6. august 1988, 1 ½ år efter Henning Laugs artikel havde været bragt i *Kosmos*, holdt Ib Schleicher på rådets vegne endnu en stor tale, hvor samarbejdet og samarbejdsvanskelighederne var et hovedtema. Det var også ved denne lejlighed, at en foreløbig version af Strukturen, som rådet arbejdede på at færdiggøre, blev præsenteret. Talen blev i begyndelsen af det følgende år publiceret i *Kosmos* med titlen "Strukturen og Instituttets atmosfære".

6.6.1 Om samarbejdet

Talen bærer præg af, at Ib Schleicher som rådsmedlem var påvirket af samarbejdsvanskelighederne og den kritik, rådet mødte fra forskellig side. Talen er på mange måder båret af en længsel efter at overvinde problemerne og realisere en anden, mere fredelig og venskabelig kultur:

[I den] nye humanistiske verdenskultur vil vi alle sammen ikke alene blive gode venner. Vi vil endda blive perlevenner. – Og det vil blive et venskab, som ikke kan rokkes af noget som helst. (Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 27).

Ib Schleicher nævner i den forbindelse, at forudsætningen for en sådan 'venskabskultur' er en veludviklet evne til at *praktisere* åndsvidenskaben:

Selve studierne er naturligvis kun den ene side af sagen – den teoretiske. Men de er en absolut nødvendighed for at komme helt frem til den anden side, den praktiske: til vores væremåde, den måde, hvorpå vi lever og arbejder sammen med vores omgivelser. (Ibid.).

Dernæst peger han på, hvad der stiller sig i vejen og hindrer, at teorien bliver omsat til praktisk handlemåde:

Vi befinder os jo alle sammen i overgangen mellem den gamle og den nye verdensimpuls.

Den nye verdensimpuls inspirerer os til lyse idealistiske holdninger og handlinger. Men somme tider kan vi blive hængende i den gamle verdensimpuls og prøver måske at bruge de forældede metoder herfra til at nå de nye idealistiske mål.

Det er let at falde i her, for den side af vores bevidsthed er jo automatfunktion. [...] Det er meget vigtigt at gøre sig situationen helt klar. – Jo mere bevidste vi er i den, des bedre og mere effektivt kan vi gøre noget ved den. Og det er herigennem, vi skaber det inderlige venskab, der absolut skal til. (Op.cit., s. 28).

Med sin understregning af betydningen af at kunne skelne mellem, hvad der adskiller den gamle verdensimpuls fra den nye, var Ib Schleicher helt på linje med det grundlæggende synspunkt i for eksempel Christer Malmströms kritik. Hovedsigtet med Christer Malmströms brev til rådet var jo netop at motivere rådet til at gå sin praksis kritisk efter i sømmene med henblik på at bringe de forskellige aktivitetsområder i bedst mulig kontakt med den nye måde at gøre tingene på.

Ib Schleicher gik herefter over til at påpege, hvad han anså for at være samarbejdsproblemerne dybeste årsag:

Som jeg ser det, ligger de sidste problemer i, at vi ofte har så forskellige og stærke meninger om alt muligt. [...] Det er der kun én eneste løsning på, nemlig den, at vi hver især klart indser, at hvert eneste menneskes meninger er totalt naturlige og totalt berettigede – fuldstændig som vi føler, at vores egne er det. (Ibid.).

Da det er meningsforskellene, der adskiller mennesker og skaber samarbejdsproblemer, har det betydning, at man er åben over for andres synspunkter. For det er ganske rigtigt forudsætningen for det gode samarbejde:

Når vi er nået så langt, vil vi kunne leve med diametralt modsatte meninger. Og vi vil kunne drøfte dem med hinanden, uden at det giver den mindste mislyd. Vi vil endda være interesserede i de andres synspunkter og i baggrunden for dem.

Vi vil være åbne over for alle de nye impulser, der kan ligge i de andres bevidsthed, åbne for den nye erkendelse, de muligvis kan føre frem til.

En sådan holdning er faktisk en betingelse for det helt åbne samarbejde. (Op.cit., s. 29).

Efter denne konstatering forsætter Ib Schleicher:

På dette stadium vil vi også uden videre kunne affinde os med afgørelser, som er i modstrid med vores egen opfattelse og mening. (Ibid.).

Han understreger ovenikøbet udsagnet ved kategorisk at erklære:

Der findes kun denne ene vej til den nye verdenskultur. (Ibid.).

Det er nøjagtigt på dette sted i talen, at Ib Schleicher på rådets vegne for den opmærksomme tilhører og læser utvetydigt viser, at rådet er ude af stand til at forholde sig til den fremførte kritik, og at det er parat til at udnytte sin magtposition til at tilsidesætte Strukturen.

For Ib Schleicher udtaler sig netop ikke som privatperson, men som repræsentant for rådet. Det er derfor underforstået, at det ikke er rådet, der "skal affinde sig" med afgørelser, som er i modstrid med dets "egen opfattelse", men Instituttets medarbejdere, der skal acceptere rådets beslutninger, også når de er i strid med, hvad medarbejderne ud fra en åndsvidenskabelig analyse finder, er det rigtige.

Med sit synspunkt sætter Ib Schleicher reelt Strukturen ud af kraft. For ifølge Strukturen er der absolut ingen medarbejdere, der "uden videre" skal "affinde" sig med "afgørelser", der er i modstrid med deres "egen op-

fattelse”, med mindre de pågældende “afgørelser” stemmer overens med analyserne. Det er som om rådet nægter at anerkende, at Martinus *absolut ikke* har overgivet den bestemmende magt til rådsmedlemmerne, men *ube-tinget og uden forbehold* til analyserne:

Ja, men når man nu tænker sig ... jamen det er ikke bestyrelsen. Det er Livets Bog. Det er Martinus analyser, der bestemmer. Det er ikke bestyrelsen ... Vi søger bare at gøre det, som det står i analyserne. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Når rådet derfor – som Ib Schleicher lægger op til – kræver af medarbejderne, at de uden videre skal acceptere og handle efter rådets afgørelser, betyder det i realiteten, at rådet stiller krav til medarbejderne om, at de skal handle i strid med alkærligheden i de forskellige situationer, hvor der er tale om afgørelser, som ikke harmonerer med analyserne.

Uden Strukturen, som det moralske fundament, er det tydeligt, at Ib Schleicher har store problemer med at håndtere meningsforskellene i og uden for rådet. For idet han skubbede Strukturen til side og i stedet støttede sig til en *autoritær ledelsesstruktur*, der hører den gamle verdenskultur til, kunne han højst skabe en slags ‘pseudofred’. Det vil ikke være en virkelig fred. For i samme grad som rådets beslutninger ikke er i kontakt med analyserne, og dermed den absolutte sandhed, vil disse beslutninger uundgåeligt være en kilde til uro og det, Martinus klart indså ville udspille sig som “spektakler”.

Martinus havde tildelt rådet rollen som Martinus Instituts og den ny verdenskulturs *faste punkt*. Det er i virkeligheden den rolle, som Ib Schleichers med sin tale på rådets vegne frasiger sig forpligtelsen til at leve op til. Som erstatning for Martinus’ ufejlbarlige, *åndsvidenskabelige styreform*, vælger rådet – uden formodentligt at gøre sig det klart – en *slingrekurs*. For som i Henning Laugs tale (jf. afsnit 6.3) drejer det sig også her om den samme *hybride styreform*, hvor det nogle gange er Strukturen og nogle gange rådsmedlemmernes egne, jordmenneskelige meninger, der er bestemte. Og da rådet i praksis ikke forholder sig *metodisk* til de kosmiske analyser som sit beslutningsgrundlag, er rådet normalt ikke selv klar over, om dets beslutninger er i harmoni med analyserne.

Det er således i exceptionel grad bemærkelsesværdigt, at Ib Schleicher i sin store tale, hvor han på rådets vegne introducerer Strukturen for medar-

bejderne og Sagens interesserede, i realiteten frasiger sig rådets forpligtelse til at følge den.

6.6.2 Om Samarbejdsstrukturen

Efter de indledende afsnit om samarbejdsvanskelighederne gik Ib Schleicher over til at præsentere forarbejdet til, hvad Martinus Institut tre år senere udgav i bogform med titlen *Samarbejdsstrukturen*. Dette forarbejde havde titlen, "En ny verdenskulturs struktur", og det cirkulerede i årene 1988-90 intern på Martinus Institut.

Om den planlagte udgivelse skrev Ib Schleicher:

Strukturen bliver et hæfte eller måske en lille bog. Indholdet er Martinus' egne udtalelser fra 7 års drøftelser på Instituttets rådsmøder suppleret med en række citater fra litteraturen.

Vi håber på at få gang i en arbejdsudgave her i efteråret. De forskellige afsnit vil blive udsendt til kommentering hos Instituttets direkte medarbejdere. Når materialet er færdigbearbejdet og færdigredigeret, vil dette hæfte eller denne lille bog blive udgivet og dermed blive tilgængelig for alle interesserede. (Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 29).

Om bogens tilrettelæggelse og indhold hed det:

Der arbejdes på, at det så vidt muligt kommer til at indeholde rene citater af Martinus. Kun i mindre grad skal det være rådets opfattelse af, hvad han har ment. Ellers vil det give for megen anledning til uenighed. (Ibid.).

Som det fremgår, var rådet udmærket klar over, at mange af Instituttets medarbejdere havde en anden strukturopfattelse end den, rådet fremførte. Man skulle derfor synes, at udgivelsen af *Samarbejdsstrukturen* var en kærkommen anledning til at nå til bunds i problemstillingen ved at gennemføre en tilbundsående analyse af rådsmødereferaterne, så *Martinus'* strukturopfattelse blev grundigt belyst og klarlagt. Frem for at påtage sig denne nødvendige og, skulle man tro, uomgængelige opgave, valgte rådet at feje problemet ind under gulvtæppet. Det besluttede ganske enkelt at

undlade at tone rent flag ved *ikke at informere* læserne om, hvordan det selv forstod og fortolkede Strukturen for dermed at undgå den “uenighed”, det ville give anledning til.

Det siger sig selv, at der her er tale om en decideret svag ledelse, der af nervøsitet for at blive modsagt, ikke vover at melde klart ud, hvad den reelt mener. Det er desuden selve grundlaget for et dårligt arbejdsklima, at medarbejdere ikke ved, hvor ledelsen står, fordi den savner mod til åbent at bekende kulør.

I sin præsentation af forarbejdet til *Samarbejdsstrukturen* fulgte Ib Schleicher bogens opbygning. Han citerede udvalgte tekster, som er grupperet i seks afsnit: 1) Den nye verdenskultur, 2) Kosmologiens udbredelse, 3) Instituttets atmosfære, 4) Strukturen, 5) Rådet og 6) Medarbejdere. Grupperingen er bevaret i den senere den publicerede udgave.

Citaterne bestod af tekster fra *Det Tredie Testamente* og Martinus’ udtalelser fra rådsmøderne.

I afsnittet om Strukturen stod der for eksempel følgende:

Det vanskeligste i verden

“Vores arbejde er det vanskeligste i verden, for vi skal ikke være en forretning. Vi kan slet ikke bruge de principper. – Men foreløbig kan vi jo ikke opfylde det helt.” (Rådsmøde 30.04.74).

“Vores bliver vanskeligt, fordi det er enkelt. Andres er så vanskeligt, fordi det er så indviklet.” (Rådsmøde 30.04.74).

Folde kærligheden ud

“Vi skal have et system, der folder kærligheden ud – og kun kærlighed. Deri ligger også kunsten.” (Rådsmøde 30.04.74).

Passe i tiden

“Strukturen må jo laves, så den passer nogenlunde i tiden. Det kan ikke nytte noget, at vi laver noget, der passer om hundrede år.” (Rådsmøde 10.12.74).

Undervisning

“Der skal holdes foredrag om strukturen. Man skal se, hvordan den virker. Så vil man også forstå, at der er plan i den.” (gengivet uden kildereference).

Det er i og for sig fine citater. Det, der især springer i øjnene, når man kender rådsmødereferaterne er imidlertid, at citaterne bringes *læsrevet fra deres oprindelige sammenhæng*, og at en lang række *essentielle* citater er *udeladt*. Som for eksempel, “Vi skal ikke beskyttes ved love eller noget. Vi har beskyttelsen i, at det bliver lavet rigtigt”, “det er ikke bestyrelsen, [...] det er Martinus analyser, der bestemmer”. For “reglerne er jo efter mine analyser”.⁸⁹

Efter gengivelsen af de mange citater præsenterede Ib Schleicher sin rent personlige helhedsopfattelse af Strukturen, og han forklarede her, at han anså “sympati og venskab” for at være “den røde tråd”:

Når man læser denne struktur i sammenhæng, virker det i øvrigt enormt stærkt at se den samme røde tråd gå gennem det hele, nemlig sympati og venskab. (Ib Schleicher, “Strukturen og Instituttets atmosfære”, *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 31).

Der er næppe nogen, som er uenige i, at venskab er vigtigt. Der er imidlertid nogle ganske bestemte *betingelser*, som må være opfyldt, for at et sådant venskab kan *praktiseres* inden for rammerne af et *arbejdsfællesskab*. Her er det nemlig ikke tilstrækkeligt blot at være venner. Her skal man også finde en måde at *arbejde* sammen på. Og for at dét kan lade sig gøre på en harmonisk måde, må der være nogle *fælles betingelser* og *målsætninger* for samarbejdet. Det er det, Strukturen hjælper med. Den anviser *målet*, og den angiver *vejen* mod målet. Vejen tilbagelægges i samme grad som evnen til at anvende de kosmiske analyser i praksis opøves. Uden en fælles accept af betingelserne, vil det perfekte samarbejde, som Ib Schleicher forståeligt nok ønsker, ikke lykkes.

Det betyder endvidere, at hvis analyserne skal være bestemmende, må de stå over venskab. For der vil uundgåeligt kunne opstå situationer, hvor jordmenneskelige viljer stiller sig i vejen og går på tværs af, hvad der er det rigtige at gøre ifølge alkærligheden. I sådanne situationer, kan viljer komme til at stå stejlt over for hinanden, og man vil kunne komme ud for, at venskaber kun kan bevares ved at gå på *kompromis* med analyserne. Her gælder det derfor om ikke at ofre analyserne for venskabets skyld, men omvendt lade analyserne gå forud for venskabet. I modsat fald vil de ufærdige sider hurtigt få overtaget på bekostning af analyserne. Det er nogle af de vanskeligste og mest udfordrende situationer, vi jordmennesker kan komme ud for, men her gælder det om at stå fast og optræde som “vogter af strukturen”.⁹⁰

Der var sikkert ikke mange blandt tilhørerne, der gjorde sig det klart, men Ib Schleichers forestilling om, at man “uden videre” skal “kunne affinde” sig med “afgørelser”, som er i modstrid med ens “egen opfattelse og mening” kombineret med det ensidigt stærke fokus på ‘venskab’, var i realiteten selve ‘opskriften’ på en *ukosmisk* og *autoritær* ledelsesform.⁹¹ For uden de kosmiske analyser som det ufravigelige *realitets-* og *legitimations-tjek* af de forskellige forslag og beslutninger, får Ib Schleichers ledelsesform uundgåeligt den konsekvens, at det bliver de mest dominerende og egenrådige personligheder, der får magt og indflydelse, mens de mere fredsomme og ydmygt anlagte personer vil være tvunget til at bøje sig for ‘fredens’ og ‘det gode venskabs’ skyld.

6.6.3 Om “kosmologiens” udbredelse

Undervejs i gennemgangen af de forskellige afsnit i strukturudkastet kom Ib Schleicher også ind på informationsarbejdet, og han citerede i den forbindelse Martinus for på et rådsmøde at have sagt:

Men det bliver altså materialisterne, den store masse mennesker, der er nået frem som vi andre, der bliver tilhængere. (Martinus, rådsmøde, 8. august 1978).

Mens Martinus-citaterne i de øvrige afsnit blev bragt ukommenteret, gjorde Ib Schleicher her en undtagelse og forklarede, hvordan informationsmaterialet efter hans opfattelse burde udformes:

Det er min vurdering, at de *humane materialister* har behov for *et særligt informationsarbejde*. Her skal informationen *i princippet være uden bibelcitater*. Og den må *kun indeholde store åndelige perspektiver*, hvor de *begrundes med jordnær logik*. (Ib Schleicher, “Strukturen og Instituttets atmosfære”, *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 30. Min fremhævelse).

Hvad Ib Schleicher præcist mener er uklart ud over, at han ønskede, at der blev udarbejdet et informationsmateriale uden bibelcitater og givetvis derfor også uden bibelreferencer.

Det er umiddelbart svært at få øje på den dybere logik i Ib Schleichers ræsonnement. For *Det Tredie Testamente* er ikke mindst skrevet for hu-

mant indstillede materialister, der besidder en udviklet intelligens og en begyndende intuition. Ib Schleicher må derfor mene, at Martinus med de mange bibelcitater og -referencer i sine bøger og foredrag skubber den primære målgruppe fra sig. Det er så åbenbart den svaghed i Martinus' egen formidling af det kosmiske verdensbillede, som informationsmaterialet skal kompensere for.

Man må i den forbindelse for det første spørge, hvad der mere præcist understøtter Ib Schleichers opfattelse og viser, at Martinus' værk ikke i tilstrækkelig grad kommer målgruppen i møde.

For det andet må man spørge med hvilken begrundelse, det kan være Martinus Instituts opgave at udarbejde informationsmateriale, der ikke formidler værket autentisk i sin egen ret som netop *Det Tredie Testamente*, hvilket i sagens natur ikke lader sig gøre uden bibelcitater og -referencer.

For det tredje må man ligeledes spørge, på hvilken måde en målgruppe, der ifølge Ib Schleicher er allergisk over for bibelcitater, må have det med bogtitler som *Det Tredie Testamente*, *Livets Bog*, *Påske*, *Blade af Guds billedbog*, *Pinseglans over Livet*, *Bønnens mysterium*, *Vejen til indvielse*, *Juleevangeliet*, *Vejen til Paradiset*, *Menneskeheden ét med Gud* og en lang række lignende 'religiøst' klingende titler. Ved at udelukke bibelcitater og -referencer fra informationsmaterialet bliver informationen uundgåeligt *utroværdig*, for der vil da ikke være overensstemmelse mellem den information, der formidles, og det værk, der informeres om. Dertil kommer, at man vil have forsømt at introducere målgruppen til værkets terminologi og indhold.

Det er velkendt, at Ib Schleicher på et tidspunkt spurgte Martinus, om han kunne have skrevet bøgerne uden bibelreferencer. Grunden var naturligvis, at Ib Schleicher selv havde et anstrengt forhold til bibelcitaterne. Det rejser derfor uvilkårligt spørgsmålet, om denne del af talen i virkeligheden bør ses som et eksempel på, at nogle få dominerende medarbejdere med "stærke meninger", fik indflydelse og gjorde deres meninger gældende, uagtet at disse meninger ikke var forsvarligt analytisk begrundede.

6.6.4 Om at klippe for meget hæk

I artiklen er der et legendarisk eksempel, som illustrerer, hvad der i nogle situationer kan være med til at skabe "dårlig stemning". Eksemplet handler om at klippe for meget hæk:

Lad os nu sige, at jeg er i Klint og gerne vil hjælpe til med at klippe hæk. – Jeg klipper ihærdigt flere hundrede meter, og det er et stort og svedigt stykke arbejde.

Ind imellem kommer jeg så i tanker om, at nu kunne man jo godt til gengæld give mig gratis adgang til nogle foredrag. – Og set ud fra almindelige betragtninger kunne det jo sagtens være rimeligt.

Da det af en eller anden grund alligevel ikke sker, bliver jeg ærgerlig – ganske vist ikke ret meget – men nok til, at jeg beklager mig til mine omgivelser.

Man skulle ikke tro det, men her er faktisk grænsen.

I virkeligheden har jeg klippet for meget hæk. – Jeg skal holde op, inden jeg bliver ærgerlig. – Så vil atmosfæren blive ved med at være lys. (Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 32).

Eksemplet anskueliggør, at det frivillige arbejde hviler på gaveprincippet, og at der derfor ikke bør være nogen forventning om modydelse knyttet til gaven, man giver, hvad enten det, som her, drejede sig om hækklipning, eller det er i forbindelse med køkkenhjælp, oversættelse, foredrag, undervisning eller andet. Selv om eksemplet, i modsætning til hvad Ib Schleicher synes at mene, ikke er relevant i forhold til de aktuelle og dybtgående samarbejdsproblemer, viser det, at rådet på netop dette felt udmærket forstod Strukturen og var i stand til at formidle den korrekt.

6.6.5 Rådets konflikthåndtering

Artiklen afsluttes med en indrømmelse af,

at vi også i rådet må se visse årsager til, at vi endnu ikke helt har nået den atmosfære, som skulle være mulig. (Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 32).

Som læser vil man måske på dette sted forvente, at Ib Schleicher på rådets vegne benyttede lejligheden til en form for selvransagelse. Det er imidlertid ikke tilfældet. Ifølge Ib Schleicher bestod rådets forsømmelse udelukkende i, at det ikke var lykkedes at "få strukturredegørelsen tidligere ud". Var dét nemlig lykkedes, var rådet af den opfattelse, at "visse ting måske" ville have "set anderledes ud".⁹²

Hvad der menes med “visse ting”, uddybede Ib Schleicher ikke, og på hvilken måde, rådets strukturudkast skulle medvirke til at løse disse “ting”, er ligeledes uklart. Set i forlængelse af Henning Laugs artikel “Samarbejdet – en vigtig sag for ’sagen’” og Ib Schleichers egen opfattelse af, at medarbejderne uden videre skulle affinde sig med rådets afgørelser, er det imidlertid tydeligt, at rådet snarere opfattede Strukturen som en *autoritær ledelsesstruktur* end en åndsvidenskabeligt fastlagt, *kosmisk* Struktur.

Ib Schleicher lod da også forstå, at rådet var indstillet på at blive siddende indtil Strukturen var gennemført og samarbejdsklimaet forbedret:

[Vi er] nu klart indstillet på, at alle i det nuværende råd så vidt muligt bliver siddende i den årrække, der skal til for at få strukturen gennemført og for at få stabiliseret den opnåelige ideelle form for atmosfære og samarbejde. (Ibid.).

Hvad det konkret ville indebære at gennemføre Strukturen, blev ikke forklaret, men det ligger latent under overfladen i rådets udmeldinger, at samarbejdsklimaet skulle ‘forbedres’ ved at lukke munden på de medarbejdere, man var uenige med, og eventuelt helt udelukke dem fra samarbejdet.

Når Ib Schleicher derfor afsluttende konstaterede:

I kraft af de kosmiske analyser og Martinus personlig har Instituttet og sagen som helhed allerede nu en meget lys atmosfære. – Men vi skal jo videre, og det skal vi i fællesskab. Og det er kun muligt på grundlag af de kosmiske analyser. (Ibid.).

virker det hult, nærmest påklistret. For det første, fordi samarbejdsproblemerne var alvorlige, og arbejds- og samarbejdsklimaet i flere henseender var dårligere, end hvad der var normalt i samfundet uden for Instituttet og Centeret. Og for det andet fordi talen viste, at rådet havde en decideret fejlagtig forståelse af, hvad Strukturen var og indebar.

Det stod dermed klart for den opmærksomme tilhører eller læser, at rådet i realiteten ikke havde kompetencerne til at løse samarbejdsproblemerne “på grundlag af de kosmiske analyser”. Udadtil gav man ganske vist – som det er tilfældet her – udtryk for, at de kosmiske analyser *var* grundlaget, mens man indadtil reelt var i vildrede og ikke vidste, hvad det indebar at følge dem, og derfor heller ikke kunne forklare det til andre.

6.7 Konkluderende betragtninger

Den måde, hvorpå rådet forholdt sig til samarbejdsvanskelighederne på, viser for det første, at dets strukturforståelse var fejlbehæftet og for det andet, at dets motivation for at indføre sin egen falske version af Strukturen var betinget af ønsket om at anvende den som et *magt-* og eller *disciplinærmiddel* og ikke som en *kosmisk set gyldig metode til konfliktløsning*.

Det betyder også, at rådet, ved at omformulere Strukturen, tiltvang sig en magt, som det er Strukturens opgave at forhindre, at rådet får. Rådet lagde dermed samtidig grunden til en tradition for *kosmisk set illegitim magtudøvelse*, som det siden har fulgt:

- Retten til ved uenighed at gennemtvinge afgørelser ved jordmenneskelig diktat frem for kosmisk analyse.
- Retten til at prioritere venskab, og overfladisk set fredelige samarbejdsforhold, på bekostning af at indføre *Martinus' Struktur*.
- Retten til at undlade at sætte sig fundamentalt ind i Strukturen og følge den, hvorved rådet reelt fralægger den essentielle del af det *ledelsesansvar*, som Martinus havde pålagt det.
- Retten til at optræde partisk og ensidigt give modparten skylden i konfliktsituationer.

Man kan måske undre sig over, at der ikke var flere, der reagerede på rådets falske strukturredegørelse. Almindelig udbredt, jordmenneskelig autoritetstro er en del af forklaringen. Men derudover spillede det også ind, at hovedparten af de mennesker, der læste Henning Laugs artikel, og som hørte eller læste Ib Schleichers tale, ikke havde adgang til det kildemateriale, hvori Strukturen var beskrevet.⁹³ Hemmeligholdelsen af en række af Strukturens centrale bestemmelser var derfor også en væsentlig forudsætning for, at rådet kunne føre Sagen bag lyset ved at give en misvisende fremstilling af Strukturen.

7 Kritik af rådets forvaltning af arven efter Martinus

*Hvis vi ikke tænker og handler logisk,
så bliver der ballade, – ubehag.
Derfor er det, vi må lære at være logiske.
Og hvad er så logikken? – Det er alkærligheden.*

Martinus

I løbet af 1980'erne blev samarbejdsklimaet stadig dårligere mellem rådet og de medarbejdere, der mente, at Strukturen forpligtede rådet til at følge analyserne. Da rådet imidlertid forholdt sig passivt og ikke tog initiativ til at udrede uoverensstemmelserne, udviklede det sig i den sidste halvdel af 1980'erne til en regulær konflikt. Konflikten kulminerede i 1989, efter tre medarbejdere, Max Käck, Christer Malmström og Ingemar Fridell, uafhængigt af hinanden havde sendt hvert sit åbne brev til rådet.

7.1 Baggrunden for Max Käcks brev til rådet

Mens referatet i *Kosmos* af mindedagen den 16. august 1986 havde været den direkte anledning til, at Christer Malmström skrev sit brev til rådet (jf. kapitel 4.2), var Ib Schleichers tale ved mindedagen den 6. august 1988 (jf. kapitel 6.5) den udløsende faktor for, at Max Käck skrev et langt brev til rådet og adresseret direkte til Ib Schleicher, hvor han analyserede rådets praksis i lyset af de kosmiske analyser.

Max Käck havde studeret Martinus' værk siden han i efteråret 1972 som 21-årig lånte *Livets Bog I* og *Logik* på biblioteket. Da han for første gang åbnede *Livets Bog*, blev det starten på en følelsesmæssigt forløsende og intellektuelt omvæltende oplevelse. Han skrev senere i tilbageblik om det i artiklen *Om mitt förhållande till Saken* fra 2013:

Den første kontakt med Martinus' tekst var en af de mest forvandlende oplevelser i mit liv. Oplevelsen af at læse bare det første stykke i Livets Bog var som at komme i kontakt med et stærkt, gennemtrængende intellektuelt lys, et lys som forandrede perspektivet på næsten alt, hvad jeg hidtil havde tænkt og troet. Jeg mindes, at følelsen af befrielse og klarhed fik mig til at le højt for mig selv. (Max Käck, *Om mitt förhållande till Saken*, 2013, s. 1. Citaterne fra Max Käck's tilbageblik er her og i det følgende er gengivet i min oversættelse).

Max Käck kom oprindeligt fra Norrland, men flyttede i august 1975 til Göteborg, hvor han fra starten tog del i Martinus-aktiviteterne i byen. Han hørte bl.a. Mogens Møller holde foredrag og deltog i den studiegruppевirk-somhed, som Rolf Elving havde startet. I årene fra 1976 til 1989 tilbragte han hver sommer – ofte hele sæsonen – i Klint og dertil de fleste påskeferier. I tilbageblik mindes han somrene i Klint som de vidunderligste, han har haft:

Kombinationen af naturen, menneskene og kosmologien var en total-oplevelse for alle sanser. [...] At befinde sig i dette miljø, omgivet af kloge og kærlige mennesker og bestandigt i kosmologiens tankeverden, var det nærmeste paradiset, jeg kunne forestille mig – i det mindste i begyndelsen. (Op.cit., s. 3).

Særligt inspirerende var det at lytte til Martinus selv:

Nogle af de bedste minder fra den første tid er de få gange, jeg havde mulighed for at lytte til Martinus selv, eller befinde mig i hans nærhed. Jeg hørte en håndfuld åbningsforedrag i Klint og måske lige så mange taler ved hans fødselsdag. Derudover var jeg til stede ved et par lejligheder, hvor en større gruppe var sammen med ham og fik lejlighed til at stille spørgsmål og tale med ham. Alle disse møder havde en nærmest euforisk virkning. Hans humør og intensitet, hans humor og varme glemmer man aldrig. Han fik alt til at virke let og håbefuldt, og vi, som var med, forlod altid stedet i et ophøjet og harmonisk humør. (Op.cit., s. 2).

Det var helt fra starten Max Käck's grundholdning, at der med kendskabet til Martinus' værk fulgte en moralsk forpligtelse:

Min holdning var og er stadig, at det er moralsk forpligtende at have adgang til en kundskabskilde som Martinus' værk. Martinus selv kalder dette ét sted for "de næstekærlighedens forpligtelser", som studiet af hans værk indebærer. I en verden, der er plaget af eksistentielle, moralske, miljømæssige, økonomiske og politiske kriser, kan man ikke uden at gøre vold mod kærlighedsloven holde en tankeverden med det problemløsningspotentiale, som Martinus' værk har, for sig selv. Ud fra dette perspektiv forekom det mig mærkeligt, hvor ofte kosmologien blev anvendt som blot en mental sovepude. (Op.cit., s. 4).

Da *Livets Bog* i 1981 blev udgivet på Borgens Forlag, var der hos flere en forventning om, at Sagen dermed var blevet givet fri, og at det nu var opgaven, ved information og undervisning, at understøtte værkets færd ud i verden. Dette forudsatte naturligvis, at der fandtes personer, som havde sat sig fundamentalt ind i værket og tilegnet sig dets indhold gennem dybtgående studier.

Det første år, Max Käck kom til Klint, bestod "undervisningen" af en foredragsrække, som blev suppleret med opfølgende samtaler i nogle løst sammensatte samtalegrupper. Det centrale var dog foredragene:

På et højt podie holdt alvorlige mænd højtidelige og højttravende taler om livets højeste analyser med et andægtigt publikum for deres fødder. Samtalegrupperne var så løst organiseret og ledet, at det blev besluttet, at de ikke længere skulle arrangeres. Sommeren 1977 husker jeg som en endeløs række af taler, man kaldte foredrag. De stimulerende samtaler blev ført uformelt mellem programpunkterne. (Op.cit., s. 3).

Det følgende år blev der, efter det samme mønster som i Göteborg, indført studiegrupper i Martinus' litteratur. Det skete på initiativ af Martinus. Han havde af Rolf Elving hørt om, hvordan det fungerede i Göteborg, og syntes det var "forbilledligt".⁹⁴ Den impuls, som Göteborg-gruppen bidrog med i Klint, var overbevisningen om, at Martinus' verdensbillede bedst tilegnes ved selvstændige studier af hans egne værker. Samtidig var man stærkt optaget af, hvordan åndsvidenskaben kunne omsættes til praktisk handling på det personlige og samfundsmæssige plan.

Max Käck havde deltaget i studiegruppearbejdet fra starten, men efterhånden udviskedes skillelinjen mellem de to spor, idet foredragsholderne begyndte at deltage som studiegruppeledere, og studiegruppelederne

begyndte at holde foredrag, hvilket betød, at Max Käck også på et tidspunkt optrådte i rollen som foredragsholder.⁹⁵

Ud over dette arbejde var Max Käck fra 1982-1986 med i redaktionsgruppen for *Kosmos*. Her arbejdede han for, at bladet skulle have en ny profil. Han ønskede at forny tidsskriftet i en mere samtidsorienteret retning, hvor indholdet i højere grad relaterede til aktuelle problemstillinger. Ved at tage stilling til samfundsudviklingen ud fra et åndsvidenskabeligt perspektiv ønskede han at udvide målgruppen, så tidsskriftet også appellerede til læsere, der ikke nødvendigvis i forvejen kendte Martinus' værk. Planerne om fornyelse mødte imidlertid stærk modstand fra dele af redaktionsgruppen, og da rådet til sidst tog parti for dem, der ønskede at bevare tidsskriftet i den eksisterende form, så Max Käck sig nødsaget til at forlade redaktionen.⁹⁶

Max Käck underviste også på Vinterskolen. Det gjorde han i efteråret 1985 og i forbindelse med efterårs- og forårskurserne 1988 og 1989. Mens Vinterskolen startede som en helårsskole, var aktiviteten i 1988 og 1989 som tidligere nævnt reduceret til to måneder om efteråret og to måneder om foråret.

I begyndelsen så underviserne Vinterskolen som det første, afgørende skridt i retning af at realisere den helårsskole i Klint, som Martinus havde sagt ville komme. I 1980 forventede Martinus, at skolen ville kunne være en realitet i løbet af 6-7 år:

Men vi må have et virkeligt system. De, der skal styre sagen skal ikke være en samling mennesker, der kommer rendende her. Her må det være i absolut renkultur. Lærerne her, det må blive de unge mennesker, som nu studerer kosmologien, blandt dem må der jo blive nogle, der kan blive lærere, – når tiden kommer. Det varer nok en 6-7 år, inden den skole bliver færdig. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980).

Det var derfor fuldt forståeligt, at det var ad det spor, man nu arbejdede, og man gik til opgaven med dedikation og entusiasme:

Den isolation, der var i Klint i vintermånederne, var gunstig for et koncentreret studium. Virksomheden havde et højt ambitionsniveau og, i hvert fald efter min mening, høj kvalitet. Det var et virkelig stimulerende miljø for alle, der seriøst ønskede at dykke dybt ned i Martinus' bøger. (Max Käck, *Om mitt förhållande till Saken*, 2013, s. 4).

Underviserne gik jo blot til opgaven og udførte, hvad der var Martinus' udtrykkelige ønske.

Fra rådets side var der imidlertid ingen interesse. Ingen af rådsmedlemmerne besøgte i de første formative år skolen for at sætte sig ind i, hvordan den fungerede, og der var heller ingen dialog om skolens aktiviteter eller om, hvordan den skulle udvikles. Beslutninger, der berørte skolen, kom ifølge Max Käck "som var det dekretet fra en overordnet myndighed".⁹⁷

Udadtil omtalte rådet Vinterskolen som en succes, men indadtil – over for underviserne – var signalerne fra rådet, at skolen ikke blev prioriteret, og at den så småt skulle afvikles. Rådets officielle begrundelse var, at man var nødsaget til at lukke skolen af økonomiske årsager (jf. kapitel 5.3). Til det har Max Käck denne kommentar:

På dette tidspunkt havde Instituttet modtaget en større arv, som bevirkede, at økonomien var vældig god. Ja så god, at renten var tilstrækkelig til at finansiere alle Instituttets aktiviteter sammen med kursusafgifter og bogsalg. Der var således ingen økonomiske grunde til at lukke ned. Hvis jeg husker ret, havde vi derudover et sådant grundlag, at kursusafgifterne alene var nok til at dække udgifterne til Vinterskolen. (Op.cit., s. 4).

Mange, der havde været engageret i Vinterskolen, undrede sig som Max Käck over, hvad der var den reelle årsag til, at rådet lukkede skolen. Rådets økonomisk motiverede begrundelse var tydeligvis et skalkeskjul for de virkelige motiver, der forblev skjulte, og hele situationen udviklede sig efterhånden til en regulær konflikt:

Konflikten var tydelig for alle. Der blev ført højlydte diskussioner og stemningen blev stadig dårligere. Fra rådet kom der ingen initiativer til samtaler eller afklaring. I en moderne virksomhed ville man i en sådan situation måske engagere en professionel konfliktløser eller organisationskonsulent for at bevare roen og udrede problemerne. Her skete intet. Man kunne ikke undgå at føle, at vi [Vinterskolens undervisere] blev betragtet som fjender – ikke venner, der gjorde vores bedste for Sagen. (Op.cit., s. 5).

Max Käck sammenfattede sin oplevelse af hele forløbet omkring Vinterskolen på denne måde:

Man kunne opleve det, som om Vinterskolen i Klint var et velfungerende organ, der var blevet transplanteret ind i en anden organisme på en måde, der var dødelig. (Op.cit., s. 4).

7.2 Max Käcks åbne brev til rådet

Det var i denne situation, at Max Käck skrev et langt, analyserende brev til rådet:

I dette tomrum og med denne frustration som baggrund satte jeg mig ned og samlede alt, hvad jeg anså for relevant i forhold til spørgsmålet om Vinterskolens fremtid. Det blev til et åbent brev, som jeg sendte til rådet og til en række af Sagens og Instituttets mest fremtrædende personer. Brevet blev i første omgang mødt med tavshed fra rådet. Blandt de øvrige, som læste det, fik jeg både støtte og kritik. En af Martinus' gamle, nærmeste venner opsøgte mig for at takke mig, hvilket gjorde mig meget glad. Desværre cirkulerede brevet på en lidt uheldig måde i løbet af sommeren. Men selvom det var uheldigt, var det interessant at se, hvordan folk forholdt sig til det. Mange tog afstand fra det og havde lange samtaler med mig, indtil jeg opdagede, at de ikke havde læst det. Andre kom direkte fra samtaler med et af rådsmedlemmerne med en skræmmende og indiskutabel mening. Hvad angår selve analysen fik jeg, som jeg husker det, ikke meget kritik. (Max Käck, *Om mitt förhållande till Saken*, 2013, s. 5).

Om baggrunden for brevets konkrete udformning og den arbejdsmetode, der ligger til grund, skrev Max Käck:

For det første var der en ængstelighed for, om jeg nu også havde tænkt rigtigt, som fik mig til at drive analysen så langt, som jeg gjorde. Jeg søgte i et stort antal tekster af Martinus for at få klarhed, og jeg vendte og drejede alle aspekter. For det andet var jeg drevet af en slags retspatos. I denne Sag kan man ikke fuske med sandheden, antog jeg. Hvis man ikke har tiltro til, at de kosmiske principper virker inden for Instituttets virksomhed, så opfylder man jo ikke det, som er det grundlæggende i hele denne Sag – at ændre sin måde at tænke og handle på for at komme i harmoni med livslovene. (Op.cit., s. 5).

Brevet var stilet til rådet generelt og henvendt specifikt til Ib Schleicher. Det er dateret pinselørdag den 13. maj 1989. Max Käck indleder brevet på denne måde:

Kære Ib!

Lige siden den dag, jeg fik Kosmos nr. 2/89 i min hånd har jeg følt et stærkt behov for at kontakte dig. Som du husker, havde vi sidste sommer en åbenhjertig og meget hyggelig samtale en dag på din terrasse. Vi talte blandt andet om vigtigheden af at have kontakt og drøftede de problemer, som vores samarbejde omkring Martinus Kosmologi nogle gange medfører. Et af vores problemer er jo, at vi bor så afsidesliggende steder, og at vi ikke har mange naturlige muligheder for at mødes tilfældigt udover sommersæsonen. Jeg foreslog, at vi jo altid kan skrive breve, og du svarede: Det skal der jo også tid til. (Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989, s. 1. Citaterne fra brevet er her og i det følgende med min oversættelse).

Max Käck skrev brevet under et ophold i Klint, hvor han siden april havde undervist på forårets undervisningsforløb. Det var Ib Schleichers artikel, "Strukturen og Instituttets atmosfære" (jf. kapitel 6.7), der havde været den udløsende årsag til, at han skrev brevet. Sammen med brevet var vedlagt en kopi af artiklen samt en kopi rådets meddelelse "Om Vinterskolen" fra maj 1988, hvor rådet bekendtgjorde beslutningen om at lukke Vinterskolen (jf. kapitel 5.3).

Efter det indledende afsnit præciserede Max Käck præmisserne for brevets tilblivelse, idet han skrev:

Vi, der arbejder med undervisning i Martinus Kosmologi, er simpelt hen tvunget til at analysere spørgsmål, som for eksempel samarbejdsformer, økonomi, hvem som er modtagelige for kosmologien osv., fordi det indgår som en del af det, vi studerer. Hvis vi nogle gange ser svigten- de overensstemmelser mellem litteraturen og Instituttets politik, er det derfor umuligt for os at vende det blinde øje til, i givet fald ville vi være dårlige undervisere. Desuden er der indimellem spontane spørgsmål fra deltagerne, fordi man er interesseret i at se de kosmiske principper omsat til praktisk handling. (Op.cit., s. 1).

Det fremgår, at det for Max Käck var soleklart, at det måtte være de kosmiske principper, der var grundlaget for Instituttets beslutningsprocesser og praktiske handlemåde – sådan som også Strukturen foreskriver det. Det var dermed samtidig underforstået, at det var et problem, hvis der inden for Instituttets samlede ansvarsområde var aktiviteter, der ikke fulgte de kosmiske principper, og at dette i givet fald måtte adresseres og løses.

Det fremgår ligeledes, at dette 'analytiske blik', hvor Instituttets ansvarsområder blev vurderet i lyset af de kosmiske principper, var aktualiseret som en konsekvens af Vinterskolens virksomhed, hvor underviserne og de studerende kom dybt ind i stoffet, og derfor naturligvis havde en interesse i at undersøge og se, hvordan analyserne fungerede i praksis. Det var jo åndsvidenskab, man underviste i, og som inden for al anden videnskab var man optaget af, hvordan teorien virkede i praksis. Og hvor kunne man se det bedre end hos det Institut, der af Martinus personligt var forpligtet til at lede sin samlede virksomhed i overensstemmelse med de kosmiske principper?

Set i det lys var det formodentlig uundgåeligt, at rådets styreform og Instituttets virksomhed, som en konsekvens af Vinterskolens *åndsvidekskabelige studiemiljø*, blev underkastet en kritisk vurdering i lyset af analyserne. Set fra Struktursens kosmiske perspektiv var situationen ideel. For rådet fik dermed på basis af den rejste kritik en eminent mulighed for at gå sin virksomhed efter i sømmene og rette op, hvor der måtte være områder, der ikke blev ledet i kontakt med de kosmiske love.

Det var en *åbenhjertig* og frem for alt *ærlig* samtale om dette, som Max Käck inviterede til med brevet:

Mit formål er kun at bidrage til den åbenhed, som vi talte om sidste sommer, og som er nødvendig for, at vi kan nå frem til reelle løsninger på vores problemer. Jeg er desuden så sikker på vores venskab, at jeg er overbevist om, at du ikke vil opfatte mine til tider åbenhjertige og ærlige udtryk som mangel på respekt eller uvenskab. (Op.cit., s. 2).

Brevet behandlede under hver sin overskrift fem overordnede emner: 1) Forholdet mellem venskab og sandhed, 2) Strukturen og dens betydning, 3) Instituttets økonomi, 4) Det individuelle ansvar og 5) Informationsarbejdet.

7.2.1 Forholdet mellem venskab og sandhed

Det første af de fem hovedemner havde overskriften "Venskabet og sandheden". Max Käck tog her udgangspunkt i Ib Schleichers artikel om "Strukturen og Instituttets atmosfære" og refererede herfra rådets opfattelse af, at atmosfæren var dårlig, og at årsagen til dette først og fremmest var, at der var medarbejdere, som ikke accepterede rådets beslutninger, men fastholdt deres egne, afvigende meninger. Som det fremgik af artiklen, gik rådets problemløsningsstrategi i denne situation ud på, at man afstod fra at fremføre sine afvigende meninger og affandt sig med "afgørelser", der var "i modstrid med" ens "egen opfattelse og meninger", for i stedet at fokusere på venskab.⁹⁸

Max Käck påviste, hvor afsporet tankegangen i virkeligheden er, når den bliver vurderet i lyset af de kosmiske analyser. Som udgangspunkt slog han fast, at denne måde at se tingene på, passer udmærket til organisationer og bevægelser i samfundet, der *ikke* opererer med et *absolut sandhedsbegreb*:

Hvis vores Sag var som en hvilken som helst forening, politisk eller religiøs bevægelse, ville alt dette være let at tilslutte sig. I en sådan er det jo vigtigt, at man holder sammen, og det er jo desuden ganske let at skabe den efterlyste gode atmosfære i sådanne sammenhænge. Det eneste, der skal til, er jo demokratiske beslutninger, og at man udelukker dem, der ikke accepterer disse beslutninger. Når de, der er uenige, er jaget væk, og kun de er tilbage, som er enige i partiprogrammet, kan atmosfæren jo være ovenud god, hvad enten det er en religiøs, politisk eller anden bevægelse. (Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989, s. 2).

Samarbejdet i en åndsvidenskabelig sammenhæng hviler imidlertid på helt andre principper end de demokratiske. Her løser man ikke konflikter ved at se bort fra meningsforskelle for venskabets og den gode stemnings skyld. Her løser man derimod konflikter ved at afdække dem og holde sig til, hvad der i absolut forstand er sandt:

Det er selvfølgelig vigtigt, at vi har en god atmosfære, og at vi er gode venner, men det allervigtigste for os er, at vi altid søger sandheden. Vi har ikke lov til at sætte venskabet før sandheden, da det er vores opgave

at informere og undervise i kosmiske, dvs. evige og absolutte sandheder. Siger ikke også Martinus, at “denne sag står over venskab”? Martinus Kosmologi er jo et sidste led i verdensgenløsningens afsløring af de evige sandheder, eller den “Hellige Ånd”, som det var forudsagt skulle komme. Vores vigtigste opgave er ikke at holde med hinanden, men at bevare og udbrede denne oplysning, som Gud har betroet os. Hvis vi mener, at harmonien i vores relationer er vigtigere, end at Instituttets arbejde udføres i bedst mulig kontakt med analyserne, fornægter vi sandheden for at opnå en “god atmosfære”. Var det ikke det, Peter gjorde, da han fornægtede Jesus? Han gav afkald på sandheden for ikke at skabe problemer og ubehag for sig selv, men bagefter gik han derfra og “grød bitterligt”. (Op.cit., s. 3. Understregningerne i dette og de følgende citater fra brevet er Max Käck’s).

Udover at påvise, at sandheden af indlysende grunde må stå over venskab, påpeger Max Käck samtidig det dilemma, rådet stillede medarbejderne i ved at afkræve, at de loyalt skulle følge beslutninger, der efter deres opfattelse var i strid med analyserne. Underviserne kunne ikke på den ene side leve sig ind i analyserne og undervise i dem og på den anden side med god samvittighed stiltiende acceptere beslutninger, som de kunne se var i strid med analyserne – og dermed “den hellige ånd”. Ved ikke at protestere ville de, som Max Käck formulerede det, “fornægte Kristus”.

Max Käck gik derefter over til at begrunde, hvorfor den form for venskab, som Ib Schleicher talte om, af principielle grunde aldrig kunne danne grundlag for virkeligt venskab:

Man kommer ikke tættere på sandheden, hvis man stræber efter venskab. Tværtimod mener jeg, at man kommer tættere på ægte venskab, hvis man stræber efter sandhed. Ægte venskab kan kun være baseret på at være i fuld kontakt med virkeligheden, dvs. hvad der er situationen, hvad man tænker og hvad der er rigtigt at gøre. Det er denne kontakt med virkeligheden, der skaber Forsynets organiske enhed. (Ibid.).

I artiklen om “Strukturen og Instituttets atmosfære” havde Ib Schleicher citeret Martinus for i *Livets Bog IV* at skrive, at “selv de bedste venner ikke kan blive enige”. Max Käck påviser, at citatet (som han formoder er fra stk. 1255-57) er taget ud af sin sammenhæng. Martinus beskriver nemlig her si-

tuationen, hvor man møder åndsvidenskaben for første gang og allerede har familie og venner, som ikke deler ens nyvundne interesse. Det er i *den* situation, det ville være ukærligt at forsøge at overbevise de andre, og her er det derfor også rigtigt, at det er “vigtigere, at vi er venner”, end at vi er enige om verdensbilledet.

Anderledes forholder det sig, når det drejer sig om samarbejdet inden for Instituttets rammer:

Når man har valgt at arbejde med formidling af åndsvidenskaben og gennem dette arbejde har fået nye venner, hvor man på forhånd ved, at de går ind i kosmologien, så er situationen imidlertid en helt anden. Da må det gælde, at “denne Sag (dvs. sandheden) står over venskab”. Arbejdet med kosmologi drejer sig nemlig om fakta eller selve virkeligheden. Denne virkelighed er kosmisk set én og den samme for os alle. Det er netop det, der adskiller kosmologi fra materialistisk videnskab: at den taler om absolutte sandheder og ikke kun relative. [...] Når det kommer til de grundlæggende principper for arbejdet, kan vi derfor ikke acceptere, at der råder nogen større uenighed. Hvis en sådan findes, kan den kun afgøres med klare, intellektuelle analyser. Naturligvis kan vi altid være uenige om betydningsløse detaljer, detailspørgsmål osv. Men disse kan aldrig volde de store problemer, hvis man har et fælles fundament i den kosmiske virkelighed. (Op.cit., s. 4-5).

Max Käck henviste derefter til Ib Schleichers eksempel i artiklen med den hækklippende mand (jf. kapitel 6.6.4) og påviste, at eksemplet i grunden var irrelevant i forhold til de meningsforskelle, der var årsag til den dårlige atmosfære. Det var det, fordi problemet og dets løsning var åbenlys for alle. Det var tydeligt, at manden endnu ikke helt havde forstået gaveprincippet og klippede hæk som en skjult forudbetaling for noget, han ønskede at opnå. Problemet var derfor tilsvarende let at løse, mente Max Käck. For eksempel ved på en venlig måde at sige til manden, at han kunne gå nogle gange til foredrag uden at betale, men at han i fremtiden skulle tænke på, at han ikke kunne forvente nogen modydelse for sit arbejde.⁹⁹

Hvor grundlæggende forkert Ib Schleichers syn på venskab var, opsummerede Max Käck på denne pointerende måde:

Uenigheden om Instituttets politik er dog af en helt anden karakter. Den kan man kun bygge bro over gennem analyse af fakta. Det er jo vo-

res opgave at vise sandheden om livet og at arbejde i kontakt med den. Men sandheden er ikke noget, man "mener". Virkeligheden er, hvad den er, uanset hvad vi tænker om den. Hvis man sætter harmonien eller roen før sandheden, da køber man venskab og betaler med sandhed. (Op.cit., s. 5).

Dermed havde Max Käck i virkeligheden identificeret fredens urokkelige fundament. Det er sandheden, der skal afgøre uenigheder og meningsforskelle, og sandheden finder vi ved at analysere de foreliggende problemer med udgangspunkt i de kosmiske principper:

[...] løsningen på vores problemer er ikke et spørgsmål om at "klippe mindre hæk" eller noget i den retning. Løsningen kan udelukkende være et spørgsmål om analyse. Analysens kvalitet afhænger naturligvis af den, som analyserer. Men så længe rådet ikke fremlægger en analyse, der vælter den analyse, som jeg kommer frem til ved hjælp af den forstand, som Gud har skabt i min bevidsthed, da må jeg jo holde fast ved den, ellers har Gud jo skabt denne forstand forgæves. (Op.cit., s. 6-7).

Det er nøjagtigt på den måde, åndsvidenskab, som al anden videnskab, fungerer. Man gennemfører en analyse, der er tro mod videnskabens grundlæggende begreber og principper. Denne analyse lægger man åbent frem, så enhver, der er fortrolig med videnskabens teori og metode, kan undersøge den og vurdere, om den er sand. Hvis nogen kan påvise fejl, er analysen ugyldig. Kan derimod ingen påvise fejl, må den anses for at være sand og dermed gyldig, og det er da rådets opgave og ansvar at respektere den og indrette Instituttets virksomhed i overensstemmelse med den.

På den måde er det i virkeligheden meget enkelt. For som Max Käck også formulerede det, er der "kun én måde at modarbejde "det onde" på – nemlig at gøre "det gode". På samme måde er der [...] kun én måde at modarbejde usandheden på – nemlig at sige sandheden".¹⁰⁰

Det, Max Käck beskrev på dette sted i brevet, var i virkeligheden en 'køreplan' for implementering af Strukturen. Man identificerer et problem, som for eksempel i dette tilfælde, hvor det drejer sig om, hvorvidt venskab eller sandhed er det bærende i Instituttets virksomhed. Man underkaster problemet en kosmisk analyse, og på basis af den når man frem til et resultat eller et facit. Nøjagtigt som Martinus gør det i sine bøger.

Det er så logisk og ligetil, at alle uden videre burde kunne blive enige om det principielt rigtige i fremgangsmåden. I praksis var problemet imidlertid, at rådet normalt ikke accepterede analyser af den karakter, hvis analysen påviste, at rådet tog fejl. Det blev nemlig opfattet som upassende kritik og som et tegn på 'uvenskab', og at man modarbejdede rådet.

Max Käck pointerede i den forbindelse, at evnen til at modtage kritik var en uomgængelig del af processen med at indføre den nye verdenskultur:

Af denne grund er kritik nødvendig. Hvis man ikke vil lytte til kritik, bliver det svært at finde frem til det rigtige. Ja, jeg vil sætte det på spidsen ved at sige, at vi skal lære at tage imod kritik – der findes kun denne ene vej til den nye verdenskultur. At forsøge at kvæle kritik er jo det samme som at afskære sig selv fra at få kundskab om andres meninger, og hvad skulle det føre til? (Op.cit., s. 6).

Der er i citatet en underforstået reference til et af de centrale postulater i artiklen om "Strukturen og Instituttets atmosfære", hvor Ib Schleicher hævdede, at der kun fandtes én vej til den nye verdenskultur, og det var ved "uden videre" at "affinde [sig] med afgørelser, som er i modstrid med vores egen opfattelse og mening".¹⁰¹ Dermed berørte Max Käck på dette sted i sit brev, hvad der nok var den største barriere for at indføre Strukturen. Nemlig rådets manglende vilje og evne til at håndtere kritik og gå i konstruktiv dialog om de reelle problemer.

7.2.2 *Strukturen og dens betydning*

Det næste overordnede emne i brevet handlede om Strukturen. Max Käck påviste her, at der kunne opstå to forskellige situationer, hvis man uden nærmere analyse accepterede og indordnede sig under rådets beslutninger, sådan som Ib Schleicher havde opfordret til i artiklen.

Den første situation ville opstå i de tilfælde, hvor rådet traf de rigtige beslutninger. I alle sådanne tilfælde ville det være sandt, at

[...] alle, der ikke er enige i rådets beslutning, er i disharmoni med den nye verdenskultur. Og da bliver kritikken i sig selv et bevis på, at man ikke har forstået analyserne. (Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989, s. 8).

Og i den situation ville det være let for rådet at afvise kritikken, for da

[...] ville rådet jo kunne præsentere analyser og forklaringer, der viste, at deres beslutninger er i kontakt med analyserne. Man ville kunne vise beslutningernes forankring i de kosmiske love, og de, der er i kontakt med den nye verdenskultur, ville kunne forstå disse forklaringer, idet de forstår de kosmiske analyser, og det ville blive tydeligt for enhver, at kritikerne ikke er "på vej til den nye verdenskultur". Desuden ville rådet ikke have noget som helst at frygte fra kritikerne, da det står på åndsvidenskabens solide fundament. Ingen kritik af kritikerne ville være nødvendig, og ingen forringelse af atmosfæren ville være en følge. (Op.cit., s. 8).

Den anden situation ville opstå i de tilfælde, hvor rådets beslutninger ikke var de rigtige. Hvis rådet også i disse tilfælde fastholdt det som et krav, at medarbejderne ukritisk skulle acceptere rådets *urigtige* beslutninger, ville man ikke længere kunne tale om en åndsvidenskabelig styreform. Rådet ville da udøve en form for *diktatur*.

Det var den sidste styreform, der – som Max Käck så det – var den direkte følge af rådets tankegang, hvor "medarbejderne må lære at finde sig i beslutninger, selv om man ikke er enig". Og det var den styreform, Max erfaringsmæssigt oplevede, at rådet praktiserede.

Det var et af dens karakteristiske kendetegn, at det ikke var velset at

[...] kritisere beslutningerne, for da saboterer man atmosfæren. Og saboterer man atmosfæren, udviser man ikke "næstekærlighed" og hører derfor ikke hjemme inden for Instituttets arbejdsområde. Men samtidig får vi medarbejdere kun meget sjældent (ja, næsten aldrig) nogen begrundelse for beslutningerne, og da kun nogle få argumenter, ingen grundig analyse. Det mest almindelige er, at vi får at vide, at "vi har besluttet at". Men da vi skal tie med vores eventuelle afvigende meninger, betyder det jo, at vi [...] skal lære os – at adlyde. Og et samarbejdssystem, hvor ledelsen træffer beslutninger, og de øvrige medarbejdere skal adlyde, kaldes jo i andre sammenhænge normalt "diktatur". (Op.cit., s. 8-9).

Max Käck anskueliggjorde derefter ved fire eksempler, hvordan styreformen fungerede i praksis. I alle fire situationer, hvor der skulle træffes et

valg, var rådet i starten nølende og bidrog ikke aktivt til at løse konflikten. Da rådet omsider traf den endelige beslutning, var der ingen egentlig forklaring eller redegørelse for, hvordan beslutningen passede med analyserne.

Det første eksempel var diskussionen om, hvorvidt man skulle købe Klintegården eller bygge Pavillon A (jf. kapitel 5.2). Aage Hvolby havde ved Martinus' fødselsdag i august 1982 lovet, at spørgsmålet skulle gennemanalyseres og ingen anstrengelse spares for at træffe den rigtige beslutning. Rådet blev imidlertid aldrig enig, og trods den lovede grundighed i beslutningsgrundlaget, blev beslutningen efterfulgt af total stilhed fra rådets side.¹⁰² Mere end seks år senere, da Max Käck skrev brevet, vidste han stadig ikke, hvorfor rådet valgte at bygge Pavillon A frem for at købe Klintegården:

Jeg ved faktisk den dag i dag ikke, hvilke analyser der lå til grund for beslutningen om at bygge pavillonen. Grunden til tavsheden var, så vidt jeg kan forstå, at der var to forskellige holdninger i rådet, og at man ville undgå en offentlig drøftelse af emnet. (Op.cit., s. 9).

Det andet eksempel var et udstillingsprojekt i Göteborg. Arrangørerne fik forbud mod i en tryksag, som Max Käck havde forfattet, at bringe Martinus-symboler sammen med symbolforklaringer. Rådet forklarede imidlertid aldrig, hvad der var den egentlige grund til, at udstillingen blev stoppet. Arrangørerne fik dermed heller aldrig mulighed for at tage stilling til rådets synspunkt. Resultatet blev, at der ikke fandt nogen egentlig udvikling eller læring sted i forhold til informationsarbejdet, og hele situationen forblev dermed uforløst. For

da vi ikke fik lejlighed til at diskutere dette, fik vi heller ikke mulighed for at lære noget af hinanden om dette vigtige spørgsmål. (Op.cit., s. 9-10).

Det tredje eksempel var erfaringerne fra redaktionsgruppen for *Kosmos*. Her ønskede Max Käck som nævnt at modernisere tidsskriftet og havde forstået, at rådet stod bag og ønskede en forandring. Da der opstod modstand mod forandringerne i redaktionsgruppen, greb rådet ikke ind, og Max forstod første sent, at han ikke havde rådets opbakning:

Hvis jeg havde forstået, at man ikke ønskede de ændringer af bladet, som jeg var fortaler for, og heller ikke den fornyelse af indholdet, som jeg arbejdede for, eller udvidelsen af bladets målgruppe, da havde jeg skrinlagt disse planer og alt dette arbejde på et meget tidligere tidspunkt, og konflikten i kosmos-gruppen kunne have været undgået. (Op.cit., s. 10).

Det fjerde og sidste eksempel var situationen omkring Vinterskolen. Max Käck refererede her, hvordan rådet i starten kom med positive udmeldinger. Det skete i forbindelse med Martinus' fødselsdag og i *Kosmos*, og man havde ovenikøbet omtalt skolen som en succes. Max refererede i den forbindelse også, at Martinus på et rådsmøde i 1980, havde udtalt, at han mente, at der ville være en helårsskole i løbet af 6-7 år.

Det var derfor uforståeligt, at rådet efter et par sæsoner besluttede at lukke skolen. For der var tilsyneladende ingen ydre, synlige årsager, der kunne retfærdiggøre beslutningen:

Da der eksisterer økonomiske [...] og praktiske muligheder og elevunderlaget fandtes, og da det er Instituttets opgave at bedrive undervisning, må der antagelig være andre grunde til, at Instituttet beslutter at lukke skolen. Men der er endnu ikke blevet præsenteret en eneste analyse af spørgsmålet, der holder for en nærmere undersøgelse i lyset af kosmisk videnskab. Og de økonomiske udredninger, som for eksempel ligger til grund for prisfastsættelsen, og som derfor har stor indflydelse på elevernes muligheder for at deltage, disse analyser har ikke været fremlagt åbent. Man vil tydeligvis også her undgå en åben drøftelse. Hvorfor? (Op.cit., s. 10-11).

Max Käck påviste med de fire eksempler, hvordan rådets skjulte og uigenemskuelige beslutningsgrundlag for det første gjorde det umuligt at gennemskue, hvad der reelt motiverede rådet til at træffe beslutningerne. Og for det andet, hvordan rådet ved den lukkede og ekskluderende beslutningsproces skabte et decideret dårligt samarbejdsklima. Han opsummerede den lære, han uddrog af eksemplerne, på denne måde:

Ovenstående eksempler viser efter min mening konsekvenserne af at undgå åbenhed og fri diskussion (herunder "kritik"). Formålet med

Strukturen er ikke kun at skabe en “god atmosfære”, men at lægge grunden til en god og kreativ atmosfære. At atmosfæren er god, er bestemt nødvendigt, men ikke tilstrækkeligt. Vi skal være venner og være i kontakt med sandheden, dvs. arbejde efter kosmiske principper. Og hvis man virkelig søger sandheden, er det uden betydning, hvem der udtrykker den. Sandheden er i sagens natur upersonlig, idet de kosmiske principper eksisterer uafhængigt af menneskers meninger eller moral. Derfor har det ingen betydning, hvem der siger sandheden, når bare den bliver udtrykt. (Op.cit., s. 11).

Det næste punkt, Max Käck tog op, var Instituttets planlagte bog om Strukturen, som på det tidspunkt var under udarbejdelse.¹⁰³ Ib Schleicher havde i talen og artiklen udtrykt store forventninger til, at den ville kunne løse samarbejdsvanskelighederne, og Max Käck citerede følgende fra artiklen:

Og forhåbentlig bliver den nu færdig [dvs. strukturbogen] og [strukturen] kan blive gennemført og stabiliseret, så der for alvor kan påbegyndes et stærkt udadvendt informations- og oplysningsarbejde. (Ibid. Jf. Ib Schleicher, “Strukturen og Instituttets atmosfære” i *Kosmos* nr. 2 1989 s. 32).

Til dette forholdt Max Käck sig imidlertid skeptisk. Primært af tre grunde.

For det første havde de fleste, som arbejdede inden for Institutet, allerede læst Martinus’ hovedværk ikke kun én, men ofte flere gange. Max Käckes ræsonnement var da, at man næppe ville forstå “det kosmiske samarbejdes principper” ved yderligere at læse en bog, medmindre man forstod grundprincipperne i forvejen og allerede forsøgte at arbejde efter dem.

For det andet stod det allerede på det tidspunkt mere eller mindre klart, at udvalget af Martinus-tekster ville være tendentiøst, og at rådet ville bruge strukturbogen til “yderligere at styrke dets autoritære tendens”. Denne antagelse var blevet bekræftet af, at Ib Schleicher i sin tale havde misbrugt et citat fra *Livets Bog* ved at citere det ude af kontekst, og dermed havde fået det til at fremstå, *som om* venskab gik forud for sandhed.

For det tredje synes det at fremgå af Ib Schleichers præsentation, at det udelukkende var medarbejderne og ikke rådet, der skulle ændre mening, og at rådet snarere anså Strukturen for at være et middel til at *disciplinere medarbejderne* end et middel til at *udvikle Instituttet på Strukturens betingelser*.¹⁰⁴

I slutningen af afsnittet om Strukturen perspektiverede Max Käck konsekvenserne af rådets holdning, idet han forudså, at Institutet i fremtiden ville få svært ved til at tiltrække selvstændigt tænkende medarbejdere:

Hvis Institutet bedriver sit arbejde på en autoritær måde, vil individualistiske og selvstændigt tænkende mennesker naturligvis ikke trives her. I stedet vil man tiltrække dem, der holder af, at andre tænker for dem og fortæller, hvad de skal gøre. Individualisterne, dem der har en højt udviklet tænkeevne og kreativitet, dem der elsker at forske og undersøge ethvert problem, dem der holder tankens frihed for hellig, vil ikke frivilligt opsøge et miljø, hvor man må "finde sig i beslutninger", eller hvor virksomheden drives efter skjulte eller ligefrem hemmelige retningslinjer. I stedet vil de personer trives, som har bevaret flokinstinkt og en naturlig evne til at adlyde blindt. (Op.cit., s. 13).

Deri ligger naturligvis også, hvad Max Käck i øvrigt også nævnte, at rådet ved at give efter for den autoritære tendens, slog ind på en vej, hvor man satte Sagens udvikling i stå.

7.2.3 *Instituttets økonomi*

Der er også i brevet et centralt afsnit om økonomien. Afsnittet indledes med en præsentation af rådets økonomiske politik, sådan som rådet havde formuleret den i artiklen "Om vinterskolen" i maj-nummeret af *Kosmos* 1988, og som Max Käck opsummerede i fire centrale punkter:

1. Instituttets økonomi skal "hvile i sig selv".
2. Formuen skal bevares og renteindtægterne skal anvendes til virksomhedens drift.
3. Indtægterne må øges før udgifterne.
4. Formuen skal ikke anvendes til at undervise og informere om Martinus Kosmologi.¹⁰⁵

Rådet havde (misvisende, skulle det vise sig) anvendt et Martinus-citat som begrundelse for sin opfattelse. Citatet var taget fra et lille hæfte, som Martinus havde udgivet i 1969 med titlen *En information. Til vor missions og sags venner og interesserede*. I rådets version lød citatet:

Instituttet skal føres frem til en økonomisk standard, i hvilken det kan hvile i sig selv. Hermed mener jeg, at den skal bringes frem til, ved udgivelsen af dens bøger, dens blad, dens undervisning, kursus og foredrag, at have en sådan økonomi, at den helt vil kunne lønne sine egne medarbejdere og dække alle andre løbende udgifter ved dens opretholdelse. (Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989, s. 14. Jf. Rådet, “Om vinterskolen” i *Kosmos* nr. 5 1988 s. 15 og Martinus, *En Information*,¹⁰⁶ s. I).

Max Käck påviste i brevet, at citatet var taget ud af sin sammenhæng, og at den oprindelige mening dermed var fordrejet. Læser man nemlig Martinus’ tekst i sin helhed fremgår det, at Martinus tydeligvis på dette sted *ikke* taler om “Instituttet”, sådan som rådet fejlagtigt citerede, men om “*sagen*”:

Efterhånden som årene er gået, og adskillige nye interesserede venner af vor mission og sag er kommet til, har jeg en følelse af, at mange af disse nye abonnenter og medinteresserede mennesker ikke er tilstrækkeligt informerede med hensyn til sagens virkelige struktur og hensigt. De kender sikkert ikke til dens økonomi, dens vanskeligheder, og hvad der ellers kan være af problemer i befordringen af denne vor sag i menneskehedens tjeneste. Og jeg føler, at det ville være forkert ikke at informere alle sagens interesserede venner i dens fysiske praksis, og hvad det her fordres, for at den kan – ikke blot holdes gående – men også kan føres frem til en økonomisk standard, i hvilken den kan hvile i sig selv. Hermed mener jeg, at den skal bringes frem til, ved udgivelsen af dens bøger, dens blad, dens undervisning, kursus og foredrag, at have en sådan økonomi, at den helt vil kunne lønne sine egne medarbejdere og dække alle andre løbende udgifter ved dens opretholdelse. (Op.cit., s. 14-15. Jf. Martinus, *En Information*, s. I).

Det afgørende spørgsmål var derfor, hvad man mere præcist skulle forstå ved ‘sagen’, og dernæst med hvilken *logik* og med hvilke *midler* Martinus mente, at Sagen “kan føres frem til en økonomisk standard, i hvilken den kan hvile i sig selv”.

Martinus gav i det lille hæfte den historiske baggrund for sit arbejde og understregede, at han ikke kunne have skrevet sit værk uden støtte fra interesserede og kærlige mennesker. *Det var ifølge Martinus dette samarbejde mellem hans mission og de interesserede, der udgjorde ‘sagen’*:

Lige fra denne min missions første spæde begyndelse og til dato er den blevet hjulpet både økonomisk og på anden måde af kærlige og forstående og for analyserne modne mennesker. [...] Og det er dette samarbejde mellem min mission og dens frie interesserede og trofaste tilhængere, der er blevet til – ikke en sekt men en “sag”, der i stor udstrækning bliver båret af denne dens frie tilslutning af interesserede og kærlige mennesker, der er opfyldt af ønsket om, på ren uselvisk måde at være med i denne verdensgenløsningens tjeneste. (Op.cit. s. 15. Jf. Martinus, *En Information*, s. IV).

‘Sagen’ er med andre ord *ikke* identisk med “Instituttet”, men med *Martinus’ værk og samtlige interesserede*. Det pointeres yderligere, hvor Martinus hen mod slutningen af det lille hæfte direkte skriver:

Jeg føler mig ikke tilskyndet til med denne information direkte at bede “sagen” om penge til “sagen”. Sagen består jo kun af dens interesserede og forstående tilhængere, dens studerende eller læsere. (Op.cit., s. 15-16. Jf. Martinus, *En Information*, s. VI).

Det er en af hovedpointerne i Martinus’ redegørelse, at Instituttets økonomi hele vejen igennem har været understøttet af Sagens interesserede, og at Sagen på den måde har udviklet sig ved hjælp af gaver, lån og kautionering samt frivilligt arbejde. Det er på den måde, den har formået at oprette en ferieby og har skaffet sig sit eget hus på Mariendalsvej med foredragssal, lejligheder, trykkeri, lager, kontor osv.:

Sagen har således efterhånden skabt sig et smukt center, en fysisk hjerteregion, hvorfra vore åndelige impulser udgår, og hvortil de åndeligt hungrende menneskers tanker vil søge hen og finde mættelse. Alle sagens forskellige grene eller afdelinger er her samlet under dette vort center, der er udtrykt ved navnet “Martinus åndsvidenskabelige Institut”. (Op.cit., s. 16. Jf. Martinus, *En Information*, s. V).

Max Käck udleder med udgangspunkt i dette citat, hvad det nærmere betyder, at “Martinus åndsvidenskabelige Institut” fungerer som “hjerteregion” og dermed et “organ” inden for den *overordnede organisme*, som er “sagen”:

Martinus Institut er således Sagens “fysiske hjerteregion”. Det er derfra, de åndelige impulser udgår, og det er dertil alle ressourcer i Sagen, dvs. penge, arbejdskraft mm., skal samles for at blive anvendt til “åndeligt hungrende mennesker” og den fortsatte udbredelse af kosmologien. Instituttet er altså ikke det samme som Sagen, ligesom hjertet ikke er det samme som kroppen. Men ligesom hjertet er nødvendigt i kroppen for at sammenføre blodet og cellerne med ilt, på samme måde er Instituttet nødvendigt for at sammenføre ressourcerne og menneskene med den Hellige Ånd. Sagens penge og arbejdskraft skal indgå i et kredsløbssystem mellem menneskene i verden og den Hellige Ånd i form af Martinus’ litteratur, som Instituttet har til opgave at bevare. Og dette “hjerter” (Instituttet) skal efterhånden begynde at banke af sig selv, det skal “hvile i sig selv”. (Ibid.).

Det er hele dette *samlede* kredsløb, hvor Sagen er en “organisme” og Instituttet et “organ” i denne organisme, man skal holde sig for øje for at få den korrekte *helhedsforståelse* af Instituttets økonomi.

Når Martinus derfor skrev, at “sagen” skal “hvile i sig selv” ved at

bringes frem til, ved udgivelsen af dens bøger, dens blad, dens undervisning, kursus og foredrag, at have en sådan økonomi, at den helt vil kunne lønne sine egne medarbejdere og dække alle andre løbende udgifter ved dens opretholdelse. (Ibid. Jf. Martinus, *En Information*, s. 1).

betød dette ifølge Max Käck,

at der skal være et naturligt og harmonisk kredsløb mellem Instituttet og den øvrige del af Sagen. Der skal være balance mellem udveksling af penge og arbejde på den ene side og undervisning og information på den anden. Og at Sagen “hviler i sig selv” betyder altså, at dette kredsløb går af sig selv, uden kunstige indsatser. (Op.cit., s. 17).

Ønskede man derfor at understøtte Sagen og arbejde aktivt for, at den kom til at hvile i sig selv, måtte man for det første forstå, at Sagen endnu ikke havde nået et stadium, hvor det var muligt:

kunstigt åndedræt er stadig nødvendigt i et vist omfang. Martinus skriver, at hans kosmiske viden ikke ville have været manifesteret, hvis den

ikke havde fundet støtte inden for Sagen. Sagen må have denne støtte, fordi hans mission endnu ikke er nogen “bestseller”. Og han kommer gang på gang tilbage til menneskene, der genvandt livsmodet gennem de kosmiske analyser, og hvor vigtig deres støtte er for Sagens vækst. (Ibid.).

Dernæst måtte man for det andet gøre sig det klart, at Sagen kun kunne bringes til at “hvile i sig selv” gennem *vækst*. Martinus skrev i den forbindelse, at Sagen havde mulighed for at betjene langt flere mennesker end den gjorde:

[...] Og det er kun godt, for sagen er jo skabt for at vokse. Og her er vi kommet til sagens kerneproblem, nemlig dette, at få den til at vokse. Men hvem skal gøre dette? – Ja her kan der jo kun være tale om sagens tilhængere, hvilket vil sige de mennesker, der har fundet glæde inspiration og livsmod gennem dens analyser eller åndsvidenskab. Og det er jo netop sådanne mennesker, der har ført sagen frem til dens nuværende kapacitet og position. (Ibid. Jf. Martinus, *En Information*, s. V).

Det er *de interesserede*, der sætter pris på åndsvidenskaben, fordi den giver dem “glæde inspiration og livsmod”, der får Sagen til at vokse. Det vil derfor med Max Käck sige,

at Instituttets virkelige kapital – det er menneskers interesse! Det er ikke bankkontoen og de dermed forbundne renteindtægter, der skal få Sagen til at “hvile i sig selv” og vokse. [...] Det er menneskers interesse og følelser for Sagen og den deraf følgende vilje til at hjælpe og at ofre noget for at hjælpe andre til at få den oplysning, man selv har fået. Det er med andre ord selve den Hellige Ånd i disse menneskers bevidsthed, som Martinus sætter sin lid til. (Ibid.).

Derfor gælder det ifølge Max Käck heller ikke om at spare op og sætte pengene i banken eller låne dem til staten i form af statsobligationer, men om at investere i Sagens virkelige kapital og ressourcer, som er aktiviteter, der styrker og udbygger interessen og dermed får Sagen til at vokse.

Det er i det perspektiv, at rådets beslutning om at lukke Vinterskolen, forekommer at være en fejldisposition. For Vinterskolen er også en

“bank”, men en “bank” for åndelig kapital. Den er jo nødvendig for, at menneskers glødende interesse for at sætte sig ind i og studere analyserne og den Hellige Ånd kan samles og forrentes, dvs. udvikles. Vinterskolen er indtil videre det eneste sted, hvor noget sådant kan ske, og den har (endog ifølge jeres egne udtalelser) fungeret tilfredsstillende, idet mennesker har fået tilfredsstillt deres hunger efter studiet af kosmiske analyser. Deres interesse er blevet stimuleret, og man kan antage, at flere derigennem også har bidraget til at sprede interessen videre. Med andre ord: Renten i denne åndelige bank har været god, kapitalen, interessen er steget i mængde og styrke. At rådet nu nedlægger denne skole indebærer således, at den bortkaster eller formøbler det, der ifølge Martinus’ udtalelse er Sagens egentlige kapital. (Op.cit., s. 19-20).

Da Martinus skrev “En information” i 1969, havde Instituttet gæld, som skulle forrentes og afdrages, og det havde hvert år underskud.¹⁰⁷ Situationen var en helt anden i slutningen af 1980’erne, hvor Instituttet havde en god økonomi:

I stedet har Instituttet nu selv kapital, som desuden er placeret som lån til staten. Der råder med andre ord heller ikke nu et harmonisk kredsløb mellem Sagens centrum og de interesserede, men denne gang er det ikke af tvingende nødvendighed, ubalancen findes, denne gang er det fordi rådet ikke har forstået “Instituttets økonomiske princip”, eller de kosmiske analyser, som Martinus baserer sine udtalelser om virksomheden på. Og kernen i dette misforhold, mener jeg, det er, at man ikke forstår, at “Sagen” ikke er det samme som “Instituttet”. Hvis man gør det til et hovedmål, at Instituttet skal “hvile i sig selv”, da er det jo naturligt at stoppe strømmen i det økonomiske kredsløb ved at placere pengene på bankkonti eller i statsobligationer i Instituttets eje. Men det er jo ikke Instituttet, der skal “hvile i sig selv”, det er Sagen! Og gaverne til Instituttet er jo Sagens hjælp til Sagen, givet for at Sagen skal vokse og blive uafhængig!

Men når rådet ikke anvender pengene til aktiviteter, så betyder det jo, at Instituttet stjæler fra Sagen, fordi det ikke lader ressourcerne cirkulere videre inden for Sagens rammer i form af oplysning og undervisning. Det er jo ifølge Martinus’ egne indiskutable udtalelser de interesserede, der skal få Sagen til at udvikle sig, det er jo menneskers kærlighed til åndsvidenskaben, deres behov for viden, som er Sagens virkelige kapital eller ressource. (Op.cit., s. 19).

Som det fremgår var Max Käck tydelig og direkte i sin kritik af, at rådet satte penge til side som uvirksom, opsparet kapital. Han anså det for at være en form for “forstoppelse” i det økonomiske kredsløb og dermed som “sabotage” af Sagens livsbetingende kredsløb.¹⁰⁸

Max Käck afsluttede afsnittet om Instituttets økonomiske politik med to principielle kommentarer. Den første vedrørte rådets argumentation i artiklen “Om Vinterskolen”:

Men det alvorligste i hele denne Sag er efter min mening, at man anvender Martinus’ egne ord til at retfærdiggøre en handlemåde, der tilhører mosesmoralens stadium. Og ikke nok med at man anvender hans ord til at forsvare en handlemåde baseret på dyriske principper. Man ændrer desuden på ordlyden i hans udsagn! Og det på en måde, der kan bruges til forsvar for egen handlemåde, dvs. i ens egen interesse. Dette er et meget, meget alvorligt misbrug af verdensgenløserens arbejde og autoritet. [...] I citerer i jeres artikel en tekst, som de færreste af Kosmos’ læsere har adgang til, og ændrer i teksten, så indholdet bedre passer til det, I vil få læserne til at tro er rigtigt. Dette er at stikke blå i øjnene på mennesker, der har stor tillid til jer som dem, Martinus selv udvalgte. Det er at suggerere eller lyve sig frem. (Op.cit., s. 21).

Max Käck berørte her et af rådets helt store svagheder. Nemlig at det i forskellige sammenhænge misbrugte Martinus-citater til at fremme sine egne synspunkter. Andre eksempler kunne have været trukket frem, som for eksempel Ib Schleichers misvisende brug af begrebet venskab, men her var det altså i forbindelse med rådets præsentation af den økonomiske politik.

Den anden kommentar vedrørte behovet for at skabe rum for dialog og analyse, uden at det af rådet blev opfattet som personlig kritik eller udtryk for ‘fjendskab’:

Efter alle disse skarpe formuleringer må jeg skynde mig at understrege, at disse absolut ikke er dikteret af nogen form for personlig antipati mod nogen af rådsmedlemmerne. Det er udelukkende min hensigt at analysere fakta baseret på den viden, jeg har om de kosmiske principper, og ved hjælp af den fornuft, Gud har givet mig. Det er meget vigtigt, at vi tænker på at holde Sag og person adskilt, og husker på, at det kun er tanker og handlinger, ikke mennesker, der skal granskes. Men dette er på den anden side også nødvendigt. Det specielle ved vores Sag

er jo, at den skal bringe os i kontakt med virkeligheden, dvs. fakta. Hvor Sagen ikke er i kontakt med virkeligheden, opfylder den ikke sin mission. Og det er derfor magtpåliggende at vi ikke viger tilbage for ubehagelige sandheder, blot fordi de er smertefulde at udtale eller lytte til. (Op.cit., s. 22).

Kommentaren var velvalgt. Dels fordi Max Käck – særligt i analysen af rådets økonomiske politik – havde været meget direkte i sine formuleringer, men også, og især, fordi det var et stort problem, at rådet ikke evnede at tage imod kritik. Andre som for eksempel Christer Malmström havde også erfaret, at det nærmest var umuligt at komme i konstruktiv dialog med rådet, fordi enhver kritik af rådets handlemåde blev opfattet personligt som et udtryk for antipati eller uvenskab. Skulle Sagen udvikles, var der ingen vej uden om at analysere tingene, og da måtte der være højt til loftet, så man åbent og frit kunne tale om problemerne og benævne dem ved deres rette navn. Nøjagtigt som Martinus gjorde det i sine analyser.

7.2.4 *Det individuelle ansvar*

Det tredje store hovedafsnit indledte Max Käck med at konstatere, at det efter hans opfattelse ind imellem virkede, som om rådsmedlemmerne ræsonnerede efter et forud fastlagt skema:

1. Martinus havde kosmisk bevidsthed, og hans beslutninger var derfor altid rigtige.
2. Jeg er den, som jeg nødvendigvis må være ud fra mit udviklingstrin. Min tænke- og handlemåde er den eneste mulige på dette trin.
3. Martinus har valgt mig til rådsmedlem.
4. Mine synspunkter og beslutninger er derfor altid rigtige og i kontakt med Guds vilje for Sagens udvikling.¹⁰⁹

Der er i dette ræsonnement en grundlæggende ansvarsforflygtigelse. For naturligvis står alle medarbejdere ved Martinus Institut til ansvar for deres handlinger, uanset om man arbejder i haven eller sidder i rådet. Ingen er fritaget fra ansvar.

Problemet er, at rådet i forskellige sammenhænge, når der bliver truffet problematiske beslutninger, fralægger sig ansvaret ved at skubbe det over

på andre. Som eksempel nævner Max Käck Harald Berglunds og Mischa Lims arbejdsophør. Rådet ændrede Haralds og Mischas arbejdsvilkår på en måde, så de blev urealistiske og uacceptable, hvorefter rådet fralagde sig ansvaret ved at hævde, at arbejdsophøret var deres eget valg. Et valg, som rådet efterfølgende påstod, beroede på deres “fejlagtige holdning” eller “svigtende samarbejdsvilje”.

Et andet eksempel er lukningen af Vinterskolen, hvor Max Käck nævner, at økonomien i sig selv ikke kunne begrunde beslutningen som “tvungende nødvendig”. Det måtte derfor være et spørgsmål om prioritering, men det ville rådet ikke indrømme.

Vinterskolens lukning var derfor, som Max Käck så det, også et eksempel på ansvarsforflygtigelse. Frem for at undersøge tingene til bunds og tage kvalificeret stilling på basis af faktisk indsigt i pædagogikken og de langsigtede perspektiver for skolens virksomhed, lukkede man den ved at henvise til eksterne faktorer uden for rådets kontrol – i dette tilfælde økonomien.

7.2.5 Informationsarbejdet

Det sidste afsnit i Max Käcks handlede om informationsarbejdet. Det var en kommentar til afsnittet om “Kosmologiens udbredelse” i Ib Schleichers artikel. Ib Schleicher gjorde her rede for de retningslinjer, der efter hans mening burde ligge til grund for udarbejdelsen af det udadvendte informationsmateriale. Han havde her bl.a. skrevet:

Det er min vurdering, at de humane materialister har behov for et særligt informationsarbejde. Her skal informationen i princippet være uden bibelcitater. Og den må kun indeholde store åndelige perspektiver, hvor de begrundes med jordnær logik.

Et sådant informationsarbejde vil der være behov for i de årtier, der går, til sagen er almindelig kendt som noget, der er værd at tage alvorligt.

For mange af de mennesker, der i dag er interesserede, er en sådan form for information ikke alene unødvendig. Den vil nok også i høj grad føles overflødig og måske endda generende. De har nemlig allerede selv sådanne gnister af intuition, at det giver dem en høj grad af direkte kontakt med kosmologien. (Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989, s. 28. Jf. Ib Schleicher, “Strukturen og Instituttets atmosfære”, s. 30).

Med udgangspunkt i dette citat argumenterede Max Käck for, at denne informationsstrategi var forfejlet. Analysen, der ligger til grund for argumentationen, er forholdsvis detaljeret og skal ikke gennemgås i detaljer her. Det bærende argument, som binder delanalyserne sammen, er imidlertid, at det af principielle grunde ikke er muligt at nå til helheden og dermed *det kosmiske* via intelligensen alene. For at tilhøre målgruppen, som rigtigt nok er “de humane materialister”, må man derfor ikke alene være i besiddelse af intelligens og human følelse, men også “en voksende intuitionsevne” og med den “et presserende behov for livsyttringsforskning og kosmisk viden”. Sondringen mellem dem, der allerede har “gnister af intuition” og dem, der ikke har, er derfor ikke relevant i sammenhængen. For uden at besidde en vis grad af intuition, vil man slet ikke være tiltrukket af “kosmologien”, og man vil derfor heller ikke tilhøre målgruppen.¹¹⁰

Intelligensmæssige analyser og “jordnær logik” kender den “humane materialist” til overflod. Det han mangler, er “de store åndelige perspektiver”, og de begrundes ikke med “jordnær logik” (“sansning fra neden”), men med *det kosmiske* i form af “evigheden”, “gudsbegrebet”, “de kosmiske skabepprincipper” osv. (“sansning fra oven”).

Da den humane materialist er “sandhedselskende og ydmyg”, er hans tolerance højt udviklet. Han accepterer derfor også “ord, som minder om dogmatisk religion, når blot de står for noget, han oplever som virkeligt”.¹¹¹

Konklusionen var derfor

at der ikke skal være forskellige informationsmetoder alt efter hvem man henvender sig til. Det eneste, der er nødvendigt, er, at kernen i Martinus’ analyser bliver så tydelig som muligt. Det betyder også, at det er forkert at skelne mellem humane “materialister” og “de mennesker, der er interesserede i dag”. (Ibid.).

Max Käck demonstrerede her endnu engang den analytiske tilgangs overlegenhed. Ib Schleichers ‘mening’ blev fremsat uden nærmere begrundelse, hvilket heller ikke var muligt, fordi den bundede i rent personlige præferencer. I forhold hertil var Max Käckes syn på informationsarbejdet anderledes velfunderet, fordi det var begrundet ud fra de kosmiske analyser.

7.2.6 Konkluderende betragtninger

Brevet er en lang, grundig redegørelse. Samvittighedsfuldt udarbejdet med klarhed og stringens i analyse og argumentation. En gratis 'konsulentrapport' kunne man mene, der både påviste problemerne og angav måder at løse dem på.

Max Käck afsluttede brevet med at udtrykke en stærk forhåbning om, at man ville:

forstå, at de skarpe formuleringer og brevets opregning af de forskellige misforhold, ikke er udtryk for antipati eller intolerance over for hverken dig [Ib Schleicher] eller nogen af dine rådskolleger. Hvis du er opsat på at finde sandheden om Instituttets problemer, mener jeg, at du kun kan være taknemmelig for, at nogen forsøger at analysere og hjælpe med at løse disse problemer. Og hvis disse analyser er mislykkede eller forkerte, er der jo intet at bekymre sig om. Hvis man kan skelne mellem Sag og person, har det jo ingen som helst betydning, hvem der siger sandheden, når blot den kommer frem. Og frem skal den, eftersom hele formålet med kosmologien er at skabe bevidsthed. (Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989, s. 34).

I brevet blev en række af de helt centrale problemstillinger nævnt og analyseret. Problemstillinger som rådet ville være nødt til at tage stilling til, hvis det talte sandt og mente, hvad det sagde, nemlig "at alle i det nuværende råd så vidt muligt bliver siddende i den årrække, der skal til for at få Strukturen gennemført."¹¹²

I den sammenhæng var brevet et gennearbejdet og inspirerende bidrag til det videre arbejde med Strukturen. Skulle det få umiddelbar praktisk betydning, krævede det dog, at rådet var modtageligt for analyse og argumenter, og at det var parat til at revurdere sin egen, som brevet påviste, mangelfulde strukturforståelse.

Det er samtidig også klart, når man læser Max Käck's brev, at det i sin henvendelsesform ikke viser nogen dyb forståelse for rådets vanskelige situation. Rådet var trods alt indsat af Gud, og Strukturrens bestemmelser stillede det over for en opgave, som det tydeligvis ikke havde kompetencerne til at løfte.

Det rokker imidlertid ikke ved, at Max Käck med sin ubestridelige, analytiske begavelse præsenterede Sagen for *essentielle analyser* vedrørende

Strukturen, betydningen af venskab, informationsarbejdet og Sagens økonomiske kredsløb. Den dag tiden er moden, og Institutet sætter indførelsen af Strukturen på dagsordenen, er der derfor næppe heller tvivl om, at brevet vil blive rehabiliteret. Til den tid vil det utvivlsomt kunne fungere, som det var tænkt. Nemlig som en inspiration til at tænke, planlægge og handle åndsvidenskabeligt ud fra analyserne.

7.3 Christer Malmströms åbne brev til rådet

Som det allerede er fremgået, havde Christer Malmström den 7. januar 1987 skrevet et brev til rådet, hvori han påpegede en række forhold, der efter hans opfattelse var i strid med Strukturen (jf. kapitel 6.5). Året efter, den 19. februar 1988, skrev han endnu et brev, og igen et den 3. juni 1989 – mindre end en måned efter Max Käck havde skrevet sit. Det sidste brev var et *åbent* brev, og da de principielle pointer fra brevet i 1988 blev gentaget her, er det brevet fra 1989, der her vil blive præsenteret. Brevet er på tre sider og opsummerer i overskuelig form den kritik af rådets praksis, der med stigende intensitet havde været fremført siden 1981.

Den måde, brevet blev indledt på, viser endnu engang, at forholdet til rådet var anstrengt, og at det efter syv år endnu ikke var lykkedes at komme i konstruktiv dialog:

Desværre føler jeg mig tvunget til endnu engang at skrive til jer. For det forholder sig desværre sådan, at jeg endnu ikke forstår, hvorfor I, som jeg forstår det, åbenbart er ligeglade med, at I bryder LOVE [af 25. maj 1982] § 3 og grundprincipperne i Kosmologien, som jeg har lært den blandt andet i Klint. (Christer Malmström, Brev til rådet den 3. juni 1989 s. 1. Dette og de følgende citater fra Christer Malmströms brev er gengivet i min oversættelse).

Det er tydeligt, at kritikerne havde svært ved at forstå, hvorfor rådet så stærkt modsatte sig at gå nærmere ind på Strukturens betingelser og drøfte, hvordan Sagen kunne ledes efter de kosmiske principper. Frem for at forholde sig til, hvad kritikerne rent faktisk fremlagde, var rådet, sådan blev det oplevet, mere optaget af at mistænkeliggøre og miskreditere de personer, der fremførte kritikken:

Desværre virker I mere interesserede i at misfortolke min, Rolfs, Tages, Haralds, Ingemars, Max' og Mischas m.fl. indstilling til jer, end at udrede nogle af de misforhold, som bliver påpeget.¹¹³ (Ibid.).

Christer Malmström forsøgte derfor endnu engang at gøre rådsmedlemmerne det begribeligt, at han intet personligt havde imod nogen af dem:

Så jeg vil endnu engang påpege, at jeg absolut ikke har noget som helst personligt imod nogen af jer. Tværtimod værdsætter jeg enhver af jer, som jeg har truffet. (Ibid.).

Hvad kritikken drejede sig om, var rådsmedlemmernes *handlemåde* i deres egenskab af rådsmedlemmer:

Hvad jeg derimod ikke altid værdsætter, er jeres handlemåde som rådsmedlemmer, da denne hverken følger LOVE [af 25. maj 1982] eller strukturen. (Ibid.).

Christer Malmström havde siden 1982 fulgt udviklingen fra sidelinjen, og som han så det, var rådets selvrådige handlemåde snarere taget til end aftaget med årene. Det seneste eksempel, som uden tvivl var den direkte anledning til, at brevet blev skrevet, var lukningen af Vinterskolen:

Nu hørte jeg fra Harald sidste år, at HELÅRSSKOLEN skal lukkes i en periode næste vinter. (Ibid.).

Dette synes at harmonere dårligt med formålsparagraffen i 1982-lovene, hvor rådet netop i sin kommentar havde anført, at

Instituttets *undervisning* vil hovedsagelig komme til at foregå i Klint, hvor der efterhånden vil blive opbygget en *belårsskole*. – Det skal ske i betryggende form, ved at der så samvittighedsfuldt som muligt *kun* undervises i og ud fra *Martinus kosmologi*. (Love 1982, § 3, rådets kommentar).

Det var denne kommentar, forfattet af rådet selv, som Christer Malmström henviste til, idet han skrev:

I LOVE § 3 står der, som Martinus' retningslinjer for jeres virksomhed, at der skal opbygges en helårsskole. Nu findes der en af Rolf opbygget helårsskole. Jeg kan ikke se andet, end at en begrænsning af undervisningen til en Delårsskole direkte strider mod § 3 og dermed Martinus' ønske. (Christer Malmström, Brev til rådet den 3. juni 1989 s. 1).

Rådet havde begrundet lukningen med økonomien, men som Christer Malmström forstod det, *var* der midler, som kunne anvendes, og samtidig var rådet af 1982-lovene forpligtet til at anvende de disponible økonomiske midler til at understøtte de aktiviteter, som var omtalt i formålsparagraffen:

I skyder skylden på økonomien. I § 3 står der, at "I hele sin virksomhed og med ALLE DE MIDLER, der står til dens rådighed, skal institutionen udelukkende tjene følgende almennyttige formål:" osv.

De økonomiske ressourcer, som findes, skal anvendes, ikke sættes i banken m.m. Dette har Martinus tydeligt og klart sagt også andre steder, f.eks. hvis I studerer hans struktursamtaler. (Ibid.).

De "struktursamtaler", Christer Malmström her refererede til, var 'rådsmødereferaterne'. Heraf fremgik det, at Martinus ikke mente, man skulle oparbejde en større formue som sikkerhed:

Sagen er ikke ude på at samle penge. Den skal nok få det, den skal bruge efterhånden. Den er ikke ude på at samle en vældig formue til senere hen. Det behøver den aldeles ikke. (Martinus, rådsmøde, 12. september 1978).

For sit eget vedkommende havde Martinus fuldkommen tillid til Forsynet, og til at de økonomiske midler ville blive bragt til veje og de rigtige folk indfinde sig, når tiden var moden til det:

Men det er tydeligt at se, at der er en plan. [...] Jeg bliver hjulpet alle vegne. Og der kommer de mennesker til mig, som skal bruges. Og dem, der ikke skal bruges, de falder jo fra. Når tiden er inde, kommer pengene. [...] Det er ikke noget, jeg bilder folk ind. Jeg har altid følt, at det kommer, når det skal. Og det gør det nu, da sagen er ved at blive stor. Den

første tid måtte jeg rende på lånekontoret, hver gang (Martinus, rådsmøde, 25. november 1980).

Som Christer Malmström tolkede situationen, havde det med Forsynets hjælp været muligt at etablere en helårsskole. Den havde vist sig at være vel-fungerende. Der var velkvalificerede undervisere til at drive den, og der var økonomiske ressourcer, man kunne trække på. Skolens etablering var desuden skrevet ind som en kommentar til 1982-lovene. Ved nu at lukke skolen, virkede det nærmest som om, man kastede vrage på, hvad Forsynet allerede havde stillet til rådighed, og hvad der havde vist sig at være en succes.

Dertil kom, i tilknytning til helårsskolens lukning, hele sagen om Harald Berglunds arbejdsophør. Rådet havde givet Harald Berglund helt urealistiske arbejdsvilkår, som bevirkede, at han blev tvunget til at bringe sit arbejdsforhold til ophør (jf. kapitel 5.3). Til det havde Christer Malmström denne kommentar:

Nu hørte jeg af Harald, at I ensidigt har ændret indgåede aftaler og har gjort det på en sådan måde, at også Harald som tidligere Rolf, Max, Mischka m.fl. er tvunget til at afslutte sit arbejde for Instituttet. (Christer Malmström, Brev til rådet den 3. juni 1989 s. 1).

Problemet med rådets økonomisk motiverede begrundelse for at lukke skolen var, at Instituttets økonomi ifølge regnskaberne var særdeles god. Man havde betydelige, opsparede midler, og begrundelsen, rådet gav, kunne derfor ikke være den *egentlige* grund. Der måtte være et *skjult motiv*, som rådet undlod at angive, og som af den grund hverken kunne analyseres eller drøftes:

Det kan vel ikke være sådan, at problemet med skolen er, at der bliver undervist i Kosmologi? At de, som har gennemført forløbet, har lært og forstår så meget, at de derigennem kan begynde at skelne mellem, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. At de gennem studiet af Martinus' værk kan begynde selv at gennemføre analyser og anvende LOGIK på begivenheder i det virkelige liv. Og at dette bevirker, at de kan SE, når en beslutning hviler på analyse, logik og kærlighed, og når den ikke gør det?

For da opstår jo den forargelige situation, at “kejseren opdager, at han er nøgen” (H. C. Andersen), når det lille barn siger det.

Det kan vel ikke være sådan, at man ved at undgå seriøs undervisning i Kosmologi, håber at undgå, at flere får evnen til at se motivet bag jeres beslutning, og dermed opdage, at de motiver, som I angiver, ikke stemmer med virkeligheden? (Op.cit., s. 2).

Christer Malmström berører her, hvad der uden tvivl var den *egentlige* grund til, at skolen blev lukket. For det var netop undervisere ved Vinterskolen som Rolf Elving, Max Käck, Ingemar Fridell og Christer Malmström selv, der klarere end de fleste indså, at rådet inden for centrale områder modarbejdede Strukturen.

Da rådet tydeligvis hverken kunne håndtere eller leve med den kritik, der blev rejst, var det ud fra rådets kortsigtede interesse logisk at lukke skolen for på den måde at skille sig af med sine kritikere.

Som Christer Malmström så det, var der kun én farbar vej. At følge dén indebar, at problemerne blev gennemanalyseret. *Uden* en sådan analyse, ville rådet ganske vist opnå en kortvarig tilfredsstillelse ved at gennemtrumfe sin vilje, men på længere sigt ville det skabe endnu større problemer for sig selv:

Det havde været meget lettere for mig at tie stille og lade jer fortsætte på den slagne vej, hvor problemerne kun bliver større og større og sværere og sværere, UDEN at forsøge at advare jer og vise en vej ud af dette, som jeg også tror, I oplever som en ubehagelig fase. Det kan ikke være behageligt for nogen med alle de problemer, der hober sig op, Mischa, Vinterskolen, økonomi, lærere osv.

Jeg mener dog, at alt dette kan løses, men grundlaget må være Strukturen = analyserne. Den, der har ret skal få ret, uanset om han eller hun sidder i rådet. For at dette skal ske, må problemerne analyseres. (Op.cit., s. 4).

Christer Malmström slår her hovedet på sømmet. Det er ligegyldigt, hvem der fremlægger analysen eller kommer med et forslag. Hvis det passer med analyserne – og det skal selvfølgelig undersøges – kan og bør det gennemføres.

7.4 Ingemar Fridells åbne brev til rådet

Rådet modtog i foråret 1989 et tredje åbent brev. Det havde Ingemar Fridell som afsender. Ingemar Fridell var uddannet organist fra Göteborgs Musikhøjskole og havde første gang som 23-årig besøgt Klint 17 år tidligere i sommeren 1972. Han havde været en aktiv del af studiemiljøet i Göteborg, og fra starten af 1980'erne havde han som studiegruppeleder og foredragsholder hjulpet med undervisningen i Klint i sommersæsonens seks kursusuger. Siden efteråret 1985 havde han desuden deltaget som underviser på Vinterskolen.¹¹⁴

Ingemar Fridells brev indeholder mange af de samme temaer og analyser, som rådet blev præsenteret for i de to foregående breve, og det komplementerer dermed billedet af de grundlæggende problemer, som Sagen stod overfor i slutningen af 1980'erne.

Det allerstørste problem var helt klart, at det nærmest var umuligt at italesætte fejl i rådets handlemåde, uden at rådet opfattede det som personlig kritik. Ingemar Fridell forsøgte derfor, som Christer Malmström også havde gjort det, helt fra brevet indledende afsnit at imødegå misforståelser af den art ved at pointere, at kritikken hverken var en anklage eller kritik af enkeltpersoner, men en bedømmelse af de faktuelle forhold:

Selv om brevet indeholder en hel del kritiske synspunkter, vil jeg understrege, at det ikke i nogen henseende er tænkt som en anklage. Det er i virkeligheden venligt ment, og det handler hverken om mig personligt eller om nogen anden, men udelukkende om saglige spørgsmål. Jeg håber derfor ikke, at nogen vil føle sig såret eller opfatte det som noget personligt. På trods af al kritik betragter jeg jer som ansvarsbevidste mennesker, som efter bedste evne er indstillet på, hvad der tjener Sagen bedst. Jeg vil derfor også benytte lejligheden til at give udtryk for min oprigtige taknemlighed over det værdifulde arbejde, som I udfører i den nye verdensimpuls tjeneste. (Ingemar Fridell, Åbent brev til Rådet for Martinus Institut, foråret 1989).

Det var den første mentale forhindring, som Ingemar Fridell med sit brev måtte overvinde for at nå igennem til rådet med sit anliggende. Han måtte appellere til, at rådet ikke tog kritikken personligt og mistolkede brevet intention for dernæst at ignorere dets indhold.

Den anden forhindring, der skulle overvindes, var at få rådet til at acceptere, at det i sin ledelsesform var forpligtet til at repræsentere den nye verdenskultur. Det gjorde han ved at minde rådet om denne elementære kendsgerning og derved samtidig appellere til dets ansvarsfølelse:

Eftersom vi alle er ufuldkomne, må vi gøre vore fejl. Imidlertid befinder rådet sig i den helt specielle situation, at det skal repræsentere den nye verdenskultur. Selv om enkelte medarbejdere af og til kan handle forkert, berettiger dette ikke rådet til at træffe beslutninger, som ikke, i videst muligt omfang, er udtryk for 100% logik og næstekærlighed. (Ibid.).

I sin tale fra august året før om “Strukturen og Instituttets atmosfære” havde Ib Schleicher med rådets autoritet i ryggen hævdet, at det “åbne samarbejde” forudsatte, at Instituttets medarbejdere “uden videre kunne affinde” sig med “afgørelser, som er i modstrid med” deres “egen opfattelse og mening”, og at det var den “eneste vej til den nye verdenskultur” (jf. kapitel 6.6.1). Hvilket logisk set indebar, at det gode samarbejde og den harmoniske atmosfære afhang af den enkelte medarbejders vilje og evne til at indordne sig og loyalt følge rådets beslutninger, *uanset* om disse beslutninger harmonerede med analyserne eller ej.

Det var denne rådets – i virkeligheden *graverende* – omgåelse af Strukturens bestemmelser, som Ingemar Fridell her henledte opmærksomheden på ved at nævne det helt selvfølgelige, at rådet var forpligtet til “i videst muligt omfang” at følge Strukturen. På den måde var henvisningen til Strukturen, som i de øvrige breve, det bærende i argumentationen.

Som for de øvrige brevskrivere var det for Ingemar Fridell helt afgørende at motivere rådet til at acceptere Strukturen som det ufravigelige grundlag for dets magtudøvelse. I samme øjeblik, rådet gjorde det, ville vejen nemlig være åben for dialog. For da ville alle parter være interesseret i en åbenhjertig drøftelse af, hvordan man bedst sikrede, at Institutet blev indrettet efter Strukturen. I modsat fald ville der ingen ændring finde sted. Rådet ville da fortsat lukke sig om sig selv og fastholde sin ret til at træffe beslutninger på egen hånd, uden at det havde sikret sig, at de harmonerede med analyserne.

Som det fremgik af Ib Schleichers tale, havde rådet i flere år arbejdet på en strukturbog, og siden 9. november 1988 havde Institutet til internt

brug anvendt en arbejdsversion med titlen *En ny verdenskulturs struktur*. Rådet havde sat sin lid til, at strukturbogen, når den udkom, ville være det redskab, som kunne løse de forskellige meningsforskelle og konflikter. Ingemar Fridell var imidlertid skeptisk:

En nedskreven Struktur er velkommen, men eftersom løsrevne citater af Martinus kan bruges eller misbruges, alt efter hvordan de tolkes, da vil Strukturen eventuelt kunne anvendes til forsvar for en autoritær holdning. Hvis Rådet ved hjælp af Strukturen gør sine beslutninger uangribelige, vil menneskers selvstændige tænkning kunne undertrykkes. (Ibid. Understregningerne i dette og de følgende citater fra brevet er Ingemar Fridells).

Af den foreløbige arbejdsversion kunne man allerede på det tidspunkt se, at bogen ville være sammensat af en mængde løsrevne og tendentiøst udvalgte citater fra Martinus' værker og fra rådsmødereferaterne. Flere – herunder Ingemar Fridell – forventede derfor, at rådet ville (mis)bruge bogen til yderligere at konsolidere sin autoritære ledelsesstil.

Hvis rådet virkelig var indstillet på at følge – ikke sin egen – men Martinus' Struktur, var det nødt til at forholde sig åbent og analyserende til de forskellige spørgsmål og problemstillinger, og for at gøre det, måtte man nødvendigvis inddrage de medarbejdere, beslutningerne vedrørte:

Martinus ånd er alt andet end autoritær. Derfor bør ethvert forsøg på analyse bydes velkommen, for analyse udelukker ikke venskab og tillid. Hvis al kritik opfattes som negativ og fjendtlig, havner vi let i en slags forsvarsposition over for hinanden. Det er klart, at alle ikke kan være med til at træffe beslutninger, men en ydmyg holdning indebærer vekselvirkning og kommunikation, dvs. at man lytter til hinanden. Efter min mening bør også allerede trufne beslutninger kunne diskuteres. Det er en stor fordel at få alle sager belyst fra flere sider, for derved skaber vi forudsætninger for en grundig analyse af de kommende beslutninger. (Ibid.).

Rådets ledelsesstil var på mange måder den diametralt modsatte:

Inden for Sagen synes samarbejdet at foregå udelukkende på rådets betingelser. Når én part altid må rette sig efter det, en anden part bestem-

mer, kan det imidlertid ikke kaldes samarbejde. Det er udtryk for en autoritær tankegang, når lydighed bliver vigtigere end analyse. En overdreven autoritær tankegang hører den gamle verdensimpuls til. Dér repræsenterede den gejstlige øvrighed magten og afgjorde, hvad der var ret. Hvilken slags medarbejdere vil i længden gavne Sagen mest: moderne, selvstændigt tænkende mennesker eller lydige marionetter? (Ibid.).

Det, der adskiller autoritære ledelsesformer fra den åndsvidenskabelige, er netop det absolutte sandhedsbegreb, sådan som det kan udledes af de kosmiske analyser. Det var en åben drøftelse af den særlige, *åndsvidenskabelige styreform*, som Ingemar Fridell, i lighed med Max Käck og Christer Malmström, ønskede at inspirere til med sit brev.

Efter Ingemar Fridell i brevets indledende del havde beskrevet, hvad der ifølge hans opfattelse burde være det bærende i samarbejdet, gik han over til ved eksempler at vise, hvordan rådet, snarere end at følge den nye verdensimpuls, fulgte traditionel vanetænkning og handlede på den gamle verdensimpuls' vilkår.

Det fremgår af brevet, at rådets beslutning om at lukke Vinterskolen var den direkte anledning til, at det blev skrevet. Af den grund indtog analysen af rådets økonomiske dispositioner en fremtrædende plads. I princippet svarer analysen til Max Käck's (se afsnit 7.2.3), og den vil derfor kun her blive præsenteret i hovedtræk.¹¹⁵

Med udgangspunkt i Martinus' syn på Sagens økonomi, gør Ingemar Fridell op med, hvad der siden 1981 nærmest havde udviklet sig til et 'dogme', at kun renteindtægter, og ikke opsparet kapital, måtte indgå i den daglige drift:

Ved blot at satse én enkelt af de små 10 millioner kroner, som Institutet ejer i form af statsobligationer og likvide midler, til at sprede information (bl.a. også i massemedierne) og til at videreudvikle undervisningen i Klint i vinterhalvåret, ville et ikke ubetydeligt antal nye mennesker dukke op. Dette ville igen resultere i øget salg af litteratur, nye Kosmos-abonnenter, flere tilmeldelser til kurser i København og til Vinterskolen i Klint. En stor del af den satsede million ville på denne måde strømme tilbage til Institutet, eftersom kredsløbsprincippet også fungerer på det økonomiske område. Når Sagens mange venner ser, at der endelig begynder at ske noget, ville deres generøse gavestrøm formentlig

vokse, og det bliver et spørgsmål, om ikke den anvendte million ville vise sig at give overskud. (Ibid.).

Det fremgår desuden, at Vinterskolens undervisere havde gjort, hvad de kunne, for at finde en model for Vinterskolens videreførelse, som imødekom rådets krav om, at formuen var urørlig:

Hvis rådet [...] fortsat vil fastholde sin økonomiske tilbageholdenhed, hvorfor da ikke tage imod det forslag, Harald Berglund fremførte i sit brev til Rådet 15/9 1988? Efter dette forslag skulle "Vinterskolen" kunne fortsætte, uden at Institutet behøvede at risikere en eneste krone. Max Käck har nemlig tilbudt at hjælpe Harald i vinterperioden for egen regning og forventer kun vederlag for sin arbejdsindsats i det omfang, elevernes kursusafgifter kan dække en sådan omkostning. (Ibid.).

Rådet accepterede imidlertid ikke forslaget, og alle detaljerne omkring Vinterskolens lukning synes at vise, at rådets økonomisk motiverede begrundelse for at lukke skolen ikke var den virkelige grund. Det synes snarere at være et skalkeskjul, der skulle dække over, at rådet reelt ikke prioriterede skolen. Som Ingemar Fridell så det, beroede lukningen på en kombination af to faktorer:

- Rådet har ikke forstået betydningen af en skole i Martinus Kosmologi.
- Rådet ønsker ingen skole med de nuværende lærere. (Ibid.).

Det går som en rød tråd gennem brevet, at rådets beslutning om at lukke Vinterskolen i virkeligheden ikke var det største problem. Det var derimod samarbejdsklimaet, der bar præg af, at rådet imødegik vitale spørgsmål og argumenter baseret på analyse med "tavshed" eller "ufuldstændige forklaringer og overfladiske analyser".¹¹⁶ Det egentlige problem var den manglende åbenhed og ærlighed i beslutningsprocesserne.

Ingemar Fridell efterlyste derfor en mentalitetsændring, der kunne danne grundlag for den nye kultur, som det var rådets opgave at repræsentere:

At arbejde i Martinus' ånd indebærer efter min mening bl.a. åbenhed, ærlighed, oprigtighed, generøsitet, kommunikation, forståelse, ydmyg-

hed, stræben efter sandhed, upartiskhed, klarlæggende analyse, retfærdighed, tilgivelse, kærlighed og logik. (Ibid.).

Det dybestliggende tema i Ingemar Fridells brev var en kritik af den kultur, som rådet repræsenterede ved sin praksis. Som han så det, videreførte rådet i sin måde at drive virksomhed på den gamle verdenskultur frem for at grundlægge den nye.

Dette rejste på sin side uvilkårligt en problematik, som også Max Käck havde berørt i sit brev. Nemlig spørgsmålet om rådet overhovedet ville være i stand til at tiltrække mennesker, der kunne bære den nye kultur frem:

Moderne, selvstændigt tænkende mennesker er i stand til at gennemskue alt, som er ufuldkomment – også der hvor det camoufleres af halve sandheder. Hvorfor stødes så mange begavede og kvalificerede medarbejdere bort fra Sagen? (Ibid.).

I brevs afsluttende del overvejede Ingemar Fridell, hvordan man som privatperson bedst forholdt sig til den udviklingsvej, Instituttet var trådt ind på. For sagen var jo den, at rådets beslutninger ikke ophævede forskellen mellem sandt og falsk. Den universelle morallov var stadig intakt, og

når tiden er inde, stilles vi til ansvar for “sandhedens ubarmhjertige domstol, og vi vil derigennem komme til indsigt”. (Ibid.).

I den forstand var udviklingen inden for Martinus Instituts rammer ikke anderledes end i resten af samfundet. Enhver vil på et tidspunkt blive stillet til ansvar. Som i det øvrige samfund er man også inden for Martinus’ Sag personligt ansvarlig for, hvordan man forholder sig til det ufuldkomne. Med den kultur, rådet repræsenterede og forsvarede, måtte man derfor være forberedt på at kunne blive udelukket fra samarbejdet, alene fordi man satte åndsvidenskaben og dermed *sandheden* højere end det sociale tilhørsforhold:

Jeg har ikke skrevet brevet af egoistiske årsager, hvilket bevises af den kendsgerning, at jeg formentlig har mere at risikere end at vinde rent personligt. Der findes faktisk en teoretisk risiko for, at også jeg vil blive betragtet som en uønsket medarbejder inden for “Sagen”. Jeg er parat

til at løbe denne risiko, og for sandhedens og Den Hellige Ånds skyld ønsker jeg fortsat at arbejde for Martinus Kosmologi, så længe Guddommen behøver min hjælp til dette. Det drejer sig nemlig udelukkende om, i hvilken grad jeg kan være Guddommen behjælpelig, hvorimod det ikke er for nogle enkelte personers skyld, jeg ønsker at hjælpe til. (Ibid.).

Dermed understregede Ingemar Fridel den afgørende pointe, at det altid er den enkeltes *personlige ansvar* at tage stilling til, hvad der er rigtigt og forkert, hvad der er sandt og usandt. Det ansvar kan ikke uddelegeres.

7.5 Konkluderende om de tre breve

De tre breve til rådet fra foråret 1989 må samlet set anses for at være det hidtil mest gennemarbejdede, analyserende og åbenhjertige forsøg på at komme i konstruktiv dialog med rådet. Brevene opsummerer, hver for sig og samlet, alt det, som kritikerne på baggrund af Strukturen anså for at være problematisk i rådets generelle indstilling og handlemåde.

Forud havde der været mange forsøg på dialog. Både i form af uformelle samtaler, møder og breve. Ingen af disse forsøg havde båret frugt, og der var derfor heller ingen forventning om et positivt udfald denne gang. Det er dog samtidig tydeligt, at alle gode kræfter nu blev mobiliseret i et sidste forsøg på om muligt at trænge igennem til rådet.

Derfor mærker man også i brevene en stærk følelse af, at hvis det ikke lykkes denne gang, vil mulighederne for konstruktiv dialog med rådet være udtømt i lang tid fremover.

8 Rådets konfliktløsningsstrategi

*Hvis vi laver noget her,
– så vil folk benytte det.
Hvis vi laver forkerte ting,
– det kan jeg ikke være med til.*

Martinus

8.1 Rådets reaktion på de tre åbne breve

Max Käck, Christer Malmström og Ingemar Fridell fik den 29. juli 1989 et enslydende svarbrev fra rådet. Et svar der viste, at rådet var ude af stand til at forholde sig til den rejste kritik på anden måde end ved blankt at afvise den og bringe samarbejdet med de tre til ophør.

Som det første i brevet fastslog rådet, at der gennem en årrække “fra nogle af undervisningsgruppens medlemmer” har

været stærk modvilje mod rådets beslutninger. I alle disse år har vi håbet på, at det var indledningsvanskeligheder, som ville falde på plads efterhånden. (Rådet, Åbent brev til Ingemar Fridell, Max Käck og Christer Malmström”, 29. juni 1989).

Ib Schleicher havde i sin tale ved mindedagen året før talt om de “forskellige og stærke meninger”¹¹⁷. Ifølge rådet var det imidlertid nu ikke længere de forskellige meninger, der var det hovedproblemet:

Det er ikke længere blot et spørgsmål, om I eller rådet har ret i de forskellige synspunkter vedrørende Instituttets kurs. Problemet er derimod de aktioner, I iværksætter for at mobilisere andre mod rådet og dermed mod Instituttet, dvs. aktiviteter, som skaber splid blandt interesserede. (Ibid.).

Der er næppe tvivl om, at situationen hen over sommeren 1989 var kommet delvis ud af kontrol. Om sit eget brev havde Max Käck skrevet, at det i første omgang “blev mødt med tavshed fra Rådet”, og at det senere i løbet af sommeren i Klint “cirkulerede [...] på en lidt uheldig måde”.¹¹⁸ Det var øjensynligt den umiddelbare årsag til, at rådet nu reagerede:

Efter mange overvejelser er vi kommet til det resultat, at det er nødvendigt at bringe sådanne forhold til ophør, i hvert fald inden for Institutets egne rammer. Det skal ikke ske af hensyn til rådet, men fordi det er nødvendigt af hensyn til Instituttets atmosfære. (Ibid.).

Da rådet hverken havde *viljen* eller *evnen* til at løse konflikten om Strukturen og sin forpligtelse til at følge den, måtte rådet lade den forblive uløst. Her var strategien som altid at lade som om, konflikten ikke eksisterede. Dette var imidlertid ikke muligt, så længe brevskriverne opholdt sig i Klint. Den logiske konsekvens for rådet var derfor at bortvise de tre personer fra Klint.

I sit svar foregiver rådet at være uforstående over for brevskrivernes anliggende og sammenfatter stærkt fortegnet hovedindholdet af de tre breve på denne måde:

I de åbne breve er rådet mere eller mindre åbenlyst beskyldt for at være autoritært, uansvarligt, for at lyve og “stjæle” Sagens midler til Institutet, at anvende analyserne og Martinus udsagn på rådsmøderne efter eget forgodtbefindende, at manipulere med kosmologien og den kommende “struktur for medarbejderskab”, at sløse med Sagens midler, at sløse med menneskers hengivenhed, næstekærlighed og forskertrang. (Ibid.).

Rådets brev var som brevene, det havde modtaget, et åbent brev. For læsere, der ikke havde læst Max Käck, Christer Malmströms og Ingemar Fridells breve, måtte det *se ud som om*, at kritikken af rådet var helt ude af proportioner. Ved at undlade at forholde sig *faktuelt* og *sagligt* til brevenes indhold, satsede rådet tydeligvis på at få opinionen på sin side.

I det åndsvidenskabelige perspektiv var problemet naturligvis, at rådet ikke fik ret kosmisk set ved udadtil at *foregive*, at det havde ret. De principielle problemer, brevene henledte opmærksomheden på, forsvandt ikke,

blot fordi rådet udadtil forsøgte at give et indtryk af, at kritikken var meningsløst overdrevet. Det afgørende måtte dog være, om der var hold i kritikken, og om rådet rent faktisk optrådte autoritært, uansvarligt, uærligt, var tendentiøs i sin udvælgelse af Martinus-citater fra rådsmøderne og ikke anvendte Sagens midler efter hensigten. Det forholdt rådet sig imidlertid ikke til i sit svar.

I stedet fortsatte det ad samme spor og forsvarede sig selv ved at angribe modparten:

Det er grove beskyldninger og mistænkeliggørelser, som I forsøger at tage brodden af ved samtidig at skrive, at I ikke har noget imod de enkelte rådsmedlemmer, men at I udelukkende gør det for at belære rådet om rigtigheden i jeres synspunkter, da I mener, I har stor analyseringsevne og stor viden om analyserne. (Ibid.).

For den, der har sat sig ind i, hvad konflikten reelt handlede om, kan det være svært at forstå, at rådet, der angiveligt skulle repræsentere åndsvidenskaben, tillod sig selv at svare på et så lavt plan. For med sit svar fortegnede rådet aldeles brevskrivernes anliggende. Der var i brevene intet ønske om at "belære rådet" ud over den belæring, der for rådet måtte ligge i, at *de kosmiske analyser* og dermed Strukturen skulle være det forpligtende grundlag for Instituttets virksomhed.

Det var på dette *åndsvidenskabelige* grundlag, brevskriverne efter bedste evne havde analyseret problemerne. Der var tydeligvis tale om seriøse og samvittighedsfuldt gennemarbejdede analyser, men det betød ikke, at brevskriverne dermed gjorde krav på, at deres analyser var ufejlbarlige. Tværtimod vedgik de alle åbent, at de kunne være fejlbehæftede. Derfor opfordrede de også rådet til selv at gå det hele efter og gennemføre sine egne analyser. Brevskrivernes mål var ene og alene at medvirke til, at Instituttets virksomhed, i højere grad end det var tilfældet, blev reguleret af *åndsvidenskabeligt funderede* analyser. Der var heller ikke, som rådet antyder, tale om, at brevskriverne udtrykte aversion mod de enkelte rådsmedlemmer. Det var alene rådets beslutninger og handlemåde, der var genstand for analyserne.

Af det næstfølgende afsnit i rådets svarbrev fremgår det endnu en gang, hvor uafklaret rådet var i sit forhold til Strukturen:

Men netop her er der grund til at passe på! Et er den teoretiske viden om analyserne, noget andet er at praktisere dem. Det altafgørende er at efterleve kosmologiens grundprincipper. Det er uværdigt og meningsløst at diskutere, hvem der ved mest om analyserne. Det vil uvægerlig vise sig i væremåden og tolerancen. Og vi længes sikkert allesammen efter den lyse og venlige atmosfære på og omkring Instituttet, som skal være det stabile grundlag for arbejdet med kosmologien. (Ibid.).

Her lukker rådet effektivt af for al videre dialog. For hvordan skulle det – på det udviklingsstrin vi befinder os på – være muligt at “efterleve kosmologiens grundprincipper” uden forudgående analyse?

Naturligvis er det i sig selv “meningsløst at diskutere, hvem der ved mest om analyserne”. Men det var da heller ikke brevskrivernes anliggende. Alt, hvad de ønskede, var en drøftelse af, hvordan analyserne kunne *anvendes* inden for Instituttets rammer. Her var det komplet ligegyldigt, *hvem* der fremlagde de nødvendige analyser. Det eneste, der havde betydning, var, at analyserne rent faktisk *blev gennemført* og lagt frem.

Analyserne er i sig selv *upersonlige*. Det er helt uden betydning, *hvem* der har ret. Det afgørende er, *hvad* der er ret. Det havde de tre brevskrivere hver især omhyggeligt forsøgt at forklare, og man forstår her Christer Malmströms indledende hjertesuk, hvor han i starten af sit brev skriver: “Desværre virker I mere interesserede i at misfortolke min, Rolf’s, Tages, Haralds, Ingemars, Max’ og Mischas m.fl. indstilling til jer, end at udrede nogle af de misforhold, som bliver påpeget”.¹¹⁹

Det er naturligvis rigtigt, at det gælder om at holde en god tone. Det var da også, hvad brevskriverne forsøgte, mens de samtidig anstrengte sig for at finde en form, hvor *de reelle problemer*, sådan som de oplevede dem, blev lagt frem og analyseret.

Et af kritikpunkterne havde været, at rådet satte venskab over sandhed. I den forbindelse skrev rådet i sit svarbrev:

Det må nødvendigvis være således, at det til enhver tid siddende råds beslutninger og indholdet i strukturen er retningsgivende for Instituttets vej. Til enhver tid vil Instituttet repræsentere et bestemt sæt regler, for at man kan deltage i arbejdet og samarbejdet. Man skal kun deltage i den udstrækning, man selv har lyst til det og befinder sig godt ved det. (Ibid.).

Alle var enige om, at det er rådets opgave at angive retningen på basis af Strukturen, men problemet opstod i de situationer, hvor der kunne rejses berettiget tvivl om, hvorvidt rådet fulgte Strukturen. Til det havde rådet denne kommentar:

Vi mener ikke, vi er ufejlbarlige, eller at vi kun træffer ufejlbarlige beslutninger, og det var da heller ikke Martinus opfattelse, at det ville blive sådan. (Ibid.).

Rådets anerkendelse af, at det var fejlbart, har som her i alle årene været et fast motiv, når det reagerede på kritik.¹²⁰ For rådet var det imidlertid helt uforpligtende at vedkende sig sin fejlbartighed. For hele forløbet havde vist, at det var *decideret uvilligt* til at forholde sig selvkritisk til sin egen praksis og analysere tingene til bunds, når der blev sat spørgsmål ved dets beslutninger og handlemåde. Når rådet videre i brevet skrev, at

Uanset, om man er enig eller uenig i rådets beslutninger, skabes freden og harmonien ved, at alle afstår fra enhver form for såvel angreb som forsvar. (Ibid.).

var det naturligvis sandt, at “angreb” og “forsvar” er undergravende for “freden”. Derfor kan det også undre, at rådet – ved sin måde at svare på – angreb sine kritikere ved groft at *fortegne* deres anliggende og *mistænkeliggøre* deres motiver. Rådet overså dermed helt, at *principiel uenighed* inden for Instituttets rammer *udelukkende kan afgøres* gennem analyse. Skal rådet leve op til sit ansvar, kan det kun afvise kritik, hvis det påviseligt følger analyserne. Det var, hvad Martinus så stærkt havde understreget:

Vi modtager ikke nogen kritik eller noget. For det er jo det, der laver splid og spektakler. Og så bliver det igen, at så har sagen ikke ret, og så har han ret, og alt det kan vi jo ikke have. Sagen må have ret altid ... jeg mener, den skal have det. Det kan ikke nytte, at den “har ret”, når den ikke har det. Men sådan skal vi jo lave det. Vi har jo analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

I småbogen *Vejen til indvielse* forklarer Martinus, at “ydmyghed” er “den eneste absolutte vej til Gud”, og han definerer *ydmighed* som “den rene

virkelige og absolut normale erkendelse af sin egen ufuldkommenhed eller mentale begrænsning”.¹²¹ Når man læser de breve, som Ingemar Fridell, Max Käck og Christer Malmström sendte til rådet, og sammenholder dem med rådets svar, er det umiddelbart let at se, at rådet ikke havde svaret, som det gjorde, hvis det havde haft evnen til at erkende sin egen “mentale begrænsning”, når det kom til at forstå og praktisere Strukturen.

Frem for at besinde sig på denne simple kendsgerning og åbent erkende, at Strukturen langt hen ad vejen endnu var et uudforsket område, og at det krævede tid, ydmyghed og omtanke at sætte sig ind i den, fremturede rådet med sin falske melodi, og skrev videre:

I opfatter dette som diktatur, men det er det i virkeligheden ikke. Her er der tale om den samarbejdsform, Martinus i strukturen har givet udtryk for må gælde, når freden skal eksistere. Diktatur bliver det først, hvis man er tvunget til at arbejde under forhold, man ikke kan acceptere. For medarbejderskab ved Institutet gælder det, at man frit kan forlade dette arbejde, når man ikke længere føler lyst, glæde eller inspiration til at fortsætte. Det gælder for os alle uden undtagelse. (Rådet, Åbent brev til Ingemar Fridell, Max Käck og Christer Malmström”, 29. juni 1989).

Slår man efter i leksikonet defineres ‘diktatur’ som “en styreform, hvor al magtbeføjelse er samlet hos enten én statsleder, hos ledende grupper eller hos partiet i et etpartisystem (se autoritære regimer). Diktaturet kan tage form af persondiktatur, militærdiktatur, partidiktatur eller præstestyre”.¹²²

Man kan sige, at rådet har en pointe i, at der ikke er tale om diktatur i den forstand, man normalt forstår diktatur, fordi rådet ikke opererer på et statsligt niveau. Opfatter man derimod diktatur i overført betydning som en ikke-statslig styreform, der er kendetegnet ved, at en ledende gruppe egenrådigt tvinger sin egen vilje igennem – sådan som også Max Käck gjorde det i sit brev (jf. kapitel 7.2.2) – da udviste rådet tydeligvis udpræget diktatoriske træk. Dette står i modsætning til den *åndsvidenskabelige styreform*, der forudsætter åbenhed og en udviklet evne til – med udgangspunkt i analyserne – seriøst og kompetent at forholde sig til berettiget kritik.

Afslutningsvis mente rådet, at brevskriverne med deres kritik af rådets praksis skadede Sagen:

Har I virkelig tænkt over, at I med jeres mishagstilkendegivelser og forsøg på at mistænkeliggøre rådet og dermed Instituttet, handler på en måde, som skader Sagen? Den disharmoni og utilfredshed, I har givet udtryk for, skaber splittelse. Det vil give interesserede et helt fejlagtigt indtryk af, hvad analyserne egentlig står for, og det kan dermed forhindre nogle mennesker i at finde det ståsted, de har behov for. (Ibid.).

Dette regnskab er ikke helt enkelt at gøre op. Brevskriverne opnåede, med deres initiativer og breve, at fremhæve en række af de bærende træk ved Strukturen, som rådet fortiede og undertrykte. De viste dermed for interesserede, der havde “øjne at se med og øren at høre med”, at rådets ugennemtænkte beslutninger og ulogiske svar ikke skyldtes, at Martinus’ Struktur var ufuldkommen, men beroede på rådets mangelfulde forståelse af den.

Når det undervejs udviklede sig til en regulær konflikt, skyldtes det, at de to opfattelser kom til at stå mere og mere stejlt over for hinanden. Rådet stod lige så stejlt på at forsvare sin autoritære styreform, som fortalene for den åndsvidenskabelige styreform baseret på Strukturen insisterede på ikke at give op før *alle muligheder* for at bevæge rådet til at ændre holdning var afprøvet.

Hvorvidt konflikten, som rådet her antydede, vitterligt gav enkelte “interesserede et helt fejlagtigt indtryk af, hvad analyserne egentlig står for”, er svært at sige. Det ligger imidlertid fast, at rådet med sit svarbrev frem for at løse den grundlæggende konflikt, om hvad Strukturen dybest set går ud på, og hvordan den bedst praktiseres, lagde låg på den. Dermed gav rådet “et helt fejlagtigt indtryk af”, hvad *Strukturen* “*egentlig står for*”. I hvilket omfang rådet som et resultat heraf forhindrede “nogle mennesker i at finde det ståsted, de har behov for”, er det derimod vanskeligere at afgøre.

8.2 Sammenfattende om rådets svarbrev

Rådets reaktion var – nøgternt vurderet – som man kunne forvente. Reaktionen svarer helt til rådets standardmåde at håndtere konflikter på – både før og siden.¹²³ I starten af konfliktforløbet forholder rådet sig passivt. Man tager intet initiativ til at analysere problemerne eller rede trådene ud. Når konflikten derefter udvikler sig og bliver mere dybtgående, tager rådet hel-

ler ikke et medansvar for det. I stedet lægger man røgslør ud og taler udenom. Til sidst, når konflikten eskalerer og bryder ud i det åbne, fordi den ikke længere kan undertrykkes, fralægger rådet sig endnu en gang ansvaret, hvorefter det gennemtrumfer sin vilje og beskylder modparten for at modarbejde Martinus' Sag.

Sammenfattende om konfliktforløbet må man sige, at rådets kritikere havde svært ved helt at forstå, at rådet i så udpræget grad savnede de kompetencer, som var nødvendige for at indføre Strukturen. Som forløbet viser, var det i virkeligheden urealistisk at forvente, at rådet i den aktuelle situation skulle følge Strukturen. For det ville betyde, at rådet skulle handle ud over dets evner.

Som alle mennesker i jordiske embeder var rådet indsat af Forsynet. De tilstedeværende kompetencer i rådet var derfor også, dybest set, Forsynets ansvar.

Man kunne naturligvis *henstille* til rådet at følge Strukturen. Og man kunne, som kritikerne gjorde, analysere de forskellige forhold og forklare konsekvenserne af ikke at følge Strukturen. Men man var nødt til at acceptere rådets *ledelsesret* på det fysiske plan. Man kunne derfor heller ikke *bebrejde* rådet, at det – på trods af de mange henvendelser – egensindigt valgte at gå sine egne veje. For det udførte jo blot den opgave, det havde fået, så godt som det nu kunne.

Det betyder naturligvis ikke, at rådet dermed undgik virkningerne af sine handlinger. En overtrædelse af Strukturen er uundgåeligt ensbetydende med at handle imod livslovene, og det har ubehagelige konsekvenser.

Rådets autoritære og – åndsvidenskabeligt set – uintellektuelle måde at håndtere de konflikter, der udviklede sig i løbet af 1980'erne, har siden dannet skole for rådets måde at reagere på. Dette har været årsag til nye spændinger og endnu mere dybtgående konflikter – med deraf følgende 'spektakler' – inden for Sagen.

Ved sine handlinger har rådet vist, at det endnu ikke repræsenterer den nye verdenskultur, og at det derfor heller ikke i praksis fungerer som Sagens 'faste punkt'. Man må derfor forudse, at kritikernes analyser en dag – når tiden er moden – vil blive aktuelle. Analyserne vil da være med til at bane vejen for, at Martinus Institut vil blive et strålende og efterstræbelsesværdigt eksempel på overholdelse af de kosmiske analyser.

9 Samarbejdsstrukturen

*Det er meget vigtigt,
at I holder jer til analyserne,
og ikke bygger egne meninger op,
som I kunne tænke jer hører til.*

Martinus.

I de sidste 15 år arbejdede Martinus på sit “testamente”, hvori han gjorde det klart, på hvilke betingelser hans Sag skulle overdrages til medarbejderne, når han ikke længere befandt sig på det fysiske plan. Arbejdet med dette havde været i gang siden 1965, og det havde været drøftet i forbindelse med bestyrelsesmøderne.¹²⁴

Drøftelserne foranledigede, at Ib Schleicher tog initiativ til på egen hånd at skrive et udkast til dette “testamente”, som Martinus senere betegnede som ‘strukturen’. Titlen på Ib Schleichers udkast var “Ledelse og Samarbejde”, og 2. udgave af det syv sider lange udkast blev rundsendt til kommentering blandt Instituttets medarbejdere den 29. april 1965.¹²⁵ Det er betegnende, at der i udkastet ikke findes én eneste reference til åndsvidenskaben, *Livets Bog* eller de kosmiske analyser. Retningslinjerne i “Ledelse og Samarbejde” er helt overvejende fastlagt ud fra et ledelsesperspektiv, hvor begreber som “arbejdsmoral” og “arbejdsindsats” spiller en væsentlig rolle. Udkastet ville uproblematisk kunne anvendes af en hvilken som helst dansk virksomhed i 1960’erne med et humanistisk eller almennyttigt sigte. Initiativet var uden tvivl velment, men forståeligt nok blev udkastet aldrig brugt af Martinus.

“Ledelse og Samarbejde” dokumenterer, i hvilken grad Instituttets medarbejdere kunne overse den kløft, der var mellem Martinus’ suveræne, kosmiske bevidsthed og deres egen jordmenneskebevidsthed. At tro at man – uden kosmisk bevidsthed og uden at inddrage de kosmiske love og principper – kunne formulere den Struktur, der skal danne grundlag for den nye verdenskultur her på jordkloden, afspejler mere end så meget an-

det i hvilken grad, selv mennesker tæt på Martinus var tilbøjelige til fuldstændigt at overvurdere deres egen, endnu ufuldkomne bevidsthed.

Den efterfølgende udvikling viste da også, at Martinus Instituts ledelse – selv efter Martinus havde forklaret Strukturen – havde en særdeles mangelfuld forståelse af Strukturen. Da Martinus fra foråret 1981 ikke længere var fysisk til stede på Instituttet, så man derfor, hvordan ledelsesprincipper svarende til dem, Ib Schleichers havde beskrevet i “Ledelse og Samarbejde”, vandt indpas og på en række felter fortrængte Martinus’ kosmiske Struktur.

9.1 Martinus’ testamente for Sagens videreførelse

I en periode blev Martinus’ testamente for hans mission og sags videreførelse ikke kun drøftet på bestyrelsesmøderne, men også på de såkaldte ‘torsdagsmøder’, hvilket fremgår af dette brev,¹²⁶ dateret den 28. april 1972, som Martinus skrev til medarbejderne:

TIL MIN MISSIONS TROFASTE MEDARBEJDERE

I henhold til det store kosmiske analysearbejde og den symbolskabelse, jeg endnu har tilbage at udføre foruden den ny bog, jeg også arbejder på og må have færdig hurtigst muligt, har jeg følt det nødvendigt at føre udarbejdelsen PLANEN FOR OVERDRAGELSEN OG VIDEREFØRELSEN AF MIN MISSION OG DENS ARBEJDSSTRUKTUR TIL MEDARBEJDERNE ind i en mere kortfattet skabelse end det noget vidtløftige diskussionsområde, vi er kommet ind i. Dette i forbindelse med de månedlange tidsrum mellem medarbejdermøderne er med til at forlænge skabelsen af nævnte plan. Jeg mener også, at de på medarbejdermøderne herskende diskussioner over samme emne er overordentligt velmente, men mange af disse er foreløbig ganske uaktuelle og udgør derfor spild af tid. Jeg har derfor følt, at vi er kommet ind på en for mig alt for besværlig vej i skabelsen af den omtalte plan, der i virkeligheden skal være mit testamente for min missions sags overdragelse til dens trofaste og kærlige medarbejdere efter mit ophør på det fysiske plan.

Det er derfor i henhold til det foranstående nødvendigt, at jeg selv må udarbejde *dette for min mission og dens sags videreførelse livsvigtige testamente* [min fremhævelse]. Nævnte testaments udformning vil der-

for midlertidigt blive udtaget af medarbejdermødernes program. Men når testamentet er færdigt vil det med tekst og symbol blive forevist på et medarbejdermøde til medarbejdernes bedømmelse og til eventuelle mulige rettelser inden dets stadfæstelse. Dets bestemmelser vil naturligvis være fuld demokratisk eller kosmisk højkommunistisk.

Jeg håber, at mine kære og trofaste medarbejdere her vil forstå mig.

Og jeg beder jer modtage min kærligste hilsen

Martinus

Som det fremgår af brevet, var drøftelserne på dette tidspunkt i 1972 blevet “noget vidtløftige”, og Martinus planlagde derfor selv at udarbejde det *livsvigtige* testamente.

Det blev dog aldrig til noget, men drøftelserne fortsatte i forbindelse med bestyrelsesmøderne, og da Martinus opgav at skrive testamentet, blev møderne optaget på bånd. Hvad der blev sagt vedrørende Strukturen er derfor dokumenteret fra januar 1974 og frem til Martinus’ bortgang den 8. marts 1981. Martinus talte på disse møder ikke længere om sit “testamente”, men om “strukturen” og understregede dermed, at den “arbejdsstruktur”, han havde omtalt i brevet, var en *evig struktur*, fastlagt af kosmiske love. Bestyrelsen eller *rådet*, som det senere kom til at hedde, fik ansvaret for efterfølgende at udgive *Strukturen* som en bog, hvori der på grundlag af på Martinus’ forklaringer og udtalelser blev redegjort for Strukturen.

Rolf Elving, der i den sidste fase sad med til møderne, forklarede senere, at Martinus med Strukturen instruerede rådet i, at der var forskellige ting, der nu skulle “være en ordning på”, og at alt skulle “ind i en ny kosmisk bane!”.¹²⁷ Det var disse nye retningslinjer, baseret på kosmiske analyser, som medarbejderne efter Martinus fysiske bortgang skulle acceptere som det bærende grundlag for rådets ledelse og alle aktiviteter inden for Instituttets rammer.

9.2 Rådets præsentation af Strukturen i 1981

I anledningen af Martinus død blev der i efteråret 1981 udgivet et temanummer af *Kosmos*. På forsiden var der et portrætfoto af Martinus, og herunder var temanummerets titel anført: “Martinus. 11. august 1890 -

8. marts 1981”. Nummeret var redigeret af rådet, og i den introducerende kommentar stod der:

Martinus mission her på det fysiske plan er fuldført. Natten mellem lørdag og søndag den 8. marts klokken halv to udåndede Martinus stille. Befriet fra det redskab, der med tiden var blevet en større og større hindring for hans utrætteligt virksomme ånd, er Martinus nu vendt tilbage til lysets rige – den åndelige verden – alle levende væseners virkelige hjemsted. (Rådet, *Kosmos*, 1981 nr. 13-14 s. 154).

Det blev i den forbindelse understreget, at en ny epoke i menneskeheden historie var markeret med fremkomsten af *Det Tredie Testamente*:

En ny verdenskultur – alkærlighedens epoke – har taget sin begyndelse og vil brede sig, belivet og stimuleret af Martinus livsværk – DET TREDIE TESTAMENTE. (Ibid.).

Nummeret indeholder en længere indledende artikel af Aage Hvolby med titlen “Et liv i verdensgenløsningens tjeneste er tilendebragt” samt en gengivelse af de to taler, som henholdsvis Ib Schleicher og Rolf Elving holdt ved bisættelseshøjtideligheden i Tivolis Koncertsal søndag den 29. marts 1981.¹²⁸

Det er især den første del af Aage Hvolbys artikel, der er interessant i denne sammenhæng. Ud over en beskrivelse af Martinus’ sidste leveår og en redegørelse for hans særlige ønsker til sin bisættelse samt et referat af bisættelseshøjtideligheden i Tivolis Koncertsal er der nemlig en beskrivelse af de opgaver, som det i særlig grad lå Martinus på sinde at afslutte inden sin død:¹²⁹

I sit allersidste leveår har Martinus fuldført adskillige vigtige områder af sit livsværk. Vi vil her især fremhæve færdiggørelsen af Instituttets nye love, udvidelsen af Instituttets bestyrelse, forberedelserne til en helårsskole på Klint, tilrettelæggelsen af udgivelsen af DET TREDIE TESTAMENTE med undertitlen LIVETS BOG på Borgens Forlag, undervisningsarbejdets udvikling og understregningen af nogle grundlæggende principper for medarbejderskab i Centeret og på Institutet. (Aage Hvolby, “Et liv i verdensgenløsningens tjeneste er tilendebragt”, *Kosmos*, nr. 13-14 1981 s. 159).

Det fremgår således, at Martinus i de sidste år omhyggeligt fastlagde, hvad der skulle være grundlaget for Instituttets virke efter hans død. Udadtil skulle det samlede forfatterskab udgives på et offentligt forlag med fællestitlen *Det Tredie Testamente* og undervisningsindsatsen styrkes gennem oprettelse af en helårsskole i Klint. Indadtil skulle Instituttets arbejde reguleres af de nye love, som rådet havde gennemdrøftet og færdigformuleret sammen med Martinus,¹³⁰ og af *Strukturen*, der, som Aage Hvolby formulerede det, fastlagde de “grundlæggende principper for medarbejderskab i Centeret og på Instituttet”.

Mens Instituttets love mere eller mindre lå klar til udgivelse ved Martinus’ død,¹³¹ forholdt det sig anderledes med *Strukturen*. Den havde Martinus formuleret mundtligt, og redegørelsen for de forskellige aspekter af *Strukturen* var spredt mellem de i alt 69 bestyrelsesmøder, der var optaget på bånd. Aage Hvolby forklarede det på denne måde:

Til sikring af sagens kontinuitet og fremtid har der i adskillige år været arbejdet stærkt på at fastlægge strukturen for samarbejde og medarbejderskab inden for sagens rammer. Dette arbejde har udviklet sig gradvist. På nuværende tidspunkt foreligger et stort antal båndoptagelser, der tjener som dokumentation af de talrige drøftelser herom, som bestyrelsen har ført med Martinus. *Også i disse udredninger har han lagt stor vægt på at give sagens medarbejdere fornøden baggrund for fremover at kunne forestille sig, hvorledes han ville have tænkt og handlet i den pågældende situation.* Det vil være et omfattende og langvarigt arbejde for bestyrelsen at færdigbearbejde nævnte materiale. Dette vigtige arbejde vil blive udført så snart som muligt. Når det er afsluttet, vil bestyrelsen udsende en redegørelse for sagens fremtidige struktur. (Op.cit., s. 160. Min fremhævelse).

Det fremgår heraf, at rådet på dette tidspunkt anså *Strukturen* for at være det centrale grundlag for Instituttets virksomhed, og at Instituttets medarbejdere – og herunder naturligvis rådet selv – med *Strukturen* ville have et tilstrækkeligt grundlag for at kunne sætte sig ind i, hvordan Martinus “ville have tænkt og handlet” i en given situation.

Aage Hvolby fremhævede, som tidligere nævnt (jf. kapitel 3.2.4), hvor vigtig Martinus anså *Strukturen* for at være som det *ufravigelige* grundlag for det fremtidige arbejde, og at han året før han døde fandt

tiden moden til at trække de ideelle forhold for sagens struktur og for medarbejderskab op så skarpt og tydeligt, at ingen medarbejdere burde kunne misforstå det. Det var helt tydeligt, at han gjorde dette som led i overdragelsen af hans eget ansvar til den bestyrelse, han havde udset og undervist til at bære hovedansvaret for videreførelsen af hans sag. Ved talrige lejligheder det sidste år af hans fysiske levetid markerede han sine meget klare standpunkter om sagens fremtid. "*I en fosterfase må man affinde sig med, at ikke alle forhold har kunnet være ideelle, men det kan vi ikke fremover*" tilkendegav han gang på gang. (Ibid. Min fremhævelse).

Havde rådet allerede på dette tidspunkt forbehold over for Strukturen, fremgik de ikke af Aage Hvolbys artikel. For den gengav loyalt Martinus' eget syn på Strukturens status og betydning.

Det er i den forbindelse vigtigt at gøre sig det klart, at Strukturen ikke er *udtænkt* eller *skabt* af Martinus. For der er *ikke* tale om en *skabt* foreteelse. Strukturen er *evigt* fastlagt af *kosmiske principper*. Martinus forklarede det også på den måde, at rådet med Strukturen var fritaget for at "spekulere på, hvordan skal vi nu lave det, – og lave det". Det gjaldt blot om at *lære at anvende analyserne* og lade dem være *bestemmende*.¹³²

Strukturen som sådan var derfor heller ikke 'ny'. Det nye var, at Strukturen nu for første gang i jordklodens historie var formuleret mundtligt med henblik på at blive nedskrevet og offentliggjort. Helt nyt var det også, at Martinus i sin egenskab af *verdensgenløser* havde pålagt *én eneste* institution på jordkloden – nemlig Martinus Institut – at indrette sin virksomhed efter Strukturen.

Med Martinus fysiske bortgang, værkets udgivelse som *Det Tredie Testamente* og Martinus' mundtlige overlevering af Strukturen som sit testamente til Instituttets medarbejdere stod Sagen på tærsklen til en ny fase. Sådan tolkede rådet det i hvert fald umiddelbart efter Martinus' død:

Med hans overgang til den åndelige verden er sagens "fosterperiode" afsluttet. Vi står dermed på tærskelen til en ny, mere udadvendt, epoke i sagens historie. (Op.cit., s. 155).

Aage Hvolbys skildring af rådets syn på situationen her umiddelbart efter, Martinus havde forladt den fysiske verden, svarer således helt til den måde, hvorpå Max Käck, Christer Malmström, Ingemar Fridell og flere med dem

så det. Med denne vigtige artikel tilkendegav Aage Hvolby på rådets vegne, at rådet accepterede Strukturen som selve grundlaget for sit eget og hele Instituttets virke. Og man tilkendegav samtidigt, at man nu gik ind i en mere *udadvendt* fase, hvor udgivelsen af *Det Tredie Testamente* på Borgens Forlag var det første afgørende skridt, og hvor etableringen af en helårsskole ville følge efter.

De følgende år skulle imidlertid vise, sådan som det også her er påvist i forbindelse med Ib Schleichers tale "Strukturen og Instituttets atmosfære" fra august 1988 (jf. kapitel 6.6), at rådet som helhed savnede en dybere forståelse af Strukturen. Hvilket også fremgår af rådets egen strukturredegørelse, der udkom elleve år senere i 1992 med titlen *Samarbejdsstrukturen*.

9.3 Rådets samarbejdsstruktur (1992)

I forordet til *Samarbejdsstrukturen* introducerede rådet Strukturen på denne måde:

Strukturen – som også kan kaldes Arbejdsstrukturen eller Samarbejdsstrukturen – er retningslinjer for samarbejdet inden for Instituttets rammer. Martinus betragtede denne Struktur som et nødvendigt supplement til værkerne. (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 9).

Det fremgår ikke af rådets forklaring, hvorfor man har valgt "Samarbejdsstrukturen" frem for "Strukturen" som bogens titel. Under rådsmødesamtalerne omtaler Martinus konsekvent *Strukturen* som "strukturen", og ingen – heller ikke de øvrige rådsmedlemmer – anvender betegnelsen "samarbejdsstrukturen".¹³³ Titlen, *Samarbejdsstrukturen*, er derfor valgt af rådet på et senere tidspunkt, og når valget faldt på netop den titel, kan det skyldes, at man havde store problemer med at få samarbejdet til at fungere.

Videre skrev rådet, at det var Strukturens formål at skabe fredelige og harmoniske forhold:

I forbindelse med de kosmiske analyser har Strukturen til formål at modvirke ufred og få alt det til at blomstre og udfolde sig, som skaber fred og harmoni. At være en vejledning i skabelsen af en sådan lysende atmosfære blandt de interesserede er kosmologiens højeste formål. (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 9).

Samarbejdsstrukturen er i sin udformning en ren citatsamling. Citaterne er primært hentet fra rådsmøderne 1974-81, men der er også citater fra andre møder, og der indgår tekster, som er udarbejdet af rådet efter den 8. marts 1981. Desuden er der en lang række citater fra bøger og artikler af Martinus. Om udvælgelsen af citaterne skriver rådet i forordet:

Strukturen er redigeret på en speciel måde, idet det meste af indholdet er gengivet i fritstående citater af Martinus. Det skyldes, at han ikke selv fik bogen skrevet. (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 10).

Om begrundelsen for at udgive *Samarbejdsstrukturen* som en citatsamling skriver rådet i forordet:

Denne specielle form for redigering er valgt for at gøre Martinus egne synspunkter så klare og dokumentariske som muligt. (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 10).

For læseren bliver dette valg af fremstillingsform imidlertid et af bogens gennemgående problemer. For idet citaterne bringes uformidlede og løsrevet fra deres oprindelige sammenhæng, bliver det flere steder uklart, hvordan de nøjagtigt skal forstås, og på hvilken måde de relaterer til Strukturen. Det betyder især også, at man ofte kan være i tvivl om, hvilken betydning rådet selv tillægger de enkelte citater, og hvad citaterne *rent praktisk* betyder for rådets opfattelse af *sin egen rolle og overordnede ansvar*.

9.3.1 Bogens opbygning og indhold

Bogen er tydeligvis blevet til på den måde, at man har samlet forskellige citater vedrørende Instituttet og dets aktivitetsområder. Disse citater er derefter fordelt inden for nogle overordnede emnegrupperinger svarende til bogens 16 kapitler:

1. Den nye verdenskultur
2. Personlig indstilling og holdning
3. Sagens og Instituttets atmosfære
4. Kosmologiens udbredelse
5. Instituttets love

6. Instituttet
7. Strukturen
8. Medarbejdere
9. Organisation af samarbejdet
10. Rådet
11. Undervisning
12. Tidsskriftet *Kosmos*
13. Værket
14. Økonomi
15. Information og oplysning
16. Redigering af strukturen

Willy Kuijper skrev i *Kosmos* om processen for bogens tilblivelse:

En del af båndene var allerede afskrevet, og resten blev det de næste to år. I 1983 blev der lavet et stikordsregister over hele båndmaterialet.

Det viste sig dog hurtigt, at de næste 3-4 år skulle bruges til at gøre en lang række praktiske erfaringer, som var nødvendige for at give os indsigt i og forståelse for, hvordan strukturen eller samarbejdet skulle være.

Først i foråret 1988 kunne vi igen fuldt ud koncentrere os om selve udformningen af Strukturen. En gennemarbejdning af hele båndmaterialet førte til en plan for opbygning og strukturering af indholdet. Efter en lang række forsøg kom vi til, at det rigtige måtte være at bruge Martinus egne formuleringer. Hans direkte citater i størst mulig omfang, og vores egne formuleringer så lidt som muligt. (Willem-Jan Kuijper, "Om Strukturbogen", *Kosmos*, nr. 10 1992 s. 198-99).

Willy Kuijper løfter ikke sløret for, hvilke "praktiske erfaringer", rådet behøvede for at forstå, "hvordan Strukturen skulle være". Betragter man imidlertid udviklingen fra 1981 og frem til udgivelsen af *Samarbejdsstrukturen*, giver det et fingerpeg om, hvad Willy Kuijper hentyder til. Rådets autoritære opfattelse af sin rolle havde været tydelig allerede fra Ib Schleichers tale ved mindedagen den 11. august 1981 (jf. kapitel 3.3), og den var yderligere blevet befæstet de følgende år, som det kom til udtryk i Henning Laugs artikel om samarbejds vanskelighederne fra marts 1987 (jf. kapitel 6.3) og Ib Schleichers tale om "Strukturen og Instituttets atmosfære" fra august 1988 (jf. kapitel 6.6). Det er derfor givet, at Willy Kuijper hentyder til, at rådet med *Samarbejdsstrukturen* ønskede at konsolidere den autoritære tendens.

Der er ikke en navngivet redaktion, men der er næppe tvivl om, at det er rådet, der har udvalgt citaterne. Om denne udvælgelse hedder det i det afsluttende kapitel, "Redigering af strukturen":

Hver enkelt udtalelse af Martinus er nøje vurderet ud fra indholdet og behovet for at have den med i Strukturen. Alle de udtalelser, der mere eller mindre dækker hinanden, er sammenlignet i detaljer, og de bedst egnede er udvalgt. (Martinus Institut, Samarbejdsstrukturen, 1992, s. 10).

Inden for den overordnede ramme er der citater, som belyser forskellige aspekter af Martinus' Struktur, herunder:

- Betydningen af at se på det gode, kærlige og lyse i ethvert menneske og være tolerant overfor alle og enhver (s. 27).
- Moralen er det vigtigste (s. 27).
- Der skal ikke missioneres (s. 30).
- Ingen foreningsdannelse eller medlemskab (s. 34).
- Ingen verdensorganisation (s. 42).
- Strukturen er bygget på kosmiske analyser (s. 47).
- Er man sur eller bitter opfylder man ikke Strukturens betingelser (s. 53).
- Ingen overklasse og ingen underklasse, den virkelig overordnede er *Livets Bog* (s. 55).
- Ingen kontrakter (s. 59).
- Det gælder om at omvende sig selv (s. 63).
- Rådet er sagens 'faste punkt'. Det skal være en enhed (s. 72-73).
- Formandskabet i rådet skal gå på omgang (s. 74).
- Der skal udelukkende være undervisning i analyserne (s. 81).
- Der må ikke ændres i værkerne (s. 102-03).
- Sagen er ikke en forretning. Det er en kultur (s. 116).
- Bøgerne skal være så billige som muligt. Der skal ikke tjenes penge på det (s. 123).

Ved en hurtig gennemgang af bogen kan man således identificere nogle af Strukturens karakteristiske træk, men da de forskellige aspekter let drukner mellem de mange citater, er det nærmest umuligt at danne sig et klart bille-

de af, hvilken betydning Strukturen konkret har for Instituttets virksomhed og ikke mindst, hvilken betydning rådet tillægger den.

Det er tydeligt, at rådet ikke forholder sig fuldt ud ærligt og forpligtende til *Strukturen*. Dette giver et samlet indtryk, der på mange måder er rodet og usammenhængende. Det er nærmest umuligt at blive klog på, hvad der nøjagtigt skal forstås ved Strukturen, hvis man alene baserer sin forståelse på de udvalgte citater i *Samarbejdsstrukturen*.

Det virker for eksempel decideret besynderligt, at læseren først langt inde i bogen – i kapitel 7 – præsenteres for Martinus' definition af Strukturen:

Man må på forhånd vide, at denne Sag er bygget op på kosmiske analyser, der er urokkelige, og ud fra dem er Strukturen lavet.

Strukturen må i sig selv være analyserne. Det er dem, der dikterer. Og det må være den absolutte næstekærlighed. Det er noget, der skal brede sig til hele menneskeheden, til hvert menneske. Rådsmøde 25.09.74 (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 47).

Ud fra en pædagogisk og fremstillingsmæssig betragtning ville man forvente, at de citater, der viser, hvad Martinus helt overordnet og principielt forstod ved Strukturen, var blevet præsenteret i begyndelsen af bogen. På den måde ville læseren fra starten have haft den *intellektuelle begrundelse* for, hvordan Strukturen styrer og regulerer de forskellige aktivitetsområder inden for Instituttets ansvarsområde. Læseren ville forstå, at Strukturens forskellige bestemmelser og retningslinjer – herunder Instituttets 1982-love (bogens kapitel 5) – er fastlagt ud fra kosmiske analyser.

Rådet har i stedet valgt at gribe opgaven an på en sådan måde, at det – efter et kort indledende kapitel om "Den nye verdenskultur" med citater primært fra *Livets Bog* – bruger de to følgende kapitler, "Personlig indstilling og holdning" (kapitel 2) og "Sagens og Instituttets atmosfære" (kapitel 3), til at fremhæve de egenskaber, som rådet mener fremmer den lysende atmosfære. Her nævnes blandt andet, at man skal være ydmyg, ikke føle martyrium, have forståelse for alle, finde sig i alt og tilgive alle.

Dette er alt sammen meget fint, og citaterne er i sig selv udmærkede. Under læsningen bliver det imidlertid klart, at citaterne – ligesom i Ib Schleichers artikel "Strukturen og Instituttets atmosfære" – er nøje udvalgt, så de kan indgå som en del af rådets forsvar mod kritik.

9.3.2 Bogen er en forvanskning af Strukturen

På væsentlige punkter afspejler bogens indhold ikke *Strukturen*, hvilket der gives eksempler på i de tre følgende underafsnit..

9.3.2.1 Begrebet 'kritik' som eksempel

Når rådet for eksempel bringer dette citat:

Har man kritik, må man derfor vide, at man ikke er i kontakt med Sagen. Så er man i konflikt med den, og det skyldes ens egen manglende udvikling. (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 47).

kan man tro, at det skal forstås på den måde, at man ikke er i kontakt med Sagen, hvis man har kritik af rådets beslutninger. Det er imidlertid en misforstået tolkning. For den kritik, der *ikke* er i kontakt med Sagen, er *kritik af analyserne*. Det fremgår, når man læser citatet i den sammenhæng, hvori det er bragt:

Men det bliver netop sagens ånd. For idet vi laver vores ting korrekt efter analyserne, så har vi ikke ... hvis mennesker kommer og siger, at det skal være anderledes. Nå ja, så gå ud og lav det selv, – gå bare ud og lav det anderledes. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Det vil med andre ord sige, at så længe rådet følger analyserne, vil kritik af dets beslutninger være i konflikt med Sagen, mens kritik på den anden side vil kunne være berettiget i tilfælde, hvor rådet handler *imod* Strukturen. For i givet fald er det *rådet*, der er i konflikt med Sagen.

Det var da også i tråd hermed, at Martinus ved mødet, der citeres fra, understregede, hvor vigtigt det er, at rådet arbejder efter analyserne:

Men se, her bliver det jo sådan, at bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på. Nej, de laver det efter analyserne efter bedste metode de kan, så det passer med analyserne. (Ibid.).

Det indgår som en helt essentiel del af Strukturens logik, at rådet netop hæver sig over kritik ved at følge analyserne, og at det omvendt udsætter sig for kritik ved ikke at gøre det.

9.3.2.2 Begrebet 'venskab' som eksempel

Et andet eksempel, hvor læseren let ledes på afveje og dermed risikerer at få en fejlagtig opfattelse af Martinus' Struktur, er i forbindelse med afsnittet om "venskab". Afsnittet er placeret i kapitlet "Sagens og Instituttets atmosfære". Redaktionen har her valgt at bringe dette citat:

Det gør ikke så meget, at man er uenige om analyserne, at man ikke har samme syn på dem. Det er meget vigtigere, at man er venner. Analyserne – det skal nok ordne sig. (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 27).

Da Strukturen i forordet til *Samarbejdsstrukturen* blev betegnet som "retningslinjer for samarbejdet inden for Instituttets rammer",¹³⁴ ligger det lige for at forstå citatet som om, at det har mindre betydning, at Instituttets medarbejdere er uenige om analyserne, når blot de er venner. Det, Martinus imidlertid taler om her, er ikke forholdet mellem medarbejderne indbyrdes, men forholdet mellem de interesserede og forholdet til mennesker generelt, der har helt andre opfattelser. Det er i den sammenhæng, at det ikke spiller nogen rolle, om man er enig i analyserne. Det fremgår, når man læser citatet i sin rette sammenhæng:

Det gør ikke så meget, om man er uenige om analyserne, – at man ikke deler samme syn på dem. Det er meget vigtigere, at man er venner. Analyserne, – det skal nok ordne sig. Derfor er det tåbeligt, at de religiøse sekter slås indbyrdes, – ligesom landene slås med hinanden. Sådan skal vi ikke have det. Vi kan være venner både med Jehovas vidner og alle mulige andre. Deres tro må de have, som de vil. Den er de nødt til at have, som de vil. Vi giver bare vores, og kan de tage det, så er det godt, – kan de ikke tage det, så er det også godt. Vi kommer ikke med bebrejdelser om – Livet fortæller jo selv, – analyserne fortæller jo det hele, enhver løsning. Så vores, det står frit. (Martinus, rådsmøde, 20. september 1977).

Og umiddelbart inden citatet havde Martinus forklaret:

Vi skal fortælle, hvordan det virker. Det er det, der er meningen. Så kan folk gå hjem og kritisere det, – og de kan også leve det, – og de kan være

skeptiske, – det må de være som de vil. Men vi skal ikke skændes med dem om noget. (Martinus, rådsmøde, 20. september 1977).

Dermed fremgår meningen klart af sammenhængen. Det er Instituttets opgave, at fortælle mennesker, der er interesserede, om analyserne, og hvordan livet fungerer. Hvordan de interesserede så tager imod analyserne, er deres egen sag. Her er den enkelte frit stillet, og hvad den enkelte vælger bør ingen indflydelse have på venskabet.

Helt anderledes forholder det sig naturligvis for Sagens medarbejdere. Da de er forpligtet til at arbejde efter Strukturen, og da Strukturen er bygget op på grundlag af de kosmiske analyser,¹³⁵ er det klart, at man må være enige og have en fælles forståelse af de analyser, der ligger til grund for samarbejdet. I modsat fald arbejder man uundgåeligt i forskellige retninger og vil da have vanskeligt ved at arbejde sammen. Insisterer en medarbejder derfor på at arbejde på en måde, der er i strid med analyserne, er det analyserne, der står over venskabet. Det var af den grund, Martinus betonedes, at

[...] venskab kan ikke bestemme de åndelige ting. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980),

og at der derfor er

[...] én ting, man må huske på. Denne sag, den er større end venskab. (Martinus, rådsmøde, 16. september 1980).

Det er samtidig klart, at de analyser, der ikke direkte vedrører samarbejdet, og hvordan det skal organiseres, så det passer med analyserne, dem behøver man ikke være enige i.

Dette er endnu et eksempel på, at rådet ved at klippe enkelte sætninger ud og præsentere dem uden for deres oprindelige sammenhæng, videreformidler en *usikker* – eller direkte *fejlagtig* – opfattelse af den oprindelige mening. Det er, som Max Käck havde påpeget (jf. kapitel 7.2.2 og 7.2.3), meget alvorligt, at rådet på den måde *misbruger* Martinus' udtalelser til at fremme sine egne interesser.

I situationen, hvor rådsmødereferaterne ikke er offentligt tilgængelige, har rådet ovenikøbet nærmest frit spil. For læseren har ingen mulighed for selv at undersøge, hvilken sammenhæng de bragte citater indgår i.

9.3.2.3 Rådets kosmiske forpligtelse er udeladt

Når man læser rådsmødereferaterne, er det tydeligt at se, at de konflikt-situationer, der bliver taget op, og som man drøfter under møderne, fortrinsvis drejer sig om tre typer af konflikt. Den første type handler om interesserede, der skaber disharmoni, fordi de er uenige i analyserne, den anden type er om medarbejdere, der af den ene eller anden grund er misfornøjede og utilfredse, og den tredje type drejer sig om medarbejdere, der på eget initiativ tager beslutninger i strid med analyserne.

Da der i de nævnte tilfælde er tale om forskellige former for overtrædelse af Strukturen, er første skridt naturligvis at tage en samtale med de pågældende. Hvis de da stadig insisterer på deres eget standpunkt i strid med Strukturen, må man lade dem gå, sådan som det også fremgår af dette citat fra *Samarbejdsstrukturen*:

Er man glad for at opfylde Strukturens betingelser, så er man meget velkommen, men er man ikke det, må man gå andre steder hen. Rådsmøde 05.03.74 (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 53).

Der er imidlertid en fjerde kilde til konflikt, som ikke var aktuel, mens Martinus var fysisk stede og havde det afgørende ord i alle vigtige beslutninger, men som blev aktuel efter hans død. Denne type af konflikt opstår uundgåeligt i det øjeblik, hvor *rådet* træffer beslutninger, der er i strid med Strukturen og samtidig insisterer på, at medarbejderne skal rette sig efter dem. Martinus var klar over, at dette var en mulighed og indskærpede derfor over for rådet, at det måtte sikre sig, at det fulgte analyserne, så det aldrig kom i den situation:

Vi modtager ikke nogen kritik eller noget. For det er jo det, der laver splid og spektakler. Og så bliver det igen, at så har sagen ikke ret, og så har han ret, og alt det kan vi jo ikke have. Sagen må have ret altid ... jeg mener, den skal have det. Det kan ikke nytte, at den "har ret", når den ikke har det. Men sådan skal vi jo lave det. Vi har jo analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

En af forudsætningerne for, at Sagen udvikler sig fredeligt og harmonisk, er således, at rådet på alle måder og efter allerbedste evne *kontrollerer*, at dets beslutninger harmonerer med analyserne. Dette er naturligvis ingen

let opgave, for hele tankegangen og logikken bag Strukturen er meget anderledes, end hvad man er vant til og kender til fra arbejdslivet uden for Institutet. Derfor indprentede Martinus også over for rådet, at det måtte være meget påpasseligt og udvikle sine egne metoder, som sikrede, at analyserne blev fulgt:

Bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på. Nej, de laver det efter analyserne efter bedste metode de kan, så det passer med analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Det er på den måde, rådet er beskyttet imod at begå fejl, og derfor er det også vigtigt, at rådet kun tager mennesker ind, der har accepteret analyserne og er indstillet på at arbejde efter dem. Ikke kun i teorien, men som det *ufravigelige* arbejdsgrundlag:

Vi skal ikke beskyttes ved love eller noget. Vi har beskyttelsen i, at det bliver lavet rigtigt, – og at hver laver sine ting rigtigt. Den, der ikke laver sine ting rigtigt, – så må vi lade ham gå. Hvis han vil til at lave om på det, så må han gå. Den magt må bestyrelsen jo have. Reglerne er jo efter mine analyser. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Det er også på den måde, rådet er beskyttet mod kritik. Der findes ikke andre måder. For kun ved at følge analyserne opfylder rådet “de kosmiske betingelser” og dermed sin bestemmelse, og først da kan det “blæse på, hvad de andre siger”.¹³⁶

Man kan også formulere det på den måde, at det er rådets opgave at sikre, at det ikke er rådet selv, der bestemmer, men de kosmiske analyser:

Ja, men når man nu tænker sig ... jamen det er ikke bestyrelsen. Det er Livets Bog. Det er Martinus analyser, der bestemmer. Det er ikke bestyrelsen ... Vi søger bare at gøre det, som det står i analyserne. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Martinus ønskede derfor, at Strukturen skulle udformes, så det tydeligt fremgik, at det var analyserne, der bestemte, og at det dermed blev let at se, hvad der harmonerede med analyserne, og hvad der ikke gjorde:

Og der er det, jeg mener, – det er det, vi skal have sat op så vældigt [...] hvordan det kan passe med analyserne. Det er det, der skal stå i den bog. Og det skal nok blive meget enkelt og ligetil. Og så er [...] det er nemt at se, hvem der har ret, og hvem der har uret. For efter analyserne er det jo let at se. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Det er betegnende for *Samarbejdsstrukturen*, at disse og tilsvarende prægnante udtalelser af Martinus, der *forpligter* rådet til at arbejde efter Strukturen, er *udeladt*.

Det forholder sig ovenikøbet sådan, at *Samarbejdsstrukturens* kapitel 10 med titlen “Rådet” er rensat for udtalelser af Martinus, hvor ordene “struktur” og “kosmiske analyser” indgår. Man har simpelthen her valgt at udelade alle de mange udtalelser af Martinus, der viser, at Martinus *netop ikke* har overgivet magten til rådet.

Martinus betoner igen og igen, at det ikke er rådet, men ene og alene *analyserne*, der er ‘den overordnede’. Denne principielle begrænsning af rådets magtudøvelse fortier rådet imidlertid, og læseren får dermed det fejlagtige indtryk, at Martinus har overgivet magten til rådsmedlemmerne.

I kapitlet om rådet kan man læse, at “rådet skal være en fuldstændig enhed”, og at det gælder om at have det “bedst mulige venskab i samarbejdet”.¹³⁷ Det hedder for eksempel:

Hvis der er en, der skaber disharmoni i rådet, så egner han sig ikke. Rådet skal være en fuldstændig enhed. Rådsmøde 16.12.75 (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 73).

Dette er imidlertid kun en del af det samlede billede. For ifølge Strukturen er det en nødvendig – men ikke tilstrækkelig – betingelse, at man er venner. Enheden – og dermed venskabet i rådet – opnås nemlig ved, at hvert enkelt rådsmedlem *ubetinget underordner sig analyserne* og lader dem bestemme. Når man læser den ovenfor anførte, og af Martinus Institut let redigerede, udtalelse i sin *oprindelige sammenhæng*, træder denne mening klart frem:

Hvis det er en, der sådan laver disharmoni i bestyrelsen, så duer han jo ikke. Bestyrelsen skal jo være en fuldstændig enhed, – akkurat som de flyvende tallerkener, – de danner jo enheder. Altså det kosmiske princip ... de danner enheder, de der hører bønnen. Og disse bestyrelsesmed-

lemmer skal jo allesammen være inde i sagens analyser, og vide at det er ... det må de drøfte indbyrdes, hvis der er noget, de ikke er ... og hvis den nye ikke er. Så må han have det at vide, – sådan skal det være. Hvis han kommer med noget, – han synes ... Så må man sige: Er det noget, man kan lave ... efter analyserne? (Martinus, rådsmøde, 16. december 1975).

Når Martinus taler om, at bestyrelsen skal være en enhed, betyder det, at bestyrelsen skal være en enhed på samme måde som de væsener, "der hører bøunnerne", er en enhed. De "flyvende tallerkener" danner også enheder. Når fænomenet "flyvende tallerkener" overhovedet bliver nævnt her, er det fordi, det var et emne, som man på det tidspunkt talte om under rådsmøderne. De "flyvende tallerkener" udgør en del af Guds primære bevidsthed, og når væsenerne i Guds primære bevidsthed er i stand til at danne *enheder*, er det fordi, der ingen uoverensstemmelser eller uenighed er mellem dem. Det er der ikke, fordi de hver især i deres væsen realiserer de kosmiske analyser eller *livslovene*. Det er den samme principielle enighed, rådsmedlemmerne må tilstræbe i deres samarbejde. Det er da også derfor, Martinus her betoner, at alle rådsmedlemmer skal "være inde i sagens analyser". Når der fremsættes et forslag, må man drøfte det indgående og tage stilling til forslaget ved at spørge, om det kan realiseres på en måde, så det passer med analyserne.

I rådet er der principielt to måder, hvorpå man kan opnå enighed. Man kan blive enige alene for 'fredens skyld' ved at være kompromissøgende og eventuelt bøje af for de mere dominerende rådsmedlemmer, eller man kan vælge at betræde de nye, uvante stier, som Strukturen angiver, og blive enige, fordi analyserne 'dikterer', hvad der er det rette.¹³⁸ I det første tilfælde er man enige på kort sigt og lægger samtidig grunden til konflikt på længere sigt. Der er derfor ikke her tale om den form for *enhed*, Martinus taler om, men snarere om *flokmentalitet*, hvor de stærkeste og mest dominerende 'får ret', og de mere ydmyge 'giver efter'. I det sidste tilfælde kan det være vanskeligere at nå til enighed. Til gengæld etablerer man en enighed, som er *urokkelig*, fordi analyserne er grundlaget. Det er den form for *enhed*, rådet ifølge Martinus skal udvikle.

Det er derfor også klart, at det er den sidste måde at gribe tingene an på, som er i overensstemmelse med Strukturen. Der er endnu en prægnant udtalelse af Martinus fra rådsmøderne, der understreger det:

Sagen skal være et eksempel for sine medarbejdere. Det kan den ikke være, hvis den benytter de gammeldags metoder. Den skal være sådan, at den er *upåklagelig*. Den er *et eksempel på overholdelse af kosmiske analyser*. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975. Min fremhævelse).

Dette citat er betegnende nok heller ikke er medtaget i *Samarbejdsstrukturen*.

I *Samarbejdsstrukturens* afsluttende kapitel er der en beskrivelse af, hvordan citaterne er udvalgt:

Strukturen [dvs. *Samarbejdsstrukturen*] indeholder efter rådets bedste vurdering og overbevisning alle de citater fra rådsmøderne, som har betydning. (*Samarbejdsstrukturen*, 1992, s. 131).

Hertil må man blot sige, at redaktionen, af grunde som der ikke redegøres for, har valgt at udelade de essentielle citater, hvor Martinus betoner, at det ifølge Strukturen ikke er rådet, men de kosmiske analyser, der er “den overordnede”, og at det derfor er rådets opgave gennem “overholdelse af kosmiske analyser” at være “et eksempel for sine medarbejdere”. Og i den sammenhæng tillige de citater, der påviser, at rådet uundgåeligt vil være årsag til konflikt og “spektakler”, hvis det ikke er meget påpasseligt med at holde sig dette for øje og gå frem efter analyserne (jf. f.eks. kapitel 1.8.3).

9.3.3 Samarbejdsstrukturen (2003)

Martinus Institut udgav i 2003, 11 år efter den første udgave, endnu en udgave af *Samarbejdsstrukturen*. Denne udgave er stort set identisk med førsteudgaven. De væsentligste ændringer er rådets egne, senere tilføjelser. Det drejer sig først og fremmest om redegørelsen for værkets udgivelse, hvor man giver sig selv lov til at ændre mere, end Martinus har godkendt, og mere end den tidligere udgave tillod.¹³⁹ Desuden er afsnittet om “Instituttets” økonomiske forhold” opdateret i forhold til situationen, som den var i 1992. Der er derfor nu en redegørelse for Martinus Instituts opdeling i to fonde: *Martinus Idealfond* og *Martinus Aktivitetsfond* (se kapitel 15.2 for en nærmere redegørelse for fondsopdelingen).¹⁴⁰

9.3.4 Konkluderende om Samarbejdsstrukturen

Med *Samarbejdsstrukturen* udgav rådet Martinus' Struktur i en *forfalsket* version. Ved at udelade de citater af Martinus, der tydeligt markerer grænserne for dets magtudøvelse, udvidede rådet på et *moralsk illegitimt* grundlag sine magtbeføjelser, og det imødegik dermed uretmæssigt den kritik, der havde været af dets manglende vilje og evne til at indrette sig efter Strukturen.

Ved ikke at medtage de citater, der dokumenterede Martinus' stærke betoning af, at det er rådets opgave og forpligtelse at lede i overensstemmelse med de kosmiske analyser, får *Samarbejdsstrukturen* præg af at være en *autoritær ledelsesstruktur*, hvor rådets ledelsesret fremhæves på bekostning af de *forpligtelser*, der er en forudsætning for ledelsesrettens *kosmiske legitimitet*.

Derved kom *Samarbejdsstrukturen* til at indgå som et vigtigt element i rådets bestræbelser på at opbygge et værn mod Strukturens indførelse.

10 Sammenfattende om rådets strukturopfattelse

*Vi må endelig ikke
lave noget fup.*

Martinus

Den opfattelse, som rådet fra midten af 1980'erne lægger til grund for sin fortolkning af Strukturen, og som blev gengivet i *Samarbejdsstrukturen* (1992, 2003), har det fastholdt lige siden. Der kan derfor være grund til at opsummere nogle centrale punkter, hvor rådets strukturopfattelse afviger fra Martinus' Struktur:

- Rådet mener ikke, at det i praksis er forpligtet til at sikre sig, at det følger analyserne.
- Ved uenighed mener rådet derfor heller ikke, at det har som opgave at gennemføre en analyse, der viser, hvem der har ret, og hvem der har uret.
- Bliver der fremlagt en analyse, der synes at påvise, at rådet handler i strid med de kosmiske analyser, vælger rådet typisk at ignorere analysen og fastholde sine egne synspunkter og beslutninger.
- For rådet er det vigtigste, at man er 'venner' og bevarer 'den gode tone' – og at medarbejderne 'indordner' sig.
- Rådet skiller sig af med medarbejdere, der ønsker at følge Strukturen, og som derfor henleder opmærksomheden på beslutninger og forhold, der strider mod analyserne.
- Udadtil giver rådet udtryk for, at det respekterer Strukturen, mens det i realiteten modarbejder den.
- Rådet foregiver at være åben for dialog, mens det i praksis – når problemerne opstår, og der mere end nogensinde er behov for

- åbenhed og dialog – forholder sig passivt, fortier de reelle problemer, taler uden om og kommer med søforklaringer.
- I konflikter, der udvikler sig i fraværet af reel analyse og dialog fra rådets side, fralægger rådet sig ansvaret og giver modparten skylden.
 - Rådet forholder sig ikke til konflikternes årsager. Det er symptomerne, rådet bekæmper. Dermed forbliver konflikterne uløste, og de samme typer af konflikter udspiller sig igen og igen.
 - Rådets falske strukturopfattelse, som den kommer til udtryk i *Samarbejdsstrukturen*, har betydet, at det kun er personer, som støtter denne falske opfattelse, der bliver optaget i rådet.
 - Rådets *Samarbejdsstruktur* har derved fungeret som et værn mod indførelsen af Strukturen.
 - Mens Martinus' Struktur vil danne grundlag for den nye verdenskulturs åndsvidenskabelige styreform, er rådets strukturopfattelse fejlbehæftet, og den har mange lighedstræk med den gamle verdenskulturs autoritære styreformer.

Det samlede forløb, der leder frem til udgivelsen af *Samarbejdsstrukturen*, viser, at der i rådet ikke fandtes de nødvendige forudsætninger for at indføre Strukturen.

Hvem der er indsat i rådet, er dybest set Forsynets ansvar. Ud fra det første tiårige forløb, efter Martinus forlod den fysiske verden og overlod Instituttets ledelse til rådet, kan vi derfor slutte, at tiden endnu ikke var moden til at indføre Strukturen. Det var også, hvad kritikerne erfarede. De måtte erkende, at deres initiativer, og stadig mere artikulerede forsøg på at komme i dialog med rådet, var forgæves.

Hele forløbet er imidlertid registreret som en veldokumenteret del af Sagens historie. Den dag, hvor der i rådet er de nødvendige forudsætninger for at indføre Strukturen, vil de analyser, der dengang blev fremført, uden tvivl inspirere til, at Strukturen kommer til at fungere efter hensigten inden for Instituttets rammer.

Tredje del

Rådets forvaltning af Strukturen

*Vi skal jo ikke lave en verden i kritik.
Vi har lov til at skrive, hvad der er forkert, –
hvad der strider imod lovene.*

Martinus

11 Organisering af samarbejdet

*Dem, der ønsker magten,
er de dårligste.*

Martinus

Den måde, hvorpå samarbejdet ifølge Martinus skal organiseres, er af essentiel betydning, fordi selve *organisationsformen* er lagt an på at understøtte Strukturen og dermed medvirke til at sikre, at åndsvidenskaben og alkærligheden kommer til syne i alle Instituttets foretagender.¹⁴¹

11.1 Strukturens organisation af samarbejdet

Strukturen er det ufravigelige grundlag for opbygningen af den nye verdenskultur, og derfor er Strukturens måde at indrette og organisere samarbejdet på også meget anderledes, end hvad man kender fra andre organisationer og virksomheder i det omkringliggende samfund.

11.1.1 *Alle er lige*

Helt grundlæggende er der ikke som i almindelige virksomheder en overordnet ledelse med en bestyrelse, en direktion og en direktør. Inden for Sagen er, at det er de kosmiske analyser, der er 'den overordnede':

den overordnede, det er jo Livets Bog. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Når 'den overordnede' er *Livets Bog*, arbejder alle *på lige vilkår*. Hver enkelt medarbejder må gå ind under analyserne og indrette sin arbejdsform og væremåde efter dem:

11 Organisering af samarbejdet

Strukturen må i sig selv være analyserne ..., der "dikterer". Og det må være den absolutte næstekærlighed. (Ibid.).

Det betyder, at ligesom alle er lige for Gud, skal alle være *ligeværdige* i samarbejdet.

Ib Schleicher opsummerede det til et rådsmøde på denne måde:

Men når vi siger, at alle er lige, så skal vi mene, at alle sådan set er lige meget værd (Ib Schleicher, rådsmøde, 25. september 1974).

Til det svarede Martinus bekræftende og tilføjede uddybende:

Ja, der skal vistnok føjes til, at alle er lige for Vorherre. Og det kan man nok sige. Men alle skal også være lige for os, altså med hensyn til kærlighed, med hensyn til sympati. Det er det, vi skal udvikles hen til, at man kan være næstekærlig. Det er jo det, – alle skal være lige for os. Og vi skal jo ikke omvende de andre. Vi skal omvende os selv til at blive ... at lade være med at dømme de andre. Men der er det, at når vi nu laver en livsstruktur, hvor alt det er fjernet ... og vi ser, at det er nødvendigt ... at det er fjernet, alt det, vi er vant til skal være så nødvendigt, at nogen skal have magt, og nogen skal ikke have ... Det skal vi lære at se, at det kan vi undgå. Det hører ikke hjemme, hvor der er kærlighed. Det gør det ikke. Det hører hjemme, hvor der er begær, magt. Og der er det, at vi skal trænes op til at lave en struktur. Og vi kan lave strukturen. (Martinus, *ibid.*).

Martinus omtaler her Strukturen som en *livsstruktur* og påpeger, at det gælder om at fjerne alt det, der skaber problemer andre steder, fordi enkeltpersoner får magt og føler sig hævet over andre.

11.1.2 Rådet har det overordnede ansvar

Det er bestyrelsens eller rådets primære ansvar at sikre, at alle beslutninger bliver truffet i overensstemmelse med analyserne. Det betyder, at rådet skal sikre, at de enkelte rådsmedlemmers eller andre medarbejderes personlige ønsker og begær ikke får indflydelse og bliver styrende.

Hele organisationen skal samarbejde som en helhed, og rådet har som opgave at holde øje med, at samarbejdet fungerer på tværs af de enkelte områder i organisationen:

Det er også det, at vi skal sådan set være på lige fod. Men, selvfølgelig, bestyrelsen har jo de de foreteelser, og bestyrelsen må sidde med det største overblik over situationerne. (Martinus, rådsmøde, 27. august 1974).

Netop fordi det er bestyrelsens eller *rådets* forpligtelse at have dette overblik, er der beslutninger, som kun rådet kan træffe. For som Aage Hvolby bemærkede:

Men det betyder vel også, at bestyrelsen må træffe de beslutninger, som andre grupper ikke kan tage, eller som andre grupper ikke har forudsætninger for at kunne tage. (Aage Hvolby, *ibid.*).

Martinus bekræftede, at sådan måtte det være:

Jo, det er klart. Bestyrelsen må have en vis overlegenhed. Fordi, bestyrelsen har den største oversigt over tingene. Tingene må jo gå til bestyrelsen, meddelelser osv. (Martinus, *ibid.*).

Det gælder om ikke at skabe et hierarki i traditionel forstand. Når Martinus mente, at betegnelsen "bestyrelse" ikke kunne bruges, var det netop fordi denne betegnelse i sig selv står som en markør for asymmetriske relationer mellem medarbejdere og ledere, "der fra gammel tid har lavet skavanker"¹⁴²:

Men bare man kunne finde sådan et navn. Hvis man kunne sætte et bogstav til, medarbejder A, medarbejder B ... så var der ikke nogen bestyrelsesgruppe. Han der er medarbejder A, og han der medarbejder B ... Så er der ikke nogen bestyrelse. Så er de medarbejdere stadigvæk. (Martinus, *ibid.*).

Man kan ganske vist ikke komme væk fra, at bestyrelsen har en overordnet funktion og et særligt ansvar, men det er vigtigt, at bestyrelsesmedlemmerne ikke opfatter sig selv og heller ikke bliver opfattet som ledere i traditionel forstand:

Men vi må jo også forstå, at det betyder jo heller ikke, at bestyrelsen ikke er ledere. Vi skal bort fra det her ... der ligger en magt, en kraft ... i det her at være bestyrelse. Alle disse udtryk, som man har brugt i år-

hundreder. Men dertil må man sige man kunne også bruge et tal for medarbejdere (Martinus, *ibid.*).

Det er interessant, at Martinus flere steder taler om, at man med fordel kan bruge bogstaver eller tal, som betegnelser for medarbejderne. Det er netop for at udgå de forskellige bibetydninger af autoritet, magt og anseelse, der ofte klæber sig til de almindeligt anvendte personnavne.

Det gælder om at få fjernet alt det, der på den ene side har fremkaldt underdanig ærbødighed og på den anden protest og oprør:

Ja, det er der, vi skal jævne ud ... at vi kan få det fint afrundet, – at der ikke er et trappetrin der, – en trone oppe der ... så bliver de gale, dem dernede ... Vi kan fjerne årsagen til (Martinus, *ibid.*).

Som så mange gange under rådssamtalerne bliver Martinus også her afbrudt af et ivrigt rådsmedlem. Meningen er dog tydelig nok. Ved at fjerne den hierarkiske organisationsstruktur, hvor nogle bliver regnet for mere end andre, fjerner man en væsentlig kilde til det, der andre steder skaber konflikt og ufred.

Den organisationsform, Martinus ønsker, bryder med hele den måde, som virksomheder og organisationer almindeligvis i dag er ledet på. Af den grund bestemte Martinus også, at betegnelsen, “bestyrelse”, var uanvendelig:

Vi skal ikke have det her bestyrelse ... så er vi igen inde på det ... Og vi skal ikke bestyre det ... Der er ikke meget at bestyre. For det er skrevet op, hvordan det skal være. Det bliver jo så enkelt. De nuværende forhold [i verden] med bestyrelse og ledelse af sager er jo blevet så indviklet, så det er skrækkeligt. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Martinus har tydeligvis svært ved at gøre rådet begribeligt, hvordan hele organiseringen bliver, når analyserne kommer i centrum og bliver ‘den overordnede’ regulerende faktor i alle funktioner. Når først Strukturen kommer på plads, er meget givet på forhånd. Det bliver meget enkelt. For der bliver “ikke meget at bestyre”.

Tage Edeling kommer i samtalens løb ind på begrebet “leder” og taler i den forbindelse om en tænkt medarbejder, “der får et ansvarsområde” og “påtager sig et stykke arbejde”:

For der er det ... hvis man skal sætte ham i arbejde, så er man leder. (Tage Edeling, ibid.),

Martinus korrigerer og pointerer, at man ikke er leder i traditionel forstand. For med Strukturen er der tale om en ny form for ledelse. For det er ikke rådsmedlemmerne, der er de overordnede. Det er derfor rådsmedlemmernes opgave – ud fra *Livets Bog* – at forklare, hvordan det skal være:

Nej ... Ja ... de [dvs. rådsmedlemmerne] bliver jo ... dem, der skal sige, hvordan det skal være. Men det er ikke som en mand, der er sig selv og bestyrer en ting. Her er det en mand, der efter den overordnede ... den overordnede, det er jo *Livets Bog*. Det er den overordnede, der skal være. (Martinus, ibid.).

Det betyder, at rådets opgave er begrænset til i forskellige situationer at analysere sig frem til, hvordan de kosmiske analyser i *Livets Bog* kan passe ind og fungere som 'den overordnede'. Det er deri, rådets magt ligger. Ikke ved at bestemme selv, men ved at sikre, at den bestemmende magt så at sige manifesterer sig som en logisk og kærlig udstråling fra analyserne:

Man må egentlig ... man er faktisk en vogter. Man er faktisk kun en vogter af alkærlighed. Man er en vogter af strukturen. Ja, for den er lavet. (Martinus, ibid.).

Det er på den måde rådets opgave at se til, at alkærligheden folder sig ud og bliver synlig i alle aktiviteter. Ved at gøre dét, omdanner rådet sig selv og hele Martinus Institut til at blive i *Strukturens billede*.

Det er præcis den opgave, rådet har fået af Martinus. Og i forbindelse med at det har fået opgaven, er rådet samtidig af Martinus blevet pålagt at melde det klart og umisforståeligt ud til medarbejderne, at det har *accepteret* at arbejde på de betingelser:

Og medarbejderstaben skal vide, at det er ikke jer, der ... ja, I er med i det ... I akcepterer det, men det er ikke jer, der har bestemt, at det skal være sådan. Det er en bestemmelse, der faktisk er evig ... og så må man regne med, at der er et forsyn, der er den virkelige overordnede. I er kulturens repræsentanter. (Martinus, ibid.).

Idet rådet accepterer at gå ind under Strukturen, bliver det tydeligt, at alle arbejder efter de samme retningslinjer som ligeværdige parter under Strukturens overordnede ledelse. Det betyder også, at når medarbejderne accepterer rådets beslutninger, er det ikke, fordi rådet af Martinus har fået en særlig magt til selvstændigt at bestemme, men fordi rådet selv, som den øvrige medarbejderstab, har accepteret at gå ind under Strukturen og underordne sig den. Det er dermed tydeligt for alle, der kender *Det Tredie Testamente* og er inde i analyserne, at rådet ikke træffer beslutninger på egne, men på Strukturens vegne.

11.1.3 Strukturen er ikke et regelsæt

Strukturen, som Martinus har formuleret den, opstiller ikke detaljerede love og regler for, hvordan medarbejderne skal forholde sig i alle slags situationer. Den angiver *principperne*, som de er givet med det kosmiske verdensbillede, og giver eksempler på, hvordan de kan anvendes i forskellige situationer. På den måde fungerer Strukturen som enhver anden videnskab. Dog med den forskel, at denne videnskab er en *åndsvidenskab* eller *livsvidenskab* og derfor omfatter alle tænkelige forhold og situationer. Det er rådets opgave at udvikle kompetencer og metoder, der sætter det i stand til at anvende de åndsvidenskabelige analyser overalt inden for dets ansvarsområde:

Men se, her bliver det jo sådan, at bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på. Nej, de laver det efter analyserne efter bedste metode de kan, så det passer med analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Det er det samme princip, der gælder for alle grupperne på Martinus Institut og i Klint. De har som opgave at følge analyserne inden for *deres* respektive ansvarsområder. Rådet har så det overordnede ansvar for, at det sker:

Ja, det er jo klart, at der skal holdes øje med, om de følger analyserne ... at de ikke finder på at lave andre ting. Det skal jo passe med analyserne. Så kan vi jo have mange grupper, og de skal allesammen passe med analyserne. Og i hver gruppe skal det være den samme struktur. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Hver gruppe er en selvstændig enhed, og da de hver især er ansvarlige for at følge Strukturen, kan man have så mange grupper, det skal være. Så længe de enkelte grupper følger Strukturen, kan de træffe beslutninger og arbejde selvstændigt i forhold til rådet.

Idet rådet på den måde uddelegerer arbejdet, aflaster det sig selv. Det skal træffe færre beslutninger. Alt går automatisk, som funktionerne i kroppens organer, så længe det er analyserne og ikke personlige præferencer, der bestemmer.

Derved giver de rammer, Instituttet stiller til rådighed for medarbejderne, de bedst mulige betingelser for, at den enkelte medarbejder kan udvikle sig til at blive et selvstændigt tænkende og suverænt menneske, der handler efter livets love. Det er rådets opgave at udvise tillid og overlade det til grupperne selvstændigt at løse deres opgaver. Det er først i det øjeblik, hvor grupperne “finder på at lave andre ting”, at rådet er ansvarligt for at gribe ind og hjælpe gruppen tilbage på sporet, så arbejdet igen kommer til at “passe med analyserne”.

11.1.4 *Der skal undervises i Strukturen*

Da Strukturen er fundamentet for hele den måde, samarbejdet er organiseret på, skal der informeres om Strukturen, og der skal undervises i den:

... men der er det, jeg mener, at vi skal kunne uddanne dem i en slags skole, – dem der kommer ... de skal gennemgå en slags skole. – vi skal have en slags lærebog eller brochure, eller hvad vi kan kalde det. Så kan de ikke komme og sige: Det vidste vi ikke. Og så kan de også på forhånd sige: Nå nej, så vil jeg ikke være med der. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

Der skal også holdes foredrag om Strukturen, så alle forstår, *hvordan* Strukturen fungerer som Sagens fundament:

Det bliver indprentet ... der skal da holdes foredrag med det. De skal se, hvordan det virker. Så vil de også forstå, at der er noget plan i det. [...] Der er bare det – de skal føle, at der er virkelig et skelet, der er virkelig et fundament, som det skal gå efter. (Martinus, rådsmøde, 27. august 1974).

Når der undervises i Strukturen, skal det ved *konkrete* eksempler vises, hvordan Strukturen fungerer, når den anvendes. Derved kan tilhørerne ved *selvsyn* indse, hvordan teorien fungerer i praksis.

11.1.5 Ingen magtkoncentration

Det er indbygget som en del af den organisationsform, der går igen og er ens for alle grupper, at der er en tidsbegrænsning på alle poster. Man kan højst være formand – eller talsperson, som Martinus også kalder det – i ét år ad gangen. Det var Martinus' udtrykkelige ønske, at denne tidsbegrænsning skulle bygges ind i hele organisationen for derved at undgå, at der opstår magtkoncentrationer, og at der etablerer sig en hierarkisk struktur. For rådet betyder tidsbegrænsningen, at man højst kan være stemmeberettiget medlem i 5 år og formand i 1 år.

Martinus nævner på et rådsmøde i 1977, at han har fået det samme indført inden for undervisningen, og begrundet det på denne måde:

Det er også det, jeg har fået lavet indenfor undervisningen. De skal ikke blive siddende, – det er ikke gavnligt. Nogle mennesker har en vældig evne til at få andre til at holde med sig, – så får de en magt. Så bryder de sig pokker om –, så kan de lave helt om på sagen. De skal ikke have magt. Alle skal være lige. Ellers bliver det jo overklasse mennesker. Og det kan de kun gøre ved ikke at lade magten vokse. Den magt, der skal til, den har de. Og de behøver ikke nogen større magt. Der er ingen grund til, at en mand sidder og får større magt – i den lille bestyrelse. (Martinus, rådsmøde, 20. september 1977).

Martinus gør opmærksom på, hvor risikabelt det er på det nuværende trin i den jordmenneskelige udvikling, at mennesker forbliver i årevis på ansvarsfulde poster. Resultatet bliver uundgåeligt, at disse mennesker rager magt til sig og får en indflydelse ud over den, Strukturen berettiger til. De begynder at føle sig som noget særligt og opnår en form for særstilling. Dermed er de i overhængende fare for at misbruge deres magt til at "lave helt om på sagen".

11.1.6 Det gælder om at tiltrække de rigtige mennesker

Instituttets måde at forholde sig til Strukturen på er altafgørende for, om man er i stand til at tiltrække de rigtige medarbejdere. Det er ved at lægge hele organisationen an på at følge Strukturen i praksis, at det bliver muligt at tiltrække de mennesker, der forstår og accepterer principperne i *Livets Bog* og af den grund har lyst til at deltage i arbejdet og støtte op om Sagen:

Det er om at finde de mennesker ... og om at få lagt strukturen sådan, at den rammer de mennesker, der får lyst til at komme her. Og derved bliver vi jo også ens på bestyrelsesmøderne, – fordi vi arbejder på samme måde allesammen. Der er ikke nogen, der kan blive onde på bestyrelsen. Hver har jo sit, og hver arbejder under samme betingelser. De arbejder, fordi de har lyst. De har lyst til at være med ... Det er deres eget ... værk. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Det er denne oplevelse af, at alle arbejder “på samme måde” og dermed på lige vilkår, der skaber “lyst til at være med”. Det fælles vilkår for samarbejdet er ikke en ledelsesbeslutning, men en evig kosmisk Struktur overfor hvilken alle er lige. Det er den Struktur, man som medarbejder, først og fremmest er ansvarlig overfor. De enkelte medarbejdere får derved en særlig oplevelse af at arbejde på “deres eget værk” og dermed også på deres egen åndelige udvikling.

Omvendt betyder det også, at hvis Instituttet ikke er tro mod *Strukturen* og indretter organisationen efter den, da vil mange af de mennesker, der ellers havde tilskyndelse og “lyst til at komme”, holde sig væk.

11.2 Sagen befinder sig endnu i sit fosterstadium

Det var for Martinus indlysende, at Sagen endnu befandt sig i sin fosterfase, og at mange ting ikke var ideelle:

Ja, der er da mange ting, der ikke er, som det skal være. Det er rigtigt. Men der er ikke rigtig noget at gøre ved det, – altså i øjeblikket. Vi må se på det som et foster. Vi må se på det som et hus, der bygges op. I et hus, der bygges op, er der både kalkbaljer og stiger og masser af ting. Sådan må vi næsten se på det. (Martinus, rådsmøde, 20. september 1977).

Som et middel til at nå ud over fosterstadiet var arbejdet med at formulere Strukturen og Instituttets 1982-love helt afgørende. For ved at indføre Strukturen skulle Instituttet bringes ind i en ny fase, hvor tingene i højere grad end tidligere blev fastlagt og reguleret på basis af de kosmiske analyser, hvorved medarbejdernes ufærdige tilbøjeligheder ville få betydeligt mindre råderum. På et rådsmøde tre år senere formulerede Martinus det på denne måde:

Nu må vi jo regne med, at sagen har været et foster, og det er gået sådan, som det bedst kunne. Men det kommer nu dertil, at vi må holde strenge regler og være meget bestemte overfor de forskellige ting, vi bestemmer. For ellers flyder det ud, og så bliver der spektakler. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1980).

Det var i sig selv en vanskelig opgave for Martinus at gøre Strukturen forståelig for dem, han arbejdede sammen med. Mens han kunne skrive sit forfatterskab med en "legende lethed",¹⁴³ var det langt vanskeligere for ham at forklare sin mission for rådet. Martinus var naturligvis fuldt ud bevidst om sin mission og om principperne, Instituttet skulle ledes efter. Det var han indsat i, før han blev født.¹⁴⁴ Vanskeligheden bestod i at gøre det begribeligt for rådet, hvordan missionen skulle videreføres.

Det skulle vise sig, at det ikke var Martinus' opgave at skrive Strukturen. Det skulle rådet selv gøre. Det kan man naturligvis undre sig over, men der ligger formodentlig det i det, at rådet, for at give en logisk sammenhængende gengivelse af Strukturen, ville være nødsaget til at sætte sig fundamentalt ind i den og dermed undervejs i processen lære at forstå Strukturen til bunds.

Da rådet i 1992 udgav *Samarbejdsstrukturen* og 11 år senere den let opdaterede udgave i 2003 stod det klart for mange, at fosterfasen endnu ikke var et overstået stadium. For de to nærmest identiske udgaver var begge løst sammensatte og tendentiøst udvalgt citatsamlinger, der formidlede et flimrende og uklart billede af, hvad Strukturen er og går ud på. Bøgerne var derfor også langt fra at være den *retvisende* gengivelse af Strukturen, som Martinus havde pålagt rådet at udgive.

11.2.1 Rådet forstod ikke verdensgenløseren Martinus

Der er en enkelt episode i Sagens historie, der mere end så mange andre illustrerer, hvilken kolossal udfordring Martinus stod overfor.

Det er den hollandske oversætter Gerard Oude Groen, der var vidne til episoden. Gerard er født i Holland og kom til København i 1967, hvor han hurtigt efter ankomsten kom i kontakt med Martinus og hans Sag. Fra omkring 1970 og de følgende to år boede han i Sam Zinglersens hus, Ternevej 5, ved siden af Martinus Institut. Martinus havde fuld tillid til Gerard, og Gerard havde nøgler til Instituttet og til Martinus' lejlighed, hvor han kunne komme og gå, som han ville.

Gerard Oude Groen forklarer, at han en aften mellem klokken ca. 22.30 og 23.00 blev ringet op af Martinus, der bad ham komme. Gerard forsøgte at forklare Martinus, at han var på vej i seng, og at han skulle tidligt op på arbejde næste dag. Da Martinus insisterende spurgte: "vil du ikke nok komme?", gik Gerard over til Instituttet og åbnede døren til Martinus' lejlighed. Det syn, der mødte ham, fik ham til at stivne. For Martinus sad helt stille i sin stol, og det eneste, Gerard hørte fra Martinus, var en stille gråd. Gerard gik hen og tog Martinus om skuldrene. Martinus var netop kommet tilbage til sin lejlighed efter et rådsmøde, og der udspandt sig da følgende dialog:

Martinus: "Jeg føler mig som en mus mellem tusind katte. De vil kun deres eget. Rådsmedlemmerne aner ikke, hvem jeg er, og de ved ikke, hvad jeg arbejder på".

Gerard: "Hvorfor har du så valgt dem?"

Martinus: "Der er ikke nogen bedre. Det er de bedste, der er". (Gerard Oude Groen, e-mail, 13. september 2025).¹⁴⁵

Martinus har ikke selv beskrevet, hvor vanskelig en situation, han befandt sig i, og hvor svært det var for rådsmedlemmerne at forstå ham og hans mission. Det nærmeste, man kommer det, er formodentlig kapitel 13, "Mesteren og hans Disciple", i småbogen *Påske*. Martinus beskriver her, hvad Jesus oplevede under samværet med sine disciple:

Der kan undertiden være Tilfælde, hvor enkelte af disse i deres daglige Samvær med Mesteren, der er hjertelig og kammeratlig i sin Væremaade

og saaledes ganske blottet for al ceremoniel Etikette, glemmer hans aandelige Storhed og Ufejlbarlighed. I saadanne Tilfælde kan det hænde, at de paagældende Disciple ikke kan forstaa Mesteren, idet han jo ikke handler ud fra jordiske Motiver eller midlertidige lokale Tilstande. Hans Planer er paa langt Sigt, for Aarhundrederne, ja stundom for Aartusinderne. Mesterens Dispositioner kommer derfor ikke altid til logisk eller intelligensmæssigt at passe ind i de rent midlertidige aktuelle lokale Forhold og gængse Opfattelser af Moralitet, men passer naturligvis ufejlbarligt ind i Forsynets store guddommelige Plan med Mennekeheden, som han udelukkende er indviet til at følge, uafhængigt af hvad det saa end maatte koste, ja selv i saadanne Tilfælde, hvor det eventuelt kan føre ham til Tabet af sine Venner, føre ham til Golgatha, føre ham til Korsfæstelse.

De af Disciplene, der i deres fysiske Kortsynethed ikke kan følge Mesterens vidtskuende Blik og glemmer, hvem de har for sig, ser kun hans Dispositioners eventuelle Upasselighed i de rent midlertidige og øjeblikkelige Forhold og tror derfor, at han handler forkert. De søger da i deres blinde Nidkærhed at ville "vejlede" ham og kan endog blive forargede, naar Mesteren ikke kan tage deres "Vejledning" til Følge, og de derved ikke kan faa deres illusoriske Forhaabninger opfyldte. Men en Verdensgenløser er ikke kommen for at skulle undervises af sine Disciple. I hans Nærhed gælder den okkulte Lov: "Naar Eleven taler, tier Mesteren", mere end noget andet Sted eller i noget andet Tilfælde. Og uden at de paagældende Disciple egentlig ved af det, er de trods deres fysiske Samvær med Mesteren paa Retur, paa Vej bort fra hans aandelige Nærhed. "Synet af Mesteren" fordunkles mere og mere af deres Tankers Kredsen om deres skuffede Forventninger, Mesterens, efter deres Opfattelse, fejlagtige Dispositioner o. s. v. Og tilsidst ser de ligesom den store Hob ikke "Mesteren", men derimod i ham kun et almindeligt, formentligt "ufuldkomment" jordisk Menneske. I Kraft af den Gene eller Forstyrrelse saadanne Disciple bliver for Verdensgenløserens Mission, maa han, der naturligvis kun kan følge sin egen guddommelige Inspiration og være trofast mod den ham allerede ved hans Indvielse anviste Vej, tage Afstand fra saadanne i fejlagtig Iver og Nidkærhed fremtrædende Disciple og Tilhængere. Men Livet vil selv bringe dem tilbage. De vil alle trods alt tilsidst komme til at hvile i Verdensgenløserens Favntag, "og hver Tunge skal bekende, at han var en Herre til Gud Faders Ære". (*Påske*, kap. 13).

Situationen svarer uden tvivl til, hvad Martinus må have oplevet, da han i tiåret frem til 1981 instruerede rådet i Strukturen. Forskellen i bevidsthedsniveau mellem Martinus' kosmiske bevidsthed og den jordmenneskelige bevidsthed var simpelthen for stor til, at rådet var i stand til rigtigt at forstå 'det nye', som Strukturen repræsenterede. Det var også af den grund, Martinus satsede på de to yngste medlemmer, Rolf Elving og Willy Kuijper, og pålagde dem at sørge for, at 'det nye' blev indført (jf. kapitel 5).

Denne plan blev imidlertid aldrig realiseret. Rolf Elving forsøgte efter bedste evne på forskellige måder at tage initiativ til, at man skulle følge Strukturen. Helt fra starten blev han dog modarbejdet af de øvrige rådsmedlemmer, og efter knap seks år gav han op og forlod rådet. Willy Kuijper skrev i 1981 et par artikler til *Kosmos*, hvor han begejstret gjorde sig til fortaler for at anerkende Martinus' værk som *Det Tredie Testamente*.¹⁴⁶ Siden underlagde har sig den dominerende linje i rådet, og støttede også som rådets formand (2001-2024) den reviderede strukturopfattelse, hvor rådet gav sig selv lov til at undlade at indføre Strukturen.

11.2.2 Fornyet fokus på rådets praksis

I bogens del 2 blev det påvist, at rådet op gennem 1980'erne omformede Strukturen i sit eget billede. Den foreløbige kulmination på denne udvikling kom i 1992 med udgivelsen af *Samarbejdsstrukturen*, hvor Strukturens kosmiske organisering af samarbejdet er erstattet af en autoritær ledelsesstruktur (jf. kapitel 9).

Linjen fra 1980'erne og 90'erne er blevet videreført i det følgende årtusinde, hvor en af de mest markante konsekvenser har været, at rådet i 2013 anlagde og siden gennemførte en retssag mod det såkaldte 'firkløver' (se kapitel 14). Med retssagen handlede rådet i overvældende grad mod alt, hvad *Det Tredie Testamente* står for, og hvad Martinus har udtalt. Mange, der ellers ikke havde fulgt Sagen tæt, så retssagen som det håndgribelige tegn på, at rådsmedlemmerne definitivt havde indsat sig selv som de overordnede. Derfor blev retssagen også den udløsende årsag til, at der blev rettet fornyet fokus på rådets praksis. I åbne breve og analyserende afhandlinger blev det påvist, at rådet på næsten alle væsentlige ansvarsområder havde tilsidesat Strukturen.

Struktursamtalerne fra såkaldte rådsmødereferater havde indtil da været hemmeligholdt af rådet og kun offentliggjort i tendentiøst udvalgte

brudstykker i først og fremmest *Samarbejdsstrukturen*. De blev nu tilgængeliggjort med hjælp fra Rolf Elving i forbindelse med retssagen, da det var Rolfs opfattelse, at begge parter i sagen skulle have adgang til det samme kildemateriale.

Dette var i sig selv en *skelsættende begivenhed* i Sagens historie. For dermed blev det tydeligt for enhver, der satte sig ind i dette materiale, at rådets udvalg af rådsmødecitater i *Samarbejdsstrukturen* var tendentiøst i en sådan grad, at *Samarbejdsstrukturen* i realiteten på væsentlige punkter må anses for at være en *forfalskning* af Martinus' Struktur.

11.2.3 Rådets fejlagtige opfattelse af sin opgave

Som svar på de mange indlæg og analyser, der påviste uoverensstemmelserne mellem rådets praksis og Strukturen, udgav rådet i perioden 2016-2020 – mens retssagen stod på – en række notater. I disse forsøgte rådet at tilbagevise den kritik, der var rejst.¹⁴⁷

Martinus' udtalelse, som den er gengivet herunder, er hentet fra et af de notater, som rådet udgav i perioden:

Denne sag er bygget op på kosmiske analyser, der er urokkelige, og derefter er strukturen lavet. Og har de kritik, så må de vide, at så er de ikke i kontakt med sagen, så er de i konflikt med den... så er det deres egen manglende udvikling. Strukturen må i sig selv være analyserne... der dikterer. Og det må være den absolutte næstekærlighed [...] bestyrelsen har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på.

Nej, *de laver det efter analyserne efter bedste metode de kan*, så det passer med analyserne. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Rådets beslutning om at føre ophavsretssag*, juli 2017, s. 3. Min fremhævelse).

Nu kunne man måske tro, at en lysende klar udtalelse af Martinus som denne, i kombination med at rådsmødereferaterne var blevet gjort tilgængelige, ville motivere rådet til at genoverveje sin rolle og sit forhold til Strukturen.

Dette og rådets øvrige notater viser imidlertid, at rådet var parat til at gå langt for at forsvare sin magtposition og den måde, hvorpå det havde tilsi-

11.2.3 Rådets fejlagtige opfattelse af sin opgave

desat Strukturen i de forløbne 30 år. Det bliver tydeligt, når man læser rådets tolkning af Martinus' udtalelse:

Udtalelsen om, at rådet skal "lave tingene" (dvs. opfylde MIs formål) "efter analyserne efter bedste metode de kan", viser, at der er plads til både selvstændige beslutninger og sågar fejltagelser. (Ibid.).

Rådet begriber tydeligvis ikke, hvad Martinus siger. For ifølge Martinus begrænser rådets frihed sig udelukkende til at finde frem til de metoder og den arbejdsform, som bedst sikrer, at tingene bliver lavet efter analyserne. Det er stadig ubetinget analyserne, der er fundamentet.

Som kommentar til rådets tolkning kan man sige, at Martinus med citatet *forpligter rådet* til at udvikle metoder, der skaber sikkerhed for, at rådet netop ikke kommer i situationer, hvor det træffer "selvstændige beslutninger" i strid med analyserne og derved begår "fejltagelser".

Rådets udlægning af Martinus' udtalelse viser, at det daværende råd end ikke havde sat sig ind i Strukturen (jf. kapitel 1.3 og 1.4). For havde rådet studeret Strukturen og indarbejdet den i sin praksis, ville det ikke kunne tolke Martinus' udtalelse på en måde, hvor det når frem til en konklusion, der er den modsatte af, hvad Martinus siger.

Rådet præciserer videre sin opfattelse ved at skrive:

Martinus ønskede kun, at hans analyser skulle inspirere til, at vi bruger vores egen erfaring og moral til at agere harmonisk og hensigtsmæssigt. (Ibid.).

Det er tydeligt, at rådet ikke har gjort sig det klart, at der er *principiel forskel på*, om man går til Martinus' værk som *almindelig læser* uden særlige forpligtelser over for Strukturen, eller man som rådsmedlem *repræsenterer Sagen* og dermed Strukturen.

I notatet uddyber rådet synspunktet, idet det videre skriver:

Martinus lagde vægt på, at man skal tænke selv frem for at gøre Martinus/værket til en autoritet. Martinus ønskede ikke, at man skulle lade sig suggerere af oplysningerne i værket og derved "lamme" sin tænkeevne, moral og integritet. Martinus skriver f.eks. i første bind af Livets Bog, stk. 15, at den studerendes "*egne tanker, meninger og synspunkter*

ikke på nogen måde, hverken nu eller i fremtiden, af [Livets Bog] skal blive dogmatisk bundne, men at han derimod af denne vil blive ydet al mulig inspiration til i fuld frihed at tænke selv, at arbejde selv og yderligere til af egen fri vilje selv at udsøge sine oplysninger”. (Op.cit., s. 12).

Rådet skaber en direkte kobling mellem det ovenfor anførte citat fra *Livets Bog* og sin egen praksis, idet det umiddelbart herefter skriver:

Det er dette, rådet holder sig til i sine beslutningsprocesser. (Ibid.).

Det er jo rigtigt, at man som almindelig læser af Martinus' bøger er absolut frit stillet. Man kan følge analyserne eller lade være. Her gælder de samme vilkår som for et hvilket som helst andet forfatterskab. Det er fuldstændigt frit, hvordan man forholder sig til det.

For rådsmedlemmerne stiller Sagen sig imidlertid anderledes. For som rådsmedlem er man af Martinus forpligtet til at følge analyserne, og man skal derfor helst være nået så langt i sin udvikling, at man ved human følelse, intuition og selvstændig tænkeevne har erkendt analyserne som værende sande. Det er denne erkendelse, og denne empati for andre mennesker, der kvalificerer til at blive rådsmedlem.

Rådet kommer også i notatet kort ind på, at Martinus ikke ønskede, at Strukturen skulle have karakter af 'lovsamling':

Bemærk fx hvad han udtalte om "Strukturen" under dens tilblivelse på bestyrelsesmøderne: "Hvis det laves som love, kan det ikke laves uden at være en slags diktatur. [...] Jeg ønsker ikke at diktere." (Bestyrelsesmøde 21.05.1974) (Op.cit., s. 3),

Rådet har ret i, at Martinus forsøgte at begrænse love og regler til et absolut minimum. Havde Martinus nemlig udarbejdet et system med mange love og regulativer, ville rådsarbejdet hurtigt have udviklet sig til at handle om den rette fortolkning af de forskellige love og bestemmelser. Det ville have ført til udsigtsløse diskussioner og fjernet fokus fra det egentlige, som er, at *rådet selv* skal udvikle de kompetencer, der sætter det i stand til at analysere opstå(n)de problemer i lyset af analyserne og træffe beslutninger på det grundlag.

Martinus var naturligvis klar over, at rådet ikke fra starten kunne leve op til betingelserne, og han vidste, at det ville begå fejl. Han vidste også, at disse fejl ville give anledning til ‘spektakler’, fordi Sagen da ville komme i spild med sig selv.

Hvis rådet derfor er *ansvarligt*, vil det gøre alt, hvad der står i dets magt, for at undgå fejl, og det vil til fulde forstå betydningen af denne udtalelse:

Vi modtager ikke nogen kritik eller noget. For det er jo det, der laver spild og spektakler. Og så bliver det igen, at så har sagen ikke ret, og så har han ret, og alt det kan vi jo ikke have. Sagen må have ret altid ... jeg mener, den skal have det. Det kan ikke nytte, at den “har ret”, når den ikke har det. Men sådan skal vi jo lave det. Vi har jo analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

På den måde viser Martinus, at rådets værn mod spektakler inden for Sagen ikke er en autoritær ledelsesstruktur, hvor man, som rådet gør det i sine notater, giver sig selv frihed til blot at lade sig “inspirere” af analyserne og til at træffe beslutninger ud fra sin “egen moral” for derefter at *påstå* at have ret.

Med notatet viser rådet, at det med sin svigtende vilje og evne til at forholde sig til *relevant kritik* ikke kun har ført Sagens interesserede, men også sig selv bag lyset. For notatet viser, at rådet på dette tidspunkt – dvs. *36 år efter Martinus forlod det fysiske plan* – endnu ikke har forstået de elementære betingelser, der må være opfyldt for at kunne sidde i rådet. Rådet er helt åbenlyst uvidende om, at dets tankegang og handlemåde strider mod Strukturen, og at det af den grund ifølge Martinus’ testamentariske bestemmelser er forpligtet til at træde tilbage (jf. kapitel 1.8.4).

Vil rådet leve op til sit ansvar er der derfor kun én farbar vej at gå, og det er at udvikle analysemetoder, der sikrer, at rådet rent faktisk *har ret*, når det påstår, at det har det. Det er den ansvarsbevidsthed over for Strukturen, der er fraværende i rådets notater. Der er absolut ingen erkendelse af, at i det øjeblik, hvor rådsmedlemmerne blot anvender analyserne som *inspiration* til at følge deres *egen moral* frem for analysernes *kosmiske moral*, vil rådet uvilkaarligt handle *imod* Sagens kosmiske Struktur, og der vil da uundgåeligt komme spektakler.

11.2.4 Rådets krav til nye rådsmedlemmer

Rådet udgav i 2017 et notat, "Rådets sammensætning og kvalifikationer", hvor det redegør for de kvalifikationer, som nye rådsmedlemmer bør besidde. Det er et kort notat på mindre end to sider, hvoraf mere end en tredjedel omhandler fortolkningen af bestemmelsen i Instituttets love om, at rådsmedlemmerne skal være "myndige, vederhæftige og uberygtede".¹⁴⁸ Af notatet fremgår det, at rådet på et rådsmøde den 6. november 2016 traf beslutning om at fortolke bestemmelsen på denne måde:

Vederhæftighed og uberygtethed fortolker rådet således, at et rådsmedlem skal have en ren straffeattest, være solvent, pålidelig, troværdig og redelig, samt ikke stå i skyldnerregister. (Rådet for Martinus Institut, *Rådets sammensætning og kvalifikationer*, juli 2017, s. 1).

I den sidste del af notatet beskriver rådet sine ønsker til kvalifikationerne "i det samlede råd". Rådet lægger her vægt på, at man som rådsmedlem er i "nærkontakt med Martinus Institut eller Sag", og at man har "åndsviden-skabelige" samt "faglige kompetencer".

At være i "nærkontakt med Martinus Institut eller Sag" definerer rådet på denne måde:

At være i nærkontakt med Martinus Institut eller Sag er ensbetydende med at agere loyalt overfor Sagens ånd, og at man "*af hjertet ønsker at støtte Sagen*" (bestyrelsesmøde 09.09.1980). Om en person opfylder dette tilfredsstillende, beror igen på en konkret vurdering af personen. Ethvert rådsmedlem bør dog, forud for sin tilknytning til rådet, have udvist en særlig interesse og engagement i Martinus' sag ved for eksempel at have udført arbejde for MI. Endelig bør det samlede råd besidde en bred viden om Sagens udvikling. (Op.cit., s. 2).

Det er betegnende, at Strukturens altafgørende kvalifikationskrav – nemlig at man er *indstillet på og i stand til at arbejde efter analyserne* – ikke bliver nævnt. Rådet taler ganske vist om at "agere loyalt overfor Sagens ånd", men hvad der nærmere bestemt ligger i den formulering er uklart. For det grundlæggende spørgsmål bliver her, om den primære loyalitet skal være over for Strukturen og dermed analyserne i *Det Tredie Testamente*, eller den skal være over for den ånd, der på et givet tidspunkt er den fremher-

skende i rådet og på Martinus Institut. Efter endt læsning sidder man tilbage med et indtryk af, at loyaliteten primært gælder ånden på Martinus Institut. For havde rådet virkelig ment, at den primære loyalitet skulle være over for Strukturen og analyserne, ville det være fremgået af notatet, hvilket det bemærkelsesværdigt ikke gør.

Martinus bruger normalt ikke udtrykket “Sagens ånd”, men han gør det et enkelt sted, og det er i rådsmødereferaterne, hvor han siger:

Men det bliver netop sagens ånd. For idet vi laver vores ting korrekt efter analyserne, så har vi ikke ... hvis mennesker kommer og siger, at det skal være anderledes. Nå ja, så gå ud og lav det selv, – gå bare ud og lav det anderledes. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Når man konsulterer Martinus’ egne udtalelser, findes der således en *åndsvidenskabeligt set eksakt definition* af, hvad det indebærer at være i kontakt med “Sagens ånd”. Hvilket er *at lave tingene “korrekt efter analyserne”*. Ved at undlade at forholde sig til Strukturen og Martinus’ egne formuleringer, opfinder rådet sine egne krav og lader det flyde, så det forbliver aldeles uklart, om det er “Martinus Institut” – dvs. rådet – som man primært skal “agere loyalt overfor”, eller det er “Martinus’ Sag” – dvs. analyserne.

Afsnittet “Åndsvidenskabelige kompetencer” handler om, hvilke åndsvidenskabelige kompetencer, som det forventes, at rådsmedlemmerne besidder. Her hedder det:

Ethvert rådsmedlem skal forholde sig *“samvittighedsfuldt og med alvor”* til Martinus’ værk og skal, forud for sin tilknytning til rådet, som minimum have læst Martinus’ hovedværk (*Livets Bog*) og supplementet hertil, symbolbøgerne *Det Evige Verdensbillede*. (Rådet for Martinus Institut, *Rådets sammensætning og kvalifikation*, juli 2017, s. 2).

Der giver god mening, at man skal have læst den centrale del af litteraturen. En formulering som at “forholde sig *“samvittighedsfuldt og med alvor”* til Martinus’ værk” er også rådets opfindelse. Det er grundlæggende uklart, hvad rådet mener med det. For samvittighedsfuldt over for hvem? Som det har vist sig, har der været medlemmer af rådet, som har haft forskellige forbehold over for Martinus’ værk, og som uden tvivl – ud fra deres egne forudsætninger – har ment at forholde sig “samvittighedsfuldt og med alvor”

til værket. Ifølge en artikel i *Weekendavisen* udtrykte det nu tidligere rådsmedlem Jakob Kølle Christensen således i et interview til *Weekendavisen*, at han

ikke nødvendigvis tror på det verdensbillede og de videnskabelige resultater, Martinus nåede frem til. I hvert fald ikke på det hele, men at han “håber, at noget af det er rigtigt”! (Poul Pilgaard, “Den Joviale Verdensgenløser”, *Weekendavisen*, 20. maj 2020).

Det havde derfor været oplagt at vælge en af Martinus’ udtalelser. På et af de allersidste rådsmøder, Martinus deltog i, formulerede han det klart og utvetydigt, hvad der kræves:

Men dem, som er bestyrelsesmedlemmer – de skal leve efter sagen, – de skal være i renkultur. Det må være deres liv. Hvis ikke det er deres liv, og de synes – ja, det er bare noget, der er sjovt at være med der, – det dur ikke. (Martinus, rådsmøde, 27. januar 1981).

Under “faglige kompetencer” nævner rådet, at der er brug for forskellige kompetencer i rådet, og det skriver:

Det varierer, hvilke faglige kompetencer der er behov for i rådet, men gennemgående har det vist sig praktisk, at juridiske og økonomiske kompetencer er tilstede, ligesom erfaring med organisationsopgaver og -udvikling er en fordel samt kendskab til Sagens historie. (Rådet for Martinus Institut, *Rådets sammensætning og kvalifikationer*, juli 2017, s. 2).

Det er klart en fordel, at rådsmedlemmerne har relevante kompetencer, og at disse kompetencer komplementerer hinanden. Når rådet skriver, at “det har vist sig praktisk”, at der er “juridiske og økonomiske kompetencer tilstede”, begrundet det ikke nærmere, på hvilken måde disse kompetencer bør anvendes til at realisere det overordnede formål, som jo dog ifølge Martinus må være at indføre Strukturen.

Når rådet nævner behovet for juridisk kompetence, skal det ses på baggrund af den på det tidspunkt verserende retssag mod Kurt Christiansen, Søren Ingemann, Jan Langekær og Ruth Olsen. Rådet trak i den forbin-

delse intenst på “juridiske kompetencer” i form af ekstern advokatbistand, og internt havde man en jurist i rådet, og man havde nedsat et “juridisk udvalg”.

Også på det punkt er rådet imidlertid ude af kontakt med Strukturen. For det var absolut ikke på den måde, Martinus ønskede, at rådet skulle gøre brug af “juridisk kompetence”. Det fremgår af en længere ordveksling i rådet, hvor man drøfter, hvorvidt det vil være relevant for Institutet at have en jurist ansat. Hertil svarede Martinus, at det i givet fald skulle være juristens

opgave at være opmærksom på, at vi aldrig kommer i konflikt med nogen. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

Det er oplagt ikke den måde, rådet har brugt den eksterne og interne juridiske kompetence på. Her har det uden forbehold eller mellemregninger drejet sig om ved hjælp af domstolene at “vinde over” modparten.

Samlet set viser notatet, at rådet forholder sig frit og selvstændigt til Martinus’ forpligtende formuleringer og bestemmelser. På den måde forsøger rådet tydeligvis at give sig selv et råderum, hvor det kan tolke tingene i den retning, som det selv vil, og som det ud fra sin egen moral og sine egne umiddelbare forudsætninger finder mest hensigtsmæssigt.

11.3 Strukturen bliver fremtidens organisations- og styreform

Når Strukturen på et tidspunkt bliver indført på Martinus Institut, vil der blive etableret en organisations- og styreform, som ikke tidligere er set her på Jorden. Denne styreform hviler på åndsvidenskabelige love og principper og er af den grund en højintellektuel og kosmisk set gennemført videnskabelig styreform.

Det er i princippet den samme styreform, der vil blive anvendt i den verdensstat, der en dag vil samle alle Jordens folk under en fælles højintellektuel og absolut retfærdig verdensregering:

I verdensstaten er der ingen som helst politiske kampe, idet verdenspolitikken er kulminationen af den allerhøjeste fuldkommenhed eller næstekærlighed. (Martinus, *Det Evige Verdensbillede II*, stk. 29, s. 201).

Verdensstaten vil til den tid “styres af kosmisk bevidste væsener”,¹⁴⁹ og vi må gå ud fra, at Martinus Institut længe inden verdensstatens oprettelse også vil blive ledet af færdigudviklede mennesker med kosmisk bevidsthed.

Det er et udviklingsperspektiv, rådet bør holde sig for øje!

Det er forståeligt, at opgaven kan virke overvældende, og det er klart, at den må realiseres gradvis. Det følgende klip fra et af de sidste rådsmøder, Martinus deltog i, viser, hvordan han overgav ansvaret for den videre udvikling til det daværende råd:

Martinus: Jeg har sådan en tillid til jer, og jeg forstår, at I vil gøre alt, hvad I kan, for at det skal fortsætte. Og at I vil sørge for, at dem, der skal være jeres efterfølgere, at de vil være værdige til at være det. Det må prøves. Derfor er det, at vi laver det sådan, at de skal være på prøve. I bliver jo det faste punkt. Og det I er det faste punkt for, det er intet mindre end verdenskulturen.

Ib Schleicher: Og det kan jo godt virke lidt skræmmende.

Martinus: Nu får I jo al den teori, og I har bøgerne, – det vokser I jo ind i. Det er jo klart. Man kan jo ikke springe frem i sin udvikling. Det skal man heller ikke prøve på. Man må tage det gradvis. Man gør den erfaring og opdager, det var jo tåbeligt. Eller man ved i forvejen, at det skal du ikke gøre. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1980).

Strukturen, som Martinus formulerede den, skal netop ses som en hjælp for rådet og hele Instituttet, så der er nogle konkrete retningslinjer at holde sig til undervejs i udviklingen frem imod at blive det ‘faste punkt’ for verdenskulturen:

Men nu må vi jo huske på: når først det bliver til en virkelig – til det faste punkt for verdenskulturen, for det bliver det, så må der være helt andre instrukser, der må holdes. (Martinus, rådsmøde, 16. september 1980).

Der findes i dag ingen alment anerkendt betegnelse for den styreform, som Martinus fastlagde. En styreform, der er baseret på et selvsupplerende råd, der er forpligtet til at lede en organisation efter de åndsvidenskabelige love og principper, som er formuleret i *Det Tredie Testamente*.

Det nærmeste man kommer det, er formodentlig betegnelsen *meritokrati*, der betegner en samfundstype, hvor ‘meritter’ – det vil sige erfaring, uddannelse og dygtighed – er bestemmende for den enkeltes ansvarsområde og funktion i samfundet.¹⁵⁰ Problemet med betegnelsen er dog, at moral og næstekærlighed traditionelt ikke har spillet nogen særlig fremtrædende rolle i den moderne forståelse af meritokrati.

Med udformningen af 1982-lovene og fastlæggelsen af Strukturen har Martinus gjort, hvad han kunne, for at give rådet de bedst mulige rammer. Rådet skulle være suverænt i den forstand, at det skulle være uden bindinger til instanser eller forhold, der ikke var i kontakt med analyserne. Det er også det, der er baggrunden for, at rådet er selvsupplerende. For hvis der var demokratiske valg til rådet, ville elementer som popularitet og publikumstække spille ind og få indflydelse på valgets udfald på bekostning af det essentielle, som er kompetencen til at følge analyserne. For som Martinus på et tidspunkt formulerede det:

Et flertal kan jo være tåber, og så i mindretallet kan der være nogen, der er ganske kolossalt ... Een mand i mindretallet kan måske være meget klogere end dem allesammen. (Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974).

For at systemet med et selvsupplerende råd kan fungere efter hensigten, må rådet være sammensat af de på ethvert givet tidspunkt bedst egnede til opgaven, og rådsmedlemmerne må derfor være superopmærksomme på altid at indvælge medlemmer, der i den grad er indstillet på at følge analyserne:

Men nu skal vi jo huske på, – der bliver ikke den serie af mennesker, som vi ser i fjernsynet vedrørende politik osv. ... Det er mennesker, der i den grad er inde på analyserne. Det bliver jo dem, der er de bedste af dem, og dem der er mest virksomme indenfor sagen. De er dem, der i den grad holder af analyserne. Derfor skulle man ikke få så mange kvaler med den slags mennesker ... sådan som de får ude i livet, hvor det er alle mulige slags mennesker, røvere og ... som man nu ser præsidenten (Nixon). Han holdt en tale i nat (Martinus, rådsmøde, 30. april 1974).

Det gælder for rådet om at få skabt den helt rigtige atmosfære og under alle forhold sætte analyserne i centrum. Den atmosfære, der hersker i rådet, er

altafgørende for, hvem der tiltrækkes som kandidater og siden vil kunne trives i rådet. Kun ved at holde atmosfæren ren, vil man tiltrække de bedst egnede:

Ja, det er det, jeg mener. Vi må have et system, som vi kan garantere. [...] Dette her [det vil sige en styrelse baseret på et selvsupplerende råd] er det eneste rigtige, der er til, jeg mener, hvis vi tager de rigtige mennesker. Får vi ikke fat i de rigtige mennesker, så bliver alting jo tosset. Det ligger til bestyrelsen, at de må undersøge under deres tid, der må de så spejde og holde øje med – Og det opdages jo nok, hvor der er nogen, de kunne tænke sig, at de kan egne sig. Og det er jo også sådan, at hvis der kommer sådan nogle ind, der ikke egner sig, ja, så må man jo på en pæn måde få dem ud. Men sådan en vil heller ikke holde af at blive derinde. Han kan ikke tage den atmosfære. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

Det er af den grund, Martinus tillagde suppleantordningen så stor betydning. For med den er det muligt for potentielt nye rådsmedlemmer i løbet af 2 år at blive fortrolige med rådsarbejdet, inden de bliver stemmeberettigede medlemmer. Rådet kan og bør også *undlade* at indvælge kandidater, der viser sig ikke at være egnede:

Martinus: Suppleanterne er ikke medbestemmende. Det er alene medlemmerne, og det er dem alene, der skal bestemme deres efterfølgere, og de skal iagttage, hvem det er, der kan være med i bestyrelsen. Det skal ikke være nogen, der er alt for ærgerrige. [...]

Rolf Elving: Suppleanterne skal deltage i arbejdet, men ikke være medbestemmende.

Martinus: Ja, i den første periode er de prøvemedlemmer. Jo, for vi kan godt få en forkert mand eller kvinde ind, og så må man ha' det sådan, at man kan fjerne dem. (Rådsmøde, 14. oktober 1980).

Når man ved, at Strukturen ikke blot er Martinus Instituts organisations- og styreform, men at det er en styreform, der vil danne grundlag for den nye verdenskultur, er det interessant at læse, hvad rådet skriver i et af sine notater:

11.3 Strukturen bliver fremtidens organisations- og styreform

Martinus forventede ikke, at eksternt interesserede skulle sætte sig ind i MIs struktur, endsi­ge forstå denne i detaljen, og han har heller ikke levet muligheden for, at udenforstående skal kunne gøre indsigelser overfor MIs praksis. Han gav desuden rådet fuld beslutningskompetence samt selvsupplerende status. (Rådet for Martinus Institut, *Kritik må være kærlig*, juli 2017, s. 3).

Rådet er tydeligvis irriteret over, at mennesker uden for Instituttet sætter sig ind i Strukturen og sammenholder Strukturens bestemmelser med, hvordan rådet rent faktisk arbejder. Rådet har det helt oplagt bedst med at arbejde upåagtet i det skjulte.

Ud fra en jordmenneskelig, psykologisk betragtning er rådets holdning forståelig. Er man uafklaret i forhold til sin egen rolle og det ansvar, der følger med, er det mest behageligt at arbejde på egen hånd og uden ekstern bedømmelse.

I lyset af den opgave, rådet har fået, er denne holdning imidlertid klart uholdbar. For ved at overholde Strukturen, bliver det *demonstreret*, hvordan åndsvidenskaben kan praktiseres. Derfor må Strukturen og dens måde at fungere på – som åndsvidenskaben – være “fri som solen”:

Vi er medlemmer allesammen, – enten de er interesseret eller ikke. For det er noget ... alle mennesker skal have det. Det er ligesom solen på himlen. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1975).

Det siger sig selv, at alt inden for en højintellektuel, åndsvidenskabelig organisationsform, der er gældende for en Sag, som alle er medlem af, skal være så åbent og frit tilgængeligt som overhovedet muligt. Det er derfor også Martinus’ ønske, at alle interesserede, hvad enten rådet anser dem for at være ‘eksterne’ eller ‘interne’, kan studere og sætte sig ind i, hvordan Strukturen er tænkt og fungerer i praksis. Strukturen vedrører jo langt flere end den lille gruppe mennesker, der i øjeblikket befinder sig inden for Martinus Instituts rammer. Som den kommende verdensregerings styreform, er Martinus Instituts opgave at demonstrere, hvordan den fungerer i praksis.

Rådet er tydeligvis helt ud af kontakt med Martinus’ bestemmelser og tankegang på det punkt. Det har modarbejdet udbredelsen af kendskabet til Strukturen ved at hemmeligholde væsentlige dele af rådsmødereferater-

ne, hvor Strukturen er beskrevet, og ved i dette notat ligefrem at hævde, at Strukturen ikke i nogen væsentlig grad vedrører andre end rådet selv.

I lyset af rådets holdning, er det ikke overraskende, at Institutet endnu ikke har udgivet den bog om Strukturen, som Martinus forudså ville blive udgivet en dag:

Der bliver en åndelig struktur ... en fuldstændig fundamental åndelig struktur af sagen, og den bliver gengivet i en bog, som hvert eneste enkelt menneske får. Sagen er en videnskab, – det er en moral. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

Rådet skriver videre, i umiddelbar forbindelse med det allerede citerede, hvordan det selv opfatter Instituttets styreform:

MI's organisationsform kan på den måde minde om "demokratisk centralisme", en samfundsmodel der måske kan virke udfordrende på vores vestlige, demokratiske forståelse, men det var nu engang den struktur, Martinus ønskede. (Rådet for Martinus Institut, *Kritik må være kærlig*, juli 2017, s. 3).

Rådet uddyber desværre ikke, hvad det nærmere bestemt forstår ved "demokratisk centralisme", men på Wikipedia kan man læse følgende:

Demokratisk centralisme er en betegnelse for den organisationsform, der kendetegner marxistisk-leninistiske partier. Den blev udviklet af Lenin til det russiske kommunistiske partis partimodel, også kendt som et kadreparti. Demokratisk centralisme indebærer, at det står medlemmerne frit at diskutere modsætninger og problemstillinger internt i partiet, samtidigt med, at man har en fælles front udadtil. (da.wikipedia.org, demokratisk centralisme).

Det er uklart, hvorfor rådet sammenligner Strukturens organisationsform med de kommunistiske landes 'demokratiske centralisme'. For der er en verden til forskel på en diktatorisk styreform, der domineres af stærke personligheder og indflydelsesrige gruppedannelser, og en styreform, der er baseret på verdensaltets kosmiske logik. I politiske bevægelser kæmper man sine kampe på et ufuldstændigt og fejlbehæftet vidensgrundlag, og der er i

høj grad tale om, at det er de mest dominerende og hensynsløse typer, som behersker ‘magtspelet’ og ‘dikterer’ den førte politik.

Når man derimod arbejder inden for Strukturs rammer, er det de åndsvidenskabelige analyser, der er beslutningsgrundlaget. Her er der heller ikke behov for ‘partidisciplin’ eller en ‘fælles front’ udadtil mod indbildte ‘fjender’. Det er der ikke af den simple grund, at beslutningernes autoritet ikke hviler på enkeltpersoners autoritet eller interne magtkonstellationer. Inden for det, man måske kan kalde *kosmisk ledelse*, har beslutningerne en *autoritet i sig selv*, idet de finder deres begrundelse i selve verdensaltets Struktur.

11.4 Instituttets vejledninger til de frivillige

Rådet har, siden det udgav *Samarbejdsstrukturen*, udgivet forskellige medarbejderbrochurer med titler som “Medarbejder – Martinus Center Klint”, “Martinus Center Klint – Medarbejderinformation” og “Retningslinjer for frivilligt arbejde – på Martinus Institut og Martinus Center Klint”. I øjeblikket arbejdes der på en ny udgave af *Samarbejdsstrukturen*, og som en del af forarbejdet til den har man i foråret 2025 udarbejdet en ny brochure: “Sådan samarbejder vi – på Martinus Institut, Martinus Center Klint og Moskildvad”. Brochuren er forsynet med den appellerende mærkat: “Bliv del af en kærlig kultur”.

11.4.1 Brochuren “Sådan samarbejder vi”

Brochuren “Sådan samarbejder vi” er på 20 sider og indeholder dels relevant praktisk information og dels nogle afsnit, der kommer ind på emner, der vedrører Strukturs og samarbejdsformen. Titlerne på disse sidste afsnit er “At arbejde for Martinus’ sag”, “En kærlig samarbejdskultur” og “Organisation og arbejdsform”.

Overordnet set virker brochuren vedkommende og relevant, og den er skrevet i et dejligt ligefremt og let forståeligt sprog. Det bliver nævnt undervejs, at

Brochuren er blevet til med bidrag fra mange af vores medarbejdere, og det er vi meget glade for. (Martinus Institut, “Sådan samarbejder vi”, 2025, s. 10).

Dette har uden tvivl medvirket til, at brochuren virker velstruktureret og gennemarbejdet.

Ikke mindst i afsnittet "En kærlig samarbejdskultur" er der mange gode passager, der fortæller om principperne for samarbejdet. Således for eksempel dette helt centrale citat af Martinus, hvor han taler om, hvad der er hele formålet med Sagen:

Vores sag er at opfylde kærlighedsloven. Det er ikke det at lave et eller andet materielt arbejde. Det hører jo til. Det skal vi jo. Det er vi nødt til. Men vores fag her, vores livsgerning, vores mission er så vidt muligt at få os selv og også alle andre til at tilgive hinanden og til at leve harmonisk sammen. Og det kan man gøre i en sådan struktur. Det er jo det, der er meningen. Det er jo det, den nye verdensimpuls vil støtte os i. – Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974. (Ibid.).

Det betones, at alle arbejder på lige fod:

Ligesom tandhjulene i et ur har vi alle samme værdi, uanset hvilken rolle vi spiller inden for samarbejdet. For at hjulene skal passe godt ind i hinanden, er det vigtigt, at vi får klarhed i vores opgaver og samspil. I autoritære organisationer er det svært at dele erfaring og inspiration og stille spørgsmål på en åben og fortrolig måde. Når vi føler os trygge og ligestillede, kan vi alle give vores bidrag som en ubetinget gave. I kontakt med at stimulere de bedste kvaliteter i samarbejdet prøver vi så vidt muligt at støtte hinanden i at undgå stress. (Op.cit., s. 11).

Der er en smuk beskrivelse af den kultur, man ønsker at etablere og understøtte. Ingen af os er færdigudviklede mennesker, og for at det kan lykkes, er det en forudsætning, at den enkelte primært arbejder med sig selv:

I livets skole er vi alle hinandens lærere og elever. Vi gør alle vores bedste, uanset om vi er køkkenpersonale, foredragsholdere eller rådsmedlemmer. Vi kan let se svagheder og fejl hos hinanden eller os selv, men i vores fælles stræben efter at skabe et godt samarbejdsklima ser og stimulerer vi hinandens gode sider. I en åben og kærlig atmosfære er det lettere at finde den plads, hvor ens ressourcer bedst kommer til sin ret. (Op.cit., s. 12).

På den måde slår “Sådan samarbejder vi” den gode tone an og viser de rigtige takter.

Der er dog også ting ved brochuren, der kan undre.

11.4.2 *At arbejde for Martinus' sag*

I afsnittet “At arbejde for Martinus' sag”, præsenteres Martinus og hans arbejde på denne måde

Martinus begyndte at skrive, tegne og fortælle om sit åndsvidenskabelige verdensbillede efter en dyb åndelig oplevelse eller indvielse i 1921. Hans arbejde vakte efterhånden stigende interesse, og gaver og praktisk hjælp fra de interesserede bidrog til, at Martinus kunne hellige sig dette arbejde helt frem til sin død i 1981. (Martinus Institut, “Sådan samarbejder vi”, 2025, s. 8).

Det er ikke forkert, hvad der står, men det er alligevel påfaldende, at man som ny medarbejder ikke bliver informeret om, at det værk, Martinus arbejdede på og færdiggjorde, var *Det Tredie Testamente*. På den måde er brochuren endnu et eksempel på, hvorpå Martinus Institut forsøger at tilbageholde forfatterskabets virkelige identitet. Det er således en stor svaghed ved brochuren, at den ikke retvisende informerer om, hvilken Sag man reelt bliver medarbejder af.

Martinus forklarede selv tydeligt og umisforståeligt, hvad han forstod ved “sin sag”. Der er mange citater, man kan tage frem. For det var magtpåliggende for Martinus, at det blev kendt, hvad hans arbejde dybest set går ud på, og hvilke *dybtliggende sjælelige forventninger* hans værk indfrier, og hvilke *livsvigtige behov* hos den jordiske menneskehed det tilfredsstiller:

Kristusmissionen skal således denne gang ikke være baseret på en fysisk Kristuspersonlighed med autoritet og mirakler. Personen er denne gang anonym. Kun Kristusbevidstheden i form af kosmisk videnskab bliver det primære i Kristusmissionens fornyelse og fuldkommengørelse, der er bebudet eller opfattet som Kristi genkomst. Det er denne hellige sandhedens ånd eller alkærlighedens videnskab, der som livets tredie testamente vil blive den nu begyndende ny verdensepokes livsfundament. (Martinus, “Falske profeter og falske Kristus”, 1971).

Om denne centrale oplysning, som er nødvendig for at forstå Martinus' mission, er brochuren tavs.

Tilsvarende slører brochuren ved gennemgående at referere til "Martinus' verdensbillede" det faktum, at Martinus netop ikke giver verden endnu et 'verdensbillede' i rækken af mange, men at der denne gang er tale om det 'evige verdensbillede', der giver den sidste og endegyldige forklaring på livet og dets struktur. Martinus' *kosmiske verdensbillede* vil ikke blive afløst af andre verdensbilleder.

Martinus forklarer det på denne måde i *Omkring min Missions Fødsel*, efter han har begrundet, at det var hans pligt at redegøre for sin kosmiske indvielse:

Og paa denne Basis skal jeg nu gaa over til at berette lidt om det, der satte mig i Stand til at skabe den Verdensanalyse, igennem hvilken det evige Verdensbillede med dets store Facitter eller udødelige Sætninger fra Biblen, fra Jordens største Vise gaar op som matematiske Enheder, og gør dermed Livets største Sandheder til Videnskab, til Kunst, til Kærlighed. (Martinus, *Omkring min missions fødsel*, kap. 12).

Det er dermed klart, at Martinus ikke *skaber* et nyt verdensbillede, men at han formidler det evige verdensbillede, og at hans indsats består i at tilgængeliggøre dette verdensbillede for den jordiske menneskehed ved hjælp af kosmiske analyser – eller "verdensanalyse", som Martinus formulerer det her.

Det er derfor også et karakteristisk træk ved Martinus' mission, at det ikke er *personen* Martinus, der skal være i centrum, men *det evige verdensbillede*, som det er formidlet ved hjælp af *kosmiske analyser* i værket *Det Tredie Testamente*.

Hele dette perspektiv er fraværende i brochuren "Sådan samarbejder vi", og man kan som frivillig medarbejder få det indtryk, at Martinus blot er en enkelt skikkelse i en lang række af 'tænkere' eller 'mystikere', der hver især har skabt deres eget system.

11.4.3 Organisation og arbejdsform

I afsnittet "Organisation og arbejdsform" står der lidt om den overordnede organisation. Der er et cirkeldiagram med "organisationens arbejdsområ-

der”. I midten er rådet og dernæst en ‘ledelsesgruppe’. Yderst er de forskellige arbejdsområder. Diagrammets to farver, turkis og lilla, angiver områderne for frivillige og ansatte medarbejdere:

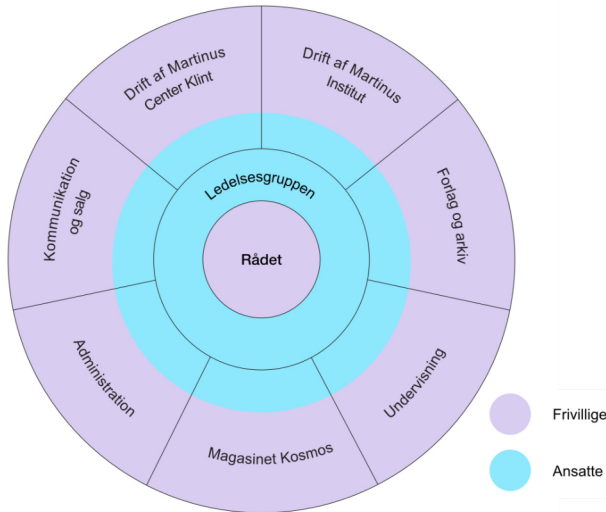


Illustration 5: Organisationsdiagram fra brochuren “Sådan samarbejder vi”, 2025.

Strukturen bliver ikke direkte nævnt, og der er ingen beskrivelse af, hvilken indflydelse Strukturen har på selve organiseringen af arbejdsområderne. Det nærmeste, man kommer det, er denne udtalelse af Martinus fra rådsmøderne, som citeres:

Vi kan have mange grupper, og de skal alle sammen passe med analyserne. I hver gruppe skal der være den samme struktur. – Martinus, rådsmøde, 10. december 1974. (Martinus Institut, “Sådan samarbejder vi”, 2025, s. 10).

Hvad det betyder i praksis, at alle grupperne skal “passe med analyserne”, fremgår dog ikke (jf. kapitel 1.9.2 og 1.9.3). Heller ikke om der er rotation i grupperne, og med hvilken frekvens der er udskiftning i ‘ledelsesgruppen’.

Når man nærlæser teksten, synes der mest at være tale om en traditionel hierarkisk struktur. Det nævnes, at rådet i cirkelns centrum “skal sikre de bedst mulige rammer for de daglige opgaver”, og at rådet har “det overordnede ansvar for, at Fondens formål efterleves på en betryggende måde”.

“Betryggende” er i sammenhængen et mærkeligt vagt udtryk. For betryggende for hvem og hvordan?

Det havde været oplagt her at bringe en af Martinus’ udtalelser, der forklarer, hvad der ud fra Strukturens perspektiv forstås ved ‘betryggende’ i denne sammenhæng. Man kunne for eksempel have valgt:

Bestyrelsen [dvs. rådet] har jo egentlig kun at lave tingene efter analyserne. Det er ikke noget, de sidder og finder på. Nej, de laver det efter analyserne efter bedste metode de kan, så det passer med analyserne. (Martinus, rådsmøde, 25. september 1974).

Under rådet er der en ‘ledelsesgruppe’, der skal “støtte eller repræsentere rådet i dagligdagen”, og som har det “daglige ansvar for de forskellige aktivitetsområder”.

Der er ingen tydelig sammenhæng mellem Martinus’ udtalelse om de mange grupper, der selvstændigt organiserer sig i overensstemmelse med Strukturens retningslinjer, og brochurens top-down struktur med rådet i midten og en “ledelsesgruppe”, der har det “daglige ansvar” for de øvrige grupper.

Hvis man med et organisationsdiagram skulle angive ideen bag, at man kan have mange selvstændige grupper, når blot det sikres, at alle arbejder efter analyserne, kunne det have været vist på en måde svarende til, hvad jeg har forsøgt at anskueliggøre med *Illustration 6*.

Diagrammets lighed med symbol nr. 7, *Livsnehedsprincippet*, er tilsigtet.¹⁵¹ Der er tale om det samme princip. En organisation kan – som Martinus selv gør det flere steder – ses som en organisme, hvor de forskellige grupper fungerer som livsvigtige ‘organer’ i organisationens ‘krop’.¹⁵² Ligesom kroppens organer fungerer som selvstyrende livsneheder, der løser deres opgave til helledens bedste, sådan er det også meningen, at de enkelte grupper selvstændigt skal løse deres opgave inden for organisationens overordnede målsætning. Rådet fungerer da selv som et organ i denne organisme og repræsenterer organisationens ‘hjerne’. Det er rådets opgave at angive de overordnede retningslinjer og sikre, at grupperne har de bedst mulige betingelser for at udføre deres arbejde, og at de indgår i et samarbejde med hele organisationen til helledens bedste. Christer Malmström har formuleret det fint i sin bog om Strukturen:

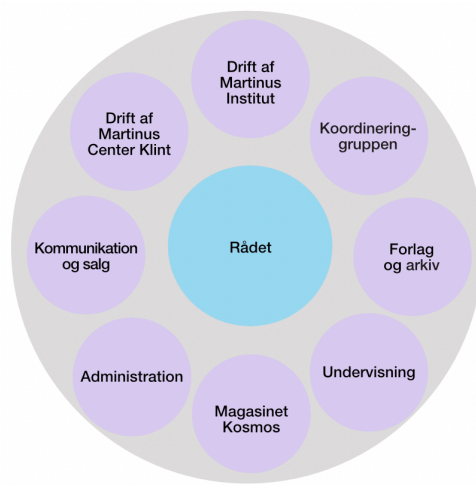


Illustration 6: Et organisationsdiagram af bogens forfatter, der understreger ligheden mellem Strukturens organisationsprincip og livsenhedsprincippet (jf. symbol nr. 7).

Organisationen skal være som i naturen. Den skal være i harmoni med naturens og livets love, dvs. selvdreven, selvkorrigerende og selvstyrende. Det betyder, at de forskellige dele i princippet er selvorganiserende og udfører, hvad Rådet har opstillet som mål. Alle medarbejdere er lige så ansvarlige for at de udfører deres opgaver i overensstemmelse med analyserne, som Rådet er. (Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, 2020, s. 23).

Rådet har det overordnede ansvar og skal kun gribe ind, hvis gruppernes arbejde ikke passer med analyserne. På samme måde som kroppens hjerne kun griber ind i forhold til organernes funktion, hvis de udviser tegn på sygdom:

Rådet skal være det moralske fundament og den betænksomme hjælper. Det skal sørge for, at alle kroppens dele får den bedste ernæring og forudsætninger for at lykkes. Rådet skal holde øje med, at alt går efter analyserne, og det skal kun gribe ind, når noget er forkert, eller en "kropsdel" er syg. (Ibid.).

Ved at benytte livsenhedsprincippet som model for måden, hvorpå organisationen er bygget op, kommer man ud over den meget hierarkiske opde-

ling med overordnede og underordnede. Dermed bringer man også organisationsdiagrammet i harmoni med den måde, som Martinus beskrev organisationen på:

Der er jo en struktur. Det er ligesom vores organisme. Den er jo inddelt vældig fint. Den er jo kommunistisk, og alting skal rette sig efter hinanden. Hvert hjul skal passe ligesom i et ur. Uret er det bedste bevis på kommunisme, for hvis der mangler en tak i uret, så går det ikke. Alle ting skal være i et samarbejde i et ur. Og sådan skal alting også være i samarbejde her. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Der er derfor ingen grund til – som i private og offentlige organisationer – at tale om en ‘ledelsesgruppe’ med alle de signaler om ‘overordnede’ og ‘underordnede’, der ligger indbygget i denne betegnelse. I stedet kunne man eventuelt bruge betegnelsen ‘koordinationsgruppe’, hvis opgave da bliver efter behov at vejlede de forskellige grupper med at indrette sig hensigtsmæssigt i forhold til de andre grupper og bistå med problemløsning i forhold til at følge analyserne.

11.4.4 Brochuren “Retningslinjer for frivilligt arbejde”

Sammenligner man “Sådan samarbejder vi” fra 2025 med den tidligere brochure “Retningslinjer for frivilligt arbejde” fra 2020, er der alt i alt tale om et fremskridt. Tonen i “Sådan samarbejder vi” er venligere og mere imødekommende end i den tidligere, hvor tonen var autoritært bydende med klare signaler om, at man som frivillig medarbejder indtog en aldeles ‘underordnet’ rolle. Under overskriften “Hvem er din leder?” hed det for eksempel:

Det er almindeligvis en ansvarshavende fra en af vores arbejdsgrupper, der tilknytter dig som frivillig. Det er din ansvarshavende, som har ledelsesansvaret for dig. Din ansvarshavende skal sørge for at hjælpe dig i gang med dine opgaver og sikre, at de bliver løst tilfredsstillende. Hvis du vil afslutte dit samarbejde med os, skal du sige det til din ansvarshavende. Din ansvarshavende kan omvendt også afslutte samarbejdet med dig, hvis det ikke fungerer, eller der ikke er flere opgaver. (Martinus Institut, “Retningslinjer for frivilligt arbejde – på Martinus Institut og Martinus Center Klint”, 2020, s. 5).

11.4.4 Brochuren “Retningslinjer for frivilligt arbejde”

Det hele virker topstyret og stift – og i grunden hjerteløst. Måden at kommunikere på ligger meget tættere på en rigid, industriel ledelseskultur fra engang i forrige århundrede end på *Det Tredie Testaments* ligeværdige og anerkendende atmosfære. Set i forhold til, hvordan man i tidssvarende organisationer normalt kommunikerer med de ansatte, virker tonen gammeldags og autoritær:

Det frivillige arbejde varierer meget fra område til område, men arbejdsbeskrivelserne til de enkelte opgaver får du af den ansvarshavende for opgaven. Arbejdsbeskrivelserne forklarer opgavernes praktiske indhold, hvor meget tid de kræver, og hvilken støtte du kan få. Når du aftaler med os at løse en opgave, regner vi som udgangspunkt med, at du løser den som aftalt. Bliver du alligevel forsinket eller forhindret, er det vigtigt, at du så hurtigt som muligt informerer din ansvarshavende, så vi kan finde en løsning. (Ibid.).

Der er også et afsnit om “gensidig loyalitet”:

Når du arbejder frivilligt for os, går vi ud fra, at du har det godt med at repræsentere vores organisation og opfører dig loyalt over for os. Som frivillig må du ikke udtale dig på organisationens vegne. Du må gerne udtale dig som privatperson, men så regner vi med, at du udtaler dig loyalt og faktisk korrekt om både organisationen og dine kollegaer. Det betyder ikke, at vi ikke bryder os om kritik. Hvis du som frivillig oplever noget kritisabelt, må du aldrig tøve med at fortælle det til din ansvarshavende eller ledelsen, så vi kan få rettet op på det. (Ibid.).

Når man som ny frivillig møder en tekst som denne, får man uvilkårligt et indtryk af, at der er tale om en mere eller mindre problematisk organisation, hvor ledelsen forsøger at forhindre, at man som frivillig medarbejder taler åbent om forhold, der kan være problematiske. Det virker som om, Martinus Institut snarere forsøger at lukke sig sekterisk omkring sig selv end at repræsentere den nye verdenskultur.

Den opdaterede brochure “Sådan samarbejder vi” fra 2025 er på den baggrund et fremskridt. Den signalerer, at man på Martinus Institut forsøger at bevæge sig væk fra en stift topstyret og autoritær kultur til en mere åben, tillidsfuld og inkluderende kultur.

Af begge brochurer fremgår det dog, at Martinus Institut savner en beskrivelse af Strukturen, som kan anvendes som udgangspunkt for udarbejdelse af informationsmateriale som dette. Havde man have haft det, ville man kunne have sikret sig, at indholdet afspejlede Strukturen og den mission, som *Det Tredie Testamente* repræsenterer.

11.5 Sammenfatning og perspektivering

Da Martinus nævnte, at rådet skulle udvikle sig til at blive “det faste punkt for [...] intet mindre end verdenskulturen”, var Ib Schleichers umiddelbare reaktion, at det godt kan “virke lidt skræmmende” (jf. afsnit 11.3).

Det er fuldt forståeligt. For opgaven kan virke overvældende. Det første skridt må dog være at *acceptere* opgaven og ikke på forhånd afvise den som *urealistisk*. Har man *viljen*, vil man også efterhånden udvikle *evnen* til at lede Sagen i overensstemmelse med de kosmiske analyser. Ved at *anvende teorien* og *mobilisere erfaringerne* vil man vokse ind i det.

Det kan kun være i rådets interesse at lægge en plan for, hvordan det bedst bringer sig selv og hele organisationen i kontakt med analyserne. For så længe rådet nægter at gøre det, vil der uundgåeligt være problemer.

Skal rådet lykkes med opgaven, er der mere end meget andet behov for en bog, der gengiver *Martinus’* Struktur.

Som nævnt arbejdes der på en ny udgave af *Samarbejdsstrukturen* (jf. afsnit 11.4), og indtil den bliver klar, har rådet genudgivet den mere end 20 år gamle udgave fra 2003 elektronisk på nettet.¹⁵³

Som introduktion til denne udgave skriver rådet:

En let revideret udgave udkom i 2003, dvs. for over 20 år siden. Denne udgave er nu udsolgt. Da bogen er et væsentligt element i videreførelsen af Martinus’ sag, og da der samtidigt er fornyet interesse for bogen, har rådet besluttet at genudgive den. (Rådets forord til den elektroniske udgave af *Samarbejdsstrukturen*, november 2024).

Det er i sig selv bemærkelsesværdigt, at den bog, der angiveligt skulle gengive Strukturen, er *udsolgt*. Mærkværdigt er det også, at man anvender den noget uklare og delvis uforpligtende karakteristik, at bogen er “et væsentligt element i videreførelsen af Martinus’ sag”. Den formulering afspejler

ikke, at Strukturen ifølge Martinus er intet mindre end det urokkelige fundament for videreførelsen af hans Sag.

Rådet skriver videre i introduktionen:

De evige principper bag Sagens og Instituttets struktur og samarbejde er naturligvis uændrede, men en række mere praktiske forhold har ændret sig. Vi er p.t. ved at afklare, hvordan vi bedst kan opdatere og modernisere den eksisterende udgave fra 2003. (Ibid.).

Det siger sig selv, at der efter mere end 20 år er behov for en ajourføring af informationen om de rent praktiske forhold. Der er dog intet i rådets forord, der indikerer, at opdateringen vil berøre andet end det. Ikke desto mindre er der i dag mere end nogensinde brug for, at rådet selvstændigt begynder at studere Martinus' Struktur og udgiver en bog, der sandfærdigt gengiver – ikke *rådets*, men *Martinus'* Struktur.

12 Instituttets formidling af *Det Tredie Testamente*

*For nu er det jo sådan, mine analyser,
det er det, der er udgivet
som 'Talsmanden den hellige And'.
Den hellige ånd – det er altså videnskaben,
og den højeste bevidsthedstilstand.
Og den er så til rådighed.*

Martinus

Martinus Institut er ifølge 1982-lovenes formålsparagraf forpligtet til at oplyse om Martinus' værker.¹⁵⁴ Det stiller Instituttet over for en helt særlig opgave. For med *Det Tredie Testamente* er der tale om et videnskabeligt værk, der suverænt befinder sig i sin helt egen kategori. Der har ikke tidligere i menneskehedens historie været udgivet et værk svarende til det. Det er livets egen videnskab, der i form åndsvidenskab forklarer, hvad livet er, hvordan det er struktureret, og hvad det går ud på.

12.1 *Det Tredie Testamente* er “den nye bibel”

Efter at Martinus i løbet af sommeren 1975 besluttede, at titlen på det samlede værk skulle være “Det Tredie Testamente”, forklarede han i august måned de daværende rådsmedlemmer om baggrunden for beslutningen:

Det er selvfølgelig alt det, som Kristus ville have givet, – tilbage at fortælle om livsmysteriet. Det er klart, at det er det, han har bebudet menneskene. Han skulle fortælle “Den hellige Ånd”, – det er altså videnskaben om det guddommelige. Og det skulle blive fortalt menneskene. Og han siger også, at det skal være i forbindelse med hans. Han siger, han skal tage af mit og give eder. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1975).

Martinus kunne derfor med fuld ret have kaldt værket “Talsmanden den hellige ånd”, som er det samme som “sandhedens ånd”, der igen er det samme som den højeste sandhed om livet og verdensaltet. Men han valgte ikke at gøre det, fordi det med hans egne ord ville lyde “mærkeligt”:

Nu er jeg jo ikke ude for at prale, og jeg siger jo ikke noget om mig selv, men jeg skal sige, at det er den ny verdenskultur. Det er den hellige ånd. Og det har jeg skrevet, det står allerede skrevet, det er det de får at læse i de nye ting.¹⁵⁵ Og der viser jeg, hvorfor jeg kalder det Det Tredie Testamente, jeg viser, hvordan det er i familie med de 2 testamenter, det gamle og det ny testamente, så vil det være mere rigtigt at kalde det Det Tredie Testamente. Det vil lyde så mærkeligt at kalde den “Talsmanden den hellige ånd”. (Martinus, rådsmøde, 29. januar 1980).

Med titlen *Det Tredie Testamente* placerer Martinus utvetydigt værket som en del af verdensgenløsningen, idet det i forlængelse af de to foregående testamenter bliver udgivet som det sidste og afsluttende testamente.

Reelt set burde det ikke komme som den store overraskelse for rådsmedlemmerne, at Martinus valgte den titel. For som Aage Hvolby påpegede under mødet i august 1975, hvor Martinus over for rådet bekendtgjorde titlen, havde Martinus allerede i *Livets Bog V* fra 1947 skrevet om åndsvienskaben som “det tredie og sidste testamente”.¹⁵⁶

Ikke desto mindre var det for mange svært at begribe storheden og omfanget af den mission, som det var blevet Martinus’ opgave at manifestere. Dertil var afstanden mellem Martinus’ kosmiske bevidsthed og den jordmenneskelige bevidsthed simpelthen for stor. Det hang selvfølgelig også sammen med, at Martinus i sin daglige væremåde var så ligefrem og uhøjtidelig, at man let kunne overse hans sande identitet. I praksis kunne rådsmedlemmerne i mange situationer have svært ved at følge og respektere den ophøjede bevidsthed og ufejlbarlighed, der lå til grund for Martinus’ beslutninger og udtalelser vedrørende sin mission (Jf. kapitel 11.2.1).

I de følgende år tog Martinus temaet op under adskillige rådsmøder, hvor det fremgik, at han var klar over, at den endegyldige afsløring af værkets identitet ville møde modstand. Fire år efter, han havde truffet beslutningen, forklarede han det til et rådsmøde på denne måde:

Det er svært for folk at fatte, at nogle har evner, de ikke selv har. Men det har jeg altså, og de er trådt meget frem nu, i de sidste analyser, hvor jeg siger rent ud, hvad det er. Jeg siger også i mit foredrag, at mit værk er Det Tredie Testamente, det er talsmanden den hellige ånd. Det er det. Og det føler jeg, at det SKAL siges, for ellers kan de lave det til hvad som helst. (Martinus, rådsmøde, 4. september 1979).

Som det fremgår, var det magtpåliggende for Martinus, at det blev meldt klart og utvetydigt ud, hvilket værk der er tale om. For ellers ville man, som Martinus udtrykte det, kunne “lave det til hvad som helst”. Martinus viser med denne udtalelse, at han anså *værkets titel* og *den iboende betydning*, som titlen rummer, for at være *en sikring af værket* og et *værn mod*, at det blev misfortolket og formidlet som noget andet, end det er. Titlen *Det Tredie Testamente* var med andre ord vigtig, fordi den var med til at sikre, at værket blev *forstået på dets egne præmisser* og *formidlet sandferdigt*.

Det er derfor heller ikke overraskende, at Martinus, fra han havde bekendtgjort titlen, gentagne gange betonedede værkets identitet som “den hellige ånd”:

Kernen [i Kristi genkomst, min kommentar] er Livets Bog eller Det Tredie Testamente. Det der står i det, det er den nye bibel. Det er den nye verdenskultur. Det er den hellige ånd. (Martinus, rådsmøde, 6. marts 1979).

Vi har i dag endnu næppe nogen klar forestilling om, i hvor høj grad Martinus, som i øvrigt også Kristus, blev hyldet og misforstået på samme tid. Selv blandt hans nærmeste medarbejdere. Martinus var klar over, at der var en betydelig modvilje mod at anerkende værket som “Det Tredie Testamente” og “Talsmanden den hellige ånd”. Han følte derfor en stærk forpligtelse til at sige det så tydeligt og umisforståeligt som muligt, så ingen kunne være i tvivl om hans eget syn på værket:

Der må jeg sige, at bogen [der er her tale om *Livets Bog I*, som der netop var truffet aftale om at udgive på Borgens Forlag. Min kommentar.] er talsmanden. Det har jeg stærke impulser om, at det skal jeg sige. For ellers bliver der spektakler om det også. Det, at jeg selv har sagt det – det vil de nok tvivle på nu med det samme, men de kommer til at erkende det. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1980).

Og igen tre måneder senere:

Det kan jeg sige med fuldstændig myndighed, at det er "Talsmanden den hellige ånd", – det er ikke mig, der er talsmanden. Den hellige ånd er videnskaben om verdensaltet. Og videnskaben om verdensaltet, det er Kristendommen i sin højeste fremtræden. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1980).

Det bliver gentaget helt frem til det allersidste rådsmøde med Martinus' deltagelse:

Der er jo slettet meget i det Kristus sagde. Men han sagde jo selv: Jeg har så meget at fortælle jer, men I kan ikke tage det nu. Men talsmanden, den hellige ånd, eller faderen skal sende talsmanden den hellige ånd, den skal lære jer det, jeg har sagt, den skal tage af mit og give jer, osv., osv. Og det ER Livets Bog, det ER det, Kristus havde at sige til menneskene. (Martinus, rådsmøde, 24. februar 1981).

I løbet af 1980 forhandlede Martinus med Jarl Borgen om udgivelse af *Livets Bog* på Borgens Forlag. I sit allersidste offentlige foredrag meddeler Martinus – umiddelbart inden han runder af og takker tilhørerne – hvilken skelsættende verdenshistorisk begivenhed, der er indtruffet i og med, at *Det Tredie Testamente* nu udkommer på et offentligt forlag:

Men nu er det sket: den åndelige videnskab er kommet til verden, og hans [dvs. Kristi, min kommentar] bebudelse om Talsmanden, den Hellige Ånds komme er blevet opfyldt. Det jeg fortæller, er dét, Talsmanden, den Hellige Ånd fortæller. Menneskene får om kort tid adgang til det, når *Livets Bog* for første gang kommer ud på et offentligt bogforlag under titlen *Det Tredie Testamente*. (Martinus, *Kristusprincippet*. Martinus' sidste offentlige foredrag, 9. august 1980).

12.2 Formidlingen af *Det Tredie Testamente* siden 1980

Netop fordi Martinus Institut ifølge formålsparagraffen er forpligtet til at informere om *Det Tredie Testamente*, må man som udgangspunkt forven-

12.2.1 “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”

te, at Instituttets information om værket harmonerer med Martinus’ karakteristik af værket.

I det følgende vil det ved udvalgte eksempler blive påvist, hvordan Martinus Institut siden 1980 har valgt at informere om *Det Tredie Testamente*.

12.2.1 Epokegørende træk ved Martinus’ verdensbillede

Den grundigste og mest præcise karakteristik af Martinus’ værk, som Instituttet har udgivet, er uden tvivl Aage Hvolbys artikel “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede” fra 1980.

Aage Hvolby skrev artiklen i anledning af Martinus’ 90-års fødselsdag, og inden artiklen blev trykt, holdt han den 17. juni 1980 et møde med Martinus, hvor de drøftede indholdet. Martinus var så glad for artiklen, at han ønskede, den skulle indgå som en af Instituttets permanent udgivelser:

På møderne med mig gav Martinus udtryk for, at han ønskede, at artiklen skulle være en permanent publikation fra Instituttet, og at den skulle være suppleret med hans symboler “Jordklodens kosmiske stråleglans” og “Guds ånd over vandene”. (Aage Hvolbys kommentar til artiklen).¹⁵⁷

Artiklen blev i løbet af efteråret sammen med de to symboler og tilhørende symbolforklaringer publiceret i et udvidet nummer af *Kosmos*.

Når man læser artiklen, er der to overordnede synspunkter, der rammer den ind og strukturerer indholdet.

Det første synspunkt er, at betegnelsen “Martinus verdensbillede”, som er brugt i artiklens titel, og som går igen inde i artiklen, ikke refererer til et “skabt” eller “opfundet” verdensbillede, men et *evigt* verdensbillede:

I redegørelsen bør vi bestandigt holde os for øje, at verdensaltets åndelige livslove og -principper er evige, uforanderlige og universelle, og derfor ikke skabt eller opfundet af Martinus. Betegnelsen “Martinus verdensbillede” er følgelig udtryk for Martinus iagttagelse, analyse og gengivelse af disse love og principper. (Aage Hvolby, “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”. *Kosmos*, 1980 nr. 10-11 s. 111).

Når Martinus' navn er knyttet til verdensbilledet, skal det med andre ord forstås på den måde, at det refererer til Martinus' *formidling* af det evige verdensbillede.

Det andet synspunkt, som er rammesættende for artiklen, er, at Martinus' værk "bringer skelsættende nyt" på samme tid, som det fungerer som et "bindeled til det forgangne".¹⁵⁸ Derved placerer Aage Hvolby Martinus' værk i tradition og sammenhæng med alle tidligere verdensgenløseres indsats.

Det er også grunden til, at Aage Hvolby i den første del af artiklen giver en kort karakteristik af store verdensreligioner som hinduisme, jødedom, buddhisme, konfucianisme, taoisme, kristendom, islam og shintoisme. Det er et fællestræk ved disse verdensreligioner, at de i dag befinder sig "i en situation præget af splittelse og mental svækkelse".¹⁵⁹

Det er Martinus' fortjeneste, at han med sit værk påviser, at religionerne er strålebundter fra det samme lyshav, og at der kun gives "én absolut sandhed om verdensaltet og livslovene".¹⁶⁰ Med sin kosmiske bevidsthed har Martinus adgang til denne sandhed, og dermed

[...] ubegrænset adgang til det, Martinus kalder "det guddommelige visdomsocean" eller "verdensaltets kosmiske bevidsthedsplan" (*Livets Bog*, stk. 2554), der i virkeligheden er det samme som "Den hellige ånd" eller "Guds bevidsthed". (Op.cit., s. 118).

Det betyder igen, at alle tidligere verdensgenløserne med kosmisk bevidsthed har haft adgang til den samme viden, som Martinus med sin kosmiske bevidsthed har adgang til:

De kosmisk bevidste religionsstiftere, de indviede verdensgenløserne, har derfor altid øst deres viden af eksakt samme kilde, og de har derfor også samtidigt været deres egen kilde. Jesus udtrykte det bl.a. med ordene: "Mig er given al magt i himmelen og på jorden" (Matt. 28,18), "Jeg og Faderen, vi er ét" (Joh. 10,30), og endvidere: "Alt, hvad Faderen har, er mit" (Joh. 16,15). Martinus har bl.a. udtrykt det således: "Livets Bog" blotter religionernes nære indbyrdes forhold til hverandre som strålebundter fra et og samme lyshav (*Livets Bog I*, stk. 19). (Op.cit., s. 119).

Da Martinus overalt i sit værk refererer til Jesu udtalelser, som de er gengivet i evangelierne, bliver det “for enhver studerende af de kosmiske analyser”

[...] ganske åbenlyst, at Martinus har forklaret, begrundet og uddybet Jesu udtalelser så mange steder, at man med rette kan sige, at efterfølgende udsagn stemmer overens med hans værk: “Han skal minde eder om alle ting, som jeg har sagt eder”, “Han skal vidne om mig” og “Han skal herliggøre mig; thi han skal tage af mit og forkynde eder”. (Op.cit., s. 130).

Aage Hvolby underbygger synspunktet med gengivelse af yderligere citater, der viser, at Martinus anså sin mission for at være en planmæssig videreførelse af Jesu mission:

Ved således at retfærdiggøre Jesu “kosmiske bevidsthed” og fuldkomne væremåde for “dem, der vil modtage det” eller for dem, “der har øren at høre med”, fra den tilsløring og overtro, som århundreders forstening af dens ikklædte formler og lignelser har afstedkommet, har vi her været med til at åbenbare, at hans udtalelser og væremåde er identisk med den samme virkelighed eller videnskab som den, “Livets Bog” har til opgave at manifestere, og at samme bog således i sig selv er en planmæssig fortsættelse af fortolkningen af denne livets højeste kundskab. (Martinus, *Livets Bog III*, stk. 926, jf. Aage Hvolby, “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”. *Kosmos*, 1980 nr. 10-11 s. 130-31).

Konklusionen bliver således, at

Vi kan altså konstatere, at Martinus har givet helt utvetydigt udtryk for, at hans analyser er identiske med “Talsmanden den Helligånd”. (Aage Hvolby, “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”. *Kosmos*, 1980 nr. 10-11 s. 131).

Det er de kosmiske analysers identitet som “Talsmanden den Helligånd”, og dermed opfyldelsen af Kristi profeti om sin genkomst, der logisk begrunder værkets overordnede titel:

Sideløbende med, at Martinus de seneste år helt utilsløret har tilkendegivet, at hans gengivelse af verdensbilledet er identisk med “Talsmanden, den Helligånd”, har det været helt naturligt for ham også at give udtryk for, at hans samlede værker fremover skal navngives “Det Tredie Testamente”. (Op.cit., s. 133).

På den måde påviser Aage Hvolby, at Martinus’ verdensbillede i sin kerne er identisk med det verdensbillede, som de øvrige verdensgenløbere formidlede i det omfang, de havde kosmisk bevidsthed og dermed adgang til “verdensaltets kosmiske bevidsthedsplan”. Han dokumenterer i den forbindelse, at *Det Tredie Testamente* ligger i direkte forlængelse af *Det Nye Testamente* på samme måde som *Det Nye Testamente* ligger i forlængelse af *Det Gamle Testamente*.¹⁶¹

Hvad der adskiller *Det Tredie Testamente* fra Jesu forkyndelse, som den kommer til udtryk i *Det Nye Testamente*, er således ikke *kerneindholdet*, men *formidlingsformen*, der er radikalt ændret med *Det Tredie Testamente*. Det skyldes, at menneskehedens erfarings- og bevidsthedsudvikling har bevirket, at der siden starten af det 20. århundrede har været en begyndende modtagelighed for “det meget”, Jesus endnu havde at sige til sine disciple og sin samtid, men som de endnu ikke kunne “bære”.¹⁶² Derfor bliver “den guddommelige verdensplan” nu for første gang i menneskehedens historie “manifestet i sammenhængende tankerækker og dermed synliggjort – ikke alene for følelsen, men også for intelligensen eller fornuf-ten”.¹⁶³

Det er dermed den ændrede *formidlingssituation*, der bevirker, at det evige verdensbillede nu kan gengives på en måde, der bringer skelsættende nyt i forhold til, hvordan det tidligere har været formidlet.

Martinus ønskede, som allerede nævnt, at artiklen skulle være en af Instituttets permanente publikationer. Den blev derfor genudgivet som særnummer af *Kosmos* i 1999 og som et hæfte i 2007 (3. udgave).¹⁶⁴ De følgende år var artiklen en fast del af indholdet på <martinus.dk>. Det er den imidlertid ikke længere, og den findes heller ikke på <shop.martinus.dk>. Vil man finde artiklen, skal man kende til den i forvejen og vide, at man under “historisk materiale” kan søge den frem i det nummer af *Kosmos*, hvor den oprindeligt blev trykt.¹⁶⁵ Det betyder, at artiklen ikke længere fungerer som den introduktionsartikel til det kosmiske verdensbillede, som Martinus udtrykkeligt ønskede.

12.2.2 Kristendommen som verdensvidenskab

Så længe Martinus var fysisk til stede, holdt de personer, der internt på Martinus Institut og i rådet nærede en dybtfølt modvilje mod titlen *Det Tredie Testamente* og værkets nære tilknytning til Kristi mission, lav profil. Det gjorde de også umiddelbart efter Martinus' død. Med publiceringen af Aage Hvolbys artikel, "Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede", kunne man derfor få den opfattelse, at Martinus Institut bakkede helhjerteret op om værkets identitet som Bibelens tredje og afsluttende testamente.

Dette indtryk blev bekræftet af Willy Kuijpers artikel "Kristendommen som verdensvidenskab eller livsfundament", der et halvt år efter publiceringen af Aage Hvolbys artikel blev bragt i aprilnummeret af *Kosmos* 1981. Willy Kuijper, der havde været medlem af rådet siden 1. maj 1980, skrev artiklen som et passioneret forsvar for værkets titel:

Betyder det så, at de kosmiske analyser, som Martinus i form af bl.a. sit hovedværk, *Livets Bog*, har skabt, er "talsmanden den hellige ånd" eller åbenbaringen af selve Guddommens bevidsthed i form af en kosmisk videnskab og dermed det afgørende i verdensgenløsningen af i dag? [...] Kan vi virkelig forestille os en mere videnskabelig forklaring af "Det nye Testamente", der omhandler Kristi komme eller de store facitter, som indledte en begyndende næstekærlighedsepoke; en forklaring, som derfor kan betegnes som "Kristi genkomst", videnskabelig kristendom eller næstekærlighedsvidenskab? *Findes der dermed noget litterært værk, som er mere berettiget til navnet "Det tredje Testamente"* (*Livets Bog* V, stk. 1849) end netop de kosmiske analyser skabt af Martinus? (Willem-Jan Kuijper, "Kristendommen som verdensvidenskab eller livsfundament", *Kosmos*, 1981 nr. 4 s. 46. Min fremhævelse).

Willy Kuijper bekræfter her, at *Livets Bog* er "talsmanden den hellige ånd", og at værket er en opdateret videreførelse af verdensgenløsningen. Det er identisk med "Kristi genkomst", hvilket berettiger titlen "Det tredje Testamente".¹⁶⁶

I tiden umiddelbart efter Martinus' død den 8. marts 1981 var det således meldt klart ud fra Instituttets side, at man stod inde for titlen *Det Tredie Testamente*. Hvilket betød, at det for enhver iagttager, der ikke havde kendskab til de interne forhold og brudflader i rådet, så ud som om, der var enighed, og at man var indstillet på at lancere værket og informere om det på dets egne betingelser.

12.2.3 Rådets strategi for 'kosmologiens' udbredelse

Den første klare indikation fra rådet, som viste, at der var en udtalt modvilje imod udadtil at informere om værket som *Det Tredie Testamente*, kom i forbindelse med Ib Schleichers tale ved mindedagen den 6. august 1988, hvor han gjorde sig til talsmand for, at udadvendte informationsmateriale skulle udformes på en særlig måde for at kunne appellere til, hvad han med et udtryk fra Martinus betegnede som de "humane materialister":

Det er min vurdering, at de humane materialister har behov for et særligt informationsarbejde. Her skal informationen i princippet være uden bibelcitater. (Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 30).

Som der tidligere er gjort rede for, skal informationen ifølge Ib Schleicher "kun indeholde store åndelige perspektiver", der "begrundes med jordnær logik" (jf. kapitlerne 6.6.3 og 7.2.5). Ib Schleicher begrunder det med, at de humane materialister endnu ikke har de "gnister af intuition", som sætter dem i "direkte kontakt med kosmologien".

Det uholdbare i Ib Schleichers synspunkt bliver indlysende, når man gør sig det klart, at materialistisk indstillede mennesker, der endnu ikke har "gnister af intuition" i bevidstheden, slet ikke vil kunne komme i kontakt med det kosmiske verdensbillede:

Den materialistiske videnskabsmand, der endnu ikke er nået så langt frem i udviklingen, at han har en fremragende human evne eller er næstekærlig i en sådan grad, at hans intuitionsevne er aktiv, kan umuligt forstå det åndelige sprog, der åbenbares igennem alle de fysiske foreteelser. Derfor må han midlertidigt være materialist og gudløs. (Martinus, *Det Evige Verdensbillede II*, s. 165).

Ib Schleichers informationsstrategi vil ikke kunne fungere, fordi intet menneske vil være i stand til at begribe det kosmiske verdensbillede, *medmindre* det har "gnister af intuition". Og for de mennesker, der har intuition, vil bibel-citaterne ikke være en barriere. For de vil hurtigt indse, at de hviler på et analytisk grundlag og derfor kan begrundes intellektuelt. Som Martinus udtalte om de humane materialister:

[...] det, der er i de vedtagne religioner, – det er for naivt. Det er de alt for kloge til. Men når de ser, at der er en forklaring, og der er årsag og virkning, – så bliver de modtagelig. (Martinus, rådsmøde, 13. februar 1979).

Dertil kommer, at man med denne informationsstrategi uden bibelreferencer er afskåret fra at redegøre for, hvilket værk det er, Martinus har udgivet. For titlen *Det Tredie Testamente* lader sig ikke forklare uden brug af bibelcitater og -referencer.

Til trods for, at Ib Schleichers ræsonnement står isoleret, idet det er ude af kontakt med Martinus' analyser og den måde, Martinus selv informerede om værket på, er det den informationsstrategi, Martinus Institut siden har valgt at følge.

Konsekvensen har været, at man helst undgår at anvende titlen *Det Tredie Testamente* i Instituttets introduktionsmateriale og derfor heller ikke informerer om, at Martinus anså sit værk for at være identisk med "talsmanden den hellige ånd". Det har således været en del af Instituttets informationspolitik siden slut 1980'erne – og muligvis tidligere – at man omhyggeligt undlader at orientere den brede offentlighed om, hvilket værk det er, Martinus har skrevet.

12.2.4 Samarbejdsstrukturens formidlingsstrategi

Ideen om, at der skulle udarbejdes et *særligt* informationsmateriale til de "humane materialister" blev gentaget i *Samarbejdsstrukturen*. Der bliver i den forbindelse henvist til udtalelser af Martinus om, at humant indstillede materialister bliver de første, der accepterer analyserne:

Vi må regne med, at der er en masse materialister, der er meget humane, og de bliver de første til at modtage analyserne. De mangler nemlig noget [...]. Rådsmøde 13.02.79 (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992 s. 128).

Der er en masse mennesker, der efterhånden har lært kristendommen at kende. De har lært, at man ikke skal stjæle, lyve og bedrage. Det begyndte med de ti bud. Men da Kristus kom, blev det mere aktuelt. Så må man regne med, at de var kristne mennesker i nogle liv. Efterhånden fik de forstand og intelligens, og videnskaben begyndte at opstå. De

blev også mere følsomme, mere humane, og de kan slet ikke acceptere begrebet helvede. De dyrker ingenting, og i dag kalder vi dem ateister, gudløse. Men det betyder ikke, at de er inhumane. Jeg har faktisk set enkelte mennesker, som næsten lever efter Livets Bog, uden at have læst den. Rådsmøde 05.08.80 (Op.cit., s. 36).

Det er på baggrund af udtalelser som disse, at bestemmelsen om, at der skal udarbejdes et særligt materiale til denne målgruppe, bliver gentaget:

På grundlag af de foranstående og andre udtalelser om fremtidens store gruppe af interesserede – de humane materialister – bør der fremover udarbejdes et særligt informationsmateriale til denne gruppe. Rådet 1992. (Op.cit., s. 128).

Man har her udeladt, hvad der med Ib Schleichers tale fra 1989 oprindeligt var meldt ud om, at materialet skulle være “uden bibelcitater”, og at de “store åndelige perspektiver” skulle “begrundes med jordnær logik”. Man kan derfor ikke af *Samarbejdsstrukturen* se, hvilke retningslinjer rådet forestiller sig, materialet skal udarbejdes efter. Praksis viser imidlertid, at det er retningslinjerne fra talen om at rense informationsmaterialet for bibelcitater og -referencer, som man har fulgt.

12.2.5 *Martinus’ sidste store beslutning*

I løbet af 1980’erne og -90’erne blev *Livets Bog* og en lang række af de andre bøger udgivet på Borgens Forlag. De store bøger – dvs. *Livets Bog*, *Det Evi-ge Verdensbillede*, *Logik* og *Bisættelse* – blev udgivet med overtitlen *Det Tredie Testamente* og med symbolerne, “Det færdige menneske i Guds billede efter hans lignelse” og “Gennem indvielsens mørke (Helvede eller ragnarok)”, på henholdsvis for- og bagside. ‘Småbøgerne’ derimod blev udgivet uden at det fremgik, at de var en del af *Det Tredie Testamente*.

Idet bøgerne nu blev udgivet på et offentligt forlag, kom de ud at stå på boghandlernes hylder rundt om i landet. Fra Instituttets side forholdt man sig imidlertid passivt til denne helt enestående mulighed for at støtte op om udgivelsen ved at informere om værket. Der blev derfor ikke udarbejdet materiale med information om, hvilket værk det drejede sig om, og hvilken enestående historisk begivenhed, der dermed var indtrådt.

Internt på Institutet forholdt man sig heller ikke til, at værket havde fået en ny titel, og at det nu gennem boghandlerne blev introduceret til en bredere offentlighed. Man omtalte stadig Martinus' epokegørende analyser som "Martinus kosmologi" og den nye titel, "Det Tredie Testamente", der langt bedre karakteriserer indholdet, anvendte man stort set ikke.

Oplysningen om, at Kristi genkomst med værkets udgivelse på et offentligt forlag var gået i opfyldelse, og at der dermed var indtruffet en *verdenshistorisk begivenhed*, blev fortiet. Man kunne selvfølgelig læse om det i Martinus' egne tekster, men fra Instituttets side var tavsheden så udtalt, at man reelt kunne være i tvivl om, hvordan Martinus Institut, som officielt repræsenterede Martinus og hans værk, forholdt sig til værket og den begivenhed, der hermed var indtruffet.

Det var på den baggrund, at Rolf Elving ved mindedagen den 8. august 1998 holdt en tale i Martinus Center Klint om "Martinus' sidste store beslutning". Da det er en skelsættende tale, hvor Rolf Elving på et analytisk grundlag tager stilling til under hvilken betegnelse, Martinus' verdensbillede retteligt bør lanceres i offentligheden, bliver den her gennemgået forholdsvis detaljeret.

Rolf Elving introducerede talens tema ved at sige, at Martinus med navnet *Det Tredie Testamente* "præciserede" sin mission, umiddelbart inden han "forlod den fysiske verdens scene":

Hans sidste store beslutning var offentligt at tilkende sit livsværk dets sande identitet. Til Bibelens gamle og nye testamente var der yderligere føjet et testamente, Det Tredie Testamente. Medens personen Martinus anonymt forlod denne verden, så at sige gennem bagdøren, så bestemte han, at hans mission skulle anvende hovedentreen på sin forudbestemte vej ud i verden. (Rolf Elving, "Martinus sidste store beslutning", *Den Ny Verdensimpuls*, 2009 nr. 1 s. 3).

Som vi ser, forbinder Rolf Elving her titlen med den endelige og dermed definitive afsløring af værkets identitet, hvilket naturligvis har som logisk konsekvens, at

Bibelen består nu ikke længere af to testamenter, det gamle og det nye. Bibelen er hermed afsluttet med et Tredie Testamente. (Ibid.).

Det vil sige, at Kristi profeti dermed er gået i opfyldelse:

Kristus forudsigelse om fremtiden er hermed gået i opfyldelse. Jeg citerer fra Johannes evangelium 14,16-17: "og jeg vil bede Faderen, og han vil give jer en anden talsmand, som skal være hos eder til evig tid: Sandhedens ånd, som verden ikke kan tage imod, fordi den hverken ser eller kender den". Og fra Johannes 14,26: "... han skal lære eder alt og påminde jer om alt, hvad jeg har sagt eder". (Ibid.).

Rolf Elving nævner dernæst, at de centrale oplysninger, som Martinus ved at anvende titlen har tilkendegivet vedrørende værkets identitet, er dokumenteret på så mange måder, at der absolut ingen tvivl kan være om Martinus' eget syn på værket. Der er derfor tale om en beslutning, der er urokkelig, og som ikke kan ændres. Derfor må man også nødvendigvis forholde sig til den:

Uanset hvad vi synes om titlen *Det Tredie Testamente*, uanset om vi anser den for at være en ulempe eller en fordel i forbindelse med spredningen af Martinus' arbejde, findes der ingen vej udenom dette begreb. Vi kan ikke ændre på Martinus' beslutning. (Ibid.).

I årene der var gået siden Martinus forlod det fysiske plan, var det blevet mere og mere tydeligt, at man på Martinus Institut havde et så anstrengt forhold til værkets titel, at det efterhånden nærmest virkede demonstrativt, at man undlod at forholde sig den.

Præget, som man var, af en materialistisk tidsalders mentale klima, havde man det svært med værkets tilknytning til Bibelen og den dermed forbundne guddommelige ledelser og vejledning. Hele dette aspekt af Martinus' forfatterskab forsøgte man at fortrænge, og man forsvarede fortrængningen med, at det ville være at modarbejde missionen, hvis man informerede om det.

Det var den situation, Rolf Elving talte ind i, og han opfordrede tilhørerne til at overveje, om ikke Martinus trods alt havde truffet den rigtige beslutning:

Tror man ikke, at han foretog denne navneforandring, fordi han anså, at den gavnede hans mission? Om et andet navn passede bedre, tror

man da ikke, at Martinus var kommet på det? Han vidste hele tiden, at det var Bibelen, den hellige skrift, han skrev fortsættelsen af. Han vidste selvfølgelig, at hans arbejde var fortsættelsen på og fuldbyrdelsen af Kristi mission. (Op.cit., s. 5).

Efter Rolf Elving i starten af talen havde gjort det klart for tilhørerne, at titlen var en kendsgerning, som man hverken kunne drage i tvivl eller komme uden om, argumenterede han dernæst for titlens berettigelse. Det gjorde han ved at påpege den tematiske lighed mellem de tre testamenter, der gør det meningsfuldt at opfatte dem i sammenhæng som hver deres del af ét samlet værk. Når man betragter "kerneindholdet" af *Det Gamle* og *Det Nye Testamente*, kommer man nemlig ikke uden om, at de to testamenter "først og fremmest handler [...] om Guds eksistens".¹⁶⁷ Det gælder også *Det Tredie Testamente*, der intellektuelt åbenbarer og retfærdiggør Guds eksistens ved at vise, "at verdensaltets samlede funktion er hundrede procent fuldkommen, til glæde og velsignelse for alt eksisterende".¹⁶⁸

Profeterne i *Det Gamle Testamente* var vejvisere, der forudsagde fremtiden. Under indflydelse af sandhedens ånd – dvs. den "hellige ånd" – ledte de udviklingen frem mod højere moralske mål, og i samme grad, som de formidlede denne ånd uforfalsket, var Gud selv forfatteren.

Det Tredie Testamente bekræfter *Det Gamle Testaments* opfattelse af Gud som evig, almægtig, alvidende og alkærlig. Dertil kommer, at *Det Tredie Testaments* nære kobling til *Det Nye Testamente* er umiddelbart synlig ved de mange referencer til Jesu alkærlige væremåde og gennem påvisningen af, at denne væremåde er i kontakt med den absolutte sandhed. Værket besidder dermed de nødvendige egenskaber for at opfylde Jesu profeti:

Kan man tænke sig en større forherligelse af Kristus end dette, at det kan påvises, at alle levende væsener uden undtagelser, vil blive som han, nemlig moralsk fuldkommen. Det Tredie Testamente er på ingen måde uenig med Kristus. Det opfylder fuldt ud det, som Kristus forudsagde om Hjælperen: "Han skal forherlige mig, thi af mit skal han tage og forkynde for jer." (Joh. 16:14). (Op.cit., s. 6).

Rolf Elving gik herefter over til at vise, hvordan *Livets Bogs* første bind kan ses som en introduktion til kernepunkterne i det samlede værk, og at disse punkter yderligere detaljerer familieskabet med de to foregående testamen-

ter. Det er på den baggrund, han stadfæster det som en “kendsgerning”, der “ikke kan bortforklares”, at “Det Tredie Testamente er afslutningen på den ‘Den Hellige Skrift’”.¹⁶⁹

Martinus gav først sent det samlede værk sin titel, og man kan i den forbindelse spørge, hvorfor det ikke skete tidligere. Det spørgsmål besvarer Rolf Elving på denne måde:

I Martinus’ liv i den fysiske verden var det af største betydning, at hans person ikke blev mere kendt, end hvad der var absolut nødvendigt. Blandt andet derfor skulle han have lov til at arbejde i fred og ro. Derfor kan man forstå, hvorfor han først til allersidst bestemte sig for at kalde sit værk ved dets rette navn Det Tredie Testamente. Hans arbejde havde indtil nu officielt været kendt under navnet Martinus’ kosmologi. Min personlige opfattelse er, at dette navn tilhører den periode, da Martinus skulle beskyttes mod at blive alt for kendt. Lige så stor en pligt, som det var for Martinus at holde sin egen person i baggrunden og derfor hellere hviske end at råbe sin missions korrekte identitet ud, lige så stor en pligt er det nu blandt os, som gerne vil hjælpe til med at føre Det Tredie Testamentes ophøjede visdom ud i verden, at nævne Martinus’ arbejde ved dets rette navn. (Op.cit., s. 9).

Det er nu Rolf Elvings pointe, at netop fordi de tre testamenter danner en *enhed*, er værkets titel en kæmpe fordel for informationsarbejdet, fordi der med den *på forhånd er etableret en kontekst*, som bibringer nogle af de helt afgørende forudsætninger for at forstå, hvad indholdet drejer sig om:

Det Nye Testamente er i dag oversat til 1200 forskellige sprog og dialekter, hvilket indebærer at Kristuseksemplet ikke er ukendt i verden. Tror man ikke, det gavner spredningen af Det Tredie Testamente? Er det ikke enklere at gå fra det kendte til det ukendte end omvendt? (Ibid.).

Rolf Elving opfordrede sidst i talen Martinus Institut til fremover at benytte det samlede værks titel som betegnelse for Martinus’ arbejde:

Er dette ikke omstændigheder, som vil støtte spredningen af Det Tredie Testamente? Hvis dette er tilfældet, hvorfor da ikke blive enig med Martinus om, at hovedtitlen på hans arbejde ikke længere er Martinus

kosmologi, men Det Tredie Testamente? Er vi enige med Martinus på det punkt, da begynder vi også at anvende det af ham selv udvalgte rette navn, Det Tredie Testamente. (Ibid.).

Og han afsluttede talen med endnu engang at understrege, at der til Bibelen nu er tilføjet et sidste og afsluttende testamente:

Med disse tanker om Martinus' sidste store beslutning vil jeg takke og hylde Martinus på denne mindededag til hans ære! Bibelen består nu af tre testamenter: Det Gamle, Det Nye og Det Tredje Testamente. (Ibid.)

Når man kender Martinus Instituts holdning til værkets titel som en titel, man helst ikke forholder sig til, kan det undre, at man rent faktisk tillod Rolf Elving at holde en tale om netop det emne på mindededagen.

Rolf Elving har senere forklaret, hvordan det gik til. I årene fra 1971 til 1974 havde han boet på Martinus Institut i et lille rum under trappen. Da han på det tidspunkt, som han sagde, var en "fattiglus", gav det ham mulighed for at læse og studere og modtage undervisning fra Martinus.¹⁷⁰ Det ville man så gerne høre ham fortælle om ved mindededagen:

Det var vældigt mærkeligt, for da var Erik Bech Olesen bestyrer i Klint, eller hvad man nu skal kalde det, og han ringede hjem til mig i Göteborg. Der skulle være en "mindededag" (til minde om Martinus fødsel, *Ingemar Fridells kommentar*), og så spurgte Erik: "Kan ikke du komme og fortælle om hvordan det var at bo under trappen hos Martinus"? – "Nej", svarede jeg, "det kan jeg ikke og det vil jeg ikke, men jeg vil vældigt gerne tale om Martinus sidste store beslutning"! – "Ja, det må du gøre", sagde han da. Han ordnede det, men det var de andre jo ikke glade for. Men så åbnede den dør sig, og jeg holdt en tale som faktisk kan ses på YouTube. Christer Malmström havde filmet min tale. (Ingemar Fridell, *Interview med Rolf Elving – Martinus' sidste personlige elev*, 2021 s. 23).

12.2.6 Instituttets reaktion på Rolf Elvings tale

Fra Instituttets side blev Rolf Elvings tale stort set forbigået i tavshed. Bortset fra referatet af mindededagen i *Kosmos*, hvor Charlotte Andersson

loyalt refererede talens indhold,¹⁷¹ blev den ikke yderligere omtalt, endsig trykt som artikel i *Kosmos*. Rådets holdning til talen blev ikke offentligt italesat, men viste sig i praksis ved, at man uanfægtet fortsatte med at betegne verdensbilledet som “Martinus kosmologi” og i øvrigt videreførte informationsarbejdet som om, talen aldrig havde været holdt.

Når talen i dag er kendt og offentligt tilgængelig, skyldes det, at Rolf Elving publicerede manuskriptet som artikel i det svenske tidsskrift *Ny Kultur* (1998), og at Christer Malmström filmede den.¹⁷² Artiklen er siden oversat til dansk og udgivet i *Den Ny Verdensimpuls* (2009).¹⁷³

12.2.7 Om begrebet ‘kosmologi’

Selv om Martinus Institut valgte fortsat at informere om *Det Tredie Testamente* som ‘Martinus kosmologi’, kan man ikke deraf slutte, at det var et enigt råd, der stod bag. For selv om rådet udadtil altid har forsøgt at fremstå som en enhed, vil der for hver beslutning, der ikke er i overensstemmelse med analyserne, kunne opstå brudflader i de tilfælde, hvor enkelte rådsmedlemmer gennemskuer den svigtende logik. Det stiller naturligvis de pågældende i et dilemma. For kan man ikke overbevise de øvrige medlemmer om beslutningsgrundlagets manglende analytiske holdbarhed, må man bøje sig for flertallet eller alternativt forlade rådet.

Når man læser Aage Hvolbys artikel “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede” er det let at se, at Aage Hvolby i sin forståelse af Martinus’ værk er på linje med hovedsynspunkterne i Rolf Elvings tale ved minde dagen (jf. afsnit 12.2.1). Det kunne Aage Hvolby imidlertid ikke udtale sig om offentligt, mens han sad i rådet. For det ville udstille en grundlæggende uenighed i rådet. Men han kunne gøre det, efter han var trådt ud af rådet, hvilket skete den 30. januar 2001.

I *Kosmos* for august 2001 er der således en notits, som er placeret diskret allersidst i bladet. Den har overskriften “Om begrebet ‘kosmologi’”. Aage Hvolby konstaterer her indledningsvis, at

“Martinus’ analyser” er i tidens løb blevet betegnet som “Martinus Åndsvidenskab”, “Martinus Kosmologi”, “Martinus Verdensbillede” og “*Det Tredje Testamente*”. (Aage Hvolby, “Om begrebet ‘kosmologi’”, *Kosmos*, 2001 nr. 8 s. 190).

Aage Hvolby gør opmærksom på, at begrebet "Martinus kosmologi", så vidt han ved, for første gang optræder i 1960 i *Livets Bog* bind 7,¹⁷⁴ hvor Martinus om den kommende verdensstat skriver, at

Livsmysteriets Løsning: den allerhøjeste kosmologi eller åndsvidenskab er blevet en teoretisk selvfølgelighed for alle mennesker og en kosmisk selvoplevelse for en stærkt voksende gruppe mennesker. (Ibid.).

Efter at have konstateret, at Martinus her bruger 'kosmologi' synonymt med 'åndsvidenskab', viser Aage Hvolby, hvordan man almindeligvis anvender begrebet 'kosmologi' andre steder i samfundet. Det gør han ved at tage udgangspunkt i den betydning, begrebet tillægges i Gyldendals Fremmedordbog (1987):

Tidligere: Metafysisk lære om verdensaltet.

Nu: Studiet af universet som helhed, dets struktur og udvikling. (Ibid.).

Han giver derefter konkrete eksempler på, hvordan begrebet anvendes i begge betydninger.

Eksemplet på, hvordan begrebet anvendes i den *førstnævnte betydning*, har Aage Hvolby hentet fra håndbogen *Mystikkens Verden* (Politikens Forlag 1988), hvor man kan læse om forskellige 'Okkulte Kosmologier', som almindeligvis – og i modsætning til 'Martinus kosmologi' – ikke er i overensstemmelse med de naturvidenskabelige forskningsresultater inden for fysik og astronomi.

Som et eksempel på den *sidstnævnte betydning* refererer han til en oplevelse, han havde tidligere på året, da han i februar måned overværede et naturvidenskabeligt foredrag af professor, dr. phil. Henrik Smith. Foredraget omhandlede de store fysikere Galileo Galilei, Isaac Newton og Albert Einstein. Her blev udtrykket 'kosmologien' flere gange brugt på en helt selvfølgelig måde og med en ganske anden betydning end den, Martinus tillægger begrebet.

Efter at have påvist de betydninger, begrebet 'kosmologi' har i samfundet generelt, henleder Aage Hvolby opmærksomheden på, at Martinus Institut flittigt anvender betegnelsen i deres publikationer. Han henviser til forsiden af *Kosmos*, hvor det har været anvendt siden 1987, til Instituttets

mange pjecer og til bagsiden af undervisningsprogrammet for Martinus Center Klint.

Med notitsen påviser Aage Hvolby således, at ‘kosmologi’ allerede har *to etablerede betydninger* i samfundet, og at betegnelsen ‘Martinus kosmologi’ alene af den grund er et uheldigt valg, fordi det giver nogle fejlagtige associationer på samme tid, som det gør krav på en *ny, tredje betydning* i dagligsproget.

Nu ville man måske forvente, at Aage Hvolby på den baggrund ville opfordre Martinus Institut til ikke længere at anvende betegnelsen ‘Martinus kosmologi’. Han griber det imidlertid langt mere indirekte og forsigtigt an, idet han kommer med en ‘forudsigelse’:

Et par år før sin bortgang fik Martinus en stærk impuls om, at hele hans værk skulle hedde *Det Tredie Testamente*, og sandsynligvis vil dette udtryk efterhånden komme til mere og mere at afløse de fire andre betegnelser: “Martinus Åndsvidenskab”, “Martinus Kosmologi”, “Martinus Verdensbillede” og “Martinus analyser”. (Ibid.).

Man kunne måske tro, at rådet trods alt ville lytte, når et tidligere rådsmedlem på et analytisk grundlag argumenterede for at udfase betegnelsen ‘Martinus kosmologi’. Det skete imidlertid ikke, og det første signal om en mulig kursændring kom først langt senere, da man i forbindelse med et gennemgribende redesign af *Kosmos* og omlægning til kvartalstidsskrift i 2019 ændrede undertitlen fra ‘Martinus kosmologi’ til ‘Martinus åndsvidenskab’. Året efter, da man i 2020 lancerede den danske del af websitet <martinus.dk> i nyt design, ændrede man også her den primære betegnelse af verdensbilledet fra ‘Martinus kosmologi’ til ‘Martinus’ verdensbillede’. Betegnelsen *Det Tredie Testamente* benyttes dog stadig kun modvilligt, og det er derfor endnu uvist, hvornår Aage Hvolbys forventning bliver indfriet.

12.2.8 *En artikel om “Talsmanden den Helligånd”*

Når Rolf Elving og Aage Hvolby argumenterede for at anvende betegnelsen *Det Tredie Testamente* om Martinus’ værk, skyldes det naturligvis, at det var den titel, Martinus havde valgt.

Dertil kom, at ingen anden titel bedre karakteriserer Martinus’ arbejde. For med denne titel knyttes fortid, nutid og fremtid sammen og understre-

ger dermed den organiske forbindelse mellem det, der var, det der er, og det der kommer. Med titlen signaleres det, at der er en nøje tilrettelagt forbindelse mellem de tre testamenter, og at de som et samlet hele *åbenbarer den guddommelige skabelsesplan for menneskeheden*.

Med titlen bliver der knyttet en direkte forbindelse mellem:

1. Guds plan som den kommer til udtryk i skabelsesberetningens information om, at Gud skaber “mennesket i sit billede”¹⁷⁵ til
2. den første lancering af næstekærlighedsbuddet i *Det Gamle Testamente* og
3. forudsigelserne om Jesu fødsel, der leder frem til
4. Jesu forkyndelse af den ubetingede næstekærlighed i *Det Nye Testamente* og hans forudsigelse af sin genkomst ved “den hellige ånd” samt demonstrationen på korset af den ubetingede tilgivelsesevne, som igen er forudsætningen for
5. *Det Tredie Testaments* højintellektuelle forklaring af næstekærlighedsbuddet som den højeste videnskab og påvisningen af, hvordan menneskeheden er under omskabelse til at blive i “Guds billede”.

Det er denne hovedindfaldsvej til forståelse af, hvilket værk der reelt er tale om, som Martinus med titlen *Det Tredie Testamente* ønskede at overlevere til verden. Og det gjorde han utvivlsomt, fordi denne titel på eminent vis henviser til værkets essentielle indhold og kulturhistoriske mission, som er at vejlede menneskeheden i de sidste faser frem mod hvert enkelt menneskes forening med Gud. Den information rummes ikke bedre i nogen anden titel.

Som påvist mødte titlen og det perspektiv på værket, som den åbenbarede, modstand fra Martinus Institut. Her ønskede man absolut ikke at fremhæve, at Jesu profeti var gået i opfyldelse med udgivelsen af *Det Tredie Testamente*, og man ønskede slet ikke at informere om det udadtil.

Det var inden for den kontekst, Aage Hvolby skrev artiklen “Talsmanden den Helligånd”, som blev offentliggjort i *Kosmos* nr. 10, 2009. Der er her tale om en grundig og detaljeret artikel, der med sine 27 sider udfylder hele det pågældende nummer af bladet.

Med artiklen forsøgte Aage Hvolby ved detaljerede sammenligninger at vise, at Jesu forudsigelser, som de er gengivet i Johannesevangeliet, er op-

fyldt med *Det Tredie Testamente*, og at *Det Tredie Testamente* dermed er identisk med den lovede "Helligånd". Aage Hvolby formulerer sit anliggende på denne måde:

Med udgangspunkt i forjættelserne, som de er gengivet i Johannes-evangeliet vil jeg forsøge ved rationel tænkning, – ved brug af den form for tænkning, som Martinus betegner som "tankeprocesser fra neden", – at påvise, hvorfor *Det Tredje Testamente* er identisk med den forjættede "Talsmand den Helligånd". (Aage Hvolby, "Talsmanden den Helligånd", *Kosmos*, 2009 nr. 10 s. 291-92).

På den måde kan artiklen ses som direkte henvendelse til de mange skeptikere på Martinus Institut, der ikke var i stand til intuitivt at se de vigtige betydningslag, der var indeholdt i titlen 'Det Tredie Testamente'. Ved at basere artiklens gennemgående argumentation på "tankeprocesser fra neden" kunne skeptikerne måske via deres intelligens bringes til at forstå, hvorfor 'Det Tredie Testamente' er en titel, der bør tages alvorligt.

I artiklen bliver der gennemgået en række vers fra Johannes Evangeliet – her vist i den rækkefølge, hvori de første gang forekommer:

Joh 14,26:

Men Talsmanden, den Helligånd, som Faderen vil sende i mit Navn, han skal lære eder alle Ting og minde eder om alle Ting, som jeg har sagt eder.

Joh 14,16:

Og jeg vil bede Faderen, og han skal give eder en anden Talsmand til at være hos eder evindeligt.

Joh 15,16:

Men når Talsmanden kommer, som jeg skal sende eder fra Faderen, Sandhedens Ånd, som udgår fra Faderen, da skal han vidne om mig.

Joh 16,12:

Jeg har endnu meget at sige eder; men I kunne ikke bære det nu.

Joh 16,13:

Men når han, Sandhedens Ånd, kommer, skal han vejlede eder til hele Sandheden; thi han skal ikke tale af sig selv, men hvad som helst

12.2.8 En artikel om "Talsmanden den Helligånd"

han hører, skal han tale, og de kommende Ting skal han forkynde eder.

Joh 12,49:

Thi jeg har ikke talt af mig selv; men Faderen, som sendte mig, han har givet mig befaling om, hvad jeg skal sige, og hvad jeg skal tale.

Joh 16,14:

Han skal herliggøre mig; thi han skal tage af mit og forkynde eder.

Joh 16,15:

Alt, hvad Faderen har, er mit; derfor sagde jeg, at han skal tage af mit og forkynde eder.

Joh 14,17:

... den sandhedens ånd, som verden ikke kan modtage, thi den ser den ikke og kender den ikke; men I kender den, thi den bliver hos eder og skal være i eder.

Joh 16,7:

Men jeg siger eder sandheden: Det er eder gavnligt, at jeg går bort, thi går jeg ikke bort, kommer talsmanden ikke til eder; men går jeg bort, så vil jeg sende ham til eder.

Joh 16,8:

Og når han kommer, skal han overbevise verden om synd og om retfærdighed og om dom.

Med udgangspunkt i hvert af disse vers har Aage Hvolby inddelt artiklen i afsnit med overskrifter som:

- Skal talsmanden være hos menneskeheden til evig tid?
- Har Faderen sendt *Det Tredje Testamente* i Jesu navn?
- Lærer *Det Tredje Testamente* os alle ting?
- Minder *Det Tredje Testamente* os om "alle ting, som Jesus har sagt os"?
- Er *Det Tredje Testamente* "sendt fra Faderen og lig sandhedens ånd, som udgår fra Faderen"?
- Vidner *Det Tredje Testamente* om Jesus?
- Havde Jesus viden, som datidens mennesker ikke kunne forstå?

- Vejleder *Det Tredje Testamente* os til hele sandheden?
- Taler *Det Tredje Testamente* ikke af sig selv?
- Taler *Det Tredje Testamente* om det, Martinus hører?
- Har *Det Tredje Testamente* “forkyndt de kommende ting” for os?
- Herliggør *Det Tredje Testamente* Jesus?
- Har såvel Jesus som Martinus fuld indsigt i Guds væsen?
- Har Martinus i *Det Tredje Testamente* taget af Jesu udsagn og forkyndt dem for os?
- Ser verden ikke *Det Tredje Testamente* som “sandhedens ånd”?
- Er Jesu bortgang en forudsætning for skabelsen af *Det Tredje Testamente*?
- Overbeviser *Det Tredje Testamente* verden om synd, retfærdighed og dom?

Det er ikke tanken her at gennemgå Aage Hvolbys argumentation, men blot at påpege, at han gennem omfattende dokumentation med udgangspunkt i Martinus’ værk og udtalelser besvarer de ovennævnte spørgsmål bekræftende, og at han derfor i artiklens sidste afsnit med overbevisende sikkerhed kan fastslå:

Som konklusion af gennemgangen når jeg frem til den helt klare og éntydige opfattelse, at alle udsagn om “Talsmanden den Helligånd” i Johannes- evangeliets gengivelse af Jesu afskedstale til disciplene passer på Martinus’ livsværk: *Det Tredje Testamente*. Dette livsværk må derfor være identisk med “Talsmanden den Helligånd”! Som Martinus selv sagde: “Hvad skulle det ellers være?” (Op.cit., s. 317).

Man kan se den grundige og veldokumenterede artikel som Aage Hvolbys forsøg på at dokumentere over for læseren, at der med værkets udgivelse rent faktisk var indtruffet en verdenshistorisk betydningsfuld begivenhed, idet Jesu profeti dermed var gået i opfyldelse.

Det er naturligvis fortjenstfuldt, at Kosmos-redaktionen valgte at bringe artiklen. På den anden side ville den også vanskeligt kunne afvises, idet forfatteren var et af de oprindelige rådsmedlemmer.

At Kosmos-redaktionen på sin side havde et decideret anstrengt forhold til artiklens emne, viser den redaktionelle kommentar, der introducerer artiklen:

Dette nummer af bladet rummer kun én artikel. Den er skrevet af *Aage Hvolby*, og som du kan se, så har den det ene formål at trække ligheder frem mellem gammelt og nyt, mellem Bibelen og Martinus' bøger [...]. Det er en artikel, der giver dig et godt overblik over den sandhed, som alle dage har været spundet ind i de levende væseners liv og færden. Altså sandheden om din evige natur bag al det praktiske, der optager dig i din hverdag. Lyder det ikke spændende? (Søren Hahn, "Det er det, det handler om!", *Kosmos*, 2009, nr. 10 s. 290).

Kommentaren balancerer på grænsen til respektløse, idet den nærmest demonstrativt viger uden om at forholde sig til *indholdet* i Aage Hvolbys artikel. Den fremstår dermed som et eksempel på, hvor uafklaret og modstridende Martinus Institut kan være i sin kommunikation. På den ene side reserverer man fortjenstfuldt et helt nummer af *Kosmos* til artiklen, og på den anden side magter man ikke at introducere den på fornuftig og saglig vis. Kosmos-redaktionen viser dermed på Instituttets vegne, hvor uforløst et forhold man har til Martinus' værk som 'Talsmanden den Helligånd'.

12.2.9 *Det Tredie Testamente i Københavns Byret*

Spørgsmålet om *Det Tredie Testaments* status som "Talsmanden den Helligånd" og Bibelens fortsættelse kom også op som et selvstændigt emne i forbindelse med Martinus Instituts stævning og den efterfølgende retssag i Københavns Byret, hvor Kurt Christiansen, Søren Ingemann, Jan Langekær og Ruth Olsen (det såkaldte 'firkløver') var anklaget for at forbyrde sig mod Instituttets copyright.

Retssagen var anlagt som civilt søgsmål, og det første retsmøde var berammet til den 11. december 2014. I den ene side af lokalet sad sagsøger (Martinus Instituts repræsentanter) og sagsøgers advokat, og i den anden side sad sagsøgte ('firkløveret') og sagsøgtes advokat. Efter Martinus Instituts advokat havde forelagt sagen, afgav parterne forklaring. Inden forklaringerne blev afgivet, blev det af retten indskærpet,

[...] at man ikke har pligt til at afgive forklaring som part, men at man skal tale sandt, hvis man vælger at gøre det (sandhedsformaning). (Tina Møller, "Sådan forløber civile retssager", *Ret&Råd Advokater*, 20. oktober 2021).

Fra Martinus Institut afgav Per Jan Neergaard, Willy Kuijper, Henrik Hedegård, Ole Therkelsen og Trine Möller forklaring. Flere af de forklaringer, der blev afgivet, er interessante i denne sammenhæng, fordi de berører centrale spørgsmål med relevans for dette kapitel:

1. Er Det Tredie Testamente en fortsættelse af Bibelen?
2. Er åndsvidenskaben en religion?
3. Er teksterne i Martinus' bøger "hellige"?

Man kan måske undre sig over, at disse emner blev bragt på banen i et søgsmål, hvor de sagsøgte af Martinus Institut var anklaget for at overtræde copyrightloven. Når spørgsmålene alligevel kom op, skyldtes det, at de sagsøgte nedlagde påstand om, at de skulle frifindes med henvisning til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 og 10. De sagsøgte argumenterede på den baggrund, at det ville være i strid med menneskerettighedernes hensyn til religions- og ytringsfrihed at anse tilgængeliggørelse af Martinus' originale værk for retsstridig i den særlige situation, som var opstået, hvor Martinus Institut havde valgt ikke at tilgængeliggøre den "originale uændrede version" i en form, der var egnet til forskning og studiebrug.¹⁷⁶ De sagsøgte fremførte i den forbindelse:

Værket [dvs. *Livets Bog*, min kommentar] er over 2000 sider langt, og man har på instituttets hjemmeside alene adgang til at klikke sig igennem værket side for side. Dette gør det umuligt at få et overblik over værkets bind, ligesom det ikke er muligt at medbringe værket steder, hvor der ikke er adgang til internettet. Det er heller ikke muligt at udskrive værket fra hjemmesiden. (Københavns Byret, 2014, s. 30).

Derved blev der midlertidigt under retssagen inddraget en problemstilling, der lå uden for den danske lovgivning om ophavsret, og hvor spørgsmålet om Martinus' værk som grundlag for "religionsudøvelse" blev relevant.

De afgivne forklaringer fremgår af *Udskrift af dombogen*. Willy Kuijper, Per Jan Neergaard, Henrik Hedegård og Ole Therkelsen kom under deres forklaring ind på et eller flere af de nævnte emner.

Det er her vigtigt at være opmærksom på, at da det er Martinus Institut, der har anlagt retssagen, udtaler Instituttets repræsentanter sig ikke som privatpersoner, men som repræsentanter for Instituttet. Det indebærer, at

de udtaler sig på vegne af Martinus, og at de derfor er forpligtet til at udtale sig på en måde, der repræsenterer Martinus' syn på sit værk og sin mission.

I retsprotokollen er det noteret, at rådsformand Willy Kuijper forklarede, at

Martinus anså ikke sine tekster som hellige i almindelig forstand. Teksterne er ikke noget særligt, før folk generelt har anerkendt dem som sådan, men de har en særlig karakter. Martinus' tanker er ikke en religion. Martinus har en logisk tilgang i modsætning til tro. De er ikke et trossamfund. (Deldom afsagt den 11. december 2014 i sag nr. BS 31C-2382/2013, s. 22).

Skal man vurdere Willy Kuijpers forklaring, er det umiddelbart klart, at Martinus ikke ønsker at grundlægge en ny religion eller stifte et trossamfund. Mindre klart er det imidlertid, at "Martinus anså ikke sine tekster som hellige". Ligeftredt at meddele retten, at tekster, der ifølge Martinus er en manifestation af "Talsmanden den Helligånd" i renkultur, ikke er hellige, forekommer at være en omgåelse af sandheden.

Slår man efter i *Den Danske Ordbog* betyder *hellig*, det "som er forbundet med det guddommelige eller indeholder guddommelig kraft, og som derfor behandles med religiøs ærefrygt". At Martinus tekster er "forbundet med det guddommelige", og som en manifestation af Helligånden "indeholder guddommelig kraft", er selvindlysende. For den læser, der er i stand til at tilegne sig indholdet, vil de derfor også være omfattet af en form for "religiøs ærefrygt" i den forstand, at man ganske vist ikke frygter, men anerkender og respekterer det ophøjede guddommelige bevidsthedsniveau, som værket repræsenterer.

I sin fremlæggelse forklarede Willy Kuijper videre, at han personligt mente,

[...] at værkerne er åndsvidenskab. De har en høj stjerne hos ham. Han kan ikke vurdere, om det er en fortsættelse af Bibelen. Titlen er Det Tredje Testamente, fordi der var to forudgående, det gamle og det nye, men disse er ikke skrevet af Martinus. (Op.cit., s. 22).

Hertil må man sige, at det i den retslige sammenhæng er ligegyldigt, hvad Willy Kuijper personligt mener. Han optræder ikke i retten som privatper-

son, men som repræsentant for Martinus Institut, og det er dermed Martinus' syn på sit værk, han har til opgave at fremlægge og forklare. Efter Martinus i 1975 havde besluttet, at titlen på det samlede værk skulle være *Det Tredie Testamente*, gjorde han det umisforståeligt klart i samtaler, offentlige taler og på skrift, at han til Bibelen havde tilføjet et tredje og afsluttende testamente. Som for eksempel her på rådsmødet i 1975, hvor han siger:

Det er Biblen, der er færdiggjort. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1975).

Eller i *Den Intellektualiserede Kristendom*, hvor det hedder:

Med sin fundamentale underbygning af kristendommen og dermed i kraft af sit familieskab med Bibelens to testamenter vil den retmæssigt være at udtrykke som "Det Tredje Testamente". (Martinus. *Den Intellektualiserede Kristendom*, stk. 6).

Man må derfor sige, at Willy Kuijper med sin udtalelse ikke udtaler sig på Martinus' vegne. Det er påfaldende, at Willy Kuijper, der på det tidspunkt havde været medlem af rådet i 34 år og formand i 13 år, pludselig ikke var i stand til at vurdere, om *Det Tredie Testamente* var en fortsættelse af Bibelen. Hvad Willy Kuijper udmærket vidste og kunne bevidne for alverden i 1981 med artiklerne "Kristendommen som verdensvidenskab eller livsfundament" (jf. afsnit 12.2.2) og "Udgivelsen af Det Tredie Testamente"¹⁷⁷ vælger han at fortie 33 år senere i Københavns Byret.

Af retsprotokollen fremgår det, at Per Jan Neergaard havde været i rådet siden 2008. Han forklarede, at Martinus ikke så

[...] teksterne som hellige eller som religion, men som videnskab. Han har ikke en personlig holdning til, om værkerne er hellige. Det er korrekt, at Martinus har sagt, at der var tale om en fortsættelse af Bibelen. De ord, som Martinus har nedfældet om den hellige Talsmand, mener han ikke at være i stand til at udlægge. (Deldom afsagt den 11. december 2014 i sag nr. BS 31C-2382/2013, s. 13).

Igen er det jo korrekt, at Martinus med sit værk ikke ønsker at grundlægge en ny religion, men at formidle "Livets egen Religion" som en ny viden-

skab i form af åndsvidenskab.¹⁷⁸ Som allerede påvist må det stå for Per Jan Neergaards egen regning, at “Martinus ikke anså teksterne for hellige”. Med den udtalelse kan det ikke undre, at Per Jan Neergaard viger uden om at forklare retten, hvad “Martinus har nedfældet om den hellige Talsmand”, for gjorde han det, ville han have været nødsaget til at vedgå, at Martinus anså teksterne – og det indhold de formidler – for at være hellige.

Henrik Hedegård afgav forklaring som tidligere medlem af rådet fra 1999 til 2006, og som medlem af sproggruppen, der står for genudgivelserne. Han mente, at det

[...] er svært at tage stilling til, om værket er helligt. I så fald er det indholdet af det. Form og indhold hænger selvfølgelig sammen, men der er dokumentation for, at Martinus også selv rettede fejl. (Op.cit., s. 24).

I sin forklaring tilføjede Henrik Hedegård således ikke nyt i forhold til, hvad der allerede var fremført. I lighed med Willy Kuijper og Per Jan Neergaard undlod han at informere retten om Martinus’ egen opfattelse af værket, og gav i stedet udtryk for sin egen usikkerhed med hensyn til om værket kunne karakteriseres som helligt. Det var naturligvis i sig selv bemærkelsesværdigt, fordi det viste, at man i sproggruppen ikke havde gjort sig det klart, at det i absolut forstand var et helligt værk, man har med at gøre.

I lighed med Per Jan Neergaard var han

[...] enig i, at der er tale om en fortsættelse til Bibelen. (Ibid.).

Den sidste af Martinus Instituts repræsentanter, der udtalte sig om værkets særlige status var Ole Therkelsen, der på det tidspunkt havde været frivillig på Instituttet i ca. 30 år som foredragsholder og kursusleder, og som havde siddet i rådet fra 1998 til 2004.¹⁷⁹

Ole Therkelsen understregede som Willy Kuijper og Per Jan Neergaard, at Martinus med sit værk ikke har grundlagt en ny religion:

Der er ikke tale om, at man skal tro på Martinus. Det er ikke en religion. Det er heller ikke registreret som trossamfund. I Livets Bog, bind I, skrev Martinus, at det ikke var en religion, og det har han gentaget flere gange. Der er tale om åndsvidenskab. (Ibid.).

Overraskende nok tilføjer Ole Therkelsen derefter:

Martinus ville videnskabeliggøre kristendommen, men det er ikke det primære i hans værk. (Ibid.).

Hvordan Ole Therkelsen er nået frem til den opfattelse, er lidt af en gåde, især fordi han ti år tidligere havde været redaktør for udgivelsen af *Den Intellektualiserede Kristendom*, hvori Martinus tydeligt forklarer, at han med sit forfatterskab har intellektualiseret og dermed i videnskabelig form forklaret “det meget”, som Kristus endnu ikke kunne fortælle i sin samtid. Som for eksempel her i bogens stykke 14:

Hvilke tanker kan være højere og mere hellige eller rene end selve disse tanker som videnskab eller kendsgerning i renkultur og dermed være den absolut evige, urokkelige sandhed om livet? – Var det ikke netop dette, Kristus bebudede, at Gud ville sende menneskene denne højeste guddommelige sandhedens ånd, der kun kan være den allerhøjeste sandhed eller videnskab om livet? – Kristus siger ikke, at han selv personligt som en fysisk Kristus vil give menneskene denne høje viden. Han siger, at Gud skal sende menneskene denne viden, hvilket igen vil sige, at Gud vil give menneskeheden denne højeste, hellige viden som en kosmisk videnskab, som er forståelig for mennesker med udviklet humanitet eller alkærlighed, intelligens og intuition. Denne talsmanden, den hellige ånd eller “Kristi genkomst” er “kristendommen i intellektualiseret form”, der igen er det samme som “livsmysteriets løsning”. (Martinus, *Den Intellektualiserede Kristendom*, stk. 14).

Formålet med Martinus’ værk er med andre ord slet og ret at give kristendommen den åndsvidenskabelige iklædning, som menneskene i dag – og i fremtiden især – har behov for, men som de ikke var modne til at modtage på Kristi tid. Der er således ikke et ord eller en sætning i Martinus’ værk, *der ikke er identisk med* “kristendommen i intellektualiseret form” eller, hvad der er det samme, “livsmysteriets løsning”.

På baggrund af, hvad Martinus Instituts repræsentanter forklarede i retten om Martinus’ værk og dets tilknytning til Bibelen, er det tydeligt at se, at de halvt afslører og halvt tildækker værkets identitet som “Talsmanden den Helligånd” eller *Det Tredie Testamente*. Det er derfor heller ikke overraskende, at flere interesserede i forbindelse med retssagen undrede sig

– og i endnu højere grad end tidligere blev i tvivl om, hvilken status man fra Instituttets side reelt tillagde værket.¹⁸⁰ Man havde ikke mindst svært ved at forstå, at Instituttets repræsentanter fremkom med deres egne, helt personlige, taktisk bestemte holdninger frem for, som officielle repræsentanter for Martinus og hans værk, loyalt at redegøre for Martinus' syn på sit værk.

12.2.10 *Er Martinus' værk en 'hellig tekst'?*

Den udtalte kritik af Instituttets mærkværdige forklaringer i retten førte til, at rådet i 2016 valgte at udgive et notat med titlen, “Er Martinus' værk en ‘hellig tekst’?”

Det er notatets erklærede formål er at påvise, at Martinus' værk hverken er en “religiøs tekst” eller en “hellig tekst”,¹⁸¹ og at det, man i notatet karakteriserer som værkets “indholdsside”, er uberørt af de ændringer, som Instituttet foretager ved at opdatere retskrivningen mv.

Desuden er notatet et forsøg på at rehabilitere de personer, der udtalte sig under retssagen. Det gør man paradoksalt nok ved i notatet at hævde, at Instituttets repræsentanter *ikke udtalte sig som privatpersoner*, men blot henviste til “Martinus' egne forklaringer”. Rådet skriver i den forbindelse:

Rådet har i forbindelse med retsprocessen fremført, at hverken MI eller de enkelte medarbejdere og rådsmedlemmer har til opgave at vurdere om Martinus' værk er “en hellig tekst”, eller om Martinus' åndsvidenskab er en religion. Martinus har ikke givet rådet nogen beføjelser til at foretage den form for klassifikation. [...] MIs repræsentanter har under retssagen derfor ikke givet udtryk for deres personlige opfattelser af, hvilken religiøs status Martinus' værk måtte have, men udelukkende henvist til Martinus' egne forklaringer. (Rådet, *Om ophavsretssagen. Er Martinus' værk en “hellig tekst”?*, 2016 s. 4).

Det er nærmest uforståeligt, at rådet skriver sådan, da Martinus syn på sit værk som identisk med “Talsmanden den Helligånd” er veldokumenteret. Og hvordan kan man med nogen ret hævde, at Helligånden ikke er hellig?

Når rådet samtidig hævder, at Martinus ikke har givet det “beføjelser” til at “klassificere” værket som “en hellig tekst”, vil det i realiteten sige, at Martinus Instituts officielle repræsentanter ifølge rådet ikke har “beføjel-

ser” til at forklare eller videreformidle Martinus’ eget syn på sit værk som værende identisk med “Talsmanden den Helligånd”.

Dertil kommer, at det som påvist fremgår af dombogen, at Instituttets repræsentanter under retssagen i en række tilfælde tydeligvis gav udtryk for deres *rent personlige, taktisk bestemte* syn på Martinus’ værk. Willy Kuijper forklarede, at han ikke kunne “vurdere, om det er en fortsættelse af Bibelen”. Per Jan Neergaard mente, at han ikke var “i stand til at udlægge” de “ord, som Martinus har nedfældet om den hellige Talsmand”, og Henrik Hedegård kunne ikke “tage stilling til”, om værket var helligt. Ole Therkelsen mente, at selv om Martinus ville “videnskabeliggøre kristendommen”, var det “ikke det primære i hans værk”.

I sit forsvar for ikke at kategorisere Martinus’ værk som et helligt værk skriver rådet bl.a.:

For det første har MIs repræsentanter som nævnt ikke til opgave personligt at klassificere, hvorvidt Martinus’ værk udgør “en hellig tekst” eller en religion. For det andet er begreberne “hellig”, “hellig tekst”, “religiøs” og “religion” ladede, flertydige og vanskelige at drøfte – ikke mindst under en retssag. (Op.cit., s. 5).

Rådet skriver videre, at

Begreberne “hellig tekst”, “hellige skrifter” og “hellige bøger” bruges synonymt om en religions “grundlov”, dens væsentligste myter, dens vigtigste moralske og etiske regler og dens centrale religiøse lære. Hellige tekster er således grundlæggende i mange religioner. (Ibid.).

Denne betragtning er ikke forkert, men det helt afgørende i sammenhængen er imidlertid, at *Det Tredie Testamente* består af tekster tilhørende en kategori, som verden endnu ikke kender, og at disse tekster – i endnu højere grad end de højere religioners grundlæggende helligskrifter – kan karakteriseres som ‘hellige’. Mens religionerne benytter sig af ‘trobaserede’ formidlingsformer i form af allegoriske tekster og tekster af varierende sandhedsværdi, benytter åndsvidenskaben sig af intellektuelt funderede ‘kosmiske analyser’, der klarlægger den absolutte sandhed. Martinus sætter i den forbindelse lighedstegn mellem absolut “sand viden” og “hellig viden”:

Den virkelige sandhed er igen det samme som "hellig viden", der atter igen er det samme som "den Hellige Ånd". (Martinus, *Kulturens skabelse*, kap. 33.).

De 'trosbaserede' og 'åndsvidenskabeligt' funderede *hellige tekster* tjener principielt det samme formål. Nemlig at bringe henholdsvis den 'den troende' og 'åndsforskeren' i kontakt med Gud og den guddommelige udviklingsplan.

Det er da også inden for den tradition, Martinus forstår sit værk. I *Omkring min Missions Fødsel* skriver han således om, at hans bekendte og venner har været

Vidner til, at et Menneske kan komme til Viden ad andre Veje end de sædvanlige ydre, synlige eller for alle andre uundgåeligt nødvendige. For dem blev det en Kendsgerning, at en undergørende Oplysningens Kraft helt kan overskygge et uvidende Menneske, og ganske uafhængigt af Bøger eller andres Viden og Forsken gøre ham til en Kapacitet i Livets højeste Visdom, Viden, Kendsgerninger eller religiøs Oplysning. De er det tyvende Aarhundredes Tilskuere til den hellige Aands Eksistens. De har faaet Lov til at se Fortidens Aabenbaringer gentage sig i nulevende Kød og Blod, været Vidne til, hvordan Visdommen bliver til, hvordan Livets store Facitter, de evige Sætninger, de udødelige "Guds Ord" inkarnerer i fysisk Materie, bliver til "hellige Bøger", der kan være aandeligt Brød for Slægternes Generationer gennem Tid og Evighed. – Maatte de, i Taknemmelighed og Kærlighed til den evige Fader, stadig ihukomme og retmæssigt forstaa, hvad der gennem denne Oplevelse er blevet dem beskaaret at være Vidne til. (Martinus, *Omkring Missions Fødsel*, kap. 15).

Martinus placerer her sit eget værk i den samme tradition som fortidens "hellige Bøger", idet han beskriver, hvordan "Guds Ord" ved hans forfatterskab "inkarnerer i fysisk Materie". Hvorfor der er tale om "hellige Bøger", der helt analogt med fortidens "religiøse oplysning" kan være "aandeligt Brød for Slægternes Generationer gennem Tid og Evighed".

Når rådet derfor i sit notat skriver, at Martinus ikke benytter:

[...] betegnelsen "hellig tekst" om sit værk. Han benytter til gengæld adskillige gange betegnelsen "hellige bøger" om andre tekster end sine

egne, såsom bibelen og koranen, og omtaler først og fremmest disse som grundlag for traditionel religiøs dyrkelse. (Rådet, *Om ophavsretssagen. Er Martinus' værk en "hellig tekst?"*, 2016 s. 8).

er det ikke hele sandheden. Det er korrekt, at indholdet af Martinus' tekster i modsætning til fortidens "hellige bøger" ikke tilegnes ved 'tro', men det betyder ikke, at de dermed ikke er 'hellige'. For idet teksterne er en repræsentation af "den hellige ånd" og dermed inkarnerer "Guds ord", er der naturligvis tale om 'hellige tekster' og dermed, som Martinus formulerer det i citatet herover, "hellige bøger".

Martinus' værk indskriver sig således i rækken af verdenslitteraturens religiøse hovedværker, og værket er i kraft af forfatterens permanente "kosmiske bevidsthed" eller 'gudsbevidsthed' i endnu højere grad end de hidtil kendte religiøse hovedværker et *ubetinget helligt værk*.

Det er betegnende for retssagen og for rådets notat, at Martinus Institut gjorde, hvad det kunne for at fordunkle og bortforklare denne indlysende sandhed. Man forsøgte derved at forhindre, at den kom til at indgå som en del af grundlaget for dommen, på samme tid som udsagnene fremstår som et logisk resultat af den gennem mange år oparbejdede modvilje imod at informere om *Det Tredie Testamente* på dets egne præmisser.

Tilsvarende gør rådet i notatet meget ud af at understrege, at Martinus' åndsvidenskab ikke er en religion. Rådet henviser her til *Den Danske Ord-bog*, hvor 'religion' er defineret

[...] som "et samfunds eller en kulturs organiserede tilbedelse af en gud, guder eller overmenneskelige kræfter og den livsopfattelse og de ritualer, der knytter sig hertil", samt den "personlige tro og livsførelse i overensstemmelse hermed". (Op.cit., s. 5).

Det er indlysende sandt, at Martinus' værk ikke danner grundlag for en ny religion. Ingen kan være uenige i det. Det er dog samtidig oplagt, at rådets repræsentanter under retssagen og rådet i sit notat, undlod at nævne de ikke uvæsentlige ligheder mellem organiseret religion og åndsvidenskab. For når rådet for eksempel skriver, at

Religionerne udgør en nødvendig "åndelig krykke" for det umodne menneske, der behøver en tro at støtte sig til. (Ibid.).

må man jo dog sige, at åndsvidenskaben på tilsvarende vis er et ‘åndeligt hjælpemiddel’, som mennesker behøver for at tilegne sig og opøve logisk tænkning i de sidste stadier inden den endelige forening med Gud. Rådet lægger i sit notat altovervejende vægt på, hvad der adskiller åndsvidenskaben fra trosreligionerne, og notatet har ligefrem en overskrift med titlen “Martinus’ værk er åndsvidenskab, ikke en religiøs tekst”. Dette udsagn holder imidlertid ikke for en nærmere analyse. For hvis man som Martinus skelner mellem “trosreligiositet” og “intelligensreligiositet”,¹⁸² består *Det Tredie Testamente* af “intelligensreligiøse” tekster.

Centralt i retssagen var de sagsøgte påstand om, at Martinus Institut ved ikke at udgive den “originale uændrede version” af værket benyttede sin ophavsret til at forhindre “andres adgang til at læse og studere religiøse tekster”.¹⁸³ I det lys var det naturligvis relevant, at retten blev informeret om, at *Det Tredie Testamente* i bund og grund er lagt an på at tilfredsstille menneskets *livsvigtige religiøse behov* for en *intelligensmæssig* udredning af livsmysteriets løsning. Når man ikke gjorde det, var det øjensynligt af taktiske grunde for dermed at forbedre sine muligheder for at vinde retssagen. Siden forsøgte man så med notatet at forsvare og retfærdiggøre omsvøbene og bortforklaringerne i retten.

Hvis man i forvejen havde et indtryk af, at Martinus Institut ikke levede op til sin forpligtelse til at informere retvisende om værket på dets egne betingelser, blev det bekræftet med retssagen og det efterfølgende notat. Der er i begge tilfælde tale om et spin af løgne og omsvøb, og det er komplet umuligt at komme til klarhed over, hvad Martinus Institut og dets repræsentanter reelt mener.

Martinus Institut er et *åndsvidenskabeligt* institut, der har til opgave at repræsentere Martinus og hans værk – og dermed den *absolutte og utilslørede sandhed* om Martinus’ eget syn på sit værk. Retssagen viste, at man langt fra er nået dertil endnu, og rådets notat mindede den opmærksomme iagttagelse om, hvor svært det er for rådet at fungere som en troværdig repræsentant for det værk, man helst ikke omtaler ved dets retmæssige navn – som *Det Tredie Testamente*.

12.2.11 *Det Tredie Testamente på <martinus.dk>*

Instituttets hjemmeside <martinus.dk> understøtter 20 sprog. I 2020 fik den danske del et nyt design med en ændret menustruktur og opdaterede

tekster. Der er tale om et mere enkelt og stilrent design med korte og formelt set velformulerede tekster.¹⁸⁴ Verdensbilledet omtales nu overvejende som “Martinus’ verdensbillede”, og man har dermed forladt den tidligere betegnelse “Martinus kosmologi”.¹⁸⁵

Overordnet set bliver læseren præsenteret for nogle af verdensbilledets karakteristiske kendetegn, som det fremgår af disse overskrifter:¹⁸⁶

1. Der findes en åndelig verden
2. Alt består af levende væsener
3. Livet er et evigt kredsløb
4. Alle væsener bliver genfødt
5. Livets mening er at opleve livet
6. Karmaloven ifølge Martinus
7. Ondskab er udtryk for uvidenhed
8. En ny human kultur på jorden
9. Du skal elske din næste som dig selv
10. Skal man tro på Martinus?

På den måde får man som læser et indtryk af nogle af værkets centrale temaer. Og det er jo rigtig fint.

Det grundlæggende problem er imidlertid, at den overordnede forståelsesramme, der er nødvendig for at begribe verdensbilledets særlige betydning og status, mangler. Udtryk som “Martinus’ verdensbillede” og “Martinus’ tænkning” bliver flittigt anvendt på en måde, der bibringer læsere, som ikke allerede har et ret indgående kendskab til det evige verdensbillede, et indtryk af, at Martinus har ‘udtænkt’ eller ‘konstrueret’ verdensbilledet på basis af nogle særlige oplevelser, som han ifølge hjemmesiden “sene- re beskrev som en ‘kosmisk indvielse’”.¹⁸⁷

Hvilken indvielse, der er tale om, og hvilken mission, Martinus dermed blev indviet til, det undlader man dog at informere om.

I forsøget på at ‘nedtone’ den verdenshistoriske betydning af Martinus’ indsats viger Martinus Institut uden om at beskrive, hvilken *særlig status* Martinus selv tillægger sit værk som “Talsmanden, den hellige ånd” eller “den absolutte sandhed”, der igen er det samme som “den allerhøjeste guddommelige ‘viden’”.¹⁸⁸

Under menupunktet “Martinus i dag” bliver man informeret om, at Martinus “på mange områder var langt forud for sin tid – og stadig er det

her 40 år efter hans død”. Som eksempel nævner man fire temaer, som er “nationalisme kontra internationalisme, “fællesskab og fredelig sameksistens”, “sundhed og vegetarisk livsstil” samt “kønsidentitet og seksualitet”.¹⁸⁹

Som om det er beskrevet, fremstår det hele underligt ‘altmodisch’. For problemet er, at man får Martinus placeret i den samme kategori som andre af historiens ganske vist fremsynede, men i dag overvejende ukendte og nicheagtige forfattere.

Man videreformidler ikke den storhed og betydning, Martinus tillagde sit værk. Det fremgår derfor heller ikke, at det ikke var på “mange”, men på *samtlige områder*, at Martinus var forud for sin tid og at tidshorisonten for hans værks indflydelse ikke er årtier, men århundreder og årtusinder. Ingen forstår, ved at læse Instituttets informationssider, at Martinus med sit forfatterskab har lagt det teoretiske fundament til den nye verdenskultur, som vil afløse den nuværende.

Alle tidligere verdensbilleder indeholder *brudstykker* af det evige verdensbillede. Med *Det Tredie Testamente* er *det evige verdensbillede*, som alle de store religioner og filosofier står i gæld til, for første gang *fremlagt og forklaret intellektuelt i sin helhed*. Verdensbilledet er ikke gengivet som en ‘teori’ eller noget, Martinus har ‘tænkt’ sig til. Det er gengivet på basis af *intuitiv* – og dermed *absolut sand* – viden. Det er en viden, Martinus helt naturligt har haft adgang som et resultat af hans enhedsbevidsthed med Gud (jf. afsnit 12.2.1). Det vover man imidlertid ikke at informere om i de introducerende tekster på <martinus.dk>.

Som begrundelse for, at Martinus navngav sit værk *Det Tredie Testamente*, hedder det, at han hermed ønskede

[...] at sige, at en vigtig del af hans arbejde bestod i at forene kristendommens og andre religioners budskab om kærlighed og tolerance med en moderne videnskabelig indstilling. (<martinus.dk>, Om Martinus > Et nyt verdensbillede).

Og det lyder jo meget godt. Det er bare ikke den måde, Martinus selv fremstiller det på. Martinus benytter sig i sit forfatterskab ikke af “tænkning fra neden”, og har ikke skabt et nyt, “konstrueret verdensbillede”, sådan som man kan få indtryk af, når man læser Instituttets introducerende tekster. Man skal heller ikke have læst mange sider i *Det Tredie Testamente* for at

blive klar over, at Martinus' fremstillings- og argumentationsform ligger temmelig langt fra, hvad man almindeligvis forstår ved en "moderne videnskabelig indstilling".

Det er som nævnt karakteristisk for den måde, man informerer på, at man ikke åbent og redeligt gengiver, hvordan Martinus selv opfattede sit værk. Derfor bliver værket heller ikke placeret i sin rette kontekst som en del af verdensgenløsningen og som "Talsmanden den Helligånd". Og det bliver dermed heller ikke forklaret, hvilken – i jordmenneskelig sammenhæng – enestående ophøjet bevidsthed, der ligger til grund for værkets tilblivelse.

Det nævnes, at Martinus sent i sit liv besluttede,

[...] at det samlede værk skulle bære den overordnede titel *Det Tredje Testamente*. (<martinus.dk>, Om Martinus > Et nyt verdensbillede).

Der er imidlertid intet i Martinus Instituts introducerende tekster, der forklarer, med hvilken *berettigelse* værket – *ifølge Martinus* – bærer denne titel.

Uden Martinus Institut formodentlig er sig det klart bevidst, lægger den måde, hvorpå man introducerer værket på, op til, at det skal forstås inden for afgrænsede rammer svarende til dem, man almindeligvis anvender inden for akademiske discipliner, når det drejer sig om 'store tænkere' – eller fremtrædende 'mystikere' – hvorom det gælder, at de har ret på nogle områder, mens de tager fejl på andre.

I de sidste år af sin fysiske tilværelse arbejdede Martinus på en introduktionsbog til forfatterskabet med arbejdstitlen *Det Tredie Testamente*. Introduktionsbogen blev aldrig færdig, men er senere udgivet i redigeret form som en del af *Den Intellektualiserede Kristendom* (se kapitel 14.2.5). I det oprindelige manuskript til bogen, kan man se, hvad Martinus selv anså som essentielt for den korrekte forståelse af hans forfatterskab. Det første stykke (stk. 1) – umiddelbart efter indledningen – er nemlig en ordret gengivelse af Jesu profeti, som den står at læse i Johannesevangeliet:

Jeg har endnu meget mere at sige eder, men I kunne ikke bære det nu. Men når han, sandhedens ånd kommer, skal han vejlede eder til hele sandheden. Han skal ikke tale af sig selv, men hvad som helst han hører skal han tale, og de kommende ting skal han forkynde eder (Joh 16,12-

13). (Jf. Martinus' ufuldendte manuskript til bogen "Det Tredie Testamente", s. 81).¹⁹⁰

Det er det eneste sted i forfatterskabet, hvor et tekststykke udelukkende består af et bibelcitater, og det siger noget om, hvilken betydning for forståelsen af værket og dets mission, Martinus tillægger citatet. Men dermed har Martinus også angivet, hvordan værket *også af andre* kan formidles på en måde, der er i kontakt med dets ånd og intention. For som Martinus understregede over for rådet:

[...] mit værk er Det Tredie Testamente, det er talsmanden den hellige ånd. Det er det. Og det føler jeg, at det SKAL siges, for ellers kan de lave det til hvad som helst. (Martinus, rådsmøde, 4. september 1979).

I et foredrag fra 1942 taler Martinus om den modstand, mange moderne mennesker har imod traditionelle religiøse udtryk, og han nævner, at

[...] en mængde af nutidens mennesker kan ikke mere inspireres af religiøse dogmer, de kan ikke tåle at høre ordene "Gud" eller "den hellige ånd", ord som gennem lange tider har påvirket deres religiøse instinkt og følelsesliv, men som deres intelligens nu reagerer imod. De har hørt disse ord alt for mange gange og er mætte af dem, fordi de ikke mere kan se nogen mening i dem. (Martinus, "Martinus' jubilæumsforedrag den femte juli 1942").

Når man gennemgår Instituttets informationsmateriale, kan man se, at strategien har været at give efter for modstanden og fjerne bibelcitater, ord og vendinger, der for en umiddelbar betragtning kan virke religiøse. Det var naturligvis ikke Martinus' måde at gøre det på. Tværtimod. For som han sagde i direkte forlængelse af udtalelsen herover:

Men det er netop analysernes opgave igen at give disse ord en betydning og mening, som naturligt forbindes med det enkelte menneskes og med hele den jordiske menneskeheds tilværelse nu og i fremtiden. (Ibid.).

Fra Instituttets side forsøger man at fjerne alt, som man forestiller sig kan vække modvilje hos læseren. Problemet er, at man derved sætter sig selv og

sin egen formidling af værket i centrum på bekostning af Martinus' måde at formidle værket på. Med det resultat, at man formidler værket i beskårne og misvisende former. Det bliver derefter op til læseren på egen hånd at konsultere Martinus' tekster og undersøge, hvilket værk det reelt drejer sig om.

12.2.12 Et temanummer om *Det Tredie Testamente*

I lyset af, at Institutet udadtil har undladt at informere om Martinus' værk som *Det Tredie Testamente* og "Talsmanden den Helligånd" i pjecer og på <martinus.dk>, er det positivt, at man i 2022 udgav et temanummer af *Kosmos* med titlen *Det Tredje Testamente*. I lederen bliver temaet slået an fra den første sætning, hvor det hedder:

Martinus opfattede sit arbejde som en færdiggørelse af Kristus' mission – som en alkærlighedens videnskab eller "intellektualiseret kristendom". (Jens Christian Hermansen, "Alle jordens mennesker", *Kosmos*, 2002 nr. 1 s. 5).

Der er foruden Martinus' egne tekster fire artikler i bladet, der alle forholder sig forholdsvis perifert til temaet, idet de hver på deres måde snarere behandler nogle åndshistoriske forudsætninger for værkets fremkomst, end de forklarer de betydningsbærende lag i titlen *Det Tredie Testamente* og værkets særlige identitet sammenlignet med andre religiøse og videnskabelige tekster.¹⁹¹

I nummeret er der også et interview med to personer med mange års kendskab til værket. Her bliver temaet behandlet lidt mere indgående. Det er dog først og fremmest ved gengivelse af Martinus' egne tekster, at titlen bliver forklaret og placeret i sin egen ret som *Det Tredie Testamente*, sådan som det for eksempel fremgår af dette tekstuddrag fra *Den Intellektualiserede Kristendom*:

"Talsmanden, den hellige ånd" er således i form af nærværende "Tredje Testamente" en fortsættelse af kristusforkyndelsen. Den er en fortsættelse af forkyndelsen af det evige lys fra "stjernen i Betlehem". I dette evige lys åbenbares her for verden løsningen på livets største principper og dermed kristendommens urokelighed som lykkens og salighedens livsfundament og verdensaltets eksistensbasis. (Martinus, "Prolog: Det Tredje Testamente – talsmanden, den hellige ånd", u.å.).

12.2.13 En video om “Martinus – Liv og Verdensbillede”

At titlen på det samlede værk stadig er kontroversiel, fremgår af overskriften på en af artiklerne, som lyder: “Det Tredje Testamente – en titel at fordøje”, og hvor det i manchetten hedder:

Martinus valgte sent i livet at navngive sit værk *Det Tredje Testamente* – en beslutning der blev modtaget forskelligt af de mennesker, der inspireres af hans analyser. (Dennis Persson, “Det Tredje Testamente – en titel at fordøje”, *Kosmos*, 2022 nr. 1 s. 17-21).

Som det er fremgået, har det også for Martinus Institut været svært at “fordøje” titlen, og det er derfor positivt, at redaktionen i dette nummer tilsyneladende toner rent flag ved som optakt til den del af bladet, der bringer Martinus’ egne tekster, at reservere en hel side til dette citat:

Kristus sagde, “Jeg har endnu meget at sige jer, men I kan ikke bære det nu”. – “Men talsmanden den hellige ånd, som Faderen vil sende i mit navn, den skal lære jer og minde jer om alle ting, som jeg har sagt jer”.

Det er det, der er sket nu. Nu har jeg myndighed til at sige, at “*Det Tredje Testamente*” er “*talsmanden, den hellige ånd*”. Martinus, *Kristi genkomst – talsmandens komme*, *Kosmos* nr. 7, 2008. (*Kosmos*, 2022 nr. 1 s. 36).

Med det nye layout fik *Kosmos* i 2019 en mere udadvendt og layoutmæssigt tidssvarende profil. En af intentionerne bag den ændrede profil har tydeligvis været at appellere til nye læsere, der ikke nødvendigvis i forvejen kender noget særligt til Martinus’ åndsvidenskab. Man kan i den forbindelse se temanummeret som et forsigtigt, men fortjenstfuldt forsøg på fra redaktionens side at formidle Martinus’ værk som *Det Tredje Testamente*.

12.2.13 En video om “Martinus – Liv og Verdensbillede”

I august 2022 udkom introduktionsvideoen “Martinus – Liv og Verdensbillede”. Den er instrueret af Lennart Pasborg, der har mange års erfaring bag sig som filminstruktør og instruktørassistent, og den er udgivet med støtte fra bl.a. Martinus Institut.¹⁹² Fortælleteknisk består filmen af to spor. Et biografisk spor, der kronologisk skildrer Martinus’ livsforløb, og et tematisk spor, der veksler med det biografiske spor og beskriver nogle ka-

rakteristiske træk ved Martinus' verdensbillede. Fortællingen er holdt i jeg-form med skuespilleren Ole Lemmekes fortællerstemme. Dermed opstår en illusion af, at det er Martinus selv, der beretter om sit livsforløb og om verdensbilledet. Det er ikke nøjagtigt Martinus' egne ord, der gengives, men der er tale om en troværdig videreformidling af, hvad Martinus har sagt og skrevet, og det fortælletekniske greb medvirker til at gøre filmen nærværende og vedkommende.

Lidt mere end halvvejs inde i filmen bliver det forklaret, at

[...] mit verdensbillede er en del af *Den Ny Verdensimpuls* og kan ses som en fortsættelse af *Det Gamle* og *Det Ny Testamente* som en ikke-dogmatisk intellektualiseret kristendom, og jeg kalder derfor mit samlede værk for *Det Tredje Testamente*. (*Martinus – liv og verdensbillede*, 2022, 25:10).

Derfra klippes der til et foredrag af Martinus, hvor han forklarer:

Kristi genkomst er ikke en Kristus eller en mand, der kommer og holder prædikener. Det der sker nu er en indvielse af den verdenskultur, som Kristus lagde grunden til med sin korsfæstelse og sine guddommelige ord. Han sagde: "Jeg har så meget at fortælle jer, men I kan jo ikke tage det nu. Men Talsmanden, den Hellige Ånd skal Faderen sende jer, og den skal lære jer det." Og det er det, der er sket. Nu har jeg myndighed til at sige, at *Det Tredie Testamente* er Talsmanden, den Hellige Ånd. Hvad er så Talsmanden, den Hellige Ånd? Det er en videnskab, der skulle bringes til menneskene. Ånd, det er altså viden, erfaringer, oplevelser, kendsgerninger, altså bevidsthed. (Ibid. 25:27).

Introduktionsfilmen kan dermed ses som en del af den samme tendens som *Kosmos*-temanummeret om *Det Tredie Testamente*. Man begynder forsigtigt, og med Martinus som talerør, at melde ud, hvilket epokegørende værk, der er tale om.

12.2.14 DR besøger Martinus Institut

Den 26. marts 2023 sendte Danmarks Radio P1 et program med titlen "Pilgrim hos Martinus". Programmet blev bragt som en del af udsendelses- og podcastserien "Pilgrim – på rejse i troens univers", der bestyres af

Anders Laugesen. Programserien handler om “mennesker, som på forskellige måder er optaget af og lever med troen”,¹⁹³ og på DR’s hjemmeside bliver udsendelsen introduceret på denne måde:

Mejeristen Martinus blev en af de store skikkelser i den nye religiøsitet, som forvandlede danskernes tro. Under et besøg på Martinus Instituttet bliver der tegnet et portræt af en forunderlig skikkelse i dansk troshistorie. (“Pilgrim hos Martinus”. *Pilgrim – på rejse i troens univers*, 2023).

Udsendelsen indledes med, at Mary McGovern og Jens Christian Hermansen som repræsentanter for Martinus Institut tager imod Anders Laugesen og viser omkring i Instituttets bygning på Mariendalsvej. Efter den indledende samtale i hallen om huset og om rummets udsmykning med sfinksen og Martinus’ symboler bevæger man sig videre til mindestuerne, hvor perspektivet skifter fra primært at handle om huset og dets indretning til at omhandle Martinus’ opvækst og livsforløb frem til tidspunktet for den “lysoplevelse”, han fik i påsken 1921. Vi får her at vide, at det var denne oplevelse, der førte til, at han kunne gennemskue de kosmiske love og principper, og at han på det grundlag siden skabte verdensbilledet.

Interviewet afsluttes i podcastrummet. I sceneskiftet fra mindestuerne til podcastrummet afspilles der i udsendelsen et lidt længere uddrag fra et foredrag af Martinus, som Martinus Institut har valgt til lejligheden.

Foredraget bliver præsenteret som et fødselsdagsforedrag afholdt i forbindelse med Martinus 87-års fødselsdag. Reelt er der dog tale om et 10 år ældre foredrag holdt i Klint, mandag den 17. juli 1967. I det klip Instituttet har valgt at bringe, fortæller Martinus om sig selv og sin kosmiske indvielse, og foredraget fungerer på den måde som en fin opfølgning og uddybning af samtalen i mindestuerne.

Centralt i foredraget står Martinus’ opsummering af det verdensbillede, som “lysoplevelsen” satte ham i stand til at gengive:

De kosmiske analyser viste sig efterhånden at være et billede af hele verdensaltet. Der er aldrig før i jordklodens historie blevet dannet et *verdensbillede*. Alle vise mænd har brudstykker af verdensbilledet, og det, man lærer, er brudstykker af dette, men i det verdensbillede, jeg har fået lov at åbenbare, der er jo det hele, det går op. Der er ikke et eneste sted, hvor De kan finde, at der er en fejl. [...] Det verdensbillede, jeg har lavet,

det viser evigheden. Et verdensbillede må være et billede af evigheden. Er det ikke det, er det bare en tids- og rumdimensionel foreteelse, så er det en skabt ting, og så har det ikke noget med verdensbilledet at gøre. Derfor kan jeg vide, at mit verdensbillede er rigtigt, fordi det går op. Og dets facit er jo netop dette, "*at man skal elske sin næste som sig selv og Gud over alle ting*". Det viser mine analyser over hele linjen. De kan ikke finde ét eneste punkt, én eneste analyse, der ikke viser det. (Ibid.).

Efter lydklippet afsluttes udsendelsen med en samtale i podcastrummet om, hvilket verdensbillede det er, Martinus har gengivet i sine bøger. Man kommer rundt om vigtige emner, som mørkets mission, det udvidede kærlighedsbegreb, der ud over mellemkosmos også omfatter mikrokosmos og makrokosmos, Martinus' gudsbegreb og hans forhold til bøn. Fremtidens samfund med oprettelse af en verdensregering kommer man også kort ind på. På den måde bliver mange aspekter af det kosmiske verdensbillede fint beskrevet for lytterne.

Som interviewer er Anders Laugesen dybt fortrolig med forskellige kristne og spirituelle traditioner, og efter at have hørt endnu et klip fra et foredrag, hvor Martinus forklarer, at det ikke er en livsbetingelse at spise kød, stiller Anders Laugesen spørgsmålet:

Martinus er meget engageret, men man fornemmer, at der også er en form for bevidsthed om, at det, han laver, er vigtigt. Jeg har hørt ham omtalt som en form for ny verdenslærer. At han selv var klar over, at det i hans øjne var et *stort* nybrud. Det var ikke bare en lillebitte filosofisk udredning, men det var et stort nybrud, han kom med? (Ibid.).

Det siger meget om samtalens forløb, at Anders Laugesen så langt inde i interviewet stiller netop det spørgsmål. For det viser, at Instituttets repræsentanter undervejs omhyggeligt har undgået at løfte sløret for Martinus' retmæssige identitet som verdensgenløser.

Der er Jens Christian Hermansen, der besvarer Anders Laugesens spørgsmål, hvilket kan vælger at gøre på denne måde:

Jo man kan sige, at bare det at han vælger at kalde sit samlede værk for *Det Tredje Testamente*. Deri ligger, at det er en videreførelse og færdiggørelse af kristendommen, kan man sige. Han siger et sted, at han ikke

er en tøndel mere værd end alle andre, og de oplevelser, han har haft, og den kosmiske bevidsthed, som han havde, kommer vi alle til at have på et tidspunkt i vores udvikling. Så det er ikke fordi han på den måde ønsker at stille sig selv frem foran andre. Han var en meget ydmyg person på mange måder, er min oplevelse. Men det er rigtigt, at hans værk og den lære, der ligger i det, mener han kommer til at have en afgørende betydning for fremtidens mennesker. Selvfølgelig sammen med alle mulige andre inspirationskilder og impulser, som vi oplever i dag, og som vi også kommer til at opleve i fremtiden. (Ibid.).

Svaret afspejler meget fint holdningen til det udadvendte informationsarbejde på Martinus Institut i disse år. Direkte adspurgt nævnes det, at Martinus opfattede sit værk som en "videreførelse og færdiggørelse af kristendommen". Men at Martinus anså sit værk for at være identisk med "Talsmanden den Helligånd", og at Kristi profeti, som har optaget mennesker i århundreder, er gået i opfyldelse med værkets offentliggørelse, og at Martinus kom til Jorden for at lægge det åndsvidenskabelige fundament til en ny verdenskultur; den information dribler man uden om at videreformidle. Og det gør man selv i en situation som denne, hvor der er tale om en sympatisk indstillet interviewer, der i forvejen kender til Martinus' mission og værk, og som *direkte beder om* at få værkets særlige status og betydning belyst. Og hvor udsendelsen bliver sendt til en målgruppe, som interesserer sig for forskellige bibelske og spirituelle traditioner, og hvor man må gå ud fra, at den har en interesse i at få belyst, hvilken epokegørende betydning, Martinus tillagde sit værk.

Interviewet afsluttes hurtigt derefter med, at Mary McGovern og Jens Christian Hermansen hver især fortæller om deres møde med Martinus' forfatterskab, hvad der har fascineret dem og hvilke aspekter af verdensbilledet, der optager dem mest.

12.3 Konklusion

På baggrund af kildematerialet, der er analyseret i dette kapitel, kan vi konkludere:

1. At Martinus Institut i introduktionsmaterialet på <martinus.dk> har valgt at informere om verdensbilledet på en anden måde, end Martinus selv gjorde.

2. At man af hensyn til målgruppen, som angiveligt er de 'humane materialister', informerer uden at inddrage bibelcitater og -referencer.
3. At man har misforstået analyserne. For humane materialister har allerede noget intuition, og de accepterer derfor information, der inkluderer bibelcitater, når de ser, at der er en logisk forklaring.
4. At det ikke er muligt at give en retvisende introduktion til Martinus' forfatterskab uden at inddrage bibelcitater eller -referencer.
5. At man har et anstrengt forhold til *Det Tredie Testamente* som 'Talsmanden den Helligånd' og dermed til værket som et 'helligt' værk.
6. At Martinus Institut med den fremherskende informationsstrategi ikke er i stand til at forklare, hvorfor værket har titlen, *Det Tredie Testamente*.
7. At man i *Kosmos* og andre sammenhænge forsigtigt er begyndt at omtale Martinus' værk som *Det Tredie Testamente*.

13 Publicering af *Det Tredie Testamente*

*Der er ikke magen til værk.
Det er det eneste værk, der eksisterer,
– og bliver også foreløbig ...
Det er Biblen, der er færdiggjort.
Den Hellig-Ånd, som Kristus har bebudet.*

Martinus

En af Martinus Instituts kerneopgaver er at publicere Martinus' samlede værk, *Det Tredie Testamente*. Værket omfatter alt, hvad Martinus har skrevet. Selv forklarede Martinus det således i sin takketale ved sin 85-års fødselsdag:

Jeg må sige, Det Tredie Testamente er alt det jeg har skrevet, hver eneste lille sætning, hver eneste lille analyse, det hører ind under Det Tredie Testamente. Der er ingenting der er udenfor. (Martinus' tale i anledning af hans 85-års fødselsdag, 10. august 1975, Hotel Sheraton).

13.1 Martinus' bestemmelser for værkets udgivelse

Grundlaget for rådets arbejde er Strukturen samt "Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer", hvor det i formålsparagraffen hedder:

Bevare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side, (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3 stk. 1).

Samt:

Gøre disse værker tilgængelige for interesserede, herunder ved publicering, oversættelse og undervisning i betryggende form. (Ibid.).

I rådets kommentar hertil er det angivet:

Værkerne skal bevares *uændret*, så eftertiden ikke skal være i tvivl om, hvad der faktisk er *Martinus egne værker*, og hvad der ikke er. [...]

Instituttet skal sørge for *udgivelse* af værkerne – dog så vidt muligt på fremmede forlags eget initiativ. Det skal ske i betryggende form, ved at der *ikke foretages ændringer* i indholdet. (Ibid.).

Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at mens vedtægterne er færdigformuleret sammen med Martinus, er det usikkert, i hvilket omfang kommentarerne er godkendt af ham. Ifølge rådet er de

udarbejdet på grundlag af de førte drøftelser [med Martinus]. (Op.cit., s. 1).

Kommentarerne kan derfor på visse punkter afvige fra, hvad Martinus ville have godkendt.

Det rejser naturligvis spørgsmålet om, hvorvidt følgende formulering er Martinus' egen formulering:

Det skal ske i betryggende form, ved at der ikke foretages ændringer i indholdet. (Ibid.).

Formuleringen er i sig selv uklar. Det er indlysende, at oversættelser "skal ske i betryggende form, ved at der ikke foretages ændringer i indholdet". Langt mere problematisk er det, at rådet senere har tolket kommentaren som en ret til at foretage ændringer i teksterne – forudsat at rådet vurderer, at indholdet ikke ændres.

Det er højest usandsynligt, at denne tolkning afspejler Martinus' holdning. Der findes nemlig intet belæg i hans egne udtalelser for, at Instituttet må foretage ændringer uden hans medvirken, når blot Instituttet vurderer, at ændringerne ikke ændrer indholdet. Tværtimod peger samtlige Martinus' dokumenterede udtalelser på det modsatte: at teksterne skal udgives uændrede, som Martinus efterlod dem.

I de sidste 5 år af sin fysiske inkarnation præciserede Martinus nøje på forskellige medarbejder- og rådsmøder, hvordan hans værk skulle bevares

og udgives. Vi har derfor i dag en række nærmest enslydende udtalelser, hvor Martinus understreger, at der ikke må foretages ændringer i værket uden hans *medvirken* og *samtykke*. I et rådsmødereferat hedder det således:

Der må ikke uden Martinus samtykke foretages ændringer i bøgerne eller i det, han har skrevet. (Rådsmøde, 13. januar 1976).

Bestemmelsen gentages i referatet fra et torsdagsmøde, der blev afholdt seksten dage senere:

Det blev igen understreget, at intet af det, Martinus har skrevet, må ændres. (Torsdagsmøde, 29. januar 1976).

Halvanden måned senere præciseres det endnu engang i et rådsmødereferat:

Det blev igen fastslået, at bortset fra åbenlyse trykfejl, (f.eks. invidid/individ), må der ikke ændres i værkerne uden Martinus' personlige medvirken. Martinus mener i øvrigt, at der næppe er grund til at rette noget som helst. (Rådsmøde, 16. marts 1976).

Hvis det vurderes, at der alligevel er noget, der bør rettes, må det ikke ske uden Martinus' udtrykkelige accept:

Det blev fastslået som helt ufravigeligt, at der ikke må foretages rettelser, heller ikke ved oversættelse, uden Martinus medvirken, og såfremt den nævnte liste ikke når at blive behandlet, *må der ikke i fremtiden foretages rettelser i Martinus' værker*. (Ibid. Min fremhævelse).

Aage Hvolby havde en liste med nogle få rettelsesforslag. Det er den liste, der henvises til i referatet. Meget tyder dog på, at Martinus aldrig godkendte Aage Hvolbys liste. Martinus Institut har i hvert fald ikke kunnet bekræfte det.¹⁹⁴ Pointen er imidlertid her, at Martinus med denne udtalelse har nedlagt forbud mod, at der rettes i hans bøger fra det tidspunkt, hvor han ikke længere er fysisk til stede og kan godkende ændringerne. Den eneste undtagelse fra den regel er rettelserne på Aage Hvolbys liste, *såfremt* Martinus nåede at godkende dem.

I referatet fra et møde samme forår åbnes der op for, at hvis der er *fejl* i bøgerne, kan teksten rettes tilbage til den oprindelige tekst i manuskriptet:

Originalmanuskripterne er de autentiske tekster. Eventuelle fejl i bøgerne i forhold til disse originaler må rettes. (Martinus, rådsmøde, 30. marts 1976).

Det er her naturligvis forudsat, at der er tale om *deciderede* fejl, og at det ikke drejer sig om afvigelser fra manuskriptet, der er fremkommet som et resultat af den korrektur, der er foretaget under processen fra manuskript til tryk.

I efteråret 1976 refererer Aage Hvolby til en beslutning truffet på et tidligere møde, som eventuelt kan have været mødet den 16. marts 1976:

Vi har på et tidligere bestyrelsesmøde drøftet, hvilke ting der må rettes i det, du har skrevet. Vi blev enige om, at der ikke må rettes andet end stavfejl, – den dag, du ikke selv kan udtale dig om det. (Aage Hvolby, rådsmøde, 7. september 1976).

Hvilket Martinus bekræfter. Det vil sige, at der, den dag Martinus ikke længere er fysisk til stede, ikke må rettes i hans værk – og dermed heller ikke tilbage til manuskriptet. Og som det fremgår af det følgende inddrog Martinus med skærpelsen på torsdagsmødet 30. marts 1978 endog muligheden for at rette stavfejl. med bestemmelsen, “stavfejl må gerne – efter samråd – rettes”.

I de følgende år vender Martinus flere gange tilbage til, at der ikke må ændres i værket. Man forstår, at det var magtpåliggende for Martinus at slå det *umisforståeligt* fast, at der ikke må ændres i bøgerne. For Martinus repræsenterer bøgerne et absolut ubevægeligt eller “fast” centrum i Sagen, og det kan kun opretholdes ved, at der ikke bliver lavet om på bøgerne:

Vore bøger skal bare være rene, – hele tiden. Derfor må der ikke laves om på dem. Og der er det, at der skal være et centrum her, der virkelig er fast. (Martinus, rådsmøde, 8. marts 1977).

Bertil Ekström var Martinus Instituts trykker og en af korrekturlæserne. Det gik ham tydeligvis på, at det i rådet var vedtaget, at der ikke måtte rettes i bøgerne uden Martinus’ personlige medvirken. For det betød jo, at der

ikke længere måtte rettes i bøgerne den dag, hvor Martinus ikke længere var til stede og kunne udtale sig.

I et brev til Martinus den 29. marts 1978 gav han udtryk for sin frustration. Med begrundelsen, at han fandt "sproglige fejl forstyrrende", foreslog han, at Martinus gav rådet "autorisation" til at rette sproglige fejl i bøgerne. Han foreslog i den forbindelse, at Martinus efter sin død eventuelt fra det åndelige plan kunne gøre sin indflydelse gældende og "inspirere dem, når de [havde] de aktuelle punkter foran sig".¹⁹⁵

Bertil Ekstrøms brev viser, hvilket pres der blev lagt på Martinus for at få hans tilladelse til at rette i teksterne.¹⁹⁶ Brevet blev den direkte anledning til, at Martinus på et torsdagsmøde den følgende dag strammede reglerne yderligere, idet han kraftigt understregede, at der *under ingen omstændigheder* måtte rettes i bøgerne uden hans medvirken. Under det allerførste punkt i referatet "Rettelser i Martinus' bøger" er der således noteret:

Martinus understregede igen meget kraftigt, at der intet måtte rettes i skrifterne. "Om noget er skrevet 'primitivt', så skal det blive stående 'primitivt'". – "Folk må gerne se, at jeg ikke er særligt belæst". "Stavefejl må gerne – efter samråd – rettes". (Torsdagsmøde, 30. marts 1978).

Dette er en skærpelse i forhold til tidligere formuleringer, idet det dermed er fastslået, at *end ikke stavefejl* må rettes uden forudgående samråd med Martinus.

Som det sidste punkt i referatet gentages det endnu en gang, at der ikke må ændres i teksterne:

Martinus slog fast igen, at han ikke ønskede nogen ændringer i hans skrevne form. Det skrevne kan miste en del derved. (Ibid.).

Disse bestemmelser må anses for at være udtryk for Martinus' sidste og definitive beslutning. Forfatterskabet skal overgives til eftertiden præcis i den form, hvori Martinus selv udformede det, og er der tale om ændringer i forhold til førsteudgaverne, kan det *udelukkende* være ændringer, som Martinus personligt har godkendt.

Dermed gjorde Martinus samtidig udgivelsesarbejdet nemt og ligetil for Martinus Institut. For det eneste, Instituttet skal koncentrere sig om, er at udgive bøgerne i den form, hvori de foreligger fra Martinus' side.

Hvis nogen på den baggrund alligevel skulle være i tvivl om, hvordan *Det Tredie Testamente*s bøger kan udgives på en måde, der er i overensstemmelse med Martinus' intentioner og ønsker, viste Martinus i praksis, hvordan det kan gøres. Det skete i forbindelse med udgivelsen af *Livets Bog I* på Borgens Forlag. Her havde Martinus op til genudgivelsen i november 1981 forhandlet med forlagsdirektør Jarl Borgen og aftalt, at bogen skulle udgives som en *faksimileudgave*,¹⁹⁷ og dermed som en nøjagtig gengivelse af den originale tekst:

Han [Jarl Borgen] er jo meget interesseret. Jeg ved ikke – sådan en bog vil koste mange penge, og så kan det jo godt være, han vil have en slags garanti. Men jeg regner med, at vi kun trykker det første bind til at begynde med. Vi behøver ikke trykke alle bind. Vi trykker et bind ad gangen. Så ser han, hvordan salget går. Går det godt, så bliver det jo ingen sag. Så kan folk jo også få bedre råd, med eet bind ad gangen. *Det er jo let – det skal bare fotograferes af.* (Martinus, rådsmøde, 29. januar 1980. Min fremhævelse).

Martinus demonstrerede her over for alverden og over for Martinus Institut, hvordan værket kan udgives på en måde, der *ubetvivleligt* svarer til, hvad han personligt kan stå inde for. Man skal blot fotografere bøgerne af:

Jeg blev meget overrasket over alle de penge, der skal til (ved udgivelsen af bogen). [...] Jeg synes, det er mærkeligt. Man kunne forstå det, hvis bogen skulle laves lige fra begyndelsen. Men *bogen er jo færdig på alle leder og kanter*, så de bare kan fotografere af. Men det er alt det med ... boghandlerne skal have 40%. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1980. Min fremhævelse).

Samtalen i rådet vedrørende udgivelsen går meget på forlagets og boghandlernes avance. Pointen i denne sammenhæng er imidlertid, at Martinus anså sit forfatterskab for at være “færdigt på alle leder og kanter” og dermed fuldbragt. Rådets opgave er derfor blot at sikre, at værket bliver udgivet i den færdige form, hvori det foreligger fra Martinus' side.

13.2 Rådets oprindelige retningslinjer for værkets udgivelse

I artiklen “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”¹⁹⁸ kommer Aage Hvolby, under overskriften “Verdensbilledet skriftligt nedfældet”, ind på Martinus’ ønsker til publiceringen af værket:

Som et overmåde vigtigt led i sin mission har Martinus skullet sikre sig, at verdensbilledet ikke alene blev gengivet højintellektuelt, men at det også blev gengivet originalt, og at det yderligere blev modtaget og viderebragt i uforfalsket form. Denne opgave har Martinus løst ved personligt at nedskrive verdensbilledet samt ved derefter at bestemme, at det af ham nedskrevne aldrig må ændres. [...] Martinus vil ikke udelukke, at der enkelte steder i hans værker kan være små “skønhedspletter”, som den meget pedantiske måske ville betegne som fejl. På trods heraf fastholder Martinus, at udover simple trykfejl må intet i hans værker rettes fremover. (Aage Hvolby, “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”, *Kosmos*, 1980 nr. 10).

Aage Hvolby bekræfter således med denne artikel, der er personligt godkendt af Martinus,¹⁹⁹ de retningslinjer for udgivelsen af værket, som Martinus havde fastlagt i forbindelse råds- og medarbejdermøder i 1976.

Interessant og tankevækkende i denne sammenhæng er, hvad Aage Hvolby umiddelbart herefter tilføjer:

Dette klare og stærke standpunkt vil eftertiden utvivlsomt vide at påskønne. Thi kun en sådan holdning kan hindre, at værkerne efterhånden kommer til at foreligge i forskellige, mere eller mindre autoriserede udgaver – med al den usikkerhed, forvirring og sekterisme, som dette vides at kunne medføre. Om “skønhedspletterne” udtaler Martinus, at de kun kan være ganske uvæsentlige småfejl. (ibid.).

Det er ikke til at vide, om Aage Hvolby har drøftet det perspektiv, der her åbner sig, med Martinus, men det er interessant i sammenhængen. For det introducerer endnu et argument for ikke at ændre. Findes der nemlig kun én, uændret version, undgår man “usikkerhed, forvirring og sekterisme” og dermed også endeløse diskussioner om, hvilken udgave, der er den korrekte, autoriserede udgave.

Denne holdning til værkets udgivelse blev med Ib Schleichers tale den 11. august 1981, kort efter Martinus havde forladt det fysiske plan, bekræftet som rådets officielle holdning, idet han i talen gentog, hvad Aage Hvolby havde fremført i sin artikel:

Martinus vil ikke udelukke at der enkelte steder i hans værker kan have indsneget sig små "skønhedspletter". På trods heraf har han bestemt at kun indlysende trykfejl må rettes. Der må ikke senere kunne rejses tvivl om hvad Martinus faktisk skrev. Eftertiden vil sikkert påskønne denne klare holdning, for kun herved kan man hindre at værkerne efterhånden kommer til at foreligge i forskellige mere eller mindre autoriserede udgaver. – Om "skønhedspletterne" har Martinus i øvrigt udtalt at det kun kan være uvæsentlige småfejl. (Ib Schleicher, "Den enkelte interesseres betydning – og Instituttets nærmeste fremtid", *Kosmos*, 1982 nr. 4).

Rådets holdning i 1980 og 1982 til udgivelsen af Martinus' værker afspejler således loyalt Martinus' udtalelser fra 1976, men ikke den skærpelse, han indførte i 1978. Med denne tilføjelse sikrede Martinus definitivt, at værkerne ikke ville forekomme "i forskellige mere eller mindre autoriserede udgaver".

Af referatet fra torsdagsmødet den 30. marts 1978 fremgår det, at ud over Martinus var Grethe Brinkhard og Willy Kuijper de eneste rådsmedlemmer, der deltog i mødet. Det var Willy Kuijper, der tog referat. Aage Hvolby og Ib Schleicher var således ikke til stede, hvilket formentlig er grunden til, at de ikke var opmærksomme på, at Martinus havde strammet op og låst værket fast i den form, hvori han efterlod det.²⁰⁰

13.3 Rådets ændrede retningslinjer for værkets udgivelse

Den første officielle udmelding, der viste, at Martinus Institut havde ændret holdning til udgivelsen af *Det Tredie Testamente*, var Henrik Hedegårds artikel "Litteraturen på edb" i august-nummeret af *Kosmos* 1992. Artiklen blev bragt kort tid efter, at rådet enstemmigt 17. marts 1992 havde besluttet, at bøgerne skulle udgives med ny retskrivning.²⁰¹ I artiklen informerede Henrik Hedegård om, at man var i gang med at digitalisere Mar-

13.3.1 Opdatere bøgerne til ny retskrivning

tinus' tekster, og at bøgerne – ikke mindst *Livets Bog* – i den forbindelse samtidig fik “en tiltrængt ‘retskrivningsreform’”.²⁰²

Elleve år senere, da *Livets Bog* bind 1, 4, og 5 samt *Logik* i løbet af 2003 udkom med ny retskrivning, var der i december-nummeret af *Kosmos* 2003 en længere redegørelse for de nye retningslinjer for udgivelse af Martinus' værk.²⁰³ Under rubrikoverskriften “Nyt fra rådet” blev der bragt en artikel, “Orientering fra sproggruppen”, hvor de ændrede retningslinjer blev beskrevet. Sproggruppen bestod på det tidspunkt af Jan Tarbensen, Torben Hedegaard og Henrik Hedegård.

Artiklen er bemærkelsesværdig, fordi den i forlængelse af Henrik Hedegaards artikel elleve år tidligere markerer et brud med de udmeldinger, rådet kom med umiddelbart efter Martinus' fysiske bortgang. Det fremgår som det allerførste i artiklen, at den ændrede praksis er foranlediget af den teknologiske udvikling, der indebærer, at bøgerne bliver overført fra fotosats til digitale udgaver. Fra sproggruppens synspunkt har det den fordel, at man dermed nu får mulighed for at

1. opdatere bøgerne til ny retskrivning
2. rette indholdsmæssige fejl
3. rette typografiske fejl
4. forbedre bøgerne med et nyt layout²⁰⁴

Med sproggruppens orientering markerer rådet dermed, at den digitale udvikling sætter helt nye rammer og vilkår for bøgernes udgivelse. Det afgørende spørgsmål må derfor være, hvordan de nye muligheder kan udnyttes hensynsfuldt og intelligent, så de ikke kommer i konflikt med Martinus' bestemmelser vedrørende udgivelsen af værket.

13.3.1 Opdatere bøgerne til ny retskrivning

Sproggruppen starter med at konstatere, at

Livets Bog og Logik er skrevet efter gammel retskrivning (fx -aa- i stedet for -å- og navneord med stort), der blev forældet med retskrivningsreformen allerede i 1948. (Sproggruppen, “Orientering fra sproggruppen”, *Kosmos*, 2003 nr. 12).

Det er rigtigt, at der kom en retskrivningsreform i 1948 med de nævnte og andre ændringer. Det betyder imidlertid ikke, hvad man kan få opfattelsen af, når man læser sproggruppens orientering, at bøger udgivet med “gammel” retskrivning dermed er forældede. Litterære værker udgives også i dag i stort omfang med den oprindelige retskrivning intakt. Konsekvensen af retskrivningsreformen i 1948 var blot, at den gamle retskrivning blev forældet for bøger *skrevet efter* den 1. april 1948, hvor retskrivningsreformen blev vedtaget,²⁰⁵ mens bøger *skrevet inden* reformen ikke dermed var forældede.

Sproggruppen nævner, at *Livets Bog VI og VII* udkom efter retskrivningsreformen, og at Martinus, for ikke at bryde stilen, færdiggjorde værket med den oprindelige retskrivning. Endvidere gør sproggruppen opmærksom på, at *Det Evige Verdensbillede I-III* er skrevet efter retskrivningsreformen, og at *Bisættelse*, der oprindeligt udkom i *Kosmos* 1934-35, efter Martinus’ ønske også er udgivet med ny retskrivning. Det er ifølge sproggruppen baggrunden for, at rådet har besluttet, at alle tekster fremover skal udgives med “ny retskrivning”:

Det er derfor besluttet at videreføre denne fornyelse af retskrivningen til også at gælde Livets Bog og Logik, så alle tekster fremover udgives med ny retskrivning. (Ibid.).

Det fremgår ikke af sproggruppens orientering, hvilken retskrivningsstandard man vil følge, men det er efterfølgende blevet klart, at det ikke er 1948-standard. Ifølge *Retningslinjer for ny udgave af Det Tredje Testamentsordbogen* 2011- har man øjensynligt valgt at benytte fjerde udgave af *Retskrivningsordbogen* fra 2012.²⁰⁶ Hvornår man vil gå over til en nutidig retskrivningsstandard er uklart, men siden 4. udgave af *Retskrivningsordbogen* udkom i 2012 er 5. udgave kommet i 2024.²⁰⁷

Dette at opdatere et værk til en ny retskrivning er imidlertid rent sprogligt langt fra at være en *betydningsneutral* proces, og det er betegnende for orienteringen, at hele denne problemstilling forbigås, som om den ikke eksisterede.

13.3.2 Rette indholdsmæssige fejl

Det er ligeledes karakteristisk for sproggruppens orientering, at man ikke, som i starten af 1980'erne, tager udgangspunkt i, hvad der er dokumentation for, at Martinus har sagt. For eksempel skriver man:

Af citater af Martinus fremgår det, at Martinus frabad sig indholdsmæssige ændringer i værkerne, dvs. at betydningen og det åndelige indhold ikke må ændres. (Sproggruppen, "Orientering fra sproggruppen", *Kosmos*, 2003 nr. 12).

Sproggruppen nævner ikke, hvilke udtalelser af Martinus der refereres til, men det er formodentlig rådets kommentar til formålsparagraffen, hvor det hedder:

Instituttet skal sørge for udgivelse af værkerne [...] i betryggende form, ved at der ikke foretages ændringer i indholdet. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3, stk. 1).

Det er klart, at man ved oversættelse skal være meget omhyggelig og sikre, at indholdet ikke ændres, men ved publicering på dansk er opgaven ligetil. For da sikrer man, at indholdet er uændret ved at afholde sig fra at ændre teksten. Dermed respekterer man samtidig Martinus' beslutning, som den er refereret i forbindelse med et torsdagsmøde:

Martinus understregede igen meget kraftigt, at der intet måtte rettes i skrifterne. [...] "Stavefejl må gerne – efter samråd – rettes". (Martinus, torsdagsmøde, 30. Marts 1978).

Man må samtidig stille spørgsmålet: Hvilket menneske uden kosmisk bevidsthed kan afgøre, om en ændring har konsekvenser for det "åndelige indhold"?

Sproggruppen citerer videre fra den på det tidspunkt netop udkomne og opdaterede udgave af *Samarbejdsstrukturen*,²⁰⁸ hvor det bl.a. hedder:

Martinus lagde vægt på, at der ikke uden hans medvirken måtte foretages ændringer i værkerne. (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 2003, s. 91).

Det er helt korrekt. Rent bortset fra at formuleringen “lagde vægt på” måske ikke er helt dækkende for, at det i realiteten drejer sig om et *forbud*. Det virkelige problem er imidlertid de følgende sætninger, der også er citeret fra *Samarbejdsstrukturen*, og hvor det hedder:

Efter [Martinus'] bortgang har både de tidligere og nuværende rådsmedlemmer drøftet indgående, efter hvilke retningslinjer den sproglige behandling af værkerne kan videreføres i fuld overensstemmelse med hans ønsker og intentioner. Det er fremgået af disse drøftelser – og til lige af foreliggende eksempler på de rettelseslister Martinus har godkendt – at han skelnede nøje mellem teksternes indhold på den ene side og den retskrivningsmæssige udformning på den anden side. Martinus var således normalt meget modtagelig for hjælp med korrekturlæsning og retskrivning. (Ibid.).

For det første må man sige, at det er problematisk at tro, at man har dokumentation for, på hvilken måde Martinus *nøje skelnede* mellem *teksternes indhold* og *den retskrivningsmæssige udformning*. Det efterfølgende er nærmest en trivialitet. For naturligvis fik Martinus, som enhver anden forfatter, hjælp med “korrekturlæsning og retskrivning”. Det afgørende var, at han suverænt selv tog stilling og enten godkendte eller afviste ændringsforslagene.

Det er derfor decideret ulogisk, når sproggruppen på det grundlag uden videre konkluderer:

Heraf følger, at retskrivningsmæssige rettelser kan foretages i begrænset omfang. (Ibid.).

Det er netop ikke en logisk tvingende følgeslutning, at fordi Martinus rettede, må Martinus Institut også gøre det. Det essentielle i argumentationen er, at man fra det korrekte udsagn,

Martinus lagde vægt på, at der ikke uden hans medvirken måtte foretages ændringer i værkerne,

via en udsagn om, at Martinus selv rettede i sine tekster, når frem til den konklusion,

at retskrivningsmæssige rettelser kan foretages i begrænset omfang. (Ibid.).

Sproggruppen forsikrer herefter, at rettelserne vil blive dokumenteret

for eftertiden på udførlige rettelseslister. Disse dateres, underskrives og opbevares på Institutet både på papir og som elektroniske dokumenter. (Ibid.).

Det er naturligvis godt, at ændringerne bliver dokumenteret. Problemet er bare, at fremgangsmåden ikke er i overensstemmelse med Martinus' dokumenterede bestemmelser for sit værk, og at den har som konsekvens, at læserne ikke i fremtiden vil kunne købe nyudgivne bøger med de originale tekster, som Martinus har godkendt.

13.3.3 Rette typografiske fejl

Hvad sproggruppen konkret mener med *typografisk fejl* fremgår ikke af orienteringen, og der er heller ingen hjælp at hente i dokumentet *Retningslinjer for ny udgave af Det Tredje Testamente*, som siden 2011 er udkommet i med mellemrum opdaterede versioner.²⁰⁹ For her opererer man ikke med begrebet "typografiske fejl".

13.3.4 Ændre bøgernes layout

Om det nye, ændrede layout skriver sproggruppen:

Livets Bog 5 er i sommeren 2003 udkommet i ny opsætning baseret på en standardiseret Word-udgave, der vil komme til at gælde for alle de store bøger. Disse bliver nu sat op med en læsevenlig smallere tekstklumme og stykoverskrifter placeret som margentekster ud for de enkelte stykker

Stykoverskrifterne findes også bag i bogen ligesom i de gamle udgaver, så alt i alt er der tale om en mere brugervenlig udgave. Af andre større forandringer kan nævnes, at de enkelte bøger nu er forsynet med Aage Hvolbys indeks. Endvidere starter pagineringen forfra i hvert bind, så teksten i bind 5 starter på side 7 i stedet for på side 1885. (Sproggruppen, "Orientering fra sproggruppen", *Kosmos*, 2003 nr. 12).

Det er naturligvis sympatisk, at Institutet prioriterer brugervenlighed højt. Spørgsmålet, der uvilkårligt melder sig, er imidlertid, om det angiveligt forbedrede layout *dokumenterbart* er mere bruger- og læsevenligt end det eksisterende, eller om der snarere er tale om et postulat, hvor man fremhæver sit eget layout på bekostning af det eksisterende?

Man forstår, at linjelængden er gjort kortere, men betyder det dermed at linjelængden i de oprindelige udgaver besværliggjorde læsningen? Eller var linjelængden tværtimod ideel for bøger som *Livets Bog*, der inviterer til koncentration og fordybelse?²¹⁰

Man har desuden valgt at fjerne stykoverskrifterne i starten af hvert kapitel for i stedet at placere dem som margentekster ud for de nummererede tekststykker, der nu er adskilt med ekstra afstand. Det skulle angiveligt også gøre teksten mere "læsevenlig". Det er dog uklart, hvilket videnskabeligt belæg, der er for at antage, at ændringen forbedrer læseoplevelsen. Man kan med rette spørge, om teksterne i margenen ikke snarere virker forstyrrende på koncentrationen og læsningens *flow* end en hjælp til læseren, der giver overblik og strukturerer læseoplevelsen?²¹¹ Havde Martinus ønsket en overskrift ved hvert stykke, ville han have indsat dem der. Det gjorde han ikke!

Det ændrede layout rejser desuden spørgsmålet om, hvorvidt det er en god idé på den måde at skabe *disharmoni* mellem indhold og layout. For med det ændrede layout er der ikke som tidligere harmoni mellem bøgernes indhold og sproglige udformning på den ene side og deres typografiske udtryk på den anden. Det ændrede layout gør det demonstrativt tydeligt, at bogens grafiske udtryk er tilføjet på et langt senere tidspunkt end tekstens tilblivelse.

Man kan derfor med rette stille spørgsmålet, om det ændrede layout ikke snarere er motiveret af ønsket om at give bøgerne et mere tidssvarende og *kommercielt appellerende* layout end et *næstekærligt motiveret ønske* om at forbedre bøgernes læse- og brugervenlighed.

13.3.5 En forudsætning for den nye udgivelsespraksis

Det er værd at bemærke, at sproggruppen i sin orientering helt undlader at forholde sig til Martinus' værk som *Det Tredie Testamente* og dermed også til værkets enestående status som *det teoretiske fundament* for den nye verdenskultur. Orienteringen er billedligt talt klinisk rensset for overvejelser om, hvilken betydning det har for publiceringen af værket, at der er tale om en *verdenshistorisk begivenhed*, og at værket i sig selv er *selve kernen i Kristi genkomst*:

Den første Mose Bog.

1. Capitel.

Gud skaber i Begyndelsen Himmel, Jord og Vys paa den første Dag, 1-5; den udstrakte Befæstning paa den anden Dag, 6-8; gjør Jorden tør, og fremfører Græs, Urter og Træer paa den tredje Dag, 9-13; Sol, Maane og Stjerner paa den fjerde Dag, 14-19; Fugle og Fugle paa den femte Dag, 20-23; allehaande Dyr, kvæg, Krab og tilsidt Menneskene i sit Billede, og forordner dem Epife, paa den sjette Dag, 24-31.

2. Begyndelsen *fakte Gud Himme-
len og Jorden. *Ps. 19, 2. Ps. 33, 6.

Ps. 102, 26. Jer. 32, 17. Joh. 1, 1, 3. Rom. 4, 17.

Col. 1, 16. Hebr. 11, 3.

2. Og Jorden var øde og tom, og der var Mørke oven over Afgrunden, og Guds Aand hvævede oven over Vandene.

3. Og Gud sagde: der *vorde Lys; og der blev Lys. *Ps. 45, 7. 2 Cor. 4, 6.

4. Og Gud saae, at Lyset var godt, og Gud gjorde Skilsmisje imellem Lyset og Mørket.

5. Og Gud kaldte Lyset Dag, og Mørket kaldte han Nat; og der blev Aften, og der blev Morgen, første Dag.

6. Og Gud sagde: der *vorde en udstrakt Befæstning midt i Vandene, og den skal stille imellem Vand og Vand. *Ps. 136, 5. Jer. 10, 12. c. 51, 15.

7. Og Gud gjorde den udstrakte Befæstning og gjorde Skilsmisje imellem *Vandet, som var nedentil i den udstrakte Befæstning, og imellem Vandet, som var oven til i den udstrakte Befæstning; og det skete saa.

*Ps. 104, 8. Ps. 148, 4. Jer. 10, 13. c. 51, 16.

8. Og Gud kaldte den udstrakte Befæstning Himmel; og der blev Aften, og der blev Morgen, anden Dag.

9. Og Gud sagde: *Vandene under Himlene samle sig til et Sted, at det Tørre sees; og det skete saa.

*Joh. 28, 8. Ps. 33, 7. Ps. 104, 6. 9. Ps. 136, 6.

10. Og Gud kaldte det Tørre Jord, og Vandenes Samling kaldte han Hav; og Gud saae, at det var godt.

11. Og Gud sagde: Jorden lade fremvoge Græs, Urter, som give Sæd, frugtbare Træer, som bære Frugt efter sit Slags og have sin Sæd i sig paa Jorden; og det skete saa.

12. Og Jorden frembragte Græs, Urter, som gave Sæd efter sit Slags, og Træer, som bære Frugt og havde sin Sæd i sig efter sit Slags; og Gud saae, at det var godt.

13. Og der blev Aften, og der blev Morgen, tredje Dag.

14. Og Gud sagde: der vorde *Lys paa Himmelens udstrakte Befæstning, at gjøre Skilsmisje imellem Dagen og imellem Natten; og de skulde være til Tegn og til bestemte Tider og til Dage og Aar. *Ps. 136, 7 fg. Etr. 43, 2. 9.

15. Og de skulde være til Lys paa Himmelens udstrakte Befæstning, til at lyse over Jorden; og det skete saa.

16. Og Gud gjorde de to store Lys, det store Lys at regjere *Dagen, og det lille Lys at regjere Natten, og Stjernerne. *5 Mos. 4, 19.

17. Og Gud satte dem paa Himmelens udstrakte Befæstning, til at lyse over Jorden,

18. og til at regjere om Dagen og om Natten, og *til at stille imellem Lyset og imellem Mørket; og Gud saae, at det var godt. *Ps. 104, 19 fg.

19. Og der blev Aften, og der blev Morgen, fjerde Dag.

20. Og Gud sagde: Vandet vrimle med en Brimmel af levende Væsener, og Fugle skulle flyve over Jorden imod Himmelens udstrakte Befæstning.

21. Og Gud skabte de store *Havdyr og allehaande levende Væsener, som krybe, hvilke vrimle i Havet, efter sit Slags, og allehaande Fugle med Vin-

Illustration 7: Det Gamle Testamente, 1 Mos 1-21 gengivet fra en bibeludgave fra 1889.

Udgaven svarer til den, som Martinus antagelig har læst i som barn.

I starten af hvert kapitel er der en fortegnelse over indholdet, og teksten er inddelt i nummerede paragraffer.

FORTALE

1. Livets Oplevelse. — 2. Væsenerne og Skæbnen. — 3. Behag og Ubehag. — 4. Vor egen Viden og Skæbnen. — 5. Kampen for Tilværelsen. Udvikling. — 6. Det eneste Fornødne. — 7. Livets Bog et Resultat af Pligtfølelse. — 8. Hensigten med Illustrationerne. — 9. Symbolerne. — 10. Livets Bog er ikke „Eneste Saliggørende“. Uvidenhedens Symptomer. Hellige Bøger og Væsener og Livets Billedgalleri. — 11. Erkendelsen af Livets Bogs sande Natur. — 12. En partisk Kærlighedsevne. — 13. Kun delvis at være i Kontakt med Sandheden. — 14. Livets Bog og dens Modstandere. — 15. Livets Bogs Mission. Livets direkte Tale. Livets Religion. — 16. Sandhedssøgeren og den rette Kilde. „Falske Profeter“. — 17. Den rette Kildes særlige Kendetegn. Evnen til at opleve Livet som Guddommens Korrespondance. — 18. Livets Bog og Læseren. — 19. Mit Forhold til Livets Bog og Kærnen i samme Bog. Livets Bog som et Defensorat for alle Væsener. Den evige Sandhed, i en ny Inkarnation. — 20. Oplysninger om mig selv. Jeg gennemgaar en aandelig Proces, faar „kosmisk Bevidsthed“. — 21. Min kosmiske Sansehorisont. — 22. Min Ubelæsthed, primitive Skoleundervisning og Ueberørthed af aandelige Sekter og Trosretninger og Værdien heraf. Det udløsende Moment for min Mission og Fremtræden. En Sammenligning mellem andre Væsener og mig selv.

1. Ethvert levende Væsen, der kommer til Verden, ligegyldigt hvad enten det hører ind under det Væsenssamfund, vi kalder „Den jordiske Menneskehed“, eller det hører ind under de Former for Liv, der ytrer sig gennem det, vi er vant til at opfatte som „Dyr“, „Planter“ og „Mineralier“, er alle uden Undtagelse Genstand for *Livets Oplevelse*.

2. Da Livets Oplevelse kun kan eksistere i Form af en Vekselvirkning mellem to Former for Energi, nemlig den fra Universet i Form af vore Omgivelser, og den fra vort eget Indre i Form af vor Manifestation udstraalende Energi, og denne Vekselvirkning i Form af Livets Oplevelse netop er identisk med Skabelsen af vor Tilværelse, vil det være klart indlysende, at vi hver især udgør en ikke ringe Faktor i denne

Illustration 8: Den første side i Livets Bog I fra 1932.

Som i den Bibel, det må antages, at Martinus læste i som barn, er der også her en fortegnelse med indholdet i starten af hvert kapitel. Og som i bibeludgaven fra 1889 er indholdsfortegnelsens tekst også her gengivet med en mindre skriftstørrelse.

Fortale

1. Ethvert levende væsen, der kommer til verden, ligegyldigt hvad enten det hører ind under det væsenssamfund, vi kalder “den jordiske menneskehed”, eller det hører ind under de former for liv, der ytrer sig gennem det, vi er vant til at opfatte som “dyr”, “planter” og “mineraler”, er alle uden undtagelse genstand for *livets oplevelse*.

Livets oplevelse

2. Da livets oplevelse kun kan eksistere i form af en vekselvirkning mellem to former for energi, nemlig den fra universet i form af vore omgivelser, og den fra vort eget indre i form af vor manifestation udstrålende energi, og denne vekselvirkning i form af livets oplevelse netop er identisk med skabelsen af vor tilværelse, vil det være klart indlysende, at vi hver især udgør en ikke ringe faktor i denne *skabelsen af vor skæbne*, i særdeleshed fordi vi indenfor et vist område netop er i besiddelse af en såkaldt “*fri vilje*”.

Væsenerne og skæb-
nen

3. Dette vil igen sige det samme som, at ethvert væsen er stillet overfor et ocean af kræfter, hvis samlede manifestation under begrebet “*naturen*”, i form af elementerne, i form af stof eller materie, i form af tankeklimaer, og i særdeleshed i form af *medvæsener*, er i stand til at påvirke det under en skala af højst forskellige former for manifestation, der strækker sig fra de mest frygtelige former for *ubehag* til de mest vidunderlige og strålende former for *behag*. Denne gigantiske kraftorganisation kan altså ligeså let påvirke individet rædselsfuldt og frygteligt, som den kan påvirke det behageligt eller lykkeligt, og er således en i lige grad medvirkende faktor i såvel skabelsen af en lykkelig som ulykkelig skæbne for individet.

Behag og ubehag

Illustration 9: Martinus Instituts moderniserede udgave af Livets Bog I fra 2011. I denne udgave er den indledende indholdsfortegnelse i starten af kapitlet fjernet. Ved at placere overskrifterne ud for de enkelte stykker i sidernes højre- og venstremargin og ved at indsatte vertikal afstand mellem de styknumrene er referencen til Bibelens layout brudt.

Kernen i [Kristi genkomst] er Livets Bog eller Det Tredie Testamente. Det der står i det, det er den nye bibel. Det er den nye verdenskultur. Det er den hellige ånd. (Martinus, rådsmøde, 6. marts 1979).

Det faktum, at værket er *Bibelens sidste testamente*, indebærer, at det literært set befinder sig i sin helt egen kategori, og at publiceringen – også på dansk – ikke kun vedrører et lokalt, dansk publikum, men er af *global* betydning. Der er tale om et absolut epokegørende værk. Det er hele menneskeheden kulturarv, og værket vil danne basis for grundlæggelsen af den kommende, nye verdenskultur, idet det bliver det moralske og åndsvidenskabelige fundament for denne kulturs samfundsindretning. Dette kalder i sig selv på overordentlig stor forsigtighed, omtanke og ydmyghed over for det ansvar, som det indebærer at publicere et sådant værk.

Problemet er imidlertid her, at rådet ikke, som Martinus ønskede det, har udviklet en praksis, hvorefter det træffer beslutningerne på basis af en forudgående kosmisk analyse. Derfor bliver begrundelserne for de trufne valg, som vi ser det her, overfladiske og ulogiske og beslutningerne dermed fejlbehæftede.

Som en konsekvens af, at rådet ikke har integreret de kosmiske analyser som sit beslutningsgrundlag, har det uundgåeligt gradvis bevæget sig stadig længere væk fra sandheden. Det viser sig bl.a. på den måde, at man i 2003, året hvor *Livets Bog I* udkom i ny opsætning og 22 år efter Martinus forlod det fysiske plan, har oparbejdet en *decideret modvilje* imod at omtale og formidle Martinus' værk som *Det Tredie Testamente*.²¹²

Det er formodentlig en væsentlig del af baggrunden for, at man her, hvor man digitaliserer og genudgiver værket, ikke besinder sig på den elementære kendsgerning, at *Det Tredie Testamente* er Bibelens færdiggørelse. For havde man gjort sig dét klart, ville dette i sig selv have diskvalificeret det nye layout. For som Søren Ingemann Larsen har påvist, er der en *udtalt lighed* mellem Bibelens layout og layoutet i Martinus' egne udgaver af *Livets Bog I*:

I begge tilfælde er der tale om en inddeling i "stykker" anført af fortløbende arabertal. Og i begge tilfælde er der anbragt en indholdsfortegnelse forrest i hvert kapitel, og indholdsfortegnelsen er forsynet med en mindre skrifttype og de enkelte overskrifter er skrevet "ud i ét", dvs. uden "ny linje" efter hver overskrift. (Søren Ingemann Larsen. "Er en ændring i layout en 'ændring'?").

Dette slægtskab mellem *Det Tredie Testamente* og Bibelens to foregående testamenter, der ikke kun vedrører indholdet, men som er ført helt ud i det layoutmæssige udtryk – det er dette slægtskab, som Institutet har fjernet med det ændrede layout.

Stykoverskrifterne i starten af hvert kapitel findes ganske vist kun i *Livets Bog I* og blev ikke videreført i de følgende bind II-VII, hvor stykoverskrifterne udelukkende blev anbragt til sidst, bagest i bøgerne. Forskellen skyldes, at *Livets Bog I* var det eneste bind, der fra starten udkom samlet som ét bind. De følgende bind af *Livets Bog* udkom løbende i mindre hæfter, efterhånden som Martinus skrev dem, og blev sendt til abonnenterne sammen med *Kosmos*. På afsendelsestidspunktet havde Martinus derfor ikke et samlet overblik, så længe alle stykker i et kapitel endnu ikke var skrevet. Signalværdien af stykoverskrifterne i starten af hvert kapitel i *Livets Bog I* er dog usvækket heraf. Nemlig at det er *Bibelen*, Martinus er i færd med at skrive færdig.

Havde rådet undervejs i beslutningsprocessen haft det klart fremme i bevidstheden, at *Det Tredie Testamente* er “den nye Bibel”, og dermed et verdens- og kulturhistorisk værk af en betydning, verden endnu ikke har set, var det uden tvivl gået langt mere analytisk og ydmygt til opgaven. En forudgående analyse ville da have påvist:

1. at den ændrede udgivelsespraksis ikke svarer til Martinus’ dokumenterede bestemmelser,
2. at det er langt mere problematisk at opdatere til ny retskrivning end rådet og sproggruppen gør sig det klart, og
3. at det ændrede layout fjerner værkets oprindelige, rent grafiske slægtskab med Bibelens to foregående testamenter.

13.3.6 Ændringer i tidligere publicerede bøger

Nærmest skødesløst og i forbigarten nævner sproggruppen i sin orientering noget bemærkelsesværdigt. Nemlig, at der

[...] er flere eksempler på fejlagtige eller tvivlsomme rettelser [i Martinus værker], og der er også fundet enkelte rettelser, som man senere i Martinus’ levetid har fortrudt og rettet tilbage. (Sproggruppen, “Orientering fra sproggruppen”, *Kosmos*, 2003 nr. 12).

Det er vigtig information, sproggruppen her kommer med. For det betyder, at der åbenbart findes allerede udkomne eksemplarer af *Det Tredie Testaments* bøger med *fejlagtige* rettelser.

Desværre er dette det eneste sproggruppen i sin orientering skriver om emnet. Der er ingen oplysninger om, hvor mange af disse fejlagtige rettelser, der er foretaget eller i hvilke bøger. Og der er heller ingen oplysninger om, hvor mange af rettelserne, der er foretaget, mens Martinus stadig var på det fysiske plan, og hvor mange, der er foretaget efterfølgende. Læserne bliver heller ikke informeret om, hvorvidt Martinus kendte til rettelserne, eller om de skete bag hans ryg.

Man skulle ellers synes, at *Kosmos*' læsere, og alle andre med interesse for Martinus' litteratur, havde ret til at vide, hvilke rettelser der reelt er tale om. For oplysningen viser jo, at der er bøger blandt de allerede udkomne, der må anses for at være *fejlbehæftede* og dermed principielt *ugyldige*.

Denne passus i sproggruppens orientering er et eksempel på, at man på Martinus Institut endnu ikke er lykkedes med at skabe en tidssvarende kultur, hvor man åbent og ærligt informerer om problemerne. Det er naturligvis kritisk, for det rækker ved *tilliden* til Institutet og dets evne til at udgive uforfalskede bøger – og dermed udføre Martinus' vilje:

Vore bøger skal bare være rene, – hele tiden. Derfor må der ikke laves om på dem. Og der er det, at der skal være et centrum her, der virkelig er fast. (Martinus, rådsmøde, 8. marts 1977).

Man må her uvilkårligt spørge, hvordan læserne kan have tillid til, at Institutets udgivelser er *rene*, når man undlader at informere om *urenhederne*.

Sproggruppen informerer i orienteringen om de såkaldte *rettelseslister*, hvor samtlige rettelser i bøgerne angiveligt skulle være registreret:

De fundne rettelser registreres minutøst på rettelseslister, der således beskriver de rettelser, der tidligere er foretaget i bøgerne, i første omgang Livets Bog og Logik. Senere vil der blive udarbejdet rettelseslister for samtlige bøger. (Sproggruppen, "Orientering fra sproggruppen", *Kosmos*, 2003 nr. 12).

Desværre kan man heller ikke på dette punkt fæste tillid til sproggruppens oplysninger. For som flere, deriblandt Søren Ingemann Larsen, siden har dokumenteret, findes der adskillige eksempler på fejlagtige rettelser, som Martinus Institut kender til, men undlader at oplyse om i rettelseslisterne.²¹³

Som det var tilfældet med *Samarbejdsstrukturen* (jf. kapitel 9), er sproggruppens orientering, "Bevarelse og publicering af Det Tredje Testamente", endnu et eksempel på, at rådet i sin iver for at gennemføre sin egen dagsorden fører Sagens interesserede bag lyset ved at foregive, at man uproblematisk handler i fuld overensstemmelse med Martinus' vilje.

13.4 Rådet vidste, at de nye retningslinjer var kontroversielle

Når man læser sproggruppens orientering, kan man få den opfattelse, at rådet uforvarende handler overilet, uden at det er blevet gjort bekendt med de underliggende problemstillinger, som gør de nye retningslinjer problematiske. Det er imidlertid ikke tilfældet.

Omkring årtusindskiftet, 1999-2000, assisterede Søren Ingemann Larsen Mary McGovern med forskellige tvivlsspørgsmål af sproglig art i forbindelse med hendes oversættelser af Martinus' værk til engelsk. Spørgsmålene gav ofte anledning til at konsultere manuskriptet til *Livets Bog*, som lå indpakket i karduspapir i boksen på Mariendalsvej. Det blev dog hurtigt klart, at proceduren ikke var holdbar i længden, fordi den indebar slid på det uvurderlige manuskript. Ingemann Larsen indscannede derfor, efter aftale med Henrik Hedegård og rådet, manuskriptet til *Livets Bog* og *Logik*. Dette arbejde blev færdigt i slutningen af 2000.²¹⁴

Undervejs i processen blev Ingemann Larsen, der er sproguddannet og filolog, klar over, at Instituttet var i gang med at genudgive *Livets Bog* i moderniseret retskrivning og med ændret layout. Rådet inviterede i 2001 Ingemann Larsen ind i sproggruppen, men da han takkede ja på betingelse af, at værket forblev uændret, blev invitationen trukket tilbage.²¹⁵

Forløbet gav anledning til en længere korrespondance mellem Ingemann Larsen og Henrik Hedegård og rådet,²¹⁶ hvori Ingemann Larsen kraftigt argumenterede imod ændringerne.²¹⁷ Man kan undre sig over, at denne dialog med en sproguddannet person ikke i sig selv gav anledning til, at Instituttet igangsatte en tilbundsgående, uvildig analyse af hele problemstillingen.

Da Martinus Institut derfor i 2003 udgav *Livets Bog I* med ændret retskrivning og layout, og med overtitlen “Det Tredje Testamente” i stedet for som tidligere “Det Tredie Testamente”, var man udmærket klar over, at udgivelsen var *kontroversiel*. Ikke desto mindre publicerede man artiklen “Orientering fra sproggruppen” i *Kosmos* 2003 uden at nævne problemerne med ét eneste ord.

Man gentog dermed det samme fejlagtige handlingsmønster, som 15 år tidligere udspandt sig i forbindelse med lukningen af Vinterskolen og udarbejdelsen af *Samarbejdsstrukturen*. Frem for at løse konflikten ved hjælp af en tilbundsgående åndsvidenskabelig analyse, som Strukturen foreskriver, dikterede man sin egen, ånds- og sprogvidenskabeligt set *udokumenterede* beslutning. Derved lagde man grunden til en konflikt inden for Sagen. For så snart, der kommer usandhed ind i Sagen, vil der være konflikt.

13.5 Debatten om værkændringerne

Efterhånden som det blev kendt, at de moderniserede bøger, som Martinus Institut udgav, ikke nøjagtigt svarede til de bøger, Martinus selv havde udgivet, opstod der en offentlig debat om værkets status, og om hvordan værket kunne udgives på en måde, der *ubestrideligt* var i kontakt med Martinus’ dokumenterede bestemmelser. De første debatindlæg blev udgivet som artikler i tidsskriftet *Den Ny Verdensimpuls*.

13.5.1 Søren Jensens og Jan Langekærs artikel

Søren Jensen og Jan Langekær indledte i juni 2005 den offentlige debat med artiklen “‘Der må ikke ændres et komma ...’ – om at bevare Martinus’ værker uforandrede”.²¹⁸ Forfatterne ser hele problemstillingen omkring udgivelsen af Martinus’ værk i et noget andet lys end rådet og sproggruppen, idet de tager udgangspunkt i det faktum, at Martinus’ værk som *Det Tredie Testamente* er en manifestation af

Guds egen tankesfære direkte nedskrevet af Martinus via sin kosmiske bevidsthed, der gjorde ham ét med Gud – som Jesus før ham. Denne selvoplevelse er det videnskabelige fundament for den i Biblen lovede “Talsmanden den hellige ånd”, der skulle komme og forherlige Jesus, lede os til hele sandheden og forklare os det, vi ikke kunne tage imod

dengang for 2000 år siden. Dermed blev det muligt for os uindviede, at kunne vandre trin for trin via kosmiske analyser helt frem til Guds egen udsigt over evigheden. (Søren Jensen og Jan Langekær. “‘Der må ikke ændres et komma...’ – om at bevare Martinus’ værker uforandrede”. *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 2 s. 16).

Der er dermed indtruffet en helt ny situation i verdenshistorien, idet vi for første gang har

et virkeligt kosmisk bevidst væsens egne nedskrevne beskrivelser af det alkærlige verdensalt. Martinus udsagn om, at hans bevidsthed er ét med Faderens, giver hans værk det højst tænkelige “kvalitetsstempel” en skreven tekst overhovedet kan opnå. (Ibid.).

Forfatterne sammenholder dette med, at det ved et rådsmøde den 16. marts 1976 blev bestemt,

som helt ufravigeligt, at der ikke må foretages rettelser, heller ikke ved oversættelser, uden Martinus medvirken. (Ibid.).²¹⁹

Det er på grundlag heraf, at Søren Jensen og Jan Langekær drager den konklusion, at der nødvendigvis må skelnes mellem et før og et efter det tidspunkt, hvor Martinus var til stede og kunne udtale sig om værkændringer. Da Martinus endnu var fysisk til stede og kunne tage stilling, var korrektur en nødvendighed, idet der “under frembringelsen kunne [...] opstå fejl mange steder undervejs til trykkeriet”. Beskyttelsen af værket lå derfor “i at læse grundigt korrektur”, og på det grundlag udarbejdede man “korrekturlister”. I dag, hvor Martinus ikke mere kan godkende rettelserforslag og korrekturlister, ligger beskyttelsen i at bevare værket uændret”.²²⁰

Dertil kommer, at man ved at ændre skaber *precedens* for fremtidige ændringer, hvorved værket med tiden uundgåeligt bevæger sig stadig længere væk fra de originale udgaver, som Martinus udgav og stod inde for. I den forbindelse bør man også tage med i betragtning, at man på udgivelsestidspunktet sjældent har det fulde overblik over *konsekvenserne* af de mange ændringer. De bliver ofte først tydeligt registrerbare på et senere tidspunkt. Analogt med hvad der i artiklen formuleres billedligt: “Hvis et skib ændrer kurs, ser man det ofte først lidt længere fremme”.²²¹

Søren Jensen og Jan Langekær nævner også, at Bibelens tekster har været genstand for ændringer med den usikkerhed og debat, det har givet. De giver også enkelte eksempler på ændringer i Martinus' værk: 1) I en artikel i *Kosmos* havde man for eksempel ændret betegnelsen for Guddommen fra til "han" til "den"/"denne", og 2) i 1989-udgaven af *Bisættelse* er ordet "renæssance" ændret til "midlertidig genoplivelse". 3) Nummereringen af sidetallet i *Livets Bog* er ikke længere fortløbende mellem de enkelte bind, og 4) Man har ændret selve stavemåden af værkets titel, så den ikke længere er "Det Tredie Testamente" med "i", men "Det Tredje Testamente" med "j".²²²

Artiklens overordnede synspunkt er derfor, at værket efter Martinus' bortgang bør være definitivt fastlagt én gang for alle, og at teksten af principielle grunde ikke bør ændres:

Vi kan diskutere indholdet i dette værk, men vi kan ikke diskutere hvad Martinus skrev, da det er udgivet med hans egen medvirken og skriftlige tilladelse. (Ibid.).

Man kan konkluderende sige, at dette efter forfatternes opfattelse er *den eneste måde*, hvorpå, bøgerne kan bevares "rene, – hele tiden", og dermed, som Martinus ønskede det, blive "et centrum, der virkelig er fast".²²³

13.5.2 Jan Tarbensens svar

Søren Jensens og Jan Langekærs artikel var anledningen til, at Jan Tarbensen som medlem af sproggruppen i det følgende nummer af *Den Ny Verdensimpuls* svarede på den rejste kritik.²²⁴

I af de i første afsnit skriver Jan Tarbensen:

Egentlig er jeg ked af Langekærs og Jensens kritik, fordi den skaber uro i Martinus-kredse på et uberettiget grundlag. (Jan Tarbensen, "Rettelserne af Martinus' værker", *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3 s. 19).

For den, der har fulgt udviklingen på Martinus Institut siden 1980'erne, er den holdning til berettiget kritik, som Jan Tarbensen her giver udtryk for, forventelig. På Martinus Institut hilser man sjældent kritik velkommen, og man tager ikke imod kritik som en anledning til at gå i dybden og analysere

vigtige anliggender af essentiel betydning for Sagen. I stedet reagerer Institutet, nærmest pr. automatik, ved at lægge betydelige kræfter i at afvise ekstern kritik som "uberettiget".

Når det er sagt, er der dog her tale om et interessant og vedkommende svar. For Jan Tarbensen forklarer åbenhjertigt og ligefremt, hvordan sproggruppen ser på de nye udgaver af Martinus' bøger:

Værkerne er faktisk bedre end nogensinde, fordi de dels indeholder færre fejl, dels er de i visse tilfælde tættere på originalmanuskriptet end nogen tidligere bogudgave, og dels er der nu 100% styr på, hvad der gennem tiden er rettet. Alt er dokumenteret nu, og det har det ikke været tilfældet tidligere, heller ikke i Martinus' tid. (Ibid.).

Til det må man sige, at det er ubetinget positivt, at de rettelser, der er foretaget gennem tiden, nu bliver bedre dokumenteret end tidligere. Der kan også være en pointe i at dokumentere, hvor der er diskrepans mellem originalmanuskriptet og de trykte udgaver, når man blot gør sig klart, at *ændringer* af teksten i bøgerne er udelukket, eftersom Martinus ikke længere kan udtale sig (jf. afsnit 13.1).

Problematisk er det imidlertid, når Jan Tarbensen videre skriver, at

Først og fremmest vil jeg gerne understrege, at der overhovedet hverken er grund til bekymring eller myter mht. de nye bogudgavers indhold. Indholdet er præcist som i de gamle. Der er ikke rettet noget, som har ændret betydningen af sætningerne og bøgernes indhold. Men bøgerne er opdateret til moderne retskrivning med "å" i stedet for "aa" og navneordene er som hovedregel skrevet med lille begyndelsesbogstav. Og i forbindelse med disse ændringer af teksten, er der bl.a. også rettet stave- og slåfejl samt opdateret til nye stavemåder. Der er tale om minimale og "tekniske" rettelser, som ikke hos nogen læsere kan berøre selve indholdet og forståelsen af det kosmiske budskab. (Ibid.).

På sproggruppens vegne viser Jan Tarbensen her, at man anser ændringen fra den oprindelige retskrivning til ny retskrivning for at være en ændring af ren "teknisk" karakter, og at "selve indholdet" i bøgerne er uberørt af ændringen.

Sprogvidenskabeligt set, er der imidlertid tale om en decideret *uvidenskabelig* holdning. For som det vil fremgå af Søren Ingemann Larsens svar på Jan Tarbensen's artikel (se afsnit 13.5.5), er det et synspunkt, som ikke holder for en nærmere analyse, men som rådet og sproggruppen ikke desto mindre har valgt at indtage.

Med udgangspunkt i skriftligt dokumenterede udtalelser af Martinus, havde Søren Jensen og Jan Langekær i deres artikel argumenteret for, at man måtte skelne skarpt mellem tiden, hvor Martinus kunne tage stilling til ændringer og tiden efter. Sproggruppen modsætter sig helt klart en sådan distinktion mellem "før og efter" og er af den opfattelse, at rådet nu kan træde i Martinus' sted og rette, hvor det vurderer, at Martinus' ville have rettet, hvis han kunne udtale sig. Jan Tarbensen betegner ligefrem Søren Jensens og Jan Langekærs holdning som "fundamentalistisk":

En sådan fundamentalistisk opfattelse var Martinus ikke selv tilhænger af. Der er ændret mange ting mellem manuskriptet og førsteudgaven, samt fra den ene bogudgave til den anden i Martinus' levetid. Martinus ville gerne have rettet fejlene, når de blev opdaget. (Op.cit., s. 20).

Der er derfor heller ikke nogen imødekommenhed fra Instituttets side over for mennesker, der mener, at Instituttet er forpligtet til at udgive det originale værk.²²⁵ For ifølge Instituttet vil det ikke længere komme på tale at udgive det originale værk:

Instituttet har truffet et valg mht., hvilken udgave der skal udgives i fremtiden, og dette valg kan man selvfølgelig være uenig i.

Instituttet ser det som sin opgave at levere den bedst mulige udgave til læserne, så det vil ikke komme på tale at udgive retroudgaver med gammel retskrivning og irriterende, men indholdsmæssigt ubetydelige, småfejl, men teoretisk vil det sagtens kunne lade sig gøre. Vi har 100% styr på samtlige rettelser, så i teorien vil vi kunne reproducere enhver tidligere udgave, hvis der var et ønske om det. Hvis det var markedskræfterne, der alene var bestemmende på dette område, skulle der blot være købere nok til en specialudgave af bøgerne, før vi kunne lave dem. I praksis vil instituttet dog kun udgive den bedst mulige udgave, så sådanne specialudgaver for folk med hang til den oprindelige retskrivning og de oprindelige fejl bliver ikke aktuelle. (Op.cit., s. 20-21).

Jan Tarbensens åbenhjertige svar viser, hvor *partisk* Instituttets holdning i virkeligheden er til spørgsmålet om værkets udgivelse. At betegne de originale udgaver, som Martinus personligt har godkendt, som “retroudgaver med gammel retskrivning” er intet mindre end himmelråbende usagligt. Det svarer til, at man betegnede en udgivelse med Platons originale tekster på oldgræsk som en “retroudgave med forældet retskrivning”. Det er en nedladende formulering, og den viser, hvor langt man er fra nøgternt at kunne vurdere begrænsningerne i sit eget forehavende.

I artiklen kommer Jan Tarbensen også ind på, at der er foretaget ændringer i bøgerne, som Instituttet siden har erkendt som fejlagtige. Om det skriver han:

Hertil vil jeg først og fremmest sige, at det vistnok netop var eksemplerne på rettelserne i *Bisættelse*, der affødte behovet for større kontrol over, hvad der egentlig er sket og sker med Martinus’ tekster. Der var for lidt styr på, hvad der var blevet rettet og hvornår. Derfor gik man i forbindelse med overgangen til edb-baserede udgaver (altså moderne teknologi) i gang med at registrere og vurdere samtlige de rettelser, der har været foretaget i bøgerne i tidens løb. (Op.cit., s. 21).

Der er således en erkendelse af, at man på Instituttet en overgang rettede i Martinus’ værker på en måde, som var forkert ud fra enhver betragtning, herunder også sproggruppens retningslinjer. Det er dog betegnende, at det ikke er Martinus Institut selv, der på eget initiativ gør opmærksom på de kritisable rettelser i *Bisættelse*. Det er kritik udefra i form af Søren Jensens og Jan Langekærs artikel i *Den Ny Verdensimpuls*, der foranlediger, at Jan Tarbensen som repræsentant for sproggruppen, om end henkastet og nærmest i forbifarten, vedgår, at 1989-udgaven af *Bisættelse* er problematisk. Det er samtidig en kendsgerning, at Martinus Institut ikke på noget tidspunkt har tilbagekaldt 1989-udgaven af *Bisættelse*, og ligeledes, at Martinus Institut heller ikke har informeret om, hvilke *andre bøger* der er tilsvarende problematiske. Når man betænker, at Martinus formulerede det som et krav, at rådet skulle sikre, at bøgerne var “rene hele tiden”,²²⁶ er der her tale om udgivelser, som Instituttet formodentlig ville have erklæret ugyldige og tilbagekaldt, hvis der havde været fuld åbenhed og en gennemført ærlig kultur på Martinus Institut.

Der er ingen tvivl om, at den teknologiske udvikling har været en medvirkende faktor, da man traf beslutningen om at udgive *Det Tredie Testamentes* bøger med ny retskrivning. For som Jan Tarbensen skriver, er det

[...] faktisk ret praktisk med ensartede stavemåder og en fejlfri tekst, fordi det lettere muliggør søgninger i elektroniske udgaver i fremtiden. Det ville ærlig talt være irriterende, hvis man i en søgefunktion skulle huske både at søge på “alt er såre godt” og “alt er saare godt” for at få alle forekomster med. Og hvad værre er: Hvis man søger efter de steder, hvor Martinus bruger ordet “intuition”, finder man ikke det sted, hvor der fejlagtigt står “intution”. Eller hvis man søger efter “Barabbas” og dermed ikke finder de steder, hvor navnet fejlagtigt skrives på denne måde: “Barrabas”. Så i en urettet version uden standardiserede stavemåder får både forskere, undervisere og almindelige studerende altså dårligere søgemuligheder i de fremtidige edb-baserede udgaver. (Op.cit., s. 22).

Det er utvivlsomt rigtigt, at det var mest *bekvem* ved overgangen til de digitale udgaver at ændre retskrivningen til en ensartet, nutidig standard. Dette er dog ingen *betingelse* for at kunne søge på bestemte ord og vendinger og få de forskellige varianter inkluderet i søgeresultatet. Det er teknisk muligt og en forholdsvis triviel opgave, når man først har identificeret varianterne. Når Jan Tarbensen derfor ikke desto mindre hævder, at det ikke er muligt, må det anses for at være et *usagligt* forsvar for teksternes standardisering.

Dertil kommer, at det naturligvis ikke bør være *ydre faktorer*, som den teknologiske udvikling, der afgør, hvordan Martinus’ tekster publiceres.

Det er i det hele taget betegnende for Jan Tarbensens artikel og sproggruppens måde at anskue problemstillingen på, at man fæster mere lid til sin egen dømmekraft end til Martinus’ beslutninger. Autoritetsforholdet er ændret i forhold til dengang, Martinus var fysisk til stede. I den periode var hans ord lov. Efter at han ikke længere kan udtale sig, har Instituttet på mange måder indtaget hans rolle og føler sig kaldet til at ændre hans beslutninger. Således for eksempel også stavemåden af værkets overordnede titel:

Jeg synes, at det er herligt, at rådet nu har valgt at stave Det Tredje Testamente rigtigt. Ud over at være sluppet af med en lidt pinlig stavfejl i værkets overtitel er der jo ligefrem tale om en fornem markering af, at

indholdet i bogen nu også har en opdateret retskrivning. Der er jo faktisk på denne måde en meget behændig varedeklaration på forsiden af bøgerne. (Op.cit., s. 23).

Allerede da Martinus i sommeren 1975 traf beslutningen om, at betegnelsen for hans samlede værk skulle være "Det Tredie Testamente",²²⁷ havde stavemåden 'tredie' formelt set været forkert i 20 år.²²⁸ Trods det valgte Martinus, af grunde som vi ikke fuldt ud har indblik i, alligevel den 'forældede' stavemåde, ligesom han i bøgerne med 'ny retsskrivning', som for eksempel *Det Evige Verdensbillede I-III* og manuskriptsamligen *Den Intelktualiserede Kristendom*, konsekvent anvendte stavemåden 'tredie'.

Kirsten Thurø begrundet i artiklen "At læse ånd og at læse ord", hvorfor Martinus' valg bør respekteres:

Til spørgsmålet angående hvorledes man burde skrive titelordet "3.", gav han kun en ydre begrundelse og tilfredsstillede dermed de tilstedeværende, idet han sagde, at valget af "i" var baseret på, at dette bogstav gav en pænere synsoplevelse; men dén, som har oplevet Martinus og iagttaget den måde, han besvarede spørgsmål på, vil vide, at når man fra den ydre verden mente at konstatere, at: "Martinus tænker sig om", så var det dét indtryk, man fik fra den *ydre* verdens oplevelsesvinkel. Sandheden er, at Martinus overhovedet ikke *tænkte* sig om. Martinus *så* sig om. Han skuede et øjeblik ind i den åndelige verdens "videns kammer" med hensyn til bogstaverne "j" og "i"s åndelige værdier, hvilket også vil sige: deres mentale funktion og virkning i en mangesproget fysisk verden. Han så, at "i" har størst åndelig vibrationskvalitet, og bebudede, at "3." skal staves med "i", og idet han trygt stolede på, at hans betroede elever ville følge hans bestemmelse, gav han kun en udvendig begrundelse. En anden årsag for ikke at uddybe yderligere kunne evt. være den tidsramme, som var sat til de mange drøftelser. Det oplag, som blev trykt medens Martinus endnu var hos os, gav han jo netop titlen: *Det Tredie Testamente*. (Kirsten Thurø, "At læse ånd og at læse ord". *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 4 s. 11).

At Martinus' valg af stavemåde var begrundet ud fra ordenes "åndelige vibrationskvalitet" kan naturligvis ikke bevises med nutidens videnskabelige metoder, men kan på den anden side heller ikke udelukkes. Formelt logisk bør man derfor nødvendigvis tage det med i sine overvejelser, at det *kan*

have haft indflydelse på Martinus' valg. Under alle omstændigheder harmonerer det med oplysninger, som man finder hos andre åndelige bevægelser:²²⁹

Hos Mazdaznan f.eks. ses "j" [værende en konsonant] som en mere jordisk lyd-manifestation medens "i" [værende en vokal] ses som en ren, åndelig lyd-manifestation, havende højere og finere vibrationsenergi. Det er ej heller tilfældigt at ord som intelligens, inspiration og intuition alle staves med "i". Det syntes mig ikke relevant, at oplyse yderligere om dette emne her, da det næppe har overbevisende kraft hos de mennesker, som stik imod Martinus' anvisning har valgt at skrive titelordet med nutidens mode "j", og som ikke tænker i bogstavers åndelige værdier. Det er jo også et af de "detalje"-emner Martinus ikke uddybede; men hans valg var "i"-et, og dette valg burde man respektere og følge uanset, hvad man personligt mener. Hvordan kan man andet som trofast Martinus medarbejder? Det giver et dårligt indtryk til omverdenen, at ikke alle følger Martinus' anvisninger. Dette burde der også tænkes på. (Ibid.).

Mange mennesker ser således ændringen som en konsekvens af rådets og sproggruppens manglende indsigt i og viden om, hvordan man ved udgivelsen af et værk bedst varetager forfatterens interesser. Derfor anser mange også, modsat Jan Tarbensen, den nye titel for at være et *omvendt* kvalitetsstempel. Den signalerer, at værket er *uoriginalt* og forskelligt fra det værk, som Martinus personligt skrev og udgav.²³⁰

Ifølge Den Danske Ordbog er en *originaludgave* den første trykte udgave af et litterært værk på originalsproget. Jan Tarbensens artikel viser, at Martinus Institut har et anstrengt forhold til *originaludgaverne* af *Det Tredie Testamente*s bøger og de efterfølgende udgaver, der blev publiceret med Martinus' godkendelse. Det fremgår for eksempel også af denne sammenligning mellem den danske original og de udenlandske oversættelser:

Vil de mennesker, der er modstandere af, at f.eks. en stavfejl skal rettes i den danske udgave, også have, at der skal være en tilsvarende stavfejl i de fremmedsproglige udgaver? Skal oversætteren opfinde tilsvarende forkerte ord og fejlbehæftet kommatering f.eks. i den engelske udgave, således at denne præcist svarer til den danske udgave? (Jan Tarbensen, "Rettelserne af Martinus' værker", *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3 s. 24).

Vi er her i den paradoksale situation, at Jan Tarbensen mener, at bøger udgivet med den originale retskrivning, er af dårligere kvalitet, fordi der er "stavefejl", og han stiller i den forbindelse retorisk det nærmest absurde spørgsmål om man også skal oversætte stavefejlene. Det skal man naturligvis ikke, men hvad Jan Tarbensen tilsyneladende fuldstændigt overser, er at en oversættelse altid vil være en *tilnærmelse* til originalen. En tilnærmelse, der vel at mærke aldrig kan erstatte originalen. Det er også derfor, at man trods gode oversættelser er henvist til løbende med års mellemrum at oversætte originalværket for netop derved at fjerne de nu forældede formuleringer og stavemåder og dermed gøre det *nutidigt*. Originalværket, derimod, står klippestabilt og uforandret gennem årtusinder.

Det hedder herefter videre i artiklen:

I den internationale konkurrence om at have den bedste udgave af Martinus' værker kan Danmark komme i den paradoksale situation at stå med de dårligste udgaver, selvom det netop er disse udgaver, der ligger til grund for de oversatte udgaver. [...] Jeg er derfor af den mening, at de danske udgaver bør være så korrekte og i så god teknisk stand som muligt. Hvorfor skal netop vi dog have de dårligste udgaver? Martinus var trods alt dansker. (Ibid.).

Dette viser, at rådet og sproggruppen ganske enkelt ikke har forstået, at man umuligt kan *forbedre* Martinus' egne udgivelser. Enhver anden udgave vil være en 'nødløsning', herunder også oversættelser. Det kan være en helt udmærket og brugbar nødløsning, men en oversat eller retskrivningsændret udgivelse vil aldrig være på absolut højde med det originale værk. Hvilket da også er grunden til, at mange mennesker stadig foretrækker originalværket, og at mennesker i stort tal i dette og kommende århundreder vil lære sig dansk for at kunne læse *Det Tredie Testamente*, som Martinus udgav det, på originalsproget.

Jan Tarbensen har tydeligvis et anstrengt forhold til grammatiske fejl, og mener, at rådet tillader for få rettelser:

Lad mig nævne nogle eksempler på noget, hvor jeg godt synes, at man kan rette, men hvor rådet ikke finder det nødvendigt: Efter min mening burde "vantroende" konsekvent rettes til "vantro", og sammensatte ord som "altfor", "forlængst" og "påny", der slet ikke findes i dansk,

burde rettes til de korrekte former: “alt for”, “for længst” og “på ny”. Men da man ikke kan være i tvivl om betydningen, selvom der i realiteten er tale om ikke-eksisterende ord, finder rådet det ikke nødvendigt at rette, da vi jo skal rette så lidt som overhovedet muligt. Vi må altså stadig leve med en tekst, der i den danske udgave er fuld af den slags småfejl. [...] Efter min mening retter vi for lidt, da vi trods den retskrivningsmæssige opdatering kommer til at stå med en dansk udgave af Det Tredje Testamente, som i de ganske vist meget små og indholdsmæssigt ubetydelige detaljer er i sprogligt dårligere stand end oversættelserne af samme til fremmedsprog. (Ibid.).

Udtalelsen er interessant. For den viser, at Martinus Institut med sine retskrivningsmoderniserede udgaver ikke *konsekvent* følger *Retskrivningsordbogen*, men sætter sig mellem to stole, hvor nogle ord og udtryk rettes til korrekte staveformer, mens andre ikke gør.

Jan Tarbensens udtalelse viser dermed samtidig, at man, ved at acceptere ændringer ud over hvad der er dokumentation for, at Martinus har godkendt, åbner for en aldrig ophørende diskussion om, hvilke retningslinjer der skal ligge til grund for kommende udgaver. Ved at ændre *skaber man præcedens* og indfører dermed en *principiel usikkerhed* i værket. For det kan da vedvarende gøres til genstand for argumentation og debat, hvad der bør ændres og ikke ændres. For hver ny udgivelse vil der være åbnet for en fornyet diskussion om, hvor der fremover bør ændres eller eventuelt rettes tilbage til en tidligere udgave. Resultatet bliver med tiden et uoverskueligt virvar af ændringer og uensartede udgaver.

13.5.3 Hvorfor teksterne skal publiceres uændret

På det tidspunkt i efteråret 2005, hvor Jan Tarbensens artikel blev trykt i *Den Ny Verdensimpuls*, havde Søren Ingemann Larsen, som nævnt, i de foregående fire år været i dialog med sproggruppen og rådet. Han havde forsøgt at forklare, hvorfor Martinus Institut efter hans mening var forpligtet til at udgive de originale tekster. Tidligere samme år havde han i august måned haft et møde med rådet, hvor problemstillingen blev grundigt debatteret. Som et oplæg til dette møde havde han modtaget Jan Tarbensens artikel, hvilket er baggrunden for, at Ingemann Larsen kunne kommentere Tarbensens artikel i det nummer af *Den Ny Verdensimpuls*, hvori den blev trykt.²³¹

I sit svar til Jan Tarbensen giver Søren Ingemann Larsen et sprogvidenskabeligt begrundet svar på, hvorfor Martinus Instituts genudgivelsespraksis er problematisk.

Artiklen indledes med en påskønnelse af Jan Tarbensens indsats på især to områder. Man forstår, at Søren Ingemann Larsen har arbejdet sammen med Jan Tarbensen om at indscanne og publicere ældre numre af *Kosmos* på internettet, hvilket foranlediger Ingemann Larsen til at skive,

at der er al mulig grund til stor anerkendelse af Tarbensens kæmpeindsats, ikke blot når det gælder omtalte Kosmosarbejde, men også når det gælder registrering af stedfundne ændringer i de forskellige udgivne udgaver af Livets Bog. (Søren Ingemann Larsen, “‘Teksterne skal bevares uændret, som de foreligger fra Martinus side’ – En kommentar til Jan Tarbensens artikel”. *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3 s. 25).

Da Søren Ingemann Larsens artikel er aldeles fremragende skrevet, vil den i det følgende blive udførligt refereret.

Ingemann Larsen gør det fra starten klart, at han anser det for at være et problem, at Jan Tarbensen “ikke tilstrækkeligt klart skelner mellem “rettelser af fejl” på den ene side og “retskrivningsmæssige opdateringer” på den anden”.²³²

Dernæst refererer Ingemann Larsen til *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, hvoraf det fremgår, at det indgår som en del af Instituttets formål, at

Bevare Martinus’ samlede værker uændrede, som de foreligger fra hans side. (Ibid.).

Hertil tilføjer Ingemann Larsen, at det for ham er indlysende, at rettelser af stavefejl ikke nødvendigvis er i disharmoni de overordnede retningslinjer:

Derfor kan (og bør) indlysende fejl som “kosmisk bevidsthed” og “intuition” efter min opfattelse rettes til “kosmisk bevidsthed” og “intuition” (eksempler taget fra Tarbensens artikel) uden at komme i disharmoni med princippet. (Ibid.).

Som en kommentar hertil, skal det dog bemærkes, at Søren Ingemann Larsen, efter artiklen er publiceret, har ændret holdning. For efter at være blevet bekendt med referatet af torsdagsmødet den 30. marts 1978, om at “Stavefejl må gerne – efter samråd – rettes”, er situationen ifølge Søren Ingemann Larsen nu den, at det efter Martinus’ død den 8. marts 1981 end ikke er muligt at rette stavefejl.²³³ Løsningen er derfor ifølge Søren Ingemann Larsen, at man udgiver værket fotografisk og vedligeholder et dokument ved siden af, for eksempel på internettet, hvor man gør opmærksom på alle relevante forhold som eksempelvis oplagte fejl i eksemplet herover. Graverende fejl, som kan påvirke forståelsen af teksten, kan man overveje at nævne sidst i bogen.²³⁴

Det afgørende må være, at det under alle forhold er Martinus’ ubestridelige udtalelser, der ligger til grund for udgivelsen af Martinus’ værk. For som Ingemann Larsen formulerer det:

Vi kan ikke komme udenom hele tiden – som et “mantra” – at holde os Martinus’ helt klare og indiskutable retningslinje for øje. (Ibid.).

Artiklens hovedanliggende er nu at vise, at der også er vægtige *sprogvidenskabeligt* funderede grunde til, at Martinus’ samlede værker ikke blot skal *bevares*; men også *publiceres* “uændrede, som de foreligger fra hans side”.

Det er Instituttets synspunkt, at selve indholdet er uberørt af de gennemførte ændringer. Jan Tårbensen havde i sin artikel bl.a. formuleret det på den måde, at der “er tale om minimale og “tekniske” rettelser, som ikke hos nogen læsere kan berøre selve indholdet”.²³⁵ Det er denne præmis, Ingemann Larsen anfægter berettigelsen af i sin artikel:

Et meget vigtigt punkt – hvis ikke det vigtigste – i diskussionen om retskrivningsmoderniseringen er, hvilket forhold, der er mellem “form” og “indhold”. Det fastholdes gentagne gange både fra Rådets side og senest af Jan Tårbensen, at der ikke ved moderniseringen ændres i “indholdet”, kun i “formen”. (Op.cit., s. 26).

For Ingemann Larsen er det en sprogvidenskabelig kendsgerning, at form og indhold ikke kan adskilles, og han sætter derfor “spørgsmålstegn” ved rådets antagelse:

for efter min mening hænger “form” og “indhold” uløseligt sammen. Det er et kontrastpar, der er dynamisk og logisk forbundet. Foretages der derfor ændringer i “formen”, må det have konsekvenser for “indholdet”. (Ibid.).

Artiklens hoveddel består herefter i at forklare, hvad der ud fra en sprogvidenskabelig betragtning er *elementær* viden, og som derfor også for sproggruppen burde være *selvfølgelig* viden:

Når læseren bliver præsenteret for de nye udgaver af Livets Bog i 2000-retskrivningsnorm, vil samme læser – bevidst eller ubevidst – forvente, at indholdet svarer til år 2000-norm. Brugen og betydningen af ordene – “indholdet” – forventes at svare til år 2000-norm. (Ibid.).

Det betyder, at der opstår en *disharmoni* i teksten i alle de tilfælde hvor “den nye form” (dvs. retskrivningsnorm) ikke længere rummer betydningen af det “oprindelige indhold” (dvs. ordvalg og formuleringer):

Når derfor kun “formen” (forstået som “retskrivningsform”) er ændret og ikke på tilsvarende måde “indholdet” (forstået som “ordvalget”, som jo strengt taget også er “form”), vil der ske en “skævvridning” i forholdet mellem “form” og “indhold”. Den “harmoni”, der var mellem “form” og “indhold”, er forstyrret. (Ibid.).

Det er i en nøddeskal begrundelsen for, at rådets grundlæggende præmis, om at man kan ændre formen (retskrivningen) uden at ændre indholdet (ordvalget), er en *falsk* præmis.

For at illustrere denne helt centrale pointe, giver Ingemann Larsen eksempler på ord, der i dag uvilkårligt bliver misforstået, når de læses på baggrund af den forståelseshorisont, som den opdaterede retskrivningsstandard lægger op til.

Det første eksempel er Martinus’ brug af ordet ‘pinlig’ i betydningen ‘smertefuld’:

Kun Selvoplevelse af Væsenernes udløste fejlagtige Aarsagers pinlige eller smertefyldte Virkninger kan være det primære i Menneskets Forvandling fra Dyr til Menneske. (*Livets Bog VII*, stk. 2658 pkt. 25).

Og tilsvarende i *Livets Bog V*:

Og det er saaledes kun, naar han kommer i den førnævnte pinlige Situation, hvor ingen af disse Stillinger eller de paa dem opretholdte fysiske Positioner kan beskytte ham, at han opdager, at han har Brug for et Forsyn” (der tales her om en “materialistisk forsker”, som er kommet i sjælekrise). (*Livets Bog V*, stk. 1617).

I dag kan man ikke bruge ordet ‘pinlig’ på den måde.²³⁶ I stedet ville man bruge ord som ‘smertefuld’, ‘pinefuld’, ‘lidelsesfuld’ eller lignende. Ordet ‘pinlig’ har i dag en helt anden betydning, der går på at sætte nogen i forlegenhed eller ‘krumme tær’. Jan Tarbensen synes for eksempel, “at der stadig er pinligt mange fejl i teksterne”.²³⁷

Et andet eksempel er betydningen af ordet “fantastisk”, sådan som Martinus for eksempel bruger det i artiklen “Ved Aarskiftet”. I forbindelse med den på det tidspunkt endnu forestående Anden Verdenskrig omtaler han de “nye fantastiske Mordmidler”.²³⁸ Ordet ‘fantastisk’ havde dengang en negativ betydningsnuance, som er bevaret i ordet ‘fantast’. Der lå en nuance af ‘afsindig’ og ‘virkelighedsfjern’ i ‘fantastisk’. I dag, derimod, har ordet en helt overvejende positiv betydning,²³⁹ som ikke giver mening, når udtrykket “nye fantastiske Mordmidler” skal forstås korrekt.

Det tredje og sidste eksempel er fra den samme artikel, hvor Martinus også taler om “forlorne Sønner”, som er den gamle bibeloversættelses betegnelse for “fortabte sønner”. I dag er ‘forloren’ synonymt med noget ‘uægte’ eller ‘kunstigt’ og kendes bedst i forbindelse med ‘tænder’ og de velkendte kulinariske retter ‘hare’ og ‘skildpadde’, hvor ordet ikke er synonymt med ‘fortabte’.²⁴⁰

Eksemplerne er langt fra enestående, og det er et velkendt fænomen, at ord ændrer betydning over tid. Kendt er også de klassiske, såkaldte ‘pendulord’ som ‘bjørnetjeneste’, ‘forfordele’ mv.,²⁴¹ der skifter betydning til noget modsatrettet, så ordet har to betydninger: en traditionel og nyere betydning. Disse er kendte og tydelige eksempler, men mange steder i sproget sker der gradvise ændringer, ofte uden at vi er opmærksomme på det.

Læser man *Livets Bog* eller artiklen “Ved Aarskiftet” med *nutidig* retskrivning, vil man være indstillet på at læse ordene med den betydning, de har i dag, og man vil da kunne misforstå teksten, fordi ‘indholdet’, som det formidles ved ordvalg og udtryksmåde, ikke er ændret i overensstemmelse med ‘formen’.

Det er på den baggrund, Ingemann Larsen når frem til den logiske og sprogvidenskabeligt holdbare konklusion:

Efter min mening er man derfor nødt til enten helt at undlade at ændre i “form” og “indhold” (igen her forstået som “retskrivningsform” over for “ordvalg”) eller at være indstillet på at ændre både i “form” og “indhold”, det er ikke holdbart at ændre i “formen” uden samtidig at ændre i “indholdet”. (Søren Ingemann Larsen, “‘Teksterne skal bevares uændret, som de foreligger fra Martinus side’ – En kommentar til Jan TARBENSSENS artikel”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3 s. 26).

Derfor er det også givet, at Ingemann Larsen har ret, når han videre skriver:

Jeg er meget sikker på, at hvis Martinus i dag skulle udarbejde en opdateret år 2000-udgave, ville han ikke alene opdatere retskrivningen, men han ville også ændre et ord som “pinlig” til noget nutidigt. (Ibid.).

Denne iagttagelse er *essentiell*. For med den bliver det klart, at de retskrivningsmoderniserede tekster, som Martinus Institut udgiver, for den opmærksomme læser fremstår som åbenlyst *uoriginale*. For ingen *forfatter*, hverken på teksternes tilblivelsestidspunkt eller i dag, ville skrive teksterne, som Martinus Institut i dag udgiver dem.

Ingemann Larsen perspektiverer yderligere problemstillingen, idet han opridser fremtidsperspektiverne. Konsekvensen af Instituttets nuværende udgivelsespraksis er nemlig, at man må være indstillet på løbende at opdatere retskrivningen og dermed leve med stadig mere udtalte ‘spændinger’ i teksten mellem form og indhold eller, som et alternativ hertil, bevare den på den gældende 2002-retskrivning og dermed befinde sig

i den groteske situation, at vi (eller rettere: vores efterkommere) i 2050-2100-2150 etc. skal prøve at forklare omverdenen, at det var nødvendigt at opdatere retskrivningen fra 1930-norm til 2000-norm, ellers ville teksten komme til at “virke for antikveret”, men at det af hensyn til bevarelsen af værket i dets autentiske og originale form desværre ikke kan komme på tale på ny at opdatere. (Op.cit., s. 27).

Afslutningsvis rejser Ingemann Larsen spørgsmålet, hvilket *formål* Martinus Institut kan have haft med ændringerne. Hvis formålet er at gøre teksten lettere at læse, vil man næppe have opnået det. For, som Ingemann Larsen ganske rigtigt konstaterer:

Hvis man fx læser Søren Kierkegaards eller H.C. Andersens værker på originalsproget (og en sådan version kan man jo heldigvis stadig få), består "vanskeligheden" ikke i, at der står "Kjerlighed" i stedet for "Kærlighed" og "piinlig" i stedet for "pinlig". Derimod er det udtryksformen, formuleringerne, stilen og tankegangen, der kan være vanskelig. Og ord, der er gået af brug eller har ændret betydning. Og disse "vanskeligheder" lettes ikke ved en opdatering af retskrivningen. [...] Man kan ikke som ved et trylleslag gøre tekster, der er flere hundrede år gamle, "læselige" blot ved at opdatere retskrivningen. (Op.cit., s. 27-28).

Formålet må derfor, som Ingemann Larsen ser det, være

at man er "uroilig" for, at det vil skræmme visse potentielle læsere væk, når de opdager, at teksten ikke er af helt ny dato og derfor fremstår som sådan – "virker antikveret". (Op.cit., s. 28).

Dette er dog ifølge Ingemann Larsen en falsk problemstilling. For de mennesker, der lader sig skræmme af teksten, fordi den forekommer dem at være 'antikveret', er givetvis mennesker, der i så fald endnu ikke er klar til at læse *Det Tredie Testamente*.

I efteråret 2005 var situationen derfor den, at rådet, efter møder med Ingemann Larsen og ved kendskab til hans artikel, var blevet præsenteret for en grundig og konsistent gennemført analyse, der påviste, at Institutets udgivelsespraksis hverken var i harmoni med Martinus' dokumenterede bestemmelser eller en sprogvidenskabeligt funderet analyse.

Konklusion på baggrund af Søren Ingemann Larsens artikel må derfor være, at Martinus Institut, hvis det vil handle logisk og derved følge Strukturen, ikke kan undlade at udgive *Det Tredie Testamente*s bøger i original form. Det vil sige svarende til den form, hvori Martinus selv udgav bøgerne.

Ønsker man i tillæg hertil også retskrivningsmoderniserede udgivelser, må de nødvendigvis være et supplement til de originale udgaver, sådan som

det for eksempel også sker med oversættelser. En sådan praksis svarer da også helt til, hvordan andre danske litterære klassikere bliver udgivet.²⁴²

13.5.4 Førstehandsvidner

Søren Ingemann Larsens bestræbelser på at sikre udgivelsen af Martinus' originale værk fik støtte fra en række af de mennesker, der havde kendt og været tæt på Martinus, deriblandt Tage Buch, Rolf Elving, Gerard Oude Groen, Mischa Lim og Vera Cavling.

Den første af de "gamle Martinus-folk", som Ingemann Larsen mødte, var Ingrid Okkels. Hun kunne bekræfte, "at Martinus var krystalklar og kategorisk i sit ønske om, at absolut intet måtte ændres i værket uden hans tilstedeværelse".²⁴³

Ingemann Larsen beretter om, hvordan mødet med Ingrid Okkels kom i stand. Det kom sig af, at hans hustru, Ingrid Holck, interesserede sig for den britiske journalist, forfatter, filosof og mystiker Paul Brunton, der flere gange havde besøgt Martinus i 1950'erne. I bogen *Martinus som vi husker ham* kunne hun læse, at Ingrid Okkels havde været tolk i den forbindelse,²⁴⁴ og hun besluttede derfor at ringe til Ingrid Okkels for at høre, om hun modtog besøg, hvilket hun med glæde gjorde.²⁴⁵

Det blev til flere besøg, og om disse besøg skriver Ingemann Larsen:

Vi besøgte hende et par gange eller tre, og emnet Brunton blev relativt hurtigt overstået. I stedet kom vi ind på spørgsmålet om bevarelsen af Martinus' værk, en sag som jeg som nævnt var meget optaget af på det tidspunkt. Det var som at antænde en bombe. Ingrid Okkels var aldeles enig i mit synspunkt, og hun berettede flere gange ivrigt om, hvordan dette spørgsmål bekymrede Martinus på sine gamle dage. Martinus besøgte i den periode angiveligt jævnligt Ingrid Okkels, og ifølge Ingrid Okkels var Martinus meget bekymret for, om det ville kunne undgås, at Instituttet ændrede i værket, uanset at han gang på gang havde bedt om, at dette ikke måtte ske. (Søren Ingemann Larsen, "Nogle historiske noter om bevarelse af Martinus værk", *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 4. s. 29).

Under samtalerne refererede Ingrid Okkels også Martinus for at sige, at han var klar over, at mange fandt, at hans måde at skrive på var præget af

“gammelt dansk”, og at dette skulle være et problem. Martinus’ kontante svar hertil var, at “så måtte man lære gammelt dansk”.²⁴⁶

13.5.5 Rådets orientering i 2009

Rådet udgav endnu en orientering om udgivelsen af Martinus’ værker i marts-nummeret af *Kosmos* 2009. Det er bestemt fortjenstfuldt, at man på den måde redegør for sit arbejde med at udgive teksterne. Artiklen bringer dog ikke meget nyt i forhold til 2003-orienteringen (se afsnit 13.3). Den debat, der havde været ført de foregående otte år, havde tydeligvis ikke haft nogen mærkbar indflydelse på rådets holdning. Argumenterne fremstår mere eller mindre som en mekanisk gentagelse af sproggruppens orientering seks år tidligere.

Helt fra starten fremføres det samme ureflekterede og logisk set problematiske ræsonnementet, som viser, at rådet har valgt at ignorere de fremførte argumenter, at intet må rettes uden Martinus’ medvirken samt Søren Ingemann Larsen sprogvidenskabeligt funderede argumentation:

I de mere end 50 år, Martinus arbejdede med sine tekster, valgte han således at indrette sig efter den sproglige udvikling i samfundet. I konsekvens af denne holdning bliver værkerne i dag opdateret og genudgivet med ny retskrivning. (Rådet for Martinus Institut, “Bevarelse og publicering af Det Tredie Testamente”, *Kosmos*, 2009 nr. 3 s. 82).

Det er selvindlysende, at en forfatter har fuld kontrol over sit værk. Herunder også hvilken retskrivningsstandard han ønsker at benytte. Og da Martinus gik over til den nye retskrivning, der blev indført i 1948, fulgte han blot den gældende norm, sådan som den langt overvejende hovedpart af danske forfattere gjorde på det pågældende tidspunkt.

Det betyder på den anden side ikke, at eftertidens ansvarlige udgivere dermed har erhvervet sig en *uudtalt* ret til at *undlade* at udgive de tidligere udgivne værker i deres originale form. På det punkt står Martinus Institut temmelig alene med sit synspunkt blandt danske forlæggere. Som Søren Ingemann Larsen grundigt redegjorde for i sin artikel fire år tidligere (se afsnit 13.5.3), er der ud fra en sprogvidenskabelig betragtning ingen logisk gyldig sammenhæng mellem citatets første og anden del. Den “konsekvens”, rådet taler om, er helt og aldeles dets eget påfund.

Man gentager derefter, hvad der, efter en mangeårig e-mailkorrespondance og diverse møder med Ingemann Larsen samt den omtalte artikel i *Den Ny Verdensimpuls* (jf. afsnit 13.5.5), på dette tidspunkt burde være stadfæstet som en *falsk* modstilling:

Det var i det hele taget karakteristisk for Martinus' arbejde med teksterne, at han var "kategorisk" med hensyn til bevarelse af indholdet, og "pragmatisk" når det gjaldt den ydre præsentationsform. (Ibid.).

For det første har Martinus aldrig udtalt sig på den måde, og for det andet er det en illusion at tro, at man kan skelne mellem "indholdet" og "den ydre præsentationsform" på den måde, rådet lægger op til.

Det bliver ikke bedre af, at rådet forsikrer om, at tekstændringerne følger en "retskrivningsvejledning", der overholder Martinus' krav:

Alle korrektioner i teksterne foretages inden for nøje fastlagte retningslinjer, som er beskrevet i det, vi i daglig tale kalder for "retskrivningsvejledningen". Til disse retningslinjer skal bemærkes, at de bygger på Martinus' krav om at bevare værkerne med uændret indhold, samtidig med at de i deres ydre form bliver publiceret f.eks. med ny retskrivning, nyt moderne layout og tilpasses nye digitale medier. (Op.cit., s. 84).

Det helt afgørende spørgsmål er nemlig her, hvorvidt "retskrivningsvejledningen" rent faktisk er i overensstemmelse med Martinus' krav. I rådets kommentar til 1982-lovene hedder det, at Institutet skal udgive Martinus' samlede værker i "betryggende form, ved at der ikke foretages ændringer i indholdet".²⁴⁷ Rådet giver indtryk af, at indholdet er upåvirket af retskrivningsændringer og nyt layout. Det er imidlertid, som påvist, en forhastet slutning.

I orienteringen citerer rådet fra et rådsmødereferat. Det er et citat, der også er gengivet i *Samarbejdsstrukturen*, hvorfra man også citerer:

Det blev igen fastslået, at bortset fra åbenlyse trykfejl, (f.eks. invidid/invidid), må der ikke ændres i værkerne uden Martinus' personlige medvirken. Martinus mener i øvrigt, at der næppe er grund til at rette noget som helst. Denne mening blev klart tilkendegivet, efter at der var blevet fremlagt enkelte eksempler, hvor der fra forskellig side havde været tvivl om rigtigheden. Martinus ville dog gerne se nærmere på en liste over til-

fælde, hvor læsere kan være i tvivl om rigtigheden i teksten. Martinus udtalte klart, at såfremt han efter at have set nærmere på sagen fandt grund til at ændre enkelte ting, ville han naturligvis rette dem, men han var helt sikker på, at der kun kunne være tale om ganske enkelte ting. Det blev fastslået som helt ufravigeligt, at der ikke må foretages rettelser, heller ikke ved oversættelse, uden Martinus' medvirken. (Råds-mødereferat 16.03.76) (Op.cit., s. 85-86).

Det paradoksale er nu, at rådet anerkender, at ingen har autorisation til at rette, mens Martinus levede, men at rådet gerne må gøre det, efter han ikke længere kan udtale sig. Dette til trods for, at den sidste del af citatet, som herover er gengiver fra *Samarbejdsstrukturen*, i sin oprindelige kontekst lyder:

Det blev fastslået som helt ufravigeligt, at der ikke må foretages rettelser, heller ikke ved oversættelse, uden Martinus' medvirken, heller ikke ved oversættelse, uden Martinus' medvirken, og såfremt den nævnte liste [dvs. Aage Hvolbys liste, jf. kapitel 13.1] ikke når at blive behandlet, *må der ikke i fremtiden foretages rettelser i Martinus værker*. (Råds-møde, 16. marts 1976. Min fremhævelse).

Det eneste kriterie, rådet og sproggruppen lægger til grund for at ændre, synes at være, at *rådet vurderer*, at "indholdet i teksterne" ikke ændres. Udover at Martinus har *nedlagt forbud mod at ændre* efter han ikke længere kan udtale sig, er problemet naturligvis, at "indholdet i teksterne" er usynligt, og at der ikke findes ufejlbarlige metoder, der kan afgøre, hvorvidt indholdet er ændret eller ej. Konklusionen bliver derfor også her, at det eneste logiske og åndsvidenskabeligt gyldige er at acceptere, at det stadig gælder, også efter Martinus ikke kan udtale sig, "at der ikke må foretages rettelser [...] uden Martinus' medvirken".

Som et forsvar for sin fremgangsmåde bringer rådet et citat af Martinus, der stammer fra en artikel i *Kosmos* fra 1933 med titlen "Fortolkning af Livets Bog". Martinus taler her om forskellen mellem at studere værket som henholdsvis "åndsforsker" og "stilforsker" og slutter af med at skrive:

Først naar den dybere Mening i Livets Bog bliver til Hovedtingen og Stilen og Formen bliver til en Biting for Læseren, da oplever han “Den hellige Aand” gennem nævnte Bog. (Martinus, “Fortolkning af Livets Bog”, 1933).²⁴⁸

Rådet har mange gange efterfølgende fremført dette argument som et forsvær for sine ændringer.²⁴⁹ I virkeligheden er der tale om ‘omvendt logik’. For hvad Martinus her skriver er en opfordring til læseren om *ikke at kritisere* “stilen og formen” i den *originale udgave* af *Livets Bog*. Det vender rådet nu fuldstændigt på hovedet. For ved selv at anse *formen* for at være *forældet* og bruge det som begrundelse for at ændre den, er det i virkeligheden rådet, der med sin udgivelsespraksis viser, at det ikke anser formen for at være en biting, men noget, der absolut *skal* ændres.

For sagen er jo den, at det er rådet, der ikke synes, det kan udgive værket, som det er. Man synes, man er nødt til at ‘forbedre’ det ved at ændre retskrivning og layout, og ved at rette småfejl, der ingen betydning har, og som kun kan genere “den pedantiske læser”.²⁵⁰

Det er som om, man ikke forstår, hvilket historisk enestående litterært værk man har ansvaret for at udgive. Der er tale om et originalt kildeskrift, udarbejdet af den formodentlig højst udviklede forfatterbevidsthed der endnu har levet på Jorden. Der drejer sig om bøger, der formidler ‘Talsmanden den Helligånd’ – og dermed ‘Guds ord’ i renkultur – og hvorom forfatteren har udtalt, at de er “færdige på alle leder og kanter, så de bare kan fotograferes af”.²⁵¹

Det er disse bøger, man ser det som sin opgave at ‘forbedre’, og når man undervejs bliver mødt med skepsis og velbegrundede indvendinger, gør man, hvad man kan for at overbevise læserne og gavegiverne om, at de nye bøger er bedre end originalen.

Det betyder på den anden side ikke, at det er uden værdi at dokumentere stavfejl og registrere variationer mellem udgaverne. Hele dette omfattende arbejde er imidlertid ikke *essentielt* for udgivelsen af det originale værk, *medmindre* det drejer sig om at fjerne de åbenlyst fejlagtige ændringer, der er sket uden Martinus’ vidende.

13.5.5.1 Rådet syn på førsteudgaven af Livets Bog

Rådet afholder sig som allerede nævnt fra at forholde sig til kritikken af moderniseringsprojektet. Det nærmeste man kommer det er nedenstående afsnit, hvor rådet skriver om at tilgængeliggøre førsteudgaverne:

Instituttet har imidlertid fået enkelte henvendelser fra interesserede, som gerne vil læse førsteudgaver af bøgerne, altså udgaver med gammel retskrivning og som 100% følger den daværende paginering, orddeling, opsætning osv. For disse historisk interesserede læsere kan vi tilbyde trykte danske førsteudgaver, idet Instituttet stadig har et mindre antal brugte bøger til salg. Som omtalt i vores indlæg i *Kosmos* nr. 2, 2009, vil vi også efterhånden gøre førsteudgaverne tilgængelige i den historiske afdeling af vores nye hjemmeside, så de særligt interesserede kan studere dem der. Om der derudover bliver behov for nye optryk af førsteudgaver i bogform vil afhænge af det fremtidige behov. (Rådet for Martinus Institut, "Bevarelse og publicering af *Det Tredje Testamente*", *Kosmos*, 2009 nr. 3 s. 87).

Det er naturligvis positivt, at Instituttet har besluttet at gøre førsteudgaverne tilgængelige på internettet, og at man derudover også *overvejer* at genoptrykke dem. Decideret mærkværdigt er det derimod, at rådet som eneansvarlig for udgivelsen af Martinus' værk omtaler de interesserede, der ønsker at læse førsteudgaverne som "historisk interesserede læsere". For det viser, at Martinus Institut har et uafklaret og uprofessionelt forhold til sin rolle som udgiver. Ikke mindst da det drejer sig et epokegørende værk som *Det Tredie Testamente*. Siden renæssancen har det i Europa været en selvfølge, at dedikerede læsere foretrækker at "gå til kilden" og læse "originale tekster". Det har i sig selv intet at gøre med dette at være "historisk interesseret", men skyldes ene og alene, at man som læser foretrækker at læse *den autentiske original*, nøjagtigt som forfatteren skrev og udgav den for på den måde at være så tæt på *forfatterbevidsthedens* originale formidling af tekstens indhold som muligt.

I den aktuelle sammenhæng er det ikke nødvendigvis afgørende, om det er førsteudgaverne, så længe det er en udgave, der er en nøjagtig gengivelse af de tekster, forfatteren selv skrev og udgav. Rådet begrunder ikke, hvorfor det er førsteudgaverne, man eventuelt vil genoptrykke, men det kan skyldes, at man i redigeringsarbejdet med teksterne og efter drøftelser med Søren Ingemann Larsen er blevet klar over, at der i de senere udgaver kan være ændringer, som Martinus ikke har godkendt, hvorimod førsteudgaverne rummer de tekster, Martinus har haft størst kontrol over. Editionsfilologisk har førsteudgaven desuden en særlig status som *originaludgaven* af et værk.

Rådet gør i sin orientering og andre steder meget ud af at fremhæve, at dansk udbredelsesmæssigt er et meget lille sprogområde, og at "langt de fle-

ste af fremtidens interesserede vil skulle læse [bøgerne] i oversættelser til andre sprog”.²⁵² Rådet synes imidlertid her at overse, at den danske original også inden for disse sprogområder vil have en særlig status som *originalværket*, og at mange mennesker rundt om på kloden *vil lære sig dansk* for at kunne læse den danske original. Dansk sprog vil derfor i fremtiden få en helt anden status, end det har i dag. Det bliver formodentlig et af de sidste nationalsprog og alene af den grund bør rådet forholde sig langt mere seriøst og ansvarsbevidst til opgaven med at tilgængeliggøre værket i original form.

Rådet gør det til et spørgsmål om “fremtidige behov”, hvorvidt man vil genoptrykke førsteudgaven. Nu er Martinus Institut imidlertid ikke en ‘forretning’, men en *moral*, og i det perspektiv bør man i stedet primært se på, om Martinus Institut har *pligt* til at tilgængeliggøre det originale værk. Er dét tilfældet, vil man også kunne fremskaffe de økonomiske midler til udgivelsen. For da gør man *det rigtige* og får dermed Forsynets opbakning. Om nødvendigt også i form af økonomisk støtte til projektet.

I den aktuelle situation, hvor rådet i praksis nægter at genoptrykke de originale udgaver, er det udmærket, at det trods alt gør førsteudgaven af *Livets Bog* tilgængelig på hjemmesiden. At man så vælger at publicere den i, hvad man betegner som den “historiske afdeling”, skal formodentlig ses som et udtryk for, at man ønsker at signalere, at det er en udgivelse, som Instituttet anser for at være *irrelevant* for læsere, der ikke er “historisk interesserede”. Dertil kommer, at bøgerne er publiceret på en måde, hvor hver enkelt side i bøgerne er en billed-fil.²⁵³ Det betyder, at man ikke kan downloade de enkelte bind og læse dem *offline* på sin egen computer eller håndholdte enhed. Der er heller ingen søgemuligheder, og man kan ikke under læsningen tilføje sine egne noter eller markere tekst. Det oplagte valg ville have været at publicere bøgerne som selvstændige dokumenter i for eksempel pdf-format. Det har man bevidst valgt ikke at gøre og har dermed *besværliggjort* tilgængeligheden. Man har forringet brugbarheden i en grad, hvor man ganske vist stadig kan åbne en browser og slå op i bøgerne, men det er i en form, hvor de enkelte bind absolut ikke egner sig til at blive læst over længere stræk endside fra start til slut.

13.5.5.2 Publicering af ældre numre af Kosmos

På mange måder har tilgængeliggørelsen af Martinus’ værker på nettet været en stor gevinst, og det er fremragende, at man i dag kan søge samlet i Martinus’ bøger og artikler. Her har Martinus Institut gjort en eminent indsats.

Blot er det en skam, at man for bøgernes vedkommende ikke kan vælge teksterne i en original udgave.

Instituttet har ellers vist, hvordan det *kan* gøres. I orienteringen er det nævnt, at Instituttet som en særlig opgave i øjeblikket arbejder med

at indscanne ældre numre af *Kosmos* og *Kontaktbreve* på flere sprog. De vil løbende blive lagt ud på Instituttets hjemmeside som søgbar tekst. (Rådet for Martinus Institut, "Bevarelse og publicering af Det Tredje Testamente", *Kosmos*, 2009 nr. 3 s. 88).

Af grunde som rådet ikke gør rede for, har man valgt at digitalisere de ældre numre af *Kosmos* og *Kontaktbreve* som søgbar tekst på en måde, hvor man *bibeholder* den oprindelige retskrivning.²⁵⁴ Dermed demonstrerer rådet i praksis, at det udmærket kan lade sig gøre at digitalisere værket og gøre teksten søgbar uden at modernisere retskrivningen.

13.5.5.3 Fejl i bøgerne

Som i sproggruppens orientering fra 2003, gør man også orienteringen fra 2009 ultrakort opmærksom på, at teksterne i nogle af bøgerne er ændret i en grad, som også Instituttet anser for at være forkert:

Desværre har vi også måttet konstatere, at der tidligere er forekommet nogle uheldige tilfælde, hvor kontrollen med korrekturrettelserne ikke var god nok. Det drejer sig om tilfælde, hvor man ikke blot har rettet åbenlyse tryk- og korrekturfejl, men også har korrigeret nogle ord og udtryk på en måde, som ikke er i overensstemmelse med Martinus' ønsker. Et eksempel på det er 1989-udgaven af *Bisættelse*. (Rådet for Martinus Institut, "Bevarelse og publicering af Det Tredje Testamente", *Kosmos*, 2009 nr. 3 s. 83).

Man nævner ændringer i *Bisættelse*, som Søren Jensen og Jan Langekær, havde gjort opmærksom på, men undlader at nævne, hvilke andre bøger det drejer sig om. Det er naturligvis kritisabelt. For det betyder, at der er ugyldige bøger i omløb, som Instituttet kender til uden at informere om det.

Et område, rådet heller ikke kommer ind på, er udgivelsen af Martinus' efterladte manuskripter, foredrag og symboler. Således bliver for eksempel

udgivelsen af *Den Intellektualiserede Kristendom* (2004), der er en af Instituttets mest problematiske udgivelser, ikke nævnt. Der er øjensynligt også problemer med omarbejdelse af foredragene fra tale til skrift. Om det skriver den spanske oversætter Martha Font i et åbent brev til Sagens interesserede, Martinus Instituts råd og Martinus Instituts medarbejdere:

Det er jo naturligt, at overførslen fra bånd til tekst vil medføre nogle omskrivninger og enkelte rettelser. Martinus har jo selv sagt, at hans foredrag skulle videregives i skriftsprog. Men ved oversættelsen af artikler til spansk er jeg blevet forvirret flere gange, hvilket fik nogle af os i den spanske Kosmosredaktion til at lytte til nogle af de båndforedrag, som er blevet lavet til artikler. Her stødte vi på flere ting, der var tale om:

- Mange omformuleringer
- En del udeladelser
- En del tilføjelser
- En del ombytninger af afsnit/rækkefølge i talen

Man blev efterladt med et forvirret indtryk. Man spurgte sig selv: Kan dette udgives som “af Martinus”??? Hermed nogle af de artikler, hvor vi sammenlignede båndet med artiklen:

- Kristi genkomst (version A og B). *Kosmos* 8/1994 og 7/2008) – Hvorfor 2 versioner af meget forskellig længde???²⁵⁵
- Om mig selv, min mission og dens betydning, *Kosmos* 3/1991
- Kristusprincippet, *Kosmos* 8/1991
- Kristendommens verdensepoke, *Kosmos* 3/2007
- Martinus 70-års fødselsdagstale, *Kosmos* 7/2012

Alle disse artikler er blevet bearbejdet af Ole Therkelsen og godkendt af rådet.” (Martha Font, *Brev til Sagens interesserede, Martinus Instituts råd og Martinus Instituts medarbejdere*, 15. november 2018).

Martha Fonts iagttagelser berører noget helt centralt i rådets måde at informere på. Man vil gerne rose sig selv og fremhæve alt det gode, Martinus Institut gør, men når det kommer til fejltagelserne, lægger man ikke tingene åbent frem. Man foretrækker at forholde sig tavs. Det kan virke, som om rådet har den opfattelse, at det vil skade Instituttets renommé, hvis man indrømmede fejlene. Det er imidlertid helt forkert, for som Martha Font

skriver: “Det ville klæde [Martinus Institut] at acceptere, at de har fejlet. Det ville medføre positive reaktioner og respekt”.²⁵⁶

Det er i det hele taget karakteristisk for rådets måde at informere på, at det ikke åbent vedkender sig, at man ved de mange rettelser *uvilkårligt* indfører *nye fejl* i værket.

Helt galt bliver det for eksempel, når man ændrer tilbage til manuskriptet uden at gøre sig det klart, at adskillige personer læste korrektur på Martinus’ tekster, og at ændringerne væk fra manuskriptet derfor udmærket kan være et resultat af korrekturen. Hvis man dertil yderligere ikke går i dybden og vurderer, om ændringen eventuelt kan være åndsvidenskabeligt begrundet, bliver resultatet uundgåeligt nye fejl i teksten, som ikke var der tidligere. Det er for eksempel sket i *Livets Bog*, hvor man i stykkerne 972, 974, 976 og 978 har ændret fra “overbevidsthed” til “underbevidsthed”.²⁵⁷

Et andet eksempel på en fejlagtig rettelse er fra “Efterskriften” til *Livets Bog*. Jeg opdagede fejlen for ti år siden, efter jeg havde besluttet at teste om det gik an at læse Instituttets moderniserede udgaver. Det var grunden til, at jeg læste “Efterskriften” i den retskrivningsmoderniserede onlineudgave.²⁵⁸ Her hedder det bl.a.:

Ud fra nattens mørke har du banet dig vej ind i den ensomme astromods modtagelige ånd og der afsløret de første elementære begreber om din evige visdom. Du lod ham ane dine store dybder, dit umådelige rum. Du lærte ham, at hans egen verden var en stjerne i rummet, bevægende sig i mægtige baner efter evige love. Du lod ham analysere solens stråler og lyset fra fjerne verdener, fra funkende sole i en sådan mangfoldighed og over et sådant horisontområde, at hele panoramaet blev til lysende tåger, fortabende sig udenfor tidens og rummets grænser, efterladende sig i ham de første svage evner til at tænke dine gigantiske tanker efter eller det første gryende skær af et kosmisk klarsyn, det syn i hvilket alle levende væsener skal opnå at se dig i din evige stråleglans, – du! Den eneste sande Gud. (Martinus, *Livets Bog* bind 7, ifølge Instituttets retskrivningsmoderniserede onlineudgave).

“Efterskriften” med undertitlen “Gudesønnen ét med sin Fader” er *verdenslitteratur* i en klasse for sig. Det er emotionalitet, logik og ophøjet kosmisk indsigt sammenfattet og udtrykt som en bøn til Gud. Teksten er fuldstændig enestående, og den er en del af Martinus’ gave til menneskeheden. Derfor er det også af *den allerstørste betydning*, at denne gave formidles

uforfalsket, nøjagtigt som Martinus har udformet den og uden den mindste form for støj eller forvrængning.

Når man læser teksten omhyggeligt og eventuelt den sidste del af citatet en ekstra gang, opdager man, at det ikke er Martinus, der har skrevet det. Ikke på den måde i hvert fald. For den allersidste del, hvor der står: “– du! Den eneste sande Gud”, bryder jo fuldstændigt den ophøjede følelse og mesterligt orkestrerede rytme, som præger disse sider.

Da jeg slog efter i den originale udgave, stod der da også, som jeg havde forventet: “– *du! den eneste sande Gud*”.

Der skal ganske vist være stort begyndelsesbogstav efter et udråbstegn, når udråbstegnet afslutter en sætning. Men det er ikke tilfældet her. Eksemplet viser, hvad der sker, når man formalistisk holder sig til et forsimplet og dermed fejlagtigt regelsæt for tekstændringer og undervejs i processen samtidigt mister føling med selve værket og dets særlige status og guddommelighed.

Man kan synes, det er en ubetydelig detalje, men det er det ikke. For efter en opdagelse som denne, er der helt grundlæggende rokket ved *tilliden* til teksten. For hvad mere er der ændret ved til skade for værkets *autenticitet*? Selv om det kan være utilsigtet, skaber Martinus Institut ved at acceptere sådanne ændringer et kritisk forbehold i læsernes relation til teksten. Instituttet bryder den *underforståede kontrakt*, der findes mellem *forfatteren* Martinus og hans *læsere*. Læseren forventer nemlig, at teksten er et udtryk for Martinus’ *personlige* og *autentiske* henvendelse til dem. Det er det tillidsforhold, der burde være selvfølgelig til stede, som svækkes. Hvilket hverken Martinus eller hans læsere kan være tjent med.

Nærmest grotesk bliver det, når man i dag, ti år efter at de to sidstnævnte fejl blev påvist, kan konstatere, at Martinus Institut har valgt at ignorere dem, hvorfor de endnu ikke er rettet.²⁵⁹ For mennesker, der forstår, hvilket værk det er, Martinus har skrevet, bliver det uundgåeligt et *tegn* på, at den dybere forståelse af værkets storhed endnu ikke er etableret som en institutionel viden på Martinus Institut.

13.5.5.4 En lille åbning

Der er i rådets orientering en lille åbning, som viser, at rådet er klar over, at dets udgivelsespraksis ikke hviler på sikker (ånd)svidenskabelig grund, og at den derfor heller ikke er holdbar på langt sigt:

Balancen mellem [form og indhold] [...] er ikke entydigt givet på forhånd, og fremtidens Martinus-forskere vil uden tvivl kunne bidrage med flere bud herpå, og man kan endda forestille sig, at afvejningen mellem de to hensyn udvikler og ændrer sig over tid. (Op.cit., s. 84).

Rådet skriver videre:

Vi skal derfor ikke hævde at have fundet den endelige løsning, men de nuværende retningslinjer er baseret på grundige overvejelser og undersøgelser i samarbejdet mellem sproggruppen og hhv. de tidligere og nuværende rådsmedlemmer. (Ibid.).

Dermed indrømmer rådet, at det har sat en omfattende og vidtrækkende proces i gang, endnu inden det har analyseret tingene til bunds, og at man derfor dybest set ikke ved, om man handler rigtigt.

Rådet giver indtryk af, at det har de bedste intentioner, men undlader at forholde sig seriøst til Martinus' dokumenterede udtalelser og de elementære sprogvidenskabelige analyser, der peger på, at man ikke med nogen form for sikkerhed kan følge Martinus' ønsker og *samtidig undlade* at udgive det originale værk.

Dertil kommer, at rådet, hvis det havde været interesseret i at komme til bunds i sagen ville kunne få rigtigheden af den sprogvidenskabelige del af Søren Ingemann Larsens analyse bekræftet ved at kontakte den i Danmark højtuddannede og kompetente fagkundskab på området.²⁶⁰

Når rådet i sin orientering derfor skriver, at man ikke har "fundet den endelige løsning", skyldes derfor ikke manglen på tilgængelig viden, men at rådet *ikke har prioriteret at analysere problemstillingen yderligere*.

13.5.5.5 Konkluderende om rådets orientering

Når man læser rådets orientering, skal man især lægge mærke til, hvad der er udeladt:

- Selve værket, *Det Tredie Testamente*, bliver ikke indsat i sin rette, *kulturelt skelsættende* sammenhæng som "Talsmanden den helligånd" og som grundlaget for en ny, global verdenskultur.
- Man kommer ikke ind på, at rådets udgivelsespraksis er *kontroversiel*, og at der gennem flere år har været en omfattende

debat om emnet. De argumenter, der har været fremført imod Instituttets udgivelsespraksis, bliver derfor heller ikke omtalt.

Som påvist er det betegnende for rådets orientering, at det er ude af stand til at begrunde beslutningen om værkmøderiseringen på en logisk sammenhængende og modsætningsfri måde. Man har et uafklaret forhold til Martinus' dokumenterede udtalelser, og man går imod den sprogviden-skabeligt begrundede analyse, der påviser, at man er forpligtet til at udgive værket originalt.

I en sådan afgørende situation, der internt og eksternt har langtrækken-de konsekvenser for Martinus Instituts troværdighed, for Sagens trivsel og udvikling og for værket udbredelse, er man ifølge Strukturen *forpligtet* til at gennemføre en *kosmisk analyse*, der viser, hvem der har *ret*, og hvem der har *uret*. Det er denne *grundlæggende forpligtelse*, rådet undlader at forhol-de sig til. Når man vurderer dette i lyset af det *mandat*, som Martinus via Strukturen har givet rådet at handle ud fra, er der reelt tale om *magtmis-brug*. For man gennemtrumfer sin vilje uden at have tilvejebragt den nød-vendige sikkerhed for, at man rent faktisk *har* ret. Derved skaber man en situation, hvor Sagen absolut ikke er *upåklagelig*.²⁶¹

13.5.6 En kosmisk analyse af ånden bag teksten

I løbet af de følgende år blev der fremført endnu et vægtigt argument imod retskrivningsmoderniseringen af værket. Det blev præsenteret i en lang, in-spireret artikel af Kirsten Thurø, som blev bragt i efterårsnummeret af *Den Ny Verdensimpuls* 2013.

Artiklen tager, som hovedparten af de øvrige indlæg, der betoner Insti-tuttets forpligtelse til at udgive de originale tekster, udgangspunkt i *Det Tredie Testamentes* helt særlige status. Som Kirsten Thurø formulerer det, beror værket status på, at det er givet "fra et for os ubegribelig højt eksiste-rende alkærlighedens åndelige visdomsrige".²⁶² Når det derfor i formålspa-ragraffen hedder, at Martinus' samlede værker skal *bevares* uændret, som de foreligger fra hans side,²⁶³ betyder det,

at det skal "forblive uberørt", som det foreligger fra Martinus' ånd og hånd, hvilket naturligvis tydeligt understreger, at ingen anden bevidst-hed end Martinus' alkærligheds-bevidsthed har mandat til at ændre el-

ler tilføje noget som helst ved hans efterladte testamente, – inklusive hans ufærdige arbejde. (Kirsten Thurø, “At læse ånd og at læse ord”. *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 4 s. 7).

Det er en af artiklens centrale pointer, at teksterne i værket ikke primært er båret af de materielle ord, men af ånd, og at det er denne ånd, der gennemtrænger teksten. Problemet med de rettede bøger er, at de mange ændringer påvirker den åndelige energi bag ordene, hvilket er årsagen til, at det er en almindelig erfaring, at de rettede bøger spontant af mange læsere

opleves som ikke udstrålende samme lysintensitet som de originale. (Op.cit., s. 9).

Kirsten Thurø skriver videre herom:

Dersom der føres fiksfakserier ind i værket f.eks. ved ændring af store og små bogstaver, bliver der skruet ned for tekstens åndelige påvirkning af læseren; fordi ordene ikke fra starten i denne nævnte rettede form blev født ud fra et kosmisk bevidst menneskes tankekraft og livgivende alvidenheds resonansbund. Ordenes udtryksform vil være en genfødsel påført et ufuldkomment jordisk menneskes mentale stempel. Det er derfor mennesker med højt udviklede sanseevner giver udtryk for ikke at opleve det samme lys eller den samme lethed, læsende de rettede bøger. (Ibid.).

I citatet refererer Kirsten Thurø implicit til analysen i *Livets Bog*, der beskriver jegets modtagelse og vending af bevægelsen eller energien. Denne analyse hører til de mest ophøjede i *Livets Bog*,²⁶⁴ for vi befinder os her i området, der udgør selve fundamentet for livets oplevelse og ved den inderste årsag til, at enhver bevægelse er et udtryk for *liv*.

Martinus forklarer, hvordan indtryk forvandles til udtryk og taler i den forbindelse om jegets *vending* og *stempling* af energien:

Men disse “Livssubstanser” [dvs. livets fundamentale detaljer] vilde aldrig kunne eksistere eller være blevet til, hvis de ikke samtidig var blevet paaført et Jeg’s Stempel. Det er dette Jeg-Stempels Paaføring af “Bevægelsen”, der igen gør den identisk med eller forvandler den til “Livs-

ytring”. Hvorledes bliver da dette “Stempel” paaført “Bevægelsen”? – Ja, vi har allerede tidligere berørt Problemet. Denne “Stempling” af “Bevægelsen” er nemlig det samme som den “Vending” eller “Drejning” af “Bevægelsen”, der altid uden Undtagelse vil finde sted ved sidstnævntes Møde eller Berøring med Jeg’et. Det er denne “Vendingsproces”, der forvandler alle “Indtryk” til “Udtryk”. “Indtrykkene” er jo Oplevelse af Energiernes indadgående Bevægelse i Bevidstheden, medens “Udtrykkene” er Energiernes udadgående Bevægelse fra Bevidstheden, hvilket i allerhøjeste Grad ogsaa bekræfter Bevægelsens Identitet som “Liv”. Uden “Indtryk” og “Udtryk” eksisterede der i Virkeligheden intet Liv. For hvad er vel Livet andet end en Jongleren med Indtryk og Udtryk? – (Livets Bog III, stk. 822).

Denne stempling af energien sker således inden afsendelsen af en hvilken som helst energi, og med dette stempel sætter jeget sit eget helt unikke *individualitetspræg* på den energi, det sender ud.

På baggrund af denne analyse bliver det tydeligt, hvorfor det er uantageligt at ændre det mindste ved Martinus’ tekster. De er fremkommet som en manifestation af kosmiske bevidsthed og bærer det umiskendelige (kvalitets)stempel, der er påført af en kosmisk indviet individualitets jeg. Ved at tilføre *fremmede* energier, der stammer fra kosmisk *uindviede* personers jeger, ændrer man uundgåeligt det oprindelige stempels aftryk, hvorved det ikke længere fremtræder i sin oprindelige *renkultur*.

Der sker med andre ord en vis ‘forvanskning’ af værket ved at følge den fremgangsmåde, som Martinus Institut har valgt, hvor uindviede væsener fjerner ord fra det originale værk og skifter dem ud med nye, ‘tekstmoderniserede’ versioner. Disse nye versioner af ordene besidder nemlig ikke længere det kosmisk bevidste jeks stempel. Det oprindelige forfatterjeks stempel er således – efter fuldførelsen af denne proces – ikke længere lige så klart og renfærdigt til stede i teksten, som før indbruddet af de fremmede jegers stempling fandt sted.

Ikke alle læsere opfatter ganske vist lige tydeligt det åndelige vibrations- og bevidsthedsniveau i teksten. For evnen til at opleve det i sin renkultur beror på sanseevner, der endnu er under udvikling hos det jordiske menneske. Den ovenfor anførte analyse kan derfor kun bekræftes af mennesker, der er i stand til at følge det logiske ræsonnement, og som eventuelt selv har udviklede sanseevner, der kan registrere forskellen på energiens kvalitet i det originale og det moderniserede værk.

Mange mennesker oplever umiddelbart en forskel i “åndelig kvalitet” mellem de originale og de retskrivningsopdaterede tekster. De følgende beskrivelser er af indlysende grunde ikke et bevis, men ikke desto mindre et udtryk for den *oplevede forskel* mange mennesker spontant registrerer.

John Carlsen skriver i et brev til rådet:

Jeg købte Martinus’ bøger i 1980’erne og har studeret førsteudgaverne af bøgerne. Jeg har også købt nye bøger [...], men teksten i de nye bøger har I ændret, og teksten i de nye bøger giver mig ikke de samme vibrationer som teksten i de gamle bøger. Måske I vil sige, at I ikke har foretaget ændringer i teksten, men det føler jeg, at I har, for efter min mening har I ændret vibrationerne i Martinus’ ord, og jeg formoder, at I er klar over, at vibrationerne er meget vigtigere end ordene. (John Carlsen, “Refleksioner i anledning af jeres juridiske tiltag mod interesserede i Martinus’ åndsvidenskab”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2 s. 22).

Hellebeth Hansen har tilsvarende

oplevet, hvad det vil sige at læse en rettet udgave af en af Martinus’ bøger uden at vide, at det var tilfældet. Der var noget ved læsningen, der føltes forkert; jeg kunne ikke rigtig finde en dybere forbindelse til værket. Det var først, da jeg opdagede, at jeg læste en revideret udgave, at jeg forstod problemet. Jeg skiftede straks til et originalværk, og straks oplevede jeg igen den klare, rene åndsvidenskabelige stemme, som kun Martinus kan formidle. (Hellebeth Hansen, “Hvorfor vi skal holde Martinus’ åndsvidenskab helt ren.” *Den ny Verdenskultur*, marts 2025 s. 20).

Ser man formelt logisk på det, må man sige, at hvis man for eksempel som rådsmedlem eller medlem af sproggruppen ikke har udviklede sanser, der er i stand til at registrere teksternes energimæssige udstråling, må man ydmygt erkende sin begrænsede sanseevne og acceptere, at det følgende udsagn *kan* være sandt:

Logisk er det, at Martinus havde *flere tungtvejende grunde til at fremtidsbeskytte: Det Tredie Testamente* bl.a. med ordene: *Bevare – uændret.*

Een af disse grunde er *dén åndelige energi-udstråling*, som *vibrerer* i teksterne, og som udstømmer direkte fra verdensgenløserens *ubetingede alkærlighed til alle jordklodens mennesker*, samt at et sådant lysudstrålings vibrationsfelt *forringes* ved ufuldkomne menneskers redigering af teksterne. (Kirsten Thurø, “At læse ånd og at læse ord”. *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 4 s. 15).

Det følger heraf, at Martinus Institut ifølge Strukturen alene ud fra et *forsigtighedsprincip* er forpligtet til at udgive Martinus’ originale værk, da det hverken er logisk eller kærligt at forringe tekstens *lysudstråling*.

13.5.7 Rådets forsvar for sin udgivelsespraksis

I foråret 2013 indledte rådet en retssag imod de mennesker, der havde valgt at udgive og distribuere Martinus’ originale værk digitalt og på tryk (se kapitel 14). Som en konsekvens heraf blev der publiceret en lang række åbne breve til rådet samt forskellige indlæg og artikler, der påpegede rådets forpligtelse til at udgive de originale tekster.²⁶⁵ På de sociale medier – Facebook først og fremmest – rejste der sig noget, der nærmede sig en ‘storm’ af kritik. Kritikken var både rettet imod Instituttets udgivelsespraksis og imod, at man havde valgt at retsforfølge de mennesker, der stillede det originale værk til rådighed for interesserede læsere i en situation, hvor Martinus Institut undlod at gøre det.

Som et resultat af den kritik, der have rejst sig, udgav rådet i perioden fra 2016 til 2022 en lang række notater og breve, hvor man svarede på kritik og forsvarede sin beslutning om ikke at udgive Martinus’ værk i original form.²⁶⁶ Hele den omfattende debat begrænsede sig ikke til spørgsmålet om værkets udgivelse og retssagen, men indbefattede også en lang række andre emner og forhold vedrørende rådets administration af Instituttet.

Det er uden videre klart, at det ikke var befordrende for debatklimaet, at meningsudvekslingen fandt sted under en for alle parter opslidende retssag, der varede otte år fra 2013 til 2021. Vi ser derfor også, at positionerne fra starten var fastlåste. Et retsopgør stimulerer absolut ikke til, at man bløder op på sine synspunkter eller nærmer sig en fælles forståelse med ‘modparten’.

I det følgende vil jeg forsøge at fremhæve nogle af de positioner og synspunkter, som går igen i adskillige af rådets notater og breve, og som mere

eller mindre er et ekko af, hvad der var blevet fremført i forbindelse med Sproggruppens orientering i 2003 og rådets orientering "Bevarelse og publicering af Det Tredje Testamente" i 2009.

13.5.7.1 Rådets påstand nr. 1

Rådet fastholder, at retskrivningsmodernisering ikke ændrer på ordenes betydning:

Ethvert ord og enhver sætning, vi opdaterer retskrivningsmæssigt, ændres i sin form, men beholder sin betydning – og tænk også hvilken konsekvens det ville få for vores skriftlige kommunikation, hvis betydningen af det skrevne fra den ene dag til den anden ikke længere var det samme, fordi der blev gennemført en retskrivningsreform. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016, s. 9).

Det forholder sig naturligvis sådan, at ord ikke ændrer betydning fra den ene dag til den anden. Heller ikke i forbindelse med, at der kommer en ny retskrivningsstandard. Da den store retskrivningsreform kom den 22. marts 1948, hvor de store begyndelsesbogstaver blev afskaffet, dobbelt-a erstattet af bolle-å og datidsformerne kunde, skulde og vilde blev ændret til kunne, skulle og ville, ændrede man på landsplan retskrivning, men brugte ellers de samme ord som tidligere.

Det er først efterhånden, *med tiden*, at ordene skifter betydning. Vi har allerede set, at 'pinlig', 'fantastisk', 'forloren' har en anden betydning i dag, end da Martinus brugte ordene i 1930'erne. Nye betydninger af ord opstår ofte blandt unge, og det varer typisk adskillige år, før en sådan ny betydning bliver bredere accepteret. Ordet 'lapset' betyder for eksempel officielt "overdrevent elegant og moderne klædt", men har i dag, især blandt unge, også betydningen "lurvet og sjusket klædt".²⁶⁷ Fremtiden vil vise om den sidste betydning, udvikler sig til at få varigt indpas i sproget og blive en ny, officiel betydning.

Men ord kan også have en særlig stilværdi, en særlig værdi, som gør, at de ikke kan anvendes i enhver situation. Ordet *neger* for eksempel beskrives på denne måde i *Danmarks nationaleleksikon*:

Neger er den traditionelle danske betegnelse for en person, som tilhører eller nedstammer fra en af de mørkhudede befolkningsgrupper, der lever i den del af Afrika, som ligger syd for Sahara. [...] Neger er tidligere blevet betragtet som en neutral betegnelse på linje med folkeslagsbetegnelser som fx araber, inder og kineser, men er siden slutningen af 1900-tallet i stigende grad blevet betragtet som et forældet eller direkte nedsættende ord. I dag opfattes neger af mange som et helt ubrugeligt ord, og i stedet bruges især ordet sort. (*Danmarks nationaleleksikon*, 'neger').

Martinus bruger ord som 'neger', 'eskimo', 'hottentot' og 'buskmand', der i dag er betegnelser, som har en nedsættende bibetydning. Når man derfor opdaterer til ny retskrivning, bruger man ordene i en retskrivningsmæssig kontekst, hvor de nu er direkte *upassende*. Undlader man derimod at opdatere retskrivningen og bibeholder den oprindelige retskrivning, er den med til at signalere på hvilket tidspunkt, teksten er skrevet. Retsskrivningen angiver dermed den historiske kontekst, hvor ud fra ordene skal forstås, og hvor de, i det aktuelle eksempel, ikke blev anset for at være upassende.

Man taler i den forbindelse også om, at man ved at opdatere retskrivningen *afhistoriserer* teksten. Det skyldes netop, at retskrivningen fungerer som en markør i teksten, som for læseren er en stadig påmindelse om tilblivelsestidspunktet og dermed angiver, på hvilken *historisk baggrund* teksten skal forstås. Ved at opdatere retskrivningen tilføjer man teksten en nyere historisk forståelseshorisont, som forfatteren ikke var bekendt med på tilblivelsestidspunktet.

Vi er dermed tilbage ved det grundlæggende dilemma, der opstår, når man ændrer til en retskrivning, der er væsentlig nyere end den retskrivning, der var gældende på værkets tilblivelsestidspunkt. Sproget er dynamisk og udvikler sig over tid. Der kommer hele tiden nye ord til, og mange ord og vendinger ændrer betydning eller valør. Nogle gange umærkeligt, andre gange mere markant. Når man derfor ændrer retskrivningen, bringer man sig uundgåeligt i et dilemma. Lader man ordene stå, som forfatteren skrev dem, vil en del ord og vendinger fremstå som *forældede* eller direkte *misvisende*, fordi de vil have en anden betydning eller betydningsnuance i den nye retskrivningskontekst. Men dermed repræsenterer ordene en betydning, der afviger fra den af forfatteren oprindeligt tilsigtede. Opdaterer man på den anden side forældede ord og vendinger, så sproget bliver *tids-*

svarende med den nye retskrivning, begiver man sig ind i et felt, hvor man er tvunget til at træffe valg, som man ikke ved, om forfatteren ville bifalde.

Ved at retskrivningsmodernisere teksten, bringer man sig i et dybest set uløseligt dilemma. For teksten udsættes for et informationstab uanset hvilken af de to strategier, man vælger. Vil man derfor være absolut tro mod teksten, som forfatteren skrev den, er man nødsaget til at afholde sig fra at ændre retskrivningen.

Rådet begrundet sin praksis med, at det følger Martinus' eksempel og opdaterer teksterne, som Martinus selv opdaterede dem.²⁶⁸ Men Martinus ville formodentlig have udskiftet ord som 'pinlig', 'fantastisk', 'forloren' med tidsvarede ord, og mon ikke også han ville have brugt andre ord end for eksempel 'neger' og 'hottentot'.

Et andet eksempel, der bør nævnes, er, at rådet har valgt at opdatere 'Mineralier' til 'minerale', mens det har undladt at opdatere 'Seksualisme' til 'seksualitet'. Da Martinus påbegyndte sit forfatterskab, betegnede ordet 'Seksualisme' det, vi i dag kalder 'seksualitet'. Ved at opdatere 'Mineralier' til en nutidsform og samtidig undlade at gøre det samme for 'Seksualismes' vedkommende, bibringes læseren en opfattelse af, at Martinus tillagde 'Seksualisme' en særlig betydning, der afviger fra den nutidige betydning, som svarer til 'seksualitet'. I dag forbindes 'seksualisme' med en "stærk optagethed af, hvad der er seksuelt".²⁶⁹ Idet Instituttet således ikke er *konsekvent* og *tro* mod sit eget moderniseringsprojekt, videreformidler det, uden formodentlig at gøre sig det klart, en fejlagtig opfattelse af den betydning, Martinus tillægger begrebet 'seksualisme'.²⁷⁰ Eksemplet viser, at moderniseringen af retskrivning er fyldt med faldgrupper, der gør teksten *mindre* forståelig. Også af den grund bør moderniseringen betegnes som et misforstået – og risikabelt – projekt.

13.5.7.2 Rådets påstand nr. 2

Om retskrivningsmodernisering og oversættelser skriver rådet:

Hvorvidt man udgiver med gammel eller ny retskrivning, eller om sproget er dansk, engelsk, tysk, svensk eller kinesisk, er uden betydning for læserens totale mulighed for at tilegne sig det åndelige indhold og nyde det fulde åndelige udbytte af bøgerne. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016, s. 13).

Det er en unægteligt en bombastisk udtalelse. For hvorfra ved rådet, i hvor høj grad det åndelige indhold bevares “totalt” ved retskrivningsmodernisering og oversættelse? Det er tværtimod en kendt sag, at en oversættelse altid er en *tilnærmelse* til originalen. Hvis det virkelig var *sandt*, hvad rådet her påstår, er det også nærmest uforklarligt, hvorfor mange mennesker nu og i fremtiden vil lære sig dansk for at kunne læse *Det Tredie Testamente* på originalsproget.

Rådet gentager synspunktet utallige steder i sine notater, således også her i et notater to år senere:

Man kan ikke finde noget i Martinus’ efterladte materiale, der understøtter teorien om et (mere subtilt) tab af åndeligt indhold ved retskrivningsmodernisering, tværtimod. Martinus henviser til, at stilen og formen (og hermed retskrivningen) ikke kan begrænse muligheden for at tilegne sig den dybere mening i værket (jf. Artikelsamling 1, stk. 7.18). Analysernes logik og indhold er upåvirket af ordenes staveform og endda af sproget, de er skrevet på. (Rådet for Martinus Institut, *Supplerende redegørelse om udgivelse af Martinus’ værk*, oktober 2018, s. 1).

Rådet har ret i, at analyserne grundlæggende er de samme på alle sprog. Det er ikke derom uenigheden drejer sig. Det er derimod *Martinus’ formidling* af analyserne i *et sprog båret af ånd*, der ikke er den samme.

Hvad enten man oversætter til et andet sprog eller udgiver en retskrivningsmoderniseret udgave kan ingen af disse udgaver *erstatte* originalen. Der vil altid gå noget tabt.

Instituttet påstår ganske vist, at “det åndelige *indhold*” er intakt, når man ændrer skriftformen ved oversættelser eller retskrivningsmodernisering. Der er imidlertid tale om en decideret *uvidenskabelig* påstand fra Instituttets side. Det bliver klart i sammen øjeblik, man indser, at tekstformen og *formidlingen* af det åndelige *indhold* principielt er *uadskillelige*. De udgør en *dynamisk enhed*. Indholdet er i sig selv ‘immaterielt’ og utilgængeligt for fysisk sansning. Ud fra en fysisk betragtning er indholdet ‘usynligt’, og det kan kun formidles indirekte via den fysisk synlige tekstform. Ændrer man derfor tekstformen, vil det – i større eller mindre grad – *uundgåeligt* påvirke det åndelige indhold. Hvor meget man ændrer indholdet, når man ændrer tekstformen ved oversættelse eller retskrivningsmodernisering, kan diskuteres. På det nuværende trin i den jordmenneske-

lige bevidsthedsudvikling vil det stå åbent for forskellige former for analyse, og analyseresultatet afhænger af, hvor veludviklede åndelige sanser, den, der gennemfører analysen, er i besiddelse af. Derimod kan det ikke diskuteres, at indholdet rent faktisk ændres. Og det kan heller ikke diskuteres, at der i dag ikke findes objektive kriterier eller målemetoder, der kan afgøre i hvilken grad, indholdet ændres.

Den eneste åndsvidenskabeligt korrekte fremgangsmåde er derfor at bevare formen *uændret*. For derved sikrer man sig, at indholdet også forbliver uændret.²⁷¹

I umiddelbar forlængelse af ovenstående citat mener rådet også i dette notat at finde støtte til sit moderniseringsprojekt hos Martinus, hvor han skriver:

[...] at kun “den umodne læser” hænger sig i værkets “ord og sætninger, deres opbygningsform og eventuelle stilistiske afvigelser fra de traditionelle eller moderne former for retskrivning”, og at for denne læser vil værket “ikke på nogen som helst måde blive til videnskab eller sandhed” (jf. småbog 3, kap. 29). (Ibid.).

Dette må dog anses for at være en fuldstændig misforståelse af situationen. Fra Martinus’ side, er det, han her skriver, et argument for ikke at kritisere hans skrivemåde. Martinus formulerede sig på den måde, hvorpå han absolut bedst kunne formidle *den absolutte sandhed*, som er identisk med *den hellige ånd*. Og Martinus understregede udtrykkeligt over for sine medarbejdere, “at han ikke ønskede nogen ændringer i hans skrevne form”, idet “det skrevne kan miste en del derved”.²⁷²

Det uundgåelige spørgsmål må derfor være, om det ikke er rådet, der her repræsenterer “den umodne læser”? For det er rådet, der absolut *vil* ændre teksten til en “moderne form for retskrivning” – og dette vel at mærke uden at have det fulde overblik over konsekvenserne.

13.5.7.3 Rådets påstand nr. 3

Når det i formålsparagraffen hedder, at Martinus Institut er forpligtet til at

Bevare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side [... og at] gøre disse værker tilgængelige for interesserede, herunder ved publicering, oversættelse og undervisning i betryggende form. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3, stk. 1).

tolker rådet det på den måde, at værkerne skal opbevares “uændret”, men ikke nødvendigvis publiceres “uændret”:

At bevare uændret betyder dog ikke det samme som at publicere uændret, derfor er der netop skrevet tilgængeliggøre ved publicering i betryggende form. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016 s.10).

Det er uden videre klart, at man ved oversættelser til andre sprog er nødt til at se på, om den pågældende oversættelse foreligger i “betryggende form”. Når det gælder udgivelsen af bøgerne på dansk, må man imidlertid stille sig spørgsmålet, om den danske original ikke allerede foreligger i “betryggende form”? Og man kan spørge, hvor “betryggende” det er, *ikke* at udgive den originale udgave.

Rådet henviser ganske vist i den forbindelse til,

at Martinus ønskede, da hele LB blev genudgivet på Borgens forlag i 1981-1985, at symbolerne 23 og 19 kom på for- og bagsiden, og hovedtitlen blev “Det Tredie Testamente”. Her var der så tale om en publicering i en ændret form. (Ibid.).

Problemet er blot, at det er en bagvendt logik, og betegnende for rådets måde at ræsonnere på. For det viser, at rådet ikke klart skelner mellem, hvad Martinus måtte, og hvad rådet må. Martinus kunne naturligvis på et hvilket som helst tidspunkt beslutte at publicere værket “i en ændret form”, men han har ikke overdraget de samme frihedsrettigheder til rådet.

13.5.7.4 Rådets påstand nr. 4

I et af rådets åbne breve erklærer det sig enig i, at der ikke er

[...] *videnskabeligt belæg for påstanden om, at en “retskrivningsopdatering” ikke medfører objektive indholdsændringer.* (Rådet for Martinus Institut, *Svar på kritik. Offentligt svarbrev fra rådet til Jes Arbov*, 21. december 2017, s. 5).

Det mener dog samtidigt, at der heller ikke er videnskabeligt belæg for den *modsatte* vurdering, at

retskrivningsopdatering *medfører* objektive indholdsændringer. (Ibid.).

Rådet viger dog tilbage for at drage den logiske konklusion af dette ræsonnement, som dog må være, at når man ikke kan *udelukke*, at en “retskrivningsopdatering” medfører indholdsændringer, må man ud fra et *forsigtighedsprincip* afholde sig fra at opdatere retskrivningen. Eller som et minimum publicere udgaver, hvor den oprindelige retskrivning er intakt.

Det er i den sammenhæng interessant, at to rådsmedlemmer, Jacob Kølle Christensen og Per Jan Neergaard, på et tidspunkt i forbindelse med retssagen opsøgte professor i nordisk litteratur ved Københavns Universitet Johnny Kondrup, for at få hans syn på retskrivningsmodernisering.

Johnny Kondrup er en af de absolut førende eksperter på området. Han har været en drivende kraft bag introduktionen af forskningsfeltet *editionsfilologi* i Norden. Editionsfilologi er den videnskab, der vedrører behandling og udgivelse af (ældre) tekster.

Kondrup har skrevet standardværket *Editionsfilologi* (2011) og været hovedredaktør og medforfatter på en editionsfilologisk skriftrække, med bl.a. Editionshistorie (2014, sammen med Klaus Nielsen), samt hovedredaktør på den grundlæggende kortlægning af videnskabelige tekstudgivelser Dansk Editionshistorie 1-4 (2021). Han har desuden lavet tekstkritiske udgaver af værker af bl.a. Johannes Ewald og Meïr Goldschmidt og er medredaktør ved den igangværende store digitale udgave af N.F.S. Grundtvigs værker (2010-) fra Center for Grundtvigforskning. Han har også langvarigt været engageret i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og bestyrelsesformand siden 2021.²⁷³

Ønsker man derfor at vide, hvordan man ud fra en sprogvidenskabelig betragtning, kan udgive Martinus’ værk forsvarligt, er Johnny Kondrup den helt rigtige person at gå til. Rådet har dog beklageligvis aldrig informeret Sagen om mødet med Kondrup, og hvad der kom ud af det.

Når vi i dag kender Johnny Kondrups svar, skyldes det, at Jens Lindsby i sensommeren 2020 henvendte sig til Johnny Kondrup, der i sin svarmail den 26. august 2020 skrev:

Det er efterhånden længe siden, jeg har rådgivet Martinus Institut i spørgsmålet om retskrivningsmodernisering. Min rådgivning gik kort sagt ud på, at retskrivningsmodernisering altid betyder en afhistorise-

ring af teksten, og at den undertiden også medfører et semantisk tab [dvs. betydningsmæssigt tab, min kommentar]; men at det på den anden side er en praksis, som er udbredt, og som kan forsvares under hensyn til nye (yngre) læsergrupper. Dog bør både den originale tekstform og den moderniserede være tilgængelig. (Jens Lindsby, "Hvordan jordmennesker omskabte Martinus eget institut til en variant af mørket. Åbent brev til rådet", 14. august 2022, s. 25).

Svaret er enkelt og ligetil, og det bekræfter, hvad Søren Ingemann Larsen skrev 15 år tidligere (jf. afsnit 13.5.3). Det angiver, hvordan Martsinus Institut kan udgive *Det Tredie Testamente* på en måde, der ubestrideligt både opfylder Martinus' bestemmelser og de sprogvidenskabelige krav til en sådan udgivelse. Denne oplysning har rådet imidlertid undladt at videreformidle.

13.5.7.5 Konkluderende om rådets forsvar

I småbogen *Vejen til indvielse* beskriver Martinus *ydmyghed* som nøglen til "visdommens port", og Martinus definerer begrebet som

den rene virkelige og absolut normale erkendelse af sin egen ufuldkommenhed eller mentale begrænsning. (Martinus, *Vejen til indvielse*, s. 5).

Rådets problem er, at det ikke tilstrækkeligt klart erkender grænserne for sin erkendelse. Det har haft som konsekvens, at rådet undervejs i moderniseringsprojektet

1. har valgt at handle, som det *selv* mener, Martinus ville have gjort uden eksplicit at have fået hans tilladelse til at gøre det.
2. har ignoreret den mulighed, at Martinus mener det bogstaveligt og tidsubegrænset, når han på et rådsmøde fastslog som ufravigeligt, at der ikke måtte rettes i værkerne uden hans personlige medvirken.²⁷⁴
3. har argumenteret *imod* den sprogvidenskabelige begrundelse for, at ikke kun den moderniserede, men også "den originale tekstform" bør være tilgængelig.

13.6 Instituttet udgiver førsteudgaven af Livets Bog

Som en fuldstændig overraskelse for de fleste udgav Martinus Institut i 2019 førsteudgaven af *Livets Bog*. Blot tre år tidligere havde rådet ligefrem skrevet:

MI [har] dokumenteret, at de seneste genudgivelser i højere grad end tidligere udgaver er en afspejling af “det autentiske værk” (seneste udgaver fra Martinus’ tid korrigeret for sættefejl ift. manuskriptet). Der er derfor ikke noget fornuftigt formål med at genudgive den fejlbehæftede førsteudgave. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016, s. 5).

Førsteudgaven er trykt som en faksimile (fotografisk genoptryk), men med et smudsomslag, der har symbol nr. 23 og nr. 19 på for- og bagside, samt overtitlen *Det Tredje Testamente* – dvs. ‘tredje’ stavet med ‘j’, og dermed med en stavemåde, som Martinus ikke selv anvendte.

Forordet er også nyt, og det hedder her:

Denne Faksimileudgave udgives for dem, der ønsker at læse Livets Bog i oprindelig opsætning og med gammel retskrivning. Til studiebrug anbefaler Instituttet den seneste reviderede udgave af Livets Bog. (Martinus, *Livets Bog*, Faksimile af førsteudgaven, bind I-VII).

Motivationen for udgivelsen er uklar. For man har på det tidspunkt i mere end 15 år ført kampagne *for* sine retskrivningsmoderniserede udgaver *på bekostning af* de originale bøger, og man viderefører ovenikøbet denne kampagne i forordet ved direkte at skrive, at man ikke kan anbefale udgaven til studiebrug.

I det omkringliggende samfund er *studieudgaver* af et værk ellers i almindelighed med uændret retskrivning, mens en såkaldt *læsendgave kan være*, men *ikke nødvendigvis er*, med ændret retskrivning.²⁷⁵ Det er vendt om her.

Desuden taler man nærmest nedladende om “gammel retskrivning”. Da førsteudgaven af *Livets Bog* udkom var det ikke med “gammel retskrivning”, men med hvad der på det tidspunkt var den *gældende retskrivning*, og den udgave, der her er tale om, bliver nu udgivet med *den originale retskrivning*.

Der er endvidere den ejendommelighed ved udgivelsen, at de syv bind kun sælges samlet til en pris af 2.275 kr. Udgivelsen er derfor tydeligvis ikke målrettet læsere, der ikke i forvejen kender til *Livets Bog*, og som læser værket for første gang. For som førstegangslæser er man almindeligvis ikke indstillet på at købe alle syv bind fra starten. Dertil kommer, at mange af økonomiske grunde kan have svært ved at købe de syv bind på én gang.

Forordet bærer således præg af, at rådet taler udgivelsen ned og ikke giver nogen meningsfuld forklaring på, *hvorfor* det valgt at udgive førsteudgaven. Der synes derfor at være et *skjult* motiv.

Hvad dette motiv er, kan man naturligvis ikke vide med sikkerhed, så længe det er skjult, men det er nærliggende at antage, at det er relateret til den dengang igangværende retssag. Den 9. juli 2019 faldt der dom i Københavns Byret, og timingen er den, at Martinus Institut udgav faksimileudgaven i juni måned samme år og dermed måneden før dommen faldt.²⁷⁶ Det er derfor nærliggende at antage, at udgivelsen var *taktisk motiveret*, og at den skulle forbedre Instituttets muligheder for at vinde retsagen. For på Martinus Institut ved man selvfølgelig godt, at der ud fra en sprogvidenskabelig betragtning ikke findes holdbare argumenter for *ikke* at udgive den, med Johnny Kondrups formulering, “originale tekstform”.

13.7 Konklusion

Forløbet omkring værkets udgivelse demonstrerer et handlingsmønster, der er karakteristisk for rådet:

1. Rådet træffer en beslutning uden på forhånd at have gennemført den kosmiske analyse, som Strukturen foreskriver.
2. Personer uden for Martinus Institut analyserer beslutningen og påviser, at den på væsentlige punkter synes at være i strid med Martinus’ dokumenterede bestemmelser for sit værk.
3. Rådet går imod Strukturen ved ikke at gennemføre en kosmisk analyse, der viser, hvem der har ret, og hvem der har uret.
4. Rådet gennemfører sin beslutning uden at have sikkerhed for, at den er rigtig.
5. Efterfølgende forsvarer rådet sin beslutning ved at påstå, at det har ret.

14 Retssagen mod ‘firkløveret’

*Fremtidens kultur vil blive en ‘tilgivelseskultur’
mens den, vi lever i, er en ‘ikke-tilgivelseskultur’.
Det er en hævn- og straffekultur.*

Martinus

Det var et tilbagevendende tema under rådsmøderne, om der kunne opstå situationer, hvor det ville være relevant for Martinus Institut at anlægge en retssag. Det er karakteristisk for Martinus’ holdning, at han i alle disse tilfælde afviste retsforfølgelse som en mulighed.

14.1 Martinus’ udtalelser om retsforfølgelse

De situationer, Martinus tager stilling til, er udelukkende *hypotetiske* eller konstruerede scenarier. De opstod under rådsmøder, hvor man forestillede sig forskellige konfliktsituationer, som Martinus Institut eventuelt kunne komme ud for. I det følgende gennemgås syv af disse eksempler.

I det første eksempel udtaler Martinus sig om en situation, hvor andre bruger navnet “Martinus Institut”:

Nej, vi skal ikke lægge sag. Nej, det behøver vi ikke. [...] Derfor er det, jeg mener, – vi skal ikke til at lave retssager. Så kommer vi jo ingen vegne. Så er vi ikke det endelige. [...] Jo, men det er ... vi kan jo ikke ... vi kan ikke optræde med retssager og sådan noget. Det er ikke på den måde, at vi skal beskytte os. (Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974).

Det andet eksempel er en udtalelse, der faldt i forbindelse med, at man på et rådsmøde taler om, at Martinus Institut vil kunne få brug for juridisk bistand. Her præciserer Martinus indledningsvis:

Sagen skulle jo nødvendigvis komme ud i retssager og den slags ting. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

Samtalen udvikler sig videre, og Ib Schleicher ser for sig en ordning, hvor der er en fastansat jurist tilknyttet Institutet:

I virkeligheden kan man forestille sig en advokat ansat i instituttets virksomhed engang med tiden. [...] Men en jurist kan godt være ansat. Han kunne godt være ansat i forvaltningsafdelingen, for det er der, han formentlig har sine største opgaver. (Ib Schleicher, rådsmøde, 5. februar 1974).

Martinus afviser ikke muligheden, men præciserer:

Jo. Han har så den opgave at være opmærksom på, at vi aldrig kommer i konflikt med nogen. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

Det tredje eksempel er udtalelser, der faldt i forbindelse med en længere snak om, hvorvidt man bør indgå juridisk bindende kontrakter med medarbejderne. Martinus var meget imod dette. Ingen skulle imod deres vilje tvinges til at overholde noget, de senere fortrød. Dog kunne man udmærket formulere en aftale skriftligt med det formål senere at huske, hvad man havde aftalt:

Nej ... man må selvfølgelig have ... selvfølgelig må det være skrevet, hvad man har lovet, og hvad man ikke har lovet osv. Det må stå skrevet. Men ... vil man ikke holde det, så må man gå. Ikke det her med retssager.

Nej, det er godt nok, at man skriver ned det, man bliver enige om. Det er man jo nødt til. Men det behøver ikke at betyde, at så er der retsforfølgelse, hvis man ikke holder det. Vi skal bort fra disse retsforfølgelser.

Ja, for det kan ikke hjælpe noget med dommer og alt det ... det er oldnordisk – eller hvad man skal sige. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Det fjerde eksempel tager udgangspunkt i en konkret situation, hvor en person med tilknytning til Sagen har skrevet en avisartikel, hvor der er citeret fra Martinus' værk uden kildeangivelse:

Det er det samme, som hvis I skriver en bog, nå, så kommer der en mand, han tager nogle kapitler, som han sætter i en bog, han laver. Det er akkurat det samme. Han har taget noget fra mine symboler, og det sætter han over i sin egen bog. Det kan man da ikke gøre. Det viser, hvor lavt tænkende han er. Ja, han må gerne have lov til at gøre det, for det kommer han ingen vegne med. Det er under forsynets styrelse. Men de skal jo have lov til at opdage deres begrænsning. [...]

Men der bliver meget af den slags. Uh – der bliver så meget. Folk snakker og skriver og kopierer. Men det gør ikke spor. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1977).

I det femte eksempel drøfter man en tænkt situation, hvor personer i udlandet udgiver Martinus' materiale uden tilladelse og dermed overtræder ophavsretsloven. Martinus lægger her vægt på, at bøgerne i givet fald bør udgives som en tro oversættelse af originalen:

Vore rettigheder må vi jo bevare. Det kan vi ikke lade andre begynde og ... Men den måde de dyrker det på ... Hvis de bruger vore bøger og kalder det ved vore navne, og de bruger vore analyser ..., det har de ikke lov til at ændre på. Udgiver de bøgerne, så må de trykkes, som de er, – altså oversat. (Martinus, *ibid.*).

Martinus nævner i den forbindelse, at det skal skrives ind i Strukturen, i hvilke situationer Instituttet er forpligtet til at protestere:

I strukturen, som vi laver, må vi lave en erklæring om, hvordan vi ser på de der ting. Ikke sandt. Det bliver meget vigtigt. Således at vi altid kan protestere i al fald. Hvis det er skrigende imod det, vi har bestemt. (Martinus, *ibid.*).

Aage Hvolby nævner i den forbindelse, at:

Vi må også præcisere, hvor langt vi kan gå med hensyn til at blande os i den slags ting. (Aage Hvolby, *ibid.*).

Hvortil Martinus svarer:

Det må vi også præcisere. For vi kan jo ikke ligge og rode ... så kan vi måske ligge og rode i retssager hele tiden. Og det kan denne sag jo ikke være med til. (Martinus, *ibid.*).

Det sjette eksempel er fra en samtale tre år senere, der igen drejer sig om Instituttets muligheder for at forhindre, at andre tager navnet Martinus Institut. Også her afviser Martinus muligheden for at føre retssager:

Det er jo også noget underligt noget, – at skulle føre retssager om åndelige ting. Vi skal jo gå foran med, hvad der skal gøres. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980).

Det syvende – og sidste – eksempel drejer sig igen om en tænkt situation, hvor nogle mennesker vil danne en sekt eller forening på basis af Martinus' arbejde:

Hvis nogen laver en sekt eller forening, så har man lov til at åbenbare, at det har de ikke lov til, så er man ikke i overensstemmelse med sagen. [...] Nu er det jo det, at vi har begrænset magt. Men vi kan jo udtrykke, hvad der er i kontakt med os. Og det, der ikke er i kontakt med os, – det vil ikke få held i livet. Det kan jeg godt sige. Der vil ske noget med det. Så meget magt ligger der i sagen. Men vi skal vide, at vi har den magt, og at vi kan påtale det, og hvis de ikke lyster denne påtale, behøver vi ikke søge politiet. Det skal nok vise sig, at det bliver forhindret. Der er heldigvis andre kræfter, der virker i sagen, – det er måske nok kun mig, der kender dem, men de er der. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

Martinus' stillingtagen til retsforfølgelse – set ud fra rådsmødereferaterne – tager udgangspunkt i konkrete scenarier. Men hans udtalelser er ét hundrede procent konsistente og formuleret på en måde, der viser, at Martinus *generelt* og *principielt* var imod retssager.

Denne opfattelse bliver yderligere bekræftet, når udtalelserne vurderes på baggrund af analyserne i *Livets Bog*. For retssystemet, og den lovgivning der ligger til grund for det, er i sin nuværende form under stærk indflydelse af den gamle verdenskultur. Det afspejler sig i et retfærdighedsbegreb,

hvor der indgår elementer af straf og gengældelse på bekostning af den tilgivelseskultur, som den nye verdenskultur repræsenterer. Dertil kommer, at retssystemet i sin nuværende form stadig i udstrakt grad begunstiger økonomiske interesser på bekostning af kosmisk moral.

Martinus' syn på retsforfølgelse kan sammenfattes i de følgende punkter:

- Vi kan ikke optræde med retssager og sådan noget.
- Det er ikke den måde, vi skal beskytte os på.
- Sagen er under Forsynets styrelse og beskyttelse.
- Det ville også være noget underligt noget at føre retssager om åndelige ting.
- Hvis vi laver retssager, kommer vi ingen vegne.
- Denne sag kan ikke være med til at ligge og rode med retssager.
- Vi kan påtale, hvad der er imod vores, men vi skal ikke søge politiet.

Ifølge Strukturen skal Martinus Institut “være et eksempel på overholdelse af de kosmiske analyser”. Det kan Instituttet imidlertid ikke være, så længe det “benytter de gammeldags metoder”,²⁷⁷ som stadig anvendes inden for retssystemet.

14.2 Optakten til retssagen

Da Københavns Byret den 12. juni 2013 på vegne af Martinus Institut stævnedes fire personer, handlede rådet således ikke ud fra Strukturen, men ud fra sin egen opfattelse af, at det kan tilsidesætte Strukturen og træffe beslutninger ud fra rådsmedlemmernes egen moralopfattelse (jf. kapitel 11.2.3).

Retssagen var den foreløbige kulmination på et mere end 20 år langt forløb,²⁷⁸ hvor rådets beslutning den 17. marts 1992, om at Martinus' værker skulle overgå til en ny retskrivningsstandard, markerede starten på forløbet.²⁷⁹

De følgende år forsøgte forskellige personer at gøre Instituttet opmærksom på, at beslutningen af flere grunde måtte anses for at være problematisk. Søren Ingemann Larsen var i 1998 den første, der gjorde medarbejdere på Martinus Institut opmærksom på, at Martinus ønskede, at hans

værk skulle forblive uændret. I 2001 tog han kontakt til Henrik Hedegård, der på det tidspunkt både var medlem af rådet og sproggruppen. Det blev starten på en årelang meningsudveksling – både mundtlig og skriftlig – om nødvendigheden af, at værkerne udgives uden ændringer.²⁸⁰

Året efter påbegyndte Martinus Institut i 2002 salget af *Livets Bog I* i en retskrivningsmoderniseret udgave, og rådet vedtog samme år sproggruppens "Retsskrivningsvejledning for Martinus værker", der også indebærer, at titlen, *Det Tredie Testamente*, ikke mere skrives med 'i' som i 'tredie', men rettes til 'j' som i 'tredje'.

I 2003 blev den svenske udgave af *Livets Bog I-VII* lagt på nettet af Jonathan Krite, hvilket Martinus Institut accepterede på betingelse af, at værket ikke lå på en privat hjemmeside, hvorfor Världsbilds Förlag overtog det.

Fra 2005 solgte Institutet kun de retskrivningsmoderniserede udgaver af *Livets Bog*, og Martinus Institut bekendtgjorde, at man ikke fremover ville genoptrykke de uændrede bøger (jf. kapitel 13.5.2). Ud over Søren Ingemann Larsen deltog flere andre efterhånden også i debatten om nødvendigheden af at udgive det originale værk, bl.a. Jan Tarbensen, Jan Langekær, Søren Jensen og Tage Buch.²⁸¹

Rådet inviterede i 2005 Søren Ingemann Larsen til et møde. Ingemann Larsen fremfører her, at Martinus Institut har *pligt* til at udgive en uændret version af værket, allerhelst førsteudgaven. Rådet afviste forslaget og henviste til de antikvariske udgaver i boksen i kælderen, som det mente opfyldte forpligtelsen om "at bevare teksterne uændrede, som de foreligger fra Martinus hånd" (jf. *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3, stk. 1).

Under arbejdet med de retskrivningsmoderniserede udgaver havde Martinus Institut fremstillet en CD med digitaliserede udgaver af Martinus' bøger, herunder også de nye udgaver. CD'en var dog kun til internt brug. Det var anledningen til, at Søren Ingemann Larsen gik i gang med at indscanne førsteudgaverne, da han var af den opfattelse, at de originale bøger altid bør være tilgængelige. I første omgang var det til privat brug, men, som tingene udviklede sig, blev det starten på hjemmesiden <martinus-media.dk>, der havde Thorsten Dreijer, Kurt Christiansen og Søren Ingemann Larsen som ejere. Fra december 2008 var Martinus' samlede værker i førsteudgaverne samt manuskripter tilgængelige for offentligheden på hjemmesiden til fri download. Det var fem år efter, at den svenske udgave af *Livets Bog* blev lagt på nettet.

14.2.1 Rådets informationsbrev fra februar 2009

Den digitale udvikling og internettets udbredelse gjorde det nemt for andre aktører end Martinus Institut at publicere Martinus' værker. Samtidig førte Instituttets nye udgivelsespraksis til, at enkeltpersoner uden for Institutet følte sig forpligtede til at gøre det originale værk tilgængeligt.

Det var baggrunden for, at rådet i februar 2009 udsendte et informationsbrev, hvori det understregede betydningen af, at ophavsretsloven blev overholdt, og at Martinus Institut forblev eneudgiver af Martinus' værk.

Ophavsretsloven beskytter den kommercielle udnyttelse af en forfatters værk, hvilket fremgår af lovens § 2, hvor det hedder:

Ophavsretten medfører [...] eneret til at råde over værket ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden i oprindelig eller ændret skikkelse, i oversættelse, omarbejdelse i anden litteratur- eller kunstart eller i anden teknik. ("Bekendtgørelse af lov om ophavsret", 20. august 2023).

Ophavsretten indeholder også en beskyttelse af "ideelle værdier" også kaldet "droit moral". I dansk lovgivning kommer droit moral til udtryk i ophavsretslovens § 3, hvor det i stk. 2 bl.a. hedder:

Værket må ikke ændres eller gøres tilgængeligt for almenheden på en måde eller i en sammenhæng, der er krænkende for ophavsmandens litterære eller kunstneriske anseelse eller egenart. (Ibid.).

Det er de "ideelle værdier", som Martinus Institut ønsker at beskytte, og i informationsbrevet begrundet rådet det på denne måde:

Med vore dages digitale teknik er det blevet meget lettere end tidligere at formidle Martinus' litteratur bl.a. via internettet. Derfor bliver det ekstra vigtigt at skabe en sikkerhed for, at den Martinus-tekst eller det Martinus-symbol, man finder på nettet, er den "ægte vare". Den sikkerhed forsvinder, hvis der kommer til at ligge forskellige piratudgaver af værket på nettet. Hvis det sker, vil de interesserede verden over let komme i tvivl om, hvad der i virkeligheden er Martinus' egen tekst. Det vil skabe en usikkerhed.

Den bedste beskyttelse består i, at de samlede tekster og symboler altid kun kommer ét og samme sted fra, nemlig fra MI, som står for alle udgivelser og er indehaver af copyrighten. (Rådet for Martinus Institut, "Informationsbrev fra rådet", februar 2009).

Rådet nævner derefter tre eksempler, hvor copyrighten er blevet overtrådt.

Det første eksempel drejer sig om flere tilfælde, hvor symboler er blevet publiceret i 'bearbejdet' form:

Det kan være direkte forandringer af symboler, hvor man f.eks. sammenblander dem med egne tegninger. Det sker også, at der publiceres udsnit af symboler eller de vises i afvigende formater og farver, som ikke yder Martinus' originaler retfærdighed. (Ibid.).

Det andet eksempel er fra en privat hjemmeside i USA, hvor *Livets Bog* og andre Martinus-tekster var publiceret elektronisk til fri download:

De fleste [tekster] forelå kun i nogle gamle, uautoriserede engelske oversættelser, som slet ikke egner sig til offentliggørelse. Dialogen med udgiveren af denne hjemmeside førte til, at det åbenlyse brud på copyrighten ophørte. (Ibid.).

Det tredje eksempel er, uden det nævnes eksplicit, publiceringen af førsteudgaverne af Martinus' bøger i digitaliseret form på <martinus-media.dk>. Om det skriver rådet:

Et tredje og meget aktuelt eksempel er en privat dansk hjemmeside, hvor førsteudgaverne af de fleste af Martinus' bøger er blevet lagt ud i en elektronisk form, så de frit kan downloades. Med dette brud på copyrighten åbnes der desværre for en tvivl og usikkerhed hos læserne om, hvad der egentlig er Martinus' oprindelige og autentiske tekst.

Det skyldes, at førsteudgaverne ikke er de sidste, der foreligger fra Martinus' side. Efter at bøgerne var kommet ud første gang, arbejdede han videre sammen med sine medarbejdere bl.a. med at opfange og korrigere stavfejl, korrekturfejl og i visse tilfælde også egentlige indholdsmæssige fejl. Disse ændringer kom med i de senere genudgivelser. Det si-

ger sig selv at den læser, som ønsker at søge tilbage til de historiske danske udgaver, også skal sikres kendskab til Martinus' egne ændringer. (Ibid.).

Rådets argumentation er beundringsværdigt klar. Det drejer sig om at sikre forfatterens ideelle rettigheder og dermed *kvalitetssikre*, at læserne præsenteres for den "ægte vare". Ingen kan formodentlig være uenig i, at det er rådets opgave og forpligtelse at sikre, at Martinus' "anseelse" og "egenart" bliver respekteret. Derfor er det naturligvis også fuldt berettiget og nødvendigt, at rådet adresserer problemet.

Instituttets forpligtelse til at beskytte copyrighten understøttes også af disse udtalelser af Martinus, som rådet – i let modificeret form – citerer i informationsbrevet:

Benyttelse af vores litteratur. Den må vi have retten til, der må vi passe på retten til vort. For ellers ved man aldrig, hvor det havner henne alt sammen. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

Jeg mener jo heller ikke, at Livets Bog skal monopoliseres ... men der er en verden, hvor mennesket ikke er færdigt – der er vi nødt til at beskytte. (Martinus, rådsmøde, 12. november 1974).

Hvis vi ikke fra begyndelsen af, har en bestemt regel, så kan I jo ikke styre det – vort primære princip er bøgerne. Vi må regne med, at sagen efterhånden kan leve af bøgerne. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980).

Det er samtidig betegnende for rådets måde at informere på, at det *undlader* at nævne, at den digitale publicering af førsteudgaverne uden om Institutet er sket som en konsekvens af, at der er skabt en principiel usikkerhed omkring, hvorvidt Martinus Institut rent faktisk varetager sin primære forpligtelse. Der er opstået tvivl om, hvorvidt Institutet ved kun at tilbyde læserne de moderniserede værker udgiver Martinus' værker på en måde, der er i overensstemmelse med formålsparagraffens stk. 1, der forpligter Institutet til at

Bevare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side. (Martinus Institut. *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3, stk. 1).

Det oprindelige råd har i sin kommentar uddybet betydningen af bestemmelsen på denne måde:

Værkerne skal bevares *uændret*, så eftertiden ikke skal være i tvivl om, hvad der faktisk er *Martinus egne værker*, og hvad der ikke er. (Ibid.).

Den overtrædelse af ophavsretsloven, der er sket i og med, at førsteudgaverne og manuskriptet til Martinus' bøger er blevet publiceret på <martinus-media.dk>, skyldes netop, at der internt i Sagen er opstået en *principiel uenighed* om, hvordan Martinus' værker retteligt bør publiceres.

I denne situation står rådet over for to mulige veje:

1. Det kan gøre hele problemstillingen til genstand for fornyet overvejelse og fordomsfrit undersøge om kravet om almen tilgængelighed af Martinus' originale værk er berettiget.
2. Det kan henstille, true og i sidste instans gennemtvinge sin egen vilje, så kun de retskrivningsmoderniserede udgaver er alment tilgængelige.

Den første vej er 'Strukturens vej', og den anden vej er 'egenrådighedens vej'. Det er den anden vej, rådet er mest fortrolig med, og det var den, det anvendte i forbindelse med andre skelsættende beslutninger som lukningen af Vinterskolen og udgivelsen af *Samarbejdsstrukturen* (jf. kapitlerne 5.3 og 9).

Når rådet derfor i informationsbrevet undlader at omtale baggrunden for den digitale udgivelse af førsteudgaverne, indikerer det i sig selv, at rådet også denne gang er indstillet på at handle, som det plejer. Ved ikke at forholde sig til konfliktens substans undgår rådet nemlig at gennemføre en undersøgelse af sin egen udgivelsespraksis. Men dermed overser det også de åbenlyse muligheder for at løse konflikten, der naturligt ville opstå, hvis rådet valgte at følge 'Strukturens vej'.

Rådet har i informationsbrevet også en vurdering af, hvordan det ser på det økonomiske aspekt af ophavsretsloven og skriver i den forbindelse:

Copyrighten har i andre sammenhænge ofte den funktion at beskytte de økonomiske rettigheder for indehaveren af ophavsretten, men sådan forholder det sig ikke for MI, når det drejer sig om "Det Tredje Testa-

mente”. Martinus havde ganske vist nogle forventninger til økonomien, idet han forudså, at MI i fremtiden gennem bogsalget vil få betydelige økonomiske ressourcer, bl.a. til udbygning af det internationale kursuscenter i Klint. Men det vil efter vores bedømmelse nok først ske på lidt længere sigt, og måske endda først for alvor efter copyrightens ophør i år 2051. I dag giver trykning og salg af “Det Tredje Testamente” underskud – på alle sprog. Men det er MI’s opgave, at bøgerne alligevel skal gøres tilgængelige, og de økonomiske gaver vi får er med til at muliggøre dette. (Rådet for Martinus Institut. “Informationsbrev fra rådet”, februar 2009).

Det er på den baggrund, at rådet understreger, at det gerne vil gøre det klart,

at copyrighten ikke er et pengespørgsmål for MI. Det er et spørgsmål om beskyttelse og kvalitetssikring af “Det Tredje Testamente”. (Ibid., fremhævelsen er rådets egen).

Udtalelsen er interessant, for den viser, at rådets analyse på dette punkt og på det tidspunkt var i god overensstemmelse med Strukturen.

14.2.2 *martinus-media.dk svarer*

Umiddelbart efter, at rådet havde udsendt sit informationsbrev, offentliggjorde ejerne af <martinus-media.dk> et svar, hvori de hilste enhver bestræbelse på at “sikre ægtheden og autenticiteten” i Martinus’ værk velkommen:

Det er da glædeligt at læse, at Rådet giver udtryk for forståelse for, hvad Martinus’ hensigt med copyrightbeskyttelsen var, nemlig at sikre ægtheden og autenticiteten i værket, og vi vil for vort vedkommende fuldt ud støtte indsatsen mod enhver form for forfalskning af Martinus’ værk. (Kurt Christiansen, Thorsten Dreijer og Søren Ingemann Larsen. “Om de ‘autentiske tekster’, ‘piratudgaver’ og ‘historiske tekster’”, 22. februar 2009).

Ejerne gør i den forbindelse opmærksom på, at de anser den opståede situation som alt andet end ideel, og at de udelukkende har valgt at publicere førsteudgaverne, fordi rådet selv, trods opfordringer gennem lang tid, har

nægtet at publicere dem:

I ovenfor nævnte "Informationsbrev" udtrykker Rådet bekymring for konsekvenserne af, at førsteudgaverne af Martinus' værk er blevet publiceret på vores website <martinus-media.dk>. Vi deler i og for sig grundlaget for denne bekymring, og vi har da også gennem lang tid opfordret Rådet til selv at gøre disse tekster offentligt tilgængelige, netop med den begrundelse, at dette ellers før eller siden ville kunne ske under ukontrollable former.

Rådet har hele tiden trukket denne sag ud med henholdende svar, bl.a. med henvisning til manglende ressourcer. Vi har tolket dette som manglende vilje fra Rådets side til at gøre værket tilgængeligt for offentligheden, for vi ved og har vist, at dette ikke kræver mange ressourcer. Og vi føler os overbeviste om, at Martinusinstituttet ikke af egen fri vilje selv ville gøre førsteudgaverne tilgængelige, idet disse udgaver – som det tydeligt fremgår i nævnte redegørelser – ikke af Rådet anses for "autentiske", men udelukkende af "historisk interesse". (Ibid.).

Forfatterne afslutter deres svar med at pointere, hvad de på deres side anser for at være henholdsvis de 'autentiske' og 'historiske' tekster:

Som det vil være fremgået, har vi den modsatte opfattelse [af Instituttet]. Det er førsteudgaverne, der er de autentiske tekster, medens de ændrede og redigerede udgaver, der for nuværende stilles til rådighed på Martinusinstituttet, udelukkende kan være af "historisk interesse". (Ibid.).

14.2.3 *Rådets nyhedsbrev fra juni 2009*

Frem for at gå dialogens vej og finde en løsning på konflikten opfordrede rådet i et personligt stilet brev, samt et nyhedsbrev fra juni 2009, ejerne af <martinus-media.dk> til at stoppe tilgængeliggørelsen af førsteudgaverne:

Vi har anmodet indehaveren af den private hjemmeside om at ophøre med overtrædelsen af copyrighten og i stedet bidrage til, at de fælles spilleregler for beskyttelsen af *Det Tredje Testamente* bliver overholdt. Da vi har en fælles interesse i at sikre denne beskyttelse, håber vi at det lykkes også i dette tilfælde. (Rådet for Martinus Institut. "Nyhedsbrev", juni 2009).

14.2.4 Udgivelsen af det såkaldte Thorell-manuskript

Rådet må have vidst, at det var et tomt slag i luften. For når man nøgternt analyserer positionerne, som de aftegner sig på det tidspunkt, er det tydeligt, at en fredelig og holdbar løsning på lang sigt som minimum ville forudsætte, at Instituttet accepterede at tilgængeliggøre Martinus' originale tekster *på lige vilkår* med Instituttets retskrivningsmoderniserede.

Det var tydeligt, at rådet ikke ønskede dette. For selv om det i informationsbrevet annoncerede, at det ville lægge førsteudgaven af *Livets Bog* online "i sin oprindelige grafiske opsætning", blev værket publiceret på en måde, hvor hver enkelt side var en separat billedfil. Der var ingen søgemuligheder og ingen mulighed for at annotere eller læse de enkelte bind 'offline'. Udgaven egnede sig højst til at sammenligne enkelte tekststykker med originalen, men ikke til sammenhængende læsning i længere tid ad gangen. Værket blev da også publiceret som en kuriositet under kategorien "de historiske tekster".

Positivt var det dog, at Instituttet på samme tid lagde de retskrivningsmoderniserede udgaver af *Livets Bog* 1-2 og 4-7, *Logik* og *Den Intellektualiserede Kristendom* samt manuskriptet til *Livets Bog* på nettet. Efterhånden blev også de andre bøger ligeledes tilgængeliggjort online. Dog uden mulighed for fri download og læsning offline, men med en glimrende søgefunktion, som studerende og foredragsholdere siden har haft stor gavn af. Også selv om det naturligvis er en markant begrænsning, at man ikke tilsvarende kan søge i de originale bøger.

14.2.4 Udgivelsen af det såkaldte Thorell-manuskript

Der var i nyhedsbrevet fra juni et centralt afsnit, hvor rådet omtaler et manuskript, som Kurt Christiansen samme forår havde udgivet med titlen *Martinus ufuldendte manuskript til bogen Det Tredie Testamente* og med undertitlen "Med en historisk redegørelse ved Kurt Christiansen". Kurt Christiansen udgav manuskriptet i den tro, at det var Martinus' originale manuskript til den bog, han skrev på i 1970'erne med arbejdstitlen *Det Tredie Testamente*, men aldrig fik skrevet færdig og udgivet. Rådet skrev:

I foråret 2009 har vi oplevet et særligt eksempel på, hvor vigtigt det er at beskytte det originale kildemateriale fra Martinus. Der er nemlig sket det, at der på en hjemmeside er blevet offentliggjort et uægte Martinus-manuskript. Der drejer sig om det såkaldte "Thorell-manuskript", som

stammer fra sidste halvdel af 1970'erne, hvor Martinus endnu påtænkte at udgive en separat bog med titlen *Det Tredje Testamente*. Den nu afdøde forfatter Per Thorell havde dengang en nær kontakt til Martinus og hjalp ham med at korrekturlæse og kommentere det foreløbige manuskriptmateriale til bogen. Det førte imidlertid til, at Per Thorell fik lavet så mange ændringsforslag til teksten, at han til sidst skrev en helt ny omredigeret udgave af Martinus' tekst, hvori hans egne ændringsforslag var indarbejdet. Det er dette uægte, omredigerede manuskript, som nu fejlagtigt er udlagt og offentliggjort, som om det er Martinus' eget manuskript. (Rådet for Martinus Institut, "Nyhedsbrev", juni 2009).

Det er naturligvis uheldigt, at Kurt Christiansen uforvarende udgav et manuskript i den tro, at det var Martinus' originale. Som det fremgår af rådets nyhedsbrev, findes manuskriptet – foruden den version, som Kurt Christiansen udgav – i tre versioner. Kun én af versionerne er Martinus' originale:

1. Den ene er en kopi af Martinus' eget oprindelige manuskript, hvorpå Per Thorell har indføjet et stort antal håndskrevne og maskinskrivne rettelser. Martinus betegnede dette materiale som "Thorell-kopien".
2. Den anden er "Thorell-manuskriptet", dvs. den helt omskrevne og omredigerede udgave af manuskriptmaterialet, som Per Thorell valgte at nedskrive på sin egen skrivemaskine. Det er den originale udgave af dette Thorell-manuskript, vi har i arkivet, og den svarer for størstedelens vedkommende til (men er ikke helt identisk med) det materiale, som nu fejlagtigt er blevet udlagt og offentliggjort som Martinus' egen tekst.
3. Den tredje er Martinus' egen seneste udgave af det efterladte manuskriptmateriale, som er udgivet i bogen *Den Intellektualiserede Kristendom*. (Ibid.).

Rådet udgav samme år yderligere to redegørelser – *Om det såkaldte 'Thorell-manuskript', en information fra rådet*, juni 2009 og *Mere information om det såkaldte 'Thorell-manuskript'*, september 2009 – der dokumenterede, at Kurt Christiansen havde udgivet et uægte manuskript, som altså ikke var skrevet af Martinus.²⁸²

Rådet brugte den uheldige hændelse til at understrege, hvor vigtigt det er, at Martinus Institut er eneudgiver af Martinus' værker:

Den understreger dermed også vigtigheden af, at alle som har interesse for og arbejder med Martinus' analyser påtager sig til stadighed at beskytte Martinus' egne tekster. Derfor bør det altid være Martinus Institut, som står for publiceringen – også af hans efterladte tekster. Vi har det originale kildemateriale i Instituttets arkiv og de fornødne historiske oplysninger om tilblivelsen af teksterne. (Ibid.).

14.2.5 Bogen *Den Intellektualiserede Kristendom*

Fem år tidligere – i 2004 – havde Martinus Institut udgivet *Den Intellektualiserede Kristendom*. Bogen består af en samling efterladte, uafsluttede manuskripter, hvoraf størstedelen er skrevet i perioden 1971-1978, da Martinus arbejdede på den omtalte bog med arbejdstitlen *Det Tredie Testamentet*.

Der er derfor tale om udgivelse af "ufærdige manuskripter", og om sådanne ufærdige arbejder havde Martinus på et rådsmøde udtalt:

Jeg tror ikke, man skal forsøge at lade nogen lave mine ufærdige manuskripter færdige. Men hvis man kan forstå, hvad jeg mener, må de udgives i ufuldstændig form. (Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974).

Det vil sige, at ufærdige arbejder kan udgives, som de foreligger fra Martinus' hånd, forudsat det er forståeligt, hvad Martinus har ment. Citatet er hentet fra *Samarbejdsstrukturen*, hvilket må betyde, at Martinus Institut i princippet har accepteret retningslinjerne.

Når man gennemgår manuskriptsiderne til bogen *Den Intellektualiserede Kristendom*, bliver det hurtigt klart, at der er stor forskel på de enkelte siders færdighedsgrad. Nogle af siderne virker færdige med kun få håndskrevne rettelser, mens andre er fyldt med Martinus' håndskrevne tilføjelser og udstregninger og giver indtryk af, at der er tale om en *foreløbig* kladde.

Når man sammenligner udgivelsen *Den Intellektualiserede Kristendom* med de originale manuskripter, der ligger til grund for bogen, er det tydeligt, at bogen er et resultat af en ganske omfattende redaktionel proces.²⁸³

Det betyder,

- at der forskellige steder i manuskriptet er indsat ord, som Martinus *ikke* har skrevet.
- at der andre steder er slettet ord, som Martinus *har* skrevet.
- at der er ændret på rækkefølgen af nogle af afsnittene.
- at det flere steder er uklart, hvad Martinus har ment.
- at der er truffet et valg mellem alternative muligheder, uden at læseren kender til de fravalgte muligheder, og uden at valget er begrundet.
- at der er analyser i bogen, som ikke er gennemarbejdet af Martinus. Det gælder Martinus' tilføjelse *i hånden* af begrebet "0X", som er kommet med i den trykte bog, uden at det fremgår, hvad Martinus har ment, eller at det er en håndskrevet tilføjelse.
- at der er tilføjet styknumre.
- at bogen er retskrivningsmoderniseret.

På den måde er der en tydelig *diskrepans* mellem manuskriptet og bogen. For bogen fremtræder langt mere gennemarbejdet, end der er belæg for i manuskriptet, og bortset fra retskrivningsmoderniseringen fremgår det ikke af bogen, hvilke redaktionelle valg, der er truffet undervejs. Derfor er det også umuligt for læseren at gennemskue, på hvilken måde og i hvilken grad de *ufærdige* manuskriptsider er *færdiggjorte* til udgivelse.

Når man sammenholder Instituttets udgivelse af *Den Intellektualiserede Kristendom* med den principielle udtalelse af Martinus fra 22. januar 1974, kan man konstatere, at Martinus Institut har overtrådt sine egne retningslinjer, idet

- man har forsøgt at færdiggøre et ufærdigt manuskript til udgivelse.
- man har udgivet tekster, hvor det er uklart, hvad Martinus mener, hvilket i øvrigt også hele debatten om betydningen af begrebet "0X" viser.²⁸⁴

På den baggrund må man sige, at udgivelsen af *Den Intellektualiserede Kristendom* i sin nuværende form, forekommer at være i strid med Martinus' anvisninger.

Man kan diskutere om disse manuskripter overhovedet egner sig til udgivelse. Mischa Lim beretter, at Martinus til ham under sin sidste aften på det fysiske plan havde sagt:

Der skal ikke udgives noget mere. Det er færdigt, som det er. (Mischa Lim, "Hvorfor 'det er færdigt som det er'", *Den Ny Verdensimpuls*, 2010 nr. 3).

Martinus' begrundelse for ikke at udgive manuskripterne, der i dag indgår som en del af *Den Intellektualiserede Kristendom*, var ifølge Mischa, at disse analyser "ligger for højt".²⁸⁵ Mischa meddelte rådet dette på et rådsmøde den 8. marts 1981, og han bekræftede det i et brev til rådet den 9. september 2004.²⁸⁶ Rådet valgte dog ikke at tro på Mischa, idet det som svar på hans brev fra 2004 hævdede, at han ikke kunne huske, hvad Martinus havde sagt til ham for 23 år siden. Siden begrundede rådet i sin korrespondance med Mischa beslutningen om at udgive *Den Intellektualiserede Kristendom* ved bl.a. at skrive:

Martinus betoner, at et af de helt afgørende aspekter ved den nye verdensimpuls – i modsætning til tidligere tiders okkulte skoler – er, at visdommen skal være åben og frit tilgængelig for alle. Derfor vælger vi at følge Martinus og offentliggøre materialet, så det bliver tilgængeligt for alle, og ikke kun for et fåtal, som har adgang til Instituttets arkiver. (Rådets brev ved Solveig Langkilde, 26. nov. 2008). (Ibid.).

Det er sandt, at der hurtigt vil kunne opstå myter om et sådant 'hemmeligt' manuskript, som kun nogle få, 'udvalgte' personer har adgang til. Derfor kan der også være en pointe i at gøre manuskripterne tilgængelige, men da naturligvis nøjagtigt som de foreligger fra Martinus' side. Som et minimum burde Martinus' oprindelige manuskripter derfor have været udgivet sammen med Instituttets redaktionelt bearbejdede version, så læseren kunne sammenligne den redigerede tekst med originalen.

Da Kurt Christiansen udgav *Martinus ufuldendte manuskript til bogen Det Tredie Testamente* i den tro, at det var Martinus' eget manuskript, havde han anbragt manuskriptet som bogens venstrestillede side og sin egen renskrivning på højresiderne. Ved at følge den fremgangs-

måde ville læseren have været fuldt informeret om manuskriptets ufærdige karakter, og de redaktionelle valg ville ikke have været skjulte.

Dertil kommer, at bogen, grundet dens ufærdige karakter, naturligvis ikke burde have været udgivet som en del af *Det Tredie Testamente*, og da absolut heller ikke i lyset af Martinus' udtalelse om, at værket er "færdigt, som det er".

I sine redegørelser om Kurt Christiansens udgivelse dokumenterede Martinus Institut omhyggeligt, at det pågældende manuskript ikke var Martinus' originale manuskript, men derimod Per Thorells bearbejdede version. I den forbindelse præciserede Instituttet:

Eksemplet med det offentliggjorte uægte manuskript understreger betydningen af, at alle der har interesse for og arbejder med Martinus' værker påtager sig forpligtelsen til at beskytte hans egne tekster. Derfor bør det altid være Martinus Institut, som står for publiceringen – også af hans efterladte tekster. (Martinus Institut, "Supplement til redegørelse vedr. Martinus' efterladte skrifter – Tilblivelsen af det såkaldte 'Thorell-manuskript'", 2009, s. 3).

Instituttet sammenligner direkte med sin egen udgivelse af *Den Intellektualiserede Kristendom*, idet det skriver:

Indholdet i *Den Intellektualiserede Kristendom* er således Martinus' egne efterladte manuskripter, inklusive den bearbejdning han foretog i sine sidste år. (Op.cit., s. 4).

Der er blot det problem, at udtalelsen ikke er retvisende. For Martinus Institut udgiver netop ikke de efterladte manuskripter, "som de foreligger", men som et resultat af en redaktionel proces, der ikke er gjort rede for.

I forordet til *Den Intellektualiserede Kristendom* oplyser rådet ikke, hvor indgribende en redigering der i virkeligheden er tale om, idet det her hedder:

Bortset fra korrektur, mindre sproglige rettelser og en almindelig retskrivningsmæssig opdatering, er hele bogens tekst således en gengivelse af Martinus' eget efterladte manuskriptmateriale. (Martinus, *Den Intellektualiserede Kristendom*, Rådet for Martinus Institut i det indledende "Forord fra Martinus Institut").

Det er klart misvisende, når sagen er den, at man enkelte steder har slettet Martinus' ord og erstattet dem med sine egne, byttet rundt på afsnit og truffet valg mellem alternative muligheder uden at oplyse læseren om det.

Det mest alvorlige er dog, at bogen er forsynet med et *forfalsket* forord. I en informationsboks, placeret umiddelbart over det, der udgiver sig for at være Martinus' forord, er følgende tekst indsat:

Dette forord skrev Martinus til sin oprindeligt planlagte, separate bog om Det Tredje Testamente. Han indstillede arbejdet med denne bog i 1978 og skrev derefter videre på manuskriptmaterialet til brug i andre af sine værker. (Martinus, *Den Intellektualiserede Kristendom*, kap. 0).

Problemet er, at påstanden er usand. Forordet, som rådet har indsat, er ikke skrevet af Martinus, men af Per Thorell. Det er ordret det samme forord som i Kurt Christiansens udgivelse, *Martinus ufuldendte manuskript til bogen Det Tredie Testamente*. Rådet opbevarer ovenikøbet i sit arkiv en kopi af dette forord med påtegningen:

Per Thorells omskrivning af Martinus manuskript. Må ikke anvendes til udgivelse.

Påtegningen er underskrevet af tre rådsmedlemmer, Ib Schleicher, Henning Laug og Willem Kuijper, og er dateret 21. juni 1982.²⁸⁷

Ud over at bringe det uægte forord i *Den Intellektualiserede Kristendom*, har man fuldendt forfalskningen ved at signere forordet med en kopi af Martinus' underskrift.

Rådet foregiver dermed, at Martinus personligt skulle have attesteret forordet som ægte. Men ligesom teksten er et falsum, er underskriften det også. Martinus har ikke på noget tidspunkt godkendt denne tekst som sin egen.

En simpel sproglig analyse bekræfter i øvrigt også, at forordet er uægte. For ordsammenstillinger som "progressiv forlængelse", "evolutionære retning" og "samvirke retningsbevidst", der alle er fra forordet, er ikke udtryk, som Martinus bruger, men udtryk man genfinder i artikler, som Per Thorell har skrevet til *Kosmos*.²⁸⁸

I et notat, "Om ophavsretten" fra 2016, gentager rådet nærmest ordret, hvad det skrev i informationsbrevene fra februar og juni 2009:

Martinus Instituts ophavsret mht. de danske udgaver udløber i 2051, men indtil da er det Instituttets pligt at værne om sin ophavsret og undgå, at den undergraves. Det er vigtigt, at læsere i fremtiden ved, at det originale værk kan findes på Instituttet, og at Instituttet garanterer for værkets ægthed. Hvis udgivelsesretten spredes ud, kan Instituttets autoritet svækkes, hvorved fremtidens mennesker ikke har samme mulighed for at lokalisere, hvor de kan få "den ægte vare", herunder hvor de autentiske elektroniske udgivelser kan findes. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Kommentar fra rådet*, januar 2016, s. 8).

Ideelt set har rådet ret. Problemet er imidlertid, at rådets handlemåde langt fra lever op til dette ideal. Ved at udgive *Den Intellektualiserede Kristendom* i den nuværende form viser Martinus Institut i praksis, at det ikke kan garantere "den ægte vare".

Alle kan begå en fejl, og ens troværdighed og gode vilje viser sig netop i, at man erkender og retter fejlen, så snart man bliver bekendt med den. Sådan handler rådet imidlertid ikke.

Mens rådet har udgivet tre udførlige notater om Kurt Christiansens falske udgave, har det ikke udgivet et eneste notat om sin egen forfalskede udgivelse. Instituttet har heller ikke tilbagekaldt bogen, hvilket burde være det eneste rigtige, når bogen er udgivet med et forfalsket forord. Ved at undlade dette, viser rådet med sin handlinger, at man absolut ikke kan stole på Instituttet som garant for "den ægte vare".

Rådets handlemåde signalerer ligegyldighed over for, at Instituttet udgiver forfalskede bøger. Den danske papirudgave af *Den Intellektualiserede Kristendom* er udsolgt, men den digitale udgave ligger fortsat på Instituttets hjemmeside. Den er en tro kopi af den trykte version med Per Thorells forord, der er forsynet med Martinus' underskrift.²⁸⁹ Desuden sælges bogen stadig i svensk oversættelse.

Martinus indprentede over for rådet, at

Det ER meget vigtigt med bestyrelsen. Den HAR en kolossal post. Den skal garantere, at instituttet, at bøgerne og det hele – det går sin gang som det skal. Og det MÅ den altså gøre. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

14.2.6 Genoptryk af førsteudgaverne

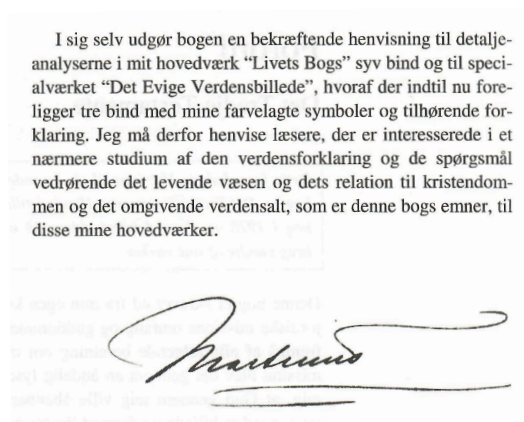


Illustration 10: Det sidste afsnit af Institutets forfalskede forord til *Den Intellektualiserede Kristendom* med Per Thorells tekst og Martinus' underskrift.

Forløbet omkring udgivelsen af *Den Intellektualiserede Kristendom* viser, at Martinus Institut endnu ikke har nået et udviklingsstadium, hvor det overbevisende er i stand til at løfte opgaven.

14.2.6 Genoptryk af førsteudgaverne

Situationen var i 2009 den, at mennesker med interesse for *Det Tredie Testamente* frit kunne downloade førsteudgaverne på websitet <martinus-media.dk> og lytte til foredragene, men de kunne ikke længere købe de originale bøger. For Martinus Institut solgte kun retskrivningsmoderniserede udgaver.

Det var baggrunden for, at Åndsvidenskabsforlaget ved Kurt Christiansen valgte at genoptrykke og udgive førsteudgaven af *Livets Bog I-VII* i samarbejde med Søren Ingemann, Ruth Olsen og Jan Langekær. Senere fulgte småbøgerne og *Det Evige Verdensbillede I-III*. Med støtte fra private sponsorer blev det muligt at sælge bøgerne til kostpris.

Ruth Olsen forærede Martinus Institut tre sæt af *Livets Bog* og foreslog samtidig, at man indgik et samarbejde om salget, hvilket rådet afslog.

Det blev indledningen til en tre år lang proces, der startede med, at rådet den 12. februar 2010 sendte en skriftlig trussel om retssag til Åndsvidenskabsforlaget ved Kurt Christiansen, hvis ikke salget af førsteudgaverne ophørte.

14.2.7 Rådets informationsbrev fra marts 2010

Det er forståeligt, at rådet umiddelbart blev provokeret. For Martinus' værk blev nu digitalt og fysisk udgivet uden om Instituttet. Det var en overtrædelse af ikke kun ophavsretsloven, men også 1982-loven, hvori det hedder:

Institutionen er eneindehaver af den fuldstændige ophavsret og copyright til Martinus samlede værker i henhold til gavebrev af 18. juni 1980. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 4, stk. 3).

De oprindelige rådsmedlemmer har hertil knyttet denne kommentar:

Her er det klart fastslået, at ingen andre end Instituttet har nogen form for ophavsret og copyright til Martinus værker, hvad enten disse foreligger skriftligt, i billedform eller som båndoptagelser af foredrag, taler og samtaler m.v.

Kun efter kontrakt med Instituttet kan nogen få ret til at reproducere, mangfoldiggøre eller udgive værker af Martinus. (Ibid.).

I marts 2010 udsendte rådet et brev, hvori det informerede om konflikten:

På et privat forlag er der februar 2010 udkommet en piratudgivelse af førsteudgaverne af Livets Bog 1-7 i en faksimileudgave. Denne udgivelse er en grov krænkelse af Martinus Instituts ophavsret til hele Martinus' værk. Martinus Institut har påtalt krænkelsen over for udgiveren og opfordret om at udgivelse, distribution og salg ophører umiddelbart. (Rådet for Martinus Institut, *Kort information fra rådet om piratudgivelse af Livets Bog*, marts 2010).

Det er forståeligt, at rådet reagerer. Bemærkelsesværdigt er det dog, at rådet, som året tidligere (jf. afsnit 14.2.1), bevidst undlader at oplyse om baggrunden for overtrædelsen af ophavsretsloven. Udgivelsen betegnes som en "piratudgivelse", men rådet forklarer ikke, at den er en direkte følge af, at Martinus Institut ikke længere selv udgiver de originale værker. Ligeledes undlader rådet at nævne, at bøgerne sælges til kostpris, og at det derfor ikke er en kommerciel udgivelse.

Rådets information er ikke decideret usand. Alligevel må man sige, at rådet, ved ikke at redegøre for baggrunden for konflikten, giver et *ufuldstændigt* og dermed et *misvisende* billede af situationen.

I det følgende afsnit tager rådet principielt stilling til, om en retssag vil kunne komme på tale, idet det skriver:

Efter grundige overvejelser er rådet kommet frem til at undlade retsforfølgelse af overtræderen. Denne beslutning er taget for at værne om den fredelige atmosfære inden for sagen. At arbejde for fred og forsonlighed var det, Martinus igen og igen pointerede som kernen i vores arbejde for den nye verdenskultur. Derfor anså Martinus ikke retsforfølgelse som ønskværdigt, men udelukkede dog ikke benyttelse af retsvæsenet som samfundets i øjeblikket nødvendige redskab. Samtidig ønsker rådet at prioritere flest mulige ressourcer til Idealfondens formål: at bevare de originale værker, oplyse om dem og gøre dem tilgængelige for interesserede i betryggende form. (Ibid.).

Man forstår, at rådet har overvejet at anlægge retssag, men har afholdt sig fra det af hensyn til "den fredelige atmosfære". Rådet glider imidlertid let hen over det principielt problematiske i at føre retssag, og formulering, at Martinus ikke anså "retsforfølgelse som ønskværdigt", afspejler ikke Martinus' konsekvente afvisning af retsforfølgelse (jf afsnit 14.1). Når rådet derfor samtidig skriver, at Martinus ikke udelukkede "benyttelse af retsvæsenet som samfundets i øjeblikket nødvendige redskab", er det misvisende. For selv om det jo er rigtigt, at retssystemet endnu er nødvendigt i samfundet som helhed, gælder dette ikke for Martinus Institut, der skal være repræsentant for den nye verdenskultur. Martinus udtrykte det klart, når han siger: "Vi skal ikke til at lave retssager, så kommer vi jo ingen vegne, så er vi ikke det endelige."²⁹⁰

Den kosmiske analyse, der påviser, at Martinus Institut ikke *både* kan være repræsentant for den nye verdenskultur *og samtidig* føre retssager, har rådet undladt at gennemføre.

Det fremgår desuden af brevet, at rådet har søgt advokatbistand i den aktuelle sag, og at man frem for en "opslidende og formentlig langvarig retsproces" har valgt

at benytte Martinus Instituts ressourcer på det fortsatte arbejde med at gøre Martinus' værk tilgængeligt på hjemmesiden på flere og flere

sprog, ved bogudgivelser under titlen Det Tredje Testamente, ved fortsatte udgivelser af hidtil upubliceret materiale, gennem vores fortsatte informationsarbejde med kurser og undervisning og i det hele taget ved at styrke Instituttets rolle som indehaver af originalkilden til Martinus' samlede værk. (Ibid.).

Måden hvorpå rådet også i denne del af informationsbrevet undlader at vedkende sig sin del af ansvaret for konflikten er påfaldende. For det ville da være relevant for læserne at blive informeret om, at konflikten var opstået, fordi åndsvidenskabeligt engagerede læsere uden for Martinus Institut vurderede, at Institutet, idet det nægtede at stille originalværket til rådighed for offentligheden, ikke levede op til det ansvar og de forpligtelser, der er forbundet med at være "indehaver af originalkilden til Martinus' samlede værk".

Afslutningsvis nævner rådet, at ophavsretsloven ikke er i fare, og at man ikke vil udelukke at føre retssag på et senere tidspunkt:

Vi vil understrege at Martinus Institut ikke mister ophavsretten til Martinus' værk, selv om der ikke føres retssag i forhold til denne overtrædelse. Vi vil samtidig ikke udelukke, at der på et senere tidspunkt kan tages retslige skridt for at beskytte ophavsretten. (Ibid.).

Man kan sige, at rådet med dette brev kastede terningerne. For det var uden videre klart, at Kurt Christiansen, Søren Ingemann, Jan Langekær og Ruth Olsen – der senere blev omtalt som 'firkløveret' – ikke kunne acceptere, at Martinus' originale værk ikke længere blev publiceret. Dette problem forholdt rådets informationsbrev sig ikke til, og rådet antydede end ikke muligheden af at tage initiativ til at forhandle en fredelig løsning. For eksempel ved selv at stå for udgivelsen af det originale værk. Det lå dermed i kortene, at rådet ville stille ultimative krav, som indebar, at det ikke længere ville være muligt at stille det originale værk til rådighed for interesserede læsere. Fra dette tidspunkt – først på året 2010 – var det derfor blot et spørgsmål om tid, før retssagen ville være en realitet.

Informationsbrevet er et klassisk eksempel, der viser rådets standardmåde at reagere på, når der opstår en alvorlig konflikt inden for Sagen. Ifølge Strukturen er rådet forpligtet til at analysere problemstillingen på basis af analyserne og på det grundlag finde frem til en i kosmisk forstand hold-

bar løsning. I stedet fralægger rådet sig ansvaret og giver modparten skylden, hvorefter man i kraft af sin formelle magtposition – og i dette tilfælde desuden assisteret af samfundets endnu højst ufuldkomne juridiske system – dikterer et udfald.

14.2.8 Stævningen

I marts 2013 modtog Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Jan Langekær og Kurt Christiansen et anbefalet brev fra rådet.²⁹¹ Brevet indeholdt et 20 sider langt udkast til stævning for brud på ophavsretten, udarbejdet af advokatfirmaet Kromann Reumert, samt et forligstilbud. Forligstilbuddet indebar et samlet beløb på ca. 700.000 kr. – eksklusive renter – i vederlag, erstatning og godtgørelse og indebar desuden beslaglæggelse og formodentlig destruktion af de uændrede førsteudgaver af Martinus' originale værker. Derudover stillede Institutet krav om lukning af internetsider og lagde hindringer i vejen for det almindelige undervisnings- og informationsarbejde om Martinus' værk.

Da 'firkløveret' ikke kunne acceptere et forligstilbud, der gik imod bestræbelserne på at sikre tilgængeliggørelsen af Martinus' originale værk, modtog de hver især i løbet af juni måned en stævning fra Københavns Byret på vegne af Martinus Institut, hvor de blev anklaget – og senere dømt – for følgende forhold:

- Kurt Christiansen for at trykke og tilgængeliggøre eksemplarer af *Det Tredie Testamente*
- Ruth Olsen for at sælge eksemplarer af *Det Tredie Testamente*
- Søren Ingemann Larsen for at tilgængeliggøre digitale eksemplarer af *Det Tredie Testamente* til almenheden på websitet <martinus-webcenter.dk>
- Jan Langekær for at trykke og tilgængeliggøre *Det Tredie Testamente* og for at distribuere lydfiler på hjemmesiden <det-tredie-testamente.dk>

14.2.9 Tilbud om retsmægling

Ved at anlægge retssagen trådte rådet ind på en helt anden arena end den, der er defineret af Strukturen. Den samarbejds- og tilgivelseskultur, som

det er Martinus Instituts opgave at repræsentere, er helt og aldeles uforenelig med den hævn- og straffekultur, som på mange måder stadig ligger til grund for retssystemet, og som rådet de følgende år uforbeholdent forbandt sig med.

Retssystemet eksisterer, fordi mennesket endnu befinder sig på et primitivt udviklingstrin, hvor de ofte har svært ved at tale sammen og løse problemerne i fordragelighed. Ifølge Strukturen skal det være anderledes på Martinus Institut. Her skal man tale med modparten og finde en løsning:

... vi [skulle] jo gerne kunne undvære alle de her stakitter, hegn og jernmure, som der skal være i alle andre samfund. For der er der jo stakitter, – love og straffeparagraffer. Menneskene er jo indhegnet, – eftersom deres mentalitet er dyrisk. Men vi forlader jo det dyriske. Vi skal jo tilgive. Vi skal ikke begynde at melde en mand, – [...]. Vi skal snakke sammen. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Inden for det danske retssystem anerkendes det, at retssager på mange måder er en forældet og uhensigtsmæssig måde at løse konflikter på. Parterne i en retssag får ofte ikke løst det underliggende problem, der udløste retssagen, og efter retssagen er deres muligheder for at finde en fælles løsning dårligere end inden retssagen. Dertil kommer, at en retssag er mentalt opslidende og økonomisk bekostelig.

Ved de danske domstole tilbydes der derfor *retsmægling* i alle civile sager, hvor retten vurderer, at retsmægling egner sig til den pågældende sagstype.²⁹² Baggrunden for dette er domstolsreformen fra 2007, der er den mest omfattende reform af det danske retsvæsen siden Retsplejelovens ikrafttræden i 1919.²⁹³ Med reformen blev der åbnet op for, at mange sager kan afgøres ved mægling i stedet for at skulle afgøres ved domstolene. Professor dr.jur. Erik Werlauff udtalte ved reformens indførelse,

at retssager kan være en økonomisk såvel som en psykologisk belastning, og det ender ofte med, at begge parter er utilfredse. Retsmægling giver bedre mulighed for at nå en forståelse, og at leve problemfrit sammen efter sagen. (Jf. Aalborg Universitet, "Mægling skal erstatte retssager", 1. april 2007).

Det er baggrunden for, at Københavns Byret tilbød parterne retsmægling. På Danmarks Domstoles hjemmeside kan man læse om, hvorfor retten i mange tilfælde anser retsmægling for at være den mest hensigtsmæssige løsning:

Retsmægling er ofte en billigere, enklere og hurtigere måde at få afsluttet en konflikt på end ved at gennemføre en retssag. Når man finder ind til kernen i striden, er det ikke altid en fordel at skulle igennem en retssag, hvor man fører beviser mod hinanden og modtager rettens dom. En retsmægling tager udgangspunkt i parternes konflikt og fokuserer på, hvorfor parterne er uenige, og hvordan parterne bedst kommer videre. I retsmægling har parterne indflydelse både på processen og på resultatet. (Danmarks Domstole. "Retsmægling", 7. februar 2025).

Retsmægling foregår som samtaler mellem en "retsmægler" og parterne, og forløbet tilpasses parternes individuelle behov. Retsmæglerens bistand er gratis. Parterne kan dog vælge at tage deres advokater med til møderne og skal da som udgangspunkt betale advokatens salær.

Det er retten, der udpeger retsmægleren, der

har som opgave at hjælpe parterne med selv at finde frem til en løsning. Det betyder, at retsmægleren ikke tager parti for nogen af parterne eller træffer afgørelse i konflikten. Retsmægleren hjælper med at få de egentlige årsager til konflikten frem i lyset og skabe en bedre forståelse for konfliktens forskellige synspunkter. (Ibid.).

Der holdes ét eller flere retsmæglingsmøder afhængig af behovet. Hvis parterne er enige om det, kan retsmægleren også holde møder med parterne hver for sig.

Retsmæglingsmøderne vil oftest foregå i et af rettens mødelokaler. Hvis retsmægleren er advokat, kan møderne også foregå på advokatens kontor. (Ibid.).

Bliver parterne enige om en løsning på konflikten, indgår de en aftale. I modsat fald fortsætter sagen ved retten som en almindelig retssag. Parterne kan også under retssagen anmode om retsmægling, og det vil da blive bevilget, hvis de er enige om det.

Ved de danske domstole har man tydeligvis gode erfaringer med retsmægling:

Parter, der har været gennem en retsmægling, oplever ofte, at processen er bedre, enklere og mere holdbar, fordi de selv har haft indflydelse på processen og løsningen på konflikten. Når man finder ind til kernen i en tvist, er det nemlig ikke altid, at en retssag med dom er den bedste vej at gå.

Løses konflikter direkte mellem parterne uden at gennemføre en retssag, kan det være en fordel for alle – både økonomisk og ressourcemæssigt. En retssag handler om, hvem der har ret, og hvem der kan bevise sin ret. Retsmæglingens formål er at finde ud af, hvorfor parterne er uenige, og hvordan de bedst kommer videre. Det gør det lettere for parterne at fortsætte et eventuelt samarbejde efter mæglingen og giver mulighed for en mere varig løsning. (Ibid.).

Som det fremgår, er ideen bag og formålet med retsmægling i samklang med *Strukturen*. Der er fokus på *resultatet*, at man finder ind til *kernen* i striden og finder en fælles løsning til gavn for begge parter. Og der er fokus på *processen*, at parterne nærmer sig hinanden, og at de kan samarbejde efter retssagen. Tilbuddet om retsmægling er et eksempel på, hvordan den nye verdensimpuls er begyndt at stråle ind over Jorden og gøre sin indflydelse gældende. 'Firkløveret' accepterede da også tilbuddet om retsmægling.

Som det er dokumenteret i dette og de foregående kapitler, er rådets mentalitet stadig på mange måder mere på linje med den gamle verdensimpuls end den nye. Rådet havde allerede vist det med informationsbrevet fra marts 2010 (jf. afsnit 14.2.7), hvor det omhyggeligt undgik at forholde sig til den *dybereliggende konflikt* og dermed *baggrunden* for 'firkløverets' beslutning om at publicere de originale bøger. Ved retsmægling ville Martinus Institut være nødsaget til at forholde sig til spørgsmålet om værkets udgivelse som en del af det *faktuelle grundlag* for konflikten. Det ønskede man tydeligvis ikke. Ved i stedet at afgøre konflikten som en almindelig retssag undgik man at skulle forholde sig til sin egen udgivelsespraksis, og man kunne derved reducere konflikten til et *formelt juridisk* spørgsmål om overtrædelse af ophavsretsloven – og dermed uden tvivl vinde sagen. Derfor er det heller ikke overraskende, at Martinus Institut gennem sin advokat den 25. juni 2013 afviste Københavns Byrets tilbud om retsmægling og

dertil i øvrigt protesterede imod, at 'firkløveret' fik bevilget udsættelse af indlevering af svarskrift på stævningen.²⁹⁴

14.2.10 *Sagens venner reagerer*

Med retssagen udløste rådet den største krise i Sagens historie. Det var umiddelbart klart for mange af Sagens interesserede, at en retssag var uforenelig med åndsvidenskabens højintellektuelle analyser, der viser, at man under alle forhold skal tilgive sin næste og komme denne sin næste i møde med vilje til ægte dialog:

Vor sag her er at opfylde kærlighedsloven. Det er ikke det at lave et eller andet materielt arbejde. Det hører jo til, for det skal vi jo. Det er vi nødt til. Men vort fag her ... vor livsgerning ... vor mission er, at få så vidt muligt os selv og også alle andre til at tilgive hinanden og til at leve harmonisk sammen. Det er det der er meningen med det. Og det kan man gøre i sådan en struktur, og det er jo det, der er meningen med det. Det er det, den nye verdensimpuls vil støtte os med. (Martinus, råds-møde, 5. marts 1974).

Som en konsekvens af retssagen opsagde flere af Sagens interesserede deres abonnement på *Kosmos*, kursusaktiviteten i Klint faldt markant, og testamenter, der tidligere tilgodeså Martinus Institut, blev tilbagekaldt. Rådet modtog i tiden omkring stævningen en lang række breve, hvori brevskriverne gav udtryk for, at det retslige skridt var uforeneligt med de kosmiske analyser. Mange af disse breve blev trykt i *Den Ny Verdensimpuls*, der udkom med to særnumre, som overvejende var forbeholdt offentliggørelsen af disse breve.²⁹⁵

Personer som Gerard Oude Groen, Rolf Elving og Mischa Lim, der havde været tæt på Martinus personligt, var klar over, at Martinus aldrig selv ville have indladt sig på at føre en retssag, som rådet nu gjorde det.

Gerard Oude Groen beretter:

Da DEV 1 på tysk skulle trykkes af MI, kom jeg til at tale med Martinus om copyright. Martinus gjorde mig klart, at han betragtede copyright som et middel til at forhindre, at man lavede om på hans egenhændige skrevne tekster. Når jeg spurgte ham, om han, hvis nogen skulle over-

træde copyrightloven, ville slæbe vedkommende for retten, sagde han, at hverken han eller MI nogensinde ville slæbe nogen for retten, fordi: "Ved at straffe mennesker efter juridiske love bryder man den kosmiske lov om at tilgive." (Gerard Oude Groen, "En oversætters vanskelige beslutning", *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 1 s. 26).

For Rolf Elving er der heller,

ikke den mindste tvivl om, at Martinus aldrig har anbefalet at sagen skal beskyttes ved retssager, tværtimod har han sagt det modsatte. Det ved formanden. Det ved dem som tidligere var rådsmedlemmer. Det ved jeg. (Rolf Elving, "Om Martinus-ånden", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2 s. 13).

Mange brevskrivere hæfter sig ved, at 'firkløveret' løftede en opgave af essentiel betydning på et tidspunkt, hvor Martinus Institut ikke selv magtede det. 'Firkløveret' genoptrykte Martinus' originale tekster, de arbejdede gratis og solgte bøgerne uden fortjeneste til kostpris. De fulgte dermed Martinus' anvisninger og gjorde bøgerne "så billige som muligt".

Rolf Elving skriver videre om, hvor absurd rådets handlemåde forekommer at være, når man sammenligner den med det, man *teoretisk* underviser i på Instituttet og i Klint:

Hvorfor i det hele taget gøre sig umage med at danne skole, undervisning og holde foredrag, som jo [...] handler om at bringe forståelse for det fornuftige i at leve i kontakt med gaveprincippet, når man så retsforfølger dem som tillemper de principper som Martinus anbefaler?

Når mennesker kommer til Klint vil de lære, at her gælder gaveprincippet. Skal denne belæring gentages i sommer? Gælder dette princip ikke i begge retninger? Også med hensyn til Instituttets dispositioner? Ikke kun er der her leveret originale eksemplarer, i kontakt med Instituttets egne love, men alt arbejde er ligeledes sket uaflønnnet, vejledet af gaveprincippet. Hvis dette arbejde skulle betales ud fra normalt gældende samfundsbetingelser, så er der tale om mange millioner dkr. i gaveydelse. Disse gaveydere skal nu tvinges til at betale mange hundrede tusinde dkr. i bøde. [...] (Ibid.).

Med retssagen blev svælget på Martinus Institut mellem teori og praksis tydeligere end nogensinde:

Ophavsretten er en lov, der er skabt for at styrke ejendomsretten. Det Tredie Testamente er skabt for at vise vejen bort fra denne idé. Men her har, som vi kan se, valget blevet til fordel for ejendomsretten. Hvorfor så undervise om de analyser, vi får adgang til gennem Det Tredie Testamente? (Ibid.).

Gerard Oude Groen er på linje med Rolf Elving, når han skriver, at der i forbindelse med 'firkløverets' udgivelse af Martinus' originale værker ikke i kosmisk forstand er

sket nogen overtrædelse af instituttets copyright, for copyrighten er ganske uanvendelig i en situation, hvor mennesker af kærlighed til hans Sag arbejder gratis og uegennyttigt for at udbrede kendskabet til åndsvidenskaben. (Gerard Oude Groen, "Et kosmisk organs smertefulde fødselsveer", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 3 s. 10).

Mischa Lim, der fra 1974-81 var Martinus' personlige hjælper,²⁹⁶ er enig:

I dette tilfælde havde rådet absolut ingen intention om at udgive den daværende autoriserede udgave af Livets Bog, men ville kun udgive en ny og tilrettet udgave. Rådet burde derfor være glad for, at andre ville påtage sig at udgive en faksimileudgave – og også påtog sig den økonomiske side ved udgivelsen. (Mischa Lim, "Åbent brev til sagens venner", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 3 s. 13).

For mange af brevskriverne er det tydeligt, at rådet ved at anlægge retssagen frembringer en storm, der åndsvidenskabeligt set er meningsløs. Flere af brevskriverne er inde på, at løsningen er enkel og ligger lige for. På få linjer opsummerer John Gislesen selve kernen i striden:

Rettelser i forhold til ændringer i retskrivning, er der ikke noget i vejen med, hvis det *tydeligt* fremgår, at det materiale man køber eller sidder med i hånden er en rettet udgave, og at originalmaterialet fra Martinus hånd eksisterer og kan købes, hvis det måtte være ønsket.

Originalmaterialet, derimod bør altid være i fokus, og der hvor tryngen ligger, så dette materiale er let tilgængeligt for alle, der seriøst vil forske i Martinus livsværk, og her har vi årsagen til problemet omkring ophavsret. Instituttet har ikke i de sidste 10 år markedsført eller oplyst om dette helt unikke materiale, eller hvad værre er, kunnet levere originalmateriale til de interesserede, der måtte efterspørge dette. (John Gislesen, "Til Martinus Instituttet og rådet i særdeleshed", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2 s. 33-34).

Toni Bjerremose og Tadeusz Hynek foreslår, som også Ingemar Fridell gør det,²⁹⁷ en licensaftale:

Hvis MI lovliggør firkløverets aktiviteter med tilbagevirkende kraft, vil ingen kunne anfægte MI's copyright til værket. En fredelig løsning vil også stemme overens med Martinus' værk. Konkret kan denne løsning udformes som en licensaftale mellem MI og firkløveret. I kraft af en sådan aftale vil alle nævnte aktiviteter blive lovlige, og copyrighten blive håndhævet. (Toni Bjerremose og Tadeusz Hynek, "Hvorfor en licensaftale?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 3 s. 22).

Og Ruth Olsen kommer på 'firkløverets' vegne med denne opfordring til en "fredsaftale":

Eftersom såvel Martinus Institut som de fire anklagede i den påtænkte retssag ønsker at virke til gavn for udbredelsen af Martinus' værker, indgår vi den aftale, at så længe vi hver især arbejder seriøst og loyalt overfor Martinus' værk, vil vi lade hinanden arbejde i fred, og vi vil bestræbe os på at samarbejde, hvor det kan gavne "sagen" som helhed. Instituttets ret til at forhindre forfalskninger og misbrug af Martinus' værker, med personlig gevinst for øje, skal naturligvis respekteres. (Ruth Olsen, "Hvorfor dette temanummer?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2 s. 8).

Som det fremgår, indeholder disse breve, ligesom mange af de øvrige breve der blev offentliggjort i de to temanumre af *Den Ny Verdensimpuls*, værdifulde analyser og forslag til, hvordan konflikten om værkets udgivelse kan løses fredeligt på basis af analyserne.

Samlet set kan brevene ses som en opfordring til rådet om at gennemføre den tilbundsgående analyse af hele problemstillingen, som det tydeligvis havde undladt, men som det ifølge Strukturen var forpligtet til. Retssystemet var ovenikøbet efter domstolsreformen i 2007 gearet til at yde professionel hjælp undervejs i processen mod en fredelig løsning.

I praksis var rådet dog upåvirkeligt. Det handlede som det plejede i sådanne situationer, hvor det blev præsenteret for analyser, der påviste, at det handlede i strid med Strukturen. Det fastholdt den én gang truffe beslutning og afviste samtidig de mange opfordringer til at gå i dialog med modparten. Ved at anlægge retssagen og afvise retsmægling blokerede rådet for meningsfuld dialog. Så længe retssagen varede, kommunikerede det udelukkende med modparten gennem sin advokat.

Rådet demonstrerede dermed, at det i forhold til konfliktens løsning var fast besluttet på at opretholde et isoleret *juridisk* – og dermed decideret *ukosmisk* – perspektiv. Frem for at optræde som en *troværdig* repræsentant for den nye verdenskultur, valgte man at anvende en *formel juridisk bestemt magt*, der var baseret på en kosmisk set primitiv lovgivning, hvor hensynet til den private ejendomsret og økonomisk indtjening spillede en dominerende rolle.

14.3 Retssagen

Det skulle vise sig, at retssagen blev usædvanligt langvarig. Parternes advokater enedes om at dele sagen op i to dele. Den første del skulle kun dreje sig om skyldsspørgsmålet, og den anden del om “rimeligt vederlag og erstatning”.²⁹⁸ Sagens første del blev berammet til tre retsdage 11.-13. november 2014, og som forventet blev ‘firkløveret’ dømt for at overtræde Martinus Instituts copyright, hvor det i rettens begrundelse for afgørelsen bl.a. hedder, at

de sagsøgte udgivelse eller tilgængeliggørelse af Det Tredje Testamente som sket i modstrid med Martinus Instituts ophavsret. (Københavns Byret. Udskrift af dombogen. Deldom afsagt den 11. december 2014 i sag nr. BS 31C-2382/2013, s. 35).

Om Instituttets udgivelse af Martinus’ værk hedder det, at retten ikke finder

grundlag for at antage, at Martinus Institut har forvaltet sin opgave i forhold til udgivelse af værket på vilkårlig vis, herunder henset til karakteren af de foretagne rettelser, der i øvrigt dokumenteres. (Ibid.).

Københavns Byret afsagde fire og et halvt år senere den resterende del af dommen om erstatningsspørgsmålet. 'Firkløveret' blev 19. juli 2019 dømt til at betale 1 million kr. i erstatning samt 200.000 kr. i sagsomkostninger. Dertil blev lagt en procesrente på 8 % pr. år fra sagens anlæggelse 28. maj 2013, som var ca. 600.000 kr. I alt 1,8 millioner kr.²⁹⁹

'Firkløveret' ankede dommen til Østre Landsret, der den 8. juni 2021 stadfæstede byrettens dom. Erstatningen, 'firkløveret' skulle betale, beløb sig til 2,0 millioner kr., og retssagen havde da været i mere end otte år. Ifølge Instituttets egne oplysninger havde den kostet Instituttet ca. 4 millioner kroner i advokatomkostninger.³⁰⁰

Det skal understreges, at sagen, som den blev ført ved Københavns Byret og senere ved Landsretten, i alt væsentligt forblev en simpel sag om copyright, idet det lykkedes Instituttets advokat at *forbindre*, at der kom "syn og skøn" på teksterne med en *videnskabelig bedømmelse* af konsekvenserne af de gennemførte ændringer i de tekstmoderniserede udgaver.

14.3.1 Rådets begrundelse for at føre retssag

Under retssagens forløb udsendte rådet en lang række notater, hvor det forsvarede sin beslutning om at føre retssag.³⁰¹

Rådet skriver således i et notat fra januar 2016:

Da alle andre muligheder for at stoppe krænkelserne og deres skadevirkninger var udtømt, så Instituttet det som sin eneste mulighed – og som sin pligt – at gå rettens vej for at beskytte værket og sikre sin økonomi. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen*, januar 2016, s. 9).

Det fremgår heraf, at rådet har *ændret holdning* siden det i informationsbrevet fra februar 2009 udtrykkeligt understregede, "at copyrighten ikke er et pengespørgsmål for MI"; men er "et spørgsmål om beskyttelse og kvalitetssikring af 'Det Tredje Testamente'".³⁰² Hvilken analyse, rådet lægger til grund for den ændrede opfattelse, at det nu også drejer sig om at "sikre sin økonomi", nævner det imidlertid ikke.

Videre gentager rådet, at en retssag var nødvendig for at sikre copyrigh-ten:

Hvis Instituttet ikke reagerer konsekvent mod krænkelse af sin ophavsret, er der risiko for, at Instituttet i juridisk forstand vil kunne miste sin myndighed til at forhindre fremtidige ophavsretskrænkelser. Manglende rettidig indgriben ville således være uansvarligt, idet det reelt ville kunne medføre, at Instituttet ikke i fremtiden kan forhindre, at andre ændrer i og forfalsker værkets indhold og udgiver det som Martinus' ord. Netop en sådan krænkelse af ophavsretten indgår som nævnt i den verserende retssag, idet det såkaldte Thorell-manuskript er en forfalskning af Martinus' værk. (Op.cit., s. 8).

Som det fremgår, indgår Kurt Christiansens offentliggørelse af "Thorell-manuskriptet" som en del af retssagen, og rådet hævder ligefrem, at denne udgivelse i sig selv kunne have været tilstrækkelig grund til at anlægge en retssag:

Endelig skal det bemærkes, at retssagen muligvis ikke kunne være undgået, selvom de sagsøgte ikke havde piratkopieret Martinus' værk. Retssagen omhandlede nemlig også en forfalskning af Martinus' værk i form af det såkaldte "*Thorell-manuskript*", som i 2009 blev offentliggjort på en af de sagsøgtes hjemmeside og efterfølgende trykt og solgt som et originalt Martinus-værk. Til orientering fremgår det utvetydigt af Byrettens dom, at *Thorell-manuskript[et]* er en forfalskning af Martinus' værk, og det blev i øvrigt allerede afvist af Martinus. (Ibid.).

Rådets måde at argumentere på viser, hvor forkert alting bliver, når man ensidigt prioriterer *jura* på bekostning af *moral*. For hvis rådets argumentation på nogen måde skulle være logisk og konsekvent, måtte det ved samme lejlighed sagsøge sig selv for at have forfalsket forordet i *Den Intellektualiserede Kristendom*. Ved at tillade sin egen forfalskning viser rådet, at det ikke er ægtheden af Martinus' værk, der ligger det på sinde. Det virker snarere som om, Kurt Christiansens offentliggørelse af Per Thorells manuskript kom belejligt for rådet, fordi det kunne bruge det som en anledning til at få Kurt Christiansen dømt.

I et opfølgende notat fra august 2016 forholder rådet sig til forslaget om at indgå en licensaftale med 'firkløveret':

Det var først efter stævningen, at de sagsøgte kom med et forligsforslag, hvori de krævede en licens eller distributionsaftale, og så er det jo for sent. Det ville på ingen måde tjene Sagen at tillade, at nogen kan gennemtvinge en licens via piratudgivelse. Desuden viste de sagsøgte handlinger og udtalelser op til retssagen, at et sådant samarbejde hverken ville være gavnligt for Sagen eller overhovedet muligt i praksis.

Hvis de sagsøgte i tide havde spurgt om lov til at hjælpe MI med en udgivelse, f.eks. via en donation, kunne retssagen sandsynligvis helt være undgået, men i stedet for at vælge samarbejdsvejen og henvende sig til MI om deres forehavende valgte de i stedet at bruge midler på piratudgivelser. (Rådet, *Om ophavsretssagen. Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016 s. 7).

Det er tydeligt, at rådet blev voldsomt provokeret af, at 'firkløveret' valgte at gå uden om Instituttet og publicere værket på eget initiativ uden en forudgående aftale og dermed i strid med ophavsretsloven. Det er forståeligt, hvis rådet har opfattet det som en trussel mod dets eneret til at bevare og publicere Martinus' værk og dermed som et angreb mod dets eksistensberettigelse. For hvis andre kunne publicere Martinus' værk og gøre det på en måde, der var "mere betryggende" end Martinus Instituts retskrivningsmoderniserede udgaver, og dertil ovenikøbet billigere, var en af Instituttets væsentligste funktioner overflødiggjort – eller i det mindste relativet.

Det er i det lys, man skal se rådets reaktion. Det reagerer som en organisation, der kæmper for sin eksistens. Det er intet mindre end Instituttets *selvopholdelsesdrift*, som 'firkløverets' handlinger aktiverer. Og denne *selvopholdelsesdrift* bliver vel at mærke aktiveret på et tidspunkt, hvor Martinus Institut som organisation endnu ikke har fået Strukturen indarbejdet som sit fundament. Derfor bliver den måde, rådet reagerer på, heller ikke et "eksempel på overholdelse af de kosmiske analyser",³⁰³ men en såre jordmenneskelig reaktion med en overvægt af instinkt- og intelligensenergi, og med aktivering af den tyngdeenergi, der kræves for at kunne agere inden for rammerne af det kosmisk set underudviklede, juridiske system. Medfølelse og forståelse for modpartens synspunkt og anliggende er i den forbindelse nærmest en hindring og synes da også at have været helt fraværende.

Når rådet derfor i notatet fra januar 2016 hævdede, at retssagen blev udløst *efter* “alle andre muligheder for at stoppe krænkelserne og deres skadevirkninger var udtømt” og i notatet fra august samme år gør gældende, at forligsforslaget om “licens eller distributionsaftale” kom for sent, afspejler dette ene og alene rådets *psykologisk betingede* virkelighedsopfattelse.

De faktiske omstændigheder var meget anderledes, end hvad rådet i sine notater forsøger at overbevise læseren om. Inden retssagen afviste rådet nemlig ‘firkløverets’ tilbud om dialog- og mæglingsmøder,³⁰⁴ og efterfølgende kommunikerede man kun gennem sin advokat med ultimative krav. Det var som allerede nævnt heller ikke for sent at finde en fredelig løsning og eventuelt indgå en licensaftale, efter retssagen var indledt. For parterne kunne på et hvilket som helst tidspunkt under selve retssagen tilvælge *retsmægling* og dermed få en professionel mæglers hjælp til at rede trådene ud.

Fra rådets synspunkt var det naturligvis et reelt problem, at ‘firkløveret’, og ikke mindst Kurt Christiansen, havde udtalt sig på måder, der i rådets øjne diskvalificerede ‘firkløveret’ som en troværdig samarbejdspartner. Rådet kommer ind på dette i notatet fra januar 2016, hvor det skriver:

Det er ifølge Martinus’ testamente og gavebrev samt Ophavsretsloven udelukkende Instituttet, der har ansvar for udgivelsen af Martinus’ værk – et forhold Martinus også har bekræftet i adskillige sammenhænge. Instituttet har mange samarbejdspartnere, og det er helt essentielt, at disse både respekterer samfundets og Instituttets love samt respekterer Instituttets beføjelser og suverænitæt med hensyn til udgivelser, herunder som en selvfølge rådfører sig med Instituttet og spørger om lov, inden de eventuelt selv benytter sig af materiale fra Martinus’ værk. Herudover er det af høj prioritet for Instituttet, at samarbejdet foregår i en god og venskabelig atmosfære i overensstemmelse med Martinus’ ønsker for samarbejdsånden inden for hans sag. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Kommentar fra rådet*, januar 2016, s. 9).

Rådet har naturligvis ret i disse overordnede betragtninger. Samtidig synes det imidlertid at være blind for dets egen andel af ansvaret for, at konflikten eskalerede.

Det har siden midt 1980’erne været et genkommende mønster, at rådet optræder magtfuldkomment og selvtilstrækkeligt i situationer, hvor der

bliver rejst berettiget tvivl om, hvorvidt dets beslutninger er i overensstemmelse med Strukturen. I sådanne situationer er det nærmest umuligt for mennesker uden for Instituttets interne magthierarki at trænge igennem med deres synspunkter og argumenter. Ligeegyldigt hvor velbegrundet og i pagt med de kosmiske analyser argumenterne end måtte synes at være, sætter rådet alt ind på at forsvare sig selv og sin egen handlemåde. I alle årene har det virket som om, at rådet har været ude af stand til at erkende, at den modstand, det oplever udefra – og i dette tilfælde fra 'firkløveret' – er en direkte spejling af den modstand, det selv møder omverdenen med, når der bliver rejst berettiget kritik.

Derudover undervurderede rådet tydeligvis, at 'firkløverets' handlemåde var et *symptom* på, at en række dedikerede læsere af Martinus' værk anså det for at være et reelt problem, at Martinus Institut i deres øjne uretmæssigt havde "bemægtiget sig værket" ved ikke længere at publicere det i sin originale form. Havde rådet anerkendt den problemstilling og været ærlige omkring de problematiske aspekter af sin egen udgivelsespraksis, ville det have indset, at problemet ikke kunne løses ad rettens vej.

Rådet skriver videre:

I stedet for at vælge samarbejdsvejen med respekt for disse forhold har de sagsøgte desværre valgt at krænke Instituttets ophavsret ved, uden nogen forudgående drøftelse, at iværksætte deres udgivelsesaktiviteter. De har herudover valgt vedholdende at udtale sig negativt og nedgørende i det offentlige rum om Instituttet, rådet og de mennesker, der samarbejder med og støtter Instituttet. De sagsøgte aktiviteter må alt i alt siges at være saboterende for Martinus' Sag. Det er således de sagsøgte selv, der med deres handlinger reelt har umuliggjort et samarbejde. At de sideløbende med deres krænkelser inviterer til "dialogmøder", "mæglingsmøder" o.l., kan vi derfor ikke se som udtryk for reel samarbejdsvilje eller -evne. (Op.cit., s. 13).

Der er ingen tvivl om at samarbejdsklimaet var på nulpunktet op til retssagen, og at debatten på de sociale medier var hård og kontant, og at den ikke mindst under selve retssagen undertiden udartede på måder, der ikke var Martinus' Sag værdig. Også af den grund var dialog vigtigere end nogensinde.

14.3.2 Rådets forsvar for at føre retssag

Den massive kritik, som rådet blev mødt med på grund retssagen, foranledigede, at det i sommeren 2017 udgav et 17 sider langt notat, *Om ophavsretssagen – Rådets beslutning om at føre ophavsretssag*, hvor det forsvarede sin beslutning.

I forbindelse med retssagen var rådsmødereferaterne uofficielt gjort tilgængelige uden om Martinus Institut, og de mange prægnante citater, hvor Martinus udtaler sig imod retssager, var derfor blevet alment kendte. Det gælder for eksempel disse udtalelser, som rådet også gengiver i sit notat:³⁰⁵

- Sagen skulle jo nødigt komme ud i retssager og den slags ting.
- For vi kan jo ikke ligge og rode... så kan vi måske ligge og rode i retssager hele tiden.
- Det er jo også noget underligt noget, – at skulle føre retssager om åndelige ting. Vi skal jo gå foran med, hvad der skal gøres.
- Vi skal ikke til at lave retssager, så kommer vi jo ingen vegne, så er vi ikke det endelige.
- Vi kan ikke optræde med retssager og sådan noget. Det er ikke på den måde, at vi skal beskytte os.

Rådets argument i notatet er nu, at udtalelserne falder i forskellige sammenhænge, hvor rådsmedlemmerne bl.a. taler om konflikter i forbindelse med medarbejderes ansættelsesforhold og mildere copyrightovertrædelser, og at ingen af udtalelserne vedrører en situation, der svarer til den aktuelle, men omhandler “mildere krænkelser”. Rådet konkluderer på den baggrund, at Martinus’ udtalelser ikke er “konkret vejledende”.³⁰⁶

Rådets analyse og konklusion viser, at rådet i realiteten ikke gør sig det klart, at Martinus udtaler sig på basis af det *kosmiske livssyn*, og at dette livssyn er *uforeneligt* med at føre retssager. Det skyldes som nævnt, at retssystemet hviler på en moral, der er tilbagestående i forhold til den moral, som det *kosmiske livssyn* repræsenterer. Det er også grunden til, at Martinus’ formuleringer er holdt i *generelle* og *uforbeholdne* vendinger, der afspejler Martinus’ *principielle afstandtagen* til retssager.

Der er et enkelt sted, hvor rådet kommer ind på, at retssystemets “straffende og hævnende elementer” samt de “elementer, der beskytter ‘det falske forretningsprincip’”, er *uforenelige* med analyserne. Det bliver dog

kun nævnt i forbifarten, og rådet undlader at drage den logiske konsekvens, at det *netop af den grund* bør afholde sig fra at føre retssager.

Hele argumentationen i rådets notat viser, at der er tale om et *forsvarsskrift*, hvor rådet, idet det forsvarer sin én gang truffe beslutning, nægter at se det simple faktum i øjnene, at man ikke kan føre retssager på det nuværende samfunds betingelser og samtidig repræsentere den nye verdenskultur.

14.3.3 Rådets forsvar for de ændrede udgaver

I et af notaterne til forsvar for retssagen skrev rådet, at det i forbindelse med retssagen og debatten om de retskrivningsmoderniserede udgaver var nødt til "at træde i karakter og slå sandheden fast", at

MI's seneste genudgivelser reelt er bedre end nogensinde. De indeholder færre fejl, de er tættere på originalmanuskriptet end nogen tidligere bogudgave, alle Martinus' egne rettelser er med, og der er nu for første gang et fuldstændigt overblik over, hvad der gennem tiden er blevet rettet. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016, s. 14).

Der er her tale om et ekko fra Jan Tarbensen's artikel ti år tidligere, hvor det hed:

Værkerne er faktisk bedre end nogensinde, fordi de dels indeholder færre fejl, dels er de i visse tilfælde tættere på originalmanuskriptet end nogen tidligere bogudgave, og dels er der nu 100% styr på, hvad der gennem tiden er rettet. Alt er dokumenteret nu, og det har det ikke været tilfældet tidligere, heller ikke i Martinus' tid. (Jan Tarbensen, "Rettelserne af Martinus' værker", *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3 s. 19).

Problemet er stadig som dengang, at det ikke er sandt, hvad rådet skriver. Ved at rette fejl, som Martinus anså for at være "uvæsentlige småfejl",³⁰⁷ har man indført nye fejl. Og hvis det virkelig er sandt, hvad rådet påstår, at Instituttet har "et fuldstændigt overblik over, hvad der gennem tiden er blevet rettet", er det beklageligt, at det ikke deler denne viden med læserne. For som tidligere påvist (jf. kapitel 13.3.6) er der adskillige rettelser, som ikke er dokumenteret i de rettelseslister, Instituttet henviser til.

Det er også i dette notat, at rådet kommer med den urigtige påstand:

Hvorvidt man udgiver med gammel eller ny retskrivning, eller om sproget er dansk, engelsk, tysk, svensk eller kinesisk, er uden betydning for læserens totale mulighed for at tilegne sig det åndelige indhold og nyde det fulde åndelige udbytte af bøgerne. (Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016, s. 13).

Med dette udsagn viser rådet, at det savner sans for nuancerne i sproget og en dybere indsigt i konsekvenserne af den retskrivningsmodernisering, det udsætter teksterne for.

Det afgørende problem med rådets notat er imidlertid, at Instituttets ændrede udgaver, som allerede nævnt, er i åbenlys strid med Martinus' ønsker for sit værk.

14.4 Konkluderende og perspektiverende betragtninger

Konflikten omkring udgivelsen af Martinus' værk og forløbet med retssagen er endnu et eksempel på rådets konflikthåndteringsstrategi. Frem for at gå analytisk til værks og holde sig til, hvad der *kosmisk set* er den rigtige handle måde, gennemfører rådet en retssag på samme måde som en hvilken som helst kommerciel virksomhed ville have gjort det. I stedet for at være tro mod Strukturen, og for Jordens menneskehed være et lysende eksempel på "overholdelse af de kosmiske analyser", handler rådet på den gamle verdenskulturs betingelser.

Rådet demonstrerer med sin handle måde, at Martinus har ret, når han siger, at retssager ikke er vejen frem, for "så kommer vi jo ingen vegne".³⁰⁸ Udfaldet af retssagen var givet på forhånd. For 'firkloverets' overtrædelse af ophavsretsloven var fra starten åbenbar, ligesom det var givet, at retten ikke havde de tilstrækkelige juridiske forudsætninger for at vurdere, hvordan man rettelig bør publicere et værk som *Det Tredie Testamente*. Det grundlæggende problem om værkets udgivelse forblev derfor uløst.

Efterfølgende har rådet ageret, som om den *juridiske* sejr også var en *moralsk* sejr. Der har ikke været tegn på selvransagelse, ingen initiativer til forsoning og ingen tilbagebetaling af erstatningen. Retssagen er den fore-

løbige kulmination på et 40 år langt udviklingsforløb, hvor rådet har vist, at det "kun vil sit eget" og – sådan virker det – hjerteløst forfølger sine egne, ukosmiske målsætninger. Efter at have gennemtrumfet sin vilje og ladet Sagens interesserede betale svimlende summer i advokatsalær og de dømte tilsvarende beløb til deres advokat samt en for almindelige mennesker kæmpeerstatning til Instituttet, der har haft ødelæggende indvirkning på de dømtes økonomi, *foregiver* man, at alt nu er godt og konflikten løst.

15 Ændring af lovene

*En sekt vil lave love og give pokker i,
hvad der står i bogen.
Så laver de love,
der passer ind i deres kram.
Der er altid nogen,
der er meget talende.*

Martinus

Martinus Instituts *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer* indgår som en vigtig del af Strukturen. Bortset fra nogle mindre betydende afsnit i en enkelt paragraf,³⁰⁹ er samtlige paragraffer ikke alene “gennemdrøftet, men også færdigformuleret sammen med Martinus”. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom, at kommentarerne ifølge rådet er “udarbejdet på grundlag af de førte drøftelser [med Martinus]”, og at de dermed på visse punkter kan være afvigende i forhold til, hvad Martinus ville have godkendt.³¹⁰

Det er klart, at det giver lovene en helt særlig status, at de er givet til menneskeheden af et kosmisk bevidst væsen. Mindre end et år før Martinus forlod det fysiske plan, pointerede han betydningen af dette:

Jeg kommer ikke med noget, uden vi kan godt snakke om det. Men når jeg endelig har bestemt, så er det fra forsynet bestemt. (Martinus, rådsmøde, 13. maj 1980).

Med den udtalelse understreger Martinus, at hans redegørelse for Strukturen – og herunder fastlæggelsen af lovene – er udtryk for, hvad Forsynet ønsker og har bestemt.

Derfor er det heller ikke overraskende, at der i 1982-lovene var indsat en paragraf, der i høj grad må anses på at være en beskyttelse mod ændringer:

Efter Martinus ønske må der ikke foretages nogen ændring af institutionens principielle formål og struktur, således som disse er beskrevet i §§ 2, 3, 4, 9, og 10. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 9, stk. 2).

Det daværende råd præciserede i sin kommentar til § 9, at *lovene ikke må ændres*, medmindre “omstændighederne gør det tvingende nødvendigt”:

Her er det stærkere end tidligere fastslået, at der ikke i fremtiden må ændres på *Instituttets principielle formål og struktur*.

Det må ventes, at man i fremtiden i så høj grad som overhovedet muligt vil respektere det *udtrykkelige ønske*, Martinus her har fremsat, om ikke at ændre på de virkelig afgørende paragraffer.

Og det må ventes, at man kun ændrer på de øvrige bestemmelser, når omstændighederne gør det tvingende nødvendigt. (Op.cit., rådets kommentar til § 9).

Men sine kommentarer har det oprindelige råd gjort sit bedste for at sikre, at lovene bliver forstået og fortolket i overensstemmelse med den ånd og de intentioner, der ligger til grund for de sproglige formuleringer. Således også i dette tilfælde, hvor følgende regelsæt for fremtidige ændringer af lovene må anses for gældende:

1. Instituttets *principielle formål og struktur* må ikke ændres.
2. De øvrige bestemmelser må kun ændres, når omstændighederne gør det *tingende nødvendigt*.

Martinus har på den måde gjort det enkelt for rådet. For som udgangspunkt måtte man gå ud fra, at vedtægtsændringer, i årtier og måske århundreder frem i tiden, kun vil være “tingende nødvendige” i forbindelse med krav fra myndighederne.

I praksis har det dog vist sig, at Martinus’ love i forskellige sammenhænge har stået i vejen for, hvad rådet ud fra sine egne, kortsigtede betragtninger fandt hensigtsmæssigt. Rådet har derfor i flere omgange ændret lovene. Der har været vedtægtsændringer i 1991, 1996, 2001, 2014 og 2017.

15.1 De uundgåelige vedtægtsændringer (1991)

Før 1983 var der i Danmark ikke skrevne retsregler, der regulerede fondes virksomhed. Folketinget vedtog derfor en lov, som indebar, at der blev oprettet et fondsregister i Justitsministeriet, hvor alle fonde blev registreret. Året efter, i 1984, blev denne lov efterfulgt af to nye fondslove, hvorved fondene blev opdelt i erhvervsdrivende fonde (Erhvervsfondsloven) under Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og ikke-erhvervsdrivende fonde samt visse foreninger (Fondsloven) under Civilretsdirektoratet.

Da Martinus Institut er en selvejende institution uden en ejerkreds, og da Instituttet i forbindelse med bogsalg og kursusvirksomhed havde indtægter af en vis størrelse, blev Instituttet registreret ved Erhvervs- og Selskabsstyrelsen som en erhvervsdrivende fond. Det skete i 1991.³¹¹

I forbindelse med registreringen henvendte Erhvervs- og Selskabsstyrelsen sig til Instituttet og mindede om, at fondens vedtægt skulle tilpasses lov om erhvervsdrivende fonde.³¹² På et ekstraordinært rådsmøde den 22. oktober 1991 blev det derfor enstemmigt besluttet at ændre Instituttets love, så de opfyldte lovgivningens krav.³¹³

Det drejede sig om få, mindre ændringer, hvor det blev tilføjet, at Martinus Institut var en erhvervsdrivende fond, og i § 4, "Oprettelse og kapitalforhold", blev der indsat oplysninger om grundkapitalens størrelse. Det afsluttende afsnit blev derefter ændret, så det fremgik, at de oprindelige *love af 25. maj 1982* var ændret:

Disse love i udgaven af 25. maj 1982 er udformet efter Martinus personlige direktiver. I henhold til myndighedskrav er der derefter kun foretaget mindre ændringer. (*Love for Martinus Åndsvidenskabelige Institut af 22. oktober 1991*).

Udformningen af de nye love var dermed i fuld overensstemmelse med Martinus' bestemmelser. Der var ikke ændret på "institutionens principielle formål og struktur", og ændringerne var på grund af den ændrede lovgivning "tvingende" nødvendige.

15.2 Rådet opdeler Martinus Institut i to fonde (1996)

I 1996 blev Martinus Åndsvidenskabelige Institut opdelt i to fonde. Rådet har aldrig fyldestgørende forklaret, hvorfor det skete. Det er endnu i dag underbelyst, hvad der motiverede rådet til at træffe en beslutning, som betød, at man

1. ændrede formålsparagraffen for den oprindelige fond (Martinus Åndsvidenskabelige Institut).
2. oprettede en ny fond med et nyt formål.

I årenes løb har Martinus Institut i *Kosmos* og i notater fra rådet informeret om opdelingen. Instituttet har gjort det i disse publikationer, der vil blive gennemgået enkeltvis i det følgende:

1. Finn Bentzens information om opdelingen i august-nummeret af *Kosmos* 1997.
2. Finn Bentzens forklaring på opdelingen i sin kommentar til årsregnskabet for 1996, der blev bragt i november-nummeret af *Kosmos* 1997.
3. Hans Wittendorffs begrundelse for opdelingen i artiklen “Ind i rådet – og ud igen” i januar-nummeret af *Kosmos* 1999.
4. *Samarbejdsstrukturens* (2003) omtale af tofondssystemet.
5. Rådets forklaring i Martinus Instituts sommerbrev 2008.
6. Rådets redegørelse i notatet “Hvorfor har Martinus Institut 2 fonde?” (2008).
7. Rådets omtale af tofondssystemet i notatet om “Martinus Instituts fondsfusion” (2016).

15.2.1 Finn Bentzen informerer om de to fonde (1996)

Under rubrikken “Nyt fra Martinus Institut” informerede Instituttets revisor, Finn Bentzen, i august-nummeret af *Kosmos* 1997 om, at Martinus Åndsvidenskabelige Institut var blevet opdelt i de to fonde, Martinus Ideal Fond og Martinus Aktivitetsfond. Da Finn Bentzens indlæg er den første officielle information om vedtægtsændringerne, er indlægget gengivet i sin helhed herunder:

Gennem alle de år, hvor Martinus selv ledte bestyrelses-/rådsmøderne blev det gang på gang understreget, at Institutet i størst mulig grad skulle drives ud fra ikke-kommercielle principper, men altid i største respekt for den lovgivning, Institutet var og er underlagt.

Dette har gennem årene givet rådet og revisionen – i samarbejde – meget analysearbejde og har også skabt enestående resultater. Institutet har vokset sig stort og sundt og kan i endnu højere grad opfylde sit formål om at gøre Martinus analyser tilgængelige for hele verden. Dette har betydet, at Institutets “virksomhed” nu er delt op således,

at *Martinus Ideal Fonden*³¹⁴ (Martinus Åndsvidenskabelige Institut) har til formål at bevare Martinus værker uændret, som de foreligger fra hans side, at oplyse om disse værker og gøre dem tilgængelige – og derved at fremme “udvikling af åndsfrihed, tolerance, humanitet og kærlighed til alle levende væsener” (*Livets Bog bind 1* stk. 117) – og således fremme verdensfreden over alt på Jorden.

Ideal Fonden er en *ikke erhvervsdrivende fond!*

at *Martinus Aktivitetsfond* (Fonden Martinus Institut) har til formål

at forestå alle Institutets erhvervsmæssige aktiviteter, som udgivelse af Kosmos og værkerne samt annoncering og undervisning – og at forestå udlejning af kursusfaciliteter og sommerboliger i Martinus Center i Klint og på Mariendalsvej og de hertil knyttede service-aktiviteter.

Martinus Aktivitetsfond er en *erhvervsdrivende fond!*

Med disse tiltag er aktiviteterne omkring det, vi plejer at kalde “Martinus Institut” opdelt således, at det vigtigste, *Idealet, som ikke kan vejes eller måles*, ikke sammenblandes med de aktiviteter, der har erhvervsmæssig karakter.

Dette er – efter min klare opfattelse – helt og aldeles i overensstemmelse med Martinus’ ønsker og tanker. (Finn Bentzen, “Martinus Institut opdelt i to fonde”, *Kosmos*, 1997 nr. 8 s. 156).

Da dette nummer af *Kosmos* i efteråret 1997 blev rundsendt til abonnenterne, må den opmærksomme læser, efter at have læst dette, have siddet tilbage med en sværm af ubesvarede spørgsmål.

Som det første kan man undre sig over, at det er Instituttets revisor, og ikke *rådet*, der informerer om en så vidtgående institutionel ændring. For det er dog rådet, der er hovedansvarlig for Instituttets ledelse og drift. Når man læser Finn Bentzens indlæg, får man nærmest opfattelsen af, at rådet har indsat revisoren som ansvarlig for Instituttets økonomiske forvaltning.

Det indtryk bekræftes yderligere sidst i indlægget, hvor det i de afsluttende sætninger hedder, at det er *revisorens* "klare opfattelse", at opdelingen i to fonde er "helt og aldeles i overensstemmelse med Martinus' ønsker og tanker". Formuleringen kan ses som et tegn på, at der er sket et skred i den grundlæggende magtfordeling mellem råd og revisor. For revisor er ikke en del af rådet, og har ingen selvstændig beslutningskompetence i forhold til Instituttets måde at organisere sig på. Derfor er det også i denne sammenhæng ligegyldigt, hvad Instituttets revisor mener. Det afgørende er, *hvad rådet mener*, og hvilke overvejelser det har lagt til grund for den nye tofondsstruktur.

Det er samtidig påfaldende, at der end ikke er antydning af forklaring på, hvorfor det har været *nødvendigt* at opdele Martinus Åndsvidenskabelige Institut i to. Når Finn Bentzen for eksempel skriver, at Martinus bestandigt har understreget, at Instituttet

i størst mulig grad skulle drives ud fra ikke-kommercielle principper, men altid i største respekt for den lovgivning, Instituttet var og er underlagt. (Ibid.).

er det på den baggrund direkte uforståeligt, at man nu opretter en ny fond, der har *erhvervsmæssige* aktiviteter som sit formål. Bemærkningen om, at Martinus naturligvis ønskede, at Instituttet overholdt lovgivningen, svæver i luften. Og hvis læseren skulle forledes til at tro, at ændringen, sådan som det var tilfældet i 1991, sker efter krav fra myndighederne, er det ikke tilfældet denne gang. Ændringen sker udelukkende på rådets initiativ.

I slutningen af indlægget begrunder Finn Bentzen opdelingen med ønsket om at adskille "idealet" (der ikke kan vejes eller måles) fra aktiviteter, der har erhvervsmæssig karakter. Dette forklarer dog ikke, at det af den grund ligefrem skulle være nødvendigt at oprette en ny fond.

Set i lyset af de kosmiske analyser er opdelingen også uforståelig. For Martinus betonedes igen og igen, at det ideelle – "vi er ikke en forretning, men en moral" – skal være det overordnede og dermed styrende for,

hvordan de økonomiske aktiviteter bliver administreret. Af den grund skal der derfor netop være en *tæt forbindelse* og *logisk sammenhæng* mellem det ideelle og de erhvervsmæssige aktiviteter.

Det virker nærmest som om, at man her falder tilbage til en dualistisk tankegang, som har været almindeligt udbredt inden for den gamle verdenskultur. Vi kender bl.a. denne dualisme fra den lutheranske kristendomsforståelse, hvor samfundet er inddelt i to adskilte sfærer med hver deres 'styrelse' – en åndelig og en verdslig. Den åndelige sfære ledes her efter et regelsæt, der er bestemt af nåde, barmhjertighed og tilgivelse, mens den verdslige sfæres regelsæt er domineret af magt på bekostning af ret og en ofte hensynsløs økonomisk rationalitet. I modsætning til dette dualistiske livssyn er det kosmiske livssyn holistisk. I kosmisk forstand er der kun én sfære, nemlig alkærlighedens sfære. Det er derfor rådets opgave at administrere Martinus Institut på en måde, der i størst mulig grad sikrer, at det er alkærligheden og ikke markedsøkonomien, der er grundlag for de erhvervsmæssige aktiviteter.

Hele den måde, Finn Bentzen anskuer det på, og som tofondssystemet angiveligt skulle understøtte, forekommer på den baggrund at være et tilbageskridt og en mere eller mindre bevidst accept af et livssyn og en tænke-måde, som det er Martinus Instituts opgave at distancere sig fra.

Finn Bentzen har i indlægget rent grafisk indrykket en del af teksten. Det fremgår ikke af indlægget, hvorfor det er sat op på denne måde, men sammenligner man den indrykkede tekst med vedtægterne for de to fonde, bliver det klart, at det drejer sig om en let redigeret gengivelse af de to fondes formålsparagraffer.

Den vigtigste ændring af Idealfondens formål i forhold til de oprindelige 1982-love (som blev gengivet stort set uændret i 1991-lovene) er, at der i formålsparagraffen er indsat et nyt stk. 1:

Hovedformålet med Martinus værker er: "Udvikling af åndsfrihed, tolerance, humanitet og kærlighed til alle levende væsener" (Livets Bog stk. 117). Formålet er således at fremme verdensfreden overalt på jorden. (Martinus Institut, *Fundats for Martinus Idealfond 1996*, § 3, stk. 1).

Det egentlige formål, at bevare Martinus' værker uændret og at informere, undervise, oversætte og publicere dem, er ændret til nu at være stk. 2.

Finn Bentzen forklarer ikke, hvorfor det nye stykke er tilføjet. Men det beror formodentlig på, at Instituttet ikke har kunnet forvente, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og Civilretsdirektoratet kendte til Martinus' værker, og at det derfor har været magtpåliggende over for styrelserne at dokumentere, at fonden har et almennyttigt formål. Det har man så gjort ved at indsatte dette nye, 'påklistede' stykke.

Under § 2, "Struktur", har man desuden tilføjet, at fonden er "ikke-erhvervsdrivende". Tilføjjelsen giver anledning til undren. For det er hverken fondens formål eller de øvrige vedtægtsbestemmelser, der afgør, hvorvidt en fond er 'erhvervsdrivende' eller 'ikke-erhvervsdrivende'. Det afgøres udelukkende af fondens indtjening baseret på erhvervsmæssig virksomhed. Bagatelgrænsen for, at en fond på det tidspunkt kunne betragtes som 'ikke-erhvervsdrivende', var en årlig indtægt på højst 250.000 kr. Hvis Martinus Idealfond, der udlejede bygninger til Martinus Aktivitetsfond, derfor havde indtægter, der oversteg dette beløb, ville fonden blive betragtet som 'erhvervsdrivende'.

Der findes et notat, udarbejdet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen den 6. februar 1995, som viser, at myndighederne netop af den grund havde betænkeligheder ved at godkende Martinus Idealfond som 'ikke-erhvervsdrivende'. Det hedder her:

Som nævnt ovenfor var det meningen, at MÅI [Martinus Åndsvidenskabelige Institut – den senere Martinus Idealfond, min tilføjelse] skulle leje de aktiver, der tidligere blev anvendt erhvervsmæssigt, til MAF [Martinus Aktivitetsfond, min tilføjelse]. Dette indebærer bl.a., at MÅI udlejer fast ejendom til MAF, hvorfor MÅI udøver erhvervsdrift efter § 1, stk. 2, nr. 2. Det er muligt, at erhvervsdriften er af begrænset omfang, således at fonden er omfattet af § 1, stk. 3. Revisor [Finn Bentzen, min tilføjelse] oplyste d.d. telefonisk, at bruttolajeindtægten bliver ca. 200.000 om året samt at MÅI har en balancesum på ca. 20 millioner kr. (Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, "Notat om Martinus Åndsvidenskabelige Institut", 1995, s. 2).

Det fremgår af notatet, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i den forbindelse har været i kontakt med Civilretsdirektoratet, da det er denne styrelse, der skal godkende Idealfondens vedtægter. Notatet viser, at Civilretsdirektoratet har haft betænkeligheder ved at godkende Idealfondens vedtægt med dens passus om, at fonden ikke er erhvervsdrivende:

15.2.1 Finn Bentzen informerer om de to fonde (1996)

Som nævnt ovenfor er Civilretsdirektoratet fondsmyndighed for fonden, hvorfor de skal godkende eventuelle vedtægtsændringer. Henning Larsen fra Civilretsdirektoratet har imidlertid visse betænkeligheder ved at godkende en ændret vedtægt med den overfor citerede passus om, at fonden ikke er erhvervsdrivende. (Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, "Notat om Martinus Åndsvidenskabelige Institut", 1995).

I betragtning af myndighedernes betænkeligheder i februar 1995 kan det undre, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen det følgende år godkendte, at Martinus Idealfond blev oprettet under Civilretsdirektoratet med en forventning om, at lejeindtægterne ville forblive nogenlunde på det eksisterende niveau, som Finn Bentzen havde oplyst:

Fondens revisor Finn Bentzen har ved brev af 16. januar d.å. oplyst, at Martinus Åndsvidenskabelige Instituts eneste erhvervsmæssige indtægter vil hidrøre fra udlejning af fondens ejendomme til Martinus Aktivitetsfond, samt at disse lejeindtægter vil udgøre ca. 20 til 25.000 kr. pr. mdr. (Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, "Vedr.: Martinus Åndsvidenskabelige Institut", Brev til Civilretsdirektoratet, 26. februar 1996).

Det var på denne baggrund, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen over for Civilretsdirektoratet tilkendegav, at

den af Martinus Åndsvidenskabelige Institut udøvede erhvervsdrift kunne anses for værende af begrænset omfang i den udstrækning bruttolejeindtægterne ikke overstiger ca. kr. 250.000 pr. år, jf. lov om erhvervsdrivende fonde § 1, stk. 3, 1. led. (Ibid.).

Det er et af de dunkle punkter i Sagens historie, at rådet gik med til, at Martinus Idealfond blev oprettet og registreret under Civilretsdirektoratet. For med en lejeindtægt, der ifølge Finn Bentzen allerede på det tidspunkt var tæt på 250.000 kr. om året, ville en minimal stigning i lejeindtægterne betyde, at Martinus Idealfond reelt handlede i strid med sine egne vedtægter. Den eneste måde at undgå det på ville da være at overflytte fonden til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, men da ville opsplitningen i to fonde have været formålsløs. Alene af den grund måtte tofondskonstruktionen anses for at være en *kortsigtet* og *uholdbar* foranstaltning.

Når Finn Bentzen derfor i *Kosmos* nævner, at det var Martinus' ønske, at Instituttet blev drevet "i største respekt for den lovgivning, Instituttet var og er underlagt", virker det hverken som om rådet eller rådets revisor udviser den samme respekt for lovgivningen. For med en aktuel indtjening fra lejeindtægter på mere end 200.000 kr. om året var det forudsigeligt, at man i løbet af få år ville overskride grænsen på 250.000 kr.

I Civilretsdirektoratet var der, modsat Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, ikke regnskabspligt for fonde. Fondenes indtjening blev her kontrolleret mindre systematisk via stikprøvekontrol, og det var derfor *rådets ansvar* at informere Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, så snart beløbsgrænsen blev overskredet. Undlod rådet at gøre det, ville Martinus Institut *uretmæssigt* være registreret under Civilretsdirektoratet.

Nyheden om Martinus Instituts opdeling i to fonde rejser yderligere en række spørgsmål:

1. Ifølge Martinus skulle der være ét ansvarligt råd. Nu havde man pludseligt – ikke ét råd – men et råd for Martinus Idealfond og en bestyrelse for Martinus Aktivitetsfond.
2. To fonde og to regnskaber gør det vanskeligt – ikke kun for udenforstående, men givetvis også for rådsmedlemmerne selv – at gennemskue Instituttets samlede, årlige budget og regnskab.
3. Med to regnskaber er der betydelige ekstraudgifter til revision.
4. Der er tale om temmelig vidtgående ændringer, som synes af være i strid med 1982-lovenes bestemmelser om, at "der ikke må foretages nogen ændring af institutionens principielle formål og struktur" samt kommentaren om, at det forventes, "at man kun ændrer på de øvrige bestemmelser, når omstændighederne gør det tvingende nødvendigt".³¹⁵
5. I *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer* har det daværende råd med sine kommentarer gjort, hvad det kunne, for at sikre, at de enkelte paragraffer blev tolket i den rette ånd. Disse kommentarer blev ikke medtaget i forbindelse med vedtægtsændringerne i 1991, og de er heller ikke medtaget i Idealfondens love. Måske er det sket, fordi kommentarerne ikke er relevante i forhold til myndighederne, men dermed er vigtig information nu udeladt.

Når Finn Bentzen afsluttende konkluderer, at tofondskonstruktionen efter hans "klare opfattelse" er "helt og aldeles i overensstemmelse med Martinus' ønsker og tanker",³¹⁶ er der intet i den kortfattede redegørelse, der begrundet denne opfattelse. Rådet har da heller ikke siden sandsynliggjort, at konklusionen er sand.

15.2.2 *Mere om Instituttets "nye fundament" (1997)*

Finn Bentzens kommentar til årsregnskabet for 1996 har den overraskende titel, "Enhver øvelse skaber talentkerner!!! (Guds skabelse af mennesket)". Kommentaren blev bragt i november-nummeret af *Kosmos* 1997. Indledningsvis henviser Finn Bentzen til den tidligere meddelelse i august-nummeret om, at Martinus Institut er blevet opdelt i to fonde. Han oplyser, at det har været et "omfattende arbejde" at oprette de to fonde, og at processen har stået på i mere end to år. Resultatet karakteriserer han som "mere end tilfredsstillende".³¹⁷

Den efterfølgende del af redegørelsen, der udgør mere end en tredjedel af artiklen, består i hovedsagen af et Martinus-citat fra det første nummer af *Kosmos* i 1933. Som optakt til citatet skriver Finn Bentzen, at han ikke kan

lade være med at citere Martinus fra *Kosmos* nr. 1 – 1. årgang – april 1933, hvor Martinus klart tilkendegav, at livets hjul har bevæget sig og fortsat bevæger sig, og at Instituttets virksomhed gennem mere end de 25 år, jeg har haft den glæde at være medarbejder, er vokset sig stor, sund og kærlig. (Finn Bentzen, "Enhver Øvelse Skaber Talentkerner!!! (Guds skabelse af mennesket) – Kommentar Til Årsregnskabet for 1996", *Kosmos*, 1997 nr. 11 s. 217).

Rent retorisk forsøger Finn Bentzen derved at skabe en association mellem Martinus' helt særlige autoritet baseret på den kosmiske bevidsthed og sin egen, helt personlige opfattelse af Instituttets aktuelle modenhedsstadium. Ved at karakterisere Instituttet som "sundt" og "kærligt" skaber han tillige en associativ forbindelse mellem denne forestilling og det tofondssystem, som han selv har været initiativtager til.

Hele denne måde at argumentere på er naturligvis grundlæggende usaglig. For enhver, der kender til jordmenneskelige forhold i al almindelighed og Instituttets virksomhed i særdeleshed, ved, at Martinus Institut

udviklingsmæssigt befinder sig på et ufærdigt stadium. Der vil gå mange år, før Instituttets virksomhed som helhed har udviklet sig til blive, hvad Finn Bentzen her karakteriserer som “stor, sund og kærlig”.

Dernæst følger Martinus-citatet fra *Kosmos*:

Den jordiske menneskehed er nu nået frem til et stadium i sin udvikling, hvor den må lære at forstå, at den guddommelige visdom vælder frem alle vegne.

Den guddommelige undervisning, den guddommelige kærlighed kan alene føre individet fremad mod en forklaret tilværelse eller gøre det til “ét med vejen, sandheden og livet” og således være den basis, på hvilken den nu begyndende verdensepøke vil komme til at hvile.

En sammenslutning, der udelukkende er baseret på den medfødte kærlighedsevne hos individerne, er jo en ægte eller naturlig sammenslutning og kan kun eksistere under begrebet “hvad Gud har sammenføjet, kan mennesket ikke adskille”. Den behøver derfor ingen love, ingen aftaler, ingen forskrifter, ingen løfter for sit sammenhold. (Ibid.).

Hvad citatet har med årsregnskabet og tofondskonstruktionen at gøre, er aldeles uklart. Men med de to umiddelbart efterfølgende sætninger bliver det imidlertid tydeligt med hvilket *formål*, Finn Bentzen har valgt at bringe citatet:

Jamen, er det da ikke genialt, at sådanne meddelelser fra den kosmisk bevidste Martinus nu næsten 65 år efter kommer til at få sit udspring fra Instituttet selv?? (Ibid.).

Ved på denne måde at associere Martinus’ beskrivelse af jordmenneskets udvikling frem mod en “forklaret tilværelse” med Instituttets aktuelle forhold, får Finn Bentzen det nærmest til at lyde som om, at Martinus Institut med tofondskonstruktionen har indfriet, hvad Martinus har udtalt om fremkomsten af en ny institutionel, guddommelig orden.

Denne måde at argumentere på er i sjælden grad usaglig. Intellektuelt er der en verden til forskel mellem Martinus’ højintellektuelle analyser og Finn Bentzens selvrosende og usagligt associerende argumentationsform. Måden at argumentere på er i virkeligheden udtryk for *disrespekt* for *Kosmos*’ læsere. Frem for relevant information får de – populært sagt – “en omgang røg”.

15.2.2.1 Idealfonden

Efter introduktionen kommer selve regnskabsdelen. I den giver Finn Bentzen nogle få nøgletal for de to fonde.

Om Idealfonden oplyser han, at den

har anvendt den største del af sit overskud – over kr. 700.000 – til udelinger til brug for de almennyttige formål, som er beskrevet i den fonds fundats. Det er værd at bemærke, at dette store beløb er næsten dobbelt så stort som hele det beløb, Martinus Institut “omsatte” for snart 25 år siden. (Ibid.).

Informationen om, at overskuddet er næsten dobbelt så stort som omsætningen for 25 år siden, virker intetsigende i sammenhængen. For oplysningen er ikke korrigeret for inflation og perspektiveres heller yderligere. Langt mere oplysende havde det været, hvis der havde været information om, hvilke konkrete aktiviteter uddelingerne på 700.000 kr. havde støttet.

Sammenfattede om Idealfonden hedder det:

Netop fordi IDEAL-fonden nu er blevet til en ikke erhvervsdrivende fond betyder dette, at alle gaverne kan anvendes til at fremme bevarelsen af Martinus samlede værker og gøre disse værker tilgængelige for interesserede – som der bliver flere og flere af – fordi der nu – mere end nogensinde – er midler til publicering, oversættelse til flere sprog og til en kvalificeret undervisning. (Ibid.).

Igen er det uklart, hvad der menes. For gaver er siden stiftelsen af Martinus Åndsvidenskabelige Institut blevet anvendt til institutionens formål. Hvilken forskel det skulle gøre, at man nu har oprettet en ny fond, bliver ikke forklaret.

I forbindelse med Idealfondens regnskab ville det også have været relevant at få information om de årlige lejeindtægter, da tofondskonstruktionen afhang af, at de forblev under de 250.000 kr. årligt. Den oplysning opgives imidlertid heller ikke. Det er først i Instituttets årsregnskab for 2001, at lejeindtægterne for første gang fremgår. De var da steget til 402.000 kr. Tre år senere, i 2004, var de steget yderligere til 600.000 kr.³¹⁸

Tofondssystemet hvilede derfor kort efter dets start og frem til dets afvikling i 2014 på et *falsk grundlag*. Konstruktionen var kun mulig, fordi

rådet og dets revisor *undlod* at videregive relevant information til myndighederne om de stadig stigende lejeindtægter.

15.2.2.2 *Aktivitetsfonden*

Om aktivitetsfonden hedder det, at den modtager støtte i form af uddelelser fra Idealfonden, og at midlerne anvendes til at drive de aktiviteter, der er angivet i fondens formålsparagraf. Det drejer sig om:

forlags-, trykkeri- og kursusvirksomhed samt til driften af Martinus Center i Klint (Ibid.).

Der tilføjes hertil, at hvis

ikke IDEAL-fonden kunne støtte AKTIVITETS-fonden, ville det være umuligt at opretholde det nuværende aktivitetsniveau. (Ibid.).

Igen et tomt udsagn, der intet forklarer ud over, at situationen er som den altid har været. For Instituttets erhvervsmæssige aktiviteter hviler, økonomisk set, ikke i sig selv, og man er derfor nu som tidligere afhængig af bidrag fra arv og gaver. Da det i tofondskonstruktionen er Martinus Ideal-fond, der modtager gaver, bliver de rent regnskabsmæssigt overført fra Idealfonden til Aktivitetsfonden. Men det er blot en regnskabsmæssig teknikalitet. Det har ikke noget at gøre med – som det er antydnet her – at man dermed kan opretholde et højere “aktivitetsniveau”.

Martinus Institut havde dengang, som det også er tilfældet i dag, en forhåbning om, at de erhvervsmæssige aktiviteter inden for en overskuelig fremtid ville kunne bringes til at hvile i sig selv, uden det var nødvendigt med tilskud fra arv og gaver:

AKTIVITETS-fonden skal ikke [være] og er ikke nogen pengetank eller overskudsforretning, selvom den er en erhvervsdrivende fond. Det tilstræbes, at fondens aktiviteter kan hvile i sig selv gennem en fornuftig planlægning og udvikling. (Ibid.).

15.2.2.3 *De afsluttende bemærkninger*

Finn Bentzen indleder sin afsluttende kommentar til årsregnskabet med ordene:

Instituttets nye fundament – som jeg med vilje har valgt at kalde den nye organisationsform – ændrer på begreberne “at eje”, “at besidde” og “at gøre krav på” og bør fremme forståelsen af “at afgive” og “at give afkald på” og “at formidle”. (Ibid.).

Det er interessant, at Finn Bentzen her omtaler tofondskonstruktionen som “Instituttets nye fundament” og en “ny organisationsform”. Hvad han nærmere bestemt mener med det, forbliver dog uklart.

Det har fra starten været hele ideen med Martinus Institut som “almennyttig institution”, at Instituttet modtager pengebeløb i form af arv og gaver, der bliver kanaliseret videre på en måde, som tjener institutionens formål. De begreber, som Finn Bentzen nævner, “at eje”, “at besidde” og “at gøre krav på”, er begreber, der i høj grad er relateret til den gamle verdenskultur. I det omfang de måtte indtage nogen fremtrædende rolle på Martinus Institut, er der tale om en afsporing i forhold til Instituttets formål. For som almennyttig fond er Martinus Institut ikke sat i verden for at tjene sig selv og sine egne, interne interesser, men udelukkende for at tjene almenheden – og dermed menneskeheden. Det forhold ændrede tofondskonstruktionen ikke på.

Finn Bentzen afslutter sin kommentar til regnskabet med disse ord:

Netop den fremgang og strukturændring, vi har været vidne til, bekræfter for mig det ganske logiske, at i stedet for at beskrive uendelighedens grænser med egne begrænsninger, bør vi erkende og opleve, at uendeligheden flytter sig – for os – i overensstemmelse med vor egen udvikling. (Ibid.).

Hvad Finn Bentzen mener med det, og hvilken relevans det har i forhold til regnskabet, er aldeles ubegribeligt. Rent bortset fra at det både kosmisk og formelt logisk er meningsløst at tale om “uendelighedens grænser”. Måske der i virkeligheden er tale om endnu et røgslør, der skal dække over, at den nye “organisationsform” hviler på et falsk grundlag, idet selve præmissen med en maksimal lejeindtægt på 250.000 kr. var uholdbar fra starten.

Finn Bentzens præsentationer af Instituttets årsregnskaber i *Kosmos* befinder sig, hvad stil og indhold angår, i en kategori for sig. De er blandt de mest besynderlige indlæg, der er trykt i *Kosmos*. Den måde, hvorpå Finn Bentzen sammenblander økonomi og åndsvidenskab, er på én gang ual-

mindelig og upassende. Hans særlige mix af nogle få økonomiske nøgletal og åndsvidenskabelige fraser giver uvilkårligt indtryk af manglende seriøsitet og dybde inden for begge områder. Kommentaren til årsregnskabet for 1996 er et grelt eksempel på dette.

15.2.3 *Hans Wittendorffs omtale af de to fonde (1999)*

Hans Wittendorff beretter i artiklen “Ind i rådet – og ud igen”, som blev bragt i *Kosmos* januar 1999, om sine erfaringer som rådsmedlem gennem fem år. Undervejs i artiklen gør han rede for sit syn på Instituttets økonomi i relation til den nye organisationsform. Det sker under overskriften, “Instituttets livsfunktioner i to fonde”.

Indledningsvis fortæller Hans Wittendorff, at han, mens han sad i rådet, havde haft økonomi som sit særlige interesseområde:

Det er klart, at de enkelte rådsmedlemmer – foruden de mange fællesager – har hver sit særlige interesseområde. Og her har jeg beskæftiget mig med noget, som af mange opfattes som “uartigt”! Jeg har nemlig i særlig grad arbejdet med sagens økonomi, og jeg véd, at mange af sagens venner betragter det som noget uartigt og næsten blasfemisk at tale om penge i forbindelse med Martinus’ analyser. Men her må jeg sige, at virkeligheden jo er en ganske anden: Der er én eneste ting, der sætter grænsen for, hvad rådet kan sig JA eller NEJ til af alle de aktiviteter, man gerne vil sætte i gang, og det er: Hvor mange penge er der til rådighed. (Hans Wittendorff, “Ind i rådet – og ud igen”, *Kosmos*, 1999 nr. 7).

Mange vil sikkert umiddelbart være enige i, at økonomien på mange måder er bestemmende for, hvilke aktiviteter der kan igangsættes. For det er nu engang den måde, samfundet er indrettet på. Pengene ligger til grund og er styrende for praktisk talt alt, hvad virksomheder og institutioner foretager sig. I det lys er det forståeligt, at økonomien også for Instituttets vedkommende er med til at sætte rammerne for, hvilke aktiviteter der er mulige.

Det er dog samtidig vigtigt at gøre sig klart, at man ikke kan se økonomien som et isoleret fænomen. For kosmisk set er det ikke pengene, der er styrende. Det virkeligt styrende er derimod de mennesker, og dermed de *bevidstheder*, der er bag økonomien, og som regulerer den.

For Instituttets vedkommende betyder det, at de økonomiske midler, der er til rådighed, er bestemt af tre faktorer i forening, nemlig:

1. Bevidstheden i samfundet generelt
2. Bevidstheden blandt de interesserede
3. Bevidstheden internt blandt Instituttets medarbejdere

I det omkringliggende samfund er økonomi primært et spørgsmål om salg med profit for øje, hvad enten det drejer sig om varer eller tjenesteydelser. Inden for Instituttets rammer er det anderledes. Her bør man i alle økonomiske forhold følge det sande forretningsprincip, og det betyder, at man ikke kan skabe en overskudsforretning baseret på salg af varer og tjenesteydelser. For følger man det sande forretningsprincip, er der ingen profit og dermed intet økonomisk overskud. Det, man giver ud, svarer til det, man får ind. Princippet bag alle forretningstransaktioner er lige værdi for lige værdi.

Det, der er grundlaget for Instituttets økonomi, og som skaber overskud, er derfor ikke, som i det øvrige samfund, markedsorienteret salg med profit for øje, men noget helt andet. Det er *moral*, og det er den moral, der er Instituttets egentlige 'kapital'.

Moralen er en fuldstændig integreret del af det kosmiske verdensbillede, og det er dén, Martinus redegør for i sine bøger i form af kosmiske analyser, og det er den moral, der bør komme til syne i alt, hvad Instituttet foretager sig.

Rettighederne til *Det Tredie Testaments* bøger er overdraget af Martinus til Instituttet som gave, og det er Martinus Instituts opgave, at give denne gave videre til menneskeheden. Det skal ske ved at publicere værket uændret, oversætte og udgive det på andre sprog, informere om det og ellers i det.

Modsat de ydelser, der udbydes inden for de markedsøkonomiske kredsløb, er det kosmiske verdensbillede frit "ligesom solen på himlen".³¹⁹ Det kan ikke monopoliseres eller underlægges markedsøkonomisk logik. Det er for alle, og hvis man forsøgte at skabe en markedsorienteret forretning på grundlag af det, ville det ikke længere være det kosmiske verdensbillede i sin rene form, man formidlede. Det ville i mere eller mindre udtalt grad være en forfalskning på grund af de markedsorienterede kræfters uundgåelige indflydelse.

Det kosmiske verdensbillede kan ikke indkapsles eller udnyttes kommercielt uden at komme i konflikt med sine egne kosmiske love. Og derfor kan Martinus Institut heller ikke benytte det falske forretningsprincip uden at komme i konflikt med sit eget værdigrundlag.

De erhvervsaktiviteter, som ligger under Aktivitetsfonden i form af forlags- og kursusvirksomhed m.m., vil derfor heller aldrig i deres eget afgrænsede, økonomiske kredsløb kunne danne grundlag for økonomisk overskud eller vækst. Hvis der havde været tale om en almindelig markedsorienteret virksomhed, ville man forsøge at gå den vej. Men den vej bør man undgå at betræde inden for rammerne af Martinus Institut. Her bør ønsket om økonomisk gevinst ikke være drivkraften, men derimod ønsket om at give den gave, man selv har modtaget, videre til andre. Det er dette ønske, der bør ligge til grund for alle aktiviteter.

Det er således *giveevnen* og den mentalitet, der ligger bag, som er det egentlige grundlag for Instituttets økonomi. Ønsket om at give dét videre, man selv har modtaget, er økonomiens 'motor' og inderste 'drivkraft'. For – uden det har været tilsigtet – vil den gavekultur, som *Det Tredie Testamente* og Instituttets giveevne frembringer, udløse taknemmelighed fra de mennesker, der er åbne over for at modtage gaven. Denne taknemmelighed vil på sin side være det udløsende moment i gavemodtagerens bevidsthed for at give tilbage til Instituttet.

Når det sker er der etableret et kosmisk kredsløb, der er drevet af *taknemmelighed* og af ønsket om at *formidle det kosmiske verdensbillede* og den *alkærlighed*, det repræsenterer. Det er dette kredsløb, det er Instituttets opgave at understøtte, og det er dette kredsløb, der på længere sigt i kommende århundreder vil afløse den i dag altdominerende markedsøkonomi.

For Instituttet er det vigtigste dybest set ikke, hvor store beløb man har til rådighed, men at man *prioriterer* rigtigt. For kun ved at prioritere rigtigt, både hvad angår ressourceforbrug og de aktiviteter, man sætter i gang, kan man være til gavn og glæde for flest mulige mennesker.

Hans Wittendorff berører selv problemstillingen sidst i artiklen, hvor han skriver:

[Jeg har] et lille hjertesuk: Vi kan sikkert alle være enige om, at hvis man virkelig for alvor skal forstå og fatte Martinus' knivskarpe, logiske analyser, så skal man kunne læse samtlige bind af Livets Bog og Det

15.2.3 Hans Wittendorffs omtale af de to fonde (1999)

Evige Verdensbillede. Og hvem kan så gå hen til boghandleren og købe disse livsvigtige bøger, eller låne dem på biblioteket? Jo, det kan såmænd kun mennesker, som bor i de nordiske lande! Hvis man taler engelsk-tysk-fransk-spansk-esperanto-russisk-kinesisk-osv. er man afskåret fra at sætte sig GRUNDIGT ind i dette samlede verdensbillede. Der skal i sandhed bruges mange penge i fremtiden på at oversætte og udgive... (Ibid.).

Gennem alle årene har der været sat spørgsmålstejn ved Instituttets prioriteringer. Sådan som det for eksempel sker her, hvor det undrer Hans Wittendorff, at man ikke i højere grad prioriterer at oversætte *Det Tredie Testamente* til andre sprog. Kommentaren viser, hvor vigtigt det er, at man på grundlag af de kosmiske analyser foretager de helt rigtige valg, så gavegiverens penge gør mest mulig nytte.

Når man videre læser, hvad Hans Wittendorff skriver om opdelingen af Institutet i de to fonde, får man et indtryk af, at opdelingen primært er motiveret af ønsket om en mere rationel økonomistyring.

Om Idealfonden hedder det:

For at gøre det lettere at styre økonomien har man opdelt Instituttets livsfunktioner i to fonde. Og da mange har stillet spørgsmål om dette, skal jeg ganske kort fortælle lidt om baggrunden. Lad os analysere, hvad Martinus-sagen egentlig er: Ved et rådsmøde sagde Martinus det selv på denne måde: "Vi er ikke en sekt eller en forening, – VI ER EN MORAL!" Er det ikke en pragtfuld beskrivelse af sagen?

Denne moral, denne humanisme, er nu indeholdt i IDEAL-FONDEN, som er en rent idealistisk fond, – en ikke-erhvervsdrivende fond, som ejer copyrighten til alle Martinus' værker. Og det er denne fond, der modtager de penge, der i form af renter, arv og frivillige bidrag sendes til Institutet. (Hans Wittendorff, "Ind i rådet – og ud igen", *Kosmos*, 1999 nr. 7).

Det er selvfølgelig fint, at Hans Wittendorff citerer Martinus for udtalelsen om, at Sagen ikke er en forretning, men en moral. Desværre udfolder han ikke dette nærmere, idet han straks efter fejler emnet bort med det retoriske spørgsmål: "Er det ikke en pragtfuld beskrivelse af sagen?"

Det ville ellers have været relevant at høre om, hvad rådet, i den tid Hans Wittendorff har været medlem, har gjort for at understøtte moralens

indflydelse på økonomien og de økonomiske aktiviteter. For Martinus Institut er netop ikke uden videre en moral, lige så lidt som et jordmenneske er født voksent og fuldt udviklet. For at leve op til sin bestemmelse og *blive* en moral, må rådet tilegne sig analyserne og anvende dem inden for det økonomiske område. Hvordan rådet har tænkt sig at gøre det, derom er artiklen tavs.

Om Aktivitetsfonden hedder det:

Men så er der jo også en mere fysisk, en mere forretningsmæssig side af sagen: Vi skal nødvendigvis sende girokort ud til Kosmos-abonnenter, vi skal oversætte, trykke og sælge bøger på mange forskellige sprog, – og vi skal udleje ferieboliger i Klint. Alle disse forretningsmæssige ting er nu samlet i AKTIVITETSFONDEN, som er en erhvervsdrivende fond. (Ibid.).

Hans Wittendorff forklarer, hvordan de to fonde har delt Instituttets aktiviteter mellem sig. Det virker nærmest som om, at der på det tidspunkt har udviklet sig en form for splittelse i Instituttets administration mellem det ideelle og det forretningsmæssige, og at det er denne splittelse, som har ført til oprettelsen af de to fonde. I Hans Wittendorffs fremstillinger hedder det ligefrem, at det moralske og humanistiske nu er “indeholdt i IDEAL-FONDEN”, og at det forretningsmæssige er “samlet i AKTIVITETSFONDEN”.

Det virker unægteligt som om, at Instituttet med tofondskonstruktionen har forsøgt at adskille, hvad der for Martinus var en sammenføjet enhed. For det har aldrig været meningen, at det ‘erhvervsmæssige’, skulle adskilles fra det ‘idealistiske’ eller ‘moralske’. Tværtimod er det som påvist meningen, at det erhvervsmæssige skal administreres efter *det sande forretningsprincip* og dermed medvirke til at *understøtte* moralen. Med udgangspunkt i det kosmiske verdensbillede forekommer hele den tankegang, som tofondskonstruktionen er udtryk for, derfor at være en *afsporing*.

I redegørelsen leder man samtidig forgæves efter en forklaring på, hvorfor opdelingen i to fonde overhovedet har været nødvendig, endsige *tvingende* nødvendig.³²⁰ Frem for en forklaring, får man, som tidligere i Finn Bentzens redegørelser, et ‘skønmaleri’:

Og nu fungerer det: Året igennem følger rådet nøje udviklingen i de to fonde ved hjælp af revisorens budgetkontrolskemaer, og når man ved

15.2.4 Samarbejdsstrukturens begrundelse (2003)

regnskabsårets slutning kan konstatere hvor stort et overskud, der er i IDEAL-FONDEN, kan man udlodde dette i nøje overensstemmelse med fondens almennyttige formål.

Det er virkelig dyrebart, – ja, det er selve grundlaget for sagens økonomiske eksistens, at sagens venner kan have 100% ubetinget tillid til, at hver eneste krone, der gives til Instituttet, bliver brugt, – ikke til at favorisere enkeltpersoner, – men til gavn for IDEAL-FONDENS formål: At bevare Martinus' værker uændret, og at oplyse om disse værker. (Ibid.).

Som læser må man spørge sig selv, om det ikke hele tiden har været sådan, at gaver blev anvendt til gavn for formålsparagraffen, som den er formuleret i 1982-lovene? Og videre må man spørge, hvad der med tofondskonstruktionen er ændret i forholde til dette? Med redegørelsen har Hans Witendorff i hvert fald hverken forklaret eller sandsynliggjort, at man med to fonde har bedre forudsætninger for at sikre, at indtægterne fra gaver anvendes i overensstemmelse med formålet.

15.2.4 Samarbejdsstrukturens begrundelse (2003)

I *Samarbejdsstrukturen* (2003) er der en omtale af de to fonde. Indledningsvis bliver det oplyst, at

Lovene for Instituttet er udformet efter Martinus' personlige direktiver, og er efter hans overgang til det åndelige plan alene blevet tilpasset ud fra hans egne ønsker om, at Institutkets virksomhed skal foregå i god overensstemmelse med de principper og retningslinjer, som er fastsat i den til enhver tid gældende danske lovgivning. (Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1993, s. 39).

Formuleringen er et typisk eksempel på det *spin*, man i mange sammenhænge støder på, når rådet skal retfærdiggøre sine beslutninger. Spinnet består i, at rådet foregiver, at Institutkets love siden Martinus' fysiske bortgang alene er blevet ændret som følge af lovgivningsmæssige krav. Dette er imidlertid, som tidligere dokumenteret (jf. afsnit 15.2.1), usandt. Det er kun vedtægtsændringerne i 1991, der har været gennemført som en konsekvens af lovgivningen.

I det umiddelbart efterfølgende afsnit viderefører rådet spinnets:

Som en konsekvens af udviklingen i den danske lovgivning er Institutets virksomhed i 1996 blevet opdelt organisatorisk i to fonde, som bærer navnene “Martinus Idealfond” og “Martinus Aktivitetsfond”. Denne opdeling betyder, at den rent almennyttige del videreføres af Martinus Idealfond, medens de opgaver, som i lovgivningens forstand har en erhvervsmæssig karakter, dvs. Instituttets forlags- og kursusvirksomhed, er udskilt og varetages af Martinus Aktivitetsfond. (Ibid.).

Rådet videreudvikler her det falske argument fra det foregående afsnit og foregiver, at Idealfonden og Aktivitetsfonden er oprettet som en konsekvens af ændret lovgivning. Det er muligvis rigtigt, at det er den ændrede lovgivning, der *internt* i rådet har været *anledningen* til, at fondene er blevet oprettet, men der er absolut ikke tale om, at det har været et lovgivningskrav. Oprettelsen er ene og alene sket på initiativ af rådet og dets revisor.

15.2.5 *Rådets ændrede begrundelse (2008)*

Blandt de interesserede i Martinus’ Sag var der flere, som fandt, at Martinus Instituts begrundelser for at opdele Martinus Åndsvidenskabelige Institut i to fonde var uforståelig. Finn Bentzen og Hans Wittendorff havde forklaret, at det var sket ud fra et ønske om at adskille de erhvervsdrivende aktiviteter fra de ikke-erhvervsdrivende, og i Samarbejdsstrukturen (1993) havde rådet oplyst, at opdelingen var sket efter krav fra myndighederne.

Ikke mindst nu afdøde Vagn Noach, der var statsautoriseret revisor, stillede mange spørgsmål til rådet, fordi det for ham var aldeles uforståeligt, at Instituttet var opdelt i to fonde.³²¹ Det var baggrunden for, at rådet omsider, mere end ti år efter fondenes oprettelse, kom med endnu en forklaring. Det skete i Sommerbrevet fra juli 2008 og senere samme år i et notat fra rådet med titlen “Hvorfor har Martinus Institut 2 fonde?”.

Rådet forklarer nu, at motivet bag opdelingen var et ønske om at undgå at skulle betale arveafgift. I sommerbrevet hedder det således:

Kort skal hertil nævnes den historiske baggrund, at myndighederne tilbage i 1980’erne havde omdannet Instituttet til en erhvervsdrivende fond som led i en generel skærpelse af kravene til danske fonde. Det var

derfor en lykkelig begivenhed, da Martinus Idealfond midt i 1990'erne igen blev godkendt som en almennyttig fond, bl.a. fordi det indebærer fritagelse for at betale arveafgift. Betingelsen for denne ordning var, at de praktisk udførende opgaver inden for forlags- og kursusvirksomheden, som i lovgivningens forstand har en erhvervsdrivende karakter, blev udskilt i en særskilt erhvervsdrivende fond – med navnet Martinus Aktivitetsfond. (Martinus Institut, "Sommerbrev 2008", juli 2008, s. 6-7).

Den samme begrundelse gentages i det opfølgende notat fra 2008, hvor det endvidere hævdes, at opdelingen er sket efter forslag fra skattemyndighederne.

Også denne redegørelse indledes med en beskrivelse af den historiske baggrund, hvor det oplyses, at Martinus Institut som et resultat af ny lovgivning på fondsområdet i 1984/85 blev omdannet til en erhvervsdrivende fond. Videre hedder det:

Den situation var ikke tilfredsstillende. Derfor blev der arbejdet videre med at finde en løsning, så MI igen kunne få status som en almennyttig fond. Det lykkedes heldigvis, men først i 1996 da der efter forslag bl.a. fra skattemyndigheden blev indført den model, at MI's opgaver blev fordelt på de 2 fonde. [...] Vi har nu haft de 2 fonde i 12 år, og det har vist sig meget fordelagtigt for MI's økonomi. Først og fremmest fordi Martinus Idealfond fritages for at betale afgift af de arvebeløb, som vi modtager fra de interesserede. [...] Siden 2001 har Martinus Idealfond endda været en såkaldt "almenvelgørende" fond, som er automatisk fritaget for arveafgift. Tidligere skulle vi ansøge om det i de enkelte tilfælde. (Rådet for Martinus Institut, *Hvorfor har Martinus Institut 2 fonde?*, november 2008, s. 1-2).

Denne forklaring er det også svært at fæste lid til. For hvorvidt en fond er "almennyttig" eller "almenvelgørende" afhænger ikke af, om den er erhvervsdrivende eller ikke-erhvervsdrivende. En fond kan udmærket både være erhvervsdrivende og almennyttig/almenvelgørende. Den karakteriseres da som en "erhvervsdrivende almennyttig/almenvelgørende fond". Det, der kræves for at blive betragtet som en erhvervsdrivende almennyttig/almenvelgørende fond, er ene og alene, at fonden uddeler midler til almennyttige/almenvelgørende formål og anvender overskuddet fra sin erhvervsvirksomhed til at støtte disse formål.³²²

I forhold til skattelovgivningen og fritagelse for arveafgift drejer det sig derfor ikke om, hvorvidt fonden driver erhvervsmæssig virksomhed, men om hvorvidt fondens formålsparagraf har et almennyttigt eller almenvelgørende formål. I “Cirkulære om fondsbeskatningsloven” fra 1996 hedder det således:

Ifølge § 3, stk. 2, i lov om afgift af dødsboer og gaver kan skatteministeren eller den, han bemyndiger dertil, bevilge afgiftsfritagelse for arv, som tilfalder fonde og foreninger med et almenvelgørende eller andet almennyttigt formål. (*Cirkulære om fondsbeskatningsloven*, 19. marts 1996).

I sit notat skriver rådet, at Martinus Idealfond siden 2001

endda [har] været en såkaldt “almenvelgørende” fond, som er automatisk fritaget for arveafgift. Tidligere skulle vi ansøge om det i de enkelte tilfælde. (Rådet for Martinus Institut, *Hvorfor har Martinus Institut 2 fonde?*, november 2008, s. 1).

Instituttet ville ifølge lovgivningen kunne have opnået de samme skattemæssige fordele under det oprindelige Martinus Åndsvidenskabelige Institut, *der ifølge sit formål allerede var en almennyttig fond*. Siden Martinus Idealfond og Martinus Aktivitetsfond i 2014 blev lagt sammen under en ny erhvervsdrivende fond, Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut, har man da også bibeholdt de skattemæssige fordele, som var gældende under tofondssystemet.

Det skal dertil bemærkes, at hvis de gunstige skatteregler, som rådet her karakteriserer som “meget fordelagtige for MI’s økonomi”, virkelig var betinget af, at Idealfonden var en ikke-erhvervsdrivende fond, ville situationen være den, at Martinus Institut gennem en lang årrække *uretmæssigt* havde haft en økonomisk fordel af at undlade at oplyse fondsmyndighederne om de stigende lejeindtægter, der betød, at fonden ifølge loven var erhvervsdrivende.

Det er ikke umiddelbart gennemskueligt, hvad der ligger bag den fejlagtige information, som Instituttets sommerbrev og rådets redegørelse fra 2008 videreformidler. Med mindre man udtaler sig mod bedre vidende, synes forklaringen at være, at rådsmedlemmerne ikke selvstændigt havde sat

15.2.6 Rådets omtale af tofondssystemet (2016)

sig ind i fonds- og skattelovgivningen, men blot videregav urigtige oplysninger, som de øjensynligt har fået af Instituttets revisor.

15.2.6 Rådets omtale af tofondssystemet (2016)

I rådets notat fra december 2016 om sammenlægningen af Aktivitetsfonden og Idealfonden, og med Aktivitetsfonden som den fortsættende fond, har rådet ændret mening, idet det nu er argumenter til støtte for en ét-fondsstruktur, der fremføres.

Baggrunden for sammenlægningen var Idealfondens lejeindtægter, der længe havde ligget over det aftalte beløb på 250.000 kr. Rådet fremlægger det i notatet på denne måde:

Årsagen til vurderingen af IF [Idealfonden] som erhvervsdrivende var omfanget af indtægter fra husleje set i forhold til indtægterne fra gaver, arv og renter. Disse sidste var lave, og SKAT krævede samtidig, at huslejen skulle hæves grundet ejendomsværdistigninger, hvorfor lejeindtægterne langt oversteg det i 1996 aftalte beløb (som ikke blev indeksreguleret). (Rådet for Martinus Institut, *Martinus Instituts fondsfusion*, december 2016, s. 1).

Det er ikke forkert, hvad rådet her skriver. Rådet undlader imidlertid at nævne, at lejeindtægterne på det tidspunkt i mere end 15 år havde oversteg det oprindeligt aftalte beløb på 250.000 kr., og at rådet og fondens revisor havde *undladt* at informere myndighederne om dette.

Det var ved stikprøvekontrol i Civilstyrelsen, at det blev opdaget, at Idealfondens lejeindtægter langt oversteg det oprindeligt aftalte beløb på 250.000 kr. Civilstyrelsen informerede om dette i januar 2013 i et brev til Erhvervsstyrelsen:

Det fremgår således af årsrapporten for 2011, at fonden i regnskabsåret havde lejeindtægter på 649.621 kr. fra udlejning af fast ejendom. Ifølge årsrapporten for 2010 havde fonden i både 2009 og 2010 lejeindtægter for 633.600 kr. (Civilstyrelsen, "Martinus Idealfond", Brev til Erhvervsstyrelsen, 22. januar 2013).

Rådet skriver videre i notatet:

Da MI således nu ville have to erhvervsdrivende fonde, var forudsætningerne for to-fondsstrukturen faldet bort, og rådet besluttede derfor i 2014 at ansøge ES om tilladelse til at fusionere fondene med tilhørende forenkling i administration mv. (Rådet for Martinus Institut, *Martinus Instituts fondsfusion*, december 2016, s. 1).

I den fusionsplan, Instituttets advokat i efteråret 2014 udarbejdede med henblik på at få Erhvervsstyrelsens godkendelse til sammenlægning af de to fonde, er der åbenhed om forhold, som rådet i alle årene havde fortiet i sin information til de interesserede. I fusionsplanen hedder det således bl.a., at det med to fonde “er omkostningstungt og fordyrende i forhold til administration, revision mv.”.³²³

Endvidere bliver det i fusionsplanen fremført, at

Bestyrelserne for de to fonde skal bemærke, at det oprindeligt aldrig har været stifterens mening at skille aktiviteterne ad, men at dette alene er sket på baggrund af krav fra myndighederne. (Ibid.).

Det er værd at lægge mærke til, at rådet i dette ‘interne’ dokument indirekte erkender, hvad det dybest set må have vidst fra starten. Nemlig at to-fondskonstruktionen var imod stifters vilje.

Det er tilsvarende værd at bemærke, at rådet fralægger sig ansvaret for det skete ved urigtigt at tilføje, at “det alene er sket på baggrund af krav fra myndighederne”. Det er uklart, hvordan den opfattelse har vundet indpas. Især også fordi rådet i notatet netop gør rede for reglerne, der hele tiden har været gældende på fondsområdet:

Selv om en fond er erhvervsdrivende, kan den godt have et almennyttigt formål (og ligeledes behøver en ikke-erhvervsdrivende fond ikke at have et almennyttigt formål). Hvorvidt en fond er almennyttig, afhænger således af fondens formål og vedtægternes formulering og ikke af dens juridiske status.

Formålene for *Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut* er vurderet til at være almennyttige, og fonden er derfor godkendt af SKAT som værende almennyttig efter Ligningslovens § 8A, stk. 2. Det

betyder, at fonden fra skattemyndighedernes side betragtes som almen-nyttig ligesom den tidligere IF.

Godkendelsen fra SKAT betyder altså, at fonden kan modtage gaver med årlig fradragsret for gaveren på op til 15.200 kr. (2016-niveau). Samtidig er fonden fritaget for at betale boafgift af arv, som tilfalder fonden. Endelig kan fonden som almennyttig erhvervsdrivende fond fradrage uddelinger i overensstemmelse med fondens formål i det skattemæssige resultat. (Op.cit., s. 2).

Sammenfattende må man konkludere, at rådet på intet tidspunkt har givet en troværdig forklaring på, hvorfor tofondskonstruktionen var nødvendig.

15.2.7 *Vedtægtsændringerne (1996)*

15.2.7.1 *Martinus Aktivitetsfond*

Med oprettelsen af de to fonde fik man samtidig to sæt love – eller vedtægter.

I Martinus Aktivitetsfond blev de erhvervmæssige aktiviteter indskrevet som en del af fondens formål:

De erhvervmæssige aktiviteter er alle nødvendige forlagsaktiviteter, dvs. at udgive tidsskriftet Kosmos og Martinus bøger på forskellige sprog, samt annoncering og oplysning.

Andre hovedaktiviteter er udlejning af kursusfaciliteter og (sommer)boliger i Martinus Center i Klint, forlags- og kursusvirksomhed inkl. leje af Mariendalsvej 94-96, 2000 F samt undervisning og de forskellige her-til knyttede serviceaktiviteter, som f.eks. drift af cafeteria m.m. (Martinus Institut, *Fundats for Martinus Aktivitetsfond 1996*, § 3, stk. 1).

I de oprindelige 1982-love, var erhvervsaktiviteterne ikke nævnt. Det nærmeste, man kommer det, er i rådets kommentar i formålsparagraffen, hvor det hedder:

Instituttet skal sørge for udgivelse af værkerne – dog så vidt muligt på fremmede forlags eget initiativ. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3, stk. 1, rådets kommentar).

Baggrunden for denne kommentar var netop, at Martinus ønskede at begrænse erhvervsaktiviteterne til et minimum:

Martinus: Jeg mener, vi må overlade til forlagene ... jeg mener ikke, at instituttet skal besvære sig med alt det med bøger. Sikke en masse personale ... og så meget andet.

Ib Schleicher: Vi skal ikke drive erhvervsvirksomhed.

Martinus: Nej, det er om at gøre, at vi kan holde den så ren ... holde atmosfæren så ren som muligt. Og det kan vi ved ikke at have alt for mange slags primitive ... jeg mener ikke nedsættende, men alligevel primitive arbejder af forskellig art. (Rådsmøde, 5. februar 1974).

Set i det lys virker det helt forkert, at oprette en ny fond, der har erhvervsaktiviteterne som sit formål.

I formålsparagraffens stk. 2 hedder det:

Hovedformålet med Martinus værker er: "Udvikling af åndsfrihed, tolerance, humanitet og kærlighed til alle levende væsener" (Livets Bog stk. 117). Formålet er således at fremme verdensfreden overalt på jorden. (Martinus Institut, *Fundats for Martinus Aktivitetsfond 1996*, § 3, stk. 2).

Dette stykke er indsat som en optakt til det følgende stk. 3, der er kopieret ind fra 1982-lovenes § 3, stk. 1:

I hele sin virksomhed og med alle de midler, der står til dens rådighed, skal Fonden tjene det formål at oplyse om Martinus' værker og gøre disse værker tilgængelige for interesserede, herunder ved salg, oversættelse og undervisning i betryggende form. (Ibid., § 3, stk. 3).

Derved præciseres det i formålsparagraffen, at Aktivitetsfonden skal understøtte overordnede formål, som det er beskrevet i § 3, stk. 2, og man får over for myndighederne kommunikeret, at hovedformålet med Martinus' værker er at "fremme verdensfreden". Dermed er det samtidig angivet, at Martinus Aktivitetsfond som Martinus Idealfond også er en almennyttig fond.

Rådet har dog samtidig udeladt 1982-lovenes information om, at fonden “er en [...] *almennyttig* institution”.³²⁴ Det er svært at gennemskue, hvad der ligger bag udeladelsen. Det kan tyde på, at rådet har været i vildrede. På den ene side fastslås det med stk. 2, at fonden har et almennyttigt formål. Nemlig at “fremme verdensfreden”. På den anden side foregiver rådet og dets revisor i kommunikationen til de interesserede, at en erhvervsdrivende fond ikke kan være almennyttig (jf. afsnit 15.2.5). Det er muligvis dette, der har ført til, at oplysningen om fondens almennyttige karakter er blevet fjernet.

Der er også foretaget en væsentlig ændring i § 5, “Ledelse”. Den oprindelige formuleringen – “*rådet udpeger to suppleanter*, som deltager i rådets møder uden stemmeret”³²⁵ – er blevet erstattet med: “bestyrelsen *kan* udpege en til to suppleanter”.³²⁶ Da Martinus tillagde suppleantordningen stor vægt (se afsnit 15.3.1.3), må denne ændring anses for at være i strid med hans udtrykte vilje.

De øvrige paragraffer er i hovedsagen identiske med 1982-lovene.

15.2.7.2 *Martinus Idealfond*

Til formålsparagraffen er der tilføjet et nyt stk. 1, der er identisk med Aktivitetsfondens § 1, stk. 2 med oplysningen om, at hovedformålet med Martinus’ værker er at fremme verdensfreden. Dette stykke virker påklistret, da det tydeligvis ingen indflydelse har på, hvordan fonden ledes og administreres. Formålet har angiveligt været at overbevise myndighederne om, at fonden er almennyttig.

Formålsparagraffen stk. 2 er overvejende identisk med formålsparagraffen stk. 1 i 1982-lovene. Dog er der til den sidste del, “Gøre disse værker tilgængelige for interesserede, herunder ved publicering, oversættelse og undervisning i betryggende form”, indsat tilføjjelsen, “og ved uddelinger og tilskud til disse aktiviteter”. Det er formodentlig sket efter krav fra SKAT, jf. “*Cirkulære om fondsbeskatningsloven*”:

Fra et fondsretligt synspunkt må der stilles krav om, at det almenvelgørende eller almennyttige formål skal fremgå af den uddelende fonds vedtægter. Det følger af fondslovens § 6, stk. 1, nr. 3 og 8, at der i fondens vedtægt skal optages bestemmelse om fondens formål og overskudsanvendelse, ligesom det efter fondslovens § 29, stk. 1, påhviler fondsbestyrelsen at anvende overskuddet til de formål, der er fastsat i

vedtægten. Der er således et fonde retligt forbud imod at foretage udde-
linger til ikke-vedtægtsmæssige formål. (*Cirkulære om fondsbeskat-
ningsloven*, 19. marts 1996).

Der er desuden tilføjet oplysninger om, hvad der *ikke* er fondens formål:

Fondens formål er ikke at drive Martinus Center med alle dets aktivite-
ter, ligesom det heller ikke er fondens formål at drive ejendommen Ma-
riendalsvej 94-96, 2000 F. Disse aktiver, som ejes af fonden, udlejes til
Martinus Aktivitetsfond, der fra oprettelsen, den 1. januar 1995 står
for den erhvervsmæssige drift. (Martinus Institut, *Fundats for Marti-
nus Idealfond 1996*. § 3, stk. 2).

Denne oplysning er tydeligvis henvendt til myndighederne, og medmindre
den er indsat som et krav fra myndighederne, må den anses for at være
imod 1982-lovenes kommentar om kun at foretage ændringer, der er *tvin-
gende* nødvendige.

15.3 Ændrede regler for rådets sammensætning (2001)

Efter blot tre år blev fondenes fundatser ændret i 2001, idet man ændrede
på reglerne for bestyrelsernes sammensætning. Da Martinus Idealfond er
den fond, der tegner Martinus Institut udadtil, er det vedtægtsændringer-
ne for denne fond, der vil blive gennemgået i det følgende.

For at sætte ændringerne i perspektiv, er det nødvendigt først at se nær-
mere på, hvilke regler Martinus havde fastlagt for reguleringen af rådets
sammensætning og fornyelse ved selvsupplering. De afgørende detaljer
faldt endeligt på plads i løbet af januar 1981, og de blev siden skrevet ind i
1982-lovene.

15.3.1 Martinus' regler for rådets sammensætning

De grundlæggende principper kan opsummeres i disse punkter:

1. Rådet er Sagens 'faste punkt' og har til opgave at handle i over-
ensstemmelse med de kosmiske analyser.

15.3.1.1 Rådet skal blive Sagens 'faste punkt'

2. Der skal etableres et "fuldautomatisk" system, som sikrer, at ingen får mere magt end andre.
3. Der skal være en prøveperiode uden stemmeret for nye medlemmer. Rådet får derved mulighed for gennem en suppleantordning at vurdere, om de nye medlemmer egner sig. De nye medlemmer får samtidig som suppleanter tid til at leve sig ind i, hvordan man styrer Sagen.
4. Den "fuldautomatiske" fornyelsesordning skal desuden sikre, at det enkelte rådsmedlems magt er begrænset. Den længste periode, man kan sidde i rådet som stemmeberettiget medlem, er derfor 5 år.
5. Fornyelsesordningen skal indføres gradvis via en "overgangsordning". De medlemmer, der er personligt valgt af Martinus, sidder i rådet, indtil de selv vælger at gå af, mens nye medlemmer indvælges efter de nye, tidsbegrænsende regler.

Lad os undersøge punkterne nærmere og se, hvad Martinus konkret udtaler.

15.3.1.1 Rådet skal blive Sagens 'faste punkt'

Det første punkt er tidligere behandlet indgående (se kapitel 1.8), men der kan alligevel være grund til kort at gentage det her, da det er selve fundamentet for rådets virksomhed. Det er ved at acceptere og efterleve forpligtelsen til at handle efter de kosmiske analyser, at rådet løser sin opgave og bliver *eksemplarisk*:

Sagen skal være et eksempel for sine medarbejdere. Det kan den ikke være, hvis vi benytter de gammeldags metoder. Den skal være sådan, at Sagen er upåklagelig. Den er et eksempel på overholdelse af kosmiske analyser. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

Martinus blev på et rådsmøde spurgt, om han kunne sige noget nærmere om, hvilke egenskaber nye rådsmedlemmer skulle have. Til det svarede Martinus:

Martinus: Ja ... de skal selvfølgelig være meget interesseret i, at denne sag bliver udbredt. De må selvfølgelig også have meget tillid til, at det

passer, hvad jeg har sagt. [...] Det skal være mennesker, der med deres sjæl virkelig kan føle, at det er rigtigt. Det skal det være.”

Ib Schleicher: Det skal ikke være mennesker med tvivl i sindet om det der.

Martinus: Nej, – så ender det med, at de modarbejder det ... så kommer de med noget ... så skal det være sådan, som de siger ... så mener de, at de har noget, der er bedre. Nej, det må være mennesker, der helt og holdent giver sig ind til det. (Rådsmøde, 21. maj 1974).

Vælger man at sidde i rådet, uden at man har sat sig ind i Strukturen og accepteret, at det er analyserne, der er ‘den overordnede’,³²⁷ kommer man uundgåeligt i konflikt med Sagen, og konsekvensen bliver, at der kommer “spektakler”:

Men det kommer nu dertil, at vi må holde strenge regler og være meget bestemte over for de forskellige ting vi bestemmer. For ellers flyder det ud, og så bliver der spektakler. (Martinus, rådsmøde, 5. august 1980).

15.3.1.2 *Et “fuldautomatisk” udskiftningssystem*

Martinus havde allerede ved et rådsmøde den 5. marts 1974 talt om, at det ville være godt med et råd bestående af syv personer, og ved et møde 6. januar 1981, kort før Martinus forlod det fysiske plan, bliver man så enige om den endelige model. Der skal være fem stemmeberettigede medlemmer og to suppleanter. Martinus siger i den forbindelse:

At der er syv – det er jo også det hellige tal. – Det har man jo brugt i mange tilfælde, og det tror jeg også er det helt rigtige. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

Af de syv skal fem være stemmeberettigede medlemmer, mens to skal være “prøvemedlemmer”. Alle rykker *et anciennitetstrin frem*, når formanden efter et år på posten går ud af rådet. Samtlige stemmeberettigede medlemmer bliver dermed efter tur først næstformand og dernæst formand. På den måde bliver udskiftningen, som Martinus karakteriserer den, “fuldautomatisk”:

Der er fem, der har magten. For at der hele tiden kan være fem, så har man to i reserve. [...] Jeg tror, at vi her har noget – en fuldstændig automatik. (Ibid.).

Så bliver der altså syv. Og syv er jo også et meget fint tal. Det er jo fuldautomatisk. (Ibid.).

Systemet bevirker, at ingen kan være stemmeberettiget medlem af rådet i mere end 5 år, og mindre end 5 år i de tilfælde, hvor et eller flere medlemmer med højere anciennitet forlader rådet før tid:

Jeg synes, det er godt med fem medlemmer, – [5 år] er den længste tid. Her har vi et fast grundlag, og det må holdes. (Martinus, rådsmøde, 27. januar 1981).

Det var dette “fuldautomatiske” system, der skulle sikre, at udskiftningen i rådet skete problemfrit, og at ingen fik for meget magt eller blev begunstiget frem for andre. Samtidig var der aldrig den mindste tvivl om, hvornår der skulle være udskiftning. Det ville være den dato, hvor rådsformanden forlod rådet efter et år på formandsposten. Eller tidligere i tilfælde af død, alvorlig sygdom eller andet uforudset, som betød, at formanden gik før tid.

Inden Martinus endegyldigt besluttede sig for modellen, hvor alle automatisk rykker frem ved formandens afgang, foreslog nogle af rådsmedlemmerne, at det blev ordnet sådan, at man som rådsmedlem havde *ret* til sammenlagt 5 år i rådet. Her var Martinus imidlertid *kategorisk afvisende*. Som direkte svar på spørgsmålet, om man ikke bare kunne “sikre sig, at den ordinære tid var 5 år som aktivt medlem”, sagde Martinus:

Man skal ikke garantere. Her i en Sag som denne skal folk ikke have store begær eller forlangender osv. De må rette sig efter Sagen, – og det gør de da, hvis de synes om Sagen. Og når Sagen er sådan, så må de få at vide i forvejen – det retter sig jo alt sammen efter – går det hele, som det skal, så bliver du formand. Men det er muligt, at der sker de og de ting, og så rykker du jo frem. Hvad gør det, at han kun er medlem i fire år. Det er jo ikke en præsidentpost eller kongepost. Det er ikke en bestyrelse i almindelig forstand. Det er egentlig meget mere end bestyrelse. Den udfolder et særligt sindelag. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

For Martinus var det Sagen, der stod i centrum, og han forsøgte omhyggeligt at fjerne alt, som tog hensyn til enkeltpersoners interesser på bekostning af Sagens tarv. Det var moralen og det rette sindelag, som skulle stimuleres, og det blev de ikke, hvis rådsmedlemmerne fik en opfattelse af, at de havde særlige rettigheder. Martinus var fuldkommen tydelig på det punkt. Medlemmernes anciennitet skulle absolut ikke beregnes efter dato, men efter hvornår, der var udskiftning på formandsposten, og det var der efter et år, medmindre formanden forlod posten i utide:

Nej dato, nej, det er dette år, det er den tid, bestyrelsen skal have, det er ikke hvad datoer, der eksisterer. Hvis nu formanden dør, så rykker den næste ind. Han er jo moden til det, – og det er de alle sammen. Så går prøvemanden ind. Han kommer måske ind et år før han skulle. [...] Men jeg kan ikke se andet, – at hvis man skal holde sig til datoer, så bliver der en forfærdelig masse kludder. Men det kan der ikke blive, når det retter sig efter bestyrelsens tid – den, den har til rådighed. Den er ikke afhængig af, at det skal være den eller den dato. Formanden dør, så rykker den næste ind, lige meget om han kun har været på den post i nogle måneder. De, der rykker ind, har jo altid været der et stykke tid. Medmindre der skulle blive en hel epidemi, så må man finde på andre. (Ibid.).

Under rådsmøderne i januar og februar 1981 havde man endnu ikke besluttet sig for navnet *suppleant* som betegnelse for “de nye”, og Martinus kaldte de nytilkomne, potentielt kommende medlemmer for “de to i reserve”, “prøve-menneskene”, “prøvemanden” osv.

15.3.1.3 *Der skal være en prøveperiode*

Martinus bestemte også, at man ikke skulle tage nye medlemmer direkte ind i rådet. De nye skulle først i en periode deltage i rådsmøderne “på prøve” inden de fik stemmeret.

Suppleantordningen har til formål at varetage tre centrale funktioner:

1. Den giver mulighed for, at rådet kan at se de nye an, inden de indtræder som fulgyldige medlemmer.
2. Det potentielt nye medlem får som suppleant indblik i rådets opgaver og arbejdsgange, inden det deltager i rådsarbejdet som stemmeberettiget medlem.

3. Når formanden forlader posten, er der altid et nyt medlem, der er parat til at gå ind i rådet.

Martinus udtalte sig om hver af de tre funktioner.

Ad 1:

Det er helt afgørende, at det er de rigtige mennesker, der kommer ind i rådet. For kommer de rigtige ikke ind, "bliver alting jo tosset". Der er dét, suppleantperioden skal medvirke til at forhindre:

Ja, det er det, jeg mener. Vi må have et system, som vi kan garantere. De skal ikke komme og dirigere en høj Sag som denne. Dette her er det eneste rigtige, der er til, jeg mener, hvis vi tager de rigtige mennesker. Får vi ikke fat i de rigtige mennesker, så bliver alting jo tosset. Det ligger til bestyrelsen, at de må undersøge under deres tid, der må de så spejde og holde øje med – Og det opdages jo nok, hvor der er nogen, de kunne tænke sig, at de kan egne sig. Og det er jo også sådan, at hvis der kommer sådan nogle ind, der ikke egner sig, ja, så må man jo på en pæn måde få dem ud. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

På samme måde som bestyrelsen skal kunne stole på de nye medlemmer, skal de nye medlemmer også kunne stole på bestyrelsen:

Man kan ikke stole på menneskene. De gør det ene og det andet. Men her skulle vi være sådan fremme, at sådan to prøvemennesker kan man stole helt på. Og de skal naturligvis også kunne stole på bestyrelsen. (Martinus, rådsmøde, 24. februar 1981).

Det er ikke på forhånd givet, at en suppleant senere bliver medlem af rådet. Det afhænger af om vedkommende egner sig:

De er jo på prøve, og da må de vide, at vi har ingen forpligtelse til at tage dem. Det skal vise sig. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

Ad 2:

Suppleantordningen betyder, at de potentielt nye medlemmer kan lære rådsarbejdet at kende, inden de får stemmeret som rådsmedlem:

Fem er godt, men de to skal ikke have magt, for de skal træne sig, de skal lære. Og de har godt af at være i Sagen i de år, de er på prøve, inden de får magt. (Ibid.).

De er inde for at blive trænet op i bestyrelsen, i situationen, og hvordan man styrer Sagen. (Ibid.).

De kommer ind for at vænne sig til bestyrelsesarbejdet, den form og den atmosfære, man skal leve i som bestyrelsesmedlem. (Ibid.).

Ad 3:

Suppleantordningen sikrer også, at der altid er et nyt medlem klar til at gå ind i rådet, når formanden går af. Ordningen forhindrer dermed – medmindre der opstår en dødelig epidemi – at man kommer i en situation, hvor det vil være nødvendigt at tage et nyt medlem ind med stemmeret direkte ude fra:

For at der hele tiden kan være fem, så har man to i reserve. Man kan også sige, at det er reserve, men det er bedre at kalde dem prøve. Så har man disse to. Og så er det lige meget hvad der sker. Formanden kan dø før tiden. Nå ja, men så har vi jo reserven, der går ind med det samme, og så skal vi se at finde en ny, der kommer bagved den anden prøve. De kan jo også kaldes bestyrelsesmedhjælpere. Men prøve er det nemmeste, så ved de selv, at de er på prøve. (Ibid.).

De, der rykker ind, har jo altid været der et stykke tid. Medmindre der skulle blive en hel epidemi, så må man finde på andre. (Ibid.).

15.3.1.4 Tidsbegrænsningen er lagt fast

Formålet med det “fuldautomatiske” udskiftningssystem er ikke mindst også at forhindre, at enkelte rådsmedlemmer opnår en magtposition ved at sidde i rådet længere tid end 5 år.

Ellers kan een mand sidde og arbejde sig op, – han kan komme på afveje. Han kan blive afsporet ... ved, at han kan vinde en masse mennesker og få en magt, der ikke er heldig, – som ikke er helt i kontakt med tingene. Der er mange mennesker, der bliver anderledes, når de får magt. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

Martinus vidste, at jordmenneskene på det nuværende udviklingstrin endnu ikke er tilstrækkeligt udviklede til at have magt længere tid ad gangen:

Nogle mennesker har en vældig evne til at få andre til at holde med sig, – så får de en magt. Så bryder de sig pokker om –, så kan de lave helt om på sagen. De skal ikke have magt. Alle skal være lige. Ellers bliver det jo overklassemennesker. Og det kan de kun gøre ved ikke at lade magten vokse. Den magt, der skal til, den har de. Og de behøver ikke nogen større magt. Der er ingen grund til, at en mand sidder og får større magt – i den lille bestyrelse. (Martinus, rådsmøde, 20. september 1977).

Under et af rådsmøderne blev Martinus spurgt, om han syntes, at det var for meget, hvis et rådsmedlem for eksempel sad i 12 år i rådet. Til de svarede han:

Ja, det er det. En meget dygtig mand kan få en farlig magt på tolv år, og det er det, vi skal forhindre, – der er ingen, der skal ha' magt. (Martinus, rådsmøde, 14. oktober 1980).

Ved at fastlægge helt klare regler for rådets sammensætning og fornyelse hjalp Martinus rådet ved at befri det for enhver spekulation om, hvordan det skulle gå for sig. Med sin kosmiske bevidsthed var Martinus garant for, at de fastlagte regler var i den bedst mulige kontakt med analyserne under de aktuelle forhold, hvor rådsmedlemmerne endnu ikke havde kosmisk bevidsthed og derfor endnu var under indflydelse af bevidsthedsmæssigt ufærdige sider.

15.3.1.5 *Overgangsbestemmelser*

Udskiftningssystemet ville blive indfaset gradvis. De medlemmer, der var udpeget af Martinus, kunne selv bestemme, hvornår de ønskede at træde ud af rådet, og i samme takt som de forlod rådet, ville udskiftningsordningen træde i kraft. Det er grunden til, at der i 1982-lovene er indsat en § 11 med "overgangsbestemmelser". Især stk. 1 og stk. 5 er vigtige i denne sammenhæng:

§ 11 Overgangsbestemmelser

Stk. 1. De medlemmer, der er underskrivere på Instituttets love af 25. maj 1982, er udpeget af Martinus. Efter hans ønske fastsætter disse medlemmer selv tidspunktet for deres udtræden af rådet.

Stk. 5. Reglerne i § 5 træder gradvis i kraft i takt med afgang af de medlemmer, som er udpeget af Martinus. Udover disse medlemmer kan ingen være suppleant og rådsmedlem i mere end sammenlagt seks år. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*).

Det er således i overgangsbestemmelserne klart angivet, at kommende rådsmedlemmer, der *ikke* er personligt udpeget af Martinus, højst kan sidde i rådet i 6 år, så længe der stadig er oprindelige medlemmer i rådet. Formuleringen er uklar, da det ikke er angivet, hvor lang tid man kan være stemmeberettiget medlem. Følger man imidlertid, hvad Martinus bestemte ved rådsmøderne i januar 1981 om suppleantordningen og det 'automatiske udskiftningssystem', drejer det sig om *højst* 4 år.

15.3.1.6 *1982-lovenes fejlagtige tidsangivelse*

Bestemmelserne vedrørende rådets sammensætning og udskiftning blev skrevet ind som § 5 i 1982-lovene:

§ 5 Ledelse

Stk. 1. Institutionen ledes af et råd, som består af fem myndige, vederhæftige og uberygtede personer, i det følgende betegnet medlemmer.

Stk. 2. Ved medlemsafgang supplerer rådet sig selv. Nye medlemmer indgår for en periode af fem år, og genindtræden kan ikke finde sted.

Stk. 3. Rådets medlemmer bliver næstformand og derefter formand efter anciennitet. Næstformandsperioden og formandsperioden er hver for sig højst et år.

Stk. 4. Rådet udpeger to suppleanter, som deltager i rådets møder uden stemmeret. Ved medlemsafgang indgår normalt den først udpegede suppleant som nyt medlem af rådet. Lader rådet den anden indgå, fratræder den først udpegede suppleant samtidig sit hverv som suppleant.

Stk. 5. Hvervet som formand, næstformand, rådsmedlem og suppleant er ulønnet. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*).

Rådet skriver ganske vist i de indledende kommentarer til lovene, at alle paragraffer ikke kun er “gennemdrøftet, men også færdigformuleret sammen med Martinus”.³²⁸ Alligevel er stk. 2 formuleret på en måde, som ikke stemmer med, hvad Martinus har bestemt.

Flere af rådsmedlemmerne havde under møderne med Martinus argumenteret for, at nye medlemmer skulle have *ret* til at være medlem af rådet i en periode på 5 år. Martinus ønskede imidlertid et system (jf. også afsnit 15.3.1.2), hvor det ubetinget var udskiftningen på formandsposten, der var den udløsende faktor for at alle rykkede et anciennitetstrin frem. Det samme skulle gælde, hvis et andet rådsmedlem forlod rådet før tid. Da skulle alle medlemmer med lavere anciennitet rykke et anciennitetstrin frem. For Martinus var det *absolut ikke* den dato, hvor man var kommet ind i rådet, der skulle være bestemmende for, hvor lang tid, man sad i rådet.

Når formuleringen, “nye medlemmer indgår for en periode af fem år”, har sneget sig ind i lovene, kan det hænge sammen med, at flere af rådsmedlemmerne, som det også fremgår af rådsmødereferaterne, var temmelig opsatte på, at perioden i rådet skulle være ens for alle. Selv om Martinus under rådsmøderne *suverænt afgjorde*, at der *ikke* skulle være på forhånd fastlagte tidsperioder, er det alligevel det øvrige råds syn på sagen, der er kommet med i formuleringen af lovene.

Den rette formulering i § 5, stk. 2 vil derfor være: “Nye medlemmer indgår for en periode af *højst* 5 år, og genindtræden kan ikke finde sted”.

15.3.2 Rådets sammensætning 1981-2001

Det oprindelige råd, som Martinus havde udpeget, bestod i 1981 af syv medlemmer: Grethe Brinkhard (formand), Ib Schleicher, Aage Hvolby, Tage Edeling, Henning Laug, Rolf Elving og Willy Kuijper.

I de følgende tolv år forlod først Rolf Elving rådet i 1986, Henning Laug døde i 1992 og Tage Edeling forlod rådet i efteråret 1993. Hans Wittendorff, der året inden var blevet valgt som suppleant, blev ordinært medlem i efteråret 1993 og Eigil Kristensen blev ny suppleant. Rådet bestod da af: Grethe Brinkhard (formand), Ib Schleicher, Aage Hvolby, Willy Kuijper, Hans Wittendorff og Eigil Kristensen (suppleant).

Da Hans Wittendorff sommeren 1998 faldt for 1981-lovenes seksårs-regel og trådte ud af rådet, blev Eigil Kristensen medlem i efteråret 1998. Samtidig genindtrådte, Ole Therkelsen, der havde haft orlov, som suppleant, og i starten af 1999 blev Henrik Hedegård ny suppleant. Rådet bestod da af: Grethe Brinkhard, Ib Schleicher, Aage Hvolby, Willy Kuijper, Eigil Kristensen, Ole Therkelsen (suppleant) og Henrik Hedegård (suppleant).

To år senere i 2001 var der en større udskiftning, idet Ib Schleicher og Aage Hvolby begge valgte at trække sig den 30. januar, mens Eigil Kristensen faldt for seksårsreglen den 20. marts. I sensommeren døde Grethe Brinkhard uventet den 14. juli. Dermed forlod fire personer rådet, og man måtte – ud over de to suppleanter – hente to helt nye ind i rådet, som ikke inden havde fungeret som suppleanter. Rådet bestod da af: Willy Kuijper, Ole Therkelsen, Henrik Hedegård, Sven-Erik Rævdal og Klaus Iversen. Der skulle – i strid med lovene – derefter gå to år, inden man valgte en suppleant. Det skete først i efteråret 2003, hvor Tune Laug indtrådte i den rolle.

Det har været kendetegnende for perioden fra 1981 til 2001, at man har fulgt overgangsordningens formulering om, at man som “nyt medlem” højst kan sidde i rådet som suppleant og stemmeberettiget medlem i sammenlagt 6 år. I den samme periode har man dog ikke altid overholdt bestemmelsen om, at der skal være to suppleanter.

15.3.3 *Vedtægtsændringerne 2001*

Den 20. september 2001 afholdt rådet, hvad der i referatet fra mødet betegnes som en “ekstraordinær generalforsamling”. Til stede var de ovennævnte fem rådsmedlemmer samt Instituttets revisor, Finn Bentzen, der fungerede som dirigent. Der var to punkter på dagsordenen:

1. Revision af fundats af 1/6 1996 og
2. Ændring af bestyrelsessammensætningen

Baggrunden for mødet var den nye bestyrelsessammensætning. Den havde man inden mødet kunnet læse om den *Kosmos*. Først i april-nummeret 2001:

Ændringer i rådet for Ideal Fonden Ved rådsmøder i foråret er der sket en del ændringer i rådets sammensætning, idet Ib Schleicher, Aage Hvolby og Eigil Kristensen er trådt ud og erstattet af Ole Therkelsen, Henrik

Hedegård og Sven-Erik Rævdal. Ib Schleicher og Aage Hvolby blev i sin tid udpeget af Martinus og har nu ønsket at trække sig tilbage fra rådsarbejdet efter at have været med i hhv. 36 og 28 år. De har således begge været med til at præge sagens arbejde både i tiden sammen med Martinus og i de forløbne 20 år efter hans bortgang i 1981. Ud af de 7 rådsmedlemmer, Martinus havde udpeget til at videreføre arbejdet efter sin bortgang, er Grethe Brinkhard og Willy Kuijper nu de eneste tilbageværende. Eigil Kristensen har ydet en aktiv indsats i rådsarbejdet siden 1995 og fratræder nu ifølge den fastsatte regel om, at suppleant- og rådsperioden for nytillkomne rådsmedlemmer højst må være på 6 år. (*Kosmos*, 2001 nr. 4).

Og siden i januar-nummeret 2002:

Den 14. juli 2001 gik rådets formand Grethe Brinkhard over til det åndelige plan i en alder af 84 år. Hun blev indsat som bestyrelsesformand af Martinus selv og var formand i 20 år indtil sin bortgang. Hun var ansat på kontoret i ikke mindre end 54 år. Det kan man kalde lang og tro tjeneste. Willy Kuijper er nu formand for Rådet for Martinus Ideal-fond (moderfonden eller Martinus Åndsvidenskabelige Institut). De fire øvrige medlemmer i rådet er nu Henrik Hedegård, Klaus Iversen, Sven-Erik Rævdal og Ole Therkelsen. (*Kosmos*, 2002 nr. 1).

Som det fremgår af dagsordenen for den ekstraordinære generalforsamling, ændrede rådet i efteråret 2001 Instituttets love. Det informerede rådet imidlertid ikke om i *Kosmos*. Aktindsigt viser imidlertid, at Instituttets revisor Finn Bentzen anmodede Civilretsdirektoratet om vedtægtsændringer i et brev dateret 7. november 2001.³²⁹

De væsentligste ændringer vedrører § 5, "Ledelse", der fastlægger reglerne for rådets sammensætning, og § 11, "Overgangsbestemmelser", der fastlægger, hvordan udskiftningen skal fungere, så længe der stadig er medlemmer i rådet, som er personligt udpeget af Martinus.

I de ordinære bestemmelser i § 5, "Ledelse", har man ændret stk. 3 og stk. 5. Den oprindelige formulering i 1982-lovene:

Rådets medlemmer bliver næstformand og derefter formand efter anciennitet. Næstformandsperioden og formandsperioden er hver for sig højst et år. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 5, stk. 3).

Dette er ændret til:

Bestyrelsens (rådets) medlemmer bliver næstformand og derefter formand efter anciennitet. (Martinus Institut, *Fundats for Martinus Idealfond 2001*, § 5, stk. 3).

Man har dermed ophævet bestemmelsen om, at man højst kan fungere som henholdsvis formand og næstformand i 1 år.

Desuden har man tilføjet et nyt stk. 5:³³⁰

Ingen kan være suppleant og bestyrelsesmedlem i mere end sammenlagt syv år. For at sikre en glidende udskiftning kan bestyrelsen (rådet) beslutte at forlænge bestyrelsesperioden for medlemmer med mindre end to års suppleanttid, således at deres samlede funktionsperiode bliver på op til syv år. (Op.cit., § 5, stk. 5).

Der er her tale om en vigtig ændring af principiel betydning. For med ændringen indfører rådet præcis den ordning, som Martinus med sin *kosmiske autoritet* omhyggeligt understregede, *ikke* skulle være gældende.

Martinus bestemte, at udskiftningen absolut ikke skulle baseres på datoen for, hvornår man indtrådte i rådet. Det enkelte rådsmedlems periode i rådet skulle *udelukkende være baseret på den frekvens*, hvormed man rykkede et anciennitetstrin frem, hvad enten det skyldtes udskiftning på formandsposten, eller fordi et andet medlem med højere anciennitet forlod rådet i utide.

Med vedtægtsændringen satte rådet endegyldigt det 'fuldautomatiske' udskiftningssystem, som Martinus havde fastlagt det, ud af kraft.

Samtidig ændrede man overgangsbestemmelserne, så nye rådsmedlemmer kunne være fuldgyltige medlemmer af rådet i op til ikke fire, men syv år.³³¹

Med vedtægtsændringerne afviste rådet således at indrette sig efter det fuldautomatiske udskiftningssystem, som Martinus definitivt havde fastlagt under de allersidste rådsmøder, som han deltog i.

15.4 Sammenlægning af de to fonde (2014)

Den 24. januar 2013 modtog Erhvervsstyrelsen et brev fra Civilstyrelsen med information om, at Martinus Idealfond havde lejeindtægter, der over-

steg den oprindeligt aftalte bagatelgrænse på 250.000 kr. Civilstyrelsen havde opdaget dette ved stikprøvekontrol, og den følgende dag afgjorde Erhvervsstyrelsen, at Martinus Idealfond var erhvervsdrivende.³³²

Som en konsekvens af, at Instituttet nu havde to erhvervsdrivende fonde, udarbejdede Martinus Instituts advokat i maj måned det følgende år en ansøgning om sammenlægning af fondene.³³³ Da Erhvervsstyrelsen stillede sig positivt til en sådan sammenlægning, udarbejdede Instituttets advokat en fusionsplan, der indebar at de to fonde blev sammenlagt med tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2014.³³⁴ Planen gik ud på, at Martinus Idealfond blev opløst, og at samtlige aktiver og passiver overgik til Martinus Aktivitetsfond. Derved blev Martinus Aktivitetsfond den fortsættende fond. Konstruktionen skyldtes en regel i erhvervsfondsloven, som tilsiger, at midlerne ved sammenlægning ikke må gå tilbage til den stiftende fond, som i dette tilfælde var Martinus Idealfond.³³⁵ Rådet besluttede samtidig at ændre navnet, Martinus Aktivitetsfond, til Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut.

15.4.1 *De erhvervmæssige aktiviteter fremhæves*

I forbindelse med sammenlægningen blev der udarbejdet nye vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut. Disse vedtægter var en kombination af de to fondes vedtægter. Dertil kom yderligere nogle vedtægtsændringer, som rådet ønskede gennemført.

Sammenligner man de nye vedtægter med 1982-lovene, bemærker man som det første tilføjelsen af de mange erhvervsaktiviteter. De har nu fået en fremtrædende plads som stk. 1 i formålsparagraffen:

De erhvervmæssige aktiviteter er alle nødvendige forlagsaktiviteter, dvs. at udgive tidsskriftet *Kosmos* og Martinus bøger på forskellige sprog, samt annoncering og oplysning.

Andre hovedaktiviteter er udlejning af kursusfaciliteter og sommerboliger i Martinus Center i Klint, forlags- og kursusvirksomhed incl. drift af Mariendalsvej 94-96, 2000 Frederiksberg, samt undervisning og de forskellige hertil knyttede serviceaktiviteter, som for eksempel drift af cafeteria m.m. (Martinus Institut, *Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2014*, § 5 stk. 1).

Dernæst kommer formålsparagraffens stk. 2, der sætter formålet med Martinus' forfatterskab på forenklet formel:³³⁶

Hovedformålet med Martinus værker er: "Udvikling af åndsfrihed, tolerance, humanitet og kærlighed til alle levende væsener" (Livets Bog stk. 117). Formålet er således at fremme verdensfreden overalt på jorden. (Ibid. § 5 stk. 2).

Først til allersidst i formålsparagraffen, som stk. 3, kommer det egentlige formål, der i 1982-lovene var § 3, stk.1. Dog med den tilføjelse, at Martinus' værker skal gøre tilgængelige ved "salg":

I hele sin virksomhed og med alle de midler, der står til dens rådighed, skal Fonden tjene det formål at bevare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side, oplyse om Martinus' værker, og gøre disse værker tilgængelige for interesserede, herunder ved publicering, *salg*, oversættelse og undervisning i betryggende form og ved udelinger og tilskud til disse aktiviteter. (Ibid. § 5 stk. 3. Min fremhævelse).

Formålsparagraffen er rent indholdsmæssigt blevet en besynderlig blanding af det egentlige formål (stk. 3), de erhvervsmæssige aktiviteter (stk. 1), og en reduktionistisk beskrivelse af formålet med Martinus' værk (stk. 2).

Fra Martinus' side, har det aldrig været meningen, at erhvervsaktiviteter skulle være et formål i sig selv, men udelukkende hjælpemidler til realisering af formålet. Helt skørt bliver det, at der nu står, at Martinus værker skal gøres tilgængelige for interesserede ved *salg*. For Martinus har udtrykkeligt betonet, at bøgerne helst skal være helt gratis (jf. kapitel 1.9.5, 16.1 og 16.4).

De erhvervsmæssige aktiviteter fremtrædende plads understreges yderligere af, at den oprindelige formulering i § 4:

De nødvendige midler til institutionens virksomhed tilvejebringes ved egen indtjening og ved ubetingede gaver og bidrag. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 4, stk. 4).

i 2014-vedtægterne er ændret til:

De nødvendige midler til Fondens virksomhed tilvejebringes *fortrinsvis* ved egen indtjening og ved ubetingede gaver og bidrag. (*Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2014*, § 3, stk. 2. Min fremhævelse).

Dermed understreger rådet diskret, men umisforståeligt, at det prioriterer den rent forretningsmæssige virksomhed og ønsker at *selvstændiggøre* den i forhold den del af økonomien, der hviler på gavedelser.

Dertil kommer, at der til stk. 3 nu er tilføjet.

Fonden kan til opnåelse af formålet erhverve fast ejendom og etablere datterselskaber. (Op.cit., § 5 stk. 3).

Hvorfor tilføjelserne har været “tvingende nødvendige”, har rådet ikke begrundet. Under alle omstændigheder sender den et helt forkert signal i lyset af, at Martinus Institut netop ikke skal udvikle sig til at blive en forretningsorienteret virksomhed eller en verdensorganisation. De erhvervmæssige aktiviteter skal tværtimod begrænses til det mindst mulige.

Mens formålsparagraffen harmonerer dårligt med 1982-lovene, er formuleringerne i god overensstemmelse med den mentalitet, der har udviklet sig indenfor Instituttet i de forløbne 30 år, sådan som det også kommer til udtryk i Instituttets nyhedsbrev fra marts 2020, hvor man – i den stærkest mulige kontrast til Martinus’ ønsker og bestemmelser for sit Institut – fastslår, at

pengene udgør det bærende fundament for alle aktiviteterne på Martinus Institut og Martinus Center Klint. (Martinus Institut, *Nyhedsbrev*, marts 2020).

2014-vedtægterne har også fået helt ny paragraf med titlen *Direktion*. Her hedder det slet og ret:

Fonden kan ansætte en direktør, der ansætter og afskediger det øvrige personale og varetager fondens daglige drift, inden for de af bestyrelsen udstukne rammer.” (Martinus Institut, *Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2014*, § 7).

Igen er der tale om en formulering, som går imod alt, hvad Martinus har bestemt:

Bestyrelsen skal naturligvis sørge for kontoret og instituttet og dets forpligtelser. Men vi skal ikke antage en mand, der skal være direktør, – så bliver det helt tåbeligt. (Martinus, rådsmøde, 4. april 1978).

Begreberne “direktion” og “direktør” passer fint til moderne koncernledelse, hvor rent forretningsmæssige principper er styrende, men ikke til en organisation, der ledes efter kosmiske principper. Den organisationsform, som den nye § 7 lægger op til, forekommer nærmest at være direkte ødelæggende for en organisation og en Struktur, der skal understøtte et samarbejdsfællesskab mellem mennesker uden “overordnede” og “underordnede” (jf. kapitel 1.9.1).

15.4.2 *Flere ændrede regler for rådets sammensætning*

Med vedtægtsændringerne i 2014 fortsatte man samtidig udviklingen bort fra det automatiske udskiftningssystem, som Martinus havde fastlagt.

Hvor det tidligere var obligatorisk, at alle automatisk blev formand efter anciennitet, er denne bestemmelse nu ophævet:

Bestyrelsesmedlemmerne bliver – *medmindre de ønsker sig fritaget herfor* – formand efter anciennitet og varetager dette hverv indtil deres udtræden. (Martinus Institut, *Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2014*, § 6, stk. 5. Min fremhævelse).

Ifølge de oprindelige love skulle alle kommende medlemmer, der ikke var valgt af Martinus, efter tur varetage funktionen som formand.

Grunden til, at Martinus ikke ønskede, at reglen skulle gælde for “de oprindelige medlemmer”, var, at det ikke havde været en betingelse, da de blev medlem af rådet, at de på et senere tidspunkt skulle være parate til at blive formand. Martinus mente derfor ikke, at man kunne pålægge de fungerende rådsmedlemmer en regel, som de ikke på forhånd havde kendt til. For de kommende medlemmer derimod, skulle det være en *fast* regel.

Det er selvfølgelig klart, at man ikke kan tvinge nogen. Det var derfor givet, at der også på det punkt

[...] skal der være fri vilje ligesom alle andre steder. For hvis han ikke ønsker det, så bliver han en dårlig formand. (Martinus, rådsmøde, 6. januar 1981).

Reglen var så den, at hvis et medlem, der stod for tur til at blive formand, ikke ønskede det, skulle vedkommende træde ud af rådet:

Det kan jo godt være, at en person siger, at han ikke vil være formand. Ja, så kan han jo helt blive fri, så kan han gå af. Så kan den anden rykke op. [...] Han kan jo udmærket hjælpe bestyrelsen, men han behøver ikke at have nogen titel eller være bundet. Han kan da udmærket blive ved med at hjælpe bestyrelsen. (Ibid.).

Idet rådet ophævede tidsbegrænsningen på et år som formand, betyder det, at det med de ændrede vedtægter i dag er muligt for den fungerende formand at blive på formandsposten i en årrække.

Der er ganske vist i vedtægterne indføjet i en ny § 10 med en henvisning til, at det ifølge lovgivningen ikke er muligt at fastlægge regler i vedtægterne for, hvordan formanden skal udpeges:

Lovene fastsætter tillige bestemmelser om, at personer med længst anciennitet skal udpeges til formand. Da dette ikke er i overensstemmelse med Lov om Erhvervsdrivende fonde fastsættes dette ikke i vedtægten. Bestyrelsens konstituering kan fastlægges i en forretningsorden. (Martinus Institut, *Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2014*, § 10).

Det forklarer, hvorfor den oprindelige ordlyd "Rådets medlemmer bliver næstformand og derefter formand efter anciennitet",³³⁷ nødvendigvis måtte ændres. Samtidig er det dog tilføjet, at

Bestyrelsens konstituering kan fastlægges i en forretningsorden." (Ibid.).

Det vil sige, at rådet i sin *forretningsorden* kan bestemme, at det er 1982-lovene, man følger, når der skal konstitueres en ny formand.

Det har rådet dog valgt *ikke* at gøre. I givet fald skulle Jens Christian Hermansen have været trådt til som formand, da den fungerende for-

mand, Willy Kuijper, gik ud af rådet i januar 2024. Det gjorde Jens Christian Hermansen imidlertid ikke, og han trådte heller ikke af den grund ud af rådet. Tilsvarende skulle den nuværende formand, Kenneth Ibsen, være trådt tilbage efter et år på formandsposten og være gået ud af rådet januar 2025, hvilket heller ikke er sket.

Suppleantordningen er også ændret, idet det nu er *frivilligt* for rådet at tage suppleanter ind:

Bestyrelsen *kan* udpege to suppleanter, som deltager i bestyrelsens møder uden stemmeret. Ved medlemsafgang indtræder normalt den først udpegede som nyt medlem af bestyrelsen. Lader bestyrelsen den anden suppleant indtræde, fratræder den først udpegede suppleant samtidig sit hverv som suppleant. Ingen kan være suppleant og bestyrelsesmedlem i mere end sammenlagt syv år. (Ibid, § 6 stk. 3. Min fremhævelse).

Som allerede påvist understregede Martinus i mange sammenhænge betydningen af at have suppleanter, sådan som det for eksempel også fremgår af rådets kommentarer til 1982-lovene:

For at sikre at *nye rådsmedlemmer* er indstillet på og indlevet i Institutets anliggender og i rådets arbejde skal de først deltage som *suppleanter*. (Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer, rådets kommentar til § 5, stk. 4. Fremhævnningen er rådets egen).

Suppleantordningen har gennem alle årene i perioder været administreret lemfældigt. Ved at gøre den frivillig legaliserer rådet den lemfældige administration, og øger dermed risikoen for, at der kommer decideret uegnede medlemmer ind i rådet.

15.4.3 *Klausuler på gaver skal respekteres*

Martinus var kategorisk i sin afvisning af, at eksterne parter skulle få indflydelse på Institut ved at give gaver, hvortil der var knyttet særlige betingelser. Det blev drøftet indgående i forbindelse med rådsmøderne, og Martinus pointerede, at Instituttet skulle være absolut frit og uafhængigt. Derfor kunne man heller ikke tage imod betingede gaver, fordi der til betingelsen da var knyttet en forventning om modydelse:

Betingede gaveydelser er i absolut forstand ikke gaver. De kræver opfyldelse af et særligt større eller mindre krav af gavemodtageren fra gavegiverens side. De hører til en vis grad ind under forretningsprincippet. (Martinus, rådsmøde, 10. oktober 1978).

I 1982-lovene blev det i § 4, "Oprettelse og kapitalforhold", fastslået som et *ufravigeligt* princip, at Martinus Institut udelukkende tog imod *ubetingede* gaver:

De nødvendige midler til institutionens virksomhed tilvejebringes [...] ved ubetingede gaver og bidrag. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 4, stk. 4).

I kommentaren til bestemmelsen uddybede rådet omhyggeligt, og i overensstemmelse med Martinus' udtalelser under rådsmøderne, baggrunden for bestemmelsen:

Instituttets økonomi bæres allerede nu i betydelig grad af gaveprincippet gennem modtagelse af *gaver og bidrag*.

Martinus var sikker på, at gaveprincippet her skulle være gældende helt uden begrænsninger, og at instituttet dermed skulle bevare en *total selvstændighed*.

Derfor er det her fastslået som et helt ufravigeligt princip, at Instituttet kun kan modtage gaver og bidrag, hvortil der *ikke* er knyttet nogen form for *betingelser*. (Ibid., rådets kommentar til § 4, stk. 4).

Med 2014-vedtægterne har rådet tilsyneladende tilsidesat denne regel. I § 3 hedder det ganske vist stadig, at

De nødvendige midler til Fondens virksomhed tilvejebringes [...] ved ubetingede gaver og/eller bidrag (Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvideenskabelige Institut 2014, § 3, stk. 2.).

Dette modsiges dog af en ny bestemmelse i § 10, hvor det hedder:

Klausuler på gaver til fonden skal respekteres. (Op.cit., § 10).

Ifølge ordbogen er en 'klausul' identisk med et

forbehold eller særlig, begrænsende bestemmelse i en aftale, en kontrakt, et testamente el.lign. (Den Danske Ordbog, 'klausul').

En klausul er således i dette tilfælde en begrænsning, som gavegiveren knytter til gaven. For eksempel at den skal anvendes til et bestemt formål el.lign.

Med 2014-vedtægterne har rådet dermed angiveligt ændret på en af de principielle bestemmelser i 1982-lovene, idet man har åbnet for, at Martinus Institut kan komme under indflydelse af eksterne interesser.

15.4.4 Som noget nyt refereres der til 1982-lovene

Med 2014-ændringerne viderefører rådet udviklingen væk fra de oprindelige 1982-love, som Martinus havde fastlagt dem. Det kan derfor overraske, at rådet i nye § 10, "Forpligtelser", har indsat en reference til de oprindelige 1982-love:

Fonden er for sine aktiviteter forpligtet til at fortolke disse vedtægter i overensstemmelse med Martinus Åndsvidenskabelige Instituts Love, således som de er kommenteret og udarbejdet i samarbejde med stifter. Martinus Åndsvidenskabelige Instituts love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer indgår derfor som et vigtigt dokument i arbejdet med udførelsen af stifters vilje. Loven vedlægges vedtægten som bilag B. (Martinus Institut, *Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2014*, § 10).

Det virker som om, at rådet har været klar over, at det gradvis med de mange lovændringer har bevæget sig længere og længere væk fra udgangspunktet, og at man derfor har følt en forpligtelse til at anerkende, at 1982-lovene med rådets kommentarer er et nødvendigt grundlag for at kunne udføre stifters vilje.

Problemet er blot, at mange af bestemmelserne i 2014-vedtægterne er i modstrid med 1982-lovene. Udsagnet er derfor en tom gestus, så længe det er de ændrede vedtægter, der er gældende og retningsgivende for rådets praksis.

Det kan være vanskeligt at vurdere, om bestemmelsen er et tegn på, at rådet selv mener, at det er gået for langt, eller om formuleringen snarere er

et udtryk for, at man har haft et ønske om at berolige gavegiverne med en forsikring om, at man naturligvis følger stifters vilje. Vurderer man bestemmelsen i lyset af rådets praksis siden vedtægtsændringen i 2014, synes det sidste at være tilfældet.

Når man nemlig ser på rådets *praksis*, er det tydeligt, at rådet har et temmelig distanceret forhold til 1982-lovene og i forskellige sammenhænge er ude af stand til at skelne mellem Martinus' love og rådets egne ændringer af disse love. Et illustrativt eksempel på dette er den årlige indberetning til myndighederne. Grundet rådet er en erhvervsdrivende fond, har det siden 2014 været pålagt, sammen med årsregnskabet, at indsende en lovpligtig redegørelse, hvor det forholder sig til de enkelte punkter i, hvad der er myndighedernes "Anbefalingerne for god Fondsledelse". Punkt 2.5 har overskriften "Udpegningsperiode". Det hedder her under et af punkterne i det fortrykte skema, at

Det anbefales, at bestyrelsens medlemmer som minimum udpeges for en periode på to år, og maksimalt for en periode på fire år. (Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut, 2024 årsrapport, "Anbefalingerne for god Fondsledelse", punkt 2.5.1).

Rådet har gennem alle årene siden 2014 svaret, at det ikke følger anbefalingen med begrundelsen, at:

Efter stifterens ønske er den maksimale periode syv år. (Ibid.).

Svaret er åbenlyst usandt. For det fremgår umisforståeligt af 1982-lovene, at

Nye medlemmer indgår for en periode af fem år, og genindtræden kan ikke finde sted. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 5, stk. 2).

Eksemplet viser, at rådet er parat til at viderebringe usande oplysninger til myndighederne om, hvad Martinus har bestemt. Og eksemplet viser samtidig, at Martinus' bestemmelse bedre svarer til myndighedernes anbefaling, end hvad rådet på eget initiativ har bestemt.

Tilsvarende viser rådets svar, at man også på andre måder giver usande oplysninger. En af de øvrige anbefalinger lyder nemlig:

Det anbefales, at der årligt i ledelsesberetningen, og på den erhvervsdrivende fonds eventuelle hjemmeside, redegøres for sammensætningen af bestyrelsen, herunder for mangfoldighed, samt at der gives følgende oplysninger om hvert af bestyrelsens medlemmer: den pågældendes navn og stilling, den pågældendes alder og køn, dato for indtræden i bestyrelsen, hvorvidt genvalg af medlemmet har fundet sted, og udløb af den aktuelle valgperiode. (Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut, 2024 årsrapport, "Anbefalingerne for god Fondsledelse", punkt 2.3.4).

Hertil har rådet også svaret "Ja" til trods for, at der for ingen af medlemmerne er angivet dato for deres indtræden i rådet. For nogle er der angivet år og for andre måned, men for ingen er der angivet den eksakte dato. Datoen for udløbet for det enkelte medlems valg- eller udpegningsperiode er heller ikke angivet. Dertil kommer, at der i oplysningerne, som videregives til offentligheden, ikke skelnes mellem, hvornår et medlem indtræder som suppleant, og dermed som *potentielt* medlem af rådet, og hvornår der er tale om *fuldgyldigt* medlemskab med stemmeret.³³⁸

15.4.5 Rådets forsvar for vedtægtsændringerne

Rådet har ikke gjort nærmere rede for vedtægtsændringerne i forbindelse med fondssammenlægningen, og det er uklart hvilke ændringer, der er foretaget som et krav fra myndighederne, og hvilke der er sket på rådets initiativ.

I notatet, *Martinus Instituts fondsfusion*, som rådet udgav i december 2016, virker det nærmest som om, man har valgt at overlade ansvaret for vedtægtsændringerne til myndighederne:

Når man ansøger fondsmyndighederne om fondsfusion og dermed om nye vedtægter, påser myndighederne [...], at vedtægterne afspejler stifters oprindelige vilje. Såfremt fondsmyndighederne godkender vedtægtsændringerne for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut har de dermed konkluderet, at vedtægterne, udover at være i overensstemmelse med lovgivningen, også afspejler Martinus' oprindelige vilje. (Rådet for Martinus Institut, *Martinus Instituts fondsfusion*, december 2016, s. 4).

Rådet henviser ganske vist i den forbindelse til 1982-lovenes bestemmelse i § 9 om “Lovændringer”, idet det skriver:

Med hensyn til formålene kan man i 1982-vedtægternes § 9, stk. 2, læse: “Efter Martinus ønske må der ikke foretages nogen ændring af institutionens principielle formål og struktur, således som de er beskrevet i §§ 2, 3, 4, 9 og 10.” (svarende til 2014-vedtægternes §§ 3, 4, 5, og 112). Det betyder ikke, at der ikke må ændres i ordlyden i disse paragraffer, når der blot ikke sker ændringer af fondens “principielle formål og struktur”, og det betyder samtidig, at der gerne må ændres i de øvrige paragraffer (når ændringen er “tvingende nødvendig”, som kommentaren til 1982-vedtægternes § 9, stk. 2, siger). (Op.cit., s. 5).

Det essentielle spørgsmål, som rådet ikke besvarer, er, hvilke ændringer, der har været “*tvingende nødvendige*”, og hvilke der ikke har været det. Men også på det punkt mener rådet, at myndighedernes vurdering er med til at sikre, at ændringerne matcher “Martinus’ ønsker for sit institut”:

Når man undersøger Martinus’ formulerede hensigter vedrørende forvaltningen af MI, finder man en slående lighed med den i dag gældende lovgivning på området. Med fondsmyndighedernes vejledning til lov om erhvervsdrivende fonde har man således et vigtigt, supplerende værktøj til efterlevelse af Martinus’ ønsker for sit institut. (Ibid.).

Rådet påstår ikke, at myndighedernes vurdering i sig selv garanterer, at vedtægtsændringerne afspejler Martinus’ oprindelige vilje. Alligevel er det påfaldende, i hvor høj grad man inddrager myndighederne som en autoritet. Ikke mindst i betragtning af, hvor højt hævet Strukturens analyseniveau er i forhold til analyseniveauet i samfundet generelt og den gældende lovgivning. Det er helt og aldeles urealistisk at antage, at myndighederne skulle have forudsætninger for at sætte sig ind i Strukturen og gennemskue de åndsvidenskabelige analyser, der ligger til grund for 1982-lovene.

Det er således betegnende, når man læser notatet om fondssammenlægningen, at der ikke er noget i notatet, der indikerer, at rådet selvstændigt har taget stilling til, om de forskellige ændringer er i samklang med analyserne, og hvad Martinus har besluttet.

15.5 Erhvervsstyrelsen afviser en vedtægtsændring (2016)

Da Martinus Idealfond med virkning fra den 1. januar 2014 blev fusioneret med Martinus Aktivitetsfond som den fortsættende fond, var det bestyrelsen for Martinus Idealfond, der blev bestyrelse for fonden. Fonden fik samtidig et nyt navn: Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut.

I forhold til de gældende regler for udskiftning og fornyelse havde fusionen ingen betydning, idet der hovedsageligt var tale om, at fonden, som rådsmedlemmerne allerede sad i, havde skiftet navn. Som det også havde været tilfældet i forbindelse med oprettelsen af Martinus Idealfond, måtte man derfor forvente, at rådsmedlemmerne tog deres anciennitet fra den gamle fond med over i den nye.

Rådet valgte imidlertid højest bemærkelsesværdigt at benytte oprettelsen af den nye fond som en anledning til at indgå *en intern aftale med sig selv* om at *nulstille* rådsmedlemmernes anciennitet. Det betød, at hvert enkelt medlem fra den 1. januar 2014 kunne sidde i rådet i en periode, der svarede til det antal år vedkommende allerede havde siddet i Martinus Idealfond *plus yderligere op til 7 år* i den nye fond.

Udover Willy Kuijper, der selv bestemte sit udtrædelsestidspunkt, drejede det sig om disse medlemmer:

Navn	Tiltrådt	Anciennitet 1. januar 2014	Ny periode
Per Jan Neergaard	Marts 2008	5 år 9 mdr.	12 år 9 mdr.
Trine Möller	August 2009	4 år 4 mdr.	11 år 4 mdr.
Jacob Kølle Christensen	December 2009	4 år	11 år
Peter Bendtsen	September 2011	2 år 4 mdr.	9 år 4 mdr.
Mary McGovern	Oktober 2013	2 mdr.	7 år 2 mdr.

I sin interne forretningsorden betegnede rådet ordningen som en “overgangsordning”.³³⁹ Man forestillede sig en gradvis udskiftning, efter retssagen mod ‘firkløveret’ var afsluttet. Rådet havde dog ikke konkretiseret, hvordan denne udskiftning skulle forløbe, og som det fremgår af ovenstående tabel betød ordningen, at rådsmedlemmerne *de facto* tillod sig at sidde i rådet i en periode, der var en markant overskridelse af, hvad vedtægterne tillod.

Rådet gennemførte ordningen i al ubemærkethed. Der blev hverken informeret om det i *Kosmos* eller på <martinus.dk>. Erhvervsstyrelsen blev heller ikke informeret.

Kort efter rådet havde vedtaget "overgangsordningen", påbegyndte Ingrid Holck en systematisk gennemgang af Martinus Instituts vedtægter. Det kom bag på hende, hvor vidtgående ændringer der gennem årene var foretaget i strid med de oprindelige 1982-love. Ændringerne var helt klart alarmende, og da Ingrid Holck er gift med Søren Ingemann Larsen, der var anklaget i retssagen, blev det besluttet, at 'firkløverets' advokat skulle henvende sig til Erhvervsstyrelsen og anmode om en vurdering af, hvorvidt stifters vilje var fulgt. Ingrid Holck sendte en kopi af henvendelsen, hvor ændringerne var dokumenteret, til sine personlige venner inden for Martinus' Sag, deriblandt tre rådsmedlemmer. I løbet af foråret og forsommeren 2016 forsøgte hun samtidig at komme i dialog med rådet. Trods adskillige henvendelser lykkedes det hverken at få et møde i stand eller på anden måde at komme i dialog.³⁴⁰

I foråret 2016 var rådet derfor klar over, at Ingrid Holck gennem 'firkløverets' advokat havde gjort Erhvervsstyrelsen opmærksom på rådets mange vedtægtsændringer. Det må desuden have vidst, at Ingrid Holck – da rådet selv nægtede at tale med hende – sandsynligvis ville gå ud i det offentlige rum og informere om vedtægtsændringerne. Hvilket da også skete med informationsvideoen "Tilbage til 1982-lovene",³⁴¹ der blev optaget i Odense på Kragshjerggaard, 28. juni 2016, og to uger senere, 13. juli 2016, blev publiceret på YouTube.

Dette var uden tvivl den udløsende årsag til, at rådets advokat den 13. juni 2016 – mere end 2 ½ år efter medlemmerne havde valgt at nulstille deres anciennitet – sendte en ansøgning til Erhvervsstyrelsen om endnu en vedtægtsændring. Vedtægtsændringen skulle over for myndighederne lovliggøre rådsmedlemmernes uretmæssigt forlængede udpegningsperiode.

Over for Erhvervsstyrelsen forklarer rådets advokat motivet til ansøgningen på denne måde:

Med henblik på at sikre kontinuiteten i bestyrelsens arbejde, herunder særligt i forhold til en retssag vedrørende ophavsretskrænkelser af Martinus Thomsens værk *Det Tredje Testamente* (som Fonden forvalter ophavsretten til), som Martinus Idealfond på tidspunktet for Fusionen var – og som Fonden fortsat er – involveret i, var det i forbindelse med Fusionen et ønske hos de i Fusionen involverede bestyrelser, at bestyrelsen i den fort-

sættende fond skulle udpeges for en periode på syv år. (Henrik Møgelmo-
se, Kromann Reumert, “Ansøgning om fondsmyndighedens tilladelse til
en delvis ændring af § 6 (Bestyrelse) i Fondens vedtægter.”, 13. juni 2016).

Som det fremgår, brugte rådet retssagen som begrundelse for at nulstille
medlemmernes anciennitet.

Man ansøgte konkret om, at der til § 6, stk. 1 blev tilføjet:

Fondens første bestyrelse efter fusionen, jf. § 1, skal bestå af fem med-
lemmer, der alle udpeges i forbindelse med gennemførelse af fusionen.
De pågældende fem bestyrelsesmedlemmer indtræder for en periode på
syv år regnet fra den 1. januar 2014. (Ibid.).

Ændringen er en klar overtrædelse af Martinus’ bestemmelse om, at man
maksimalt kan sidde i rådet i fem år (jf. kapitel 1.9.3). Dertil kommer, at
ændringen også er uhensigtsmæssig i den forstand, at den indebærer, at en
stor del af rådet ville blive udskiftet på én gang efter 7 år eller, hvis man
valgte at gøre overgangen mere glidende, i løbet af en kort periode.

15.5.1 To rådsmedlemmers funktionsperiode forlænges

Som svar på rådets anmodning om en vedtægtsændring bad Erhvervssty-
relsen i et brev den 26. september 2016 fonden om at redegøre for, “hvor
lang tid hvert enkelt medlem af fondens nuværende bestyrelse havde siddet
i henholdsvis bestyrelsen for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Insti-
tut og Martinus Idealfond”.

Rådets advokat sendte 19. oktober 2016 oplysningerne til Erhvervsstyrelsen:³⁴²

Navn	Suppleant	Medlem
Willem Johannes Kuijper		1. januar 1996
Per Jan Neergaard	8. august 2008	29. marts 2008
Trine Lisbeth Möller	7. august 2009	6. august 2010
Jacob Kølle Christensen	5. december 2009	5. august 2011
Peter Bendtsen	4. september 2011	8. september 2013.
Mary McGovern	27. oktober 2013	

Der er flere ting at bemærke til denne opgørelse:

1. Erhvervsstyrelsen spørger eksplicit, hvor lang tid fondens nuværende bestyrelse har siddet i henholdsvis den nuværende bestyrelse for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut (2014) og den tidligere Martinus Idealfond (1996), men ikke om, hvor længe et bestyrelsesmedlem eventuelt også har siddet som medlem af det oprindelige Martinus Institut. Af de oplysninger rådet giver, fremgår det derfor ikke, at Willy Kuijper reelt har siddet i rådet siden 1. maj 1980 – og dermed på daværende tidspunkt har været rådsmedlem i 36 år!
2. Det fremgår, at Per Jan Neergaard har siddet i rådet i 8 ½ år og heraf mere end 8 år som stemmeberettiget medlem. De tilsvarende tal for Trine Möller er 7 år og 2 måneder og heraf mere end 6 år som stemmeberettiget medlem. Jacob Kølle Christensen har siddet knap 7 år i rådet, hvoraf mere end 5 år har været som stemmeberettiget medlem. Der er således to medlemmer, der på daværende tidspunkt sidder ulovligt ifølge Instituttets egne vedtægter.
3. Da der ikke er automatisk udskiftning mindst en gang om året, sådan som 1982-lovene foreskriver, kan suppleanter være suppleanter i mere end 2 år. Det er tilfældet for Mary McGovern, der på det tidspunkt havde været suppleant i knap 3 år.

Erhvervsstyrelsen afviste den 12. januar 2017 rådets anmodning og understregede, hvad der fra starten burde have været selvfølgeligt:

Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut (tidligere Martinus Aktivitetsfond) og Martinus Idealfond er fusioneret, hvilket indebærer universalsuccession.

Det bevirker efter Erhvervsstyrelsens vurdering at de bestyrelsesmedlemmer, som overgik fra den ophørende til den fortsættende fond, er bundet af den 7-årige udpegningsperiode, da en sådan fandtes i begge fondes vedtægter. Udpegningsperioden gælder både som bestyrelsesmedlem og suppleant, jf. vedtægtens § 6, stk. 3, sidste pkt. Formanden Willem Johannes Kuijper er ikke omfattet af en sådan udpegningsperiode, jf. vedtægtens § 10, stk. 6.

De enkelte bestyrelsesmedlemmer er således omfattet af den 7-årige udpegningsperiode og skal fratræde ved udløbet af den enkeltes perio-

de. (Erhvervsstyrelsen, Emil Bach Worsøe, “Vedtægtsændring og udpegningsperiode, Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut, CVR-nr. 19 96 14 86”, 12. januar 2017).

På grundlag af oplysningerne om bestyrelsesmedlemmernes tiltrædelsesdatoer, som rådet havde sendt til Erhvervsstyrelsen, konkluderede styrelsen:

Efter styrelsens opfattelse medfører dette, at Jacob Kølle Christensen, Trine Lisbeth Möller og Per Jan Neergaard-Henrichsen efter vedtægten skal fratræde fondens bestyrelse med øjeblikkelig virkning, da de ikke opfylder kravet i vedtægtens § 6, stk. 3, sidste pkt., jf. lov om erhvervsdrivende fonde § 45, 2. pkt. (Ibid.).

Rådet havde begrundet anmodningen til Erhvervsstyrelsen med, at de personer, der arbejdede med retssagen, skulle kunne fortsætte i rådet, indtil den var afsluttet. Det var på den baggrund, at Erhvervsstyrelsen højst overraskende anbefalede, at rådet i stedet søgte dispensation om, at et eller flere bestyrelsesmedlemmer kunne fortsætte i bestyrelsen i en midlertidig periode.³⁴³

Den anbefaling valgte rådet at følge, og resultatet blev, at Per Jan Neergaard forlod rådet den 1. april 2017 efter på det tidspunkt at have siddet i rådet i 9 år. Jacob Kølle Christensen og Trine Möller fik dispensation, hvilket fik som konsekvens, at Trine Möller forlod rådet den 16. maj 2020 efter en periode på knap 11 år, mens Jacob Kølle Christensen – efter endnu en dispensation fra Erhvervsstyrelsen – forlod rådet den 12. juni 2021, da retssagen var afsluttet. Jacob Kølle Christensen havde da været medlem af rådet i 11 ½ år.

15.5.2 *Rådets forsvar for sin handlemåde*

Gennem aktindsigt blev det i løbet af 2016 almindeligt kendt, at rådet havde ansøgt Erhvervsstyrelsen om vedtægtsændringer for dermed *juridisk* at lovliggøre, at rådsmedlemmerne blev siddende langt ud over perioden på maksimalt 5 år, som Martinus havde fastsat. Det vakte en betydelig forundring blandt mange af Sagens interesserede, at rådet på den måde var parat til at tilsidesætte sine egne vedtægter. Der blev i den anledning rejst kritik på de sociale medier, og der blev rettet direkte henvendelser til rådet.³⁴⁴

Den til tider særdeles højlydte kritik foranledigede, at rådet i april 2018 offentliggjorde et notat med titlen “Er vedtægten for rådets udpegning overtrådt?” I notatet tog rådet stilling til, om det var i strid med Martinus’ bestemmelser at anmode Erhvervsstyrelsen om vedtægtsændringer, der forlængede rådsmedlemmernes periode i rådet med op til 7 år, og siden søge dispensation for dermed at forlænge to af rådsmedlemmernes periode i rådet. Rådet skrev i den forbindelse:

Vi overvejede [...] Martinus’ ønske i sammenhængen. Naturligvis skal man respektere de vedtægter, Martinus vedtog, men da han også besluttede, at nogle vedtægter skulle kunne ændres, herunder § 6, stk. 3, vedr. udpegningsperioden, forholdt vi os til denne bestemmelse (§ 11, stk. 1), ligesom vi har forholdt os til, hvad Martinus i øvrigt har udtrykt om MIs struktur.

På den ene side ønskede Martinus ikke, at nye rådsmedlemmer skulle kunne få særlig indflydelse ved at sidde gentagne gange eller sidde meget længe i rådet (kommentar til 1982-lovenes § 5, stk. 2).

På den anden side ønskede Martinus, at MI skulle kunne tilpasse sig omstændighederne, fx ændre reglerne for, hvor mange medlemmer der skal være i rådet, eller om det skal være lønnet eller ulønnet: Sådanne ting må kunne ændres. For livet er jo ikke stadig det samme. (Martinus på bestyrelsesmøde 22.01.1974) At ændre udpegningsperioden må siges at svare til at ændre regler om aflønning eller medlemsantal. (Rådet for Martinus Institut, *Er vedtægten om rådets udpegning overtrådt?* april 2018).

Notatet blev publiceret fire år efter, at rådet havde skrevet det ind i sin interne forretningsorden, at rådsmedlemmernes anciennitet skulle nulstilles, og knap to år efter, at man havde ansøgt Erhvervsstyrelsen om dispensation. Det kan være grunden til, at rådets notat bærer præg af at være et forsvarsskrift. Under alle omstændigheder viser argumentationen, at rådet ikke seriøst har sat sig ind i Martinus’ begrundelse for, at *intet* rådsmedlem bør sidde længere tid end 5 år i rådet som stemmeberettiget medlem.

Gennemgår man nemlig Martinus’ udtalelser i forbindelse med råds-møderne, er han, som allerede påvist, kategorisk omkring, at absolut ingen medlemmer – ud over de af ham personligt valgte – skal kunne sidde mere end 5 år i rådet. Denne klare holdning fra Martinus’ side er begrundet i to principper, der begge har de kosmiske analyser som deres grundlag:

1. Alle skal være lige, ingen skal have mere magt end andre.
2. På det nuværende trin i udviklingen tåler ingen jordmennesker at have magt i ret lang tid ad gangen. Derfor er 5 år et passende, maksimalt tidsrum.

Som noget af det allersidste udtalte Martinus i den forbindelse:

Jeg synes, det er godt med fem medlemmer, – det er den længste tid [dvs. 5 år, min kommentar]. Her har vi et fast grundlag, og det må holdes.” (Martinus, rådsmøde, 27. januar 1981).

Det er denne regel, der blev skrevet ind i 1982-lovene, hvor det i øvrigt blev præciseret, at det forventes, at

man kun ændrer [...], når omstændighederne gør det tvingende nødvendigt. (*Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer, rådets kommentar til § 9 Lovændringer*).

Det er rigtigt, som rådet skriver, at § 9 *kan* ændres, men det forudsætter, at ændringen er “tvingende nødvendig”, og der er intet i rådets argumentation, der taler for, at forlængelsen af de pågældende rådsmedlemmers periode skulle være det.

I ansøgningen til Erhvervsstyrelsen om dispensation fra udpegningsperioden for Jacob Kølle Christensen og Trine Möller, skrev Instituttets advokat, i hvad der skulle blive den første af to dispensationsansøgninger, på rådets vegne:

I henhold til § 61 lov om erhvervsdrivende fonde skal jeg med henvisning til bestyrelsens beslutning ansøge om dispensation fra den 7-årige udpegningsperiode i § 6, stk. 2, i Fondens vedtægter for bestyrelsesmedlemmerne Jacob Kølle Christensen og Trine Lisbeth Möller, således [at] disse kan fortsætte i Fondens bestyrelse i en yderligere periode indtil den verserende retssag, jf. punkt 3.2 nedenfor, er endeligt afsluttet, dog for Jacob Kølle Christensens vedkommende ikke længere end til udgangen af 2019 og for Trine Lisbeth Möllers vedkommende ikke længere end til udgangen af 2021. (Henrik Møgelmosse, Kromann Reumert, “Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Instituts ansøgning til Erhvervsstyrelsen om dispensation” den 7. februar 2017).

På baggrund af Strukturen og 1982-lovene må synspunktet her være, at Jacob Kølle Christensen og Trine Möller naturligvis kunne have arbejdet videre med retssagen i en arbejdsgruppe, der da kunne fungere som rådgivende organ for rådet. Der ville heller ikke have været noget til hinder for, at arbejdsgruppen kunne have deltaget i rådsmøderne, når der var punkter vedrørende retssagen på dagsordenen.

Ved at forlænge perioden for de to rådsmedlemmer viser rådet ved sit eksempel, at det føler sig hævet over lovene. Ændringerne sker ikke, fordi de er *tvungende nødvendige*, men fordi rådet finder, at det i den givne situation er det mest *bequemme*, og fordi de rådsmedlemmer, det drejer sig om, eventuelt var *uvillige* til at afgive *magt*.

Vurderer man hele forløbet omkring retssagen samlet under ét, demonstrerer det konsekvenserne af at handle i strid med Strukturen. Frem for at engagere en jurist, der sikrer, at man “aldrig kommer i konflikt med nogen”,³⁴⁵ hyrer man dyre advokater og tager medlemmer ind i rådet, der i den grad er indstillet på at føre retssag. Undervejs i processen vælger man yderligere, som en konsekvens heraf, at sætte det i forvejen amputerede, automatiske udskiftningssystem delvis ud af kraft.

15.6 Martinus Institut overtager Moskildvad (2017)

Martinus voksede op hos sine plejeforældre på det lille husmandssted Moskildvad, der er beliggende i den nordvestlige udkant af det nuværende Sindal.³⁴⁶ Siden, da han var flyttet til København, holdt han af at besøge sit barndomshjem, og i 1954 erhvervede Sam Zinglersen Moskildvad efter aftale med Martinus. Sam havde oprindeligt haft til hensigt at forære Martinus huset som en fødselsdagsgave. Men da Sam spurgte Martinus, om han ville modtage gaven, afslog Martinus høfligt. Han begrundede det med, at han ikke ønskede at blive dyrket, og at Instituttet alene skulle fokusere på at bevare og udbrede hans værk.

Kort før sin død bekræftede Vagn Noach i en skriftlig erklæring, at Sam Zinglersen fredag den 20. april 2007 personligt havde fortalt ham,

at Martinus ikke ønskede at overtage sit barndomshjem Moskildvad som gave. Martinus gav udtryk for, at hans sag ikke måtte belastes med andre udgifter end dem, der vedrørte udgivelsen af hans værk. Marti-

nus person var ikke vigtig, men det var hans værk. (Vagn Noach, “Erklæring om Moskildvad”, Dragør den 6. oktober 2018).

I 1988 bekostede Sam Zinglersen, at barndomshjemmet blev nedrevet og genopført i den skikkelse, det havde i 1890. Opførelsen skete efter en tegning, som arkitekt Boe Seest havde udarbejdet i 1970 efter anvisninger af Martinus. Ved samme lejlighed stiftede Sam Zinglersen en fond, “Sam Zinglersens Fond”, hvis formål det var at bevare Martinus’ barndomshjem samt støtte udbredelsen af Martinus’ verdensbillede.³⁴⁷

Af grunde, som det fører for vidt at redegøre for her, efterlod Sam Zinglersen ved sin død to fonde med næsten enslydende formål.³⁴⁸ Det drejer sig om den oprindelige Sam Zinglersens Fond, som ejede Moskildvad, og Martinus Dialogfond, der havde de økonomiske midler til at vedligeholde og drive Moskildvad som museum.

Det var Sam Zinglersens ønske, at de to fonde efter hans død skulle sammenlægges med Martinus Dialogfond som den fortsættende fond. Dette ønske blev skrevet ind i Fundatsen for Martinus Dialogfond:

opstår der senere mulighed for at sammenlægge de to fonde [Martinus Dialogfond og Sam Zinglersens Fond] til én fond med de vedtægter, som fremgår nedenfor, ønsker Sam Zinglersen, at det sker. (Martinus Dialogfond, *Fundats for Martinus Dialogfond*, 2007, s. 1).

Af grunde, som rådet ikke har gjort rede for, har Martinus Institut dog hverken været indstillet på at efterkomme Martinus’ eller Sam Zinglersens ønsker, hvorfor Instituttet i 2017 overtog Sam Zinglersens Fond og dermed Moskildvad.

Det kunne lade sig gøre, fordi der i bestyrelsen for Sam Zinglersens Fond var repræsentanter for Martinus Institut. Da Instituttets repræsentanter i løbet af 2015 fik absolut flertal i fonden, blev det i samråd med rådet for Martinus Institut besluttet, at Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut skulle overtage fonden.

Det er overtagelsen af Sam Zinglersens Fond, der er baggrunden for vedtægtsændringerne i 2017. Til formålsparagraffens stk. 1 blev der tilføjet:

Endvidere skal Fonden eje og bevare Martinus’ barndomshjem “Moskildvad” i Sindal og sørge for vedligeholdelse og drift af barn-

domshjemmet. (Martinus Institut, *Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2017*, § 5, stk. 1).

Tilsvarende er der til formålsparagraffens stk. 2. tilføjet:

Fonden kan yde støtte til dels uddybning og udbredelse Martinus' verdensbillede, dels bevaring og udbredelse af kendskabet til Martinus' liv og gerning. (Martinus Institut, *Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2017*, § 5, stk. 2).

I de oprindelige 1982-love hed det, at Instituttet *udelukkende* skulle fokusere på at bevare og udbrede Martinus' værk.³⁴⁹ I forbindelse med vedtægtsændringerne i 2014 havde rådet imidlertid fjernet "udelukkende" fra formålsparagraffen, og dermed Martinus tydelige angivelse af, at Martinus Institut ikke skulle have andre formål end de nævnte.

Med tilføjelserne om, at det nu også er Instituttets formål at udbrede kendskabet til "Martinus' liv og gerning", går man ikke alene imod 1982-loven, men går også imod, hvad der er selve hensigten med *Det Tredie Testamente*. For som Martinus krystalklart udtrykte det i en af sine sidste artikler:

Kristusmissionen skal således denne gang ikke være baseret på en fysisk kristuspersonlighed med autoritet og mirakler. Personen er denne gang anonym. Kun kristusbevidstheden i form af kosmisk videnskab bliver det primære i kristusmissionens fornyelse og fuldkommengørelse, der er bebudet eller opfattet som Kristi genkomst. Det er denne hellige sandhedens ånd eller alkærlighedens videnskab, der som livets tredje testamente vil blive den nu begyndende ny verdensepokes livsfundament. (Martinus, "Falske profeter og falske Kristus", 1971).

Dertil kommer, at det var Sam Zinglersen ønske, at der i bestyrelsen for Martinus Dialogfond skulle være repræsentanter for

Sindalegnens Lokalhistoriske Forening eller Lokalhistorisk Arkiv eller Sindal Turistråd, hvor museet er beliggende. Denne bestyrelsespost går på skift mellem dem for hver en 3-årig periode. (Martinus Dialogfond, *Fundats for Martinus Dialogfond*, 2007, § 5).

På den måde ønskede Sam Zinglersen, at Moskildvad som museum skulle være *lokalt forankret*, og at egnen på den måde skulle have indflydelse og “medejerskab”. Heri lå der også, at det var Sam Zinglersens ønske, at Moskildvad, når midlerne i hans egen fond var opbrugt, skulle drives videre som et egnsmuseum, der blev drevet og finansieret ved lokale midler. Det er den plan, som Martinus Institut med overtagelsen af Sam Zinglersens Fond har saboteret.

Konkluderende må man derfor sige, at også denne vedtægtsændring er kommet i stand som et resultat af rådets svigtende sans for Martinus’ analyser og mission, samt en manglende forståelse og respekt for, hvad Sam Zinglersen ønskede.

15.7 Konkluderende betragtninger

Martinus udarbejdede i samarbejde med det daværende råd 1982-lovene, og han fastlagde her de regler, der skulle gælde for rådets sammensætning og administration af Instituttet. De mange vedtægtsændringer viser, at rådet har en mangelfuld og overfladisk forståelse af de principielle overvejelser, baseret på kosmiske analyser, der ligger til grund for lovenes udformning. Hovedparten af de mange ændringer, der er foretaget gennem årene, synes primært at være motiveret af hensynet til rådsmedlemmernes egne, kortsigtede interesser. Derfor må vedtægtsændringerne også i vid udstrækning ses som rådets forsøg på at omdanne Strukturen og lovene i sit billede, frem for at rådet omdanner sig selv og sin egen praksis i Strukturens billede.

De mange vedtægtsændringer har især haft disse uheldige konsekvenser:

1. For rådet selv ligger der en beskyttelse i at følge 1982-lovene. For ved at gøre dét, sikrer rådet sig, at “tingene bliver gjort rigtigt” i harmoni med de kosmiske love. Rådet forebygger dermed konflikt-situationer og undgår de ubehagelige konsekvenser af, at “tingene bliver gjort forkert”. Den beskyttelse har rådet ikke, når det ændrer lovene.
2. Ændringerne er ressourcekrævende:
 - a. Hver ændring kræver ekstra opmærksomhed, fordi man bestandsigt skal holde rede på, hvilke regler der er aktuelt gældende.
 - b. Økonomisk er der ekstraomkostninger i form af advokatbistand i forbindelse med vedtægtsændringerne.
 - c. Man pålægger offentlige myndigheder unødvendige opgaver.

- d. Der oparbejdes en “administrativ gæld”. Efterhånden som ændringerne akkumuleres, bliver det en stadig mere ressourcerelevende opgave den dag, lovene skal tilbageføres til, hvad Martinus bestemte.
3. Ved sit eksempel skaber rådet præcedens for, at kommende råd forsat kan ændre lovene. Ikke fordi myndighederne kræver det, eller de kosmiske analyser begrundet det. Hvis en lovbestemmelse står i vejen for rådets egne, umiddelbare interesser, er det en tilstrækkelig begrundelse.
4. Rådet mister troværdighed. For med ændringerne demonstrerer rådet, at det har en svigtende sans for den ufejlbarlige logik, der ligger bag de oprindelige love, og den suveræne bevidsthed, Martinus manifesterede.

Formålet med 1982-lovene er, at de skal være med til at sikre, at Martinus’ indflydelse forbliver intakt, efter han ikke længere befinder sig på det fysiske plan. Med de mange ændringer, der er sket siden 1981, er vedtægterne i dag ikke længere de vedtægter, som Martinus ønskede og tog ansvar for.

Det Institut, der oprindeligt var *Martinus’* Institut, er gradvis blevet omformet under indflydelse af forretningsorienterede interesser. Disse interesser har haft en afgørende indflydelse på lukningen af Vinterskolen, moderniseringen og formidlingen af værket og på anlæggelsen af retssagen. Det er på den baggrund, en lang række af de ændrede love skal ses. For samlet understøtter vedtægtsændringerne rådets økonomiske politik, der siden midt 1980’er har haft som formål at omdanne Martinus Institut til en moderne, ‘tidssvarende’ virksomhed og Martinus Center Klint til et kombineret kursus- og feriecenter baseret på forretningsorienterede principper.

16 Martinus Institut og økonomien

*Vi skal bare holde vort eget ægte.
Så vokser det.*

Martinus

Gennem hele Sagens historie har det været en udfordring at få økonomien til at hænge sammen. Martinus fik i de første år det nødvendige til livets ophold med hjælp fra venner, der forstod betydningen af hans mission. Lars Nibelvang støttede ham økonomisk, så han kunne forlade sit job på mejeriet 'Enigheden' og hellige sig arbejdet med at skrive, og udgivelsen af det første bind af *Livets Bog* blev finansieret af Bernhard Løw. Senere var det interesserede som Sam Zinglensen og mange andre, der støttede Martinus' arbejde.

16.1 Sagens økonomiske grundlag

Det har været karakteristisk for Sagens økonomi, at den ikke har været baseret på forretning og forretningsmæssige metoder, men støtte fra de interesserede i form af gaver og arv. Martinus forklarede det på denne måde i en tale, han holdt ved starten af sommersæsonen 1975 i Klint:

Det er altså meningen, at her skal blive et verdenscenter for kosmisk videnskab. Det er det, vi må arbejde hen på, og Sagen er da også i god vækst. Al den kærlighed, der har ført Sagen hertil, behøver jeg ikke at være bange for vil svigte. For det er jo kærlighed, der har ført den hertil. Det er ikke pga. forretning og overskudsfortjenester, det er ikke ved salg af bøger osv., at vi har kunnet nå så vidt. Men hvert eneste år ved juletid kommer der en gave fra alle de mange mennesker, som er interesseret i Sagen. Ved min fødselsdag kommer der også en gave. Disse gaver har været i stand til at føre så langt frem, at Sagen stadigvæk kan udvide sig.

Vi kan se en bedre tid i møde, og vi kan se, at der er en naturlig plan, og at det er meningen, at den vil blive fuldført. (Martinus, “Velkomsttale i Klint 1975”).

Det, der understøtter Sagens forskellige aktiviteter, er således de interesse-redes kærlighed til Sagen. Det er det, der er Sagens virkelige “kapital”.

Sagen vil udvikle sig videre, og når den på et tidspunkt bliver almindeligt kendt, vil den få mange gaver. Den vil da ligefrem blive velhavende:

Sagen vil senere hen få foræret mange penge. Sagen vil blive meget, meget rig. Men det er jo altid det her med begyndelsen. (Martinus, råds-møde, 31. januar 1978).

Der vil dog ikke være tale om rigdom, som hober sig op. For pengene vil blive anvendt til gavn for Sagens udbredelse:

Engang vil [Sagen] komme til at tjene mange penge. Men de skal jo gå til at hjælpe med til at gøre tingene gratis og billige, for at så mange som muligt kan få adgang til at komme ind i Guds skabelsesproces og blive bevidste i den – ja for man er jo med i den, men det gælder jo bare om at blive bevidst i denne skabelse. (Martinus’ 89-års fødselsdagstale afholdt på Hotel Sheraton den 11. august 1979).³⁵⁰

16.1.1 Det ‘sande’ og det ‘falske forretningsprincip’

Sagens velstand vil på intet tidspunkt blive tilvejebragt på basis af det, der i dag forstås ved ‘forretning’. Det skyldes, at Sagen ikke er et ‘forretningsforretagende’. Den er en ‘moral’. Dermed bryder den med alt, hvad vi i dag kender som forretning, hvor materiel rigdom tilvejebringes på basis af det, Martinus betegner som det “falske forretningsprincip”.

I *Juleevangeliet* beskriver Martinus det “falske forretningsprincip”, som er alment gældende i verden i dag. Det fungerer ud fra princippet “hellere tage end at give”. Heroverfor sætter han det “sande forretningsprincip”, som er i overensstemmelse med næstekærligheden og fungerer ud fra princippet “hellere give end at tage”.

For at forklare forskellen mellem de to principper inddrager Martinus begrebet “livstimer”. “Livstimer” repræsenterer det antal timer, det har

kostet arbejderne at producere en given vare. Enhver vare repræsenterer dermed et givet antal livstimer. Det er disse livstimer, der i samfundsøkonomien ved salg af varer almindeligvis udveksles med et pengebeløb. Da det falske forretningsprincip i dag er praktisk talt enerådende, repræsenterer salgsværdien af en given vare eller tjenesteydelse flere livstimer end det antal livstimer, der har været anvendt til at frembringe den pågældende vare eller tjenesteydelse. Der er derved i virkeligheden sket et "maskeret røveri", hvor det pengebeløb, man giver ud, repræsenterer flere livstimer, end den vare eller den tjenesteydelse, man modtager.

Martinus anskueliggør, hvordan det falske forretningsprincip fungerer, ved at indrage det moderne 'stormagasin' som eksempel. I "stormagasinet" repræsenterer de udbudte "brugsgenstande"

foreteelser, der har kostet så og så mange arbejdere så og så mange timer af deres liv. Disse omdannede livstimer falbydes nu igen til publikum for det eller det pengebeløb. Penge er jo endnu jordmenneskehedens egen målestok for livstimer. Da alt liv i et stormagasin således udmåles i penge, vil penge ligeså udelukkende være det samme som så eller så mange livstimer. I form af brugsgenstande sælger stormagasinet eller forretningen livstimer og får i form af penge livstimer tilbage som betaling. Man køber altså livstimer for livstimer. Og dette princip er i sig selv guddommeligt, thi det udtrykker jo det sande forretningsprincip. Den samme værdi for samme værdi. Det er dette princip, hele universet er baseret på. Ethvert levende væsen må således give sit liv for at få sit liv. Det er nævnte princip eller den samme lov, der betinger, at "man skal elske sin næste som sig selv". Men jordmennesket, repræsenteret igen af stormagasinet, kender intet til denne det sande forretningsprincips guddommelighed. Det køber og sælger livstimer og giver således nok livstimer for livstimer, men absolut kun på den betingelse, at det får flere livstimer tilbage, end det giver. En brugsgenstand, der eventuelt har kostet fem livstimer, sælges ikke for fem livstimer, men derimod allerhelst til mindst det dobbelte. Ja, man vil måske ikke engang blandt sagkundskaben kalde en sådan handel for en "god forretning". (Martinus, *Juleevangeliet* kap. 24).

Det er dette "genialt camouflerede røveri og tyveri",³⁵¹ der vil blive gjort op med i den nye verdenskultur til fordel for det "sande forretningsprincip", hvor de udvekslede værdier repræsenterer det samme antal livstimer.

16.1.2 *Instituttet er en 'moral', ikke en 'forretning'*

Da det er Martinus Instituts opgave at repræsentere den nye verdenskultur, er Instituttet forpligtet til at praktisere det sande forretningsprincip i sin virksomhed. Det betyder, at Instituttet aldrig kan blive velhavende på forretningsmæssige aktiviteter. De mange penge, som en dag vil gøre Sagen "meget rig", vil den modtage i form af gaver fra mennesker, der har sympati for Sagen og derfor ønsker at støtte den.

Martinus understregede igen og igen over for rådet, at Instituttet ikke er en forretning, men en *moral*:

Vi er jo ikke en forretning, der skal vokse op og blive stor, men vi er en moral, der skal gennemsyre alle mennesker. Men en forretning skal gennemsyre alle mennesker med fortjeneste. Men vi er en ny ... en guddommelig mentalitet, som vi skal indplante i menneskeheden. Det er egentlig den dybeste analyse af det. Vi skal indplante kosmisk mentalitet i menneskene. Og det er så vores praktiske måde, at vi netop afskaffer alt det her meget ukosmiske, som menneskene endnu slås med. [...] Jo mindre vi har af forretning, jo renere kan vi holde det. For os gælder det meget om, at vi kan være i kontakt med analyserne, – på de flest mulige felter. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

Deri ligger udfordringen. For da alt det "meget ukosmiske, som menneskene endnu slås med" på det økonomiske område, er *vanebevidsthed* på det nuværende jordmenneskelige udviklingstrin, og da dette at 'gøre en god forretning' indgår som essentiel del af denne vanebevidsthed, er der brug for en *bevidst* og *målrettet* indsats.

16.1.3 *Det bærende er menneskers kærlighed til Sagen*

De interesserede er, som allerede nævnt, Sagens fundament. Uden støtte fra de mange mennesker, der har ydet frivilligt arbejde og givet gaver til Instituttet, ville Sagen ikke have kunnet inkarnere på Jorden. De interesserede er – som Martinus formulerer det – "vor missions og sags bærere":

Vort lys i form af kosmiske analyser er allerede rodfæstet i mange af de tusinder af mennesker, der nu snart igennem et halvt århundrede efterhånden har læst vore bøger og mere eller mindre har formet deres liv

og væremåde i kontakt med analyserne eller den af disse sammensatte åndsvidenskab. Disse mennesker, der således med interesse, sympati og glæde læser eller studerer analyserne eller åndsvidenskaben, og fører den ind i deres daglige væremåde, er altså den ny verdenskulturs pionerer. Det er disse mennesker, der er vor missions og sags bærere, udelukkende i kraft af deres forståelse og sympati for denne nye kærlighedens kulturimpuls og dens påvirkning af deres væremåde. (Martinus, *En Information*, 1969 s. III).

Det er de interesseredes *giveevne*, der er forudsætningen for, at Sagen har kunnet få fodfæste og vokse frem på det fysiske plan:

Ved disse menneskers forståelse og kærlige hjælp, dels ved direkte pengegaver, blandt andet i anledning af mine fødselsdage og ligeledes hvert år i anledning af julen, dels ved kaution og lån, og dels ved ren fysisk arbejdshjælp, vedligeholdelse af ejendom og have, oversættelser, ledelse af de begyndende udlandsafdelinger m.m., udviklede sagen sig videre og videre. Den fik oprettet en ferieby, der foreløbig er sommerskole og feriested for sagens interesserede. (Op.cit., s. IV).

Instituttets økonomi hviler således ubetinget på de interesseredes kærlighed til Martinus' åndsvidenskab, og på at de har tillid til, at Instituttet anvender de samlede ressourcer til gavn for Sagen.

Instituttet har derfor reelt kun én udfordring, og det er at administrere virksomheden i den bedst mulige kontakt med de kosmiske analyser, så de interesserede – ud over at købe bøger og følge foredrag og deltage i kurser – også yder frivilligt arbejde og giver gaver til Instituttet. For det er det, der er grundlaget for, at Sagen kan trives og vokse og blive lysende.

16.2 Aflønning af medarbejdere

Sagen har helt fra starten været drevet af frivillig arbejdskraft samt nogle få, lønnede medarbejdere, der ofte, som Martinus selv, levede på et eksistensminimum. Som eksempel kan nævnes Vibeke og Mogens Møller. Martinus berettede til et rådsmøde om hvilken økonomisk situation, de var sat i, og hvilke ofre, de bragte, da de begyndte at arbejde for Sagen:

Tænk på, hvad de to, Vibeke og Mogens har gjort. De var med i begyndelsen. De fik så lidt. Vi kunne ikke lønne dem. Skattevæsenet ville ikke tro, at de kunne leve for så lidt. Eigil Hansen³⁵² måtte bekræfte, at det var rigtigt. (Martinus, rådsmøde, 24. juni 1980).

Det er hverken honorarer eller høj løn, der skal motivere mennesker til at arbejde for Sagen:

Sagen er en videnskab, – det er en moral. Det er ikke en forretning. Det er ikke noget, man kan leve højt på. Dem, der vil være med, det er dem, der vil leve den moral, – så vidt som de kan. Og har de interesse af den, så gør de som I. – I ofrer jeres fritid her for at hjælpe til, og andre mennesker hjælper også oppe i feriebyen, og mange andre støtter sagen med penge. Det er den ånd, sagen eksisterer på. Den eksisterer ikke på mennesker i dag, der skal have løn og alt det der ... men det kan vi heller ikke give. ... Nej altså ... det kan godt være svært at forstå, fordi det er noget nyt. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

Derfor gælder det om at tiltrække medarbejdere, for hvem moral er vigtigere end høj løn:

Ja, det skal ikke være høj løn, der trækker. Det skal være interessen ... for at skabe. – Og ... det er rigtig nok ... men der findes jo mennesker, for hvem interessen er lige så stor, som penge er for mange andre mennesker. Og det er jo dem, vi skal begynde med. (Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974).

På grund af de begrænsede muligheder Sagen har for at honorere sine medarbejdere økonomisk, er det først og fremmest medarbejdere, der er villige til at arbejde gratis, som man må satse på:

Men jeg mener, – det er den slags ting, vi kan sige nej til. De kan ikke komme her og forlange, at de kan ikke arbejde gratis, og så er der mange andre, der arbejder gratis. Vi må se at finde dem, der har den interesse, at de meget gerne vil ofre noget for det. Selvfølgelig kan vi ikke forlange, at vi skal have det gratis. Men vi kan heller ikke garantere dem ... der er jo arbejde udenfor. Der er jo ingen, der forhindrer dem i at tage arbejde

udenfor. Og der er ingen, der siger, at I skal være her så mange timer. Måske vil I være en halv time her hver dag ... eller måske to timer hver dag ... eller et par gange om ugen. Vil I ofre det? Sådan kan man da begynde. (Ibid.).

Hovedreglen på nuværende tidspunkt, hvor Sagens økonomiske midler endnu er meget begrænsede, må derfor være, at man benytter sig af gratis arbejdskraft og kun anvender betalt arbejdskraft, når der ikke er et gratis alternativ. På et tidspunkt, når Sagen bliver kendt og får et helt andet økonomisk grundlag for sit virke, vil situationen ændre sig. Det skal ganske vist heller ikke til den tid være en høj løn, der trækker, men da vil Sagen være interesseret i at aflønne sine medarbejdere, så de kan leve "standsmæssigt":

For sagen bliver anderledes end i forretningsverdenen, hvor ledelsen er interesseret i at arbejdet gøres så billigt som muligt. Vi er ikke interesserede i, at de skal være billige, vi er interesserede i, at de skal være *ærlige*. Og vi er interesseret i, at de får det, de skal bruge, så de kan leve standsmæssigt ... sagen værdig. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975. Min fremhævelse).

Der skal være "ligeløn" i Sagen ud fra princippet om, at "yde efter evne og nyde efter behov". Det følgende klip fra en samtale under et af rådsmøderne viser, hvordan Martinus anvendte princippet i en konkret, tænkt situation:

Aage Hvolby: Vil det sige, når vi nu indenfor sagen skal snakke ligeløn, så vil det sige, at dem, der skal have løn, de skal have det, der skal til for at opretholde livet. Så dem, der eventuelt samtidigt skal forsørge børn, de får i princippet mere i timen end dem, der ikke gør det.

Martinus: Det er klart. Sagen er ligesom et kærligt menneske. Er det et menneske, der har to børn, så er man nødt til at give ham noget mere. Hvis han, der ingen børn har, bliver gnaven, så er han jo ikke med os. Han har jo fået at vide ... [...]

Aage Hvolby: Men hvis vi tager et helt praktisk eksempel. Hvis vi tænker os, at Bertil og Birthe Gerner L. skal arbejde i feriebyen, og hun har en lille pige at forsørge, så er hendes behov større, og så skal hun faktisk have flere penge.

Martinus: Der vil jo slet ikke blive nogen snak om det. Det bliver en selvfølgelighed, at barnet koster så meget, og hun så meget, – og Bertils behov ... nå ja, det koster så meget. Efterhånden som sagen får råd til det, vil den ikke være smålig. Den vil være interesseret i, at de, der arbejder der, kan holde den moral, – at der ikke skal blive noget brud på den. Og de vil så også gøre gengæld, – når de mærker, at sagen sørger for dem og virkelig er med på deres behov, – så bliver de også sympatiske overfor sagen. (Ibid.).

Martinus lægger vægt på, at Sagen skal have omsorg for sine medarbejdere og behandle dem godt. Det er også forudsætningen for, at de på deres side er sympatisk indstillede over for Sagen.

16.3 Prissætning af bøger

Når man skal tage stilling til, hvordan bøgerne skal prissættes, er det vigtigt at gøre sig klart, hvilken *mission* bøgerne har. Fra starten af forfatterskabet forklarer Martinus, at det er bøgernes mission at informere om “Planen i den guddommelige Verdensordning”. Gennem Martinus’ forfatterskab får det enkelte menneske mulighed for at studere “det kosmiske Verdensalts Analyse”, og det er dette studium, der vil vise sig at blive det mest betydningsfulde udløsende moment for den kommende “varige fred”:

Thi det er nemlig ikke Livets Mening, eller Planen i den guddommelige Verdensordning, at Studiet af disse højeste Realiteter skal blive ved med kun at gælde for enkelte særlige Væsener, i særdeleshed fordi der ikke findes noget større udløsende Moment eller Grundlag for Skabelsen af den over hele Verden saa længselsfuldt ventede “*varige Fred*” end netop Resultatet af ovennævnte Studium eller Kendskabet til det kosmiske Verdensalts Analyse *udbredt for Masserne*. (*Livets Bog I*, stk. 8).

Når man gør sig det klart, hvilken betydning bøgerne vil få, bliver det selvfølgelig, at det er Martinus Instituts opgave at gøre bøgerne tilgængelige for enhver, der er modtagelig for indholdet. Der skal derfor være så få barrierer for udbredelsen som overhovedet muligt. Det gælder ikke kun sproglige, men også økonomiske barrierer. Det er i tråd hermed, at Martinus til et rådsmøde siger:

For det er også min mening, at bøgerne skal være så billige, som det overhovedet kan lade sig gøre. Der skal ikke tjenes penge på det. Selvfølgelig skal det gå rundt. (Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974).

Det overordnede princip må her være, at man ikke skal “tjene penge” på bøgerne. Hvilket vil sige, at bøgerne skal prissættes på basis af ‘det sande forretningsprincip’, så de bliver solgt *uden* fortjeneste. Hvis Instituttets økonomi tillader det, bør bøgerne sælges endnu billigere, men dog ikke så billigt, at det undergraver Instituttets samlede økonomi.

Udgives bøgerne som “billigbøger” – dvs. paperbacks – skal kvaliteten være god nok til, at folk ikke får indtryk af, at bøgerne er uden værdi:

Jeg tror, det er ikke så godt ... hvis de er for billige, så tror folk, at de ikke er noget værd. (Martinus, rådsmøde, 12. november 1974).

Folk vil gerne betale for en pæn bog i god papirkvalitet:

Ja, hvad synes I, – kan det betyde så forfærdelig meget? – Jeg tror ... de tror, at hvis de er billige, så sælger de en masse, men det tror jeg ikke på. Hvis folk bliver glad ved bogen, så køber de ikke sådanne billige bøger. Så køber de en pæn bog. (Ibid.).

Retningslinjen for udgivelse af paperbacks må derfor være, at udgive bøgerne

... altså, naturligvis så billigt som det kan blive – uden at blive tarveligt. (Martinus, rådsmøde, 20. april 1976).

Det overordnede hensyn er, at bøgerne skal være tilgængelige for alle læsere, som er en del af målgruppen:

Ja, det regner jeg også med, at sagen skal blive så velhavende, at bøgerne kan blive meget billige og let tilgængelige, – altså at det ikke er noget, der ikke er opnåeligt for folk i al almindelighed. (Martinus, rådsmøde, 9. november 1976).

16.4 Gaveprincippet teori og praksis

Den nye verdenskultur er baseret på 'giveevnens' fremvækst. Giveevnen er det modsatte af 'tageevnen', der på sin side er den dybeste årsag til al ufred og konflikt. I artiklen "Gavekultur" forklarer Martinus:

Når dette "at give" således i virkeligheden er hovedprincippet i den jordmenneskelige udvikling, er den akse, omkring hvilken al daglig tilværelse drejer sig, er det givet, at denne tilværelses gang bliver urolig, larmende, skurrende og ustabil, bliver med stød og bump, så længe denne "akse" ikke er solidt funderet, men svinger med i de jordmenneskelige "at-tage-begærs" dominerende centrifugalkraft. (*Vejen til indvielse*, "Gavekultur", kap. 6).

Det er derfor verdensgenløsningens formål at stimulere giveevnens udvikling i det enkelte menneske:

Menneskeheden kan kun frelses ved "at give". Selve verdensgenløsningens princip vil derfor udelukkende bestå i at udvikle "giveevnen" i jordmennesket. Og i samme grad som dette væsens talent herfor vokser, i samme grad kommer det på bølgelængde med selve livets eget princip, der jo i sig selv er en eneste stor gaveydelse. Det koster ikke noget, kosmisk set, at blive født til verden, det koster ikke noget at dø, det koster ikke noget at vokse, lige så lidt som synet, lugten, smagen, hørelsen og følelsen er "købte" eller "betalte" realiteter. Menneskene vader i kosmiske rigdomme. (Op.cit., kap. 4).

For Martinus Institut er *gaveprincippet* derfor *et grundlæggende princip* for dets virksomhed. Martinus selv praktiserede gaveprincippet gennem sin jordiske inkarnation, hvor han viede sit liv til sin mission og skænkede jordmenneskeheden et værk, som i dette og kommende århundreder vil lette hvert enkelt menneskes overgang fra dyreriget til det rigtige menneskerige.

På det økonomiske plan var Martinus fra starten afhængig af at modtage gaver fra mennesker, der var interesserede i hans arbejde og ønskede at støtte det. Gavemidlerne blev efterhånden suppleret med egne indtægter. De kom især fra salg af bøger, abonnementer på *Kosmos* og indtægter fra kursus- og foredragsvirksomhed. Disse indtægter har dog på intet tidspunkt været tilstrækkelige til at kunne dække driftsomkostningerne. Det

vil imidlertid ændre sig, når Sagen bliver alment kendt. For som Martinus formulerede det til et rådsmøde:

Selvfølgelig får sagen penge gennem sine bøger. Det er jo klart, – de vil vække opsigt, sagen skal nok komme til at bære sig. Men jeg mener også, at den vil blive ved med at få gaver. Men selvfølgelig skal vi tage betaling for bøgerne. Det skal selvfølgelig ordnes. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1975).

Instituttet vil således på et tidspunkt komme til at hvile i sig selv ved egne indtægter. Det er i den forbindelse værd at bemærke, at Martinus i umiddelbar forlængelse af ovennævnte tilføjer:

Men ellers ... så er det, jeg mener, – sagen går bare videre. Vi er medlemmer allesammen, – enten de er interesseret eller ikke. For det er noget ... alle mennesker skal have det. Det er ligesom solen på himlen. Vi skal jo heller ikke gå hen og betale billetter for at få solskin. (Ibid.).

Sagen udvikler sig med andre ord “bare videre”, fordi alle mennesker på et tidspunkt skal stifte bekendtskab med analyserne. Dermed initieres konstant nye energikredsløb baseret på menneskenes giveevne, og disse kredsløb vil på et tidspunkt nå et stadie, som vil gøre det muligt for Martinus Institut at videreformidle analyserne gratis. Instituttet vil da blive en mental lyskilde, der “stråler” ud over jordmenneskeheden på samme måde, som solen gør det på det fysiske plan.

Det er således udviklingen af menneskenes giveevne, der bevirker, at bøgerne efterhånden bliver billigere og til sidst helt gratis. Det falder også i tråd med Martinus’ svar under en spørgetime, hvor han fortalte tilhørerne om, at der var indgået en aftale, og at *Livets Bog* ville blive udgivet på Borgens Forlag. Han blev i den forbindelse spurgt, om ikke Borgen var “et alt for dyrt forlag at vælge; om ikke man kunne have fundet et billigere forlag?” Til det svarede Martinus:

... selvfølgelig, hvis bøgerne kan fremstilles billigere, og det bliver af god kvalitet, må vi endelig det. Bøgerne burde være så billige som muligt, ja helst helt gratis, så alle kunne få dem.³⁵³ (Kirsten Thurø, “At læse ånd og at læse ord”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 3).

Gaveprincippet fungerer helt anderledes end *forretningsprincippet*, hvor man forventer en modydelse, hver gang man giver noget ud. Af den grund modtager Instituttet kun *ubetingede* gaver. For er en gave ikke ubetinget, vil gavegiveren have en forventning om en modydelse:

[...] Når det ikke er en gave, skal vi ikke tage imod det. Det er en handel, når de forlanger, at vi skal gøre det og gøre det. Så er det betaling for en gave. Det kan godt være en lille betaling, men det kan ikke nytte noget. Den kan betyde meget for os. Kosmisk er det ikke nogen gave. Det hører med til forretningsprincippet. [...]

Min mission og sag er af en sådan natur, at den absolut kun kan modtage betingelsesløse gaver. Betingede gaveydelse er i absolut forstand ikke gaver. De kræver opfyldelse af et særligt større eller mindre krav af gavemodtageren fra gavegiverens side. De hører til en vis grad ind under forretningsprincippet. (Martinus, rådsmøde, 10. oktober 1978).

I "Gavekultur" forklarer Martinus om mentaliteten, der ligger bag den virkelige gaveydelse:

For den reelle eller virkelige gavegiver er det altså ikke nogen som helst forventning om belønning eller gengældelse, der er det bærende eller udløsende moment, men derimod handlingens fornemmelse i bevidstheden som en højeste guddommelig oplevelse. Og nævnte væsen får således i selve den guddommelige handling en overdådig belønning.

For den primitive eller falske gavegiver er det derimod den hemmelige vinding eller belønning, der er det udløsende moment. Og man forstår derfor godt skuffelsen og bitterheden hos samme væsen, når denne helt udebliver. (*Vejen til indvielse*, "Gavekultur", kap. 8).

Det er glæden ved at give, der er det bærende. Når Martinus Institut derfor på længere sigt vil bestræbe sig på at gøre bøgerne så billige som muligt, vil det ikke ske ud fra en økonomisk kalkulation om, at det "kan betale sig", fordi man da får modydelser i form af gaver, men ud fra et oprigtigt ønske om at hjælpe de mange mennesker, der har brug for bøgerne.

Det er derfor også en misforståelse, når rådet tror, at Instituttet skal blive rig ved at sælge mange bøger og for hver bog få en mindre fortjeneste. For det harmonerer hverken med det sande forretningsprincip, hvor 'salgs-

prisen' svarer til 'produktionsomkostningene', eller gaveprincippet, hvor bøgerne skal sælges så billigt som muligt og helst være gratis.

Også af den grund var retssagen en fejltagelse. Rådet anlagde den i høj grad for at beskytte den kommercielle del af copyrighten. Man mente nemlig, at at salg af bøger med fortjeneste var en forudsætning for, at Martinus Institut ville blive velhavende, som Martinus havde sagt (se kapitel 14.3.1). Det er imidlertid en misforståelse, der beror på, at rådet endnu ikke har forstået det sande forretningsprincip, og hvordan det fungerer sammen med gaveprincippet.

Når Sagen en dag bliver "umådelig rig", ³⁵⁴ vil det ikke være et resultat af 'forretning' og salg af bøger med 'fortjeneste', men på grund af bøgernes alkærlige *indhold*. Når flere mennesker begynder at forstå budskabet, og de bliver klar over, hvor vigtig det er, at det formidles til verden – da kommer gaverne!

16.5 Instituttets nuværende økonomi

16.5.1 Personaleomkostninger

Nedenstående diagram viser Instituttets personaleomkostninger for perioden 2004-2023:³⁵⁵

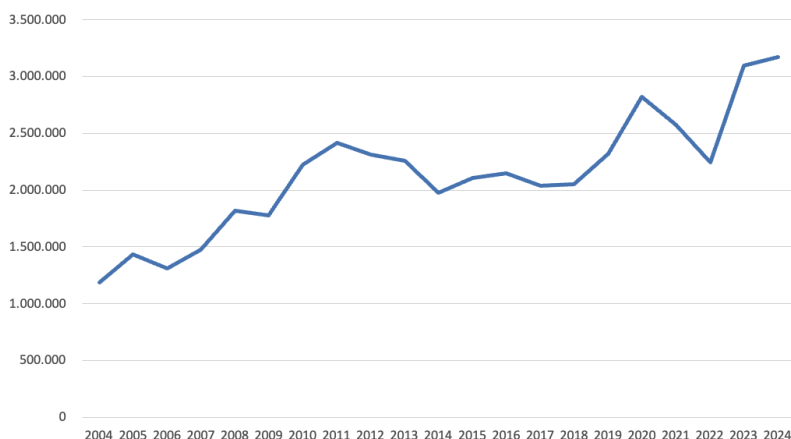


Illustration 11: Personaleomkostninger 2004-2024.

I de sidste 20 år har personaleomkostningerne ligget på gennemsnitligt 2.081 tkr. om året. Den mest markante stigning var i otteårsperioden fra 2004 til 2011, hvor de årlige personaleomkostninger steg med 103% fra 1.190 tkr. til 2.418 tkr. Fra 2011 til 2019 holdt omkostninger sig i ro med en svagt faldende tendens. Siden er de igen steget i seksårsperioden 2019-2024 fra 2.319 tkr. i 2019 til 3.177 tkr. i 2024 svarede til en stigning på 37%.

Man kan ikke af regnskabet se, hvordan lønningerne konkret er fordelt mellem medarbejderne – medmindre medarbejderen er rådsmedlem. Når rådsmedlemmernes løn bliver oplyst, skyldes det, at det siden 2014 har været lovpligtigt, at

Bestyrelsens vederlag skal fremgå af årsrapporten, herunder også ikke-kontante vederlag, så Erhvervsstyrelsen har mulighed for at kontrollere det. (Erhvervsstyrelsen, *Vejledning om Nye regler om ledelsen i de erhvervsdrivende fonde (overgang til 2014-loven)*).

I årsregnskaberne for perioden 2016-2022 fremgår det derfor, hvad der er udbetalt til rådsmedlemmer, hvad enten det er i form af honorar, der er regnskabsført som “uddelinger” eller løn, der er regnskabsført som “personaleomkostninger”.

Vi kan se, at Mary McGovern i perioden 2016-2019 modtog et beløb på mellem 145.000 og 180.000 kr. om året, sandsynligvis for oversættelsesarbejde. Per Jan Henrichsen modtog 150.000 kr. i 2016 og Pernilla Rosell 150.000 kr. i 2020. Peter Bendtsen modtog i 2016 og 2017 300.000 kr. for hvert af de to år, og Jens Christian Hermansen fik 320.000 kr. i 2020, hvilket i løbet af de følgende 5 år steg til 386.558 kr. i 2024. Sammenlignet med det generelle lønniveau i samfundet er der ikke tale om høje lønninger.

Der er aktuelt 14 ansatte på Martinus Institut og Centeret i Klint, hvoraf 10 er heltidsansatte, mens 4 er deltidsansatte. De ansatte varetager følgende ansvarsområder:³⁵⁶

- Administration af sociale medier
- Bygninger og haveanlæg på Martinus Center Klint
- Daglig ledelse
- Forlag og arkiv
- Frivilligkoordinator
- IT, teknik og livestreaming

- Reception, salg og booking af kurser og boliger
- Redaktør af *Kosmos*
- Regnskabsfunktioner
- Rengøring
- Restaurant og café
- Undervisningskoordinator

16.5.2 Uddelinger

Fonden uddeler hvert år midler, der anvendes i henhold til formålet, som er:

- Bevarelse og udgivelse af Martinus' værk
- Undervisning i Martinus' værk
- Formidling af kendskab til Martinus og til Martinus' værk
- Bevarelse af Martinus' barndomshjem
- Aktiviteter, der i øvrigt fremmer de ovennævnte formål
- Enkeltpersoners deltagelse i undervisning og ophold på Martinus Center Klint eller på Martinus Institut

Diagrammet herunder viser, hvordan uddelingerne i årene 2016-2024 har været fordelt inden for de forskellige aktivitetsområder:³⁵⁷

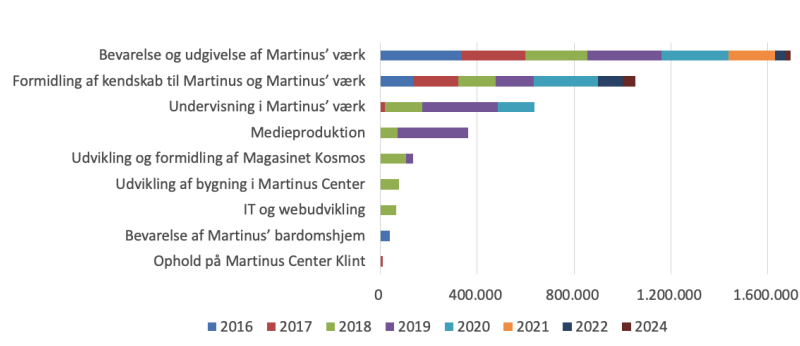


Illustration 12: Uddelinger fordelt på aktivitetsområder 2016-2024.

For hovedparten af beløbene er der tale om 'projektlønninger', hvor enkeltpersoner i en tidsbegrænset periode betales for at gennemføre et projekt eller løse en konkret opgave. Det er dog ikke muligt at se, hvad beløbene specifikt er gået til.

Ser man på uddelingerne samlet for perioden 2004-2023 er det tydeligt, at der i det seneste tiår har været betydeligt færre midler at uddele end tidligere.³⁵⁸

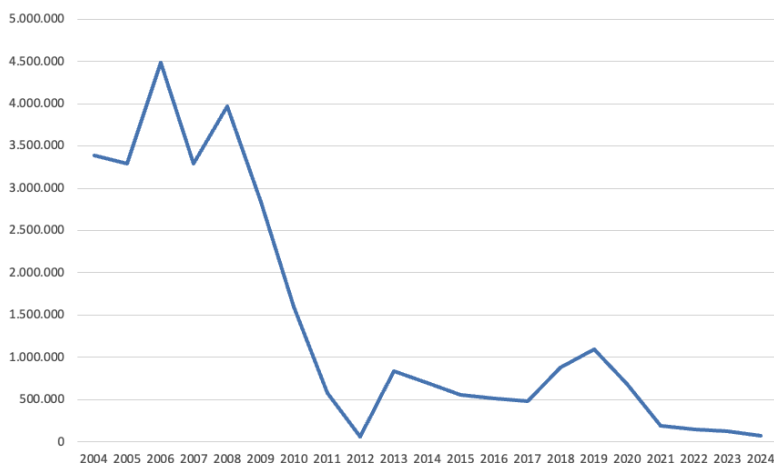


Illustration 13: Uddelinger 2004-2024.

Mens man i perioden 2004-2013 uddelte for 24,4 mio. kr., uddelte man fra 2014-2023 kun 5.4 mio. kr. og dermed mindre end en fjerdedel af uddelingerne i det foregående tiår, hvor uddelingerne for hovedpartens vedkommende antageligt er gået til at digitalisere og modernisere værket.

Man kan desværre ikke af regnskaberne se de konkrete prioriteringer. Herunder for eksempel hvor mange ressourcer der siden starten af 1990'erne har været anvendt til at retskrivningsmodernisere værket sammenlignet med, hvad der har været anvendt til at oversætte bøgerne til de store hovedsprog.

Da Hans Wittendorff og Aage Hvolby forlod rådet i henholdsvis 1998 og 2001, beklagede de begge, at man ikke anvendte flere ressourcer på at oversætte værket til andre sprog.³⁵⁹

Selvom der i dag er oversat mere end dengang for 25 år siden, er situationen stadig den, at hovedværket – dvs. *Livets Bog* og *Det Evige Verdensbillede* – endnu ikke er oversat i sin helhed til hverken engelsk, kinesisk, hindi, spansk, fransk, arabisk, bengali, russisk, portugisisk, urdu, indonesisk eller tysk for nu blot at nævne de 12 mest talte sprog i verden i dag.³⁶⁰ Og af disse sprog er *Livets Bog I-VII* endnu kun oversat til spansk.³⁶¹

16.5.3 Instituttets årsregnskaber

Ser man på Martinus Instituts regnskaber for de sidste ti år, fremgår det, at de gavebidrag, Instituttet modtager, er afgørende for resultatet.³⁶²

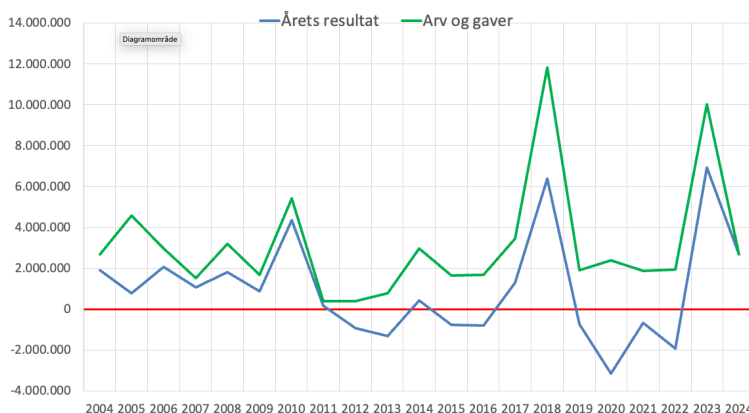


Illustration 14: Årets resultat samt arv og gaver 2003-2024.

Siden 2012 har det årlige resultat konsekvent været negativt i de år, hvor man har modtaget gaver for mindre end 2 mio. kr.

I tiårsperioden 2014-2023 modtog man gaver for gennemsnitligt 4.0 mio. kr. om året, mens det tilsvarende tal i det foregående tiår 2004-2013 var gennemsnitligt 2.3 mio. kr. om året. Renset for inflation er det gennemsnitlige beløb i 2023-priser for tiåret 2014-2023 4.4 mio. kr., mens det for den forudgående tiårsperiode 2004-2013 er 3.1 mio. kr.³⁶³ Hovedårsagen til forskellen på de to tiårs gaveindtægter er to exceptionelt store bidrag fra arv, som blev bogført i henholdsvis 2018 og 2023. Uden disse bidrag ville økonomien være yderligere udfordret.

På den følgende side viser *Illustration 15*, hvordan indtægterne i perioden 2004-2017 fordelte sig mellem de fire væsentligste indtægtskilder, som er forlag, undervisning og ophold, restaurant og café samt arv og gaver.³⁶⁴

Den største indtægtskilde er undervisning og ophold med i alt 36,4 mio. kr. – svarende til gennemsnitligt 2,6 mio. kr. om året – tæt fulgt af arv og gaver med i alt 32,9 mio. kr. – svarende til gennemsnitligt 2,4 mio. kr. om året. Bemærkelsesværdigt er det også, at indtægterne for restaurant og café, der desværre kun fremgår særskilt af regnskaberne for perioden 2014-17, overgår indtægterne for forlag i samme periode. Indtægterne for forlag består af indtægter for salg af bøger og *Kosmos*. De er på i alt 11,8 mio. kr. for hele perioden – svarende til gennemsnitligt 0,8 mio. kr. om året.

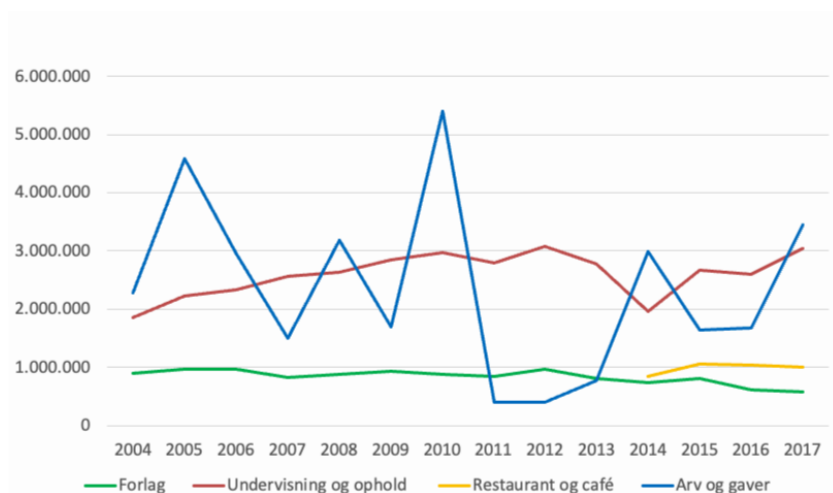


Illustration 15: De væsentligste indtægtskilder 2004-2017.

Siden 2019, med introduktionen af det nye *Kosmos*, offentliggør Martinus Institut desværre ikke længere det årlige regnskab i *Kosmos*. Det betyder, at de interesserede ikke har mulighed for at se, hvordan indtægterne fordeler sig mellem de forskellige aktivitetsområder.

Det er bemærkelsesværdigt, at 8 af i alt 11 årsregnskabsresultater i perioden 2012 til 2022 har været negative. De dårlige resultater skyldes utvivlsomt primært udgifterne til retssagen og dens afledte virkninger samt Covid-19-pandemien i 2020-21.

I forbindelse med retssagen har der været udgifter til advokatbistand, men der har også været tab i form af vigende tilslutning til kurser og foredrag, samt nedgang i antallet af *Kosmos*-abonnenter. Dertil kommer mistede indtægter i forbindelse med gaver og arv. Man skal i den forbindelse også være opmærksom på, at en betydelig del af de mistede arveindtægter først vil vise sig i fremtiden, idet flere som en konsekvens af retssagen har tilbagekaldt deres testamente til Institutet.

Rådet er selv inde på det i ledelsesberetningen for årsregnskabet 2016, hvor det i sin kommentar til årets negative resultat peger på, at det har været påvirket af "Lavere indtægter fra kursusvirksomhed, foredrag m.v. end tidligere" samt "Væsentlige omkostninger til advokat i forbindelse med retssag".³⁶⁵ I en kommentar til årsregnskabet for 2021 angiver rådet videre, at retssagen har kostet "lidt over 4 mio. kr. (heraf 783.000 kr. alene i 2021)".³⁶⁶

Til det samlede billede af retssagens omkostninger hører også, at rådet som kompensation har krævet og fået ca. 2 mio. kr. i bod fra 'firkløveret'. Denne indtægt opvejes dog – i det mindste delvis – af de store pengebeløb, der er brugt til at betale 'firkløverets' advokatregninger, og som antagelig i betydelig grad ville være gået til Instituttet, hvis det ikke havde anlagt retssagen.

Når man således ser på Sagens samlede økonomi i et helhedsperspektiv, er det åbenlyst, at retssagen med dens mange afledte virkninger har kostet Instituttet betydeligt mere end 4 mio. kr.

Jens Bromann, der er jurist og tidligere formand for Dansk Blindesamfund, har i den forbindelse henledt opmærksomheden på en rapport udarbejdet 2005-2006 af professor Dr. Jur. Finn Taksøe-Jensen sammen med en gruppe analytikere ved Københavns universitet og CBS.

Rapporten er blevet til som et bestillingsværk – bestilt af ISOBRO (Indsamlingsorganisationernes Brancheorganisation) – og den omhandler primært testatorers (dvs. de personer som har oprettet et testamente)

holdninger i forbindelse med nedsættelsen af arveafgiften i 2005; men den omhandler også, hvilken indflydelse dårlig offentlig omtale eller stridigheder inden for en organisation kan få af indflydelse på organisationens fremtidige indtægter via arv og gaver. Og her nåede arbejdsgruppen frem til, at dårlig omtale eller stridigheder inden for en organisation ikke har umiddelbar indflydelse på den økonomiske situation – det slår først igennem 8 til 10 år efter den negative omtale eller stridighederne. Det tager altid nogen tid, før end testatorer ændrer testamenter eller gavebreve – og effekten slår logisk nok først igennem, når testatorerne dør. Så der er en aktiveringstid på 8 til 10 år. (Jens Bromann, e-mail, 10. januar 2022).

Jens Bromann uddyber i den forbindelse, at han ud fra egne erfaringer kan bekræfte de effekter, rapporten beskriver:

Da jeg overtog formandskabet i Dansk Blindesamfund, havde organisationen været ude i en shitstorm i perioden 1999 til 2002, og mens jeg sad som formand i perioden 2003 til 2009 faldt indtægterne i organisationen (især i perioden 2008 til 2012). Jeg fortalte min efterfølger på posten, at han ikke skulle være bekymret over den dårlige økonomi, idet den ville forbed-

res i 2012/2013 – og det skete (smiler). I min formandsperiode blev Dansk Blindesamfund betragtet positivt af sin omverden pga. en række positive tiltag, som jeg iværksatte – og efter 2013 har Dansk Blindesamfund haft en fortrinlig økonomi. (Jens Bromann, e-mail, 27. april 2024).

Instituttets økonomi er fundamentalt afhængig af gaveindtægter og arv, og indtil nu har man været begunstiget af, at mange af de personer, der har truffet Martinus personligt, har testamenteret store pengebeløb til Institutet af loyalitetsfølelse over for Martinus.

Det vil ændre sig i de kommende år i takt med, at de personer, der har kendt Martinus, bliver færre. I Instituttets langsigtede økonomiske planlægning bør der derfor indgå overvejelser om, hvordan man kan gøre op med mange års fejlagtige administration – kulminerende med retssagen – og forbedre Instituttets renommé ved at handle i pagt med Martinus' ønsker for sin Sag.

16.5.4 Værdipapirer og likvid beholdning

Overordnet set må rådet leve sig ind i og få en god forståelse af de retningslinjer, som Martinus formulerede, så de gøres gældende i alle forhold og detaljer.

Den jordmenneskelige 'tageevne' ser det som et mål i sig selv at ophobe formuer og finder heri en tryghed, der er falsk kosmisk set, fordi man dybest set ikke bliver rig ved at 'tage', men ved at 'give'. Det gælder derfor om at give det videre, man modtager, så det kan cirkulere og blive til gavn for helheden:

Sagen er ikke ude på at samle penge. Den skal nok få det, den skal bruge efterhånden. Den er ikke ude på at samle en vældig formue til senere hen. Det behøver den aldeles ikke. (Martinus, rådsmøde, 12. september 1978).

Martinus traf sine økonomiske dispositioner i tillid til Forsynet ud fra den overbevisning, at hjælpen og pengene ville komme, når blot han traf de rigtige beslutninger. Det drejer sig ikke om, hvor mange penge man har i banken, men om at bruge den disponible formue på den rigtige måde i kontakt med analyserne.

Der har derfor også gennem årene med rette været argumenteret for, at det for Martinus Institut ikke drejer sig om at samle en stor 'sikkerhedskas-

pital', men at anvende de disponible midler på aktiviteter, der fremmer udbredelsen af *Det Tredie Testamente*. Dette bør naturligvis afvejes af, at man også til en vis grad må være i stand til at tackle uforudsete faktorer, der kan påvirke økonomien. Covid-19 var for eksempel i 2020 medvirkende til, at man havde et underskud på ca. 3,12 mio. kroner. Et sådant underskud ville man umiddelbart have vanskeligt ved at finansiere med mindre, man har en lille reserve at tære på.

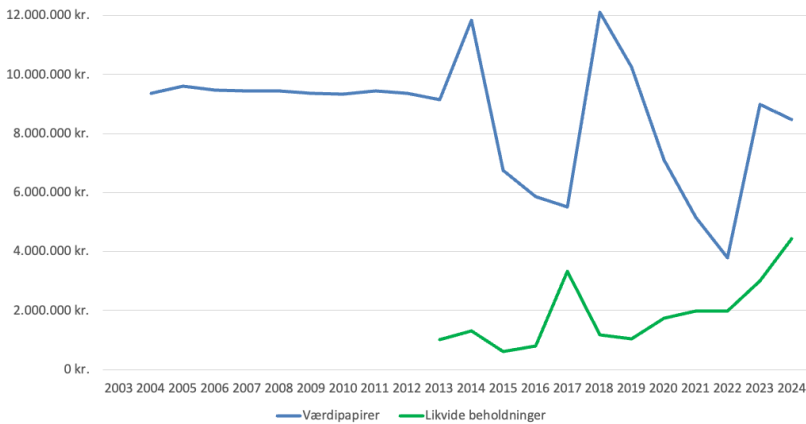


Illustration 16: Værdipapirer og likvide beholdninger 2003-2023.

Spørgsmålet er selvfølgelig, hvor stor denne 'sikkerhedskapital' bør være. Tallene bag *Illustration 16* viser,³⁶⁷ at den gennemsnitlige beholdning af værdipapirer i hele perioden 2004-2023 har været på 8,1 mio. kr. I tiåret 2012-22 har beholdningen gennemsnitligt ligget på 7,8 mio. kr. Fra 2018-2022 faldt den fra 12,1 mio. kroner til 3,8 mio., hvilket angiveligt især hænger sammen med retssagen og faldende aktivitet under Covid-19.

Som det fremgår af oversigten, er tallene for likvide beholdninger kun medtaget for årene 2014-2023. Når de ikke er medtaget for den foregående periode, 2004-2013, skyldes det, at de tilsvarende tal ikke umiddelbart fremgår af de offentligt tilgængelige regnskaber for Aktivitetsfonden og Idealfonden. Likvide beholdninger omfatter indestående i pengeinstitutter samt kontant kassebeholdning.

16.5.5 *Salg af bøger*

Prisen på bøger beregnes ifølge det “sande forretningsprincip” på basis af et forfatter- og eventuelt oversætterhonorar, der udregnes som godtgørelse for den tid, der er brugt på at skrive bøgerne, samt trykke- og distributionsomkostninger. Mens Martinus levede, har produktion og salg af bøger retteligt været en ‘underskudsforretning’.

I forbindelse med at Martinus indgik en aftale med Jarl Borgen om at udgive *Livets Bog* på Borgens Forlag, blev den indgåede aftale drøftet på et rådsmøde. Martinus udtalte i den forbindelse:

Forfatterhonoraret kan vi godt sige farvel til. Det er jo ikke pengene, vi er ude efter. For mig er det vigtigst, at den [*Livets Bog*] kommer ud. (Martinus, rådsmøde, 18. november 1980).

Man kan deraf se, at Martinus’ primære fokus var, at bøgerne kom ud. Det var vigtigere, end at han som forfatter blev honoreret økonomisk for sin arbejdsindsats.

Det var det samme med foredragene. Her modsvarede indtægterne heller ikke udgifterne, hvilket Martinus også kommenterede på et rådsmøde:

Vi har jo underskud her på vore foredrag. Vi kan jo ikke hamle op med de honorarer, som aftenskolen giver. Det kan vi ikke. (Martinus, rådsmøde, 9. september 1980).

Det er tvivlsomt, om Martinus Institut siden har fået dækket udgifterne til bogproduktion gennem bogsalget. Instituttet har ikke oplyst om omkostningerne, der har været forbundet med at modernisere værket, eller de årlige salgstal, men det har utvivlsomt også indtil nu samlet set været en underskudsforretning. Ligesom oversættelse og udgivelse på andre sprog må antages at have været det.

16.6 Kritik af Instituttets økonomiske praksis

I de sidste 40 år har der fra forskellig side været rejst kritik af, at Martinus Institut har udviklet sig i en forretningsorienteret retning, hvor hensyn til økonomisk indtjening har spillet en større rolle end forpligtelsen til at udbrede det kosmiske verdensbillede.

Et af de tidligste eksempler, der har været fremført, er beslutningen om at nedlægge Vinterskolen. Her havde mange svært ved at forstå, at man i en situation, hvor økonomien var i god fremgang, valgte at prioritere økonomisk sikkerhed i form af akkumuleret kapital frem for at etablere en helårsskole.

Et andet eksempel er priserne på bøger, kurser og foredrag, som mange finder ligger i den høje ende og ser som en begrænsende faktor for udbredelsen af verdensbilledet.

Et tredje eksempel er Instituttets afvisning af at udgive *Det Tredie Testamentet* i originaludgaven med henvisning til manglende efterspørgsel. Her finder mange, at det ikke er efterspørgsel og markedsökonomi, men åndsvidenskabelig analyse, der bør afgøre, hvordan værket udgives.

Et fjerde eksempel er vilkårene for de frivillige i Martinus Center Klint.

16.6.1 De frivilliges bidrag til økonomien

Det har her været en tradition, at de frivillige kunne overnatte gratis på campingpladsen eller få tildelt en bolig. Forplejningen var de selv ansvarlige for, og de kunne vælge selv at lave mad eller mod betaling spise på Terrassen. Det blev ændret i 2012, hvor tilrejsende frivillige, der boede på Centeret, blev pålagt at betale for kost og logi og foredrag i én samlet pakke.

Ændringen hang delvis sammen med ændrede skatteregler. Ifølge skatte-lovgivningen skal en person, der yder frivilligt arbejde og som modtager gratis "goder" af arbejdsgiveren, som udgangspunkt beskattes med et beløb, der svarer til "den værdi, som det må antages at koste den skattepligtige at erhverve goderne i almindelig fri handel".³⁶⁸ Det vil med andre ord sige, at når de frivillige af Centeret får fri kost og logi og adgang til foredrag, skal de beskattes med et beløb svarende til, hvad kursisterne giver for de tilsvarende goder.

Lovgivningen åbner imidlertid op for den mulighed, at de frivillige – frem for at få ydelserne gratis og dermed blive beskattet af dem – kan købe ydelserne af arbejdsgiveren (i dette tilfælde Martinus Institut) til en pris, der svarer til kostprisen – dvs. nettoprisen uden avance.³⁶⁹

Det er den sidste mulighed Martinus Center Klint benytter. I forbindelse med overgangen til den nye ordning, hvor *tilrejsende* frivillige blev pålagt at betale for et samlet beløb for logi, kost og foredrag, rettede Martinus Institut i efteråret 2011 henvendelse til SKAT. Man spurgte her direkte, om 180 kr. for kost, 200 kr. logi og 150 kr. for 4 foredragstimer pr. uge ville være "af en sådan størrelse", at den frivillige ikke skulle beskattes.³⁷⁰

Skatterådets svar var bekræftende, at de opgivne beløb “ud fra en konkret vurdering [...] er af en sådan størrelse, at der ikke skal ske beskatning”.³⁷¹ Det er værd at bemærke, at SKAT således i sit svar *ikke tog stilling til*, om beløbene eventuelt kunne have været lavere.

Dette fremgår imidlertid af *bemærkningerne* til svaret. Her bemærker Skatterådet nemlig, at Instituttets prissætning af *logi* svarer til den standardmæssige skattemæssige værdiansættelse af fri helårsbolig med værelser på mellem 17-21 m², og hvortil der er separat installation af vand, gas, wc og bad. Skatterådet bemærker videre, at de boligmæssige rammer, Centeret tilbyder de frivillige med mindre værelser og fælles køkken, wc og bade faciliteter, er mere primitive end dette og fremfører dermed indirekte i sit svar, at prisen for logi udmærket kan værdisættes til en lavere pris uden at skulle beskattes.³⁷²

Tilsvarende bemærker Skatterådet i sit svar, at de beløb Institutet lægger til grund for værdisættelsen af *foredrag*, svarer til den pris, kursisterne betaler, og gør i den forbindelse opmærksom på, at “en arbejdsgiver kan sælge aktiver til ansatte til virksomhedens kostpris”.³⁷³ Hvilket er en oplysning til Institutet om, at det beløb, de frivillige skal betale for at følge foredrag, kan være lavere og antagelig gratis, da det ikke forbundet med ekstraomkostninger for Martinus Center Klint, at de frivillige lytter med under et foredrag eller en symbolgennemgang.

Det betyder, at SKAT i sit svar informerer Institutet om, at det samlede beløb for en uges ophold kan være markant lavere, uden at de frivillige bliver beskattet af det.

Det er i Struktorens perspektiv uforståeligt, at Martinus Center Klint i lyset af svaret fra SKAT, vælger at ‘*tjene*’ på de frivillige frem for at lade dem betale de *faktiske* omkostninger. For man skulle tro, at Centeret, der har som sin primære opgave at *undervise* i Martinus’ åndsvidenskab, var interesseret i, at de frivillige går til så mange foredrag og symbolgennemgange som muligt, ligesom det virker urimeligt, at de skal betale for boligforhold, der er bedre end dem, Institutet stiller til rådighed.

Det samlede beløb, som Institutet forslø og SKAT godkendte i 2011, var 530 kr. Der er ikke offentlig adgang til samtlige tal for, hvad de tilrejsende frivillige har skullet betale siden 2011, men af de tal, der er tilgængelige, fremgår det, at prisen for en uges ophold var 665 kr. i 2012,³⁷⁴ 910 kr. i 2017³⁷⁵ og 1.050 kr. i 2024³⁷⁶. I sommersæsonen 2024, blev prisen midlertidigt nedsat til 840 kr. pr. uge, mens den sommeren 2025 blev hævet til 910 kr.³⁷⁷

16.6.1 De frivilliges bidrag til økonomien

Havde Martinus Institut anvendt de beløb på i alt 530 kr., som SKAT godkendte i 2011, ville de tilsvarende tal, når man tager højde for inflation, have været 538 kr. i 2012, 559 kr. i 2017 og 654 kr. i 2024.³⁷⁸ Dermed er priserne mere end 20%, 63% og 61% højere i henholdsvis 2012, 2017 og 2024, end hvad SKAT umiddelbart accepterede. Og med den reducerede pris i sommersæsonen 2024 er prisen stadig 28% højere end, hvad SKAT havde godkendt i 2011, når man indregner inflation.

Havde Martinus Center Klint dertil reduceret prisen yderligere, som SKAT gav mulighed for, ville priserne have været endnu lavere.

Det er på den baggrund, at Instituttets information i pjecen "Retningslinjer for frivilligt arbejde" fra 2017 er misvisende. Det hedder her:

Er du frivillig på MC, har du mulighed for at deltage i undervisningsaktiviteter og tilbydes kost og logi til reduceret medarbejderpris, der er holdt så lavt som muligt under hensyn til gældende skatteregler. (Rådet for Martinus Institut, *Retningslinjer for frivilligt arbejde. Martinus Institut og Martinus Center Klint*, 22. oktober 2017).

Ud fra, hvad der her er fremlagt, må man konstatere, at rådets information ikke svarer til oplysningerne, som det modtog fra SKAT, idet priserne i perioden 2012-24 er væsentligt højere end skattereglerne krævede.

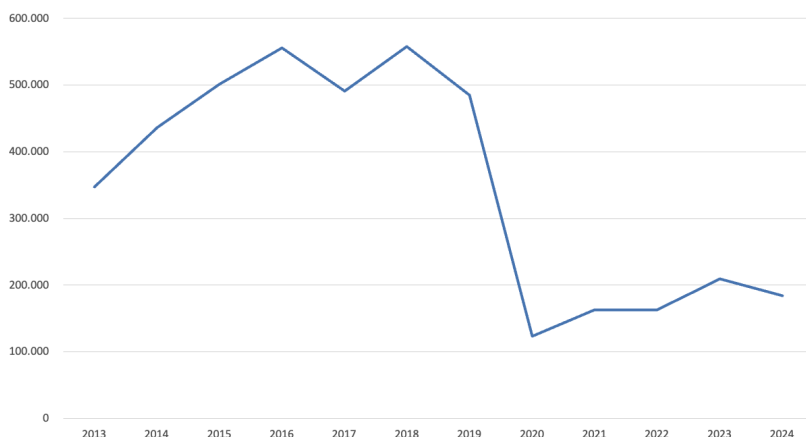


Illustration 17: De frivilliges bidrag 2013-2024.³⁸⁶

Martinus Institut har utvivlsomt haft en interesse i tjene penge på de frivillige. Ændringen i vilkårene for de frivillige var nemlig sammenfaldende med et dårligt årsresultat i 2011 og deciderede underskud i de følgende to år. De dårlige årsresultater hang ikke mindst sammen med et exceptionelt fald i bidrag fra arv og gaver, der i netop de år var det laveste i perioden 2004 til 2023 (jf. afsnit 16.5.3).

Som vist på *Illustration 17* fremgår det af regnskabet, at de frivilliges økonomiske bidrag nåede 501 tkr. i 2015 for derefter at toppe i 2018 med 558 tkr. Med Covid-19 epidemien faldt indtægterne fra de frivillige markant til 123 tkr. i 2020. Man er endnu langt fra det tidligere niveau før Covid-19. I 2021, og 2022 steg indtægten til blot 163 tkr. for begge år. Indtægten i 2024 på 184 tkr. er stadig markante lavere end før 2020.³⁷⁹

16.7 Rådsformandens redegørelse for Instituttets økonomi

I sommersæsonen 2022 holdt Willy Kuijper i Martinus Center Klint et aftenforedrag, hvor han redegjorde for Instituttets økonomi. Foredraget har titlen “Martinus Instituts økonomiske forhold – historiske og kosmiske perspektiver”.³⁸⁰ Willy Kuijper var på det tidspunkt stadig rådsformand, og foredraget er interessant i denne sammenhæng, fordi han undervejs forholder sig til en del af den kritik, der siden 1980’erne har været rejst i forhold til rådets forvaltning af økonomien.

16.7.1 Rådets økonomiske politik

I foredraget præsenterer Willy Kuijper tilhørerne for Martinus Instituts overordnede økonomiske målsætning og forklarer, at den går ud på at opnå balance mellem indtægter og udgifter. Det skal forstås på den måde, at rådet ser det som sit mål at gøre denne balance *uafhængig* af bidrag fra gaver og arv, idet man ønsker, at indtægterne fra salg af bøger, foredrag, kurser, udlejning, cafédrift mv. *alene* skal dække de årlige driftsomkostninger.

Willy Kuijper nævner det ikke i sin præsentation, men denne økonomiske målsætning indgår som en del af den handlingsplan, rådet vedtog i 2020, og som er nævnt i rådets kommentar til årsregnskabet for 2021 og 2022:

16.7.2 Rådets argumentation for Instituttets prissætning

Vi fortsætter arbejdet med at integrere den i 2020 vedtagne handlingsplan, der som langsigtet målsætning har over de kommende år at bringe balance mellem indtægter og udgifter. (Jf. Instituttets årsrapporter fra 2021 og 2022).

Målsætningen er ikke ny, men en gentagelse af, hvad rådet allerede skrev i sin bestyrelsesberetning 2013, hvori det hedder:

Uanset, at der tilløber os en tilsyneladende jævn strøm af arv og gaver, har vi besluttet, at vi løbende fremover vil arbejde på at gøre os mere uafhængige heraf. (Rådet for Martinus Institut, “Bestyrelsesberetning 2013”, *Kosmos*, 2014 nr. 6).

I sin begrundelse for at arbejde hen imod dette mål præsenterer Willy Kuijper tilhørerne for et citat af Martinus, der stammer fra det lille hæfte, *En Information*, som Martinus udgav i 1969 med undertitlen *Til vor missions og sags venner og interesserede*. Citatet lyder i Willy Kuijpers gengivelse:

Jeg vil informere de interesserede hvad der her fordres, for at Instituttet kan – ikke blot holdes gående – men også kan føres frem til en økonomisk standard, i hvilken den kan hvile i sig selv. Hermed mener jeg, at den skal bringes frem til, ved udgivelsen af dens bøger, dens blad, dens undervisning, kursus og foredrag, at have en sådan økonomi, at den helt vil kunne lønne sine egne medarbejdere og dække alle andre løbende udgifter ved dens opretholdelse. Men en sådan økonomisk standard har sagen absolut ikke nået endnu. (Willy Kuijper, “Martinus Instituts økonomiske forhold – historiske og kosmiske perspektiver”, 10:35).

Willy Kuijper konkluderer på den baggrund, at

Instituttet skal med andre ord på sigt føres frem til at der er balance mellem de løbende indtægter og udgifter. (Ibid., 11:40).

16.7.2 Rådets argumentation for Instituttets prissætning

Efter at have præsenteret Instituttets overordnede økonomiske målsætning kommer Willy Kuijper ind på Martinus’ analyse af det “sande forret-

ningsprincip”, hvor “lige værdi udveksles med lige værdi”, og han nævner som kontrast dertil, at det “falske forretningsprincip” går ud på at tilegne sig en “overpris” for den vare, man sælger – eller alternativt, hvis man er i en position, der gør det muligt, en “underpris” for den vare man køber. Det er dette “falske forretningsprincip”, der dominerer verden i dag.³⁸¹

Med udgangspunkt i denne redegørelse tager Willy Kuijper derefter stilling til spørgsmålet om, hvorvidt Institutet benytter det falske forretningsprincip. Det gør han ved at fremføre fire begrundelser, der efter hans mening er forklaringen på, hvad mange oplever som Instituttets og Martinus Center Klints “høje priser”:³⁸²

1. Små oplag på bøger giver en højere kostpris og dermed højere salgspris.
2. Det samme gælder for udlejning, hvor der kun udlejes en del af året, men med omkostninger for hele året.
3. Den “virkelige værdi” for en bog kan være lig eller endda højere end hvad man betaler.
4. Instituttet skal ifølge Martinus føres frem til, at der er “balance mellem de løbende indtægter og udgifter”. Derfor skal priserne tilpasses, så der på et tidspunkt kommer balance.

Det er på baggrund af denne argumentation, at Willy Kuijper konkluderer, at Martinus Institut *ikke* tager for høje priser.

Undersøger man Willy Kuijpers argumentation nærmere, er de to første argumenter umiddelbart forståelige, hvis man accepterer den præmis, at der skal være balance mellem indtægter og udgifter. For det er uden videre klart, at små oplag resulterer i højere produktionsomkostninger pr. trykt bog, og at udlejning, der er begrænset til en del af året, giver højere omkostninger pr. lejemål, end hvis der havde været tale om udlejning hele året.

Hvorvidt der eventuelt kan være en ‘overpris’ forbundet med priserne, er det imidlertid umuligt at afgøre på basis af den information, Willy Kuijper fremlægger. Foredragets tilhørere bliver nemlig ikke præsenteret for tal, der viser de reelle omkostninger, som er forbundet med produktion og distribution af bøger og udbud af lejemål, sammenholdt med de udbudte priser.

Det tredje argument, at den “virkelige værdi” for en bog kan være lig eller endda højere, end hvad man betaler, kommenterer Willy Kuijper i sin præsentation på denne måde:

Hvis du tager en småbog til 100 kr., hvem siger, at værdien ikke er meget højere end 100 kr. Når man læser bogen for 10. gang og stadigvæk opdager nye ting i den, er det da en enorm udvidelse af ens bevidsthed. Det er jo faktisk en fantastisk stimulerende faktor i ens udvikling. Man har faktisk svært ved at udtrykke det i penge. Da vil 100 kr. jo være et lille beløb. [...] Man kan jo ikke bare sætte pris på og sige, at prisen er alt for høj. For den virkelige værdi ligger på det åndelige plan, og det er en helt anden værdi end man kan udtrykke i materielle penge. Jeg mener faktisk, at den *virkelige værdi* er meget højere end det, man betaler, selv om man synes, det kan være dyrt. (Ibid. 30:35-31:40. Min fremhævelse).

Med denne argumentation viser Willy Kuijper, at han er ude af stand til at tænke klart på det økonomiske område, idet han åbner for en regulær glidebane, hvor en hvilken som helst pris på *Det Tredie Testamentes* bøger kan forsvares med henvisning til bogens "åndelige værdi". Argumentet er kosmisk set *ugyldigt*. For det, som Willy Kuijper betegner som "den virkelige værdi", befinder sig på et helt andet plan end det materielle, økonomiske plan, hvor den *sande værdi* beregnes ud fra *de faktiske omkostninger* i forbindelse med bogens produktion. I lyset af de kosmiske analyser, må tankegangen derfor også betegnes som *afsporet*. Den måde, Willy Kuijper argumenterer på, er i bund og grund udtryk for en *markedsøkonomisk tankegang*, hvor man udnytter sin *monopolstilling* til at holde priserne kunstigt oppe.

Det siger en hel del om mentaliteten på Martinus Institut, at Willy Kuijper, der her udtaler sig som *rådsformand* efter at have siddet i rådet i mere end 40 år, kan fremføre et argument, der i den grad kolliderer med de moralske love. Dermed bliver argumentationen i virkeligheden et tegn på, at rådet på Martinus Institut ikke *i praksis* er i stand til at skelne mellem 'det sande forretningsprincip' og 'det falske'.

Det fjerde og sidste argument er også problematisk. For hvad betyder det at "tilpasse priserne", så der kommer balance? Betyder det, at man er villig til at anvende "det falske forretningsprincip" og retfærdiggøre prisernes "tilpasning" på basis af den argumentation, som Willy Kuijper fremfører i det foregående punkt 3? Eller betyder det blot, at man vil hæve prisen på varer og tjenesteydelser, som i dag sælges til 'underpris'? Det er uklart på hvilken måde, man har tænkt sig, pristilpasningen skal ske, ligesom det er uklart hvordan pristilpasningen harmonerer med Martinus' ønske om, at prisen på bøgerne ikke skal være en hindring for analysernes udbredelse (jf. afsnit 16.4).

16.7.3 *Moralen er det primære, ikke økonomien*

Willy Kuijpers præsentation bærer tydeligt præg af, at rådet ikke har sat sig grundlæggende ind i den måde, hvorpå Martinus anskuer Instituttets økonomi.

Helt fra starten af Willy Kuijpers præsentation er det for eksempel påfaldende, at han bruger det samme Martinus-citat og gengiver det på den samme misvisende måde, som rådet gjorde 34 år tidligere som begrundelse for at lukke Vinterskolen:

Jeg vil informere de interesserede hvad der her fordres, for at Instituttet kan – ikke blot holdes gående – men også kan føres frem til en økonomisk standard, i hvilken den kan hvile i sig selv. Hermed mener jeg, at den skal bringes frem til, ved udgivelsen af dens bøger, dens blad, dens undervisning, kursus og foredrag, at have en sådan økonomi, at den helt vil kunne lønne sine egne medarbejdere og dække alle andre løbende udgifter ved dens opretholdelse. Men en sådan økonomisk standard har sagen absolut ikke nået endnu. (Willy Kuijper, “Martinus Instituts økonomiske forhold – historiske og kosmiske perspektiver” 10:35 og Rådet for Martinus Institut, “Om vinterskolen”, *Kosmos*, 1988 nr. 5).

Max Käck havde allerede i sit åbne brev til rådet fra foråret 1989 påvist, at citatet var taget ud af sin sammenhæng, og at rådet fejlfortolker det (jf. kapitel 7.2.3).

Når man nemlig læser citatet i sammenhæng med den øvrige del af teksten, fremgår det, at Martinus var klar over, at Sagen ville være afhængig af gaver fra Sagens interesserede, så længe den endnu ikke var offentligt kendt, og bøgerne endnu ikke blevet “bestsellere”:

Hvorfor kan denne mission og sag ikke eksistere uden andre menneskers økonomiske hjælp og støtte? Som svar herpå må jeg først gøre opmærksom på, at vor mission eller sag beforder en produktion af en salgsvare, der ikke er bestseller. Det er ikke en vare, den store offentlighed i øjeblikket føler at have stærkt brug for. (Martinus, *En Information* s. I-II).

Den økonomiske balance, som rådet har som målsætning i sin handlingsplan, er for Martinus derfor et mål, der endnu ligger et stykke ude i frem-

tiden. Det er korrekt, at Martinus med *En Information* ønskede at styrke økonomien, men det var ikke ved at sætte priserne op, men derimod ved at *stimulere Sagens vækst*. Det var gennem vækst i form af flere interesserede, øget salg og gavebidrag, at han så muligheden for at øge indtægterne. Han skrev i den forbindelse om, hvordan Sagen

... efterhånden [har] skabt sig et smukt center, en fysisk hjerteregion, hvorfra vore åndelige impulser udgår [...]. [Og at vi] med dette vort center i virkeligheden [har] mulighed for at kunne betjene en tilslutning til sagen af et langt større format end den, vi i dag er nået frem til at have. Og det er kun godt, for sagen er jo skabt for at vokse. (Op.cit., s. V).

Det er, som Martinus ser det,

... sagens *kerneproblem*, nemlig dette, at få den til at vokse. (Ibid. Min fremhævelse).

Martinus stiller dernæst spørgsmålet, hvem der skal skabe denne vækst, og hertil svarer han:

Ja her kan der jo kun være tale om sagens tilhængere, hvilket vil sige de mennesker, der har fundet glæde, inspiration og livsmod igennem dens analyser eller åndsvidenskab. Og det er jo netop sådanne mennesker, der har ført sagen frem til dens nuværende kapacitet og position. Det er disse, der med deres kærlighed til sagen og offervillighed har skabt muligheden for sagens eksistens i dag, muligheden for, at åndsvidenskaben eller de kosmiske analyser nu kan fås i bogform, i tekst og symboler. (Ibid.).

Det er de interesserede, der skal få Sagen til at vokse. Det er det, der er hele formålet med at udgive det lille hæfte, *En Information*. at gøre nye interesserede opmærksom på Sagens behov for støtte. Martinus appellerer derfor i skrivelsen til de interesseredes *giveevne*:

Jeg ved, at denne støtte er til stede. Gud sætter ikke noget i gang, han ikke gennemfører. Derfor har Gud stadig, foruden de mennesker, der allerede støtter sagen, omgivet den med et rigeligt antal af kærlige og interesserede mennesker, som i virkeligheden også gerne vil være med

til at støtte denne guddommelige sag i menneskehedens tjeneste, men de er forholdsvis nye og kender intet til sagens identitet og struktur. De kender intet til, hvad der kræves for dens opretholdelse, og hvad det har kostet andre mennesker af hjælp og støtte, for at nye mennesker i dag gennem bøger, foredrag, kursus, studiekredse og spørgetimer kan få adgang til at studere livets allerhøjeste analyser, fredens og kærlighedens evige fakta, således at disse nye med denne viden som livsfundament i mentalitet og væremåde får rettet deres livskurs mod livets højeste solrige egne. (Op.cit., s. VI).

Martinus gør dernæst opmærksom på, at kun en tredjedel af *Kosmos'* abonnenter støtter Sagen direkte med pengebidrag eller testamentariske gaver. Det er derfor de sidste to tredjedele, han primært henvender sig til, idet han er overbevist om, at der også i denne gruppe findes mennesker, "der gerne vil være med til at bane vejen for en ny kærlighedens verdenskultur".³⁸³

Frem for direkte at bede om pengegaver, beder han om "hjælp til selvhjælp". Det skal ske ved at udbrede kendskabet til Sagen for på den måde at stimulere væksten:

Hvis blot enhver af bladets abonnenter skaffede én ny abonnent om året, ville sagens økonomi hurtigt komme på fode og blive økonomisk fri og uafhængig. I situationer, hvor en abonnent skal give en fødselsdagsgave eller en gave i en anden anledning, ville et gaveabonnement på *Kosmos* også i visse tilfælde kunne være en kærkommen gave. Ligeledes ville også enkelte af vore bøger i særlige tilfælde kunne være en kærkommen gave. Det vil naturligvis sige: til mennesker, i hvem man har en formodning om, at der spirer en begyndende åndelig interesse. (Op.cit., s. VII).

Når Martinus her skriver, at Sagens økonomi hurtigt kan komme på fode med dobbelt så mange *Kosmos*-abonnenter, er det ikke – som rådet i dag har som målsætning – for at gøre Instituttets daglige drift uafhængig af gavebidrag. Problemet på det tidspunkt var nemlig, som Max Käck havde påpeget 33 år tidligere (jf. kapitel 7.2.3), at Sagen ikke var gældfri. Det var ikke al hjælp, som Sagen havde modtaget gennem årene, der havde været "rene pengegaver":

Hjælpen har også været i form af kautioner og den heraf følgende lånemulighed. Sagen har således ikke sine besiddelser gældfrit. Den har en

ikke ringe gæld at skulle forrente og afdrage, og her er det, at sagen endnu har sine vanskeligheder. Den har et underskud hvert år. (Op.cit., s. VI).

Det var den gæld, Martinus bad om "hjælp til selvhjælp" til at komme ud af.³⁸⁴

Den økonomiske målsætning om, at der skal skabes balance på årsregnskabet ved egne erhvervsaktiviteter, er derfor en *langsigtet målsætning*, der på nuværende tidspunkt, hvor bøgerne endnu ikke er "bestseller", må anses for at være *urealistisk*. Det er først, når Sagen bliver alment udbredt, at den kommer til at "hvile i sig selv" på den måde, som rådet allerede i dag drømmer om.

Som det fremgår, tænker Martinus økonomi på en helt anden måde end rådet. Han tænker i moralske baner. Det er først og fremmest moralen, der skal udbredes og hjælpes frem. Det sker ved at appellere til de interesseredes offervilje, der, som Martinus beskriver det i *En Information*, har været til stede helt fra starten.

Tankegangen er da også fuldstændig konsistent med den måde Martinus taler om økonomi på til rådsmøderne:

Vi er ikke en forretning. Vi er en moral. Og jeg mener, at faktisk er det allerede i gang sådan. Alle de hundreder af mennesker, der giver til sagen, – de er jo medlemmer. Ja, for de støtter jo sagen, og de bliver ved med at støtte sagen, når de ser, det går, og de får underretning om ... når vi får større publikationsevne, – vi får et bedre blad, og bøgerne kommer ud, og der bliver undervisning og foredrag. Jeg mener, at det skulle gøre så meget, at vi ikke behøver at bruge kunstgreb for at få dem til at give penge." [...] "... sagen, som den er idag, den er omtrent, som den vil blive. Fordi den store part af medlemmer, det er jo mennesker, der er interesseret. Det er ikke mennesker, der har et skriftligt medlemskort. De kommer bare til foredrag ... bliver de i sagen, det må de jo selv om. Og er de glad for det, så giver de noget til sagen. Men der skal nok blive nok til at bære sagen. Efterhånden som den bliver mere og mere kendt, så vil der også komme flere gaver, – og fler og fler testamenter. (Martinus, rådsmøde, 2. marts 1976. Min fremhævelse).

Tager man derfor udgangspunkt i, hvordan Martinus forholder sig til Institutets økonomi i *En Information* og i forbindelse med rådssamtalerne, gælder det for rådet om at *skabe opbakning til Sagen* ved at udbrede kendskabet til dens mission.

Derved aktiveres de interesseredes giveevne, og Sagen vil få tilført de nødvendige økonomiske midler, der kan understøtte dens vækst og fremgang, indtil den bliver offentlig kendt, og der på det tidspunkt kommer balance mellem de “de løbende indtægter og udgifter”.³⁸⁵

For at løse sin opgave må Instituttet derfor nødvendigvis fremstå som en *troværdig repræsentant for Martinus’ Sag*. For der er en direkte sammenhæng mellem på den ene side Instituttets evne til at repræsentere den nye verdenskultur ved at handle i overensstemmelse med Strukturen og på den anden side de interesseredes motivation for at støtte Instituttet.

Det er hele dette grundlæggende *moralske perspektiv*, som er fraværende i Willy Kuipers præsentation.

16.8 Konklusion

Martinus Institut har altid haft økonomiske udfordringer, både mens Martinus levede og stadig, om end i mindre omfang, i dag.

Det har gennem alle årene været tydeligt, at Sagens væsentligste ‘kapital’ har været de interesserede *kærlighed* til Martinus’ værk og deres *tillid* til, at Martinus Institut repræsenterede værket. I samme grad som denne tillid svigter, vil det gå ud over økonomien. Martinus’ originale bøger står klippestabilt, som da de udkom første gang. Det er Martinus Institut, der er det bevægelige element i ligningen, og i samme grad som tilliden til Instituttet svækkes, vil det berøre økonomien. Dette viste sig ikke mindst, da retssagen blev anlagt, og man må forudse, at så længe Instituttet forsat undlader at forholde sig seriøst til Martinus’ Struktur, vil tilliden være vaklende.

Martinus valgte at inkarnere her på Jorden for at skrive *Det Tredie Testamente*. Det er den største gave, der kan gives til menneskeheden. Dermed er der startet et kredsløb, der ikke har *forretningsprincippet*, men *gaveprincippet* som sit fundament. Det er et kredsløb, der ikke kun rækker årtier, men århundreder og årtusinder frem i tiden. De, der modtager gaven og forstår at værdsætte den, vil i taknemmelighed give tilbage til Instituttet i form af velvilje, arbejde og penge. Den primære opgave for Martinus Institut er at forstå betydningen af dette kredsløb og understøtte det ved på alkærlig vis at handle ud fra Strukturen.

*Enhver som er bestemt af forsynet til at udføre
et arbejde for Sagen kommer til at udføre det,
saa er det lige meget hvordan han bærer sig ad,
tingene vil indordne sig derefter.*

*Omvendt kan enhver
der ikke er forudbestemt til at betyde noget for Sagen,
ikke paa nogen mulig maade komme til det,
i hvad han saa end gør og hvilke metoder han saa bruger.*

Martinus til Alf Lundbeck

*Det er sandt, at alle Væsener
er nødt til at være, som de er idag,
og følgelig maa handle som de gør,
men vi maa huske paa,
at dette ikke er ensbetydende med,
at det er nødvendigt at være i Morgen, som vi er idag.*

*Er vi i Morgen som idag, har vi ikke handlet rigtigt,
da har vi ikke udnyttet vore betroede 'Talenter'.
De maa være klar over, at det er vor Pligt
at holde vore aandelige Egenskaber,
vore Talenter, i stadig Vækst.*

Martinus

Afslutning og perspektivering

*Sagen er overordentligt sikret,
fordi den vil blive Det Tredie Testamente.
Den vil blive kristendommens fortsættelse.
Den kristendom, der nu går neden om og hjem,
det er jo kun bedenskab i kristendommen.
Jesu ord kan jo aldrig forgå,
og det er Jesu ord mine analyser forklarer.
Så det er fortsættelsen af kristendommen.*

Martinus

Med fremkomsten af *Det Tredie Testamente* er kristendommen for første gang i Jordens historie etableret som en videnskab. Der er tale om en *åndsvidenskab*, der redegør for livets evige og dermed urokkelige love. Det er denne videnskab, der vil danne grundlag for den nye verdenskultur, der er under dannelse. En verdenskultur hvor krig, usandhed, sygdom og fattigdom vil blive afskaffet til fordel for fred, sandhed, sundhed og lykke.

Martinus Institut er som institution den officielle repræsentant for *Det Tredie Testamente*. Det er Instituttets opgave og ansvar at informere om værket på en måde, så dets karakteristiske træk træder tydeligt frem på samme tid, som Instituttet selv fremtræder som en troværdig repræsentant for den nye verdenskultur:

Det her er en verdensmoral. Det skal ikke være sekt eller noget af den slags. Det eksisterer for alle. Men der skal være mening ... der skal være logik, – der skal være skelet i det ... ikke bare som en østers, der flyder ud. (Martinus, rådsmøde, 16. december 1975).

Det er ved at følge Strukturen, at Instituttet giver Sagen en logisk og stabil skikkelse, der afspejler den nye verdenskultur og den kosmiske moral, der er dens fundament.

Derfor gælder det også tilsvarende, at i samme grad som Institutet *ikke* formår at følge Strukturen, vil Sagen – uden en fast defineret skikkelse – fremstå som udflydende. For der findes i så fald ingen klare grænser mellem Martinus Instituts moral og det omgivende samfunds moral. Skillelinjerne bliver uklare, og Sagens identitet bliver sløret. Den bliver vanskelig at skelne fra omgivelserne, og med sin fremtoning forråder den sin virkelige identitet.

Mens *Det Tredie Testamente* er et færdigt og i alle henseender fuldendt værk, er Sagen i sin fysiske manifestation endnu kun under tilblivelse. I denne tilblivelsesproces har rådet fået til opgave at fungere som Sagens 'kerne' og dermed sikre, at Martinus Institut bliver bygget op efter alkærlighedens principper:

Vi må begynde i det små. Men det skal være sådan. Det er ikke noget, der skal afløses senere af en ny sekt. Her må idealet være ... Det er den højeste videnskab, der er præsteret. Der er ikke noget højere end alkærligheden, og den må komme til syne i alle vore foretagender. (Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975).

Sagen befinder sig endnu i sin 'fosterfase'. Den vil ifølge Martinus først blive 'født' i det øjeblik, hvor den bryder igennem og bliver alment kendt i offentligheden. I årenes løb har der været forskellige forventninger til, hvornår det ville ske.

Til sin 82-års fødselsdagstale sagde Martinus:

Jeg regner med om 2 år, så bryder det igennem offentligheden. (Martinus' 82-års fødselsdagstale, søndag den 11. august 1972).

I 1970'erne, mens Martinus skrev på introduktionsbogen med arbejdstitlen "Det Tredie Testamente", forventede han, at bogens udgivelse ville vække opmærksomhed og gøre Sagen kendt:

Men der er det, at jeg håber på, at [introduktionsbogen] Det Tredie Testamente kommer til at skabe den videre fødsel. Sagen er jo ikke født endnu. Man kan først sige, den er født, når den kommer ud til offentligheden, – både til journalister og ... både til dem, der kan lide det, og til dem, der ikke kan lide det, og til myndigheder Så er den født.

Men den skal nok blive taget imod. Der skal nok være mange, der er glade for det. (Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974).

Det var tydeligvis ikke en del af Martinus' mission at være inde i de konkrete detaljer omkring tidspunktet for, hvornår Sagen ville blive offentligt kendt. I dag mere end 50 år senere er den stadig stort set ukendt.

Fra Forsynets side er det tydeligvis ikke meningen, at vi skal kende tidspunktet for, hvornår *Det Tredie Testamente* får sit offentlige gennembrud. Det er heller ikke vigtigt. Det vigtige er at vide, at det vil ske, og at det derfor gælder om at forberede sig på det.

Mindre end et år før, Martinus forlod det fysiske plan, sammenfattede han situationen på denne måde:

Vores opgave er, at analyserne bliver så rene og klare som muligt, og at vi herfra gør det så rigtigt som muligt. [...] Tingene kommer ikke frem, førend det er Guds vilje – der foreligger nogen forsinkelse. (Martinus, rådsmøde, 24. juni 1980).

Det er det essentielle at vide. At tingene kommer frem, når det er Guds vilje, og at det er Instituttets opgave at følge analyserne og derved holde sit virke så rent og klart og rigtigt som muligt. Det er den absolut bedste måde at forberede sig til det store gennembrud på.

Når vi i dag ser tilbage på udviklingen siden 1981, har det været en stor fordel, at Sagen i alle årene har kunnet eksistere relativt upåagtet. For det betyder, at rådet har kunnet eksperimentere og gøre sig sine erfaringer, uden at det umiddelbart har fået negative konsekvenser for Sagens offentlige anseelse. Erfaringerne har været værdifulde, for belært af dem vil Martinus Institut en dag tone frem på verdensscenen som et strålende "eksempel på overholdelse af kosmiske analyser".³⁸⁷

Det er netop i erkendelse af, at ingen kender dagen eller timen for, hvornår den næste verdenskrig, frygteligere end de to tidligere, ruller hen over kloden, at tiden må være kommet, hvor Instituttet går sin praksis kritisk efter i sømmene. Det bør i alle forhold overveje, hvordan det kan leve op til sin forpligtelse og over for resten af verden demonstrere, hvordan analyserne ikke kun er abstrakt teori, men også virkelighedsnær praksis.

Martinus Institut er af Martinus blevet pålagt en kolossal opgave. For det skal kunne fungere som eksistentiel redningsplanke og serviceorgan for

de mange millioner, der efter den næste krig vender sig rådvilde mod nye holdepunkter, sådan som Martinus også er inde på i et foredrag fra 1967:

I den kommende tid, når den verdenskrig og de verdenskatastrofer, som er i anmarch, har passeret, vil der blive dannet udveje for at forbinde den materialistiske videnskab med den åndelige videnskab, dvs. verdensbilledets analyser.

De synes måske, at jeg praler, men De kan prøve at se, om der er noget magen til. Findes der et andet verdensbillede? Det gør der ikke. Der er ikke noget andet, der kommer ikke noget andet, og De får ikke andre analyser. De har fået det som videnskab, og det er det, der er "*Talsmanden, den Hellige Ånd*". Mine analyser er "hellig viden og hellige tanker", og det er dem, der vil blive fundamentet for menneskehedens frelse og for menneskehedens udvikling frem til "*mennesket i Guds billede*". (Martinus, Kosmos Ferieby, 17. juli 1967).

I de sidste 40 år har rådet på afgørende punkter omdannet Strukturen i "sit eget billede". Tiden må nu være kommet, hvor rådet tager et opgør med denne udvikling og målrettet påbegynder arbejdet med at omdanne sig selv og hele organisationen til at blive i "Strukturens billede".

At følge Strukturen er ikke kun et viljesspørgsmål. Man kan komme et stykke ad vejen ved at sætte sig ind i analyserne og efter bedste evne lægge dem til grund for sine beslutninger. Martinus Institut bliver dog først en fuld ud *troværdig repræsentant* for *Det Tredie Testamente*, når der sidder mennesker i rådet, som har Strukturen *i sig* som en medfødt disposition:

[Den moralske kvalitet] skal [rådsmedlemmerne] gerne have medfødt. Ikke at de laver den, fordi de har fået den stilling ... altså rent pro forma ... Det kan lade sig gøre. Selvfølgelig kan vi ikke lave de ting fuldkomne lige fra begyndelsen. Men vi må gøre det ... det må gøres på den måde. Så vokser det efterhånden. At der vil blive mange tilfælde, – at der kommer fejle personer ind og sådan ... Menneskets skabelse ... det har jo taget millioner af år, inden videnskaben er nået frem til at skabe alle de ting, vi har ... Men det her er jo det, at nu er menneskene så langt fremme, at de mennesker, som er interesseret i de kosmiske analyser, – det må man regne med, at de er længst fremme, – det er jo dem, der går frem mod kosmisk ... frem mod den store fødsel. Og af dem er det de bedste af de bedste ... det er dem, der kommer til at bestå i sagen ... at der bliver sagens kerne. (Martinus, rådsmøde, 10. december 1974).

Det er heri udfordringen ligger for rådet. For at løse sin opgave må det sætte hele sin vilje og sjælsstyrke ind på med bønnens, medfølelsens, intelligensens og ydmyghedens hjælp at omdanne Instituttet til at blive i Strukturens billede. Rådet må undervejs i processen omhyggeligt sikre sig, at nyindvalgte rådsmedlemmer har Strukturen med sig som en medfødt disposition og af den grund uundgåeligt vil arbejde for dens indførelse. Kun derved vil det være muligt at omdanne Martinus Institut til at blive det “eksempel på overholdelse af de kosmiske analyser”,³⁸⁸ som det endnu før Jesus påbegyndte sin mission i Palæstina for 2.000 år siden er bestemt til at være.

Noter og henvisninger

- 1 Den uofficielt publicerede udgave er ikke helt komplet, da der mangler enkelte sider.
- 2 Jf. også Aage Hvolby, der deltog i møderne som rådsmedlem, og som har noteret: Generelt var Martinus “indstillet på at lytte til, hvad de øvrige bestyrelsesmedlemmer mente om alle de praktiske problemer, som bestyrelsen skulle tage stilling til. De fleste af emnerne var jo ikke umiddelbart af åndsvidskabelig natur. De kunne vedrøre byggeri, vedligehold, maskinpark, aktuel økonomi osv. Martinus deltog troligt i drøftelsen af alle de emner, der var på dagsordenen. Her gjorde han kun brug af sin kosmiske bevidsthed, når der skulle fastlægges overordnede og principielle forhold, fx vedrørende undervisning, administration, medarbejderforhold og økonomiske forhold. Et emne kunne være på dagsordenen på flere møder, før Martinus pludselig kunne skære igennem og tilkendegive, hvordan det fremover skulle være.” Aage Hvolby, “I Jesu mentale fodspor”, *Den ny Verdenskultur*, 2025 nr. 1 s. 6.
- 3 Jf. rådets kommentar til 1982-lovene, hvor det i indledningen hedder: “I sine sidste år beskæftigede Martinus sig meget indgående med tilrettelæggelsen af sin sags fremtidige struktur, og herunder er alle væsentlige spørgsmål blevet gennemdrøftet på en lang række bestyrelsesmøder. Det skete i en periode på omkring 15 år, fra 1965 til 1981.” Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*.
- 4 Jf. Martinus, rådsmøde, 25. september 1974.
- 5 Jf. Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 9 Lovændringer. Jf. også dialogen mellem Ib Schleicher og Martinus på et rådsmøde i 1974: “Ib Schleicher: I de nuværende statutter står der, at formålsparagraffen kan ikke indskrænkes. Så den er for evigt låst fast på, at den kan ikke indskrænkes. Martinus: Nej, det kan den jo ikke. Det, det er beregnet til, det kan jo ikke laves om – at man siger: Nåh ja, pyt med det ... Det gælder ikke mere. Det kan man ikke lave. Det er da i al fald ikke mit ønske. Heller ikke forsynets, – så det bliver ikke ...”, Rådsmøde, 22. januar 1974.
- 6 Jf. “Den skal også være enkel og ligetil. Men den skal være sådan, at den ikke kan væltes. – At den ikke kan laves om, – at de siger det betyder det, og det betyder det, – og han har ment noget andet. Sådan skal den ikke være. Der

- kan jo ikke være noget at tage fejl af. Der står jo, at instituttet har sine forpligtelser.”, Martinus, rådsmøde, 29. november 1977.
- 7 Martinus, rådsmøde, 25. september 1974.
- 8 Martinus, rådsmøde, 27. august 1974.
- 9 Jf. f.eks. Martinus’ takketale ved 85-års fødselsdagsfesten den 10. august 1975, *Kosmos*, 2005 nr. 7.
- 10 Ib Schleicher, rådsmøde, 18. november 1980.
- 11 Ib Schleicher, “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2”, *Kosmos*, 1982 nr. 4 s. 73.
- 12 Jf. *Den Danske Ordbog*, ‘kritik’.
- 13 Ib Schleicher, “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2”, *Kosmos*, 1982 nr. 4 s. 73.
- 14 John F. Kennedy: “And so, my fellow Americans: ask not what your country can do for you – ask what you can do for your country”. President John F. Kennedy’s Inaugural Address (1961), *National Archives*.
- 15 Ib Schleicher, “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2”, *Kosmos*, 1982 nr. 4 s. 76.
- 16 Op.cit., s. 77.
- 17 Jf. Martinus, rådsmøde, 25. september 1974.
- 18 Aage Hvolby, “Et liv i verdensgenløsningens tjeneste er tilendebragt”, *Kosmos*, 1981 nr. 13-14 s. 155.
- 19 Jf. Martinus udtalelse til et af de sidste rådsmøder om rådets bestemmelse: “I bliver jo det faste punkt. Og det I er det faste punkt for, det er intet mindre end verdenskulturen.” Martinus, rådsmøde, 18. november 1980.
- 20 Ib Schleicher, “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2”, *Kosmos*, 1982 nr. 4 s. 79. Beslutningen om, hvordan de efterladte manuskripter skulle udgives, blev truffet den 30. november 1982.
- 21 Aage Hvolby, “Et liv i verdensgenløsningens tjeneste er tilendebragt”, *Kosmos*, 1981 nr. 13-14 s. 159.
- 22 Ibid. og Ib Schleicher, “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 2:2”, *Kosmos*, 1982 nr. 5 s. 95.
- 23 Op.cit., s. 96.
- 24 Op.cit., s. 96-97.
- 25 Jf. Martinus, rådsmøde, 25. september 1974.
- 26 Jf. Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974. Se også kapitel 1.8.
- 27 Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, s. 74.
- 28 Christer Malmström, email 23. maj 2023.
- 29 Ibid.
- 30 Ibid.
- 31 Rådet for Den Europæiske Union, “Kviksølv: Rådet klar til at indlede drøftelser med Parlamentet om fuldstændig udfasning af kviksølv i EU”. Pressemeddelelse, 30. januar 2024.
- 32 De tre udgaver kan downloades gratis, <livetsskole.info/artikler-og-boger/>.

- 33 Bogen kan downloades gratis, <livetsskole.info/artikler-og-boger/>.
- 34 Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, s. 23.
- 35 Jf. Martinus, "Symbol nr. 7. *Livsenhedsprincippet*" samt i tilhørende symbolforklaringerne i *Det Evige Verdensbillede I, Logik og Den ideelle føde*.
- 36 Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, s. 23.
- 37 Ibid.
- 38 Ibid.
- 39 Op.cit., s. 18.
- 40 Op.cit., s. 22.
- 41 Ibid.
- 42 Ibid.
- 43 Op.cit., s. 18.
- 44 Ibid.
- 45 Op.cit., s. 19.
- 46 Op.cit., s. 18.
- 47 Op.cit., s. 22.
- 48 Jf. Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 606 og # 703 samt *Kosmos*, 1980 nr. 6 s. 72, hvor det under rubrikken "Nyt fra Instituttet" er anført: "Ved et møde den 18. april 1980 i bestyrelsen for Martinus Institut blev det efter Martinus ønske og forslag vedtaget, at yderligere to medlemmer blev optaget i bestyrelsen pr. 1. maj 1980, således at denne nu består af følgende: Martinus, Grethe Brinkhard, Tage Edeling, Rolf Elving (nyt medlem), Aage Hvolby, Willy Kuijper (nyt medlem), Henning Laug og Ib Schleicher. Det er imidlertid Rolf Elvings opfattelse, at han blev medlem af rådet året før i 1979. Jf. Østre Landsret, "Dom afsagt den 8. juni 2021. Sag BS-48002/2019-OLR", 25. juli 2019, s. 16.
- 49 Rolf Elvings oplæg til det videre arbejde med *Strukturen* er som helhed gengivet i Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, s. 33-36. Bogen er også på internettet: <www.livetsskole.info/media/bqhlmpg/strukturen-at-praktisere-det-tredie-testamente.pdf#page=33>.
- 50 Jens Lindsby, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 3, s. 15.
- 51 Informationerne i dette og de følgende afsnit bygger på Ingemar Fridell, *Interview med Rolf Elving – Martinus' sidste personlige elev*, s. 21-22; Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, 2020 s. 66; Jens Lindsby, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 3 samt Odsherred Wiki, Klintegården.
- 52 Jf. også Jens Lindsby, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 3. s. 16-17.
- 53 Jf. f.eks. rådsmødet 23. september 1975 og 22. maj 1979.
- 54 Ib Schleicher, "Ny pavillon i Klint", *Kosmos*, 1981 nr. 16.
- 55 Jens Lindsby, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 3. s. 18.

- 56 Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 661.
- 57 Jf. Rolf Elving, "Martinusarbejdet i Göteborg", *Kosmos*, 1976 nr. 3 samt Ingemar Fridell, *Martinus i mitt liv samt Göteborgsgruppens stora betydelse*.
- 58 Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, s. 32.
- 59 Jf. tilsvarende beretninger så som Lars Göransson, "Undervisningen i Klint", *Kosmos*, 1986 nr. 11, Max Käck, "Vinterskolen på halvvejen", *Kosmos*, 1986 nr. 2 s. 37-39, Erik Bech Olesen, "Refleksioner over et ophold på Vinterskolen", *Kosmos*, 1987 nr. 8 samt Harald Berglund's statusopdatering fra sæsonen 1986-87 i Harald Berglund, "Vinterskolens tredje sæson afsluttet!" *Kosmos*, 1987 nr. 5.
- 60 Jf. Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, s. 76.
- 61 Jens Lindsby, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 3, s. 19.
- 62 Op.cit., s. 18-19.
- 63 Under <martinus.dk>'s fotogalleri er der en række fotos af rådsmedlemmernes besøg på Vinterskolen. Der er dog ingen datoangivelse ud over året 1986.
- 64 Ifølge Rolf Elving selv blev han fuldtidsmedarbejder sommeren 1980, da han overtog Mogens Møllers foredragsvirksomhed og holdt 11 foredrag i Island. I Martinus Instituts begivenhedsoversigt er det imidlertid – angiveligt fejlagtigt – anført, at Rolf Elving blev medarbejder på fuld tid, da han i december 1983 fik opgaven med at organisere undervisning på Martinus Institut og Martinus Center Klint. Jf. Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 661. Det fremgår desuden af begivenhedsoversigten, at Rolf siden primo 1982 var en del af Undervisningsgruppen, Begivenhedsoversigt, # 638.
- 65 Rådet for Martinus Institut, "Nyt fra rådet", *Kosmos*, 1986 nr. 3.
- 66 Jens Lindsby, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 3, s. 20.
- 67 Jf. Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 703.
- 68 Ingemar Fridell, *Martinus i mitt liv samt Göteborgsgruppens stora betydelse*.
- 69 Jf. Harald Berglund i Ingemar Fridells interview med Harald Berglund, 46:50-48:50 samt Ingemar Fridell, *Åbent brev til Rådet for Martinus Institut*, 1989 og *Martinus i mitt liv samt Göteborgsgruppens stora betydelse*.
- 70 Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 658 og # 677. Vedrørende Martinus Stidsen. Se også Kurt Christiansen, *Martinus og hans livsværk Det Tredie Testamente*, 12. afsnit, s. 110.
- 71 Jf. Martinus, rådsmøde, 18. november 1980.
- 72 Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, 2020 s. 32 og Jens Lindsby, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 3, 2018 s. 9.
- 73 Ifølge Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 703.

- 74 Det bør nævnes, at jeg først fik kendskab til brevets eksistens, da bogen praktisk talt var færdigskrevet. Brevet er offentliggjort og kan læses på <martinus-webcenter.dk/retssag/debatindlaeg/files/1986-01-10-om-konflikter-en-kommentar-fra-rolf-elving.pdf>.
- 75 Henning Laug, "Samarbejdet – en vigtig sag for 'sagen'", *Kosmos*, 1987 nr. 3 s. 52.
- 76 Jf. Martinus, rådsmøde, 25. september 1974.
- 77 Henning Laug, "Samarbejdet – en vigtig sag for 'sagen'", *Kosmos*, 1987 nr. 3 s. 54.
- 78 Jf. Martinus, rådsmøde, 25. september 1974.
- 79 Henning Laug, "Samarbejdet – en vigtig sag for 'sagen'", *Kosmos*, 1987 nr. 3 s. 54.
- 80 Christer Malmström, e-mail, 23. maj 2023.
- 81 Ibid. samt skitser og sommerprogram fra Christer Malmströms arkiv.
- 82 Jf. Tage Buch og Søren Hahn, "Kosmologi – kongressen", *Kosmos*, 1984 nr. 9 s. 200.
- 83 Ibid.
- 84 Tage Buch, "Mennesket bag værket", *Kosmos*, 1985 nr. 10.
- 85 Christer Malmström, e-mail, 23. maj kl. 10:13 og 25. maj 2023, kl. 8:31.
- 86 Jf. Christer Malmström, Manuskript til åbent brev til rådet, 7. januar 1987.
- 87 Jf. Søren Hahn, "Spændende gensyn med Martinus", *Kosmos*, 1986 nr. 10.
- 88 Jf. Henning Laug, "Samarbejdet – en vigtig sag for 'sagen'", *Kosmos*, 1987 nr. 3 s. 54.
- 89 Martinus, rådsmøde, 21. maj 1974.
- 90 Martinus, rådsmøde, 25. september 1974.
- 91 Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 29.
- 92 Op.cit., s. 32.
- 93 Dvs. de transkriberede udskrifter fra rådsmøderne 1974-81 – de såkaldte 'rådsmødereferater'.
- 94 Max Käck, *Om mitt förhållande till Saken*, 2013 s. 3 og Ingemar Fridell, *Intervju med Rolf Elving – Martinus sista personliga elev*, 2021 s. 22.
- 95 Max Käck, *Om mitt förhållande till Saken*, 2013 s. 2.
- 96 Op.cit., s. 2-3.
- 97 Op.cit., s. 4.
- 98 Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 29 og Max Käck, *Om mitt förhållande till Saken*, 2013 s. 2-3.
- 99 Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989 s. 5.
- 100 Ibid. s. 7.
- 101 Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 29.

- 102 Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989 s. 5 og Lars Lundell, "Sæsonen i Klint 1982", *Kosmos*, 1982 nr. 9 s. 167.
- 103 Dvs. den bog der i 1992 blev udgivet med titlen *Samarbejdsstrukturen*.
- 104 Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989 s. 11-12 og 27.
- 105 Op.cit., s. 14.
- 106 Martinus havde udgivet det lille hæfte *En Information. Til vor missions og sags venner og interesserede den 25. juni 1969*. Det var på syv sider og forsynet med et fornemt omslag i tykt, glat hvidt papir med guldtryk, og det blev yderligere lagt i et papomslag inden i kuerten, som det blev tilsendt i.
- 107 Martinus, *En information*, s. VI – jf. Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989 s. 18.
- 108 Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989 s. 21.
- 109 Op.cit., s. 22.
- 110 Op.cit., s. 30.
- 111 Ibid.
- 112 Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 32.
- 113 Personerne Christer Malmström refererer til er Rolf Elving, Tage Buch, Harald Berglund, Ingemar Fridell, Max Käck og Mischa Lim.
- 114 Ingemar Fridell, *Martinus i mitt liv samt Göteborgsgruppens stora betydelse*, 2023 s. 6, 17 og 21.
- 115 Interesserede henvises til Ingemar Fridells brev, der er offentliggjort online <martinusportal.se/sakens-historia-om-svenskekriget-1989#if>.
- 116 Ingemar Fridell, *Åbent brev til Rådet for Martinus Institut*, 1989.
- 117 Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 s. 28.
- 118 Max Käck, *Om mitt förhållande till Saken*, 2013 s. 5.
- 119 Christer Malmström, Brev til rådet den 3. juni 1989 s. 1.
- 120 Således f.eks. også hos Henning Laug, "Samarbejdet – en vigtig sag for 'sagen'" i *Kosmos*, 1987 nr. 3; Ib Schleicher, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2 og i rådets mange notater fra perioden 2016-20.
- 121 Martinus, *Vejen til indvielse*, 1953, kap. 19 og kap. 1.
- 122 Lex – Danmarks Nationaleleksikon, 'diktatur', <lex.dk/diktatur>.
- 123 Således f.eks. også i rådets notat *Kritik må være kærlig* fra 2017, hvor rådet anvender de samme argumenter og ligefrem flere gange undervejs i notat anerkendende henviser til det åbne brev fra den 29. juni 1989.
- 124 Jf. Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, s. 1. Rådet skriver her i den indledende kommentar: "I sine sidste år beskæftigede Martinus sig meget indgående med tilrettelæggelsen af sin sags fremtidige struktur, og herunder er alle væsentlige spørgsmål blevet gennemdrøftet på

- en lang række bestyrelsesmøder. Det skete i en periode på omkring 15 år, fra 1965 til 1981”.
- 125 Jf. Ib Schleicher, “Ledelse og Samarbejde”, upubliceret, 29. april 1965.
 - 126 Martinus, Brev til medarbejderne, 28. april 1972.
 - 127 Ingemar Fridell, *Interview med Rolf Elving – Martinus’ sidste personlige elev*. Jf. også kapitel 1.4.
 - 128 Ib Schleicher: “Vi skal ikke sørge” og Rolf Elving: “En gæst fra en højere verden”, *Kosmos*, 1981 nr. 13-14.
 - 129 Det er i starten af artiklen noteret, at den er “udarbejdet i nært samarbejde med de øvrige bestyrelsesmedlemmer”. Artiklen må derfor anses for at være repræsentativ for rådets holdning og synspunkter.
 - 130 Den eneste undtagelse herfra, er nogle “mindre betydende afsnit i § 11” vedrørende de såkaldte “Overgangsbestemmelser”, som ikke nåede at blive godkendt af Martinus. Jf. rådets kommentar til *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, s. 1.
 - 131 De blev udgivet det følgende år som *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*.
 - 132 Jf. Martinus, rådsmøde, 14. oktober 1980.
 - 133 Betegnelsen ‘strukturen’ forekommer (mindst) 85 gange i rådsmødereferaterne, mens der er 0 forekomster af ‘samarbejdsstruktur(en)’.
 - 134 Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992 s. 9.
 - 135 Jf. f.eks. rådsmøde 25. september 1974.
 - 136 Jf. denne ordveksling under et af rådsmøderne: “Henning Laug: Der er nok en del som synes, at det bestyrelsen laver, det kan laves bedre. Martinus: Ja. Men det behøver vi ikke at bryde os om. For vi ved, at vi opfylder de kosmiske betingelser. Så kan man blæse på, hvad de andre siger.” Rådsmøde, 5. marts 1974.
 - 137 Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992 s. 73-74.
 - 138 Jf. “Strukturen må i sig selv være analyserne ..., der “dikterer”. Og det må være den absolutte næstekærlighed.” Martinus, rådsmøde, 25. september 1974.
 - 139 Afsnittet “Ændringer i Martinus værker” i *Samarbejdsstrukturen* (1992) s. 102-03 er i *Samarbejdsstrukturen* (2003) s. 95-96 blevet udvidet med en fyldig kommentar af rådet. Rådet tillader med denne kommentar sig selv at rette mere, end hvad der er dokumentation for, at Martinus har tilladt.
 - 140 Jf. *Samarbejdsstrukturen*, 2003 s. 110-13.
 - 141 Jf. “Her må idealet være ... Det er den højeste videnskab, der er præsteret. Der er ikke noget højere end alkærligheden, og den må komme til syne i alle vore foretagender.” Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975.
 - 142 Jf. Martinus, rådsmøde, 27. august 1974.
 - 143 Aage Hvolby, “I Jesu mentale fodspor”, *Den ny Verdenskultur*, marts 2025 s. 8.
 - 144 Op.cit., s. 9 og s. 15.

- 145 Tage Buch nævner også episoden i artiklen “Udviklingen efter Martinus bortgang”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2012, nr. 2 s. 30.
- 146 Det gælder artiklerne “Kristendommen som verdensvidenskab eller livsfundament”, *Kosmos*, 1981 nr. 4 s. 39 og “Udgivelsen af Det Tredie Testamente”, *Kosmos*, 1981 nr. 15 s. 193.
- 147 Jf. rådets informationsside om retssagen, <martinus.dk/da-dk/martinus-forfatterskab/ophavsrettigheder/information-om-ophavsretssagen/>.
- 148 Jf. Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 5, stk. 1, hvor det hedder: “Institutionen ledes af et råd, som består af fem myndige, vederhæftige og uberygtede personer, i det følgende betegnet medlemmer”.
- 149 Martinus, *Det Evige Verdensbillede II*, stk. 29, s. 201-02.
- 150 *Lex – Danmarks Nationalleksikon*, ‘meritokrati’, <lex.dk/meritokrati>.
- 151 Jf. også Christer Malmström, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, 2020 s. 38 og 40.
- 152 Diagrammet svarer til Christer Malmströms diagram, “Rådets opgave i Klint”, som det er gengivet i *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, 2020, s. 38.
- 153 Jf. <<https://martinus.dk/da-dk/wp-content/uploads/sites/2/2024/11/Samarbejdsstrukturen-2003-raadets-introduktion-fra-2024.pdf>>
- 154 Jf. Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3, stk. 1.
- 155 “De nye ting”, som Martinus her omtaler, indgår i de tekster, der senere blev udgivet som *Den Intellektualiserede Kristendom*.
- 156 Aage Hvolby, rådsmøde, 5. august 1975.
- 157 Aage Hvolbys introducerende kommentarer til artiklen har tidligere været tilgængelig på <martinus.dk>, men er det ikke længere. Citatet er derfor hentet fra Jens Lindsby, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 1, 2017.
- 158 Aage Hvolby, “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”, *Kosmos*, 1980 nr. 10-11 s. 111.
- 159 Op.cit., s. 116.
- 160 Op.cit., s. 118.
- 161 Op.cit., s. 133.
- 162 Jf. Joh. 16,12 og Aage Hvolby, “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”, *Kosmos*, 1980 nr. 10-11 s. 121.
- 163 Jf. Martinus, *Livets Bog I*, stk. 252 og Aage Hvolby, “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”, *Kosmos*, 1980 nr. 10-11 s. 124.
- 164 Jf. Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 611.
- 165 Det gør man ved på <martinus.dk> at gå ind under Onlinebibliotek > Søg i historisk materiale > Ældre publikationer.
- 166 I anledning af udgivelsen af *Livets Bog* på Borgens Forlag skrev Willy Kuijper tilsvarende i *Kosmos*, at “[...] den af Kristus bebudede “talsmand” er

- kommet i form af en videnskab, nemlig DET TREDIE TESTAMENTE. Og det er denne videnskab, der har videnskabeliggjort Kristi budskab eller Kristi komme og den kan dermed for den virkelige sandhedssøger umuligt være andet end Kristi genkomst. Kristendommen er ved at komme igen, ikke som tro men som videnskab, og udgivelsen af DET TREDIE TESTAMENTE er et uundværligt led i denne genkomst.” Willem-Jan Kuijper: “Udgivelsen af Det Tredie Testamente”, *Kosmos*, nr. 15 1981 s. 193.
- 167 Rolf Elving, “Martinus sidste store beslutning”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2009 nr. 1 s. 5.
- 168 Op.cit., s. 5-6.
- 169 Op.cit., s. 9.
- 170 Ingemar Fridell, *Interview med Rolf Elving – Martinus’ sidste personlige elev*, s. 4.
- 171 Charlotte Andersson, “Mindedagen 1998”, *Kosmos*, 1998 nr. 10 s. 197.
- 172 Videoen kan ses, <youtube.com/watch?v=P9qCH4VcTjE>.
- 173 Rolf Elving, “Martinus sista stora beslut”, *Ny Kultur*, 1998 s. 18-24 og Rolf Elving, “Martinus sidste store beslutning”. *Den Ny Verdensimpuls*, 2009 nr. 1 s. 3-9 samt Christer Malmströms videooptagelse af Rolf Elvings tale på mindedagen den 8. august 1998 i foredragssalen i Martinus Center Klint, <youtube.com/watch?v=P9qCH4VcTjE>.
- 174 Det er i dag ved elektronisk søgning let at se, at Martinus kun har anvendt udtrykket ‘kosmologi’ i den trykte litteratur. Nemlig i *Livets Bog VII* (stk. 2659:40), som Aage Hvolby nævner her, og i artiklen “Verdensreligion og verdenspolitik”, begge fra 1960. Derudover optræder udtrykket i otte transskriberede foredrag bearbejdet af enten Mogens Møller eller Ole Therkelsen. Det drejer sig om følgende foredrag: “Den nye kultur” (1978), “Dom og beskyttelse” (1947), “Forsynet” (1953), “Frihed – frigjorthed og fred” (1940), “Kristi genkomst – talsmandens komme” (1979), “Livsmodet” (1941), “Vejen til den sande lykke” (1947) og “Ånd og elektricitet” (1960). Fem af artiklerne er fra før 1960 og bearbejdelsen af dem til *Kosmos* er foretaget efter 1960. Vi kan derfor ikke være sikre på, at udtrykket i alle tilfældene skyldes Martinus. Endvidere optræder betegnelsen ‘kosmologi’ i en af de af Ole Therkelsen indsatte stykoverskrifter i artiklen “Den nye kultur”, hvor udtrykket næppe skyldes Martinus.
- 175 Jf. 1 Mos, 1,26-2.
- 176 Jf. “Deldom afsagt den 11. december 2014 i sag nr. BS 31C-2382/2013”, s. 31.
- 177 Willem-Jan Kuijper, “Kristendommen som verdensvidenskab eller livsfundament”, *Kosmos*, nr. 4 1981 og Willem-Jan Kuijper, “Udgivelsen af Det Tredie Testamente”, *Kosmos*, nr. 15 1981.
- 178 Jf. *Livets Bog I*, stk. 90.
- 179 Jf. Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 878 og # 1000.

- 180 Se f.eks. Ruth Olsen, "Tanker omkring en retssag", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 1, s. 9-10; Jan Langekær, "Martinus Institut har "sejret"!!", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 1 s. 11; Kurt Christiansen, "Mit syn på MIs retssag mod firkløveret, og hvad jeg kan udlede af retsprocessen, såvel dens resultat som omkring den nu mere synlige struktur inden for MI", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 1 s. 17-21; Mischa Lim og Pia Schlüntz, "Med den dom man dømmer", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 1 s. 22-25; Kurt Christiansen, "Martinus' værk er "den hellige ånd"", *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 4 s. 16-22 og Jes Arbov, "Falske vidnesbyrd i Københavns Byret?", *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 1 s. 5-11.
- 181 To af notatets overskrifter har ligefrem titlerne: "Martinus' værk kan ikke opfattes som 'hellig tekst'" og "Martinus' værk er åndsvidenskab, ikke en religiøs tekst". Jf. rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Er Martinus' værk en "hellig tekst"*, 2016 s. 5 og 6.
- 182 Jf. f.eks. Martinus, *Livets Bog V*, stk. 1880 og *Menneskehedens skæbne*, kap. 7-8.
- 183 Deldom afsagt den 11. december 2014 i sag nr. BS 31C-2382/2013, s. 30 og s. 33.
- 184 Eksemplerne her og i det følgende er fra august 2024.
- 185 Betegnelsen 'Martinus kosmologi' anvendes dog stadig på de endnu ikke redesignede sider på f.eks. tysk, fransk, spansk og svensk (2025-08-27).
- 186 Jf. <martinus.dk>, Om Martinus > Et nyt verdensbillede, <martinus.dk/da-dk/et-nyt-verdensbillede/>.
- 187 Jf. <martinus.dk>, Om Martinus > Martinus' liv og opvækst, <martinus.dk/da-dk/martinus-liv-og-opvækst/>.
- 188 Martinus, *Menneskeheden og verdensbilledet*, kap. 54.
- 189 Jf. <martinus.dk>, Om Martinus > Martinus i dag, <martinus.dk/da-dk/martinus-i-dag/>.
- 190 I den trykte udgave af *Den Intellektualiserede Kristendom* er dette citat gengivet på s. 2. I den elektroniske udgave på Instituttets hjemmeside er citatet fjernet.
- 191 For en nærmere redegørelse for de betydningsbærende lag i titlen *Det Tredie Testamente* henvises til Jes Arbov, "Bibelens tre testamenter" i *Festskrift for Det Tredie Testamente i anledning af 100 året for Martinus kosmiske indvielse*, 2021 s. 31-48; "Det Tredie Testamente viderefører og fuldender Kristi mission", *Den ny Verdenskultur*, 2022 nr. 1 s. 18-25 og "Det Tredie Testamente og Kristi genkomst", *Den ny Verdenskultur*, 2023 nr. 1 s. 12-15.
- 192 Foruden Martinus Institut har Politiken-fonden, Erik Birger Christensens Fond, Stiftelsen Martinus Kosmologi og Danske Filminstruktørers Legat-udvalg ydet støtte til filmen.
- 193 Jf. Anders Laugesen (vært), "Pilgrim hos Martinus", <dr.dk/lyd/p1/pilgrim-paa-rejse-i-troens-univers/pilgrim-paa-rejse-i-troens-univers-2023/pilgrim-hos-martinus-11042306127>, "Pilgrim – på rejse i troens univers", 26. marts 2023.

- 194 Et af punkterne på Aage Hvolbys liste drejede sig om navngivning af menneskekategorierne i *Lives Bog*, stk. 1875. Aage Hvolby mener, at Martinus godkendelse kan dokumenteres via en båndoptagelse fra et rådsmøde. Rådet har imidlertid ikke kunne bekræfte dette og henviser til, at Martinus Institut ikke har "til opgave at dokumentere sine dispositioner overfor tredjemand". Jf. Søren Ingemann Larsen, "En korrespondance med rådet om stk. 1875", 8. februar 2018, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg.
- 195 Bertil Ekström, Brev til Martinus, "Der er en sag der aktualiseres med hver bog vi genoptrykker", 29. marts 1978.
- 196 Se i den forbindelse også Søren Ingemann Larsens analyse i artiklen "Bertil Ekstrøms brev til Martinus dateret 29. marts 1978", 13. september 2018.
- 197 En faksimile (latin: fac = gør; simile = ens) er en nøjagtig gengivelse af et dokument eller lignende ved hjælp af særlige fotografiske eller trykstekniske metoder. Jf. *Wikipedia* (dansk), 'faksimile'.
- 198 Jf. også kapitel 12.2.1, hvor Aage Hvolbys artikel bliver præsenteret.
- 199 Aage Hvolby skriver herom: "Blandt de specielle begivenheder i mit forhold til Martinus kan nævnes, at jeg er Forsynet taknemmelig for, at Martinus ved flere samtaler, bestyrelsesmøder og medarbejdermøder har rost min artikel om 'Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede'", Aage Hvolby, "I Jesu mentale fodspor", *Den ny Verdenskultur*, marts 2025 s. 19.
- 200 Jf. også Jan Schmidt, "Hvad måtte rettes uden Martinus' godkendelse?", 18. november 2024 og "Må Instituttet rette væk fra førsteudgaven?", 29. november 2024.
- 201 Martinus Institut har ikke officielt meldt datoen ud, og den fremgår heller ikke af Instituttets Begivenhedsoversigt. Oplysningen skyldes en upubliceret e-mail fra Aage Hvolby til Ingrid Holck, dateret 22. april 2013. Aage Hvolby skriver her: "Beslutningen om, at Martinus' værker skal overgå til ny retskrivningsstandard er taget ved et rådsmøde 17. marts 1992. Jeg var med til beslutningen, som der er redegjort for i et bilag til protokollen".
- 202 Henrik Hedegård, "Litteraturen på edb". *Kosmos*, 1992 nr. 8.
- 203 Rådet vedtog 27. oktober 2002 sproggruppens "Retskrivningsvejledning for Martinus' værker", september 2002. Af vejledningen fremgår bl.a., at Det Tredje Testamente fremover skrives med j: Det Tredje Testamente. Jf. Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 959.
- 204 Jf. Sproggruppen, "Orientering fra sproggruppen", *Kosmos*, 2003 nr. 12 s. 279.
- 205 Jf. *Lex – Danmarks Nationalleksikon*, 'retskrivningsreformen i 1948', <lex.dk/retskrivningsreformen_i_1948>.
- 206 Martinus Institut skriver fejlagtigt i *Retningslinjer for ny udgave af Det Tredje Testamente 2011-*, at det i dag benytter "fjerde udgave af Retskrivningsordbogen (2001)" (s. 9). Ifølge Dansk Sprognævn må dette være en fejl, for det er 3. udgave, der er fra 2001, mens 4. udgave udkom 2012. Det

- er derfor uklart, om Martinus Institut benytter 3. udgave (2001) eller 4. udgave (2012).
- 207 Jf. Wikipedia (dansk), ‘Retskrivningsordbogen’.
- 208 Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 2. udgave, Borgens Forlag, 2003.
- 209 Den seneste udgave af *Retningslinjer for ny udgave af Det Tredje Testamente* er fra 2021.
- 210 Henrik Hedegård nævner i artiklen “Litteraturen på edb”, at “man på et møde med en af de dygtigste grafikere herhjemme, Erik Ellegaard Frederiksen, [har] fastlagt det optimale layout for hhv. de små og store bøger”, *Kosmos*, 1992 nr. 8 s. 156.
- 211 I e-bogsudgaven af *Livets Bog* fra 2013 er der hverken margentekster for hvert tekststykke eller, som i Martinus’ udgaver, stykoverskrifter i starten af hvert kapitel. Stykoverskrifterne er her angivet allersidst i bogen.
- 212 Rådets og Instituttets modvilje imod at informere om værket som *Det Tredie Testamente* er detaljeret beskrevet i kapitel 12.
- 213 Jf. Søren Ingemann Larsen, “Livets Bog, stk. 1249. Et eksempel på en rettelse, som ikke står i ‘rettelseslisten’”, 15. august 2017 og “Ændring fra ‘Lerfod’ til ‘levefod’”, 12. februar 2020. Der er naturligvis langt flere udokumenterede rettelser, og ingen har i dag det samlede overblik. Velkendt er det også, at Martinus Institut i 1989-udgaven af *Bisættelse* rettede “Renæssance” til “midlertidig genoplivelse”, hvilket heller ikke fremgår af rettelserne. Jf. Martinus Institut, “Rettelsesliste for Bisættelse 1951-2016”, september 2021.
- 214 Jf. Søren Ingemann Larsen, “Nogle historiske noter om bevarelse af Martinus værk”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 4 s. 29.
- 215 Jf. “Faktablad – kronologisk oversigt af udviklingen 1992-2013”, 26. juni 2013.
- 216 Henrik Hedegård vælges 1. februar 1999 som suppleant i rådet og indtræder 20. marts 2001 som stemmeberettiget medlem. Jf. Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 891 og # 929.
- 217 Jf. Søren Ingemann Larsen, “Nogle historiske noter om bevarelse af Martinus værk”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 4 s. 29.
- 218 Søren Jensen og Jan Langekær, “‘Der må ikke ændres et komma...’ – om at bevare Martinus’ værker uforandrede”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 2.
- 219 Søren Jensen og Jan Langekær refererer her til Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, Borgens Forlag, 2003 s. 100. I artiklen er datoen for råds-mødet fejlagtigt angivet til at være 13. januar 1976.
- 220 Søren Jensen og Jan Langekær, “‘Der må ikke ændres et komma...’ – om at bevare Martinus’ værker uforandrede”. *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 2 s. 16-17.
- 221 Op.cit., s. 18.
- 222 Op.cit., s. 17-18.
- 223 Jf. Martinus, rådsmøde, 8. marts 1977.

- 224 Jan Tarbensen nævner ganske vist, at han som medlem af sproggruppen, svarer "på egne vegne". Det er i artiklen uklart, hvilke synspunkter, der er repræsentative for sproggruppens holdning, og hvilke der udelukkende repræsenterer hans eget, personlige synspunkt. Man må dog gå ud fra som givet, at hans forsvar for de nye, moderniserede udgaver, og de rettelser der ligger bag, svarer til sproggruppens og rådets holdning.
- 225 Når der her og i det følgende henvises til Martinus' 'originale værk', refereres der til udgivelser af værket, som Martinus personligt står bag og har godkendt. Dette til forskel fra originaludgaven, der er identisk med "den første trykte udgave af et litterært værk på originalsproget" – altså *førsteudgaven*. Jf. *Den Danske Ordbog*, 'originaludgave'.
- 226 Jf. Martinus, rådsmøde, 8. marts 1977.
- 227 Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 563.
- 228 Jf. "Tredje og tredie", u.å. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, <ordnet.dk/sprogligt-1/tredje-og-tredie>.
- 229 Man kan i den forbindelse også henvise til Per Jan Neergaard, *Tal og bogstavers skjulte sprog*, hvor det hedder: "I'er det selvbevidste menneske, som træder alene frem i sin egen ansvarlighed og stråler som en sol ud i verden. Her træder vi frem med vor personlighed og individualitet. Med denne lyd lærer vi os selv at kende på godt og ondt. Den fremmer vor skelneevne og hjælper med at afbalancere vort indre. Vi står overfor dagens lys, her kan intet mere skjules. [...] I'et samler personligheden og giver forbindelse med vort indre sjælelige væsen." [...] "J'et har ikke den samme "strålekraft", men virker mere fysisk". Står for selvtilstrækkelighed og for enspænder og måske outsider (s. 171-73). Jf. også "Endnu en grund til at Martinus valgte i og ikke j!" *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 1 s. 36.
- 230 Jf. f.eks. også Jes Arbov, "Tredie og tredje. Et aktuelt eksempel på retskrivningens indflydelse på betydningen af et ord", *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 1 s. 35-36.
- 231 Søren Ingemann Larsen, "'Teksterne skal bevares uændret, som de foreligger fra Martinus side' – En kommentar til Jan Tarbensens artikel". *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3 s. 28.
- 232 Op.cit., s. 25.
- 233 Se Jan Schmidt, "Hvad måtte rettes uden Martinus' godkendelse?", 18. november 2024 og "Må Instituttet rette væk fra førsteudgaven?", 29. november 2024.
- 234 Jf. samtale mellem Søren Ingemann Larsen og denne bogs forfatter, 7. maj 2025.
- 235 Jan Tarbensen, "Rettelserne af Martinus' værker", *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3 s. 19.
- 236 Ifølge *Den Danske Ordbog*, 'pinlig'.
- 237 Jan Tarbensen, "Rettelserne af Martinus' værker", *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3 s. 24.

- 238 Martinus, "Ved Aarsskiftet", *Kosmos*, 1934 nr. 1.
- 239 Ifølge *Den Danske Ordbog*, 'fantastisk'.
- 240 Jf. *Den Danske Ordbog*, 'forloren'.
- 241 *Sproghjælp*, Dansk Sprognævn, 'pendulord'.
- 242 Man kan i den sammenhæng skelne mellem studieudgaver, der fastholder teksterne i original ortografi (stavemåde) og interpunktion (tegnsætning) og læseudgaver, hvor teksten ofte, men ikke altid, er moderniseret. Jf. Johnny Kondrup, *Editionsfilologi*. Museum Tusculanum, 2011 s. 57-59.
- 243 Søren Ingemann Larsen, 2012. "Nogle historiske noter om bevarelse af Martinus værk", *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 4. s. 29-30.
- 244 Sam Zinglersen (red.), *Martinus – som vi husker ham*, 1989 s. 99-110.
- 245 Søren Ingemann Larsen, "Nogle historiske noter om bevarelse af Martinus værk", *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 4. s. 29.
- 246 Ibid.
- 247 Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3 stk. 1.
- 248 Mens der her er citeret fra den oprindelige artikel, "Fortolkning af Livets Bog" i *Kosmos*, 1933 nr. 6, citerer rådet fra *Artikelsamling 1*, hvor retskrivningen er moderniseret. Jf. Rådet for Martinus Institut, "Bevarelse og publicering af Det Tredje Testamente", *Kosmos*, 2009 nr. 3 s. 87.
- 249 Jf. f.eks. Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016 s. 13 og *Supplerende redegørelse om udgivelse af Martinus' værk*, oktober 2018 s. 1.
- 250 Jf. Aage Hvolby: "Martinus vil ikke udelukke, at der enkelte steder i hans værker kan være små "skønhedspletter", som den meget pedantiske måske ville betegne som fejl. På trods heraf fastholder Martinus, at udover simple trykfejl må intet i hans værker rettes fremover." Aage Hvolby, "Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede", *Kosmos*, 1980 nr. 10-11.
- 251 Martinus, rådsmøde, 18. november 1980.
- 252 Rådet for Martinus Institut, "Bevarelse og publicering af Det Tredje Testamente", *Kosmos*, 2009 nr. 3 s. 81.
- 253 Førsteudgaven af *Livets Bog* er i dag publiceret på adressen: <martinus.dk/da/onlinebibliotek/historisk/>.
- 254 Jf. ældre numre af *Kosmos* og *Kontaktbreve*, der er publiceret på internettet, <martinus.dk/da/onlinebibliotek/kosmos/>.
- 255 Den seneste version af "Kristi genkomst – talsmandens komme" blev bragt første gang i *Kosmos* 2008 nr. 7. Det fremgår af kommentaren til onlineversionen af artiklen, at "Denne version af artiklen erstatter en tidligere version, som blev bragt i *Kosmos* 1994 nr. 8. Den nye version er baseret på nye justerede retningslinjer for bearbejdning af Martinus' bandede foredrag til artikelform. Erfaringerne med dette arbejde har ført frem til en forbedret bearbejdningsform, som både opfylder Martinus' ønske om at få sine foredrag omsat til skriftsprog og samtidig giver plads til en mere udførlig gengivelse af hans talte ord." Man kan på den baggrund spørge, hvor mange andre ar-

- tikler, baseret på Martinus' foredrag, der er forkortede og omarrangerede udgaver af, hvad Martinus rent faktisk sagde. Det er fint, at det i forbindelse med den nye version er angivet, at den erstatter den tidligere version. Problemet er bare, at når man på internettet går ind på den tidligere version, er der intet, der indikerer, at det er en *ugyldig* version af foredraget, og at den er blevet erstattet af en nyere, mere *troværdig* version.
- 256 Martha Font, *Brev til Sagens interesserede, Martinus Instituts råd og Martinus Instituts medarbejdere*, 15. november 2018.
- 257 Søren Ingemann Larsen har gjort rede for dette, jf. artiklen "Livets Bog, stk. 976 Et eklatant eksempel på, hvorfor vi ikke skal lave om på Martinus' tekst – Overbevidsthed – Underbevidsthed", 2015. Fejlen er desuden udførligt dokumenteret i Jens Lindsby, "Underbevidsthed, er den defineret på to måder? Skal der stå over- eller underbevidsthed i Livets Bog III?", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 4 s. 33-37 og Kurt Christiansen, "Hvad er op og ned på overbevidsthed og underbevidsthed?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 4 s. 37-44.
- 258 Episoden er tidligere beskrevet i artiklen, Jes Arbov, "Om god praksis for genudgivelse af ældre litteratur", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 2 s. 6-10.
- 259 Jf. onlineudgaven af *Livets Bog*, stk. 976 samt "Efterskrift. Gudesønnen ét med sin Fader".
- 260 Det var imidlertid præcis, hvad rådet på et senere tidspunkt valgte at gøre, men da resultatet af henvendelsen ikke svarede til, hvad rådet ønskede at høre, undlod man at informere om det. Se kapitel 13.5.7 for nærmere detaljer vedrørende dette.
- 261 Jf. "Det skal være sådan, at sagen er upåklagelig. Den er et eksempel på overholdelse af kosmiske analyser." Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975. Se også kapitel 1.8.3, hvor emnet er nærmere beskrevet.
- 262 Kirsten Thurø, "At læse ånd og at læse ord", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 4 s. 7.
- 263 Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 3 stk. 1.
- 264 Det følgende bygger på Jes Arbov, "En kosmisk analyse der viser, hvorfor det er meget forkert at ændre så meget som et komma i Det Tredie Testamente", der blev bragt i *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 4 s. 52, og som også indtager Kirsten Thurø's artikel i analysen.
- 265 En stor del af disse breve kan i dag læses på <martinus-webcenter.dk> under "Åbne breve og debatindlæg i anledning af Martinusinstituttets ophavsretssag".
- 266 Jf. f.eks. rådets notater *Om ophavsretssagen. kommentar fra rådet* (2016) og *Supplerende redegørelse om udgivelse af Martinus' værk* (2018) samt "var på kritik. Offentligt svarbrev fra rådet til Jes Arbov" (2017).
- 267 Jf. *Den Danske Ordbog*, 'lapset'.
- 268 Jf. f.eks. Rådet for Martinus Institut, *Grundlaget for Martinus Instituts genudgivelsespraksis*, august 2018 s. 5.
- 269 Jf. *Lex – Danmarks Nationalleksikon*, 'seksualisme', <lex.dk/seksualisme>.

- 270 Man ser da også, at Martinus i de senere tekster, der indgå i *Den Intellektualiserede Kristendom*, er gået over til at anvende udtrykket 'seksualitet'.
- 271 Se en mere detaljeret redegørelse for denne problemstilling hos Søren Ingemann Larsen, "Hvad skriver Martinus om forholdet mellem form og indhold?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 1 s. 26-29 og "Hvad skriver Martinus mon selv om teksters indhold?", 11. juni 2018.
- 272 Torsdagsmøde, 30. marts 1978.
- 273 Det er ikke muligt på den begrænsede plads at give en fyldestgørende beskrivelse af Johnny Kondrups meritter, hvorfor der henvises til *Danmarks Nationalleksikon* og da.wikipedia.org, hvorfra oplysningerne er hentet.
- 274 Rådsmødereferat, 16. marts 1976.
- 275 Johnny Kondrup, *Editionsfilologi*. Museum Tusculanum, 2011 s. 57-59.
- 276 Jf. Juridisk udvalg, "Sagsøgtes urigtige påstande om MI's faksimiletryk", 12. december 2019.
- 277 Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975.
- 278 Beskrivelsen af forløbet i de følgende afsnit bygger overvejende på "Faktablad – kronologisk oversigt af udviklingen 1992-2013", 2013, <martinus-webcenter.dk>, Retssag.
- 279 Jf. note 201.
- 280 Korrespondancen er endnu ikke afsluttet, og de seneste indlæg i e-mailkorrespondance kan læses online. Jf. Søren Ingemann Larsen og Henrik Hedegård, "'Tankedril' – en korrespondance om bevarelsen og tilgængeliggørelsen af Martinus' originalværk", 2024, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg.
- 281 Jf. Jan Tarbensen, "Rettelserne af Martinus' værker"; Søren Ingemann Larsen, "'Teksterne skal bevares uændret, som de foreligger fra Martinus side' – En kommentar til Jan Tarbensens artikel"; Søren Jensen og Jan Langekær, "'Der må ikke ændres et komma ...' – om at bevare Martinus' værker uforandrede" og Tage Buch, "'Der må ikke ændres et komma II...'". Alle fire artikler er trykt i *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 2.
- 282 Syv år senere kom rådet med endnu et notat, *Om ophavsretssagen – Thorell-manuskriptet*, august 2016.
- 283 Jf. Søren Ingemann Larsen, "Den Intellektualiserede Kristendom – er den udgivne bog tro mod sit manuskript?", 2015 <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg og Jens Lindsby, "Den intellektualiserede kristendom og ændringer udover åbenlyse fejl", *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 4 s. 35-39.
- 284 Jf. Per Bruus-Jensen, "Svar til Jan – vedr. begreberne sjæl, jeg, selv og X1/OX", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008, nr. 2 s. 16-17; Søren Ingemann Larsen, "OX – spøgelse eller virkelighed?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2008, nr. 3 s. 14-19; Ole Therkelsen, "Svar på spørgsmål til min bog 'Martinus, Darwin og Intelligent Design'", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 3 s. 20-27; Per Bruus-Jensen, "De tre X'er – endnu engang", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 2 s. 13-15; Søren Ingemann Larsen, "Ole Therkelsen og OX", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 04 s.16-18; Søren Ingemann Larsen, "Den intellek-

- tualiserede kristendom – er den udgivne bog tro mod sit manuskript? ‘0X’, ‘0.1’ og ‘X - X’”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 2 s. 15-16 og Jens Lindsby, “Den intellektualiserede kristendom og ændringer udover åbenlyse fejl”. *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 4 s. 35-39.
- 285 Mischa Lim, “Hvorfor ‘det er færdigt som det er’”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2010 nr. 3 s. 22.
- 286 Op.cit., s. 21.
- 287 Søren Ingemann Larsen, “Martinusinstituttet misbruger Martinus’ underskrift”, 2017, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg.
- 288 Jf. Jens Lindsby, “Den intellektualiserede kristendom og ændringer udover åbenlyse fejl”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 4 s. 35-39.
- 289 Jf. <martinus.dk/da/onlinebibliotek/dtt/index.php?bog=72&stk=0>.
- 290 Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974.
- 291 De fire anklagede modtog på forskellige tidspunkter i løbet af juni måned 2013 deres næsten enslydende stævning. Den stævning, som Søren Ingemann Larsen modtog, kan læses på <martinus-webcenter.dk>, Proceskrifter.
- 292 Danmarks Domstole, “Retsmægling”, 7. februar 2025. Det er ovenikøbet i dag sådan, at tjekboksen med ‘retsmægling’ på forhånd er udfyldt med kryds i “Ja, jeg ønsker retsmægling”, når man som sagsøger anlægger sagen, eller som sagsøgte kvitterer for sagen.
- 293 *Lex – Danmarks Nationalleksikon*, ‘Domstolsreformen’, <lex.dk/Domstolsreformen>.
- 294 Kroman Reumert ved Martin Dahl Pedersen, Brev til Københavns Byret, “Martinus Instituts afvisning af retsmægling”, 25. juni 2013. De fire modtog deres respektive stævning på forskellige tidspunkter og havde en frist på 14 dage til at svare. Da svarfristen, der var sat til den 24. juni for Søren Ingemann Larsens vedkommende, var udløbet, havde Kurt Christiansen endnu ikke modtaget sin stævning. Det var baggrunden for, at ‘firkløveret’ ansøgte om udsættelse for indlevering af svarskrift på stævningen.
- 295 De pågældende numre er *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2 og nr. 3.
- 296 Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 560.
- 297 Jf. Ingemar Fridell, “Kære venner på begge sider af ‘slagmarken’”, *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2 s. 35-36.
- 298 Ingrid Holck, “Syv års retssag kort fortalt”, 2020, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg.
- 299 Københavns Byret, Udskrift af dombogen. Deldom afsagt den 19. juli 2019 i sag nr. BS 31C-2382/2013, s. 43-44.
- 300 Ifølge Rådet for Martinus Institut, *Information fra rådet: Misinformation på de sociale medier*, Notat af rådet, u.å.
- 301 Jf. notaterne: *Dom i sag om ophavsret til Martinus’ værk – en kort redegørelse*, december 2014; *Om ophavsretssagen. Kommentar fra rådet*, januar 2016; *Kort om ophavsretssagen – hvilke krænkelser?*, august 2016; *Om op-*

- havsretssagen – Er Martinus’ værk en “hellig tekst”?*, august 2016; *Om ophavsretssagen – Påstande om fejl i genudgivelse*, august. 2016; *Om ophavsretssagen – Thorell-manuskriptet*, august 2016; *Om ophavsretssagen. Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016; *Om ophavsretssagen – Rådets beslutning om at føre ophavsretssag*, juli 2017; *Sagsøgte’s urigtige påstande om MI’s faksimiletryk*, december 2019.
- 302 Rådet for Martinus Institut, “Informationsbrev fra rådet”, februar 2009 (jf. afsnit 14.2.1).
- 303 Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975.
- 304 Under Søren Ingemann Larsens debatindlæg, “Ønsker Martinus Institut i virkeligheden dialog”, er der et link til korrespondancen mellem Kurt Christiansen og rådet, hvori Kurt af to omgange anmoder om møder med rådet.
- 305 Jf. rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen. Rådets beslutning om at føre ophavsretssag*, juli 2017 s. 7.
- 306 Op.cit., s. 9.
- 307 Aage Hvolby, “Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede”, *Kosmos*, 1980 nr. 10.
- 308 Martinus, rådsmøde, 22. januar 1974.
- 309 Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*. Det drejer sig om nogle afsnit i § 11 om overgangsbestemmelserne.
- 310 Op.cit., jf. rådets indledende kommentar, s. 1.
- 311 Når Martinus Institut blev betragtet som en erhvervsdrivende fond hang det angiveligt også sammen med, at man for at opnå en kortsigtet skattefordel havde ladet sig momsregistrere i forbindelse med opførelsen af Pavillon A i 1982, og dermed også af den grund blev betragtet som en erhvervsmæssig virksomhed.
- 312 Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, “Vedr.: Martinus Åndsvidenskabelige Institut”, Brev til Finn Bentzen Invest A/S, 23. april 1991.
- 313 Jf. “Referat af ekstraordinær generalforsamling, rådsmøde”, 22. oktober 1991.
- 314 Fondens navn, “Martinus Ideal Fonden” blev den 28. august 2001 ændret til “Martinus Idealfond”. Jf. Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 938.
- 315 Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 9, stk. 2, rådets kommentar.
- 316 Finn Bentzen, “Martinus Institut opdelt i to fonde”, *Kosmos*, 1997 nr. 8 s. 156.
- 317 Jf. Finn Bentzen, “Enhver Øvelse Skaber Talenter!!! (Guds skabelse af mennesket) – Kommentar Til Årsregnskabet for 1996”, *Kosmos*, 1997 nr. 11.
- 318 Jf. Finn Bentzen, “Kommentar til årsrapporterne for år 2001”, *Kosmos*, 2002 nr. 7 og Linnea Weinreich og John Cubbin, Kommentarer til årsrapporterne 2005, *Kosmos*, 2006, nr. 10.
- 319 Martinus, rådsmøde, 18. november 1975.
- 320 Jf. *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, rådets kommentar til 1982-lovenes § 9, Lovændringer.

- 321 Jf. også Vagn Noach, "Hvorfor har Martinus-sagen to fonde?", *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 3 s. 35-36.
- 322 Mens almennyttige fonde støtter en lang række formål, som antages at være i almenhedens interesse, fra forskning og naturbeskyttelse over kunst, musik og kultur til sport, uddannelse etc., har almenvelgørende fonde humanitære og sociale formål og uddeler midler til afhjælpning af nød og fattigdom.
- 323 Lene Diemer, CPH LEX Advokater, "Fusionsplan for sammenlægning af Martinus Aktivitetsfond og Martinus Idealfond", 23. november 2014.
- 324 Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, § 2, stk. 1. Min fremhævelse.
- 325 Op.cit., § 5, stk. 4. Min fremhævelse.
- 326 Martinus Institut, *Fundats for Martinus Aktivitetsfond 1996*, § 5, stk. 4.
- 327 Martinus, rådsmøde, 25. september 1974.
- 328 Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*, rådets indledende kommentar, s. 1.
- 329 Jf. Finn Bentzen, Brev til Civilretsdirektoratet "Vedr.: Martinus Idealfond, CVR-nr. 20 03 38 78", 7. november 2001.
- 330 Det oprindelige § 5, stk. 5, "Hvervet som formand, næstformand, rådsmedlem og suppleant er ulønnet", er nu blevet § 5, stk. 6.
- 331 Jf. Martinus Institut, *Fundats for Martinus Aktivitetsfond 1996*, § 12, stk. 4.
- 332 Jf. Civilstyrelsen til Erhvervsstyrelsen, 22. januar 2013 og Erhvervsstyrelsen til Civilstyrelsen, 25. januar 2013.
- 333 Lene Diemer, CPH LEX Advokater til Erhvervsstyrelsen, "Vedr. mulighed for fusion af Martinus Idealfond med Martinus Aktivitetsfond", 19. maj 2014.
- 334 Lene Diemer, CPH LEX Advokater, "Fusionsplan for sammenlægning af Martinus Aktivitetsfond og Martinus Idealfond", 23. november 2014.
- 335 Jf. Erhvervsstyrelsen, "Vejledning om sammenlægninger med en erhvervsdrivende fond". 9. august 2023.
- 336 Citatet i § 5, stk. 2 fra *Livets Bog* refererer til det sidste af de 12 punkter, som den nye verdensimpuls stimulerer og bringer til udtryk. Jf. *Livets Bog*, stk. 117.
- 337 Martinus Institut, *Fundats for Martinus Aktivitetsfond 1996*, § 5, stk. 3.
- 338 Jf. <www.martinus.dk/da-dk/organisation/raadet/>, 28-09-2025.
- 339 Rådet for Martinus Institut, *Er vedtægten for rådets udpegning overtrådt?*, april 2018.
- 340 Ingrid Holck, "Om den manglende udskiftning i rådet", 8. oktober 2019, <martinus-webcenter.dk>, Debatartikler.
- 341 Ingrid Holck, "Tilbage til 1982-lovene – del 1", 28. juni 2016, Kragssbjerggaard, Odense.
- 342 Henrik Møgelmoose, Kromann Reumert, "Redegørelse for udpegningsperiode, Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut, CVR-nr. 19 96 14 86". Modtaget af Emil Bach Worsøe, 19. oktober 2016.

- 343 Emil Bach Worsøe, Erhvervsstyrelsen, “Vedtægtsændring og udpegningsperiode, Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut, CVR-nr. 19 96 14 86”, 12. januar 2017.
- 344 Jf. f.eks. Ingrid Holck, Jens Lindsby, Rolf Elving og Jes Arbov, “Vedrørende rådets seneste ansøgning om vedtægtsændring”, e-mail til rådet. Til e-mailen var vedhæftet artiklen: Jes Arbov, “Rådets kupforsøg”, 5. december 2016.
- 345 Martinus, rådsmøde, 5. februar 1974.
- 346 Plejeforældrene var moderens halvbror, Jens Chr. Frederiksen og hans hustru, Kirstine. Jf. Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 1.
- 347 Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 522 og # 734.
- 348 Interesserede henvises til den grundige redegørelse på “Informationsside om Sam Zinglersen og hans arv”, <nyimpuls.dk/samsagen/martinus_barndomshjem.html>.
- 349 Jf. formuleringen: “I hele sin virksomhed og med alle de midler, der står til dens rådighed, skal institutionen udelukkende tjene følgende almennyttige formål [...]”. Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*.
- 350 Holdningen var nøjagtig den samme helt fra missionens start. I et brev fra 1932 til nogle af Sagens interesserede skrev Martinus: “Jeg er jo kun interesseret i, at alt eventuelt Overskud paa Livets Bog, mine Foredrag og Skole maa gaa til at gøre hele Sagen billig og derved saa let tilgængelig som mulig for alle Jordens Mennesker.” Jf. Martinus, Brev til Peter og Marie Fixen den 29. september 1932, brev-id 31952.
- 351 Jf. *Livets Bog VI*, stk. 2216.
- 352 Kontorchef og jurist Eigil Hansen var med i den første bestyrelse fra 1956-70 – ifølge Martinus Institut, Begivenhedsoversigt, # 300 og # 521.
- 353 Udtalelsen svarer helt til, hvad Martinus sagde ved afslutningen af sin 89-års fødselsdagstale, jf. afsnit 16.1.
- 354 Martinus, rådsmøde, 5. marts 1974.
- 355 Oplysningerne er baseret på årsregnskaber for årene 2004-2024. For at gøre tallene sammenlignelige er personaleomkostninger i perioden 2002-2013 opgjort som en sum af Aktivitetsfondens og Idealfondens personaleomkostninger.
- 356 Ifølge <martinus.dk>, Ansatte medarbejdere.
- 357 Oplysningerne er baseret på årene 2016-2023. Det er først med årsregnskaberne fra og med 2016, at det fremgår, hvad uddelinger er gået til.
- 358 Oplysningerne er baseret på årsregnskaber og årsrapporter i *Kosmos*. For at gøre tallene sammenlignelige er årets resultat i perioden 2004-2013 opgjort ved at summere Aktivitetsfondens og Idealfondens resultat.
- 359 Hans Wittendorff, “Ind i rådet – og ud igen”, *Kosmos*, 1999 nr. 1 og Aage Hvolby, “Tålmodighed er en dyd”. *Kosmos*, 2003 nr. 3.
- 360 Ifølge <berlitz.com/blog/most-spoken-languages-world>.
- 361 Jf. Martinus Instituts webshop, <shop.martinus.dk>.
- 362 D.s.s. note 358.

- 363 Beregningen er foretaget på basis af Danmarks Statistiks Inflationsberegner, <dst.dk/da/Statistik/laer-om-statistik/prisberegner>.
- 364 Ifølge de officielle årsregnskaber og årsrapporter i *Kosmos*.
- 365 Trekroner Revision A/S, "Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut. Årsrapport 2016", 2017.
- 366 Rådets kommentarer til årsregnskabet for 2021, 9. juli 2022.
- 367 Ifølge de officielle årsregnskaber og årsrapporter i *Kosmos*.
- 368 Jf. Ligningsloven § 16, stk. 3.
- 369 Det er i skattelovningen formuleret på den måde, at "Rabat på indkøb af varer og tjenesteydelser, som arbejdsgiveren m.v. udbyder til salg som led i sin virksomhed, skal dog alene beskattes, i det omfang rabatten overstiger avancen hos den pågældende arbejdsgiver m.v." Jf. Ligningsloven § 16, stk. 3.
- 370 Skatterådet, "Personalegoder – frivilliges egenbetaling for kost, logi og kurser." Svar til Martinus Institut omkring frivilliges betaling af kost og logi, 25. oktober 2011, <info.skat.dk/data.aspx?oid=1972521>.
- 371 Ibid.
- 372 Ibid.
- 373 Ibid.
- 374 Ifølge Torsten Dreijer, "De idealistiske fondsuddelinger". *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 3 s. 33.
- 375 Jf. Jens Lindsby, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 2, 14. maj 2018, s. 35.
- 376 Ifølge Martinus Institut, "Deltag som frivillig i juni-arbejdsugen", <martinus.dk>, 2024.
- 377 Martinus Institut, "Frivillig sommermedarbejder i Klint", 2024 og 2025, <martinus.dk>.
- 378 Danmarks Statistik, Nettoprisindeks.
- 379 Trekroner Revision A/S, "Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut. Årsrapport 2021" og "Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut. Årsrapport 2022".
- 380 Willy Kuijpers præsentation, "Martinus Instituts økonomiske forhold – historiske og kosmiske perspektiver", kan ses på YouTube, <youtube.com/watch?v=46UWJP4a3vY&t=693s>.
- 381 Willy Kuijper henviser i den forbindelse til *Livets Bog I*, kap. 4 og artiklen "Gavekultur", som er trykt i *Vējen til indvielse*.
- 382 Jf. Willy Kuijper, "Martinus Instituts økonomiske forhold – historiske og kosmiske perspektiver", 28:00-32:30.
- 383 Martinus, *En Information*, s. VI.
- 384 Jf. også Max Käck, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989 s. 18-19.
- 385 Jf. Willy Kuijper, "Martinus Instituts økonomiske forhold – historiske og kosmiske perspektiver".
- 386 Ifølge de officielle årsregnskaber.

387 Martinus, rådsmøde, 4. marts 1975.

388 Ibid.

Kilder og litteratur

- Andersson, Charlotte, "Mindedagen 1998", *Kosmos*, 1998 nr. 10
- Andersson, Charlotte, "Mindedagen 1999", *Kosmos*, 1999 nr. 10
- Andersson, Charlotte, "Mindedagen 2000", *Kosmos*, 2000 nr. 10
- Arbov, Jes, "Bibelens tre testamenter", I *Festskrift for Det Tredie Testamente i anledning af 100 året for Martinus kosmiske indvielse*, 2021
- Arbov, Jes, "Det Tredie Testamente og Kristi genkomst", *Den ny Verdenskultur*, 2023 nr. 1 s. 12-15
- Arbov, Jes, "Det Tredie Testamente viderefører og fuldender Kristi mission", *Den ny Verdenskultur*, 2022 nr. 1 s. 18-25
- Arbov, Jes, "En kosmisk analyse der viser, hvorfor det er meget forkert at ændre så meget som et komma i *Det Tredie Testamente*", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 4 s. 52
- Arbov, Jes, "Falske vidnesbyrd i Københavns Byret?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 1 s. 5-11
- Arbov, Jes, "Om god praksis for genudgivelse af ældre litteratur", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 2 s. 6-10
- Arbov, Jes, "Om rådsarbejde eller hvordan man skaber en ny kultur ud fra de kosmiske analyser", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 3 s. 27-35
- Arbov, Jes, *Rådets kupforsøg*, 2016, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Arbov, Jes, "Rådets mandat – Åbent brev til rådet med bilag", *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 2 s. 6-14
- Arbov, Jes, *Sagens struktur – svar på rådets notat den 7. juli 2017*, 2017, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Arbov, Jes, "Svar på rådets åbne brev 'Svar på kritik. Offentligt svarbrev fra rådet, 12. september 2017'", 2. november 2017, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Arbov, Jes, "Særlige træk der gør Det Tredie Testamente til et enestående værk", *Den ny Verdenskultur*, 2023 nr. 2 s. 8-13

- Arbov, Jes, "Tredie og tredje. Et aktuelt eksempel på retskrivningens indflydelse på betydningen af et ord", *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 1 s. 35-36
- Arbov, Jes, "Udgiver Martinus Institut Det Tredie Testamente i en autoriseret udgave?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 4 s. 9-14
- Arbov, Jes, "Åbent brev til rådet", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 3 s. 6-9
- Arbov, Jes og Christer Malmström, *Martinus og Martinus Institut. Lad Martinus komme tilbage til Instituttet*, 2020. Udgaven findes også på internettet: <livetsskole.info/artikler-og-boger/>
- Bentzen, Finn, "Enhver øvelse skaber talentkerner!!! (Guds skabelse af mennesket)", Kommentar til årsregnskabet for 1996, *Kosmos*, 1997 nr. 11
- Bentzen, Finn, "Kommentar til årsrapporterne for år 2001", *Kosmos*, 2002 nr. 7
- Bentzen, Finn. "Martinus Institut opdelt i to fonde", *Kosmos*, 1997 nr. 8
- Berglund, Harald, "Vinterskolens tredje sæson afsluttet!", *Kosmos*, 1987 nr. 5
- Bjerremose, Toni og Tadeusz Hynek, "Hvorfor en licensaftale?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 3 s. 22-23
- Bruus-Jensen, Per, "De tre X'er – endnu engang", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 2 s. 13-15
- Bruus-Jensen, Per, "Svar til Jan – vedr. begreberne sjæl, jeg, selv og X1/0X", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 2 s. 16-17
- Buch, Tage, "'Der må ikke ændres et komma II ...'", *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 2 s. 28-29
- Buch, Tage, *TilbageBlik*, Forlaget Martinus Dialogfond, 2021. Udgaven findes også på internettet: <livetsskole.info/artikler-og-boger/>
- Buch, Tage, "Udviklingen efter Martinus bortgang", *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 2 s. 24-32
- Buch, Tage, og Søren Hahn, "Kosmologi – kongressen", *Kosmos*, 1984 nr. 9 s. 37-44
- Christiansen, Kurt, *Martinus og hans livsværk Det Tredie Testamente En biografi*, bind 1-2, Kosmologisk Informations Forlag 2005
- Christiansen, Kurt (red.), *Martinus ufuldendte manuskript til bogen Det Tredie Testamente. Med en historisk redegørelse ved Kurt Christiansen*, 1978

- Christiansen, Kurt, "Vedrørende faksimileudgaven af Livets Bog bind 1 til 7", *Den Ny Verdensimpuls*, 2010 nr. 1 s. 8-10
- Christiansen, Kurt, Thorsten Dreyer, og Søren Ingemann Larsen, "Om de 'autentiske tekster', 'piratudgaver' og 'historiske tekster'", 2009, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Cirkulære om fondsbeskatningsloven*, CIR nr. 49 af 19/03/1996, <retsinformation.dk>, 19. marts 1996
- Danmarks Domstole, 'Retsmægling', 7. februar 2025, <domstol.dk/alle-emner/retsmaegling/>
- Dansk Sprognævn, 'Retskrivningen', u.å., <<https://dsn.dk/organisation-og-lovgivning/opgaver/retskrivningen/>>
- Diemer, Lene, CPH LEX Advokater, "Fusionsplan for sammenlægning af Martinus Aktivitetsfond og Martinus Idealfond", 2014
- Ekström, Bertil, "Der er en sag der aktualiseres med hver bog vi genoptrykker", Brev til Martinus, 29. marts 1978
- Elving, Rolf, "Et oplæg til drøftelse af den kommende struktur", trykt i *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, 2020, s. 33-36
- Elving, Rolf, "Efter mig syndfloden", 2020, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Elving, Rolf, "Fornyelse og udvidelse af sommerundervisningen på Klint", *Kosmos*, 1978 nr. 1
- Elving, Rolf, "Martinus Center – før og nu". *Kosmos*, 1981 nr. 11
- Elving, Rolf, "Martinus sidste store beslutning", *Den Ny Verdensimpuls*, 2009 nr. 1 s. 3-9
- Elving, Rolf, "Martinus sidste store beslutning", videooptagelse af Christer Malmström, Martinus Center Klint, 8. august 1998
- Elving, Rolf, "Martinus sista stora beslut", *Ny Kultur*, 1998 nr. 3-4 s. 13. Genoptrykt i Kurt Christiansen, *Martinus og hans livsværk Det Tredie Testamente. En biografi*, 2005, Appendiks B
- Elving, Rolf, "Martinus som pædagog", *Kosmos*, 1983 nr. 4-5 s. 85-91
- Elving, Rolf, "Martinusarbejdet i Göteborg". *Kosmos*, 1976 nr. 3
- Elving, Rolf, "Nyt fra Martinus Institut – Bind syv er udkommet på Borgens Forlag", *Kosmos*, 1985 nr. 5 s. 112-14
- Elving, Rolf, "Nyt fra Martinus Institut – Kosmologi-kongres", *Kosmos*, 1984
- Elving, Rolf, "'Om konflikter' – en kommentar fra Rolf Elving", Brev til Henning Laug, 10. januar 1986, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg

- Elving, Rolf, "Om Martinus-ånden", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2
- Elving, Rolf, "Om samarbejdsstrukturen", *Den Ny Verdensimpuls*, 2010 nr. 2 s. 8-10
- Elving, Rolf, "Op af den åndelige muddergrøft", *Den Ny Verdensimpuls*, 2010 nr. 4 s. 13-17
- Erhvervsstyrelsen, "Vejledning om sammenlægninger med en erhvervsdrivende fond", 9. august 2023
- Font, Martha, *Brev til Sagens interesserede, Martinus Instituts råd og Martinus Instituts medarbejdere*, Åbent brev fra Martha Font, 15. november 2018, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Fridell, Ingemar, "Interview med Harald Berglund", onsdag 3. juli 2024, <https://www.youtube.com/watch?v=J35_rhXi36Y&t=4s>
- Fridell, Ingemar, 2021, *Interview med Rolf Elving – Martinus' sidste personlige elev*, <det-tredie-testamente.dk/images/interview/IntervieMedRolfElving2020DK.pdf>
- Fridell, Ingemar, "Kære venner på begge sider af 'slagmarken'", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2 s. 35-36
- Fridell, Ingemar, *Martinus i mitt liv samt Göteborgsgruppens stora betydelse*, 2023
- Fridell, Ingemar, "Åbent brev til Rådet for Martinus Institut", Åbent brev, 1989, <martinusportal.se/sakens-historia-om-svenskekriget-1989#if>
- Gislesen, John, "Til Martinus Instituttet og rådet i særdeleshed", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2 s. 33-34
- Gjörvad, Thor, *Åbent brev til rådet*, *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 3 s. 21
- Goës, Ingelöv, "Med facit i hånd", *Kosmos*, 1985 nr. 5
- Groen, Gerard Oude, "At blive sat på prøve", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2 s. 15-16
- Groen, Gerard Oude, "En oversætters vanskelige beslutning", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 1 s. 27-34
- Groen, Gerard Oude, "Et kosmisk organs smertefulde fødselsveer", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 3 s. 6-11
- Göransson, Lars, "Undervisningen i Klint", *Kosmos*, 1986 nr. 11
- Hahn, Søren, "Det er det, det handler om!", *Kosmos*, 2009 nr. 10 s. 190.
- Hahn, Søren, "50 år efter", *Kosmos*, 1986 nr. 5 s. 20-21
- Hahn, Søren, "To opskrifter på godt samarbejde", *Kosmos*, 1986 nr. 9
- Hahn, Søren, "Venskab er det vigtigste – Referat af mindedagen", *Kosmos*, 1988 nr. 11

- Hansen, Hellebeth, "Hvorfor vi skal holde Martinus' åndsvidenskab helt ren", *Den ny Verdenskultur*, 2025 nr. 1 s. 20-21
- Hedegård, Henrik, "Litteraturen på edb", *Kosmos*, 1992 nr. 8 s. 156
- Hedegård, Henrik, "Livets Bog i nyt layout og nye medarbejdere", *Kosmos*, 2002 nr. 4
- Holck, Ingrid, "Syv års retssag kort fortalt", 2020, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Holck, Ingrid, "Tilbage til 1982-lovene – del 1", præsentation Kragssbjerggaard, Odense, 28. juni 2016, <martinus-webcenter.dk>, Martinus' love
- Holck, Ingrid, "Tilbage til 1982-lovene – del 2", præsentation Kragssbjerggaard, Odense, 9. juli 2017, <martinus-webcenter.dk>, Martinus' love
- Holck, Ingrid, Jens Lindsby, Rolf Elving og Jes Arbov, "Vedrørende rådets seneste ansøgning om vedtægtsændring", Sendt til Rådet for Martinus Institut, 5. december 2016, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Hvolby, Aage, "Epokegørende træk ved Martinus verdensbillede", *Kosmos*, 1980 nr. 10-11 s. 110-35
- Hvolby, Aage, "I Jesu mentale fodspor", *Den ny Verdenskultur*, 2025 nr. marts 2025 s. 4-19
- Hvolby, Aage, "Institutets virksomhed 1982", *Kosmos*, 1983 nr. 1 s. 20
- Hvolby, Aage, "Om begrebet 'kosmologi'", *Kosmos*, 2001 nr. 8 s. 21-22
- Hvolby, Aage, "'Talsmanden den Helligånd'", *Kosmos*, 2009 nr. 10 s. 291-318
- "Informationsside om Sam Zinglersen og hans arv", u.å., <nyimpuls.dk/samsagen/index.html>
- Jensen, Søren og Jan Langekær, "'Der må ikke ændres et komma ...' – om at bevare Martinus' værker uforandrede", *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 2
- Johnsen, Poul Pilgaard, "Den Joviale Verdensgenløser", *Weekendavisen*, 20. maj 2020
- Karlsen, John, "Reflektioner i anledning af jeres juridiske tiltag mod interesseret i Martinus' åndsvidenskab", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 2
- Kondrup, Johnny, *Editionsfilologi*, Museum Tusculanum, 2011
- Kroman Reumert ved Martin Dahl Pedersen, "Martinus Instituts afvisning af retsmægling", modtaget af Københavns Byret, 25. juni 2013
- Kromann Reumert på vegne af Martinus Institut, "Udkast til stævning til Søren Ingemann Larsen", 11. marts 2013, <martinus-webcenter.dk/retssag/files/2013-03-11-udkast-staevning.pdf>
- Kuijper, Willem-Jan, "Byggeriet v/ Willy J. Kuijper", *Kosmos*, 1983 nr. 2 s. 43

- Kuijper, Willem-Jan, "Kristendommen som verdensvidenskab eller livsfundament", *Kosmos*, 1981 nr. 4 s. 39-47
- Kuijper, Willy, "Martinus Instituts økonomiske forhold – historiske og kosmiske perspektiver", præsentation, Martinus Center Klint, 27. juni 2022, <<https://www.youtube.com/watch?v=46UWJP4a3vY&t=693s>>
- Kuijper, Willem-Jan, "Om Strukturbogen", *Kosmos*, 1992 nr. 10 s. 198-99
- Kuijper, Willem-Jan, "Udgivelsen af Det Tredie Testamente", *Kosmos*, 1981 nr. 15 s. 45
- Käck, Max, *Om mitt förhållande till Saken*, 2013
- Käck, Max, *Öppet brev till Ib Schleicher och Rådet för Martinus Institut*, 13. maj 1989
- Københavns Byret, Udskrift af dombogen, Deldom afsagt den 11. december 2014 i sag nr. BS 31C-2382/2013
- Københavns Byret, Udskrift af dombogen, Deldom afsagt den 19. juli 2019 i sag nr. BS 31C-2382/2013
- Langekær, Jan, "Der må ikke rettes et komma ...", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 3 s. 45 s. 16-20
- Larsen, Søren Ingemann, "0X – spøgelse eller virkelighed?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 3 s. 14-19
- Larsen, Søren Ingemann, "Bertil Ekströms brev til Martinus dateret 29. marts 1978", 2018, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Larsen, Søren Ingemann, "Den intellektualiserede kristendom – er den udgivne bog tro mod sit manuskript? '0X', '0.1' og 'X - X'", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 2 s. 15-16
- Larsen, Søren Ingemann, "En korrespondance med rådet om stk. 1875", 8. februar 2018, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Larsen, Søren Ingemann, "En 'smuk' misforståelse – en kommentar i anledning af MI's nye udgave af Livets Bog første bind", *Den Ny Verdensimpuls*, 2011 nr. 4 s. 10-11
- Larsen, Søren Ingemann, "Er en ændring i layout en 'ændring'?", 2018, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Larsen, Søren Ingemann, "Et eksempel på uventede konsekvenser ved tilsyneladende uskyldige ændringer i Martinus' værk", *Den Ny Verdensimpuls*, 2014 nr. 1 s. 37
- Larsen, Søren Ingemann, "Hvad skriver Martinus mon selv om teksters indhold?", 2018, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg

- Larsen, Søren Ingemann, "Hvad skriver Martinus om forholdet mellem form og indhold?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 1 s. 26-29
- Larsen, Søren Ingemann, "Hvorfor det er Martinus' førsteudgaver, som skal genoptrykkes", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 4 s. 36
- Larsen, Søren Ingemann, "Livets Bog, stk. 976 Et eklatant eksempel på, hvorfor vi ikke skal lave om på Martinus' tekst – Overbevidsthed – Underbevidsthed", 2015, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Larsen, Søren Ingemann, "Livets Bog, stk. 1249. Et eksempel på en rettelse, som ikke står i 'rettelseslisten'", 2017, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Larsen, Søren Ingemann, "Martinus' værk er en hellig tekst", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 5 s. 19
- Larsen, Søren Ingemann, "Martinusinstituttet misbruger Martinus' underskrift", 2017, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Larsen, Søren Ingemann, "Martinusinstituttets ophavsretssag", 2013, <martinus-webcenter.dk>, Retssag
- Larsen, Søren Ingemann, "Nogle historiske noter om bevarelse af Martinus værk", *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 4 s. 29-31
- Larsen, Søren Ingemann, "Ole Therkelsen og 0X", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 4 s. 16-18
- Larsen, Søren Ingemann, "Om de nye udgaver af 'Livets Bog'", *Den Ny Verdensimpuls*, 2007 nr. 4 s. 24-26
- Larsen, Søren Ingemann, "'Teksterne skal bevares uændret, som de foreligger fra Martinus side' – En kommentar til Jan Tarbensens artikel", *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3 s. 25-28
- Larsen, Søren Ingemann, "Ændring fra 'Lerfod' til 'levefod'", 2020, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Larsen, Søren Ingemann, "Ønsker Martinus Institut i virkeligheden dialog?", 2025, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Larsen, Søren Ingemann og Henrik Hedegård, "'Tankedril' – en korrespondance om bevarelsen og tilgængeliggørelsen af Martinus' originalværk", 2024, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Laug, Henning, "Samarbejdet – en vigtig sag for 'sagen'", *Kosmos*, 1987 nr. 3 s. 51-55
- Laugesen, Anders (vært), "Pilgrim hos Martinus – Pilgrim – på rejse i troens univers", 26. marts 2023

- Lim, Mischa, "Hvorfor 'det er færdigt som det er'", *Den Ny Verdensimpuls*, 2010 nr. 3 s. 21-25
- Lim, Mischa, "Martinus ufærdige manuskripter set ud fra Gavebrev og Strukturen", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 4 s. 22-25
- Lim, Mischa, "Svar på Hans Wittendorffs brev til Tage Buch og venner", *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 4
- Lim, Mischa og Pia Schlüntz, "Med den dom man dømmer", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 1 s. 22-25
- Lindsby, Jens, "Den intellektualiserede kristendom og ændringer udover åbenlyse fejl", *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 4 s. 35-39
- Lindsby, Jens, *Hvordan jordmennesker omskabte Martinus eget institut til en variant af mørket*, 2022
- Lindsby, Jens, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 1, 2017, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Lindsby, Jens, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 2, 2018, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Lindsby, Jens, *Sagens problem har historisk set altid været, at de ufærdige sider har regeret for meget*, del 3, 2018, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Lindsby, Jens, "Underbevidsthed, er den defineret på to måder? Skal der stå over- eller underbevidsthed i Livets Bog III?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 4 s. 33-37
- Lindsby, Jens, "Åbent brev til rådet. Hvad sagde Martinus om retssager ved rådsmøderne?", august 2016, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Linnea Weinreich og John Cubbin, "Kommentarer til årsrapporterne 2005", *Kosmos*, 2006 nr. 10 s. 42-47
- Lorentzen, Henrik, "Tredje og tredie", Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, <ordnet.dk/sprogligt-1/tredje-og-tredie>
- Lundbeck, Alf, "Dage med Martinus 1928-1932", Manuskript, u.å. <martinus-webcenter.dk/files/download/andre-boger/alf-lundbecks-manuskript.pdf>
- Lundell, Lars, "Sæsonen i Klint 1982", *Kosmos*, 1982 nr. 9
- Malmström, Christer, "Bevis?", *Kosmos*, 2002 nr. 9
- Malmström, Christer, *Brev til rådet*, 19. februar 1988
- Malmström, Christer, *Brev til rådet*, 3. juni 1989

- Malmström, Christer, "De kosmiske analyser i praksis", *Den ny Verdenskultur* 2021 nr. 1
- Malmström, Christer, "Forsøg med åndelig videnskab", *Kosmos*, 2013 nr. 8 s. 35-36
- Malmström, Christer, "Manuskript til åbent brev til rådet", 7. januar 1987, <martinusportal.se/sakens-historia-om-svenskekriget-1989#cm>
- Malmström, Christer, "Om ændringer i et videnskabeligt værk", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 5 s. 13-14
- Malmström, Christer, *Strukturen. At praktisere Det Tredie Testamente*, 2020. Udgaven findes også på internettet: <livetsskole.info/artikler-og-boger/>
- Malmström, Christer og Rolf Elving, "Problemløsning", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 5 s. 15-16
- Martinus, *Bisættelse*, Forlaget Kosmos, 1951
- Martinus, *Bisættelse*, Martinus Institut, 1978
- Martinus, Brev til medarbejdere, 28. april 1972
- Martinus, *Den Intellektualiserede Kristendom*, Martinus Institut 2004
- Martinus, *Den Intellektualiserede Kristendom*, Martinus Institut 2004, onlineudgave, <martinus.dk/da/onlinebibliotek/dtt/index.php?bog=72>
- Martinus, *Det Evige Verdensbillede I-III*. Åndsvidenskabsforlaget, 2011
- Martinus, "Det himmelske lys", 29. juni 1964
- Martinus, *Djævlbevidsthed og kristusbevidsthed*, Martinus Institut, 1966
- Martinus, "Falske profeter og falske Kristus", *Kosmos*, 1971 nr. 8
- Martinus, "Fortolkning af Livets Bog", *Kosmos*, 1933 nr. 6
- Martinus, "Frigørelse fra flokbevidstheden", *Kosmos*, 1973 nr. 13
- Martinus, "Gavekultur", *Kosmos*, 1938 nr. 1-3
- Martinus, "Guds øjne. Om feriebyens mission", *Kosmos*, 1992 nr. 7
- Martinus, "Kristi genkomst – talsmandens komme", *Kosmos*, 1994 nr. 8
- Martinus, "Kristi genkomst – talsmandens komme – ny version", Martinus 89-års fødselsdagstale, *Kosmos*, 2008 nr. 7
- Martinus, *Livets Bog 1*, 6. udgave, Martinus Institut 2011
- Martinus, *Livets Bog*, Faksimile af førsteudgaven, Martinus Institut 2019
- Martinus, *Livets Bog*, Faksimile af førsteudgaven, Åndsvidenskabsforlaget 2010
- Martinus, *Livets Bog*, Faksimile af førsteudgaven online, Martinus Institut, <martinus.dk/da/onlinebibliotek/historisk/>
- Martinus, *Logik*, Livets Bogs Bureau, 1938

- Martinus, *Martinus' 82-års fødselsdagstale*, Ingeniørforeningen, 11. august 1972
- Martinus, "Om mig selv, min mission og dens betydning", *Kosmos*, 1991 nr. 3
- Martinus, *Omkring min Missions Fødsel*, Martinus Institut, 1942
- Martinus, "Omkring min Skabelse af 'Livets Bog'", *Kosmos*, 1941-42
- Martinus, "Prolog: Det Tredje Testamente – talsmanden, den hellige ånd", *Kosmos*, 2022 nr. 1
- Martinus, *Til min missions trofaste medarbejdere*, 28. april 1972
- Martinus, "Ved Aarsskiftet", *Kosmos*, 1934 nr. 1
- Martinus, *Vejen til indvielse*, Martinus Institut, 1953
- Martinus, "Velkomsttale i Klint 1975", *Kosmos*, 2004 nr. 7
- Martinus Dialogfond, *Fundats for Martinus Dialogfond*, 27. juni 2007
- Martinus Institut, *Frivilligt arbejde*, u.å.
- Martinus Institut, *Fundats for Martinus Aktivitetsfond 1996*, 1996
- Martinus Institut, *Fundats for Martinus Aktivitetsfond 2003*, 11. december 2003
- Martinus Institut, *Fundats for Martinus Idealfond 1996*
- Martinus Institut, *Fundats for Martinus Idealfond 2001*
- Martinus Institut, *Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer*
- Martinus Institut, *Love for Martinus Åndsvidenskabelige Institut af 22. oktober 1991*
- Martinus Institut, *Martinus Center Klint – Visioner for byggeri*, Brochure 2024
- Martinus Institut, *Nyhedsbrev marts 2020*
- Martinus Institut, *Program for Martinus fødselsdag og Kosmologi Kongres, 10.-11. august 1985*, august 1985
- Martinus Institut, *Retningslinjer for frivilligt arbejde – på Martinus Institut og Martinus Center Klint*, Brochure, 2020
- Martinus Institut, *Retningslinjer for ny udgave af Det Tredje Testamente 2011*, 6. september 2021
- Martinus Institut, "Rettelsesliste for Bisættelse 1951-2016", september 2021
- Martinus Institut, "Rådsmødereferater 1974-81. Udskrift af båndoptagelser af rådets møder fra januar 1974 til februar 1981", upubliceret materiale, 2020
- Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*, 1992
- Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*. 2. udgave, Borgens Forlag 2003

- Martinus Institut, *Samarbejdsstrukturen*. 2. udgave med rådets introduktion, 2024, <www.martinus.dk/da-dk/wp-content/uploads/sites/2/2024/11/Samarbejdsstrukturen-2003-raadets-introduktion-fra-2024.pdf>
- Martinus Institut, *Sommerbrev 2008*, juli 2008
- Martinus Institut, *Supplement til redegørelse vedr. Martinus' efterladte skrifter – Tilblivelsen af det såkaldte "Thorell-manuskript"*, juni 2009
- Martinus Institut, *Sådan samarbejder vi – på Martinus Institut, Martinus Center Klint og Moskildvad*, Brochure, 2025
- Martinus Institut, "Torsdagsmødereferater", upubliceret materiale, u.å.
- Martinus Institut, *Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2014*
- Martinus Institut, *Vedtægter for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut 2017*
- Martinus Institut, juridisk udvalg, *Sagsøgte urigtige påstande om MI's faksimiletryk*, 12. december 2019
- Møgelmoose, Henrik, "Ansøgning om dispensation", modtaget af Emil Bach Worsøe, 7. februar 2017
- Neergaard, Per Jan, *Tal og bogstavers skjulte sprog*, Borgens Forlag, 2006
- Noach, Vagn, "Erklæring om Moskildvad", 6. oktober 2018
- Noach, Vagn, "Hvorfor har Martinus-sagen to fonde?", *Den Ny Verdensimpuls*, 2012 nr. 3 s. 35-36
- Olsen, Ruth, "Endnu en grund til at Martinus valgte i og ikke j!" *Den Ny Verdensimpuls*, 2016 nr. 1 s. 36
- Olsen, Ruth, *Filosofisk eftermæle*, 2022, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Olsen, Ruth, "Hvorfor dette temanummer?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2013, nr. 2 s. 6-8
- Olsen, Ruth, "Tanker omkring en retssag", *Den Ny Verdensimpuls*, 2015 nr. 1 s. 9-10
- Olsen, Søren, "Op af den åndelige muddergrøft – inspireret af Rolf Elving's artikel i sidste nummer", *Den Ny Verdensimpuls*, 2010 nr. 3 s. 35-37
- Pasborg, Lennart, instr., "Martinus – Liv og Verdensbillede", 18. december 2022, <<https://www.youtube.com/watch?v=0t-2H7True0>>
- Rådet for Den Europæiske Union, *Kviksølv: Rådet klar til at indlede drøftelser med Parlamentet om fuldstændig udfasning af kviksølv i EU*, Pressemeddelelse, 30. januar 2024
- Rådet for Martinus Institut, "Bestyrelsesberetning 2013", *Kosmos*, 2014 nr. 6

- Rådet for Martinus Institut, "Bevarelse og publicering af Det Tredje Testamente", *Kosmos*, 2009 nr. 3
- Rådet for Martinus Institut, *Det er ulovligt at downloade piratkopier*, maj 2017
- Rådet for Martinus Institut, *Dom i ophavsretssagen*, august 2019
- Rådet for Martinus Institut, *Dom i sag om ophavsret til Martinus' værk – en kort redegørelse*, 2014
- Rådet for Martinus Institut (red), *En ny verdenskulturs struktur*, Forarbejde til Strukturen, 1988-90
- Rådet for Martinus Institut, *Er vedtægten for rådets udpegning overtrådt?*, april 2018
- Rådet for Martinus Institut, *Grundlaget for Martinus Instituts genudgivelsespraksis*, august 2018
- Rådet for Martinus Institut, *Hvorfor har Martinus Institut 2 fonde?* Martinus Institut, november 2008
- Rådet for Martinus Institut, *Information fra rådet: Misinformation på de sociale medier*, Notat af rådet, u.å.
- Rådet for Martinus Institut, *Information om lønforhold mv. på Instituttet*, februar 2011
- Rådet for Martinus Institut, *Informationsbrev fra rådet*, februar 2009
- Rådet for Martinus Institut, "Kommentar fra Martinus Institut", *Den Ny Verdensimpuls*, 2007 nr. 4 s. 26-27
- Rådet for Martinus Institut, "Kommentar fra Martinus Institut", *Den Ny Verdensimpuls*, 2008 nr. 3 s. 43-44
- Rådet for Martinus Institut, *Kort information fra rådet om piratudgivelse af Livets Bog*, marts 2010
- Rådet for Martinus Institut, *Kort om ophavsretssagen – hvilke krænkelser?* Martinus Institut, august 2016
- Rådet for Martinus Institut, *Kritik må være kærlig*, juli 2017
- Rådet for Martinus Institut, *Landsretten vil behandle anken af byrettens dom*, marts 2020
- Rådet for Martinus Institut, *Martinus Instituts fondsfusion*, december 2016
- Rådet for Martinus Institut, *Mere om det såkaldte "Thorell-manuskript"*, september 2009
- Rådet for Martinus Institut, "Nyhedsbrev", juni 2009
- Rådet for Martinus Institut, "Nyt fra rådet", *Kosmos*, 1986 nr. 3 s. 81-93

- Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen – Er Martinus’ værk en “hellig tekst”?*, januar 2016
- Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen – Kommentar fra rådet*, januar 2016
- Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen – Påstande om fejl i genudgivelse*, august 2016
- Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen – Rådets beslutning om at føre ophavsretssag*, juli 2017
- Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen – Thorell-manuskriptet*, august 2016
- Rådet for Martinus Institut, *Om ophavsretssagen – Uddybende kommentar fra rådet*, august 2016
- Rådet for Martinus Institut, *Orientering om udgivelse af Martinus’ efterladte skrifter*, oktober 2004
- Rådet for Martinus Institut, *Retningslinjer for det frivillige arbejde*, 22. oktober 2017
- Rådet for Martinus Institut, “Rådets kommentarer til årsregnskabet for 2021”, 9. juli 2022
- Rådet for Martinus Institut, *Rådets sammensætning og kvalifikationer*, juli 2017
- Rådet for Martinus Institut, *Status på retssag om ophavsret. Byrettens afsluttende deldom*, 16. december 2019
- Rådet for Martinus Institut, *Supplerende deldom og kendelse*, maj 2017
- Rådet for Martinus Institut, *Supplerende redegørelse om udgivelse af Martinus’ værk*, oktober 2018
- Rådet for Martinus Institut, *Svar på kritik. Offentligt svarbrev fra rådet til Jens Lindsby*, 30. august 2018
- Rådet for Martinus Institut, *Svar på kritik. Offentligt svarbrev fra rådet til Jes Arbov*, 21. december 2017
- Rådet for Martinus Institut, *Udgivelse af Martinus’ efterladte skrifter*, Notat oktober 2004
- Rådet for Martinus Institut, “Åbent brev til Ingemar Fridell, Max Käck og Christer Malmström”, 29. juni 1989
- Schleicher, Ib, “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 1:2”, *Kosmos*, 1982 nr. 4
- Schleicher, Ib, “Den enkelte interesseredes betydning – og Instituttets nærmeste fremtid 2:2”, *Kosmos*, 1982 nr. 5

- Schleicher, Ib, "Intellektuel humanisme", *Kosmos*, 1970 nr. 6-7
- Schleicher, Ib, "Intellektuelt verdensbillede", *Kosmos*, 1970 nr. 22-24
- Schleicher, Ib, "Ledelse og Samarbejde", upubliceret, 29. april 1965
- Schleicher, Ib, "Livsopfattelse og videnskab", *Kosmos*, 1964 nr. 1
- Schleicher, Ib, "Ny pavillon i Klint", *Kosmos*, 1981 nr. 16
- Schleicher, Ib, *Objektiv livsopfattelse. Grundlæggende betragtninger*, 1963
- Schleicher, Ib, "Strukturen og Instituttets atmosfære", *Kosmos*, 1989 nr. 2
- Schmidt, Jan, "Om prisen på bøgerne", 2019, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Schmidt, Jan, "Hvad måtte rettes uden Martinus' godkendelse?", 2024 <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Schmidt, Jan, "Må Instituttet rette væk fra førsteudgaven?", 2024, <martinus-webcenter.dk>, Debatindlæg
- Silverfall, Anders, "Hvad er Instituttets Råd redskab for – mørket eller lyset?" *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 3 s. 28-29
- Silverfall, Marja, "Sakens historia – Om svenskekriget 1989", <martinusportal.se/sakens-historia-om-svenskekriget-1989>
- Skatterådet, "Personalegoder – frivilliges egenbetaling for kost, logi og kurser", Svar til Martinus Institut omkring frivilliges betaling af kost og logi, 25. oktober 2011
- Sproggruppen, "Orientering fra sproggruppen", *Kosmos*, 2003 nr. 12 s. 20-27
- Tarbensen, Jan, "Rettelserne af Martinus' værker", *Den Ny Verdensimpuls*, 2005 nr. 3
- Thurø, Kirsten, "At læse ånd og at læse ord", *Den Ny Verdensimpuls*, 2013 nr. 4 s. 7-15
- Trekroner Revision A/S, "Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut. Årsrapport 2024", 2025
- Zinglersen, Sam (red.), *Martinus – som vi husker ham*, Zinglersen's Forlag, 1989
- Østre Landsret, Dom afsagt den 8. juni 2021, Sag BS-48002/2019-OLR, Østre Landsret 25. juli 2019

Personregister

- Anderson, Bodil Malmström 107-108
Arbov, Jes 111, 344, 409, 576n, 579n, 581n, 586n
Bendtsen, Peter 510, 512, 536
Bentzen, Finn 88, 173, 460-471, 476, 478, 496-497, 584n-585n
Berglund, Harald 131, 133, 135, 137, 140-141, 174, 214, 220, 226, 570n, 572n
Bjerremose, Toni 446
Borgen, Jarl 86, 104, 170, 306, 354, 544
Brinkhard, Grethe 87-88, 136, 150-152, 171-172, 356, 495-497, 569n
Bromann, Jens 541-542
Brunton, Paul 387
Bruus-Jensen, Per 132, 582n
Buch, Tage 87, 131-132, 168-171, 387, 420, 571n-572n, 574n, 582n
Carlsen, John 402
Cavling, Vera 387
Christensen, Jacob Kølle 410, 510, 512-514, 516-517
Christiansen, Kurt 23, 284, 327, 420, 425, 427-428, 431, 433-435, 438-439, 449, 451, 570n, 576n, 581n, 583n
Claesson, Stig 108
Cubbin, John 584n
Diemer, Lene 585n
Drejjer, Torsten 420, 425, 587n
Edeling, Tage 63, 87, 169, 268-269, 495, 569n
Einstein, Albert 321
Ekström, Bertil 110, 352-353, 577n
Elving, Rolf 88-89, 110, 119, 121, 122-127, 130-131, 133-138, 142, 145, 149, 153-159, 168-171, 173-174, 190-191, 218-221, 232, 239-240, 277-278, 288, 315-320, 322, 387, 443-445, 495, 569n-573n, 575n, 586n
Font, Martha 395
Frederiksen, Jens Chr. 586n
Frederiksen, Kirstine 586n
Frederiksen, Erik Ellegaard 578n
Fridegård, Jan 107
Fridell, Ingemar 121, 122, 125, 130-131, 134, 138, 189, 221-230, 234, 242, 319, 446, 569n-573n, 575n, 583n
Galilei, Galileo 321
Gilmark, Astrid 107-108
Gislesen, John 445-446
Gjedde, Torben 59, 70, 87
Goës, Ingelöv 132
Groen, Gerard Oude 275, 387, 443-445
Göransson, Lars 570n
Hahn, Søren 131-132, 146-149, 152-153, 169, 327, 571n
Hansen, Eigil 528, 586n
Hansen, Hellebeth 402

- Hedegård, Henrik 328, 331,
334, 356-357, 369, 420, 496-
497, 577n-578n
Hedegaard, Torben 357
Hermansen, Jens Christian 133,
342, 345-347, 503-504, 536
Holck, Ingrid 387, 511, 577n,
583n, 585n-586n
Hvolby, Aage 40, 42, 52-53, 69,
87, 100-103, 125, 127-129,
137, 141, 169, 203, 240-243,
267, 304, 307-311, 320-327,
351-352, 355-356, 361, 390,
417, 495-497, 529, 538, 567n-
569n, 573n-575n, 577n,
580n, 584n, 586n
Hynek, Tadeusz 446

Iversen, Klaus 496-497

Jensen, Ole Ingolf 169
Jensen, Søren 370-372, 374-375,
394, 420, 578n, 582n

Kennedy, John F. 95, 568n
Kondrup, Johnny 410, 413,
580n, 582n
Kristensen, Eigil 495-497
Krite, Jonathan 420
Kuijper, Willy 88, 121, 129, 245,
277, 311, 328-331, 334, 356,
433, 495-497, 504, 510, 512-
513, 548-552, 556, 569n,
574n-575n, 587n
Käck, Max 131, 133, 158, 174,
189-210, 212-216, 221, 225-
227, 229-230, 234, 242, 552,
570n-572n, 587n

Langekær, Jan 23, 284, 327, 370-
372, 374-375, 394, 420, 435,
438-439, 576n, 578n, 582n
Larsen, Henning 465
Larsen, Søren Ingemann 23,
284, 327, 366, 369, 374, 380-
383, 385-389, 392, 398, 411,
419-420, 425, 435, 438-439,
511, 577n-583n
Laug, Henning 55, 87, 129, 153-
155, 159-165, 167, 172, 175-
176, 179, 186-187, 245, 433,
495-496, 569n, 571n-573n
Laug, Tune 496
Laugesen, Anders 345-346
Lim, Mischa 87-88, 214, 218,
220-221, 232, 387, 431, 443,
445, 572n, 576n, 583n
Lindsby, Jens 410-411, 569n-
570n, 574n, 581n-583n,
586n-587n
Lundell, Lars 125, 158, 572n
Løw, Bernhard 523

Malmström, Christer 107-112,
114, 118-119, 126-127, 131,
133, 168-169, 171-177, 189,
213, 217-222, 225, 229-230,
232, 234, 242, 296-297, 319-
320, 568n-572n, 574n-575n
McGovern, Mary 133, 170, 345,
347, 369, 510, 512-513, 536
Munksgaard, William 149-150
Møgelmoose, Henrik 512
Møller, Mogens 43, 69, 100,
190, 527-528
Møller, Trine 328, 510, 512-514,
516-517
Møller, Vibeke 527-528

Neergaard, Per Jan 328, 330-
331, 334, 410, 510, 512-514,
579n
Newton, Isaac 321
Nibelvang, Lars 94, 523
Noach, Vagn 478, 585n

Okkels, Ingrid 387
Olesen, Erik Bech 319, 570n
Olsen, Ruth 23, 284, 327, 435,
438-439, 446, 576n

Pasborg, Lennart 343

- Rosell, Pernilla 536
Rossen, Sven Åge 132, 170
Rævdal, Sven-Erik 496-497
- Schleicher, Ib 87, 90, 91-106,
111, 124, 126, 128, 133, 145,
169, 171, 173, 176-187, 189,
195, 197-199, 201, 205, 207,
212, 214-216, 223, 229, 237-
238, 240, 243, 245, 247, 266,
286, 300, 312-314, 356, 416,
433, 484, 488, 495-497, 567n-
569n, 571n-573n, 587n
Schmidt, Jan 577n, 579n
Seest, Boe 518
Sonne, Hans 169
- Taksøe-Jensen, Finn 541
Tarbensen, Jan 357, 372-376,
378-382, 384-385, 420, 454,
579n, 582n
Therkelsen, Ole 133, 170, 174,
328, 331-332, 334, 395, 496-
497, 575n, 582n
Thorell, Per 428, 433, 449
Thurø, Kirsten 377, 399-400,
403, 533, 581n
- Weinreich, Linnea 584n
Werlauff, Erik 440
Windmark, Agne 109, 170
Wittendorff, Hans 87, 460, 472,
474-478, 495-496, 538, 586n
Worsøe, Emil Bach 514, 586n
- Zinglersen, Sam 275, 517-520,
523, 580n, 586n

Martinus' Struktur er en bog om den kosmiske Struktur, som Martinus lagde til grund for videreførelsen af sin mission. Bogen præsenterer Strukturen og undersøger, hvordan den er blevet forvaltet af Martinus Institut i perioden fra Martinus' død den 8. marts 1981 og frem til i dag.

Første del er en præsentation af Martinus' egne udtalelser om Strukturen. Den dokumenterer, hvordan Martinus lagde de kosmiske analyser til grund for Strukturen, og afgjorde at Strukturen skal være bestemmende for alle aktiviteter inden for Martinus Instituts ansvarsområde.

Anden del analyserer, hvordan rådet umiddelbart efter Martinus' død fejlfortolkede Strukturen og handlede i strid med den. Denne udvikling kulminerede med udgivelsen af *Samarbejdsstrukturen* i 1992.

Tredje del gennemgår, hvordan rådet fortsat har tilsidesat Strukturen og fulgt sin egen linje inden for centrale områder som:

- Organisering og samarbejde
- Formidlingen og publiceringen af Martinus' værk
- Administration og økonomi

Bogens formål er at påvise de epokegørende træk ved Martinus' Struktur. Bogen skal ses som et bidrag til at skabe de nødvendige forudsætninger for, at Strukturen kan indføres på Martinus Institut.

Jes Arbov er cand.mag. i historie og nordisk sprog og litteratur. Han har studeret Martinus' åndsvidenskab siden 1981 og har bl.a. skrevet artikler om åndsvidenskabelige emner i tidsskrifterne *Kosmos*, *Den ny Verdensimpuls* og *Den ny Verdenskultur*.